

**T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI**

**BİR GÜVENLİK İKİLEMİ ARACI OLARAK SAVUNMA
DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ: GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE
ABD-ÇİN REKABETİ (2010-2019)**

Doktora Tezi

MEYSUNE YAŞAR

DANIŞMAN

PROF. DR. M. LUTFULLAH KARAMAN

HAZİRAN 2021

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

İmza

Öğrencinin Adı Soyadı

Meysune YAŞAR

Danışmanlığını yaptığım işbu tezin tamamen öğrencinin çalışması olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığını taahhüt ederim.

Danışmanın Ünvanı Adı Soyadı

Prof. Dr. M. Lutfullah KARAMAN

İMZA SAYFASI

Meysune YAŞAR tarafından hazırlanan ‘Bir Güvenlik İkilemi Aracı Olarak Savunma Diplomasisi Faaliyetleri: Güney Çin Denizi’nde ABD-Çin Rekabeti (2010-2019)’ başlıklı bu doktora tezi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. M. Lutfullah KARAMAN

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Prof. Dr. Özden Zeynep OKTAV

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Alim YILMAZ

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan KORKUT

.....

Kurumu: Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. Erhan İÇENER

.....

Kurumu: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 02/06/ 2021

ÖZET

BİR GÜVENLİK İKİLEMİ ARACI OLARAK SAVUNMA DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ: GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE ABD-ÇİN REKABETİ (2010-2019)

Yaşar, Meysune

Doktora Tezi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. M. Lutfullah Karaman

Haziran, 2021. 361 Sayfa.

Bu çalışma Güney Çin Denizi egemenlik ihtilafını ABD ve Çin'in bölgede yürüttüğü savunma diplomasisi faaliyetleri üzerinden ele almakta ve bu faaliyetlerin neden müzakere ve iş birliği doğurmak yerine güvenlik ikilemi ile sonuçlandığı sorusuna cevap aramaktadır. Altı çizilen soru çerçevesinde 2010-2019 tarihlerine odaklanmış olarak, ABD ve Çin'in gerek kendi aralarında gerekse bölgeye dönük savunma diplomasisi temaslarını incelemekte; bölgesel analizde egemenlik ihtilafında olan Vietnam, Filipinler, Tayvan ve Malezya'ya öncelik vermektedir. Bu nokta ile birlikte çalışma öncelikli olarak güvenlik ikilemine dair kuramsal analizi ortaya koymakta ve bu analizin bir parçası olarak saldırı savunma dengesi kavramını açıklamaktadır. Bölgede ABD ve Çin tarafından yürütülen savunma diplomasisi temaslarının artış gösterdiği dönemler ile egemenlik ihtilafının yükseldiği dönemlerin paralellik göstermesini güvenlik ikilemi üzerinden açıklayan çalışma, bu ikilemin uzun vadede ne yönde evrileceğini ise saldırı savunma dengesi yaklaşımı üzerinden ele almaktadır. Çalışma saldırı savunma dengesi yaklaşımının nasıl ölçüleceğine dair temel literatüre değinmekle birlikte savunma diplomasisini söz konusu ölçüm için bir analiz birimi olarak kullanmaktadır. Bu doğrultuda dört ana başlık üzerinden hareket etmektedir: *ittifaklar/güvenlik düzenlemeleri, askeri teknolojinin tesisi/transferi-askeri eğitim-müşterek/tek taraflı hareketler, devlet destekli silah satışı/ekipman finansmanı ve üs erişim düzenlemeleri/liman ziyaretleri*. Altı çizilen başlıklar doğrultusunda çalışma, ABD ve Çin'in kendi aralarında ve bölge devletlerine yönelik gerçekleştirdikleri savunma diplomasisi temaslarını analiz etmekte ve uzun vadede saldırı savunma dengesine dair varsayımları da ortaya koyarak, bu temasların bölgede neden iş birliğini değil de rekabeti yükselttiğini iki ana tespit ile açıklamaktadır: *derinleşen güvenlik ikilemi ve bölge devletleri tarafından dengelenen saldırı savunma eğilimi*.

Anahtar Kelimeler: Güney Çin Denizi, ABD-Çin Rekabeti, Savunma Diplomasisi, Güvenlik İkilemi, Saldırı Savunma Dengesi

ABSTRACT

DEFENCE DIPLOMACY AS A SECURITY DILEMMA TOOL: SINO-US RIVALRY IN THE SOUTH CHINA SEA (2010-2019)

Yaşar, Meysune

PhD Thesis, International Relations Department, The Division of International Relations

Supervisor: Prof. Dr. M. Lutfullah Karaman

June, 2021. 361 Pages.

This study mainly focuses on the sovereignty dispute in the South China Sea through the defense diplomacy activities carried out by the USA and China in the region and seeks an answer of why these activities result in a security dilemma rather than negotiation and cooperation. While focusing on the dates of 2010-2019 within the framework of the underlined question, it examines the defense diplomacy contacts of the USA and China both among themselves and towards the region; gives priority to Vietnam, Philippines, Taiwan, and Malaysia, which are in sovereignty disputes in the South China Sea. Working with this point provides the theoretical analysis of the security dilemma and explains the concept of offense-defense balance as part of this analysis. The study that analyse the analogy between defense diplomacy contacts of US-China and growing sovereignty dispute in the region discusses the security dilemma under the offense-defense balance approach. While the study touches on the literature on the measurement of the offense-defense balance, it uses defense diplomacy as a unit of analysis for this measurement. In this direction, the study measures the security dilemma and offense-defense approach under four main topics: *alliances/security arrangements, establishment/transfer of military technology-military training-joint/unilateral operations, state-sponsored arms sales/equipment financing, and base access arrangements/port visits*. By analyzing the defense diplomacy contacts between the US and China and for the regional states in the South China Sea environment, the study reveals the assumptions about the balance of offense-defense in the long run. Consequently, it explains why these contacts increase competition rather than cooperation in the region with two determinations: the deepening security dilemma and the offense-defense tendency balanced by the regional states.

Key Words: *South China Sea, US-China Rivalry, Defence Diplomacy, Security Dilemma, Offense-Defense Balance*

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
İMZA SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	vii
HARİTALAR LİSTESİ	ix
GRAFİKLER LİSTESİ	x
ŞEMALAR LİSTESİ	xi
UYDU FOTOĞRAFLARI LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE	11
1.1.Yapısal Realizmde Savunmacı ve Saldırgan Paradigma.....	11
1.2.Güvenlik İkilemi.....	15
1.3. Saldırı Savunma Teorisi.....	20
1.4. Literatür Taraması: Güney Çin Denizi'nde ABD-Çin Rekabeti ve Teorik Yaklaşımların Genel Çerçevesi	25
1.5. Bir Güvenlik İkilemi Aracı Olarak Savunma Diplomasisi	32
BÖLÜM 2: GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE GÜVENLİK İKİLEMİNİN STRATEJİK, EKONOMİK, TARİHİ VE HUKUKİ PARAMETRELERİ	37
2.1. Jeo-Stratejik Yansımalar	38
2.2.Jeo-Ekonomik Önem	47
2.3. Anlaşmazlığın Tarihi Seyri ve Hukuksal Boyutu.....	51
2.4. Güney Çin Denizi'nde ABD-Çin Rekabeti	64
2.4.1. Tehdit Algısı	65
2.4.2.Jeo-Stratejik ve Jeo-Ekonomik Kazanım	75
BÖLÜM 3: ABD VE ÇİN SAVUNMA DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİNDE GÜNEY ÇİN DENİZİ'NİN YERİ: STRATEJİK YAKLAŞIMLAR VE GENEL EĞİLİMLER	84
3.1. Güney Çin Denizi'nde Savunma Diplomasisi Faaliyetleri	85
3.2. ABD VE Çin Denizcilik Stratejisinde Savunma Diplomasisinin Yeri.....	95
3.2.1.ABD Deniz Stratejisi.....	95
3.2.2.Çin Deniz Stratejisi	103
3.3. Tarihsel Perspektifle ABD ve Çin Savunma Diplomasisi Faaliyetleri	110

3.4. ABD ve Çin Savunma Diplomasisinde Güney Çin Denizi'nin Yeri 2010-2019: Güvenlik İkileminde Tarihsel Süreklilik mi?	116
BÖLÜM 4: GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE ABD VE ÇİN SAVUNMA DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ: KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ (2010-2019)	133
4.1. İttifaklar ve Güvenlik Düzenlemeleri.....	134
4.1.1. ABD	134
4.1.2. Çin	150
4.2. Askeri Teknolojinin Tesisi / Transferi, Askeri Eğitim ve Müşterek/Tek Tarafli Harekâtlar	168
4.2.1. Çin'in Askeri Modernleşmesi ve Teknolojik Yansımaları	168
4.2.2. İş Birliği ve Rekabet Eksenli Tatbikatlar ve Gri Bölge Operasyonları	186
4.2.3. ABD Seyrüsefer Serbestliği İlkesi, FON (Freedom of Navigation) Operasyonları ve Bölgesel Tatbikatlar	206
4.2.4. İş Birliği ve Gelişim Temaları ile Askeri Teknoloji ve Eğitim	222
4.3. Devlet Destekli Silah Satışı ve Ekipman Finansmanı	232
4.3.1. Silah Satışı ve Ekipman Finansmanı Ekseninde Güneydoğu Asya: Güney Çin Denizi Devletlerine Genel Bakış.....	233
4.3.2. ABD ve Bölgeye Yönelik Askeri Satışları	240
4.3.3. Çin'in Güney Doğu Asya'da Askeri Satışları	249
4.4. Üs Erişim Düzenlemeleri ve Liman Ziyaretleri.....	262
4.4.1. ABD: Kıyı/Çevre Alanlarda Yapılanma ve Hint-Pasifik Temasları	263
4.4.2. Çin: Spratly ve Paracel Adaları'nda Yapay Ada İnşası ve Güney Alan Komutanlığı.....	278
SONUÇ	290
Giderek Derinleşen Güvenlik İkilemi.....	292
Bölge Devletleri Tarafından Dengelenen Saldırı Savunma Eğilimi	298
KAYNAKÇA.....	303

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Saldırı Savunma Teorisi Çizelgesi.....	21
Tablo 2: Güney Çin Denizi Anlaşmazlığı Tarihsel Seyir.....	54
Tablo 3: Güney Çin Denizi Çatışma Çizelgesi.....	57
Tablo 4: Güney Çin Denizi Kıyıdaş Ülkeler Egemenlik İddiaları.....	62
Tablo 5: 2010, 2015 ve 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri: Ana Yaklaşım ve Çin.....	69
Tablo 6: ABD-Çin Güney Çin Denizi Kaza Çizelgesi.....	80
Tablo 7: 2000-2015 ABD-Çin Savunma Diplomasisi Çizelgesi.....	117
Tablo 8: 2012 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi.....	120
Tablo 9: 2013 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi.....	121
Tablo 10: 2014 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi.....	122
Tablo 11: 2015 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi.....	124
Tablo 12: Çin-Rusya Deniz Tatbikatı Çizelgesi 2012-2019.....	125
Tablo 13: 2016 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi.....	125
Tablo 14: 2017 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi.....	128
Tablo 15: 2018 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi.....	129
Tablo 16: ABD FON Operasyonları Güney Çin Denizi.....	130
Tablo 17: Çin'in "Ortaklık" Kavramının Ana Tanımlamaları.....	151
Tablo 18: Kuzey, Doğu ve Güney Deniz Bölgelerinde Donanma Kuvvetleri Ekipman Çizelgesi.....	174
Tablo 19: Çin Donanma Kuvvetleri 2005-2009/2010-2020 Yılı Veriler.....	175
Tablo 20: Güney Çin Denizi Siber Casusluk Anlaşmazlığı Çizelgesi.....	179
Tablo 21: Güney Çin Denizi Siber Casusluk İş Birliği ve Eylem Planı Çizelgesi.....	179
Tablo 22: Çin-Rusya Deniz Tatbikatı Çizelgesi 2012-2019.....	190
Tablo 23: Çin'in Güney Çin Denizi'nde İki/Çok Taraflı Tatbikatları.....	192
Tablo 24: ÇHKO Askeri Tatbikat Yapılan Ülke Sıralaması (2003-2019).....	196
Tablo 25: Güney Çin Denizi Kıyıdaş Ülkeler Donanma Kuvvetleri Karşılaştırması.....	204
Tablo 26: Güney Çin Denizi ABD Seyrüsefer Özgürlüğü Operasyonları Bölgesel Dağılım.....	211
Tablo 27: 2010-2020 ABD Güney Çin Denizi ve Yakınlarındaki Tatbikatlar.....	219
Tablo 28: ABD Donanma Kuvvetleri Saldırgan-Savunmacı Deniz Kontrol Çizelgesi.....	228
Tablo 29: ABD Donanma Kuvvetleri 2005-2009 Yılı Veriler.....	229
Tablo 30: ABD Donanma Kuvvetleri 2010-2020 Yılı Veriler.....	229
Tablo 31: Vietnam Donanma Mühimmatı İthalatı Kategorileri.....	235
Tablo 32: Filipinler Donanma Mühimmatı İthalatı Kategorileri.....	236
Tablo 33: Malezya Donanma Mühimmatı İthalatı Kategorileri.....	237
Tablo 34: 1999-2018 Silah Satışı Karşılaştırma-ABD Güney Doğu Asya.....	241
Tablo 35: ABD-Vietnam Silah Satışı Karşılaştırması.....	242
Tablo 36: 1999-2018 Vietnam Satın Alınan Toplam Silah Karşılaştırması.....	242
Tablo 37: ABD-Tayvan Silah Satışı Karşılaştırması.....	245
Tablo 38: 1999-2018 ABD-Filipinler Silah Satışı Karşılaştırması.....	247
Tablo 39: 1999-2018 Filipinler Toplam Silah Alımı Karşılaştırması.....	247
Tablo 40: ABD-Malezya Silah Satışı Karşılaştırması.....	248
Tablo 41: 1999-2018 Malezya Toplam Silah Alımı Karşılaştırması.....	249
Tablo 42: Çin Güney Doğu Asya Silah Satışı Karşılaştırması.....	251
Tablo 43: Güney Çin Denizi Egemenlik İhtilafındaki Ülkeler Silah Ticareti Sıralaması.....	251
Tablo 44: Çin'in Asya'da En Fazla Askeri Satış Gerçekleştirdiği Ülkeler.....	252
Tablo 45: Çin'in Tayland'a Silah Satışı.....	254
Tablo 46: Çin'in Myanmar'a Silah Satışı.....	254

Tablo 47: Çin'in Laos'a Silah Satışı.....	254
Tablo 48: Çin'in Kamboçya'ya Silah Satışı.....	255
Tablo 49: Güney Doğu Asya'ya Silah Satışı Gerçekleştiren İlk Beş Ülke	256
Tablo 50: Laos Silah Satın Alımı ve Kategorisi	257
Tablo 51: Laos'a Silah Satışında İlk Üç Ülke.....	257
Tablo 52: Myanmar Silah Satın Alımı ve Kategorisi.....	258
Tablo 53: Myanmar'a Silah Satışında İlk Üç Ülke.....	258
Tablo 54: Kamboçya Silah Satın Alımı ve Kategorisi	259
Tablo 55: Kamboçya'ya Silah Satışında İlk Üç Ülke.....	259
Tablo 56: Tayland Silah Satın Alımı ve Kategorisi.....	260
Tablo 57: Tayland'a Silah Satışında İlk Dört Ülke.....	261

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Güney Çin Denizi Donanma Savaş Haritası	1
Harita 2: Güney Çin Denizi	37
Harita 3: Güney Çin Denizi Boğum Noktaları	40
Harita 4: Güney Çin Denizi Deniz İletişim Hatları	42
Harita 5: Güney Çin Denizi Tehlikeli Zemin Çizelgesi	44
Harita 6: Güney Çin Denizi Ada Zincirleri	45
Harita 7: ÇHKO Kaynaklarında Güney Çin Denizi Ada Zincirleri	46
Harita 8: Güney Çin Denizi Ticaret Güzergahı	48
Harita 9: Güney Çin Denizi Rezerv Haritası	49
Harita 10: UNCLOS'a Göre Güney Çin Denizi'nde Münhasır Ekonomik Bölge Alanları	60
Harita 11: Güney Çin Denizi Egemenlik İhtilafı Haritası	62
Harita 12: Çin'e Denizlerden Gelen Saldırı Noktaları	71
Harita 13: Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin Hava-Donanma Kuvvetleri	77
Harita 14: Güney Çin Denizi'nde ABD Askeri Üs ve Personel Sayısı	79
Harita 15: Güney Çin Denizi Egemenlik İhtilafı Yaşayan Devletler	133
Harita 16: Malezya-Vietnam Kıta Sahaneliği Ortak Bildirimi	165
Harita 17: Çin'in Kuzey, Doğu ve Güney Donanma Kuvvetleri	172
Harita 18: Çin'in Bölgede Oluşturduğu Geçit Vermeyen Alanlar-Anti Access Area Denial ...	182
Harita 19: Çin Tatbikat ve Eğitim Noktaları	186
Harita 20: Güney Çin Denizi Gri Bölge Operasyonları	198
Harita 21: Çin'in Gri Bölge Operasyonları Sırasında Meydana Gelen Kazalardan Birkaçı ...	201
Harita 22: 2015 ABD FON Operasyonu	212
Harita 23: 2016 ABD FON Operasyonu	213
Harita 24: 2017 Mischief Resifi FON Operasyonu	214
Harita 25: FON Operasyonlarına Bütünsel Bakış	215
Harita 26: 2019 USS Ronald Reagan Devriye Operasyon Güzergahı	216
Harita 27: Çin'in Japonya Etrafındaki Donanma Seyri (Kırmızı Hat) ve Ada Zincirleri	222
Harita 28: Güney Çin Denizi Silah Satın Alımı	240
Harita 29: ABD Dünyada Silah Ticareti Yapılan Bölgeler	240
Harita 30: Çin Bölge Komutanlıkları ve Yakın Bölge Silahlanma	253
Harita 31: Doğu Asya Denizcilik Trafiki	262
Harita 32: ABD Üs Erişim Noktaları	264
Harita 33: Güney Çin Denizi: Boğum Noktaları, Deniz İletişim Hatları ve Odak Noktaları ...	265
Harita 34: Birinci/İkinci Ada Zincirleri ve ABD Askeri Üsleri	266
Harita 35: Okinawa Üssünde (Japonya) Çevre Üslere Donanma Kuvvet Sevkiyatı	268
Harita 36: ABD'nin Filipinler'de Kullanım/Ziyaret Hakkı Olan Üsler	270
Harita 37: ABD, Japonya, Hindistan ve Avustralya Merkezli Hint Pasifik İnisiyatifi	273
Harita 38: Güney Çin Denizi Devletleri ve Hint Pasifik İnisiyatifi	278
Harita 39: Güney Çin Denizi Yapay Ada İnşa Faaliyetleri	280
Harita 40: Çin'in Spratly Adaları'nda Yapay İnşa Faaliyet Noktaları	284

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: ABD ve Çin'in Güney Doğu Asya'da Savunma Diplomasisi Faaliyetleri Toplam Değerler	7
Grafik 2: Güney Çin Denizi Anlaşmazlık Grafiği	7
Grafik 3: ASEAN Çok Taraflı Savunma Diplomasisi Faaliyetleri	87
Grafik 4:Yıllara Göre Denizlerde Konuşlandırılan Ekipman Grafiği	175
Grafik 5:Güney Çin Denizi Siber Casusluktan Doğan Anlaşmazlık Grafiği	180
Grafik 6:Çin Tatbikatları Karşılaştırması	188
Grafik 7:Gri Bölge Operasyonları Yıllara Göre Dağılımı	199
Grafik 8:Yıllara Göre ABD Seyrüsefer Özgürlüğü Operasyonları	210
Grafik 9:Güney Doğu Asya Silah İthalatı	234
Grafik 10:ABD Tarafından Vietnam'a Sağlanan Savunma Bütçe Desteği	243
Grafik 11:ABD Tarafından Tayvan'a Sağlanan Savunma Bütçe Desteği	246
Grafik 12:ABD Tarafından Filipinler'e Sağlanan Savunma Bütçe Desteği	248
Grafik 13:ABD Tarafından Malezya'ya Sağlanan Savunma Bütçe Desteği	249

ŞEMALAR LİSTESİ

Şema 1: Güvenlik İkilemi Neden-Sonuç Şeması (Security Dilemma Spiral).....	17
Şema 2: Çin Anakarasına Yakın/Uzak Bölgelerde ABD-Çin Etkinlik Durumları.....	80
Şema 3: ABD Anlaşmazlık Süreçlerinin Kavramsal Değerlendirmesi	97
Şema 4: Karşılaştırmalı ABD Güney Asya'ya Yapılan Ziyaretler.....	100
Şema 5: Çin Askeri Modernleşme Faaliyetleri Öncesi ve Sonrasına Dair Karşılaştırma: Savaş Uçağı, Saldırı Denizaltıları ve Yüzey Savaşçıları.....	171
Şema 6: Görünge Savaşı.....	226

UYDU FOTOĞRAFLARI LİSTESİ

Uydu Fotoğrafi 1: Güney Johnson Resifinde (Johnson South Reef) Yapay Ada İnşası.....	281
Uydu Fotoğrafi 2: Woody Adası İnşa Faaliyeti, 2015.....	286
Uydu Fotoğrafi 3: Hainan, Yulin Donanma Üssü.....	287

GİRİŞ

Harita 1: Güney Çin Denizi Donanma Savaş Haritası¹

“Savaşı kaçınılmaz hale getiren Atina’nın yükselişi ve bunun Sparta üzerinde yarattığı korku idi...”

Thucydides

Mora yarımadasının yerleşik gücü Sparta ve Yunan dünya düzeninde hızla yükselen Atina MÖ 431-MÖ 404 yılları arasındaki düzeni şekillendirir nitelikte olan Peloponez Savaşının iki aktörüdür. Savaşa uzanan süreçte Sparta sınırındaki ve dahi sınır ötesindeki askeri mücadelelerle uğraşırken; Atina bir taraftan Akdeniz’de ekonomik büyümesine odaklanmış diğer taraftan müttefiklikler oluşturma ve haraç gibi yollarla kendi bölgesindeki devletlerle bağımlılık ilişkisi kurmaya çalışmıştır. Bu süreçte Sparta kendi coğrafyasında dahi inisiyatif almakta zorlanırken; Atina başta bölgesi olmak üzere giderek artan bir etkinliğin ana merkezi haline gelmiştir. Atina’nın yükselişi karşısında beklemeyi rasyonel bulmayan Sparta savaş ilan etmiş; Thucydides bu durumu “yükselen güç karşısında korkuya kapılan yerleşik güç eylemi” olarak tanımlamıştır. Allison’a göre bu hikâye günümüz uluslararası

¹Boston Rare Maps, Spectacular “Nav War Map” of the South China Sea, <https://bostonraremaps.com/inventory/nav-war-map-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

sistemi ile fazlasıyla benzer özelliklere sahiptir. Kurduğu tarihsel model ile yerleşik ve yükselen güçleri analiz eden Allison bunu “Thucydides Tuzağı” olarak adlandırmış ve 1600’lü yıllara geri dönerek 16 uluslararası çatışmanın analizini yapmıştır. Söz konusu ihtilaflardan 12’sinin savaşıyla 4’ünün ise barışla sonuçlandığını ifade ederek bunların hangi şartlarda gerçekleştiğini ortaya koymaktadır.¹ Dünya Savaşı öncesi Almanya-İngiltere ve Soğuk Savaş dönemi ABD-Sovyetler ilişkilerinin de analiz edildiği çalışmadan yola çıkan Allison’a göre Atina-Çin ve Sparta-ABD arasında önemli benzerlikler söz konusudur.

Ekonomik olarak yükselen, askeri etkinliği öncelikli olarak bölgesinde artan ve ideolojik olarak kapalı ve merkezi otoriteye odaklı Çin-Atina ile demokrasi ve hükümet yönetimine dayalılığın yanı sıra askeri olarak nispeten azalan etkinlik ve bunun ekonomiye yansımaları ABD-Sparta benzerliklerini oluşturan ana unsurlar olarak görülmektedir.² Allison’un üzerinde önemle durduğu ve savaş ihtimallerini tartıştığı ABD-Çin rekabetinin önemli yansıma alanlarından olan Güney Çin Denizi ise 1944 yılında ABD Donanması tarafından oluşturulan yukarıdaki haritaya konu olmuştur. Harita “Donanma Savaşı Haritası” olup, öncelikli olarak Güney Çin Denizi’nin bir hammadde kaynağı olarak önemini vurgulamaktadır. Japon istilasının (1945) rotasından, ABD’nin Güney Doğu Asya ilişkilerinin seyrine uzanan farklı temaları içine alan bu harita aynı zamanda olası savaş taktiklerini ve bölgenin jeo-stratejik niteliklerini anlama noktasında da hayli önemlidir. İkinci Dünya Savaşı sürecinde Güney Çin Denizi özelinde savaş ihtimallerine ve bölgenin potansiyeline dayalı olarak oluşturulan bu harita aynı zamanda olası savaş ihtimallerinin ABD tarafından ne derece dikkatle izlendiğini göstermektedir.

Savaş ihtimallerine dayalı olarak bölgesel yaklaşımını şekillendirme yönünde hareket eden ve bunu tarihsel olarak bölgesinde yaşadığı ve denizlerden kaynaklanan savaşlara dayandıran Çin ise bu ihtimal karşısında “egemenlik haklarını” önceleyici adımlar atmaktadır. ABD ve Çin’in bölgeye dönük attıkları adımların Güney Çin Denizi’nde bir “Thucydides Tuzağına” sebep olup olmayacağı ise çalışma kapsamında öne çıkan soru olarak ele alınmaktadır. Hâlihazırda gerek ABD’li gerek Çin’li liderlere de sorulan bu soruya 2015 yılında bir ABD ziyaretinde Çin Devlet Başkanı Xi Jinping “*Dünyada Thucydides tuzağı diye bir şey yoktur. Fakat büyük devletler tekrar eden stratejik hesaplama yanlışlarına*

² Allison, G. (2017), The Thucydides Trap, *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2017/06/09/the-thucydides-trap/> (Erişim Tarihi: 10.08.2020).

kapılırlarsa, bu tuzağa düşme olasılıkları yüksektir” sözleri ile karşılık vermiştir.³ Bunun karşısında Başkan Obama ise aynı toplantıda ABD’nin *“barışçıl, istikrarlı, müreffeh ve küresel ilişkilerde sorumluluk alarak yükselen Çin’i”* olumlu karşılayacağını vurgulamıştır.⁴ Kuşkusuz her iki devlet başkanının da nispeten “ucu açık” olarak nitelendirilebilecek bu ifadeleri, uzun vadede savaş-barış ihtimallerinin strateji ve yükselen gücün davranış biçimi ile ne derece bağıntılı olduğunu gösterir niteliktedir.

Bu noktadan hareketle gerek ABD ve Çin’in stratejik eğilimlerini gerekse de Çin’in yükselen, ABD’nin de yerleşik güç olarak davranış modellerinin ortaya konulabileceği en önemli konu başlıklarından biri ABD-Çin güvenlik ilişkileridir. Söz konusu ilişkilerin ele alınışı yalnızca uluslararası sistemin barışçıl olarak devamını içerisine alan bir tartışma olmakla kalmayıp aynı zamanda teorik zeminde de önemli bir çalışma alanı ortaya koymaktadır. Bu noktadan hareketle çalışma ile birlikte ABD-Çin güvenlik ilişkilerine “güvenlik ikilemi” kavramı üzerinden yaklaşılmakta olup, söz konusu teorik çerçeve iki devletin savunma diplomasisi ilişkileri üzerinden test edilmektedir. Çalışma bölgesel olarak Güney Çin Denizi ile sınırlandırılmış olup dönem olarak da 2010-2019 yılları arasına odaklanmaktadır. 2010-2019 yılları arasına odaklanılmasının ana sebebi ise bu tarihlerin Güney Çin Denizi ihtilafının en fazla artış gösterdiği dönemler olmasındandır. Belirlenen bu çerçeve ile birlikte çalışma Güney Çin Denizi’nde ABD ve Çin’in savunma diplomasisi ilişkileri (gerek kendi aralarında gerekse de bölge devletleri ile) artmasına rağmen neden bölgedeki ihtilafların ve anlaşmazlıkların arttığı sorusuna cevap aramaktadır. Altı çizilen bu soru çerçevesinde aşağıda çalışmanın ana hatları özetlenecektir.

Çalışmanın Kapsamı, Hedefi ve Yöntemi

Güvenlik ikilemi gerek ortaya attığı tezler gerekse de ölçüm yöntemleri açısından farklı yaklaşımları içerisinde barındıran teorik bir bakış açısı sunmaktadır. Altı çizilen bu nokta ile birlikte bu çalışma ekseninde saldırı savunma dengesinin *“deniz hâkimiyeti kurulması”* stratejisi doğrultusunda ele alınması hedeflenmektedir. Deniz kuvvetlerinin savaş ve barış zamanlarında istihdam edilmesi stratejisi ile ortaya konulan deniz hâkimiyetinin kurulması teorik anlamda *saldırı savunma hedefi, zayıf-güçlü devletler ve negatif-pozitif*

³ China Daily, (2015), US, China and the “Thucydides Trap”, <http://www.chinadaily.com.cn/a/201808/15/WS5b7397bca310add14f385e37.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

⁴ China Daily, (2015), Highlights of Xi-Obama Meeting in Washington DC During Xi’s US Trip, http://www.chinadaily.com.cn/world/2015xivisituz/2015-09/26/content_21989654.htm (Erişim Tarihi: 10.08.2020).

yaklaşımlar doğrultusunda bir kavramsal bütünlük ortaya koymaktadır.⁵ Fakat burada *saldırı savunma* dengesi kavramı ile bağlantısını ortaya koymak amacı ile konu yalnızca “*saldırı savunma hedefi*” çerçevesinde ele alınacaktır. Bu doğrultuda kısaca değinecek olursak; deniz stratejilerinde savunma ve saldırının ayrı ayrı baskın olabileceği gibi her ikisinin de bir arada olabileceği savunulmaktadır. Tıpkı karada olduğu gibi denizde de savaş doğrultusunda atılacak adımların savunma veya saldırı yahut ikisini birden içerebileceği varsayımı üzerinde teorisyenlerce sıkça durulurken; Clausewitz ‘in kara savaşları için öngördüğü saldırı savunma denklemi deniz savaşları için de üzerinde durulan noktalar olmuştur.⁶

Clausewitz’e göre savunma mutlak manada bir bekleme ya da geri püskürtme işlemi değildir, saldırganlığın da birtakım unsurlarını içerisinde barındırır. Bu noktadan hareketle stratejik manada bir saldırı ve savunma kombinasyonunun varlığından bahsedebiliriz. Zira her saldırı içerisinde aynı zamanda savunma olasılıklarını da barındırmalı ve savunma pasif değil aktif bir eylem olarak ele alınmalıdır.⁷ Bu noktada altı çizilen unsur ise rakamsal verilerdir. Gerek kara gerekse de deniz savunmalarında rakamsal olarak geride olan taraf “*aktif savunma*” boyutunda kalmalıdır. Benzer şekilde Castex de savunma halinin pasif olmaması gerektiğini pasif olunursa bunun uzun vadede kuvvetler açısından bir felç durumunu ortaya çıkaracağını savunmaktadır. Uzatılmış pasiflikten ziyade “*aktif savunma*” devletler açısından daha tercih edilir olmalıdır. Altı çizilen noktalardan da anlaşılabileceği üzere deniz gücü olmanın önemli unsurlarından biri saldırı savunma dengesinin korunması olarak belirlenmiştir.⁸ Bu noktada Mahan “*deniz gücü ne anlama gelir?*” sorusu çerçevesinde üç temel başlık üzerinde durmuştur: *uluslararası sanayi ve ticaret, savaş ve ticaret gemileri nakliyesi, denizasırsı üsler*.⁹

“Üç sütun”¹⁰ olarak ifade ettiği bu yaklaşımını *coğrafi konum, fiziksel uygunluk, bölgenin boyutu, nüfus sayısı, ulusal karakter ve hükümetin karakteri* alt başlıkları ile detaylandıran Mahan’a göre ilk dört nitelik değişimi daha az olan son iki nitelik ise deniz stratejileri çerçevesinde şekillendirilebilen unsurlardır.¹¹ Eklenen bu altı başlıkla birlikte

⁵ Vego, M.(2019). Maritime Strategy and Sea Denial: Theory and Practice. CASS Series: Naval Policy and History, s: 58-60.

⁶ Clausewitz, C.V. (1874,1st Edition). On War. Book VI:Defence. <https://www.gutenberg.org/files/1946/1946-h/1946-h.htm> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

⁷A.g.e. Book: VI.

⁸ Castex, R.(1878-1968). Strategic Theories. Naval Institue Press. S: 300-315.

⁹ Peele, R.B. (1997). Maritime Chokepoints: Key Sea Lines of Communication and Strategy. Strategy Research Project. U.S. Army War College. S:2-9.

¹⁰ A.g.e.s:2-9.

¹¹ A.g.e.s:2-9.

Mahan'a göre denizlere stratejik yaklaşımda devletlerin bulunduğu coğrafi konumun yahut konum zincirinin hayati önemi vardır. Bunun yanı sıra kuvvet konsantrasyonu, merkezi hatların kontrolü ve muharebe operasyonunun süresi stratejik hesaplamalar açısından kritiktir. Gerek Mahan'ın üzerinde durduğu başlıklar gerekse de kara savaşı üzerine yapılan analizler Jervis'in *saldırı savunma* dengesi yaklaşımına paralel varsayımlar ortaya koymaktadır. Jervis'in üzerinde durduğu coğrafya ve teknoloji (sayısal yeterlilik) deniz savaşları üzerine yapılan analizlerde de kendini gösterirken; çalışma kapsamında söz konusu çıkarımlar *savunma diplomasisi* kavramı üzerinden incelenecektir. Söz konusu kavram çerçevesinde Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin savunma diplomasisi faaliyetlerine 2010-2019 tarihleri çerçevesinde odaklanan çalışma, bölgede hâlihazırda devam eden anlaşmazlığı saldırı savunma dengesi çerçevesinde analiz etmeyi hedeflemektedir. Söz konusu hedef doğrultusunda çalışma kapsamında aşağıdaki soruların cevabı aranacaktır:

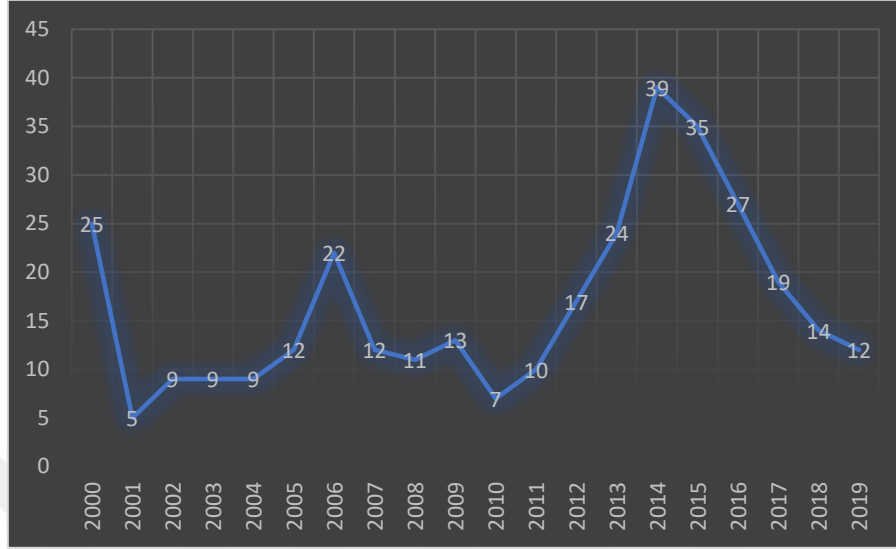
- Güney Çin Denizinde çalışma kapsamında ele alınacak olan tarihlerde gerek ABD gerekse de Çin'in savunma diplomasisi faaliyetlerinin arttığı gözlenmiştir. Hedefi gereği aktörler arasında koordinasyon ve barış nosyonuna sahip olması beklenen savunma diplomasisinin en fazla işletildiği söz konusu dönemin, aynı zamanda Güney Çin Denizi'nde çatışmaların en fazla gözlemlendiği dönem olmasının sebebi nedir?
- Bölge güvenliği açısından kritik olan bu süreç güvenlik ikilemi ve saldırı savunma dengesi çerçevesinde okunursa ortaya nasıl bir resim ortaya çıkar? Bölgede gözlemlendiği gibi saldırı mı baskındır yoksa savunma mı?

Altı çizilen sorular çerçevesinde ele alınan çalışmanın Güney Çin Denizi'ne odaklanmış olması bölgenin teori ve saha analizi açısından *saldırı savunma* dengesi yaklaşımı ile okunabilir görülmesindendir. Bu noktadan hareketle, teorik zeminde bakıldığında bölge saldırı savunma dengesi yaklaşımı ile ortaya konulan iki ana ölçüm noktası olan coğrafya ve teknoloji açısından rekabet noktaları barındıran bir alandır. Bununla birlikte saha analizi ise söz konusu rekabetin ABD ve Çin arasında bu iki faktörü içine alacak biçimde hâlihazırda devam ettiğini göstermektedir. Teori ve saha açısından öne çıkan bu nitelikler bölge özelinde ve ABD-Çin karşılaştırmasını içine alacak şekilde ele alınmamış bir kavram üzerinden tartışılacaktır: *savunma diplomasisi*. Bu kavram doğrultusunda çalışmanın ana tezi aşağıdaki noktalar üzerinden tartışılmaktadır:

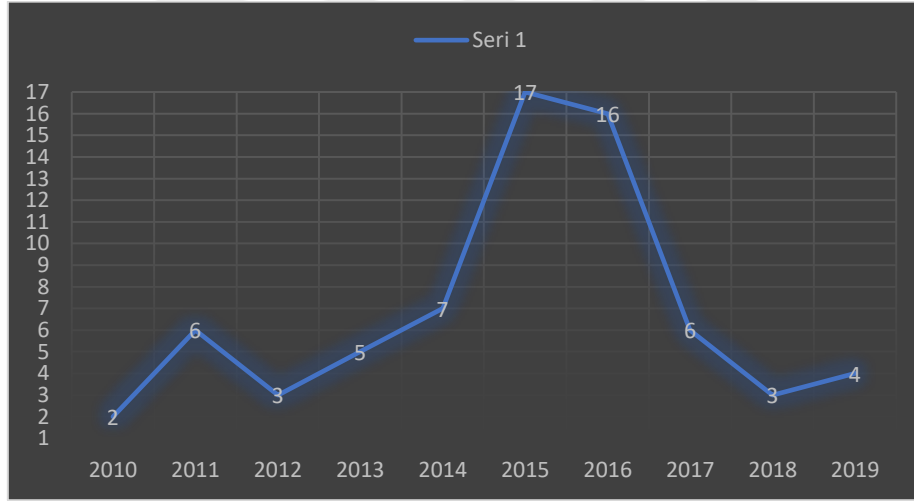
- Güney Çin Denizi’nde ABD ve Çin tarafından yürütülmekte olan savunma diplomasisi adımları, güvenlik ikilemini besleyen ve dolayısıyla uzun vadede *saldırı savunma* dengesini değiştirme etkinliğine sahip olan faaliyetlerdir.
- Çalışmanın odaklandığı dönemde (2010-2019), gerek ABD-Çin arasında, gerekse de her iki devlet ile Güney Çin Denizi devletleri arasında yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinde artış gözlenmesine rağmen, bölgede çatışma grafiğinin bu dönemde en üst seviyeye çıkmasının ana sebebi aktörler arasındaki (bilhassa ABD ve Çin) güvenlik ikilemidir.

Söz konusu varsayımlar altında çalışma teorik ve saha analizi olmak üzere iki temel hedefe sahiptir. Teori çerçevesinde *saldırı savunma* dengesi yaklaşımına dair denizlerde hâkimiyet hedefi doğrultusunda ne gibi sonuçlara varılabileceği ve bu sonuçların savunma ve saldırı kavramları doğrultusunda ne gibi araçlarla ortaya çıktığı tartışılmaktadır. Bu tartışmada belirli bir bölgeye odaklanılmak suretiyle teorik yaklaşımın “yaşayan” yönü ortaya konularak hâlihazırda önemli bir çatışma bölgesi olan Güney Çin Denizi’ne dair farklı senaryolar ele alınmaktadır. Teorik katkı doğrultusunda ele alınacak diğer önemli yaklaşım ise savunma diplomasisi kavramı doğrultusunda belirlenmiş dört ana başlığın güvenlik ikilemi çerçevesinde değerlendirilmesidir. Söz konusu analizin önemli bir parçası olan nedensellik analizinden yola çıkan çalışma Güney Çin Denizi’nde çatışma ve Güney Çin Denizi’nde savunma diplomasisi olmak üzere iki temel veri arasındaki nedenselliği analiz etmektedir. Bu analizle birlikte aşağıda gösterilen iki temel grafikte de gösterildiği üzere her iki değişkende de artış gözlemlendiği dönemler üzerinden bakıldığında ABD ve Çin savunma diplomasisi faaliyetlerinin söz konusu dönemlerdeki artışına paralel olarak bölgedeki ihtilaf ve anlaşmazlıklar da artmıştır. Savunma diplomasisi faaliyetlerinin artışı ile azalması beklenen ihtilafların neden arttığı çalışmanın cevabını aradığı ana soru olup, belirlenen dört başlık vasıtası ile altı çizilen soru Güney Çin Denizi’nde ABD-Çin savunma diplomasisi faaliyetleri üzerinden ele alınmaktadır.

Grafik 1: ABD ve Çin'in Güney Doğu Asya'da Savunma Diplomasisi Faaliyetleri Toplam Değerler¹²

Grafik 2: Güney Çin Denizi Anlaşmazlık Grafiği¹³

¹² Grafiğin 2015 yılına dek olan verileri aşağıdaki çalışmadan alınmış olup, 2015-2019 yılları arasındaki veriler Pentagon ve Ulusal Güvenli Belgesi raporlarından faydalanılarak tamamlanmıştır.

Saunders, P.C., Bowie, J.G., (2016). US-China Military Relations: Competition and Cooperation, Journal of Strategic Studies, s: 13.

2015-2019 verilerinde faydalanılan kaynaklar:

Department of Defence, Annual Report to Congress (2016). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2017). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2018). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2019). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

¹³ Are Maritime Law Enforcement Forces Destabilizing Asia?, CSIS, <https://csis-ilab.github.io/cpower-viz/csis-china-sea/> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

Altı çizilen noktalar çerçevesinde birinci bölümle birlikte çalışmanın kavramsal ve teorik çerçevesi ortaya konulmaktadır. Bu doğrultuda öncelikli olarak güvenlik ikileminin uluslararası ilişkiler teorilerindeki yeri ve hangi kavramlar çerçevesinde tartışıldığı ele alınırken, yapısal realizmin kavrama dair ortaya koyduğu temel argümanlar saldırgan-savunmacı realizm yaklaşımları ile tartışılmaktadır. Ortaya konulan tartışmadan yola çıkılarak saldırı savunma teorisinin genel hatları belirtilerek teoriye dair temel tartışmalar ele alınmaktadır. Bu noktada söz konusu bölümle birlikte odaklanılan temel soru ise saldırı savunma teorisinin ölçülmesinde ana tartışmalar nedir ve bu yaklaşımlara alternatif olarak ne gibi yaklaşımlar geliştirilebilir olmuştur. Altı çizilen soru çerçevesinde saldırı savunma teorisinin ölçülmesi hedefi ile yapılan ana çalışmalar üzerinde durulmuş ve bu çalışmalara alternatif olarak belirlenen savunma diplomasisi kavramı üzerinde durulmuştur. Neden bu kavramın seçildiği, teorik çerçevesinin nasıl oluşturulduğu ve çalışmanın ana sorusunun cevabını bulma doğrultusundaki temel işlevi yine bu bölümle birlikte ortaya konulmaktadır.

Savunma diplomasisinin bölgede güvenlik ikilemini arttırıcı bir unsur olarak nasıl öne çıktığı sorusuna geçmeden ikinci bölümle birlikte Güney Çin Denizi'nin neden güvenlik ikilemi kavramının önemli merkezlerinden biri olduğu stratejik, ekonomik, tarihi ve hukuki parametreleri ile ortaya konmaktadır. Bu doğrultuda öncelikli olarak bölgenin jeo-stratejik ve jeo-ekonomik önemi açıklanmakta ve bu önemin gerek bölge devletleri gerekse de ABD için ne anlama geldiği ele alınmaktadır. Bu tartışmada bölgenin coğrafi nitelikleri temel alınmakla birlikte bu coğrafi yapının devletlere sağladığı avantaj ve dezavantajlar ortaya konularak deniz stratejisti Mahan'a atıfla coğrafyanın devlet stratejisini şekillendirme etkinliği resmedilmektedir. Bu bölümde üzerinde durulan bir diğer önemli konu ise bölgedeki ihtilaflara dair tarihsel ve hukuki zemin olmuştur. Söz konusu iki noktaya temas eden bölümle birlikte bir taraftan Güney Çin Denizi'nin tarihsel olarak ihtilaf noktası olma sürecine nasıl geldiği sorusu ele alınırken, diğer taraftan uluslararası hukuk açısından bu ihtilafın ne anlama geldiği bölge devletlerinin egemenlik iddiaları üzerinden tartışılmaktadır. Bu bölümde ele alınan son başlıkta ise ABD ve Çin'in bölgede neden birer rakip haline geldiği ve bu rekabetin neden derinleşerek devam edeceği sorusu, bölgenin jeo-stratejik ve jeo-ekonomik niteliklerinin yanı sıra iki devletin karşılıklı tehdit algılamalarındaki değişim ve bu değişimin Güney Çin Denizi'ne yansımaları üzerinden analiz edilmektedir.

Üçüncü bölümde ise ABD-Çin savunma diplomasisi faaliyetlerinde Güney Çin Denizi'nin yeri ele alınmaktadır. Öncelikli olarak Güney Çin Denizi'ndeki savunma diplomasisi faaliyetlerinde ASEAN'ın yeri ortaya konulmakta ve ABD-Çin varlığının bölge

devletleri için ne anlama geldiği tartışılmaktadır. Bölgedeki savunma diplomasisi faaliyetlerinin bölge devletleri, Çin ve ABD açısından ne şekilde ele aldığını açıklamayı hedefleyen bu başlık sonrasında yine bu bölümün devamında ABD ve Çin deniz stratejileri ortaya konulmaktadır. Bu çerçevede ABD ve Çin'in deniz stratejilerinin genel hedefleri, kavramsal çerçevesi ve uygulama yol/yöntemleri tartışılmakla birlikte bu stratejilerde savunma diplomasisinin nasıl bir yere sahip olduğu ele alınmaktadır. Savunma diplomasisi özelinde ele alınan deniz stratejileri ağırlıklı olarak iki devletin denizlere dair ortaya koydukları yaklaşımların kavramsal zeminini ortaya koymayı hedeflerken, bu bölümün bir sonraki alt başlığında ABD-Çin karşılıklı savunma diplomasisi faaliyetlerinin tarihsel arka planına kısaca değinilmektedir. Güney Çin Denizi'nin tarihsel olarak iki devletin savunma diplomasisi faaliyetlerinde nasıl rekabet unsuru olma niteliğini koruduğunu açıklamayı hedefleyen bu kısım sonrasında ise üçüncü bölümün son alt başlığı olarak 2010-2019 yılları arasındaki iki devlet arasındaki savunma diplomasisi faaliyetleri Güney Çin Denizi özelinde ele alınmaktadır. Bu kısımda odaklanılan ana nokta ise Güney Çin Denizi'nin iki devletin savunma diplomasisi faaliyetlerinde bir güvenlik ikilemi faktörü olarak nasıl varlığını koruduğunu söz konusu dönemler (2010-2019) üzerinden tartışmak olmuştur.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki savunma diplomasisi faaliyetleri kavramsal/teorik çerçevede belirlenen dört ana başlık üzerinden ele alınmaktadır. Bu başlıklarla birlikte ABD ve Çin'in bölgede başta müttefiklik ilişkileri olmak üzere askeri teknolojisi bu teknolojinin transferi, askeri tatbikatları ve liman ziyaretleri gibi başlıklara değinilerek bölgenin savunma diplomasisi açısından iki devlet için ne anlama geldiği ortaya konmaktadır. Bölgede yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinin ortaya konması doğrultusunda Güney Çin Denizi'ndeki temel askeri temaslar açıklanmakla kalmayıp bu temasların bölgedeki güvenlik ikilemi faktörünü nasıl şekillendirdiği altı çizilen başlıklar üzerinden ele alınmaktadır. Bu noktada ana hedef bölgenin bir saldırı savunma dengesi doğrultusunda ne şekilde açıklanabileceği sorusuna dönük olarak temel verileri savunma diplomasisi faaliyetleri üzerinden ortaya koymaktır. Güney Çin Denizi'nde hâlihazırda devam etmekte olan ihtilafların önemli bir sebebi olduğu tezinden hareketle ortaya konulan bu veriler altında ABD ve Çin'in bölgeye dönük attıkları savunma diplomasisi adımlarının bölgedeki rekabeti etkileme yol ve yöntemleri tartışılmaktadır.

Bu noktaya dek ele alınan hususlardan hareketle çalışmanın sonuç bölümünde iki devletin yürüttüğü savunma diplomasisi faaliyetlerinin beklenenin aksine neden iş birliğini değil de rekabeti beslediği sorusuna cevap aranmaktadır. Söz konusu sorunun cevabına dönük

olarak nedensellik analizi kullanılmakla birlikte, Güney Çin Denizi'nde halihazırda devam etmekte olan ihtilafın önemli bir sebebi olarak savunma diplomasisi faaliyetlerinin ampirik yansımaları ortaya konmakta ve uzun vadede saldırı savunma dengesi yaklaşımı üzerinden bölgedeki çatıma/barış ihtimalleri tartışılmaktadır. Bu tartışma ile birlikte yalnızca bölgeye gelmesi muhtemel uzun vadeli istikrar olasılıklarının tahmini yapılmakla kalmayıp aynı zamanda ABD ve Çin'in gerek küresel düzen gerekse de bölge için önemli birer aktör olarak bu olasılıklar üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Bir bütün olarak çalışma uzun vadeli bölgesel istikrarın küresel düzenin tesisinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğunu var sayarak, bu etkinin sağlanmasında devletlerarasında yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinin ne derece büyük bir öneme sahip olduğunu ve beklenenin aksine iş birliğini, karşılıklı güveni ve istikrarı sağlamanın yerine nasıl bir güvenlik ikilemi faktörüne dönüşebileceğini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın bölümleri yukarıda özetlendiği şekilde kaleme alınırken, içerik olarak grafik, harita ve tablolar vasıtası ile karşılaştırmalı analiz yapılmaktadır. Güney Çin Denizi gibi egemenlik ihtilafının yoğun ve coğrafi niteliklerinin çok boyutlu (ada, resif ...) olduğu bir bölgenin anlaşılması açısından gerekli görülen söz konusu harita, grafik ve tablolar, ABD ve Çin'in bölgeye yaklaşımlarının bir bütün olarak analiz edilmesinde de kolaylaştırıcı birer faktör olarak ele alınmıştır. Bölümler özelinde bakılacak olduğunda çalışmanın kavramsal ve teorik çerçevesinin açıklandığı birinci bölümde saldırı savunma yaklaşımına dair ampirik çalışmalara değinilmesinin ana sebebi, bu çalışmalardan farklı olarak ampirik verilere dayalı bir analiz değil, uluslararası ilişkiler teroilerine dayalı bir analizin gerçekleştirileceği vurgusudur. Altı çizilen bu noktadan hareketle ikinci ve üçüncü bölümlerde Güney Çin Denizi'nin jeo-stratejik yapısı bilhassa haritalarla açıklanmaya çalışılmış, bölgedeki ihtilafın tarihi analizinde de tablolar vasıtası ile güvenlik ikileminin süreklilik ve değişim aşamaları ortaya konmuştur. Dördüncü bölümün diğer üç bölüme nazaran içerik olarak daha kapsamlı şekilde ele alınmış olmasının sebebi ise çalışmada iddia edilen saldırı savunma dengesinin ve güvenlik ikileminin savunma diplomasisinin analizi için kullanıldığı ana kısım olmasındandır. Çalışmaya dair altı çizilen bu noktalardan hareketle aşağıda kavramsal ve teorik çerçeve kapsamında birinci bölüm ortaya konulmaktadır.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

“De Omnibus Dubitandum-Her Şeyden Şüphe Edilmelidir”¹⁴

Karl Marx

Marx’ın üzerinde durduğu “her şeyden şüphe” olgusu bu çalışmanın ana teorik perspektifi olan *güvenlik ikilemi* yaklaşımının da temel parametrelerinden biridir. Bilhassa güvenlik ilişkilerinde karşımıza çıkan söz konusu olgu, devletlerin güvenliğini arttırma adına attıkları adımlarla beslenmekte ve devletlerarası ilişkilerde rekabeti etkileyen ana faktör olarak varlığını büyütmektedir. Bu noktadan hareketle, çalışmanın ilk bölümünü oluşturan bu kavramsal ve teorik çerçevesinde yapısal realizmin savunmacı-saldırgan parametreleri dikkate alınarak, devletlerarasındaki şüpheden beslenen güvenlik ikilemi yaklaşımı ortaya konulacak ve şu noktalara temas edilecektir: güvenlik ikileminin teorik ve kuramsal altyapısı, saldırı savunma dengesi yaklaşımına dair temel tartışmalar, saldırı savunma dengesinin ölçümüne dair varsayımlar ve çalışma açısından tüm bu tartışmaların anlamı. Bu çerçevede gene bu bölümde özellikle, saldırı savunma dengesinin ölçümüne dair ortaya konulan çalışmalardan hareketle, çalışmanın ana hareket noktası olan savunma diplomasisi kavramının anahatları belirlenmek suretiyle neden bu kavramın merkeze alındığı sorusunun cevabı da ortaya konulmağa çalışılacaktır.

1.1. Yapısal Realizmde Savunmacı ve Saldırgan Paradigma

Neorealist-yapısal realizm klasik realist yaklaşımla büyük ölçüde aynı varsayımlardan hareket etmekle birlikte, özellikle de devletlerin neden güç istediği sorusunda ayrışan görüşleri içinde barındırır. Söz konusu soru çerçevesinde Morgenthau gibi klasik realistler devletlerin güç elde etme isteklerini insan doğasının kötülüğü üzerinden açıklarken¹⁵, yapısal realistlere göre devletler güç elde etmek isterler çünkü uluslararası sistemdeki rekabet yapısı onları buna iter.¹⁶ Bu noktadan da anlaşılacağı üzere klasik realistler devlete odaklanarak uluslararası sistemi analiz ederken, yapısalcılar uluslararası sistemin anarşik yapısına ve bu yapının aktörler arasında doğurduğu rekabet güdüsüne odaklanmaktadır. Söz konusu odağın ana parametresi ise her devletin rasyonel bir aktör olarak (saldırıya uğrama ihtimali

¹⁴ Booth, K.(2007). *Theory of World Security*. Cambridge University Press.UK. S:40.

¹⁵ Morgenthau, H.J. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Fifth Edition, Revised, (New York Alfred Knopf, s:4-15). <https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/morg6.htm> (Erişim Tarihi: 31.05.2020).

¹⁶ Mearsheimer, J.J. (2006). *Structural Realism*, s:71-72. https://www.comackschools.org/Downloads/8_mearsheimer-structural_realism.pdf (Erişim Tarihi:30.05.2020).

olsun ya da olmasın), ekonomik, askeri ve politik olarak gücünü arttırma eğiliminde yatmaktadır.¹⁷ Öyle ki Mearsheimer bu durumu devletler açısından “*hayatta kalma umuduyla sürekli rekabet edilen demir bir kafeste sıkışma durumu*”¹⁸ olarak tanımlamaktadır.

Güç rekabetine ve uluslararası sistemin anarşik doğasının bu rekabeti besleyen yapısına yönelik vurgu yapısal realizmin temel yapıtaşını oluşturmaktadır. Burada anarşi devletlerin üzerinde yer alan hiçbir üst otorite bulunmamasını ifade ederken; uluslararası kurumlar gibi yapılar merkezi aktörler olarak ele alınmaz.¹⁹ Merkezi aktör olarak ele alınan devletler ise yapısalcılara göre ekonomik, askeri ve politik olarak az ya da çok saldırgan eğilimlere sahiptir ve eğilimlerin temelinde ise diğer devletlerin “niyetinden” emin olamama durumu yatmaktadır. Bu belirsizlik devletleri daha fazla güç elde etme güdüsüne iterken; sonuç olarak her devletin yegâne amacının “hayatta kalmak” olduğu bir “doğa” durumu ortaya çıkar.²⁰ Hayatta kalma hedefini önceleyen birer rasyonel aktör olarak tanımlanan devletler, çatışma ihtimallerini her zaman akıllarında tuttuklarından bu çatışmanın maliyetini diğer devlet açısından her zaman arttırma yönünde pragmatik stratejiler geliştirirler. Bu noktada söz konusu stratejiler kapsamında tartışma unsurları olmak üzere özellikle *dengeleme (balancing)* ve *sorumluluğu başkasına yükleme (buck passing)* kavramlarının ele alındığı görülmüştür.²¹

Devletlerin stratejik yaklaşımlarına dair altı çizilen söz konusu üç farklı ayrım bizi yapısal realizmde iki kavrama götürmektedir: *savunmacı ve saldırgan gerçekçilik*. Anarşik uluslararası sistemin hangi sonuçları doğurabileceği ve devletlerin ne kadar güce sahip olması gerektiği soruları üzerinde ayrıışan savunmacı ve saldırgan gerçekçilik; yapısal realizm başlığı altında birbirine alternatif farklı teorik açıklamalar getirmektedir. Uluslararası ilişkilerin birbirine zıt iki yaklaşımının sisteme ve devletlerarası ilişkilere dair varsayımlarını görmek açısından hayli kritik olan bu iki kavram; devletlerin stratejik eğilimleri, iş birliği ihtimalleri ve karşılıklı “*korkuyu*” yönetme biçimleri gibi başlıklarda farklı varsayımlar öne sürmektedir.²² Savunmacı ve saldırgan gerçekçilik, merkezi bir otoritenin olmadığı uluslararası sistemde devletlerin “*kendi kendine yetme (self help)*” durumunda oldukları

¹⁷ A.g.e.s:73-78.

¹⁸ Mearsheimer, J.J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*, New York, s:6.

¹⁹ A.g.e. s: 4-8.

²⁰ A.g.e. s: 7-10.

²¹ A.g.e. s:100-105

Yuan, K.W. (2004). Offensive Realism and the Rise of China, *Issues and Studies*, s:185-197.

²² Waltz, K.N. (1990). Realist Thought and Neorealist Theory, *Journal of International Affairs*, Vol:44, No:1, S: 21-37.

Mearsheimer, J. (1994). The False Promise of International Institutions, *International Security*, s: 7-45.

konusunda hem fikir olmakla birlikte;²³ saldırgan gerçekçilik devletlerin diğer devletlerin niyetleri konusunda en kötü ihtimallere odaklanması gerektiğini savunurken; savunmacı gerçekçilik niyetlere dair algıda bu derece “kötümser” olunmaması gerektiğini vurgulamaktadır.²⁴

Söz konusu farklılıkta ana etmen ise devletleri algılayış biçimlerindeki farklılıktan doğmaktadır. Zira saldırgan gerçekçilere göre uluslararası sistem “rekabetçi” bir yapıda iken; savunmacı gerçekçilere göre belli koşullar altında “iş birliği” ihtimali söz konusudur.²⁵ Savunmacı gerçekçilerin iş birliği ihtimaline dair vurguları devletlerin rasyonel tercihte bulunacağı argümanına dayanmaktadır. Rasyonel tercih faktörü olarak ortaya konulan bu yaklaşıma göre devletlerin karşılıklı ilişkilerinde elde edecekleri kazanç ve çatışmadan doğacak maliyetler onları iş birliğine iter.²⁶ Devletlerarasında ortak çıkarların var olabileceği noktasından hareket eden bu yaklaşıma karşıt olarak saldırgan gerçekçilik göreceli kazançlar konusunda daha şüphecidir ve iş birliğinin devletlerin doğası gereği tesis edilemeyeceğine vurguda bulunur.²⁷ Savunmacı realistlerin iş birliği ihtimaline dair vurgularının temellerini ise devletlerin hegemonik düzene bakışlarına dair varsayımlarında bulmak mümkündür. Bu varsayıma göre devletler açısından hegemonyayı sürdürmek uzun vadede maliyetlidir ve dolayısıyla iş birliği/ittifak eğilimi kaçınılmazdır.²⁸

Savunmacı realistlerin altını çizdikleri ittifak kurma eğilimi devletleri daha fazla güvende hissettirecek bir unsur olarak ele alınırken; Hitler Almanya'sının ya da Napolyon Fransa'sının dengelenmesinde kurulan ittifaklara vurguda bulunmaktadır. Söz konusu ittifakların kurulması ile devletlerin nispeten kendilerini daha güvende hissettikleri argümanı desteklenirken; anarşik uluslararası sistemin yarattığı güvensiz ve belirsiz ortamın bu şekilde dengelenebileceğine dair varsayımın da altı çizilmektedir.²⁹ İş birliği ihtimali bağlamında savunmacı realistlerin devletlerin uzun vadede hegemonyayı sürdüremeyecekleri varsayımına

²³ Glaser, C.L. (1995). Realists as Optimists: Cooperation as Self Help, *International Security*, Vol:19, No:3, s:50-55.

Chan, A.F.O. (2010). A Study of Self Help in Anarchic International Systems, 1-4. <https://www.e-ir.info/pdf/4697> (Erişim Tarihi: 29.05.2020).

²⁴ Glaser, C.L. (1995). Realists as Optimists: Cooperation as Self Help, *International Security*, Vol:19, No:3, s:50-55.

²⁵ A.g.e. s: 50-55.

²⁶ Glaser, C. (2010). *Rational Theory of International Politics, The Logic of Competition and Cooperation*. Princeton University Press. S: 150-155.

²⁷ Axelrod, R., Hamilton, W. (1985). *The Evolution of Cooperation*. New York. S: 55-73.

Axelrod, R., Keohane, R.O. (1985). *Achieving Cooperation Under Anarchy: Strategies and Institutions*. Johns Hopkins University Press, S: 225-253.

²⁸ A.g.e. s: 225-253.

²⁹ Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2, s: 172.

ek olarak, bir diğer önemli unsur ise “*yapısal değiştiriciler*” kavramı üzerinden ortaya konulan açıklamadır. Çatışma olasılığına etki ettiği varsayılan yapısal değiştiriciler, *teknoloji ve askeri yeterlilik, doğal kaynaklara (petrol gibi) erişim, uluslararası ekonomik baskı ve devletin bir topraktan elde edebileceği kazanımlar* olarak ifade edilmektedir. Savunmacı realistlere göre tüm bu unsurlar devlet davranışını etkiler ve bu etki çoğunlukla kendisini iş birliği eğilimi olarak gösterir.³⁰

Savunmacı realistlerin üzerinde sıklıkla durdukları ittifak kurma, iş birliği ve çatışmayı önleme ihtimalleri saldırgan realistlerce kabul görmemiştir. Saldırgan realistler, devletlerin diğer devletlere karşı dengeleme yoluna gittikleri varsayımına katılmakla birlikte saldırının maliyetinin kazançtan daha fazla olduğu argümanına katılmazlar. Zira onlara göre çatışmayı ilk önce başlatan avantaja sahiptir ve tarihsel tecrübeler bunun örneklerini göstermektedir.³¹ Bunun yanı sıra gene onlar, savaş inisiyatifi alabilen devletlerin uzun vadede kazanacakları toprakların ve kaynakların kontrolüne vurguda bulunarak, savaşın her zaman maliyetli bir durum olmadığını da ifade etmektedirler. Örnek vermek gerekirse ABD 19. Yüzyıl boyunca bir dizi savaşı başlatmış ve bu savaşlar onun dünya hegemonyasının yapı taşlarını oluşturmuştur.³² Bu noktada saldırgan realistlere göre devletin üzerinde durması gereken konu ise savaş inisiyatifi alacak devletin materyal yeterlilik olarak başarılı olacağını garanti edip etmediğidir. Bu noktadan hareketle bir devlet söz konusu yeterliliği kendinde görebiliyorsa savaşmak onun için daha karlıdır.³³

İş birliğinin mümkün olup olamayacağı noktasında iki yaklaşım bu şekilde varsayımlarda bulunurken; üzerinde tartışılan bir diğer konu da devletlerin ne kadar güce ihtiyaç duydukları sorunsalı olmuştur. Saldırgan realistlere göre gücü en üst seviyeye çıkarmakta bir sakınca yokken savunmacılar asıl olanın yeteri kadar güç elde etmek olduğunu savunmaktadır.³⁴ Saldırgan realistlere göre ittifaklar dengeyi sağlamada etkili fakat geçici bir yöntemdir. Dolayısıyla bir devlet uzun vadede kendi kendine yardım etmek istiyorsa bunun kesin yolu gücünü en üst seviyeye taşımaktır. Savunmacılara göre ise gücün en üst seviyeye çıkarılması hedefi kendi içinde riskler barındırmaktadır. Söz konusu risklerden ilki denge arayışında olan devletin sürekli güç peşinde koşmasının diğer devletleri de etkileyeceği ve

³⁰ Tang, S. (2010), *A Theory of Security Strategy of Our Time: Defensive Realism*, Palgrave Macmillan, New York, s: 15-16.

³¹ Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2, s: 167-214.

³² A.g.e. s:170-180.

³³ Quester, G. (1977). *Offense and Defense in the International System*, New York, s: 3-7.

³⁴ Tang, S. (2010), *A Theory of Security Strategy of Our Time: Defensive Realism*, Palgrave Macmillan, New York, s: 26-29.

topyekûn bir güç arayışının çatışma olasılığını arttıracak varsayımdır.³⁵ Bir diğer risk ise her devletin gücü artırma eğiliminde olduğu bir ortamda güvenlik ikileminin derinleşmesi ve dolayısıyla çatışma ihtimalinin artışıdır. Bu tartışmada, saldırgan realistler gücü en üst seviyeye çıkartmaya (*power seeking*) odaklanırken; savunmacı realistler güvenliği en üst seviyeye çıkartmanın (*security seeking*) altını çizmektedir.³⁶ Böylelikle ise, savaş/çatışma, barış/iş birliği ve gücün kazanımı başlıklarında bu şekilde farklılaşan iki ekolü devlet davranışlarını anlamlandırma noktasında kritik hale getiren kavramlardan biri “güvenlik ikilemi” olmuştur.

1.2. Güvenlik İkilemi

Güvenlik İkilemi uluslararası ilişkiler literatüründe en çok tartışılan teorik yaklaşımlardan biridir. John Herz, Herbert Butterfield ve Robert Jervis tarafından kuramsal hale getirilen kavram, genel olarak uluslararası ilişkilerde özelde ise güvenlik çalışmalarında birçok önemli soruya değinmektedir. Herz, “*Thucydides Tuzağını*” anımsatır şekilde güvenlik ikilemini anarşi, korku, güç rekabeti ve bu unsurlar etrafında şekillenen kısır bir döngü yaklaşımları üzerinden ele almaktadır. “*Anarşik doğada olan rakip birimler dünyasında kendini hiçbir zaman güvende hissetmeyen birey/grup ve devletler kendini en kötüsüne hazırlar, dolayısıyla sürekli güç elde etmeye çalışır ve bu süreç güç rekabetinde kısır bir döngü ortaya çıkarır*” önermesinden hareket eden Herz’e göre söz konusu kısır döngünün ana bileşeni endişedir.³⁷ Altını çizdiği “*endişe*” kavramını “*Homo homini lupus*” yani “*insan insanın kurdudur*” önermesinden hareketle açıklayan Herz’e göre asıl sorun insan doğasının saldırgan ya da barışçıl olması değildir, esasen birbirinin niyetinden emin olamama durumu güvenlik ikilemini yaratır ve insan doğası barışçıl olsa dahi bu ikilem onu çatışmaya sürükler.³⁸

Herz, insan doğasının çatışmada belirleyici olma niteliğine dair ortaya koyduğu serhile birlikte Nazi Almanyası’nı örnek vererek tüm çatışmaların ardında güvenlik ikilemi döngüsünün olmayabileceğinin de altını çizer. Bu yaklaşım “*Herz güvenlik ikilemi önermesini geçersiz mi kılıyor?*” sorusu üzerinden çeşitli tartışmalar doğururken,³⁹

³⁵ A.g.e. s:26-29.

³⁶ A.g.e. s:26-29.

³⁷ Herz, J.H. (1950). *Idealist Internationalism and the Security Dilemma*, World Politics, s: 157-170.

³⁸ A.g.e. s:156-160.

³⁹ A.g.e. s:156-160

Raditio, K. H., (2019). *Understanding China’s Behaviour in the South China Sea: A Defensive Realist Perspective*, University of Sydney, s: 19-26.

Butterfield ise savaş-barış ihtimallerine dair varsayımlarında Herz'e benzer bir önerme ile bizi tekrar Thucydides Tuzağına götürür. Bu doğrultuda Butterfield devletlerin herhangi bir "suç güdüsüne" sahip olmasalar ve hatta çatışmayı önlemeye çalışan taraflar olsalar dahi savaşın karşılıklı güvensizlikten kaynaklanan endişe sebebiyle ortaya çıkabileceğini savunmakta; güvenlik ikileminin kilit noktasının bu endişe olduğunu ifade etmektedir.⁴⁰ Herz'in "tüm çatışmaların ardında güvenlik ikilemi olmayabilir" önermesine karşıt olarak çatışmalar ile güvenlik ikilemi arasında tam bir bağlantı olduğunu ifade eden Butterfield, yine Herz'den farklı olarak güvenlik ikilemi döngüsünde süreci yöneten psikolojik faktörlere vurgu yapmıştır.⁴¹

Herz'in felsefi temel olarak "insan insanın kurdudur" önermesine benzer şekilde, Butterfield de "Hobbsyen korku" ya vurgu yaparak; güvenlik ikilemini "insanlığın temel günahı" tartışması ile ilişkilendirmektedir. Bu noktadan hareketle güvenlik ikileminin temel kaynağını insanlığın evrensel günahından kaynaklanan korkuya bağlayan teorisyen; devletlerarasındaki karşılıklı niyetlerdeki belirsizliğe vurgu yapmaktadır. Bu belirsizliğin devletler istemese dahi kasıtsız olarak güvenlik ikilemi yarattığını ifade ederek, bu süreçte psikolojik faktörlerin şekillendirici rolünün altını çizmektedir.⁴² Güvenlik ikilemini, savunma amaçlı eylemlerin istenmeyen sonucu olarak tanımlayan Jervis ise anarşik toplumun sıfır toplamı doğasına vurgu yaparak "bir devletin güvenliğini arttırmak adına yoğunlaştığı araçların bir diğer devletin güvenliğini azaltıcı birer unsura dönüşme" süreci üzerinde durmaktadır. Jervis'e göre devletler karşılıklı olarak iyi niyetten emin olsalar dahi, uzun vadede ne karşılarındaki aktörün saldırgan olabilme ihtimalini göz ardı edebilir ne de kendilerinin barışçıl olarak kalabileceklerine dair garanti veremezler.⁴³

⁴⁰ Butterfield, H., (1950). *History and Human Relations*, London, s: 18-24.

⁴¹ A.g.e. s: 18-24.

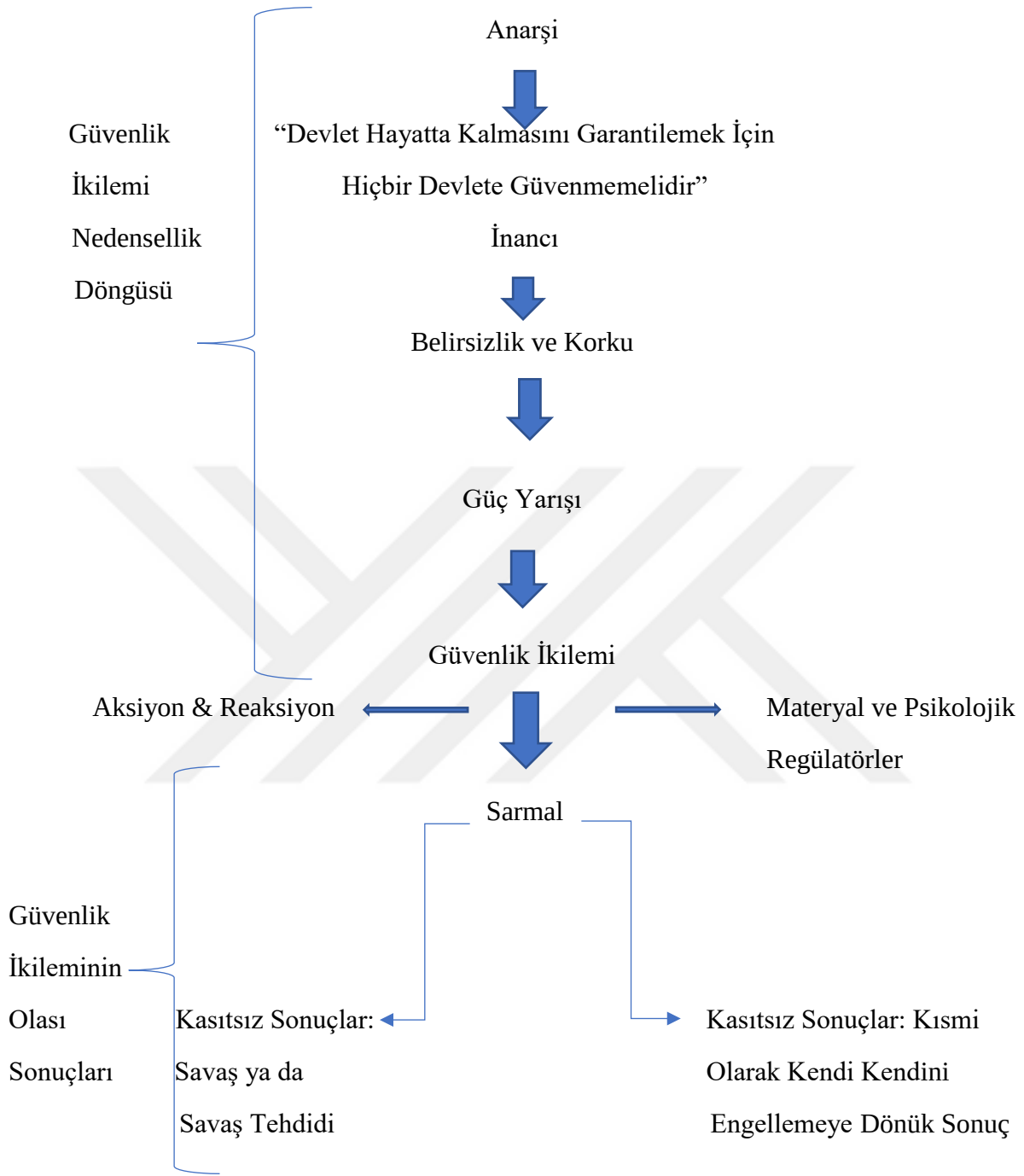
⁴² Tang, S. (2009). The Security Dilemma: A Conceptual Analysis, *Security Studies*, s: 589-592.

Taliaferro, J.W., (2000-2001). Security Seeking Under Anarchy: Defensive Realism Revisited, *International Security*, s: 135-140.

⁴³ Jervis, R., (1982). Security Regimes, *International Organisation*, Vol.36, No.2, s: 357-378.

Jervis, R., (2001). Was The Cold War a Security Dilemma, s: 36-56. <https://theasiadialogue.com/wp-content/uploads/2018/05/edde209e5584c0f179066389979981898702.pdf> (Erişim Tarihi: 29.05.2020).

Şema 1: Güvenlik İkilemi Neden-Sonuç Şeması (Security Dilemma Spiral) ⁴⁴

Altını çizdiği bu noktalarla birlikte Jervis, anarşi ve güvenlik ikilemi ilişkisine dair varsayımlarında, savaşların ortaya çıkış sebeplerini ve statükodan memnun olan devletlerin ortak çıkarları olarak gördükleri hedeflere ulaşamamalarını uluslararası bir egemenin

⁴⁴ Tang, S. (2010), *A Theory of Security Strategy of Our Time: Defensive Realism*, Palgrave Macmillan, New York, s: 41.

olmayışına bağlamaktadır.⁴⁵ Uluslararası sistemin anarşik doğasının yapı taşı olarak ortaya konulan “*egemen boşluğu*” ise bizi bu kavramla ilintili olarak tartışabileceğimiz iki yaklaşıma iter: *savunma ve saldırı*. Realizm literatüründe savunmacı ve saldırgan realizm olarak kuramsallaştırılan iki kavram Jervis tarafından, egemen boşluğunun sebep olduğu anarşik uluslararası yapıda, bir devletin güvenliğini arttırmak adına attığı adımların diğer devletin güvenliğini tehlikeye soktuğu önermesinden hareketle “güvenlik ikilemi” doğrultusunda ele alınmıştır.⁴⁶ Güvenlik ikilemine dair ortaya konulan söz konusu literatürden hareketle yukarıdaki şemada, güvenlik ikileminin temel ve yakın nedenleri (şemanın üst kısmı) ile birlikte güvenlik ikilemi tarafından üretilebilecek potansiyel sonuçlar (şemanın alt kısmı) ortaya konmaktadır.

Güvenlik ikileminin sebep ve sonuçlarına dair ortaya konulan söz konusu noktalarla birlikte özellikle iş birliği ihtimalleri konusunda Jervis, iki temel tespitin yapılması gerektiğini ifade eder: *savunma silahlarının ve politikalarının saldırgan olanlardan ayırt edilip edilemeyeceği ve savunmanın mı yoksa saldırının mı avantajlı olduğu*.⁴⁷ Altı çizilen bu iki noktadan hareketle Jervis’e göre devletleri çatışmaya sürükleyen koşullar daha açık olarak ortaya konulabilir ve hatta çatışmalar önlenabilir. Daha açık ifade etmek gerekirse; savunma silahları ve politikaları saldırı silahları ve politikalarından fazla olursa devletin başkalarının güvenliğini tehlikeye atmadan kendini güvende tutması mümkündür.⁴⁸ Söz konusu varsayımdan yola çıkan Jervis, statüko güçlerinin uyumlu güvenlik politikaları geliştirip geliştiremeyeceği sorusuna odaklanmaktadır. Bu noktadan hareketle savunmanın saldırı üzerinde elde edeceği avantajın uluslararası sistemin anarşik yapısını nispeten törpülediğini ve devletlerin yüksek bir güvenlik seviyesinden yararlanarak “doğa” durumundan kaçınabildiklerini ifade etmektedir.⁴⁹

⁴⁵ Taliaferro, J.W., (2000-2001). Security Seeking Under Anarchy: Defensive Realism Revisited, *International Security*, s: 135-140.

Collins, A. (2004). State-Induced Security Dilemma: Maintaining the Tragedy, *Cooperation and Conflict*, s: 25-40.

⁴⁶ Jervis, R., (2001). Was The Cold War a Security Dilemma, s: 36-56. <https://theasiadialogue.com/wp-content/uploads/2018/05/edde209e5584c0f179066389979981898702.pdf> (Erişim Tarihi: 29.05.2020).

Booth, K., Wheeler, N.J., (2008). *The Security Dilemma: Fear, Cooperation and Trust in World Politics*, Palgrave Macmillan, s: 8-14.

⁴⁷ Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2, s: 186.

⁴⁸ Jervis, R., (1988). *Realism, Game Theory and Cooperation*, World Politics, Vol.40, No.3, s: 316-325.

⁴⁹ A.g.e. s: 316-320.

Jervis, R., (1999). Realism, Neoliberalism and Cooperation: Understanding the Debate, *International Security*, Vol.24, No.1, s: 40-60.

Güvenlik ikileminin kavramsal temelleri yukarıda ifade edilen teorisyenler tarafından atılırken; Tang tarafından “BHJ Formülasyonu” olarak ifade edilen bir yaklaşımla kavrama dair temel noktalar ve savunma-saldırı bağıntıları şu şekilde ifade edilmiştir:

- Güvenlik İkileminin nihai kaynağı uluslararası sistemin anarşik doğasıdır,
- Anarşik uluslararası sistemde devletler birbirlerinin niyetlerinden emin olamazlar ve ikili ilişkilerde korku eğilimi baskındır,
- Gerçek anlamda Güvenlik İkilemi savunmacı devletler (diğer devleti tehdit etmeden yalnızca kendi savunmasına odaklanan) arasında ortaya çıkmaktadır,
- Devletlerarasındaki karşılıklı niyetlere dair belirsizlik ve korku nedeniyle savunma amaçlı edinilen güç ve yetenekler bir takım saldırgan eğilimler içerebilir,
- Güvenlik İkilemi sürecinde silahlanma yarışının artması gözlemlenebilir,
- Güvenlik İkilemi her zaman olmasa da savaşlara ve çatışmalara sebebiyet verebilir,
- Güvenlik İkileminin şiddeti yalnızca materyal yeterliliklerle değil psikolojik faktörlerle de belirlenebilir.⁵⁰

Söz konusu noktalardan hareketle Tang’a göre güvenlik ikileminin oluşmasında üç temel koşul gereklidir: *uluslararası sistemin anarşik yapısı, savunmacı devletler ve güç yarışı*.⁵¹ Güvenlik ikileminde savunmacı devletleri ana unsurlardan biri olarak değerlendiren tek teorisyen Tang olmamıştır. Taliaferro’da çalışmalarında saldırgan realizmin güvenlik ikileminin varlığını reddedişini resmetmektedir.⁵² Bununla birlikte Keir Lieber ise saldırgan realistlerin uluslararası sistemin anarşik yapısında devletler faaliyet gösterdiği sürece güvenlik ikilemi durumunun devam edeceğini fakat uluslararası politik bir model olarak değerlendirilemeyeceğini ifade etmektedir.⁵³ Benzer şekilde Schweller de çalışmasında güvenlik ikileminin uluslararası politikanın bir özelliği olmaktan ziyade belirli koşullarda ortaya çıkan bir vakıa olduğunu savunmaktadır.⁵⁴ Zakaria’nın ise devlet davranışları ve güvenlik ikilemi ilişkisine değinirken “çekimser” davrandığı;⁵⁵ Labs’ın da benzer şekilde

⁵⁰ Tang, S. (2010), *A Theory of Security Strategy of Our Time: Defensive Realism*, Palgrave Macmillan, New York, s: 28-40.

⁵¹ A.g.e. s: 28-30.

⁵² Taliaferro, J.W., (2000-2001). Security Seeking Under Anarchy: Defensive Realism Revisited, *International Security*, s: 135-140.

⁵³ Lieber, K.A.,(2005). *War and Engineers: The Primacy of Politics over Technology*, Cornell University Press, s:155-157.

⁵⁴ Schweller, R. L.,(1996). Neorealism’s Status Quo Bias: What Security Dilemma, *Security Studies*, Vol.5, No.3 S:115-118.

⁵⁵ Tang, S. (2010), *A Theory of Security Strategy of Our Time: Defensive Realism*, Palgrave Macmillan, New York, s: 16-17.

savaşın yayılım etkisini tartıştığı eserlerinde kavramı savaşın bir nedeni ya da yayılım faktörü olarak ele almadığı görülmektedir.⁵⁶ Söz konusu tartışmalardan da anlaşılacağı üzere “güvenlik ikilemi evrensel değildir belirli koşullar altında ortaya çıkar” yaklaşımının altı çizilmektedir.

Bu noktada savunmacı ve saldırgan devletlerin nitelikleri de güvenlik ikilemi ile bağlantılı olarak ele alınan bir diğer tartışma sorunsalı olmuştur. Söz konusu tartışmalardan hareketle saldırgan devlet davranışı saldırı odaklı stratejilerle ilişkilendirilirken; savunma odaklı devlet davranışı da aynı şekilde savunma stratejileri ile ilişkilendirilir.⁵⁷ Saldırgan stratejilerle hareket eden devlet dolaysız olarak bir diğer devletin güvenliğini tehdit eder nitelikte adımlar atarken; savunmacı devlet güvenliğini arttırmaya dönük adımlarla öne çıkmaktadır. Savunma ve saldırı stratejilerinde doğrudan tehdit unsurları ise yalnızca askeri müdahaleyi değil ekonomik etkinliği de içermektedir. Başka bir deyişle bir devlet ekonomik gücünü bir diğer devlet üzerinde baskı faktörü olarak kullanıyorsa bu da saldırgan realist devlet davranışı olarak sınıflandırılmaktadır.⁵⁸ Ortaya çıkış koşulları ve devlet davranışlarının tanımlanması noktasında kavramsal çerçevesi bu şekilde oluşturulan güvenlik ikilemi Saldırı Savunma Teorisi ile çatışma ve iş birliğinin oluşabilme koşullarına dair önemli varsayımlar ortaya koymaktadır.

1.3. Saldırı Savunma Teorisi

“Güvenlik İkilemi Altında İş Birliği (Cooperation Under Security Dilemma)” isimli çalışmasında Jervis, çatışma ve iş birliği koşullarını tartışır ve iş birliği ihtimallerini Saldırı Savunma Teorisinde arar. Jervis’e göre savunma ve saldırı kavramları altında iş birliği ve çatışma ihtimalleri aşağıda gösterildiği üzere bize dört farklı dünyanın kapılarını açar:

⁵⁶ Labs, E. (1997). Beyond Victory: Offensive Realism and the Expansion of War Aims, *Security Studies*, 22-40.

⁵⁷ Radtke, K. H., (2019). *Understanding China's Behaviour in the South China Sea: A Defensive Realist Perspective*, University of Sydney, s: 29-32.

⁵⁸ Copeland, D.C. (2015). *Economic Interdependence and War*, Princeton University Press, s: 34-40.

Güvenlik ikileminin ticari boyutu askeri boyutuna benzer bir mekanizma ile işlemektedir. Bu doğrultuda bağımlı olan devlet (Y) ticari kısıtlamalara karşı koymak için daha fazla güce ihtiyacı olduğuna karar verdiğinde bu durum Y devletinden daha az bağımlı durumda olan X devleti açısından görece kazançlar durumunu yeniden düşünmesine sebep olur. Süreç içerisinde Y devleti daha fazla tehdit eder nitelikte adımlar atarsa (kendi ekonomik durumunu iyileştirmek niyeti ile dahi olsa), bu durum X devleti üzerinde Y ile kurduğu ticari ilişkiden edindiği görece kazancı daha kolay gözden çıkarır hale gelir. Bu denklemle birlikte ortaya çıkan süreçte Y devletinin uzun vadede ticaret ortamından beklentisi düştükçe önünde bazı olasılıklar belirmektedir: X'in ilerlemesini caydırmak, X'in müttefiklerinin veya etrafındaki küçük devletlerin kendisi ile olan ticaret hacmini arttırmak. X ve Y devletleri nezdinde ortaya çıkan söz güvenlik ikileminin ticari boyutu saldırgan realistlere göre savaşa giden bir sebep olabilecekken savunmacılara göre ise savaş kaçınılmaz değildir.

Tablo 1: Saldırı Savunma Teorisi Çizelgesi⁵⁹

	Saldırı Durumu Avantajlı	Savunma Durumu Avantajlı
Saldırı Durumunun Savunma Durumundan Ayırt Edilemediği Haller	İki Yönlü Tehlike	Güvenlik İkilemi Mevcut Fakat Güvenlik Gereksinimleri Uyum İçerisinde
Saldırı Durumunun Savunma Durumundan Ayırt Edilebildiği Haller	Güvenlik İkilemi Yok Fakat Saldırı İhtimali Var (Statükocu Devletlerin Saldırgan Devletlerden Farklı Davranması Olası)	İki Yönlü İstikrar

Ortaya konulan bu tablodan yola çıkılarak aşağıdaki noktaların altı çizilmiştir:

- Savunmacı ve saldırgan davranışların ayırt edilemediği fakat saldırgan davranışların avantajlı olduğu koşullarda güvenlik ikileminin seviyesi “*fazlasıyla yoğun (very intense)*”, çevresi ise “*iki yönlü tehlikeli (doubly dangerous)*” olarak tanımlanır. Bu koşullar altında statükocu devletlerin saldırgan davranışları artar ve devletlerarasında iş birliği şansı düşüktür,
- Savunmacı ve saldırgan davranışların ayırt edilemediği fakat savunmacı davranışların avantajlı olduğu koşullarda ise güvenlik ikileminin seviyesi “*yoğun (intense)*”, çevresi ise bir önceki koşula nazaran daha az tehlikelidir. Bu şartlar altında devletler diğer devletlerin güvenliğini tehdit etmeden kendi güvenliklerini arttırabilirler. İş birliği ihtimali de bir önceki duruma göre daha fazla olabilir,
- Savunmacı ve saldırgan davranışların ayırt edilebildiği fakat saldırgan davranışların avantajlı olduğu koşullarda ise güvenlik ikilemi seviyesi “*yoğun değildir (not intense)*” fakat güvenlik sorunları varlığını korur. Söz konusu şartlar “*güvenli*” sayılmakla birlikte saldırgan davranışların avantajlı konumda olması uzun vadede güvenlik sorunlarını gündeme getirebilir,

⁵⁹ Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2, s: 211.

- Savunmacı ve saldırgan davranışların ayırt edilebildiği fakat savunmacı davranışların avantajlı olduğu koşullarda ise güvenlik ikilemi seviyesindeki yoğunluk ya çok azdır ya da hiç yoktur. Çevresel olarak “iki yönlü istikrarlı (doubly stable)” olarak tanımlanan bu koşullarda devletlerarasında saldırı ihtimali düşüktür.⁶⁰

Altı çizilen bu önermelerle birlikte Jervis’e göre saldırının avantajlı olması karşı taraftaki devletin ordusunun yok edilmesi ve topraklarının alınması anlamında kolaylığa sahip olunması olarak ifade edilirken; savunmanın avantajlı olması ise saldırının maliyetinin yüksek olduğu ve dolayısıyla mevcut durumu koruyarak ilerlemenin gerektiği durumları anlatır.⁶¹ Öyle ki devletler tarafından etkili bir savunma mekanizması geliştirilebilirse saldırının ilk anlarında yenilgi işaretleri gelse dahi sonraki aşamalarda bu yenilgi zafere dönüştürülebilir. Tıpkı 1.Dünya Savaşında İngiltere ve Fransa’nın Almanya savunması karşısında zorlanması gibi. Jervis bu ve benzeri örneklerle savunma avantajının iş birliğini getireceği tezini öne sürerken; söz konusu ortamda statükocu devletlerin diğer devletlerin güvenliğini tehlikeye atmadan kendilerini daha güvenli kılabileceklerini savunmaktadır.⁶² Bu noktadan hareketle Jervis bir adım daha ileriye giderek savunmanın yeterince avantaja sahip olduğu durumların yalnızca statükocu devletleri iş birliğine iten bir unsur olmakla kalmayıp, bu sürecin uluslararası anarşiyi de önemsiz kılacağını iddia etmektedir.⁶³

Tüm bu süreci bir bütün olarak Saldırı Savunma Dengesi kavramı ile açıklayan Jervis, söz konusu denge durumunda savunmanın mı yoksa saldırının mı avantajlı duruma geçeceğini ise iki faktör üzerinden açıklamaktadır: *teknolojik etkinlik ve coğrafi pozisyon*. Jervis, Brodie’ye atıfla “taktiksel seviyede düşünüldüğünde fiziksel koşulların yoğunluğu saldırıdan ziyade savunmanın avantajını arttırıcı bir faktördür” ifadelerine yer verirken; saldırıyı zorlaştıran her coğrafi koşulun esasen savunma cephesini kuvvetlendireceği tezinin altını çizer.⁶⁴ Altı çizilen noktayı destekler şekilde Balfour tarafından nakledilen 19. Yüzyılda Rusya’nın üstün askeri yetkinliğine rağmen Afganistan’a hükmetme güçlüğü bu coğrafyanın niteliklerini resmeder şekilde açıklaması da dikkat çekici bir diğer tespit olmuştur.⁶⁵ Okyanusların, büyük nehirlerin ve sıra dağların birer tampon bölge olduğunu vurgulayan Jervis, bu gibi niteliklerin üstün sayıda askeri saldırılara karşı dahi avantaj sağlayabildiğine dikkati çekmektedir. Öte yandan, çalışmasında coğrafi vurgusunu bir adım

⁶⁰ A.g.e. s: 211-214.

⁶¹ A.g.e. s: 175-178.

⁶² A.g.e. s: 177-180

⁶³ A.g.e. s: 206.

⁶⁴ A.g.e. s:194-198.

⁶⁵ A.g.e. s:194.

ileriye taşıyarak tüm devletlerin kendilerine ait adaları olsaydı anarşi durumu ortadan kalkardı ifadelerine de yer vermekle birlikte, Jervis'e göre kıyı savunmalarına ağırlık verilmesi askeri saldırıları püskürtmek için yeterlidir.⁶⁶

Bu noktada Glaser de saldırı yeteneğinin önemli bir parçası olarak coğrafyanın tanınması faktörüne değinir.⁶⁷ Bölgenin aktör ve koşul temelinde karmaşıklığının yeterince tanınmış olarak strateji ve yeteneklerin geliştirilmiş olması muhtemel bir saldırının maliyetini düşüren önemli unsurlardan biridir. Burada altı çizilmesi gereken en önemli varsayım ise büyük bölgelerin savunma stratejilerine daha elverişliiyken; küçük bölgelerin saldırı stratejilerine daha elverişli oluşudur. Zira içerdiği aktör ve coğrafi koşullar açısından küçük bölgelerin fethi zaman ve kaynak kullanımı açısından daha az maliyetlidir ve dolayısıyla saldıran açısından avantajlı savunan açısından ise dezavantajlıdır. Bununla birlikte coğrafi uzaklık, dağ, orman, köprü, büyük su kütleleri gibi coğrafi özelliklerin fazlalığı saldırıyı zorlaştırırken savunmayı kolaylaştırır.⁶⁸ Coğrafyanın savunma ve saldırıyı ne şekilde etkilediğini tarihsel verilerden de görmek mümkündür. NATO'nun Batı Almanya savunmasını yapmak amacıyla Kuzey Almanya ovasına odaklanması, Atlantik ve Pasifik Okyanuslarının ABD açısından müdahalesi zor bölgeler olması önemli örneklerden bir kaçıdır.⁶⁹

Coğrafyanın etkisine yapılan vurgunun yanı sıra saldırı savunma dengesi çerçevesinde üzerinde önemle durulan ikinci faktör *teknoloji* olmuştur. Teknolojik etkinlik noktasında yenilikçiliğin altı çizilirken; bu alanda atılacak adımların saldırı savunma dengesini ne şekilde etkileyeceği tartışılmıştır. Söz konusu tartışmadan hareketle savunmayı ve saldırıyı destekleyen yeniliklerde birtakım sınıflandırmalara gidilmiş; hangi tür askeri araç ve gereçlerin savunmaya ya da saldırıya avantaj sağlayacağı ele alınmıştır. Bu bağlamda, saldırının doğası gereği hareket barındırdığı için avantaj elde edebilmesinin yolu mobil teknoloji, gemi ve motorlu araçlara bağlanmaktadır.⁷⁰ Tespitten anlaşılabacağı üzere saldırı

⁶⁶ A.g.e. s:194.198.

⁶⁷ Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22,N.4, s: 1-14.

Biddle, S. (2001). Rebuilding the Foundaitons of Offense Defense Theory, *The Journal of Politics*, Vol.63, No.3. S:748.

⁶⁸ Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22,N.4, s: 65-70.

Evera, V., (1999). *Causes of War: Power and Roots of Conflict*. Cornell University Press.S: 160-165.

⁶⁹ Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22,N.4, s: 8.

⁷⁰ Hamilton, E., Rathbun, B., (2013). Scarce Differences: Toward a Material and Systemic Foundation for Offense and Defensive Realism, *Security Studies*, s: 435-460.

avantajını sağlayan ana askeri unsurlar hareket kabiliyetini destekleyen araç ve gereçlerdir. Buna karşın savunma daha ziyade hareketsizliği içerdiği için tanksavar güdümlü füzeler, kara mayınları, hendek ya da buna benzer savunma mekanizmaları barındırmakta ve bu şekilde avantajını arttırmaktadır.⁷¹ Bu genel tespitten yola çıkılarak teknolojik ilerlemeye bağlı olarak devletlerin saldırı ya da savunma yapabilme yeteneklerine de vurgu yapılır ve bu yeteneğin gözlemlenebileceği alanlar şu şekilde ifade edilir: *hareketlilik, ateş gücü, koruma, lojistik, iletişim ve tespit*.⁷²

Tarihi tecrübeler ışığında bakıldığında da Glaser'e göre yukarıda ifade edilen ekipmanların savunma ve saldırı sırasında eşit düzeyde kullanılıp kullanılmadığı savunma-saldırı dengesini belirler ve bu noktada eşit düzeyde kullanım kriteri ise “*altyapıya bağımlılık*” faktörü üzerinden açıklanır.⁷³ Bu noktada demiryolları gibi altyapı unsurlarının sağlamlığı saldırı savunma dengesinde savunmanın avantajını arttırıcı bir özellik olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer belirleyici unsur olan ateş gücü ise yazara göre beklenenin aksine saldırının değil savunmanın avantajını arttıran unsurlardandır.⁷⁴ Muhtemel bir savaş durumunda saldıran tarafın savunan tarafa nazaran ateşli silahlara karşı daha duyarlı olduğu varsayımından hareket eden bu yaklaşıma göre 1.Dünya Savaşında makinalı tüfekler, 2.Dünya Savaşında ise tanksavar silahlar ve anti tank güdümlü füzeler önemli ateşli silahlardandır.⁷⁵ Saldırı Savunma Teorisi özelinde *Saldırı Savunma Dengesi* kavramı teknoloji ve coğrafya faktörlerini merkeze alıp bu iki koşulun söz konusu dengeyi ne şekilde etkileyebileceğini bu şekilde tartışırken; teoriye dair aşağıda değinilecek olan literatür taraması yaklaşımın analiz evrenini genişletmeyi ve teoriye dair ampirik veri tartışmalarının ne yönde şekillendiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Teorinin analizine dair yaklaşımların ortaya konmasından önce ABD-Çin rekabetinin Güney Çin Denizi özelinde genel literatürde nasıl ele alındığı ve çalışmanın neden güvenlik ikilemi, saldırı savunma dengesi ve savunma diplomasisi kavramlarından hareket ettiği sorusuna cevap aranacaktır.

⁷¹ A.g.e. s: 435-440.

Lynn Jones, S.M. (1995). Offense Defense Theory and its Critics. *Security Studies*, s: 665-675.

⁷² Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22,N.4, s:60-65.

⁷³ A.g.e. s:65-69.

⁷⁴ A.g.e. s:1-23.

⁷⁵ Karen, A. (2003-2004). Attack and Conquer? International Anarchy and the Offense Defense-Deterrence Balance, *International Security*, s: 47-80.

Hamilton, E., Rathbun, B., (2013). Scarce Differences: Toward a Material and Systemic Foundation for Offense and Defensive Realism, *Security Studies*, s: 448-450.

1.4. Literatür Taraması: Güney Çin Denizi'nde ABD-Çin Rekabeti ve Teorik Yaklaşımların Genel Çerçevesi

Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin rekabetine dair genel literatüre bakıldığında rekabet kavramının öne çıktığı görülmektedir. Bilhassa stratejik rekabet başlığı altında ele alınan ve iki devletin Güney Çin Denizi'ndeki yaklaşımlarına değinilen çalışmalarda bölgedeki egemenlik ihtilafları üzerinde durulan konulardan biri olmaktadır. Egemenlik ihtilafına dair iki devletin yaklaşımlarına değinilmekte ve bu yaklaşımların bölgedeki stratejilerini nasıl etkilediği sorusuna cevap aranmaktadır.⁷⁶ Söz konusu çalışmalarda birlikte Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddiasında olan Çin'in ABD nezdinde yarattığı tehdit algılarına değinilirken bu algının ABD'yi ne yönde adımlar atmaya sevk ettiği incelenmektedir. ABD'nin bölgedeki egemenlik ihtilafına ve bilhassa Çin'in iddialarına bakışı dönemsel olarak başkanlıklar üzerinden analiz edilmekte ve karşılaştırmalı olarak uzun vadeli öngörüler üzerinde durulmaktadır.⁷⁷ Bu noktada altı çizilen unsur ise egemenlik ihtilafının ABD nezdinde yarattığı tehdit ve fırsat unsurlarının analizi olmuştur. Tehdit ve fırsat ikileminde bilhassa bölgenin jeo-stratejik konumu ve enerji kaynakları öne çıkan başlıklar olurken, Çin açısından bakıldığında ise Güney Çin Denizi başlığının öncelikli olarak egemenlik iddiaları üzerinden ele alındığı gözlenmektedir.⁷⁸

Çin'in bölgeye dair egemenlik iddialarının stratejik olarak ne anlama geldiğini ve uzun vadede bölgesel dengeleri nasıl şekillendireceğini ele alan ilgili çalışmalar, donanma yeterlilikleri, askeri harcamalar ve savunma ilişkileri üzerinde durmaktadır.⁷⁹ Bu başlıkların ABD ve Çin'in bölgedeki rekabeti üzerindeki etkisine değinilirken, bölge devletlerinin iki devletin tutumları karşısındaki politikaları üzerinde durulan bir diğer başlık olmuştur.⁸⁰ ABD'nin ve Çin'in bölge devletleri ile ilişkilerine ve bu ilişkilerin askeri ya da siyasi temelli eğilimlerine değinilmektedir. Söz konusu çalışmalarda güvenlik ikilemi kavramı bölgedeki

⁷⁶Beukel, E. (2010), China and the South China Sea: Two Faces of Power in the Rising China's Neighborhood Policy, DISS Working Paper, s: 8-18.

Congressional Research Service, 2021, U.S. China Strategic Competition in South and East China Sea: Background and Issues for Congress, CRS Report, s: 6-21.

⁷⁷Buszynski, L. (2012), The South China Sea: Oil, Maritime Claims, and US-China Strategic Rivalry, The Washington Quarterly, Vol 35, No 2, s: 139-156.

Yamaguchi, S. (2016), Strategies of China's Maritime Actors in the South China Sea, *China Perspectives*, No 3, s: 23-31.

⁷⁸Sinaga, L.C. (2015), China's Assertive Foreign Policy in the South China Sea Under Xi Jinping, *Journal of ASEAN Studies*, Vol 3, No 2, s: 133-149.

⁷⁹Cordesman, A. H., Hess, A., Yarosh, N.S., (2013), Chinese Military Modernization and Force Development, CSIS Report, s: 89-109.

⁸⁰McDevitt, M. (2014), The South China Sea: Assessing US Policy and Options for the Future, A CNA Occasional Paper, s: 17-61.

ilişkilerin iş birliği ve çatışma eksenli analizinde önemli bir çerçeve olarak kullanılmıştır. Uzun vadede bölgedeki çatışma ve iş birliği ihtimallerine değinmekle birlikte söz konusu çalışmalar kapsamında ABD ve Çin'in silahlanma yarışı ortaya konmakta ve bu yarışta Çin'in saldırgan bir tutumlar hareket ettiği varsayımı üzerinden hareket edilmektedir. Bu noktada altını çizmek gerekir ki Çin'e atfedilen saldırgan yaklaşım bilhassa 2012 yılı sonrasında genel literatürde daha sık kullanılan bir kavram haline gelmiştir.⁸¹ Çin'in saldırgan mı yoksa savunmacı mı olduğu sorusu üzerinden hareket eden çalışmalar askeri harcamaları, teknolojik gelişimi ve kurduğu müttefik ilişkileri üzerinden saldırgan / savunmacı realizm çerçevesinde deniz stratejilerine ve Güney Çin Denizi'ne dair varsayımlar ortaya koymaktadır.⁸²

ABD'nin bölgedeki varlığına dair de benzer şekilde saldırgan savunmacı realizm yaklaşımı kullanılabilen ve çalışmalar kapsamında, ABD'nin Çin'in artan askeri faaliyetleri karşısında güvenlik ikilemi yaklaşımını destekler nitelikte tehdit algısının yükseldiği ve dolayısı ile silahlanma yarışının arttığı varsayımı üzerinden hareket edilmektedir.⁸³ Bu çalışmaların yanı sıra ABD'nin bölgeye yönelik tutumunda Uluslararası Deniz Hukukuna yaptığı vurgunun da altı çizilmektedir.⁸⁴ Bu çalışmalarda ABD'nin deniz stratejisinde uluslararası hukukun rolüne değinilmekle birlikte⁸⁵ BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin üzerinde durulmakta ve uzun vadede güvenli bir deniz rejiminin sağlanabilme olasılıkları tartışılmaktadır.⁸⁶ Bölge devletlerinin BM Deniz Hukuku nezdinde kendilerini nasıl konumladıkları ve egemenlik iddialarını nasıl şekillendirdikleri de ele alınmakta ve bilhassa Çin karşısında uluslararası hukuk nezdinde atılan adımlara değinilmektedir. Çin'e karşı açılan tahkim davalarını da içerisine alan bu çalışmalar bölgedeki anlaşmazlıkların

⁸¹Chen, D., Pu, X. (2013), Debating China's Assertiveness, International Security, Vol 38, No 3, s: 176-183.
Turcsanyi, E.Q. (2016), Chinese Assertiveness in the South China Sea, European Institute for Asian Studies, https://www.eias.org/wp-content/uploads/2016/03/EIAS_Presentation_Turcsanyi_Chinese_Assertiveness_01.03.2018.pdf (Erişim Tarihi: 04.05.2021).

⁸²Jalil, G.Y. (2019), China's Rise: Offensive or Defensive Realism, Strategic Studies, Vol 39, No 1, s: 41-58.
Douglas, J. (2012), Defensive Realism and Chinese Maritime Strategy, Research Archive, Victoria University of Wellington.

⁸³Zhang, B. (2011), The Security Dilemma in the US-China Military Space Relationship, Asian Survey, Vol 51, No 2, s: 311-332.

Sholeh, M.F.B. (2020), China's Military Increase: A Security Dilemma in Asia Pacific, Jurnal Ilmu Hubungan Internasional, Vol 3, No 2, s: 120-129.

⁸⁴Congressional Research Service, 2021, U.S. China Strategic Competition in South and East China Sea: Background and Issues for Congress, CRS Report, s: 6-21.

⁸⁵Congressional Research Service, 2021, South China Sea Disputes: Background and US Policy, s: 1-7.

⁸⁶Wiranto, S., Juwana, H., Sutisna, S., Buntoro, K. (2015), The Disputes of the South China Sea From International Law Perspective, The Southeast Asia Law Journal, Vol 1, No 1, s: 1-10.

Khan, A. (2018), South China Sea Dispute Under Law of Sea, SSRN Electronic Journal, s: 1-20.

çözümünde uluslararası hukukun imkân ve açmazlarına da değinmektedir.⁸⁷ Altı çizilen noktalarla birlikte bir bütün olarak literatüre bakıldığında güvenlik ikilemi yaklaşımının iki devlet arasındaki rekabeti analiz etmek amacı ile kullanımında bölgesel analizden ziyade askeri teknoloji ve silahlanma kavramları üzerinden tespitlere yer verildiği gözlenmektedir.

Güvenlik ikileminin Güney Çin Denizi'ne yansımaları söz konusu çalışmalarda sınırlı bir yer edinebilmiş, bu çalışmalarda da ABD ve Çin karşılaştırmasından ziyade Çin ve bölge devletlerine odaklanılmıştır. Dolayısı ile literatürde ABD ve Çin rekabetinin Güney Çin Denizi'nde ortaya çıkardığı iklimin güvenlik ikilemi kavramı üzerinden analizi önemli bir boşluğu doldurma potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte yine ilgili çalışmalarda saldırı savunma dengesi yaklaşımına sınırlı olarak değinilmiş ve karşılaştırmalı analiz yapılmadığı için de ABD ve Çin'in bölgedeki rollerinin anlaşılmasında yeterli veri ortaya konulamamıştır. Genel literatüre dair çalışma kapsamında ortaya konulabilecek önemli bir eksiklik de savunma diplomasisi kavramı üzerinedir. Söz konusu kavram gerek teorik çerçevesi gerekse de iki devletin ilişkilerini açıklayıcı olarak literatürde sınırlı bir yer edinebilmiştir. Güvenlik ikilemine, saldırı savunma dengesine ve savunma diplomasisi kavramına dair var olan bu boşluk, çalışma kapsamında üç kavramın ABD-Çin rekabetinin Güney Çin Denizi'ne yansıyan yüzünün analizi ile doldurulmaktadır.

Bu doğrultuda çalışmanın ana teorik perspektifi olan saldırı savunma yaklaşımına bakıldığında uluslararası ilişkiler literatürünün ve dış politika çalışmalarının nispeten iyimser sayılabilecek cephesinde konumlanmış olduğu gözlenmektedir. Yukarıda (1.3. başlığı) kısaca özetlendiği şekliyle savunmanın saldırı karşısında alabileceği bir üstünlükle savaşların önüne geçilebileceğini iddia ederken, bu iddiayı teknoloji ve coğrafya faktörleriyle açıklamaya çalışmaktadır. Tam anlamıyla bir teori olup olmadığı noktasında da bir hayli fazla akademik çalışmaya konu olan söz konusu yaklaşımın kullandığı saldırı savunma dengesi yaklaşımı özellikle iki soru üzerinden çeşitli eleştiriler almıştır: *savaş ve barış ihtimallerini ölçme noktasında teknoloji ve coğrafya yeterli birer faktör müdür ve savunma-saldırı kavramlarını ampirik düzeyde ölçmeden hangisinin avantajlı olduğuna karar vermek göreceli değil midir?* Herhangi bir teorik yaklaşımın gelişmesi açısından da hayli kritik iki aşamayı ifade eden bu sorular esasen savaş-barış ihtimallerine dair genişletilmesi gereken bir tartışma evrenini ve bu evrenin ampirik veriler üzerinden desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir.

⁸⁷Kuok, L. (2019), How China's Actions in the South China Sea Undermine the Rule of Law, Global China Report: Assessing China's Growing Role in the World, s: 1-10.

Lay, W., Wei, C.N. (2013), International Law and the South China Sea Dispute: China, Taiwan and the Philippines, Harvard Asia Quarterly, s: 29-34.

İlk sorudan hareketle yapılan tartışmalarda yaklaşımın saldırı savunma dengesi çerçevesinde merkeze koyduğu değerlendirme koşulları olan teknoloji ve coğrafyanın yanı sıra farklı parametrelerin de ele alınması gerektiği savunulmuştur. Bu doğrultuda *kaynakların birikimi, milliyetçilik, kuvvet boyutu ve ittifak davranışı* tartışılan faktörler olmuştur.⁸⁸ Kaynakların birikimi açısından bakıldığında bir bölge kaynakları itibarı ile ele geçirilmesi nispeten kolay durumdaysa, bu saldırı savunma dengesinde saldırının avantajını arttıran bir durum iken; söz konusu kaynakların ele geçirilmesi zor ise bu savunmanın avantajına olan bir durum olarak ele alınmıştır.⁸⁹ Kaynakların ele geçirilmesindeki kolaylık esas olarak maliyeti düşürücü bir faktör olarak değerlendirildiğinden saldırı açısından destekleyici bir faktör olarak değerlendirilmiştir. Maliyetin yanı sıra üzerinde durulan bir diğer unsur ise bu kaynakların ele geçirildiğinde savaşın süresini kısaltıcı bir etki yaratması olmuştur. Savaşın süresinin kısalığı da doğrudan doğruya saldırı ihtimalini güçlendirdiğinden saldırı savunma dengesinde kaynaklara erişim saldırıyı destekleyici bir faktör olarak değerlendirilmektedir.⁹⁰

Kaynaklara erişim ve maliyetin düşürülmesi arasındaki bağlantıdan hareketle maliyet kavramına yapılan vurgu bizi Glaser ve Kaufmann'ın bir diğer önemli tezine götürmektedir. İki yazar maliyeti düşürücü bir unsur olarak kaynak erişimine değinmekle birlikte asker ve para unsurlarını da vurgular ve “*savaşmanın maliyetini atılması düşünülen saldırı adımının elde edilmesi düşünülen kazanca değip değmeyeceği belirlir*” önermesinin altını çizer.⁹¹ Kaynaklara erişime dair bu vurgunun yanı sıra üzerinde durulan diğer başlık milliyetçilik olmuştur. Milliyetçilik saldırı savunma dengesinde savunmanın avantajını arttırıcı bir faktör olarak ele alınırken; Glaser ve Kaufmann'a göre bu avantaj iki şekilde ortaya çıkabilir. İlk olarak savunulan argüman insanların milliyetçilik hislerine sahip oluşunun savunmayı destekleyen bir unsur olarak ortaya çıkacağı ve dolayısıyla saldırı savunma dengesinde saldırı unsurunu zayıflatacağı varsayımına dayanmaktadır. İkinci önemli nokta ise özellikle barış zamanlarında milliyetçi düşüncelerle ele alınan kaynaklarla bağlantılı olarak ele alınmış; bu süreçlerde ulusal kaygıların özellikle de askeri konularda daha fazla kaynak birikimine sebep olacağı ve uzun vadede olası saldırı ihtimallerinde caydırıcı etki yapacağı tezinin altı çizilmiştir.⁹²

⁸⁸ Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22,N.4, s:1-23.

⁸⁹ A.g.e.s:2-14.

⁹⁰ A.g.e. s: 5

⁹¹ A.g.e. s: 17.

⁹² A.g.e. s: 7-23.

Değerlendirmeye alınan diğer önemli koşul ise kuvvet boyutudur. Saldırı savunma dengesini etkileme kapasitesi açısından kuvvet boyutu konuşlandırılan kuvvetlerin büyüklükleri ile orantılı olarak ele alınmıştır. Bu noktadan hareketle kuvvet boyutu faktöründe ana tez, saldırı savunma denkleminde yalnızca kuvvet boyutunun değil aynı zamanda kuvvet-mesafe boyutunun da dikkate alınması gerektiğidir.⁹³ Söz konusu tezden hareketle “*kuvvetin boyutu ve mesafesinin artması savunmayı destekleyici bir koşuldur*” varsayımının altı çizilmiştir.⁹⁴ Varsayımın nedenselliği ise kuvvetin büyüklüğünün herhangi bir saldırı durumunda saldıran taraf açısından maliyeti arttırıcı bir faktör olduğu cevabında aranmaktadır.⁹⁵ Kuvvet başlığı altında altı çizilen bir diğer faktör ise nükleer güç tartışmalarında kendini göstermektedir. “Dehşet Dengesi”⁹⁶ varsayımını hatırlatan söz konusu yaklaşıma göre nükleer kuvvetin büyüklüğü saldırı savunma dengesinde savunma lehine olan bir durumdur ve devletleri olası saldırı ihtimallerinden koruyabilir. Bu noktada bir adım ileri gidilerek uzun vadede nükleer caydırıcılığın savunmanın avantajını arttırıcı niteliğinden dolayı barışa yapılabilecek önemli bir yatırım olacağı yönünde çeşitli varsayımlar da ortaya konmuştur.⁹⁷

Saldırı savunma dengesini tahlil etmede etkin olabileceği tartışılan faktörlerden bir diğeri ise devletlerin ittifak davranışları olmuştur. Kimi teorisyenler ittifak davranışının saldırı savunma dengesini etkilediğini iddia ederken; kimileri ise müttefiklik ilişkilerinin devlet davranışını açıklama doğrultusunda ele alınan bir faktör olduğunu dahası saldırı savunma teorisini analiz etmede tutarsız bir veri olacağını iddia etmektedir.⁹⁸ Bu noktada müttefiklik ilişkilerinin zaman ve içerik düzleminde değişen doğasına vurgu yapılmaktadır. İttifak davranışının saldırı savunma dengesini etkileyeceği iddiası ise “*dengeleme (balancing)*”⁹⁹ ve “*peşine takılma (bandwagoning)*”¹⁰⁰ tercihleri üzerinden ele alınmıştır. Bu

⁹³ Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2, s: 180-190.
Hart, L. (1960). The Ratio of Troops to Space. *Military Review*. S: 5-10.

⁹⁴ A.g.e. s:5-10.

⁹⁵ Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22,N.4, s:9.

⁹⁶ *Dehşet Dengesi-Balance of Terror* kavramı Soğuk Savaş sürecinde ABD ve Sovyetler arasında olası bir nükleer savaş durumunda ortaya çıkacak topyekûn yok olma ihtimalinden duyulan korku ile oluşan “dengeyi” ifade etmek amacı ile kullanılmıştır. Söz konusu denge iki taraf arasındaki göreceli barışın altını çizmekte ve bir nevi karşılıklı korkudan beslenen bir saldırmazlık durumunu ifade etmektedir.

⁹⁷ Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22,N.4, s:5-6.

⁹⁸ Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2. s:176,189, 192,205.

⁹⁹ Dengeleme yaklaşımı potansiyel bir hegemonu daha güçlü hale gelmeden “frenleme” olgusuna dayanmakla birlikte, iç ve dış dengeleme olmak üzere iki ana kavramla açıklanmaktadır. İç dengeleme doğrultusunda

noktadan hareketle savunulan ana tez ise saldırı savunma dengesinde bir ittifak kurma biçimi olarak “*peşine takılmanın*” saldırının avantajını arttıracığı, “*dengelemenin*” ise savunmanın avantajını arttıracığı varsayılmıştır.¹⁰¹ Gene bu noktadan hareketle kolektif güvenlik oluşumlarının, savunmaya dayalı ittifakların ve devletlerarasında oluşacak olan dengeleyici davranışların saldırı savunma dengesinde savunmayı güçlendireceği ve dolayısıyla uzun vadede barışçıl bir ortamı yaratacağı varsayılmaktadır.

Saldırı savunma dengesi üzerine analiz zemininin genişletilmesine dair tartışmalar bu şekilde öne çıkarken; ikinci önemli tartışma konusu ise “*saldırı savunma dengesinin nasıl ölçüleceği ya da ölçülmesi gerektiği*” üzerine olmuştur. Literatüre bir bütün olarak bakıldığında saldırı savunma dengesinin ölçümüne dair iki önemli eğilim görmektedir: ilki oyun teorilerinden yola çıkılarak iş birliği-çatışma ihtimallerinin analizi, ikincisi ise sayısal veriler üzerinden savaş ihtimallerinin analizi. Bu doğrultuda Jervis oyun teorisinden yola çıkarak Geyik Avı modelinden hareket etmiş ve devletlerin saldırı savunma dengelerini analiz etmek amacı ile iş birliği-çatışma ihtimallerini bu modeller üzerinden tartışmıştır.¹⁰² Rousseau tarafından anlatılan geyik avı oyununa göre, geyik avlamak üzere yola çıkan aktörlerin (devlet) tümünün geyiğe odaklanıp onu avlaması halinde hepsi de karınlarını doyurup amaçlarına ulaşacak; fakat içlerinden biri oradan geçen tavşanı fark edip anlaşılmaya uymaz ve tavşanı avlarsa hem geyikten daha az bir yemeğe razı olmuş, hem de geyiği avlayamamış olacaktır. Bu noktadan hareketle devlet tercihleri Jervis tarafından şu şekilde formüle edilmiştir:¹⁰³

- a. İş birliği yapıp geyiğin avlanması (uluslararası iş birliği ve silahsızlanma)
- b. Diğer aktörler anlaşılmaya uyarken birinin tavşanı kovalaması (diğerleri silahlansızlanırken; yüksek seviyede silahlanma)
- c. Tüm aktörlerin tavşanı kovalaması (silah rekabeti ve yüksek savaş olasılığı)
- d. Bir aktörün tavşanı kovalarken diğerinin/diğerlerinin pozisyonlarını korumaları (diğer aktörler silahlanırken silahsızlanmak)

savunma temelli askeri yapılanmalara odaklanılırken; dış dengeleme ile askeri ittifakların kurulması gibi seçenekler üzerinden hareket edilmektedir.

¹⁰⁰ Peşine Takılma kavramı çoğunlukla kendilerini zayıf bulan devletler tarafından kullanılan bir strateji olarak tartışılmaktadır. Daha güçlü bir devlete karşı çıkma maliyetinin faydayı aştığı durumlarda ortaya çıkan söz konusu eğilim, büyük bir güç tarafından çevrelenme ihtimali karşısında, bu güce karşı durabilecek baka bir gücün “peşine takılarak” bir nevi denge kurmayı hedeflemektedir.

¹⁰¹ Biddle, S. (2001). Rebuilding the Foundations of Offense Defense Theory, *The Journal of Politics*, Vol.63, No.3. S:746.

Snyder, G.H.(1984). The Security Dilemma in Alliance Politics. *World Politics*. Vol.36.No:4. S:465-475.

¹⁰² Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2.s:167.

¹⁰³ A.g.e.s:167-168.

Geyik Avı modeli ile formüle edilen bu yaklaşımın saldırı savunma dengesi çerçevesinde tartışmalarını ise 1903 tarihli İngiliz ordusuna ait “İran Afganistan sınırına İngiliz-Rus demiryolu inşaatı” ihtimallerine dair şu notlarda görmek mümkündür:¹⁰⁴

- a. Rusya hareketsiz kalırken biz Sistan bölgesine bir demiryolu yaparsak yüksek bir maliyet ödemekle birlikte önemli bir savunma avantajı elde ederiz,
- b. Biz hareketsiz kalırken Rusya bu bölgeye bir demiryolu yaparsa önemli bir finansal maliyetle kritik noktada saldırı avantajı elde eder,
- c. Hem biz hem de Rusya bölgeye demiryolu yaparsak, hem iki taraf da yoğun maliyet ödemiş hem de her iki taraf açısından savunma-saldırı avantajı sağlanmış olur. Bu ihtimal bizim için ikincisine göre nispeten daha avantajlıdır. Dolayısıyla teorik avantaj dengesi bu bölgeye demiryolu yapımını desteklemektedir.

Bu noktada geyik avı modeli açısından üzerinde durulması gereken üç zorluk vardır: ilki statükoya bağlılığın değişen çıkar ve tehdit algıları ile birlikte uzun vadede devam ettirilemeyeceği, ikincisi değişen çıkar ve tehdit algısı ile kaynak kontrolü güdüsünün artışı ve sınır dışı müdahaleler ve son olarak geyik avı modeli için olmasa dahi uluslararası politikada geçerli olan güvenlik ikilemi durumu.¹⁰⁵ Bu üç noktadan hareketle Jervis şu soruyu sorar: *peki bu şartlar altında iş birliği imkânsız mıdır?* Sorunun cevabı ise bizi bir diğer oyun teorisi modeline götürür: *mahkûmlar ikilemi*. Geyik avı modelinden tüm tarafların çıkarına bir durumdan söz edilemeyeceğine dair yaptığı vurgu ile ayrılan mahkûmlar ikilemine göre devletler açısından mutlak manada bir çıkara erişim değil savunma ya da saldırıya teşvik eden unsurlar vardır.¹⁰⁶ Bu noktadan hareketle aktörlerin iş birliği yapma ihtimalleri gruptan ayrılmanın maliyeti ve grupla birlikte hareket etmenin kazancı üzerinden çeşitli varsayımlarla analiz edilmektedir. Saldırı savunma dengesinin ölçümüne dair ikinci önemli analiz yöntemi ise tarihsel veriler ışığında saldırı savunma dengesi ile savaş arasındaki bağıntıların ölçülmesi şeklinde ele alınmıştır.¹⁰⁷

Burada söz konusu yöntemlerin tümüne değinilmeyecek¹⁰⁸ yalnızca Van Evera tarafından yapılan çalışma saldırı savunma dengesine ne şekilde yaklaşıldığını göstermesi

¹⁰⁴ A.g.e.s:167.

¹⁰⁵ A.g.e.s:168-174.

¹⁰⁶ A.g.e.s:172-179.

¹⁰⁷ Evera, S.V.(1998). *Offense, Defense and the Causes of War. International Security*. Vol:22.No:4. S: 5-43.

¹⁰⁸ Savunma-Saldırı Teorisinin ölçümüne dair örnek olabilecek birkaç çalışma için: Nilson, M.(2012). *Offense-Defense Balance, War Duration, and the Security Dilemma. Journal of Conflict Resolution*. S:468-487.

açısından değerlendirilecektir. Evera saldırı savunma dengesinin temel argümanı olan “*fetih kolay olduğunda savaş ihtimali artar*” varsayımından hareketle “*saldırı savunma dengesindeki değişimler gerçek ya da algıya dayalı olabilir, fakat her halükârda savaş ihtimalleri üzerine etkisi fazladır*” yaklaşımını savunmaktadır.¹⁰⁹ Bu tezini temellendirmek için ampirik verilerden hareketle üç vaka çalışması yapmıştır. İlki 1789’dan itibaren Avrupa, ikincisi 1789’dan itibaren ABD ve sonuncusu da MÖ 722-221 yıllarında Antik Çin.¹¹⁰ Bu üç vakada da saldırı savunma dengesindeki değişimin savaşa etkisi olduğunu ifade eden Evera, Çin örneğinin verilere ulaşım açısından sınırlı kalmasından dolayı daha zayıf olmakla birlikte, üç örneklemin toplam verilerinin tezini desteklediğini ifade etmektedir. Evera bu ölçümlerden hareketle kullanılacak başlıkları ise askeri teknoloji ve doktrin, coğrafya, sosyal-politik düzen ve diplomatik nizam olarak belirlemiştir.

1.5. Bir Güvenlik İkilemi Aracı Olarak Savunma Diplomasisi

Üzerinde uzlaşılmış bir tanımı olmamakla birlikte askeri diplomasi, askeri iş birliği yahut askeri destek olarak da tabir edilen savunma diplomasisi yaklaşımı; silahlı kuvvetlerin ve buna bağlı kurum ve araçların dış politika ve güvenlik politikasının bir aracı olarak kullanımını ifade etmektedir.¹¹¹ Özellikle de barış zamanlarında iş birliğine dayalı karşılıklı askeri etkileşime odaklanan kavram; silahlı kuvvetlerin geleneksel kullanım amaçları olan *savunma (defence)*, *caydırıcılık (deterrence)*, *itaat (compellence)* ve *müdahale (intervention)* kavramları açısından da nispeten bir dönüşümü ifade etmektedir.¹¹² Söz konusu kavramların aksine askeri vasıtaları bir müdahale veya dönüşüm aracı olmaktan ziyade iş birliğine dönük atılması öngörülen adımlar olarak ele alan savunma diplomasisi yaklaşımının tarihi ise II. Dünya Savaşı öncesine uzanmaktadır. 1920’lerde İngiltere savunma diplomasisi doğrultusunda İmparatorluk Savunma Koleji’ni kurarak ortak bir askeri doktrin ortaya çıkarmayı hedeflerken; Fransa da Ecole Supérieure de Guerre kurumu ile benzer bir amaçla hareket etmiştir.¹¹³ Fransa ve İngiltere’nin kolonileri ile askeri bağlantıları kuvvetlendirme yönünde attıkları söz konusu adımlar Soğuk Savaş döneminde de ABD ve Sovyetler Birliği

Gortzak, Y., Haftel, Y.Z., Sweeney, K. (2005). Offense-Defense Theory: An Empirical Assessment. *Journal of Conflict Resolution*. Vol:49.No:1. S: 67-87.

Acharya, A., Ramsay, K.W.(2013). *The Calculus of the Security Dilemma*. Department of Politics. Princeton University. S: 1-20.

¹⁰⁹ Evera, S.V.(1998). Offense, Defense and the Causes of War. *International Security*. Vol:22.No:4. S:22-43.

¹¹⁰ A.g.e.s:22-43.

¹¹¹ Cottey, A. Forster, A. (2004). *Reshaping Defence Diplomacy: New Roles for Military Cooperation and Assistance*. Oxford University Press. S:6.

¹¹² A.g.e.s:5-7.

¹¹³ A.g.e.s:6-8.

nezdinde gözlemlenebilmektedir. NATO ve Varşova Paktı özelinde gerçekleştirilen bu faaliyetler Soğuk Savaş döneminin de gösterdiği üzere savunma diplomasisinin “barış faaliyeti olma” iddiasını aşan niteliklere sahip olmuştur.

Söz konusu nitelikler Soğuk Savaş sonrasında da kendini göstermiş; devletler savunma diplomasisi doğrultusunda güç dengesi oluşturma, karşı taraf üzerinde caydırıcılık yaratma, müttefiklik ilişkileri ile dost rejimleri destekleme gibi hedefler doğrultusunda hareket etmişlerdir. Bu dönemde askeri diplomasinin tanımlanması adına önemli bir adım İngiltere tarafından atılmış ve 1998 yılında Stratejik Savunma Dergisi’nde kavrama dair üç önemli kriterin altı çizilmiştir: silahların yayılımının önlenmesi, kontrolü ve bu doğrultuda güven inşası, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile iş birliği programlarının geliştirilmesi ve son olarak farklı coğrafyalarda savunma diplomasisinin organize edilmesi.¹¹⁴ Bu süreçte askeri diplomasinin tanımlanmasına yönelik olarak NATO Genel Sekreteri Lord Robertson’un “zihinlerin silahsızlandırılması”¹¹⁵ tabirini kullanması ise sürecin uzun vadeli hedeflerini göstermesi açısından önemlidir. Altı çizilen hedefler göstermektedir ki; barış zamanlarının korunmasındaki rolü önemli olmakla birlikte askeri diplomasi uzun vadede devletlerin ulusal çıkarlarının korunması ve askeri zeminde bir denge yaratılması doğrultusunda önemli bir süreçtir.

Bu noktayı Avrupalı devletlerin Rusya ile askeri iş birliğine dönük attıkları adımlarda da ABD’nin Çin’e yönelik askeri diplomasi adımlarında da görmek mümkündür. Atılan bu adımlar “stratejik bağlantı (strategic engagement)” olarak ele alınırken; Batılı devletlerin Rusya ve Çin’i dengeleme ve girişilen askeri diplomasi faaliyetleri ile bu devletlerin askeri alanda daha şeffaf olmalarını sağlama adına atılmıştır.¹¹⁶ 11 Eylül sonrasında yoğunlaştığı gözlemlenen bu adımlar kendi içinde birtakım riskler de barındırmakta ve söz konusu riskler bilhassa Batılı devletlerin Rusya ve Çin gibi devletlerle giriştikleri askeri diplomaside gün yüzüne çıkmaktadır. Uzun vadeli askeri iş birliğinin de önünü kesen söz konusu riskleri bölgesel çıkarlardaki ve siyasi yapılarıdaki farklılaşmalar üzerinden ele almak mümkündür.¹¹⁷ Bu noktadan hareketle her ne kadar ABD ve Çin arasında Soğuk Savaş sonrasında askeri iş birliğine dönük adımlar olumlu olarak kabul görmüş olsa da iki taraf açısından gerek siyasi gerekse de bölgesel çıkar farklılıkları alınması öngörülen sonuçları sınırlandırmaktadır.

¹¹⁴ A.g.e.s:11-13.

¹¹⁵ A.g.e.s:16.

NATO Online Library, <https://www.nato.int/docu/speech/2000/index.html> (Erişim Tarihi:20.05.2020).

¹¹⁶ A.g.e.s:19-27.

¹¹⁷ A.g.e.s:19-24.

Benzer bir durumu Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki diğer devletlerle olan ilişkisinde de görmek mümkündür.¹¹⁸ Çin bölge devletleri ile kısmi de olsa askeri iş birliğine gitmekte fakat bu adımlar Spratly Adaları veya diğer bölgelerdeki çatışmaları önleyememektedir.

Altı çizilen bu nokta ile birlikte, Çin ve Batılı devletler açısından savunma diplomasisi sürecine bir bütün olarak bakıldığında ise iki taraf açısından şu noktalara değinmek mümkündür: ideolojik olarak komünizm ya da demokrasinin savunma diplomasisinin iletılması konusunda teşvik edici unsur olması ve özellikle 11 Eylül'den sonra artan kitle imha silahlarının ve nükleer faaliyetlerin önlenmesine dönük inisiyatifler karşısında Çin'in bu tür faaliyetleri desteklediğini belirtmekle birlikte egemenlik kaygıları nedeniyle bu konuyu savunma diplomasisi faaliyetlerinin bir parçası haline getirmemiş olması.¹¹⁹ Ortaya konulan söz konusu farklılıklar göstermektedir ki; savunma diplomasisi gerek Çin gerekse de ABD açısından ulusal güvenliğin önemli bir parçası olan stratejik hamleler olarak görülmektedir. İki taraf açısından altı çizilen bu farklılıklara ek olarak savunma diplomasisine dönük adımların atılmasına rağmen bölgesel ihtilafların/çatışmaların önüne geçilememesi, savunma diplomasisinin devletler nezdinde bir ikilem yarattığını göstermektedir. Bu ikilemin ana noktası ise savunma diplomasisi çerçevesinde ilişkiye giren devletlerin aynı zamanda birer “rakip” olmalarından kaynaklanmaktadır.

Savunma diplomasisi özelinde ortaya çıkan söz konusu rekabet – iş birliği denklemi, güvenlik ikilemi ile bağlantılı olarak saldırı savunma dengesinin ölçümünde de önemli bir noktayı ifade etmektedir. Bu aşamada güvenlik ikileminin *“bir devletin kendi güvenliği için attığı adımı, diğer devlet kendi güvenliğine tehdit olarak algılayabilir”* tanımını göz önüne alarak şu sorular öne çıkmaktadır: potansiyel olarak rakip konumunda olan iki devletin (ABD ve Çin) belirli bir bölgede (Güney Çin Denizi) diğer devletlerle (Filipinler, Tayvan, Singapur, Vietnam, Malezya, Endonezya, Brunei) girdiği savunma diplomasisi ilişkileri, bu iki devlet (ABD ve Çin) arasında güvenlik ikilemi yaratır mı? Bu doğrultuda bölgedeki savunma saldırı dengesi ne şekilde değişir ve yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinin doğası gerçek anlamda savunmaya mı dönüktür yoksa saldırı unsurları da mı içermektedir? Altı çizilen söz konusu sorulara kavramsal bir bütünlük içerisinde cevap verebilmek için Cottey ve Forster tarafından yapılan çalışma oldukça önemlidir. Yazarlar savunma diplomasisine bakışta üst düzey askeri savunma yetkilileri arasındaki ikili ve çok taraflı görüşmeleri, ikili güvenlik iş birliği anlaşmalarını, askeri ve sivil savunma personellerinin eğitilmesini ve askeri

¹¹⁸ A.g.e.s:24-27.

¹¹⁹ A.g.e.s:19-24.

personellerde değişim gibi faaliyetlerin organizasyonunu ele almışlardır. Söz konusu noktalardan hareketle yine iki yazarın çalışmasını dikkate alarak aşağıdaki başlıklar üzerinden devletlerin bir bölgedeki savunma diplomalarını analiz etmek mümkündür:

- İttifaklar ve diğer güvenlik düzenlemeleri,
- Üs erişim düzenlemeleri ve liman ziyaretleri,
- Devlet destekli silah satışı ve ekipman finansmanı,
- Müşterek harekâtlar ve askeri eğitim,
- Askeri teknoloji ve teknoloji transferi.¹²⁰

İttifaklar ve diğer güvenlik düzenlemeleri olarak ifade edilen başlık doğrultusunda başta karşılıklı yardım ve güvenin artırılması olmak üzere ikili savunma ilişkilerinde yanlış anlaşılmanın önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu hedef ile bağlantılı olarak çok katmanlı diyaloglar ve karşılıklı ziyaretler ile askerî açıdan nispeten güvenli bir ortam inşasına dönük adımlar atılmaktadır. Bu noktada gerek ittifakların kuruluşu gerekse de güvenlik eksenli düzenlemeler resmi/gayri resmi anlaşmalar yolu ile yapılabilmekle birlikte karşılıklı askeri ilişkilerde taahhütlerin belirlenmesine dayanmaktadır. Söz konusu taahhütler olası bir saldırıda destek olunması başta olmak üzere¹²¹ ekonomik ve askerî açıdan bilgi paylaşımı gibi başlıkları da içermektedir. Üs erişim düzenlemeleri ve liman ziyaretleri kapsamında askeri temas halinde olan iki devlet tarafından belirlenen bölgelere belirli aralıklarla ziyaretler gerçekleştirilirken; bu ziyaretlerin anlaşmalar yolu ile devamlılığı sağlanmakta ve üslere erişim kalıcı hale getirilebilmektedir. Diğer önemli iki başlık olan ekipman-silah satışı ve teknoloji transferi savunma diplomasisi adımları açısından oldukça önemli bir yere sahiptir.

Bilhassa günümüz uluslararası sisteminin silahlanma, savunma teknolojileri ve silah ekonomisi düşünüldüğünde, bu başlık, askeri temaslarda gerek müttefik gerekse de rakip konumundaki devletler tarafından yürütölen savunma diplomasisi faaliyetlerinin belirleyici unsurlarından birisine dönüşmektedir. Son olarak üzerinde durulan müşterek harekâtlar ve askeri eğitim başlığı ise; profesyonel askeri değişimleri, temel ve ileri askeri becerilerde insan kaynağı paylaşımını ifade etmektedir. Bu noktadan hareketle atılan bu adımlarla birlikte

¹²⁰ A.g.e.s: 8.

Muthanna, K.(2011). Military Diplomacy. *Journal of Defence Studies*. Vol:5. No:1. S:1-15

Winger, G.(2014). The Velvet Gauntlet: A Theory of Defense Diplomacy. Institute for Human Sciences.

<https://www.iwm.at/publications/5-junior-visiting-fellows-conferences/vol-xxxiii/the-velvet-gauntlet/> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

¹²¹ Waltz, K.N.(1979). *Theory of International Politics*. Boston. S: 166-167.

devletler bir taraftan kendi askeri yeterliliklerini diğer devletler ile karşılaştırma ve dolayısıyla geliştirme fırsatı bulurken, diğer taraftan şeffaflık doğrultusunda karşılıklı güven artırıcı adımlar da atmış olmaktadır. Savunma diplomasisi doğrultusunda değinilen söz konusu adımların yanı sıra bu kategori kapsamında değerlendirmeye alınan bir diğer başlık ise BM ve bölgesel kuruluşlar vasıtası ile yürütülen faaliyetlerdir. Bu faaliyetler kapsamında barış gücü misyonu ile gerek bölgesel gerekse de küresel etkinliğin artırılması hedeflenmekte ve devletler bu faaliyetler için önemli fonlar ayırmaktadır. Çalışmada savunma diplomasisinin küresel misyonu olarak nitelendirilebilecek olan bu ayağına değinilmeyecek yalnızca iki devletin belirli bir bölgede yürüttükleri faaliyetlere odaklanılacaktır.

Altı çizilen bu noktalarla birlikte önemli bir soru öne çıkmaktadır: *savunma diplomasisi ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi rekabeti açısından neden önemlidir?*

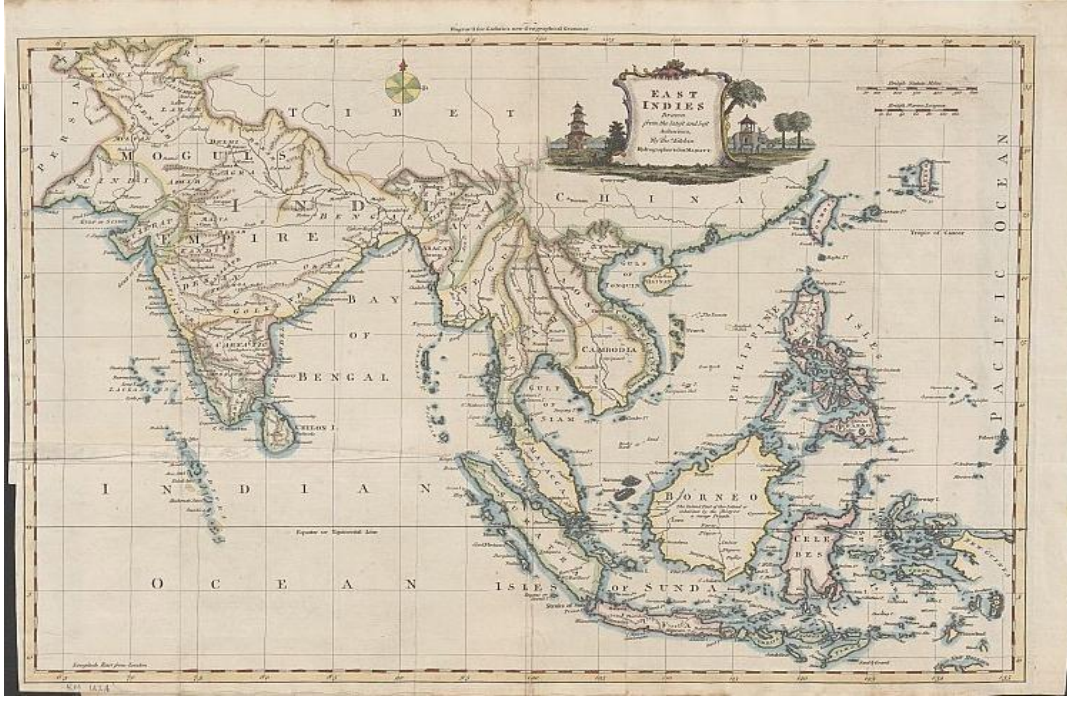
Söz konusu soru çalışmanın ana hareket noktası olup, Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin tarafından yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinin hedeflendiği gibi barışı değil de neden rekabeti doğurduğu sorgulamasının çerçevesini oluşturmaktadır. Bu noktada Giriş bölümündeki ilk iki grafik ile de gösterildiği üzere Güney Çin Denizi'ndeki gerginliğin artışında ve ABD-Çin arasında yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinde paralellik vardır. Bu noktadan hareketle savunma diplomasisindeki artışa paralel olarak Güney Çin Denizi'nde gerilimin de artıyor olması iki değişken arasında bir bağlantı olabileceğini göstermektedir. Çalışma kapsamında söz konusu bağlantı güvenlik ikilemi kavramı üzerinden açıklanmaktadır. Gerek ABD ve Çin'in kendi aralarında gerekse de iki devletin Güney Çin Denizi'nde yürüttükleri savunma diplomasisi faaliyetlerindeki artışın karşılıklı güvenlik ikilemini yükselttiği ve dolayısıyla rekabet ortamını beslediği tezinden hareket edilmektedir. Söz konusu tartışmanın kavramsal ve teorik zemini bu bölümle birlikte ortaya konulmuş olup çalışmanın ikinci bölümü ile birlikte Güney Çin Denizi'nde güvenlik ikileminin stratejik, ekonomik, tarihi ve ekonomik parametreleri ortaya konulacaktır.

BÖLÜM 2: GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE GÜVENLİK İKİLEMİNİN STRATEJİK, EKONOMİK, TARİHİ VE HUKUKİ PARAMETRELERİ

“Stratejinin temelinde coğrafya yatar.”¹²²

Napolyon

Harita 2: Güney Çin Denizi¹²³

Bu bölümde Güney Çin Denizi'nin stratejik ve ekonomik öneminin yanı sıra bu bölgede hâlihazırda yaşanan egemenlik ihtilafının hukuki ve tarihi arka planı ortaya konulacaktır. Söz konusu başlıklardan hareketle bir taraftan Güney Çin Denizi'nin davacı devletler için neden bu kadar önemli olduğu sorusu tartışılırken; diğer taraftan bu devletlerin tarihsel ve hukuki süreçte hâlihazırdaki noktaya nasıl geldikleri ele alınacaktır. Bölgede yaşanan sorunun stratejik, ekonomik, tarihi ve hukuki boyutlarına dair çizilen bu resmin ardından, Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin'i rekabete sürükleyen ana sebepler ortaya konularak; bu sebepler tehdit algısı ve jeo-stratejik / jeo-ekonomik kazanım başlıkları üzerinden analiz edilecektir.

¹²² Mahan, A.T.(1915). *Naval Strategy Compared and Contrasted with the Principles and Practice of Military Operations on Land*. Boston. S: 303.

¹²³ Kuo, L.(2014). The Philippines Hopes a Trove of Ancient Maps Will Prove Its Territorial Claims Againsts China. <https://qz.com/264508/the-philippines-hopes-a-trove-of-ancient-maps-will-prove-its-territorial-claims-against-china/> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

2.1. Jeo-Stratejik Yansımalar

Kaplan tarafından “21.Yüzyıl’ın tanımlayıcı savaş meydanı olarak”¹²⁴ olarak ele alınan Güney Çin Denizi yarı kapalı bir deniz olup Çin, Tayvan, Filipinler, Vietnam, Endonezya, Singapur, Malezya ve Brunei’e kıyısı bulunmakta ve iki ana takımda barındırmaktadır: Güneyde Spratly ve Kuzeybatıda Paracel Adaları. Hint Okyanusu’na Malakka Boğazı ile bağlanan deniz, Pasifik Okyanusu’ndan ise Tayvan, Filipinler ve Borneo adaları ile ayrılmaktadır. Doğuda bulunan Scarborough arazisi ve Macclesfield Bank gibi su altıların yanı sıra adacıklar, mercanlar, kumsal ve balıklar da denizde öne çıkan coğrafi niteliklerdendir.¹²⁵ Bu noktada Güney Çin Denizinin tanımlanmasına ilişkin ortaya konulan veriler bölgenin stratejik yapısının analizi açısından hayli önemlidir. Bu tespitlere göre Güney Çin Denizi BM’nin “ada” tanımına¹²⁶ uymamaktadır ve dolayısıyla devletlerin burada atacakları adımlar da sınırlıdır. Daha yakından bakılacak olursa; BM nezdinde bir adanın tanımı insan yerleşimini ve ekonomik faaliyetleri “meşru” hale getirmektedir. Nitekim ada, kaya, gelgit yükselen sensörler ve yakalar tanımlanması zor fakat devletlerin egemenlik ve denizcilik haklarının belirlenmesi açısından kritiktir.¹²⁷

Söz konusu noktalardan hareketle BM tanımı doğrultusunda bakıldığında yalnızca adalar kara parçaları ile aynı haklara sahiptir ve dolayısıyla münhasır ekonomik bölge oluşturulması uygun görülür. Suyun altında kalan coğrafi özellikler egemenlik konusu olamayacağı gibi münhasır ekonomik bölge oluşturulmasına da uygun değildir. Bununla birlikte münhasır ekonomik bölge oluşturulabilen yapay bir arazi etrafında devletler 500 metre güvenlik bölgesi oluşturabilirler.¹²⁸ Tüm bu çeşitlilik Güney Çin Denizinin zenginliğini göstermesi bir tarafa bölgedeki çatışma ihtimallerini artırıcı birer faktör olarak da öne çıkmıştır. Bu noktada Polomka ve Prescott tarafından yapılan çalışmalarda Güney Çin

¹²⁴ Kaplan, R.D.(2011). The South China Sea is the Future of Conflict. Foreign Policy.

<https://foreignpolicy.com/2011/08/15/the-south-china-sea-is-the-future-of-conflict/> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

¹²⁵ Turcsany, R.Q.(2018). *Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy*. Springer. S:30.

¹²⁶ UN Convention on the Law of the Sea. Madde:121.

https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

¹²⁷ Bautista, L.(2007). Thinking Outside the Box: The South China Sea Issue and the UN’s Convention on the Law of Sea (Options, Limitations and Prospects. *Philippine Law Journal*. University of Wollongong. Australia.Vol.81. S:699-730.

¹²⁸ UN Convention on the Law of the Sea. Madde:40.

https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

Denizi'nin özellikle beş bölgesinin “*kırılğan*” olarak nitelendirilebileceği ifade edilmiştir.¹²⁹ İlk bölge 24.221 mil yer kaplayan Tayland, Malezya ve Kamboçya'ya deniz sınırı bulunan ve Tayland'ın Doğu Körfezinde bulunan bölgedir. Kırılğan olarak ifade edilen ikinci bölge ise Natuna Adalarının kuzey suları iken Vietnam bu bölgede hak iddia etmektedir.¹³⁰

Üçüncü olarak altı çizilen bölge Tonkin Körfezi çevresi olup, bu bölgede de Çin ve Vietnam'ın hak iddiaları söz konusudur.¹³¹ Anlaşmazlığın ana noktası ise Fransa ve Çin arasında yapılan bir anlaşmaya (1887)¹³² uzanmaktadır. Vietnam bu bölgedeki hak iddiasının söz konusu anlaşma uyarınca ele alınması gerektiğini iddia ederken; Çin buna karşı çıkmaktadır.¹³³ Diğer kritik alan ise Paracel Takımadalarıdır. Bu adalarda da Çin, Vietnam ve Tayvan arasında anlaşmazlıklar bulunmakta, 1974'te Vietnam tarafından işgal edilen tüm bölge, sonrasında Çin tarafından ele geçirilirken; hâlihazırda anlaşmazlık devam etmektedir.¹³⁴ Kırılğan olduğu yönünde değerlendirilen son bölge ise Paracellerin yanı sıra en kritik anlaşmazlık noktası olarak tabir edilebilecek olan Spratly Adalarıdır. Çin, Vietnam, Tayvan, Filipinler, Malezya ve Brunei'yi içine alan bu anlaşmazlık günümüze uzanan süreçte bölgeyi en fazla çatışmanın gözlemlendiği alanlardan biri haline getirmiştir.

Bölgenin coğrafi konumu çerçevesinde yapılan bir diğer önemli tespit ise “*boğum noktaları (choke points)*” kavramı üzerinden olmuştur. Bu noktalar doğu ve güney sınırlarının takımda doğasından kaynaklanmakta ve deniz seyrüseferleri için giriş çıkış noktalarının darlığının deniz güvenliği açısından “boğulma noktaları” oluşturduğu varsayımına dayanmaktadır. Literatürde üzerinde uzlaşılmış bir tanımla olmamakla birlikte “boğum noktalarına” dair üç temel kriterden bahsetmek mümkündür: kullanıma hazır alternatif deniz yolu güzergâhlarının bulunmaması, kontrollerinin ticari-askeri üstünlükte avantaj sağlaması ve birden fazla ülkenin müdahil olabileceği konumda olması.¹³⁵

¹²⁹ Polomka, P.(1978). Ocean Politics in Southeast Asia. Institue of Southeast Asian Studies. S:16-22.
Prescott, J.R.V.(1981). Maritime Jurisdiction n Southeast Asia: A Commentary and Map, East-West Center, s:24-30.

¹³⁰ Polomka, 16-22, Prescott, 24-30.

¹³¹ Treglode, B.D.(2016). Maritime Boundary Delimitation and Sino-Vietnamese Cooperation in the Gulf of Tonkin (1994-2016). *China Perspectives*. S:33-41.

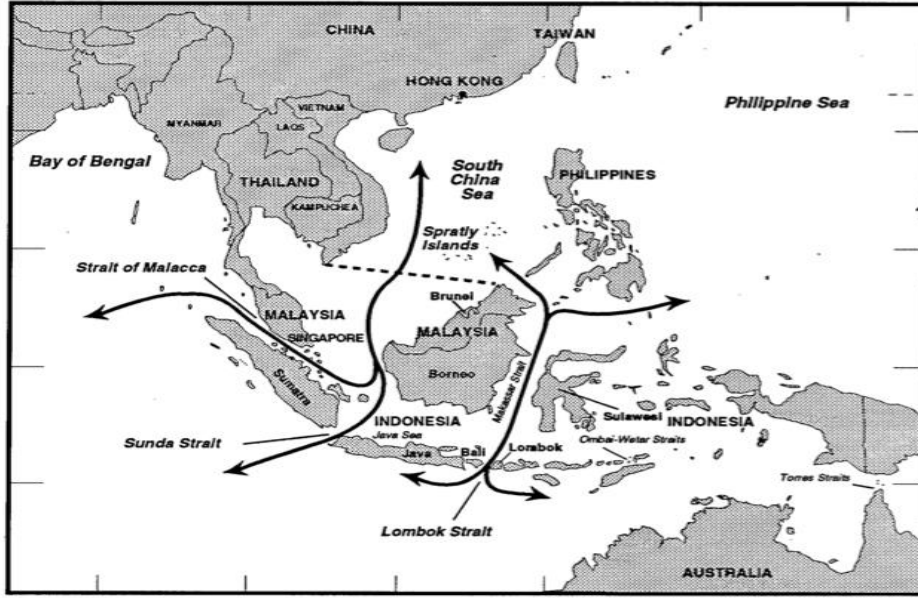
¹³² A.g.e.s:36-37.

¹³³ Chang, T.H.(1991).China's Claim of Sovereignty over Spratly and Paracel Islands: A Historical and Legal Perspective. *Case Western Journal of International Law*. V.23.Issue.1. s: 411-415.

¹³⁴ A.g.e.416-418.

¹³⁵ Alexander, L.M., Morgan, J.R.(1988). Choke Points of the World Ocean: A Geographic and Military Assessment. The University of Chicago. *Military Activities*. S: 340.

Harita 3: Güney Çin Denizi Boğum Noktaları¹³⁶

Söz konusu boğulma noktaları aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

- Singapur ve Malakka Boğazı: Güney Çin Denizini Hint Okyanusu ile Andaman Denizi üzerinden bağlayan en kısa yol,
- Tayvan Boğazı: Uzak Doğudan Güney Denizlerine, Hint Okyanusuna ve Süveyş'e giden nakliye rotaları dünya navigasyonunun en büyük güzergâhlarından biri olan bu boğazı kullanır,
- Verde Adası Geçidi: Cuyo Doğu Geçidi üzerinden Sulu Denizi'ne ve San Bernadino Boğazı üzerinden Filipin Denizi ve Pasifik Okyanusuna bağlanan alternatif rota,
- Balabac Boğazı: Sulu Denizinin güney kısmı (Palawan'ın Güney) ve bundan sonra Surigao Boğazı ve Filipinler Denizi yolu ile Pasifik Okyanusuna bağlanır,
- Bashi Kanalı ve Balintang Kanalı: Tayvan ve Luzon arasındaki Filipinler Denizi ve Pasifik Okyanusu ile bağlantı kurar,
- Mindoro Boğazı: Apo Doğu Geçidi ve Cuyo Doğu Geçidi üzerinden Sulu Denizinin kuzey kısmına bağlanır.¹³⁷

¹³⁶ Background Reading: Chokepoints: Maritime Economic Concerns in Southeast Asia.

<http://www.eaglespeak.us/2009/04/background-reading-chokepoints-maritime.html> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

¹³⁷ Popescu, A.I.C.(2017). Control of Key Maritime Straits: China's Global Strategic Objective. *International Journal of Economics and Business Administration*. Volume.V. Issue.1. s:92-119.

Worldwide Chokepoints: <https://www.globalsecurity.org/military/world/chokepoints.htm> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

Söz konusu boğazların kullanımı seferlerin varış yer ve zamanlarının yanı sıra hava durumuna göre de değişebilirken, bu değişkenlikten en az etkilenen konumlar Malakka ve Singapur Boğazları üzerinden Güney Çin Denizini takip eden rota olmuştur. Altı çizilen bu güzergâhlar denizin bir başka coğrafi niteliğini öne çıkarmaktadır: *doğal bariyer*.¹³⁸ Açık okyanuslara erişmeden evvel ülke gemileri için bir engel olabilme niteliği taşıyan bölge Çin’e göre kolay erişilebilir derin suları olan tek denizdir ve bu yönü ile kapsamlı denizaltı operasyonları için uygundur.¹³⁹ Bununla birlikte donanma güvenliği açısından bakıldığında ise doğu ve güney yakalarının varlığı kıyı devletlerinin çevresinden geçmeden Pasifik veya Hint Okyanuslarına erişimi zorlaştırmaktadır. Bu noktadan da anlaşılabileceği üzere bölge savunma odaklı stratejiler için önemli fırsatlar sunmaktadır. Kuşkusuz bu fırsatların en önemlilerinden biri deniz kuvvetlerinin konuşlandırılmasıdır. Batı Pasifik’i Hint Okyanusu ile birleştiren en kısa yol olması dolayısıyla bölge devletlerinin deniz kuvvetlerine dönük politikalarında üzerinde durdukları kritik bir noktadır. Güney Çin Denizinde kırılgan alanlar, boğum noktaları ve doğal bariyer olma niteliği bu şekilde ortaya çıkarken; bir diğer önemli kavram ise “deniz iletişim hatları (*sea line of communication (SLOC)*)” olmuştur.¹⁴⁰

Mahan’a göre deniz stratejilerinde kuvvetlerin bölge konumlanması açısından hayli önemli olan deniz iletişim hatları “stratejik hat” olarak anılmakta; deniz iletişim hatlarının yakınlarına konumlandırılacak limanların savunma ve saldırı açısından sağlayacağı avantajların altı çizilmektedir.¹⁴¹ Bu noktadan hareketle barış zamanlarında ticaret yolu, savaş zamanlarında ise stratejik bir güzergâh haline gelen deniz iletişim hatları, Güney Çin Denizini Hint Okyanusu ve Ortadoğu’ya bağlayan önemli nakliye rotaları barındırmaktadır.¹⁴² Bir bütün olarak bakıldığında Kuzeydoğu Asya, Güneydoğu Asya ve Ortadoğu arasında bağlantı işlevi gören söz konusu güzergâhlar boyunca üç önemli boğaz

Noer, J.H., Gregory, D.(1996). Chokepoints: Maritime Economic Concerns in Southeast Asia. National Defence University. Institute for National Strategic Studies. Washington. S: 1-3.

¹³⁸ Holmes, J.R.(2014). Strategic Features of the South China Sea: A Tough Neighborhood for Hegemons. Naval War College Review. Vol.67. No.2. s: 34-48.

¹³⁹ A.g.e.s:46-47.

Turcsany, R.Q.(2018). Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy. Springer.s:32-34.

Zulkifli, N., Lazin, M.M.B.M.(2016). China, US and India in the Straits of Malacca: The Significance Towards Japan. International Research Journal of Social Sciences. V.6.I.5. s: 419-440.

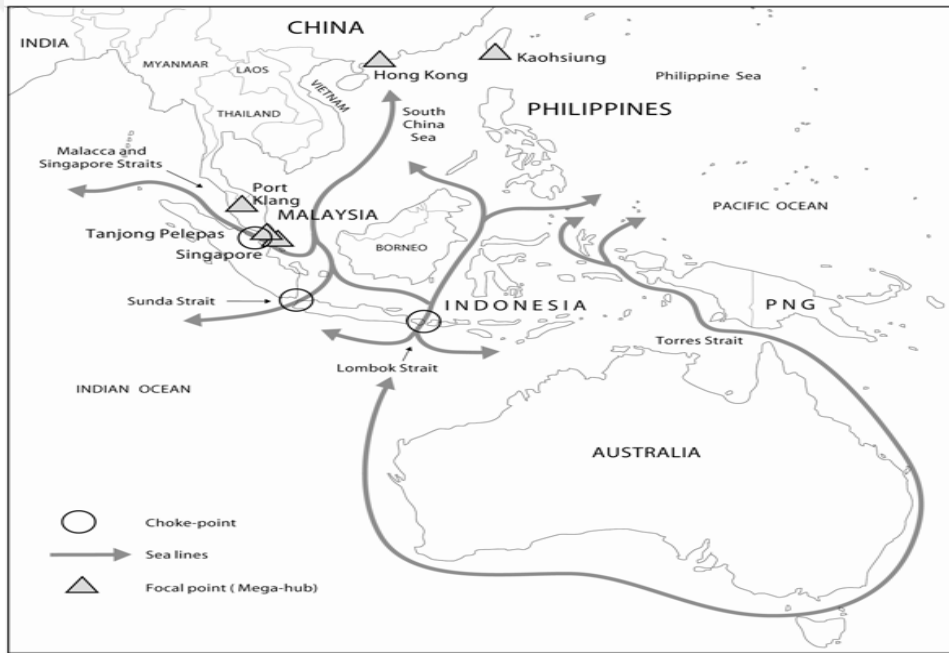
¹⁴⁰ Noer, J.H., Gregory, D.(1996). Chokepoints: Maritime Economic Concerns in Southeast Asia. National Defence University. Institute for National Strategic Studies. Washington.s:7-30.

¹⁴¹ Holmes, J.R.(2014). Strategic Features of the South China Sea. Naval War Collage Review. Vol.67.No.2.s: 34-35.

¹⁴² Guoxing, J.(2000). SLOC Security in the Asia Pacific. Asia-Pacific Center for Security Studies. Honolulu,Hawai. <https://apcss.org/Publications/Ocasional%20Papers/OPSloc.htm> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

öne çıkmaktadır: Malakka, Lombok, Sunda.¹⁴³ Söz konusu boğazlarda sahip olunacak etkinlik deniz iletişim hatlarında da elde edilecek avantaj anlamına gelirken; Hainan ve Woody Adaları da söz konusu hat açısından önemli noktalardandır. Söz konusu noktalardan hareketle aşağıdaki haritada görülen Güney Çin Denizi deniz iletişim hatlarına bakıldığında altı çizilen boğaz ve adalarda elde edilecek avantajlı konumların deniz iletişim hatlarının gözlemlenmesi ve uzun vadede etkinlik alanı haline getirilmesi noktasında oldukça önemli olduğu görülür. Öyle ki bölgedeki deniz iletişim hatlarındaki etkinlik Kuzey ve Orta Vietnam kıyı şeridinin ve Tonkin Körfezi'nin komuta edilmesinden; Paracel ve Spratly Adalarında muhtemel askeri önlemler alınmasına uzanan oldukça geniş bir stratejik perspektif ortaya koymaktadır.¹⁴⁴

Harita 4: Güney Çin Denizi Deniz İletişim Hatları¹⁴⁵

Aşağıdaki haritada da görüldüğü üzere bölge açısından üzerinde durulan bir diğer nokta “tehlikeli zemin” olarak ifade edilen bir alan olmuştur.¹⁴⁶ Söz konusu zemin 1925-1938 arasında İngiliz denizciler tarafından taranmış ve haritalanmıştır. Sonrasında önce Japonya ve ardından da ABD'nin haritaladığı bölge II. Dünya Savaşı sırasında da ABD

¹⁴³ Rahman, C., Tsamenyi, M. (2010). A Strategic Perspective on Security and Naval Issues in the South China Sea. Ocean Development and International Law. 41:4. S:317-319.

¹⁴⁴ Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B.(2014). Perspectives on the South China Sea. Center for Strategic and International Studies. S:91.

¹⁴⁵ Rimmer, P., Lee, P.T.W.(2007). Repercussions of Impeding Shipping in the Malacca and Singapore Straits. Journal of International Logistic and Trade. V.5., N.1., s:10.

¹⁴⁶ Bonnet, F.X.(2016). The Spratlys: A Geopolitics of Secret Maritime Sea-Lines. Asia Maritime Transparency Initiative. <https://amti.csis.org/spratlys-geopolitics-secret-maritime-sea-lanes/> (Erişim Tarihi:12.06.2020).

tarafından tespit edilen hat boyunca kullanılmıştır.¹⁴⁷ Tehlikeli toprakların denizalanı, kuzey-güney ve doğu-batı olmak üzere iki ana eksenden oluşmaktadır. Bir devletin Güney Çin Denizi'ne hükmetmesi açısından oldukça önemli olan bu nokta adalarda kurulacak etkinlik için de oldukça önemlidir. Bölge haritalandırılması ve keşfedilmesi açısından hayli zorlu olarak tarif edilirken; Filipinler Savunma Bakanlığı 1982 tarihli raporunda şu ifadelerle bölgeyi tarif etmektedir:

*“Alan hiçbir zaman yeterince araştırılamamış ve haritalandırılmamıştır. Ancak derin pasajlarda ayrılmış birçok ada, resif, yaka ve kıyı olduğu bilinmektedir. Düşman bir ulus bölgeyi, karaya vurma tehlikesi olmadan batık balistik füze denizaltılarının navigasyonunu sağlayacak bir dereceye eşleyebilirse, söz konusu ulus; ada grubundaki Polaris tipi denizaltıları yerleştirebilir ve bir yarıçap içindeki alanı kontrol edebilir. Öyle ki bu alan tüm ASEAN ülkelerini kapsar niteliktedir (4000km). Bölgenin konumu ve batimetrisi (derinlik ölçümü) denizaltı tespitini ve dolayısıyla karşı hareketi imkânsız hale getirmektedir.”*¹⁴⁸

Filipinler'in Spratly Adalarına değinerek ele aldığı söz konusu bölge gene aşağıdaki haritadan da anlaşılacağı üzere saldırı savunma dengesinde önemli bir noktayı ifade etmektedir. Söz konusu nokta tarihsel olarak da önemli mücadelelere sahne olmuş, Tayvan 1956'da Spratly Adalarının en büyüğü olan Itu Aba'yı işgal ederken; Vietnam ise buna karşılık doğu-batı girişini kontrol eden adalarda etkinlik kurmaya çalışmıştır.¹⁴⁹ Söz konusu haritalandırmadan da anlaşılacağı üzere Çin bölgeye nispeten “geç” gelen aktör olarak adalardan ziyade resiflere odaklanmak durumunda kalmıştır.¹⁵⁰ 1988'de Fiery Cross Resifini işgal ederek doğu-batı deniz yolunda kısmi kontrolü sağlayan Çin; 1995 yılında ise Mischief Resifini kontrol altına alarak kuzey-güney deniz şeridi boyunca etkinliğini arttırmıştır.¹⁵¹

¹⁴⁷ Bonnet, F.X.(2016). The Spratlys: A Geopolitics of Secret Maritime Sea-Lines. Asia Maritime Transparency Initiative. <https://amti.csis.org/spratlys-geopolitics-secret-maritime-sea-lanes/> (Erişim Tarihi:12.06.2020).

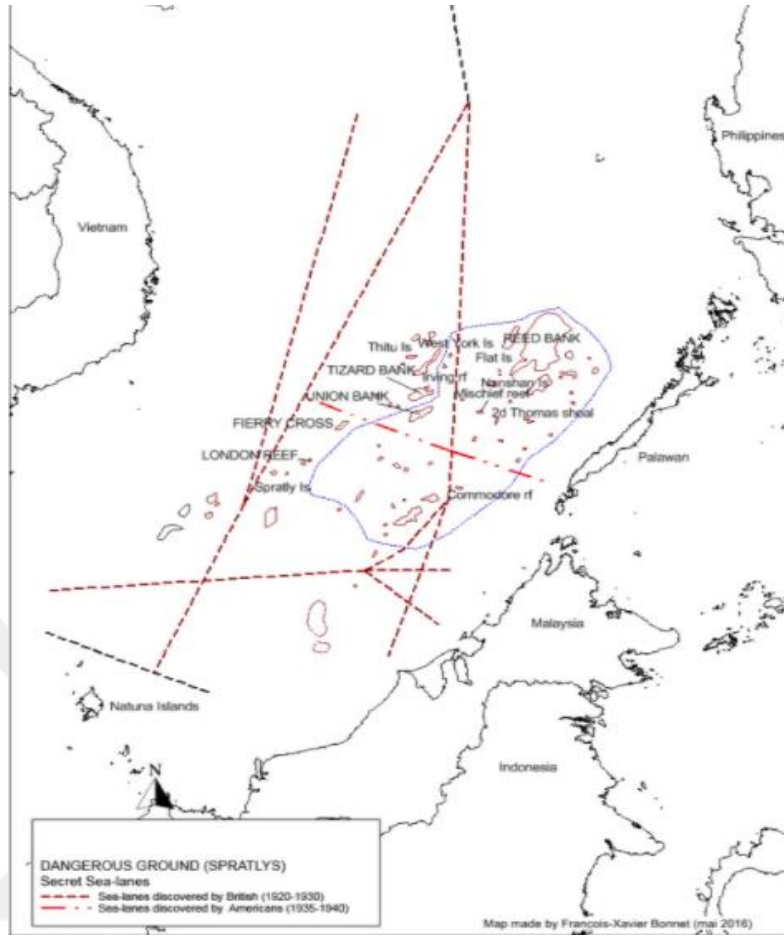
¹⁴⁸ A.g.e. s:1-2.

¹⁴⁹ Valnecia, M.J.(1988). The Spratly Islands: Dangerous Ground in the South China Sea. The Pacific Review.1:4. S:438-443.

¹⁵⁰ A.g.e.s:439-442.

¹⁵¹ A.g.e.s:438-439.

Harita 5: Güney Çin Denizi Tehlikeli Zemin Çizelgesi¹⁵²

Bölge açısından kritik olan bir diğer coğrafi nitelik ise Haushofer tarafından “koruyucu örtü” olarak tanımlanan ada zincirleridir.¹⁵³ Birinci, İkinci ve Üçüncü Ada Zinciri olmak üzere üç farklı alanı temsil eden söz konusu noktaların tarihi önemi yirminci yüzyılın başlarına, emperyal Almanya’nın Pasifik’teki etkinliğine uzanmakla birlikte,¹⁵⁴ II. Dünya Savaşı’ndan sonra ABD önderliğindeki Batı ülkelerinin Pasifik Okyanusu’nda Sovyetler ve Çin’i çevrelemek amacıyla üzerinde durulan bir kavram olmuştur.¹⁵⁵ Bu noktadan hareketle 4 Ocak 1954 yılında ABD Dış İşleri Bakanlığı Danışmanı Dulles Birinci Ada Zincirini

¹⁵² Bonnet, F.X.(2016). The Spratlys: A Geopolitics of Secret Maritime Sea-Lines. Asia Maritime Transparency Initiative. <https://amti.csis.org/spratlys-geopolitics-secret-maritime-sea-lanes/> (Erişim Tarihi:12.06.2020).

¹⁵³ Weigert, H.W.(1945). Haushofer and the Pacific. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/1942-07-01/haushofer-and-pacific> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

¹⁵⁴ Erickson, A.S., Wuthnow, J.(2016). Why Islands Still Matter in Asia: The Enduring Significance of the Pacific Island Chains. <http://www.andrewerickson.com/2016/02/why-islands-still-matter-in-asia-the-enduring-significance-of-the-pacific-island-chains/> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

¹⁵⁵ Erickson, A.S., Wuthnow, J.(2016). Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific Island Chains. The China Quarterly. S:6.

Umetsu, H.(1996). Communist China’s Entry into the Korean Hostilities and a U.S. Proposal for a Collective Security Arrangement in the Pacific Offshore Island Chain. Journal of Northeast Asian Studies.s:98-118.

Japonya, Japon Takımadaları, Filipin Adaları, Tayvan Adası, Kuril Adaları ve Endonezya olarak açıklarken; İkinci Ada Zincirini Japonya Adalarından uzanarak, Ogasawara, Mariana ve Yap Adalarının yanı sıra Halmehera Adasını da içine alan bölge olarak tanımlamıştır. Üçüncü ada zinciri ise yine Dulles tarafından Hawaii Adalarının çevresi olarak ele alınmıştır.¹⁵⁶

Harita 6: Güney Çin Denizi Ada Zincirleri¹⁵⁷

Harita 6 (yukarıda) ile gösterilen ada zincirleri bilhassa ABD'nin varlık gösterdiği alanları görmek açısından önemli iken, Harita 7 (aşağıdaki) ise ÇHKO kaynaklarındaki ada zincirlerini ortaya koymaktadır. Bu haritada ada zincirleri kırmızı şeritler halinde gösterilen bölge olup, Birinci Ada Zinciri kuzeyde Sakhalin Adası, Japonya Denizi, Kore Yarımadasının güney ucu, Ryukyu ve Filipin Takımadaları, Malezya'nın batı kenarı ve Singapur'u içine alacak şekilde tanımlanırken; İkinci Ada Zinciri ise Japonya'nın Honshu Adası ile başlayan, Kuzey Marianas Adalarını, Guam, Palau, Maluku ve Papua'yı içine alarak Avustralya'nın kuzey ucuna uzanan bölge olarak ifade edilmiştir.¹⁵⁸ Altı çizilen noktaların yanı sıra ada zincirlerindeki anahtar “bağlantıların” stratejik nitelikleri üzerinde durulmaktadır. Bu noktadan hareketle altı çizilen noktalardan biri Tayvan olmuştur. ÇHKO resmi dokümanlarından birinde Tayvan Birinci Ada Zincirindeki “kilit nokta” olarak

¹⁵⁶ Erickson, A.S., Wuthnow, J.(2016). Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific Island Chains. The China Quarterly. S:6-7.

¹⁵⁷ Kim, H.Y.(2013). Imperialism and Instability in East Asia Today. International Socialism. <https://isj.org.uk/imperialism-and-instability-in-east-asia-today/> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

¹⁵⁸ A.g.e.s:7.

tanımlanırken; Birinci Adadan İkinci Adaya giden rotanın kontrolü açısından öneminin altı çizilmiştir. Dikkat çekici bir diğer yaklaşım ise yine Tayvan üzerinden yapılmakta ve Tayvan'ın kaybının bu hat üzerinde “stratejik delinme noktası” yaratacağı ifade edilmektedir.¹⁵⁹ Tayvan’a yapılan söz konusu vurgu ile birlikte Japonya Birinci Ada Zinciri’nde “anahtar nokta” olarak tanımlanırken; Filipinler ise Birinci Ada Zinciri’nin “kuyruğu” olarak ele alınmıştır. Bir diğer önemli nokta olarak değinilen Guam Adaları ise ABD’nin İkinci Ada Zincirinde artan etkinliğinin ana noktası olarak tanımlanmıştır.¹⁶⁰

Harita 7: ÇHKO Kaynaklarında Güney Çin Denizi Ada Zincirleri¹⁶¹

¹⁵⁹ A.g.e.s:8.

Guangqian, P., Youchi, Y.(2005). The Science of Military Strategy. Military Science Press. Beijing. S:442-443.

¹⁶⁰ Erickson, A.S., Wuthnow, J.(2016). Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific Island Chains. The China Quarterly. S:9.

¹⁶¹ Erickson, A.S., Wuthnow, J.(2016). Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific Island Chains. The China Quarterly. S:8.

2.2.Jeo-Ekonomik Önem

Sahip olduğu enerji kaynakları ve ticaret güzergâhı olması dolayısıyla yalnızca bölge ülkeleri için değil dünya ekonomisi için de bir hayli önemli olan Güney Çin Denizi, Kuzeydoğu Asya'dan gelen malların sevk ve idaresi, kıtalararası ticaretin su güzergâhı, Hürmüz Boğazından sonra dünya deniz petrol sevkiyatının Malakka Boğazı vasıtası ile ikinci uğrak yeri olarak jeo ekonomik önemini her geçen gün arttırmaktadır.¹⁶² Doğu Asya ülkelerine petrolün eriştirilmesinde kritik öneme sahip olan deniz yolu; Japonya, Güney Kore, Çin ve Tayvan'a sıvılaştırılmış doğal gazın ulaştırılması noktasında da hayli kritiktir. Özellikle de Malakka Boğazının ticareti daha az maliyetle daha kolay gerçekleştirme açısından avantajlı olması bölge devletlerini Güney Çin Denizine daha da "bağımlı" hale getirmektedir.¹⁶³ Yıllık küresel ticaret filosu tonajının yaklaşık yarısını içerdiği belirtilen Güney Çin Denizi güzergâhı Tayvan, Japonya ve Güney Kore'ye petrol ve gaz sevkiyatının %80'inin gerçekleştirildiği bölge olmakla birlikte, Çin için de bu rakamlar benzer şekilde %80-90'ı bulmaktadır.¹⁶⁴ Güneydoğu Asya'dan Kuzeydoğu Asya'nın enerji bağımlılığı yüksek ülkelere iletilen enerji kaynakları yine bu güzergâhla Afrika, Avustralya ve Ortadoğu'ya enerji transferinde de önemli bir yere sahiptir.¹⁶⁵ Söz konusu noktalardan da anlaşılacağı üzere bir önceki alt-bölümde üzerinde durulan boğum noktaları, deniz iletişim hatları ve ada zincirleri Güney Çin Denizi'nin ticaret rotaları açısından da kritik bölgeleri temsil etmektedir.

¹⁶² Turcsany, R.Q.(2018). Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy. Springer.s:69-71.

Anh, N.T.L.(2015). Origins of the South China Sea Disputes. Macmillan Publishers. S: 22-26.

¹⁶³ A.g.e.s:22-26.

¹⁶⁴ Rahman, C., Tsamenyi, M. (2010). A Strategic Perspective on Security and Naval Issues in the South China Sea. Ocean Development and International Law. 41:4. S:317-318.

¹⁶⁵ A.g.e.s:317-318.

Harita 8: Güney Çin Denizi Ticaret Güzergahı¹⁶⁶

Bölgeyi önemli hale getiren bir diğer unsur ise bizi kendisinin sahip olduğu doğal kaynaklardır. Özellikle de bölgesel anlaşmazlıklar sebebi ile kaynak araştırması zorlaşmakla birlikte, hâlihazırda 7,7 milyar varili geçkin petrol rezervine sahip olan Güney Çin Denizi, tahminlere göre toplamda 28 milyar varil rezerve sahiptir.¹⁶⁷ Rezervlere ilişkin Çin bölgeyi Basra Körfezi ile karşılaştırarak tahmini 105-213 milyar varile çıkarken; ABD 15,6 milyar varil petrol rezervi olabileceğini varsaymaktadır.¹⁶⁸ Varsayılan rezervlerin birçoğunun bölge ülkeleri arasında tartışmalı olan alanlarda olduğu düşünülürken; Spratly ve Paracel Adalarının jeolojik bulgular dolayısıyla hidrokarbon açısından zengin olduğu vurgulanmaktadır. Spratly Adaları özelinde bakıldığında petrol 1969 yılında bulunmuştur.¹⁶⁹ Adalara dair anlaşmazlıklar bu tarihlerde yükselmeye başlarken; ne kadar petrol olduğuna dair net bulgular söz konusu değildir ve çalışmalar hâlihazırda devam etmektedir. Aşağıdaki haritadan da anlaşılaçağı

¹⁶⁶ Center for Strategic and International Studies, "Tensions in the South China Sea Explained in 18 Maps", <https://www.businessinsider.com/tensions-in-the-south-china-sea-explained-in-18-maps-2015-1> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

¹⁶⁷ Turcsany, R.Q.(2018). Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy. Springer.s:31-34.

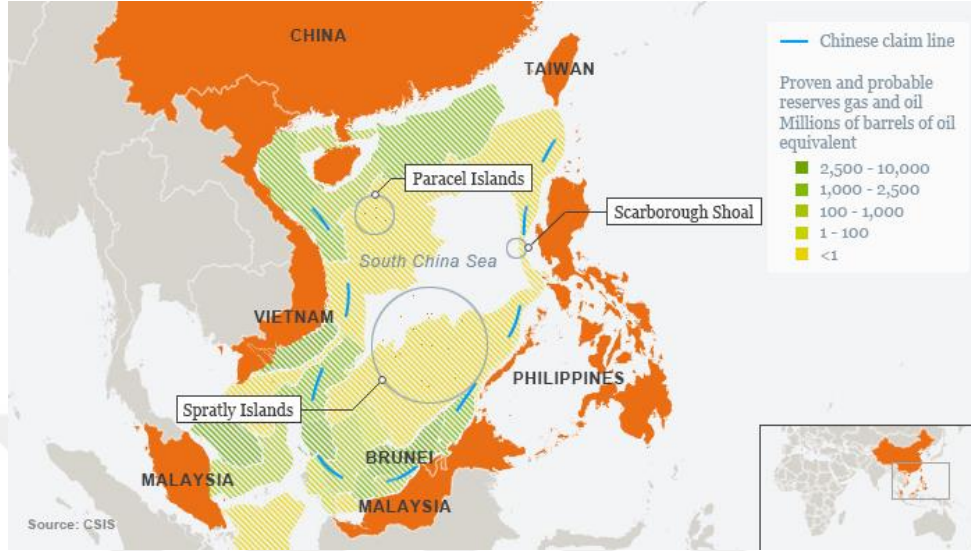
¹⁶⁸ A.g.e.s:31-34

¹⁶⁹ Yeneza, C.M.S., Abojeco, F.T.(2012). The Spratly Islands Conflict: Implications to China and the Philippines. 2012 Fifth Taiwan-Philippines Academic Conference: Digital Humanitiesnd Cultural Studies, Aletheia University. S:1-3.

U.S.Energy Information Administration. (2013). South China Sea. https://www.eia.gov/international/content/analysis/regions_of_interest/South_China_Sea/south_china_sea.pdf (Erişim Tarihi: 13.06.2020).

üzere henüz gün yüzüne çıkarılmamış doğal kaynaklar çoğunlukla Spratly, Paracel Adalarında ve Scarborough Resifinde yer almaktadır.

Harita 9: Güney Çin Denizi Rezerv Haritası¹⁷⁰

Güney Çin Denizinin zengin kaynaklarından bir diğeri ise balık stokudur. Dünyanın en zengin deniz yaşam alanlarından biri olan bölge, dünya balık avının %10'unu temsil etmektedir. Fakat özellikle de bölgede yaşanan ihtilaflar sebebiyle gün geçtikçe azalan stok bu yönüyle de çatışmaları arttırıcı rol oynamaya adaydır.¹⁷¹ Kıyı bölgelerde azalmaya başlayan balık stokları ülkeleri Güney Çin Denizi'nin derinlerine inmeye teşvik ederken; son dönemde güvenlik gemileri ve balıkçı teknelerinin çarpışmalarına dair haberler gerilimin artacağı varsayımlarını kuvvetlendirmektedir.¹⁷² Özellikle petrol arama faaliyetleri çerçevesinde Çin açısından bakacak olduğumuzda tüketim miktarının hızla artıyor olması enerjiye bağımlılığı ortaya koyarken;¹⁷³ Güney Çin Denizindeki Pearl River Boğazı ve Beibu Körfezi bölgelerinde petrol ve doğalgaz arama faaliyetleri sürdürülmektedir.¹⁷⁴ Kuşkusuz bu hedefin en önemli sebeplerinden biri Temmuz 2010 itibari ile Çin'in genel enerji tüketiminde dünyada birinci sıraya yükselmesinin yanı sıra petrol açısından da ikinci en büyük tüketici ve

¹⁷⁰ Center for Strategic and International Studies, "South China Sea: What You Need to Know".

<https://www.dw.com/en/south-china-sea-what-you-need-to-know/a-40054470> (Erişim Tarihi: 13.06.2020).

¹⁷¹ Turcsany, R.Q.(2018). Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy. Springer.s:31-34.

¹⁷² A.g.e.s:31-34.

¹⁷³ World Meter, "China Oil", <https://www.worldometers.info/oil/china-oil/> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

¹⁷⁴ Cole, B.D.(2003). Oil for the Lamps of China: Beijing's 21st Search for Energy. Institute for National Strategic Studies. National Defence University. S: 23.

net ithalatçı konumuna gelmiş olmasıdır.¹⁷⁵ Büyüyen ekonomisi ve nüfusu düşünüldüğünde bölgedeki enerji kaynakları Çin için her geçen gün daha önemli hale gelmektedir. Vietnam ise petrol ihtiyacını çoğunlukla kendi bölgesinden (Tonkin Körfezi) sağlamakla birlikte, bölgeye yaklaşımında doğal kaynak aranmasının yanı sıra balıkçılığı da ele almaktadır.¹⁷⁶

1970'lerde bölgede Spratly Adalarının Reed Bank bölgesini keşfeden Filipinler ise bu tarihlerde çeşitli gaz kuyuları keşfetmiş ve bu tarihlerden sonra da çalışmalarına devam etmiş olsa da üretim ve tüketim açısından bakıldığında enerjiye ihtiyacı hâlihazırda devam etmektedir.¹⁷⁷ Mart 2009 itibari ile Malezya ile denizaşırı toprak ihtilafını resmen çözen¹⁷⁸ Bruney ise keşifleri daha kolay gerçekleştirmeye başlarken; Petroleum Brunei ile Malezya Petronas üretim paylaşım anlaşması ile açık deniz petrol ve gaz sahalarında sondaj çalışmalarını sürdürmektedirler.¹⁷⁹ Bölgesel ihracatı arttırmak amacı ile bu gibi tesislere ağırlık vermeyi hedefleyen Malezya, Sabah ve Sarawak havzalarında Pasifik Okyanusunda uluslararası petrol şirketlerinin devam ettiği birkaç yeşil alan derin su projesine sahiptir.¹⁸⁰ Endonezya'da doğal gaz rezervlerinin çoğu Doğu Kalimantan'daki Arun alanının yakınlarında ve Doğu-Güney Sumatra kıyılarında bulunmakta dolayısıyla Güney Çin Denizinin dışında yer almaktayken,¹⁸¹ bölgenin en önemli geçiş noktası ve rafine merkezi olan Singapur, 1,4 milyon varili aşan ham petrol işleme kapasitesine sahiptir.¹⁸² Malakka Boğazından transitle buraya gelen ham petrol rafine edilerek Asya enerji tüketicilerine iletilmektedir.

Tayvan ise Spratly Adalarında hak iddia eden devletlerarasında en gelişmiş olanı olmakla birlikte uzak su balıkçılığı filosuna ve gelişmiş balıkçılık endüstrisine de sahip olan

¹⁷⁵ Lawrence Berkeley National Laboratory, Key China Energy Statistics. <https://china.lbl.gov/sites/all/files/key-china-energy-statistics-2012-june-2012.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

¹⁷⁶ England, S.B., Kammen, D.M.(1993). Energy Resources and Development in Vietnam. Annual Review of Energy Environment. V.18. S: 150-151.

Long, N., Thong, N.B. (2008). Assesment of Tonkin Gulf Fishery-Vietnam Based on the Bio-Economic Models. Vietnam Proeedings. <https://core.ac.uk/download/pdf/10197404.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

¹⁷⁷ Muscolino, M.S.(2013). Past and Present Disputes in the South China Sea: The Case of Reed Bank. East Asian History and Culture Review. S:84-91.

¹⁷⁸ Statement on the Exchange of Letters Between Malaysia and Brunei Darussalam, Dated 16 March 2009. https://www.marineregions.org/documents/https_www.kln.gov.my_archive_content.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

¹⁷⁹ Malaysia, Brunei Sign Seris of Oil, Gas Agreements, <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/natural-gas/120913-malaysia-brunei-sign-series-of-oil-gas-agreements> (Erişim Tairih: 13.05.2020).

¹⁸⁰ Sustainable Energy: Sarawak. Energy Annual Report. <https://www.sarawakenergy.com/assets/pdf/sarawak-energy-annual-report-2016.pdf> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

¹⁸¹ Oil and Gas in Indonesia: Investment and Taxation Guide. <https://www.pwc.com/id/en/energy-utilities-mining/assets/oil-and-gas/oil-gas-guide-2019.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

¹⁸² Singapore, Energy Sector Highlights. <https://www.eia.gov/international/overview/country/SGP> (Erişim Tarihi: 13.06.2020).

tek ülkedir.¹⁸³ Söz konusu nitelikleri ile öne çıkmakla birlikte, balıkçılık hakları, Güney Çin Denizi sularında, bilhassa münhasır ekonomik bölge alanlarında Tayvan ve bölge devletleri arasında rekabet unsuru haline gelebilmektedir.¹⁸⁴ Güney Çin Denizi'nin jeo-ekonomik yapısı ve bölge devletlerinin enerji kaynaklarına dair ihtiyacı siyaset bilimci Rosenberg tarafından bölgedeki çatışmaların ana sebebi olarak ele alınmıştır. Rosenberg bilhassa Çin'in hızlı kıyı kentleşmesinin ve Güney Çin Denizi kıyı şeridinin yarım milyar insan barındırmasının altını çizerek, hidrokarbonlar ve balıkçılık ihtiyacının bölgedeki rekabeti arttırdığını belirtmiştir. Bu noktadan hareketle Rosenberg'e göre bu rekabet ve ekonomik durum Asya'nın sanayi devrimidir ve bu devrimin merkezi de Güney Çin Denizi'dir.¹⁸⁵ Bölgedeki jeo-ekonomik rekabetin sürekliliğini ise Güney Çin Denizi anlaşmazlığının tarihsel ve hukuki seyrinde görmek mümkündür.

2.3. Anlaşmazlığın Tarihi Seyri ve Hukuksal Boyutu

Güney Çin Denizinde hâlihazırda yaşanan anlaşmazlıklar tarihten günümüze belirli bir kavramın yansıması niteliğinde olmuştur: stratejik rekabet. Öyle ki batılı devletler bölgeye gelmeden çok evvel Güneydoğu Asya krallıkları da burada etkinlik mücadelesi vermiştir. Bölge, bu krallıklardan olan Funan (M.S. 2. ve 6.yy) ve Srivijaya Krallığının (9.ve 12.yy) yükseliş ve düşüşlerine sahne olmuş; Funan güçlü donanma ile sonrasında gelen Srivijaya Krallığı ise yine donanmaya odaklanarak deniz şeritlerini kontrol yolu ile ticaret tekeli elde etmiş ve hâkimiyetini sürdürmüştür. 12.yy'dan itibaren Çin'in deniz kuvvetlerinin daha görünür hale gelmesi ile Srivijaya Krallığının etkisi azalırken; Çin Güneydoğu Asya Krallıkları ile doğrudan Güney Çin Denizi üzerinden ticaret yapmaya başlamıştır (1127-1280).¹⁸⁶ Çin'in bölgedeki varlığı bu şekilde başlarken 16.yy'da Batılı güçlerin ve Güney Sung İmparatorluğu'nun bölgeye gelişine dek bu yükseliş belirgin şekilde devam etmiştir. Her ne kadar Güney Çin Denizinde etkinlik el değiştirmiş olsa da denizlerde özgürlük ilkesince hareket edilmiş ve ticaret serbestliği fikri benimsenmiştir.¹⁸⁷ Avrupa ülkelerinin

¹⁸³ Franckx, E. (2012). Fisheries in the South China Sea: A Centrifugal or Centripetal Force?. Chinese Journal of International Law. Oxford University Press. S:727-747.

¹⁸⁴ Pitlo, L.B.(2013). Taiwan: Fishing for a Fishery Agreement With the Philippines. University of Philippines. <https://www.eastasiaforum.org/2013/06/14/taiwan-fishing-for-a-fishery-agreement-with-the-philippines/> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

¹⁸⁵ Xu, Beina. (2014). South China Sea Tensions. <https://www.cfr.org/backgrounder/south-china-sea-tensions> (Erişim Tarihi: 13.06.2020).

¹⁸⁶ Hall, K.R.(1985). Maritime Trade and State Development in Early Southeast Asia. University of Hawaii Press.s:52-85.

¹⁸⁷ A.g.e.s:226-238, 34, 59.

burada dayanak kurması ile denizi çevreleyen tüm ülkelerin hâkimiyetleri kısıtlanırken; bölgede İngiltere, Fransa, Hollanda ve İspanya'nın hâkimiyeti gözlenmiştir.¹⁸⁸

1945 sonrasında bölge stratejik rekabet alanı olma niteliğini korurken, Soğuk Savaş düzeninin ruhuna uygun olarak Güney Çin Denizinin işlevi de belirlenmiş, Sovyetler buradaki varlığını olası ABD ve Çin tehdidine karşı dikkatle ele alarak Cam Ranh Körfezi gibi bölgelerde üslere odaklanırken; ABD ise benzer şekilde Filipinler Subic Koyu bölgesinde üsler inşa ederek muhtemel Sovyet tehdidini bertaraf etmeyi hedeflemiştir.¹⁸⁹ Benzer şekilde “Beş Güç Savunma Düzenlemesi (Five Power Defence Arrangement)” (1971) adı altında Birleşik Krallık, Yeni Zelanda, Avustralya, Singapur ve Malezya'nın bölgedeki faaliyetleri dikkat çeker nitelikte olmuştur.¹⁹⁰ İki kutuplu sistemin bölgeye yansımaları bir tarafa, Japonya'nın 1940'ların başında Pasifik'e doğru genişlemeye başlaması kıyı alanların yönetimi açısından önemli bir kırılmayı başlatmıştır. Pasifiklerdeki mücadele sırasında birçok Güneydoğu Asya ülkesini ve Çin sahili topraklarını fetheden imparatorluk Japonya'sı Güney Çin Denizinde de etkinliğini arttırmıştır.¹⁹¹ II. Dünya Savaşı bitiminde Japonya fethettiği yerleri iade ederken; Çin kıyı denizlerinde kontrolü sağlamanın ne derece kritik olduğunu anlayarak Güney Çin Denizi'ne yelken açmış ve Spratly Adalarının en büyüğü olan Itu Aba'ya gelerek,¹⁹² Taipei ismini vereceği adaya bir taş anıt dikmiştir.

Bu anıtlarla birlikte egemenlik iddiasının ilk sinyali veren Çin'in 1947'de açıkladığı bir harita ise bölgeye dair “haklarını” ortaya koymuştur.¹⁹³ Ancak altını çizmek gerekir ki Soğuk Savaş dünyasında Güney Çin Denizi nispeten “ikincil” önemde bir bölge olarak görülmüş ve Çin'in iddiaları tek taraflı olarak değerlendirilerek dikkate alınmamıştır.

¹⁸⁸ Tonnesson, S.(2006). The South China Sea in the Age of European Decline. Modern Asian Studies. Vol.40.No.1, s: 3-15.

¹⁸⁹ Bernstein, A.H., Gigot, P.(1986). The Soviets in Cam Ranh Bay. The National Interest. No.3. s: 17-29.
Carpenter, T.G.(1991). The U.S. Military Presence in the Philippines: Expensive and Unnecessary. CATO Institute Foreign Policy Briefing. No.12. <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/fpb012.pdf> (Erişim Tarihi: 14.06.2020).

Naval History and Heritage Command, The Navy in the Cold War Era: 1945-1991. <https://www.history.navy.mil/research/library/online-reading-room/title-list-alphabetically/n/the-navy-in-the-cold-war-era-1945-1991.html> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).r

¹⁹⁰ Tan, A.T.H.(2008). The Five Power Defence Arrangements: The Continuing Relevance. Journal of Contemporary Security Policy. Vol.26.Issue.2. s: 285-302.

¹⁹¹ Tonnesson, S.(2006). The South China Sea in the Age of European Decline. Modern Asian Studies. Vol.40.No.1. s: 1-3.

¹⁹² Wang, K.H.(2015). Peaceful Settlement of Disputes in the South China Sea Through Fisheries Resources Cooperation and Management. Contemporary Asian Studies Series. S:22-25.

¹⁹³ Ikesheima, T.(2013). China's Dashed Line in the South China Sea: Legal Limits and Future Prospects. Waseda Global Forum. No.10. s: 17-50.

Özellikle 1970’lerde ilgi uyandırmaya başlayan¹⁹⁴ Güney Çin Denizi bu tarihlerden sonra farklı gerginliklere sahne olmuştur. 1988 yılında Vietnam ile Spratly Adaları üzerine yaşanan karşılıklı işgal ve çatışmalar; Filipinler, Malezya ve Tayvan’ın da müdahaleleriyle devam etmiştir.¹⁹⁵ Bu süreçte Vietnam 29, Filipinler 9, Malezya ve Tayvan 1 bölgede, Çin ise 7 adacıkta etkinlik sağlamıştır. 1990’larda her ne kadar sonuç alınamamış olsa da bölgede anlaşmazlığa dair nispeten müzakereye dönük adımlar atılmıştır. Bu süreçte Endonezya ile Natuna Adaları özelinde resmi adım atmamakla birlikte anlaşmazlık konusunda sözlü güvence veren Çin, 1996 APEC toplantısında da Filipinler başkanı ile görüşmüş ve ortak geliştirme projesi üzerinde anlaşılmıştır. Fakat bu girişimler bölgedeki çatışmaları sonlandırmamış; 1997’de Filipinler Scarborough Kumsalına (Çin egemenliğinde) müdahale ederken; Tayvan ise 1999’da Güney Çin Denizi ve Spratly Adalarında egemenliğini ilan etmiştir.¹⁹⁶

Bu süreçte Çin’in ASEAN¹⁹⁷ Bölgesel Forumlarına katılımı da Güney Çin Denizi’nde yaşanan gerilimlerin ele alınması konusunda çeşitli fırsatlar doğurmuştur. 1995 yılında ikincisi düzenlenen ASEAN Bölgesel Forumunda yayınlanan Kavram Belgesinde “çatışma çözme mekanizması” vurgusu yapılırken “Asya Pasifik Bölgesinde Devletlerle İş Birliği Yapmak” hedefinin altı çizilmiştir.¹⁹⁸ Barışa dair yapılan söz konusu vurgu önemli olmakla birlikte söz konusu toplantılarda bölge devletlerinin Çin’in faaliyetlerine dönük olarak endişelerini dile getirmeleri ise dikkat çeken bir diğer nokta olmuştur. Bilhassa 1995 yılında Çin bayrağının Filipinler’in egemenlik iddiasında olduğu Mischief Resifi yakınlarında bir bölgeye dikilmesi tartışma konusu olmuş, Pekin Spratly Adaları anlaşmazlığı üzerinde nispeten esneklik göstermiş ve Malezya ve Filipinler ile ikili anlaşmaların imzalanmasının

¹⁹⁴ Hong, Z.(2013). The South China Sea Dispute and China-ASEAN Relations. Asian Affairs. 44:1. S:30.

¹⁹⁵ Turcsany, R.Q.(2018). Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy. Springer.s:36-38.

¹⁹⁶ A.g.e.s:36-38.

¹⁹⁷ 8 Ağustos 1967’de Bankong’ta Filipinler, Malezya, Tayland, Endonezya ve Singapur tarafından kurulmuştur. 1984’te Brunei, 1995’te Vietnam, 1997’de Lao PDR ve 1999’da Kamboçya üye olmuştur. Bölge ülkelerinin ekonomik büyümesini iyileştirmek, bölgede barış ve istikrarın sağlanmasının yanı sıra toplumsal ve kültürel gelişim fikirlerinin altını çizen birlik “tek vizyon, tek birlik, tek oluşum” anlayışını vurgulamaktadır. ASEAN Güvenlik Topluluğu, ASEAN Ekonomik Topluluğu ve ASEAN Toplum ve Kültür Topluluğu, ASEAN bünyesindeki üç ana birimdir.

Ayrıntılı Bilgi: <https://asean.org>

¹⁹⁸ ASEAN, Chairman’s Statement the First Meeting of the ASEAN Regional Forum, <http://aseanregionalforum.asean.org/wp-content/uploads/2019/01/Chairmans-Statement-of-the-1st-ARF.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

World Affairs Press, ASEAN Regional Forum at Twenty: Promoting Peace and Security in the Asia Pacific. <http://aseanregionalforum.asean.org/wp-content/uploads/2018/07/A-Commemorative-Publication-for-the-20th-ASEAN-Regional-Forum.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

yanı sıra BM Deniz Yasasını da tanımıştır.¹⁹⁹ Çin her ne kadar BM Deniz Yasası'nın tanınması gibi çok taraflı sayılabilecek adımlar atmış olsa da çoğunlukla genel eğilimi çok taraflı görüşmelerden ziyade ASEAN ülkeleri ile iki taraflı müzakereler yürütmek yönünde olmuştur. Çin'in söz konusu eğilimi ise bölge devletlerine nazaran ekonomik ve askeri olarak artan gücüne ve ABD'nin bilhassa ASEAN toplantılarındaki etkisine bağlanmıştır.²⁰⁰ Bu süreçte ASEAN ise bir bütün olarak "öz kısıtlama (self-restraint)" politikası üzerinden hareket ederken; dini, kültürel ve siyasi farklılıklara rağmen bir arada olabilmeyi ve bir diğer devlete tehdit oluşturmamayı savunmuştur.²⁰¹ 2000'lerde ise ASEAN ile yapılan görüşmeler sırasında karşılıklı iş birliğine dönük mesajlar verilmiş olsa da aşağıda verilen iki tabloda da görüldüğü üzere bölgedeki anlaşmazlıklarda herhangi bir sonuca varılamamış; 2010 itibari ile de çatışmalarda sıklık gözlenmiştir.

Tablo 2: Güney Çin Denizi Anlaşmazlığı Tarihsel Seyir²⁰²

1870	İngiliz deniz kaptanı Meads tarafında Spratly Adalarında Mikro-ulus kurulması
1883	Almanların Spratly ve Paracel Adalarında incelemelerde bulunması
1887	Çin-Fransa savaşından sonra (1884-85), Fransa-Çin arasında sınır sözleşmesi imzalandı, Çin Spratly ve Paracel Adalarının sahibi olarak tanındı
1895	Çin-Japonya savaşının sona ermesi ve Tayvan'ın Japonya'ya bırakılması
1900-1933	Fransızların Adalar üzerinde bilimsel araştırmaları ve adaları çeşitli seferler
1933	Berlin Konvansiyonuna dayanarak üç Fransız gemisinin en büyük adalardan dokuzunu kontrol altına alması ve takımadalar üzerinden Çin, İngiltere, ABD ve Japonya'ya egemenliğini ilan etmesi.
1939	Japonya'nın adalardaki Fransız egemenliğine itirazı
1941	Ada grubunun Japonya tarafından işgali, II. Dünya Savaşının sonuna dek Tayvan'da dâhil olmak üzere egemenliğini ilan etti, Itu Aba Adasında deniz üssü kuruldu.
1945	Japonya'nın teslim olması sonrasında Çin'in adaları talep etmesi ve Itu Aba Adasında egemenliğini ilan etmesi. Buna karşın Diaoyu/Senkaku ve Ryukyu Adaları ABD kontrolünde kaldı
1947	Çin'in Güney Çin Denizine ilişkin taleplerini açıklaması ve Dokuz Çizgi Hattının harita ile ilanı.
1949	Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşu
1951	San Fransisko Konferansında Sovyetler adaların Çin'e bırakılmasını teklif etti fakat çoğunluğun oyu ile reddedildi. Çin konferansa katılmadı. Vietnam Spratly ve Paracel Adalarında egemenliğini ilan etti.

¹⁹⁹ Ba, A.D.(2003). China and ASEAN. Asian Survey. Vol.XLIII.NO.4. S:632-633.

²⁰⁰ A.g.e.s: 633-634.

²⁰¹ Kipgen, N.(2018). ASEAN and China in the South China Sea Disputes. Asian Affairs. Vol.49, No.3, s:441-442.

²⁰² Tarihsel Seyrin Oluşturulması: https://www.cfr.org/interactives/chinas-maritime-disputes?cid=otr-marketing_use-china_sea_InfoGuide#!/chinas-maritime-disputes?cid=otr-marketing_use-china_sea_InfoGuide (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

	2. Dünya Savaşının sona ermesi, Japonya-ABD barışı, Japonya'nın Güney Çin Denizindeki iddialarından vazgeçmesi Filipinler-ABD Karşılıklı Savunma Anlaşması
1953	Çin'in Dokuz Temel Çizgiyi açıklaması
1956	Tayvan'ın Spratly Adalarındaki en büyük mercan adayı işgali
1958	Çin Spratly Adaları karasularını tanımlayan bir bildiri yayınladı.
1960	ABD-Japonya güvenlik anlaşması
1961-63	Güney Vietnam zincirdeki çeşitli adalarda egemenlik belirteçleri kurdu.
1969	BM'nin Doğu Çin Denizi petrol raporu
1970	Filipinler'in Spratly Adalarında işgal girişimi
1971	Malezya Spratly Adalarının bir kısmında hak iddia etti. ABD-Japonya Anlaşması
1972	Japonya Çin ilişkilerinde normalleşme
Ocak 1974	Güney Vietnam'ın Paracel Adalarının bir kısmını işgali fakat sonrasında Çin'in bölgede yeniden etkin oluşu
1975	Yeniden birleşen Vietnam Spratly Adaları üzerine egemenlik iddiasında bulundu.
1976	Filipinler'in petrol sahası keşfi-Palavan Adası/Nida Petrol
1979	Malezya Spratly grubundan on iki ada içeren kıta sahanlığı iddiasına dair bir harita açıkladı. Vietnam iddialarını yineleyen ve diğer iddialı devletlere cevaben bir Beyaz Kitap yayınladı. Çin Vietnam Savaşı
1982	Vietnam ve Filipinler birkaç adayı işgal etti ve askeri tesisler kurdu. BM Deniz Hukuku Konferansı. Konferansta münhasır ekonomik bölge, kıta sahanlıkları ve çevre suları kullanımına ilişkin görüşmeler yapılmış fakat Güney ve Doğu Çin Denizine yönelik egemenlik hakları konusu ele alınmamıştır.
1983	Malezya birkaç adayı işgal etti ve askeri tesisler kurdu.
1988	Çin donanmasının Spratly Takımadaları üzerinde üç Vietnam gemisini batırması
1992	Çin tarafından Bölgesel Deniz ve Bitişik Bölge Kanunun Kabulü Çin petrol arama anlaşması imzalayarak (Crestone şirketi ile), denizin güneyindeki doğal kaynak araştırımı için tek taraflı adım atan ilk ülke oldu.
1994	Çin, Malezya ve Filipinler BM Deniz Hukuku Sözleşmesini imzaladı. Yasal bir temel olarak "tarih" argümanı kabul edilmiyor.
1996	Çinli deniz gemisinin Filipin donanması ile Spratly adalarında çatışması (Vietnam dışında bir ASEAN üyesi ülke ile ilk çatışma. ABD Filipinler askeri ilişkileri canlandı.
1998	Çin-ABD Askeri Denizcilik Danışma Anlaşması
1999	Tayvan Bildirisi: Tarihi, coğrafi, yasal ve reel politik olarak Güney Çin Denizi ve Spratly adaları Tayvan'ın egemenliği altındadır.
2002	ASEAN-Çin: Güney Çin Denizindeki tarafların davranışlarına ilişkin beyanname kabulü (bağlayıcılığı yok) Çin'in ikili görüşmelerin yanı sıra ilk kez çok taraflı bir yaklaşımla hareket etmeye başlaması
2008	Tayvan Cumhurbaşkanı'nın Spratly Adalarını ziyareti (davacı ülkelerden ilk üst düzey ziyaret)

	Doğu Çin Denizi için Çin-Japonya Ortak Enerji Anlaşması (fakat istenen etkiyi yaratmadı)
2009	Filipin Cumhurbaşkanlığı Ofisince egemenlik iddiaları yinelenildi. ABD'nin bölgedeki gözetim gemilerinin Çin tarafından taciz edildiği iddia edildi. Malezya ve Vietnam'ın BM'den talebi: kıta sahanlıklarının uzatılması Çin'in değerlendirmesi: "meydan okuma"
2010	Çin'in dünyanın en büyük enerji tüketicisi, petrolün ise ikinci en büyük tüketicisi ve net ithalatçısı oluşu Hillary Clinton'un açıklaması: Asya'nın deniz müştereklerine açık erişim ABD'nin bölgedeki çıkarları açısından kritik önemde.
2010	Japon sahil güvenliği ile Çin teknesinin çarpışması
2011	Filipinler'in Çin elçisini çağırması: Spratly Adaları ve Palavan Adası kıyısı açıklarında en az beş Çin saldırısı, 2002 ASEAN-Çin Bildirgesinin ihlali Filipinler'in Güney Çin Denizinden Batı Filipin Denizi olarak bahsedışı Başkan Obama "Pivot to Asia" stratejisini açıkladı. Asya Pasifik'e stratejik dikkat özellikle de bölgenin güney kısmına, Singapur ve Avustralya'ya birlik ve ekipman dağıtımı.
2012	ABD Dış İşleri Bakanı Hillary Clinton'ın Güney Çin Denizi yerine "Batı Filipinler Denizi" beyanı, Filipinler doğal gücünü ve denizcilik alanlarını belirleme hakkını içeren bir bildiri imzaladı.
2012	Japonya'da Shinzo Abe 2. kez Başbakan oldu. Abe: Güney Çin Denizi Pekin Denizine dönüştü. ABD-Japonya-Avustralya ve Hindistan'dan oluşan "Demokratik Güvenlik Elması"
2012	Scarborough Olayı: Çin Filipinler arasında gerginlik
2012	Vietnam deniz hukuku düzenlemesi: tartışmalı Spratly ve Paracel Adaları üzerindeki yargı yetkisinin savunulması doğrultusunda denizden geçen herhangi bir yabancı kuvvetin bildirim talebi. Çin: buna karşın bölgede Sansho adlı bir şehrin kurulması
2012	ASEAN kırkbeş yıllık tarihinde ilk kez Kamboçya'daki yıllık toplantısı sonrasında tebliğ yayınlamadı, bu Çin'in Kamboçya üzerindeki etkisi yorumları yapılırken, on üye Çin'in Güney Çin Denizi üzerindeki iddiaları konusunda çıkmaza girdi. Diğer konu başlığı: Çin-Filipinler çatışmaları ASEAN için başarısızlık mı? Fakat bu konuda da sonuca ulaşamadı.
2012	Japonya Diaoyu/Senkaku Adalarını satın aldı. Çin'de protestolarla karşılandı. Japonya'nın adaları millileştirmesine yanıt olarak doğrudan Tokyo'nun kontrolünü tehdit eder nitelikte olan topraklar çevresinde kara ve deniz çizgileri ilan edildi Çin tarafından: bu olayla birlikte Çin özellikle de petrol rezervleri üzerinde etkinliğini arttırmış oldu. Çin ilk uçak gemisi faaliyetini başlattı (yakın gelecekte sadece eğitim ve test amaçlı olacağı beyanı ile)
2013	Japonya on bir yıl içinde ilk kez savunma bütçesini arttırdı. Japonya'dan mali iş birliğini arttırmaya dönük olarak "Güneydoğu Asya Açılımı" Filipinler Çin'in egemenlik iddiaları hakkında tahkim davası açtı (İlk kez bir ülke BM nezdinde Çin'e karşı dava açmış oldu)
2013	Çin, Japon sahil güvenliği ile yarışır nitelikte bölgede sahilcilik faaliyetlerini arttırdı.

2013	Japonya Güney Çin Denizindeki devletlere askeri yardım sundu.
2013	Çin Hava Savunma Teşhis Bölgesini açıkladı: Adaların yakınında bulunan uçaklara karşı askeri eylem yapılabilir.
2014	ABD Filipinler yeni Savunma Paktı imzalandı
2014	Vietnam Çin petrol gemilerinin çarpışması Vietnam'da Çin karşıtı gösteriler
2014	ABD'nin Vietnam'a silah ambargosunu hafifletmesi
2014	Çin ve Japonya arasında dört maddelik anlaşma
2015	ABD donanma devriyesi Çin'in inşa ettiği adaları yakın şekilde devriye gezmeye başladı Singapur ile ABD Shangri-La Diyalogu Çin: Paracel Adalarına J-11 Avcı Uçağı yerleştirilmesi.
2016	Çin'in Paracel Adalarına (Woody) karadan havaya füze dağıtımı
2016	Lahey'den Filipinler lehine karar, Çin: "kararı tanımıyorum"
2016	Filipinler Çin kısmi yakınlaşma
2016	Çin, ABD sualtı ihasını ele geçirdi
2018	İlk kez bir Çin bombardıman uçağı Güney Çin Denizinde bir ada resifine iniş yaptı.
2018	Çin ve Japonya kazaları önlemek için yardım hattı açtı
2018	ABD-Çin savaş gemilerinin çarpışmanın eşiğinden dönmesi.
2019	Filipinler Cumhurbaşkanı Çin gemileri tarafından uyarıldı, olası bir sınır aşım durumunda "intihar görevi" yapılacağı bildirildi.

Tablo 3: Güney Çin Denizi Çatışma Çizelgesi²⁰³

Bu çizelgede bölgedeki tek taraflı eylemler değil karşılıklı çatışmalar detaylandırılmıştır.

TARİH	İLGİLİ ÜLKELER	ÇATIŞMA KONUMU
1979	Çin-Vietnam	Vietnam Kıyıları
1988	Çin-Vietnam	Johnson South Resifi
1994	Çin-Vietnam	Güney Vietnam Kıyıları
1995	Tayvan-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
Ocak 2005	Çin-Vietnam	Thanh Hao Bölgesi
15 Mayıs 2010	Çin-Endonezya	Natuna Adaları yakınları
22 Haziran 2010	Çin-Endonezya	Natuna Adaları
14 Ocak 2011	Çin-Tayvan	Jimnen Adası
25 Şubat 2011	Çin-Filipinler	Spratly Adaları
2 Mart 2011	Çin-Filipinler	Spratly Adaları
26 Mayıs 2011	Çin-Vietnam	Vietnam Dai Lnh Pelerini
9 Haziran 2011	Çin-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
5 Temmuz 2011	Çin-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
22 Şubat 2012	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
3 Mart 2012	Çin-Vietnam	Paracel Adaları

²⁰³ Çizelgenin Oluşturulması: <https://csis-ilab.github.io/cpower-viz/csis-china-sea/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Nisan 2012-Haziran 2012	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
20 Mart 2013	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
26 Mart 2013	Çin-Endonezya	Natuna Adaları
8 Mayıs 2013	Çin-Filipinler	Spratly Adaları
9 Mayıs 2013	Filipinler-Tayvan	Bashi Kanalı
7 Temmuz 2013	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
7 Ocak 2014	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
27 Ocak 2014	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
1 Mart 2014	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
9 Mart 2014	Çin-Filipinler	İkinci Tomas Resifi
Mayıs 2014-Temmuz 2014	Çin-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
15 Ağustos 2014	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
27 Kasım 2014	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
7 Ocak 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
29 Ocak 2015	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
11 Nisan 2015	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
18 Nisan 2015	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
3 Mayıs 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
25 Mayıs 2015	Filipinler-Tayvan	Batanes Sahili
7 Haziran 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
10 Haziran 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
14 Haziran 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
17 Haziran 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
28 Haziran 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
21 Temmuz 2015	Çin-Vietnam	Spratly Adaları
31 Temmuz 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
11 Eylül 2015	Tayland-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
29 Eylül 2015	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
13 Kasım 2015	Çin-Vietnam	Spratly Adaları
14 Kasım 2015	Çin-Vietnam	Tonkin Körfezi
1 Ocak 2016	Çin-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
6 Ocak 2016	Tayvan-Vietnam	Spratly Adaları
5 Şubat 2016	Çin-Filipinler	Yarım Ay Resifi
28 Şubat 2016	Çin-Filipinler	Jackson Mercan Adası
5 Mart 2016	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
6 Mart 2016	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
14 Mart 2016	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
19 Mart 2016	Çin-Endonezya	Natuna Adaları
22 Mart 2016	Çin-Filipinler	Scarborough Resifi
9 Mayıs 2016	Malezya-Filipinler	Spratly Adaları
25 Mayıs 2016	Çin-Filipinler	Camiguin Adası
27 Mayıs 2016	Çin-Endonezya	Natuna Adaları
17 Haziran 2016	Çin-Endonezya	Natuna Adaları
8 Temmuz 2016	Tayland-Vietnam	Tayland Körfezi
9 Temmuz 2016	Çin-Vietnam	Paracel Adaları

13 Ekim 2016	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
27 Mart 2017	Çin-Filipinler	Spratly Adaları
6 Mayıs 2017	Çin-Tayvan	Güney Çin Denizi Suları
21 Mayıs 2017	Endonezya-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
18 Haziran 2017	Çin-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
22 Temmuz 2017	Endonezya-Vietnam	Con Dao Adası
22 Eylül 2017	Filipinler-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
Nisan 2018	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
Mayıs 2018	Çin-Filipinler	İkinci Tomas Resifi
Aralık 2018	Çin-Vietnam	Paracel Adaları
Şubat 2019	Endonezya-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
Mart 2019	Çin-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
Nisan 2019	Çin-Vietnam	Tonkin Körfezi
Nisan 2019	Endonezya-Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
10 Mayıs-27 Mayıs 2019	Çin-Malezya	Güney Çin Denizi Suları
Haziran 2019	Çin-Filipinler	Güney Çin Denizi Suları
16 Haziran-23 Kasım 2019	Çin Vietnam	Güney Çin Denizi Suları
Nisan 2020	Çin-Vietnam	Woody Adası

Bölgeyi çatışmaya ve reel-politiğin gerçeklerine karşı bu derece duyarlı hale getiren ve enerji kaynakları üzerine çatışmaların sonuçlandırılmamasına etki eden önemli bir unsur vardır: hukuki boşluk. 1982 tarihli BM Deniz Hukuku Sözleşmesi (UN Convention on the Law of the Sea)²⁰⁴ uyarınca adaların durumu, münhasır ekonomik bölgeler, kıta sahanlığı, bölgesel sınırlar ve kapalı denizler ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemelere Güney Çin Denizi özelinde bakıldığında karasuları genişliğinin 12 deniz milini geçmemesi gerektiğine²⁰⁵ ve münhasır ekonomik bölgenin karasularının ise 200 deniz mili ötesine kadar olması gerektiğine dair maddeler oldukça önemlidir.²⁰⁶ Bununla birlikte insan yerleşimi ve ekonomik yaşam için uygun olmayan kayalar 12 deniz mili üzerinden tanımlanırken; doğal olarak oluşmamış veya yüksek gelgitte suyun üstünde kalmayan coğrafi özelliklerin kendi deniz bölgelerine sahip olamayacağı ilgili maddelerde düzenlenmiştir.²⁰⁷ Bir diğer önemli nokta ise kıta sahanlığına dair yapılan tanımlamalardır. Karasal alanın kıta kenar boşluğunun dış kenarına doğal olarak uzatılması boyunca karasularının ötesine uzanan ve denizaltı alanlarının deniz tabanının yanı sıra toprak altını da içeren söz konusu alana dair

²⁰⁴ United Nations Convention on the Law of the Sea, https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

²⁰⁵ UNCLOS, Madde 3 (s:23).

²⁰⁶ UNCLOS, Madde 55-75 (s:40-49).

²⁰⁷ UNCLOS, Madde 121 (s:63).

düzenleme uyarınca her ulusun keşfetmek ve doğal kaynaklarını kullanmak amacıyla egemenlik hakkı kullanımına izin verilmektedir.²⁰⁸

Aşağıdaki haritadan da görüldüğü üzere bilhassa Çin'in egemenlik iddiasında bulunduğu bölgeler ile BM tarafından oluşturulan münhasır ekonomik bölge sınırları arasında anlaşmazlık söz konusudur. Bu noktadan hareketle uluslararası hukuk açısından bölge özelinde bakıldığında iki temel sorun öne çıkmaktadır: arazi olarak nitelenebilecek bölgelere kimin sahip olacağı ve buralarla bağlantılı olarak da söz konusu sularda kimin hangi haklara sahip olacağı.²⁰⁹ İki noktaya bir bütün olarak bakıldığında, bölgede altı davacı devlet mevcuttur: Çin Halk Cumhuriyeti (PRC-Çin), Çin Cumhuriyeti (ROC-Tayvan), Vietnam, Filipinler, Malezya ve Bruney. Çin, Tayvan ve Vietnam Spratly ve Paracel Adalarının tümünde hak iddia ederken; Filipinler, Malezya ve Brunei Spratly Takımadalarının bazı bölümlerinde hak iddia etmektedir.²¹⁰ Bölge devletlerinin söz konusu iddialarına bir bütün olarak bakıldığında aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere Spratly ve Paracel Adaları üzerindeki anlaşmazlık öne çıkmaktadır.

Harita 10: UNCLOS'a Göre Güney Çin Denizi'nde Münhasır Ekonomik Bölge Alanları²¹¹

²⁰⁸ UNCLOS, Madde 76-78 (s:49-51).

²⁰⁹ Turcsany, R.Q.(2018). Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy. Springer.s: 34-36.

²¹⁰ A.g.e.s:34-36.

Singh, A.(2012). South China Sea Disputes: Regional Issue, Global Concerns. Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India, 8:1. S:118-119.

²¹¹ Peace Palace Library, South China Sea Territorial Disputes, <https://www.peacepalacelibrary.nl/south-china-sea-territorial-disputes-continued/> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

Çin söz konusu iddialarını “*Dokuz Çizgi Hattı (nine dash line)*” olarak ifade ederken; egemenlik iddiası ilkin 1930’larda gündeme getirilmiş ve 1947 yılında da haritalarda gösterilmiştir.²¹² Söz konusu iddianın kapsam ve içeriğine dair net bir açıklama yapılmamış olsa da Çin bu iddialarını “tarihi haklar” olarak değerlendirmekte ve BM Deniz Hukukuna uyumlu olduğunu iddia etmektedir.²¹³ Söz konusu tarihsel haklar ise 1887 Çin-Fransa Sınırların Belirlenmesi Konvansiyonuna²¹⁴ ve Çin hanedanlarının deniz faaliyetlerine²¹⁵ dayandırılmaktadır. Çin-Vietnam arasındaki anlaşmazlık ise tam da bu anlaşma üzerinden doğmuştur. Anlaşmanın doğu-batı hattını belirlemesine rağmen kuzey-güney hattını belirlememiş olması iki taraf arasında önemli gerilimlere sebep olmaktadır.²¹⁶ Vietnam’ın tarihsel verilere atfının yanı sıra Filipinler de keşifle ilgili tarihsel nedenlere ve argümanlara odaklanmaktadır.²¹⁷ Endonezya’nın herhangi bir talebi olmadığı için anlaşmazlığın dışında görülmekle birlikte; Çin’in “dokuz çizgi” iddiasının Endonezya Natuna Adalarındaki münhasır ekonomik bölgeyi etkileyeceği yorumları yapılmaktadır.²¹⁸ Vietnam, Filipinler,

²¹² Gao, Z., Jia, B.B. (2013). The Nine Dash Line in the South China Sea: History, Status and Implications. The American Journal of International Law. Cambridge University Press. Vol:107. No:1. S: 100-104.

²¹³ A.g.e.s:108-110.

²¹⁴ A.g.e.s:113-117.

²¹⁵ A.g.e.s:100-102.

²¹⁶ Zou, K.(2005). The Sino-Vietnamese Agreement on Maritime Boundry Delimitation in the Gulf of Tonkin. Ocean Development and International Law. 36:13. S: 13-24.

²¹⁷ Bautista, L.B.(2011). The Historical Context and Legal Basis of the Philippine Treaty Limits. Asian Pacific Law & Policy Journal. Vol.10:1. S:21-29.

Emmers, R., Pangestu, M., Sebastian, L.C., Weatherbee, D.E.(2005). International Relations in Southeast Asia: The Struggle for Autonomy. Rowman & Littlefield. S:134-136.

²¹⁸ Agustiyara, A., Nurmandi, A., Meyer, P.K.(2019). Indonesia’s Swift Securitization of the Natuna Islands: How Jakarta Countered China’s Claims in the South China Sea. Asian Journal of Political Science. S:2-14.

Malezya ve Brunei sular üzerindeki iddialarını büyük ölçüde yakınlık argümanına dayandırırken; hak iddia ettikleri bölgeleri kıta sahanlıkları ile birlikte münhasır ekonomik bölgenin bir parçası olarak görmektedirler.²¹⁹ Bir bütün olarak bakıldığında bölgeye dair anlaşmazlıklarda aşağıdaki tablo ve haritada da görüldüğü üzere Çin, Filipinler, Vietnam ve Tayvan'ın karşı karşıya gelen iddiaları öne çıkmaktadır.

Tablo 4: Güney Çin Denizi Kıyıdaş Ülkeler Egemenlik İddiaları²²⁰

ÜLKE	GÜNEY ÇİN DENİZİ	SPRATLY ADALARI	PARACEL ADALARI
Brunei	UNCLOS	Resmi Hak İddiası Yok	Hak İddiası Yok
Çin	Tümü	Tümü	Tümü
Endonezya	UNCLOS	Hak İddiası Yok	Hak İddiası Yok
Malezya	UNCLOS	3 Adada Hak İddiası	Hak İddiası Yok
Tayvan	Tümü	Tümü	Tümü
Filipinler	Önemli Bir Kısım	8 Adada Hak İddiası	Hak İddiası Yok
Vietnam	Tümü	Tümü	Tümü

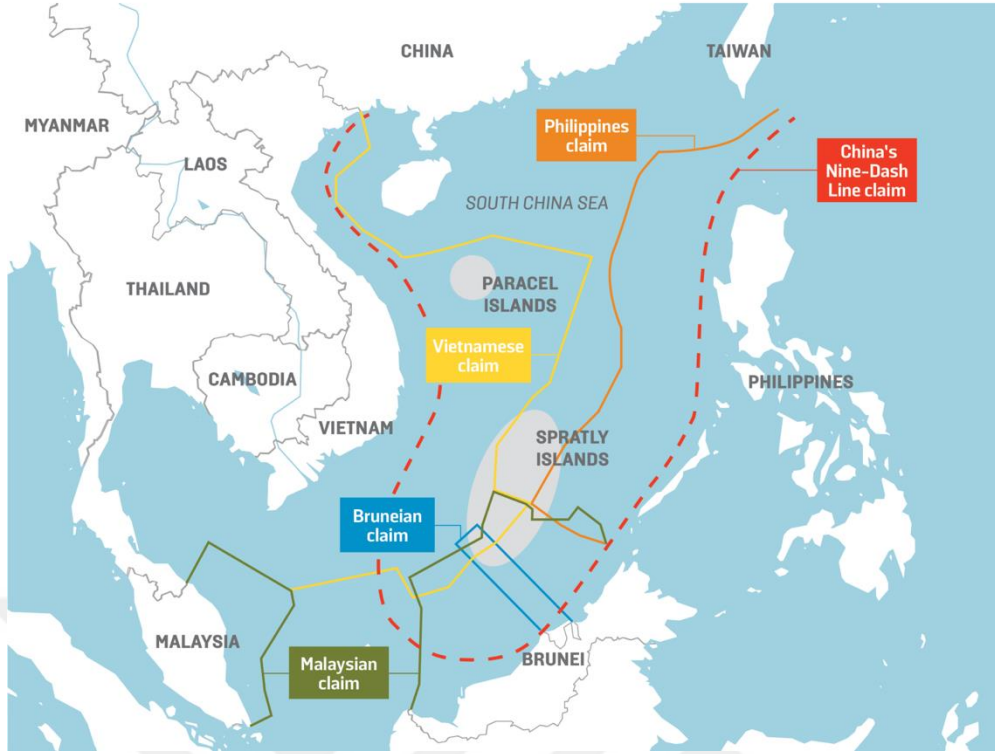
Harita 11: Güney Çin Denizi Egemenlik İhtilafı Haritası²²¹

Fravel, M.T.(2016). Traditional Fishing Grounds and China's Historic Rights Claims in the South China Sea. http://maritimeawarenessproject.org/wp-content/uploads/2016/07/analysis_fravel_071116.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

²¹⁹ Amer, R., Thao, N.H., (2009). A New Legal Arrangement for the South China Sea. Ocean Development and International Law. 40: 334-336.

²²⁰ Wang, K.H. (2015). Peaceful Settlement of Disputes in the South China Sea Through Fisheries Resources Cooperation and Management, Asian Studies, <https://core.ac.uk/download/pdf/56360619.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2020).

²²¹ Manning, R.A., Cronin, P.M. (2020). Under Cover of Pandemic, China Steps Up Brinkmanship in South China Sea, Foreign Policy, <https://foreignpolicy.com/2020/05/14/south-china-sea-dispute-accelerated-by-coronavirus/> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

Egemenlik iddiaları noktasında karşı karşıya gelinen önemli bir nokta olan genişletilmiş kıta sahanlıkları konusunda 2009 yılında BM'nin Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu'na başvuru yapılmıştır. 48 ülke kıyı şeridinin tamamı boyunca egemenlik iddiasında bulunurken; Vietnam Güney Çin Denizi'nin kuzey kısmı (Paracel Adaları dâhil), Malezya ve Vietnam da ortak olarak Spratly Adalarının bir kısmını içeren Güney Çin Denizi'nin ortasında “tanımlanmış bir alan” oluşturulması üzerine başvuruda bulunmuştur.²²² Brunei ise kıyılarından 200 deniz mil ötesini kıta sahanlığı olarak talep etme niyetini ortaya koyarken; Çin gerek BM'ye gerekse de iddiacı devletlere uyarıda bulunmuş, kendisinin egemenlik haklarını hatırlatmıştır.²²³ Söz konusu süreçten herhangi bir sonuç alınamazken; uluslararası hukuk açısından bir diğer önemli gelişme Filipinler'in daimî tahkim mahkemesine başvurması olmuştur (2013-2016). Filipinler Çin'in “Dokuz Çizgi Hattı” olarak ifade ettiği egemenlik hakkının kendisinin BM tarafından tanınmış münhasır ekonomik bölgesine zarar verebileceğini ifade ederek Çin'i bu konuda açıklama yapmaya davet etmiştir. Yapılan görüşmede yalnızca Spratly Adaları ele alınmış ve Çin'in bölgedeki iddialarının BM

²²² UN, Oceans & Law of the Sea, Submissions Through the Secretary-General of the UN, to the Commission on the Limits of the Continental Shelf. https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

²²³ Xue, G.(2011). Deep Danger: Intensified Competition in the South China Sea and Implications for China. Ocean and Coastal Law Journal Vol:17. No:2. S: 314-315.

Deniz Hukukuna uygun olmadığına hükmedilmiştir.²²⁴ Bununla birlikte Çin'in ortaya koyduğu tarihi denizcilik argümanlarını da geçersiz kılan karara göre bölgedeki münhasır ekonomik bölgelerin anakaradan sayılması gerektiği ifade edilmiştir. Her ne kadar kararın bağlayıcılığı olsa da Çin Filipinler tarafından sunulan uyuşmazlıkların mahkemenin yetkisi dışında olduğunu belirterek kararı tanımadığını beyan etmiştir.²²⁵

Bu noktaya dek Güney Çin Denizi özelinde üzerinde durulan jeo-stratejik / jeo-ekonomik önem, tarihsel süreçte bölge devletleri arasında yaşanan gerilimler ve anlaşmazlığın hukuki boyutu bölgede önemli bir kavramı öne çıkarmaktadır: güç boşluğu. Öyle ki stratejik ve ekonomik nitelikleri dolayısıyla tarihten bugüne gerek bölge devletleri gerekse de küresel güçler arasında önemli bir rekabet noktası olan bölge hâlihazırda söz konusu niteliğini korumaktadır. Bilhassa hukuki olarak bölge devletleri arasındaki anlaşmazlıkların çözülmemesi ve bölgeye dair egemenlik iddialarının uluslararası düzeyde ve uzlaşma doğrultusunda sonuçlandırılmaması söz konusu alandaki güç boşluğunu ve dolayısıyla rekabeti derinleştirmektedir. Altı çizilen güç boşluğu ve rekabet kavramları doğrultusunda en çok tartışılan iki ülke ise kuşkusuz ABD ve Çin'dir. Tarihsel süreç içerisinde iki devlet arasında farklı dönemlerde ilişkilere dair olumlu adımlar atılmış olsa da Güney Çin Denizi iki devlet açısından rekabet noktası olma niteliğini korumuştur. Bir örnekle açıklamak gerekirse 1970'lerle birlikte "yumuşama" döneminin yansıması olarak iyileşen ilişkilere rağmen ne ABD ne de Çin Güney Çin Denizi'nde birbirlerine tehdit olarak nitelendirilebilecek faaliyetlerden de geri durmamışlardır.²²⁶ Bu noktada önemli bir soru öne çıkmaktadır: Bölge neden her iki devlet için de bu derece önemlidir? Sıradaki alt-bölümle birlikte söz konusu sorunun cevabı aranacaktır.

2.4. Güney Çin Denizi'nde ABD-Çin Rekabeti

*"Çin, salgına karşı mücadelemizde başkalarına yarım ederken; ABD Çin'in egemenlik haklarını ihlal edercesine Güney Çin Denizi'ne sık sık uçak ve gemi gönderiyor. ABD'yi evinde patlak veren salgına öncelik vermeye davet ediyoruz"*²²⁷

²²⁴ The Fletcher School, Law of Sea, The South China Sea Tribunal, <https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-ten/> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

²²⁵ Talmon, S.(2016). The South China Sea Arbitration: Observations on the Award on Jurisdiction and Admissibility. Chinese Journal of International Law. Vol:15. Issue: 2. S:311-312.

²²⁶ Council of Foreign Relations, U.S. Relations With China (1949-2020), <https://www.cfr.org/timeline/us-relations-china> (Erişim Tarihi: 28.05.2020).

²²⁷ MFA China Official Twitter Account, https://twitter.com/MFA_China/status/1247487712757596163. (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

Çin, Wuhan kentinde ortaya çıkan ve dünyaya yayılan Covid-19 hastalığı ile mücadelesine değindiği bu twitle Güney Çin Denizi vasıtası ile iki kutuplu bir dünyanın resmini çizmektedir. Bu resimde bir tarafta dünyayı tehdit eden bir pandemi karşısında devletlere yardım etmeye çalışan Çin varken; diğer tarafta bir başka devletin egemenlik haklarına müdahil olan ABD vardır. Kuşkusuz Çin'in "yardım" misyonu da ABD'nin bölgeye müdahaleleri de farklı açılardan tartışmaya açıktır fakat iki durumun bir arada belirtilmesi Çin'in kendini ve ABD'yi bölgede konumlandırması noktasında oldukça önemli ipuçları ortaya koymaktadır. Bu noktadan hareketle Çin'e göre bilhassa Başkan Obama döneminde açıklanan "Asya'ya Yöneliş (Pivot to Asia)" stratejisi doğrultusunda atılan adımlar Çin'in "egemenlik alanına müdahaledir" ve bölgedeki gerilimleri arttırmaktadır. ABD'ye göre ise Çin tarafından altı çizilen ve giderek yükselen Güney Çin Denizi geriliminin kaynağı, Çin'in bu bölgedeki faaliyetleridir ve söz konusu faaliyetler bölgesel etkileri de aşarak Pekin yönetimince vurgulanan "*barışçıl yükseliş*" tezinin²²⁸ de sonunun geldiğini göstermektedir. Kuşkusuz her iki devletin Güney Çin Denizi'nde gerilimin kaynağını arama doğrultusunda ortaya koydukları varsayımlar kuvvetli ve zayıf yönleri ile tartışmalıdır, fakat üzerinde bir bütün olarak hemfikir olunan konu ise bölgenin giderek artan düzeyde ABD ve Çin rekabetine sahne olduğudur. Bu noktada söz konusu rekabetin sebeplerine yakından bakılacak olursa her iki devlet açısından iki ana başlık öne çıkmaktadır: *tehdit algısı ve jeo-stratejik/jeo-ekonomik kazanım*.

2.4.1. Tehdit Algısı

ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki rekabetini ortaya koyma açısından oldukça önemli bir nokta olan fikişsel/tarihi boyut, ikili ilişkilerde karşılıklı yaklaşımların süreklilik ve değişim eksenindeki temel dinamiklerini görmek açısından önemlidir. Bu noktadan hareketle söz konusu başlık yalnızca tarihi olarak ilişkilerin seyrini göstermekle kalmayıp stratejik yaklaşımlardaki değişimleri de ortaya koymaktadır. Altı çizilen bu nokta çerçevesinden bakılacak olursa ABD açısından gerek Çin ile ilişkilerinin tarihi seyri gerekse de bu seyrin stratejik yansımaları açısından üç ana eğilim öne çıkmaktadır: *çevreleme, entegrasyon ve güç dengesi*. Çevreleme stratejisi esas olarak Çin'in askeri ilerleyişinin ABD'ye uzun vadede tehdit olacağı düşüncesiyle bu sürecin yönetilmesinde Doğu Asya'daki

²²⁸ Pathak, S.(2015). The Peace in China's Peaceful Rise. E-International Relations. <https://www.e-ir.info/2015/10/15/the-peace-in-chinas-peaceful-rise/> (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

sert güç unsurlarına ağırlık verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Kaplan'ın yirmi birinci yüzyılda askeri çatışma ihtimallerinin yükseleceği ve şayet Çin ile büyük bir savaşa girilmezse bu sürecin Soğuk Savaş dönemini andıran karşılıklı manevra ilişkilerine dönüşeceğine dair önermesi, çevreleme stratejisinin temel argümanlarından biri olarak ele alınmaktadır. ABD Pasifik Komutanlığının merkezde yer aldığı bu strateji kapsamında Kaplan'a göre ABD kazanmak istiyorsa olabildiğince mekanik, ihtiyatlı ve güç odaklı bir politika izlemelidir.²²⁹

Genel olarak uluslararası sistemi sıfır toplamı bir mercekten ele alan çevreleme stratejistlerine göre Çin, ABD için kaçınılmaz olarak bir tehdit haline gelecektir ve dolayısıyla bu durumun büyük bir çatışmayı tetikleyecek olması da kaçınılmazdır. Sistemde önceliği elde etme güdüsü ile bir nevi hegemonik arzuların vurgulandığı bu analiz biçimi, Doğu Asya'dan çekilmenin yalnızca ABD için değil dünya istikrarı için de bir felaket olacağı önermesine yaslanmaktadır. Bu noktadan hareketle Bitss bir taraftan Demokratların yaptığı gibi çok taraflılık ve bir nevi yumuşak güç unsurlarıyla da Çin'in çevrelenebileceğini ifade ederken; Wohlforth, Ikenberry ve Brooks Cumhuriyetçi Kanada vurgu yaparak "Büyük Strateji (Grand Strategy)" kavramının öncelenmesi gerektiğini savunmaktadır.²³⁰ "Büyük Stratejiye" vurguda bulunan önemli stratejistlerden Kaplan ABD'nin Pasifik'teki müttefiklere odaklanması gerektiğinin altını çizerek; Çin'in yükselen donanması karşısında Avustralya ve Japonya gibi ülkelerin askeri angajman konusunda istekli olduklarının altını çizmektedir. Pasifik'te girişilecek bir Soğuk Savaş'ın NATO'yu tekrar canlandırma noktasında da işlevsel olabileceğini savunan Kaplan'a göre uzun vadede nihai hedef Çin'i PACOM ittifak sistemine çekmek olmalıdır.²³¹

Genel olarak bakıldığında Atlantik'ten ziyade Pasifik'e odaklanmayı ve Çin karşısında askeri ittifaklar düzeninin manipülasyonu vasıtasıyla mücadele yürütülebileceğini öngören çevreleme stratejisi, Pekin'in Doğu ve Güney Çin Denizindeki faaliyetlerine, Tayvan

²²⁹ Kaplan, R.D.(2020). Why the US China Cold War Will Be Different, The National Interest, <https://nationalinterest.org/blog/buzz/why-us-china-cold-war-will-be-different-114986> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

²³⁰ Brooks, S.G., Ikenberry, G.J., Wohlforth, W.C. (2012) Don't Come Home America, International Security, Vol:37. No:3. S: 10-15 Erişim için: https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/gji3/files/dont_come_home_america.pdf (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

²³¹ Kaplan R.D.(2005). How We Would Fight China, Atlantic Monthly. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2005/06/how-we-would-fight-china/303959/> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

konusundaki yaklaşımına ve bölgedeki ittifak kurma eğilimlerine vurguda bulunmaktadır.²³² Mearsheimer ise ABD'nin öncelikli olarak Çin'in ekonomik yükselişini durdurması gerektiğini iddia etmektedir. Ekonomik olarak büyüyemeyen bir Çin'in askeri gücü için bir yatırım aracı kalmaz ve uzun vadede bir hegemonia dönüşme ihtimali ortadan kaldırılır önermesine dayanan söz konusu görüş, “stratejik hesaplaşmanın” önüne bu şekilde geçilebileceğini savunmaktadır.²³³ Stratejik hesaplaşmanın önüne geçilebileceğini savunan bir başka isim ise Kissinger olmuştur. Nükleer silahların birer caydırıcılık unsuru olarak varlığını koruduğu küresel düzende stratejik bir hesaplaşmanın maliyetine dikkat çeken Kissinger'a göre bu “galibi olmayan bir savaş” olmaya mahkûmdur. Bununla birlikte Çin stratejisine bakıldığında da “askeri emperyalizm” olgusunun herhangi bir işareti olmadığına dikkat çeken Kissinger Batı ve Doğu stratejik algısını merkeze alarak şu ifadelerle yer verir.

“Batı geleneğinin önemli strateji kuramcısı olan Clausewitz esas olarak meydan muharebelerine hazırlık, yönetim ve zafer elde etme süreçlerine odaklanmaktadır. Doğu geleneğinin önemli askeri stratejisti Sun Tzu'un ise altını önemle çizdiği konu düşmanın- rakibin psikolojisinin nasıl yıpratılacağı sorunsalı olmuştur.”²³⁴

Kissinger'in bu sözlerle açıkladığı ve ABD-Çin ilişkilerinde “entegrasyon” modelini savunan görüş gerek Çin'in uzun vadeli niyetleri gerekse de Çin iktidarının genel eğilimi açısından çevreleme stratejistlerine nazaran iyimser bir bakış açısına sahiptir. Bu görüş sahipleri, Çin'in bazı eylemlerini mevcut düzene tehdit olarak görmelerine rağmen, ABD'nin Çin'i mevcut düzene entegre etme doğrultusunda yetkin olduğunu savunmakta; çevreleme politikasının akıllıca olmadığını ifade etmektedirler. Buna göre, ABD'nin uzun vadeli çıkarı istikrarlı bir uluslararası sistem hedefi doğrultusunda Çin ile iş birliğinden geçmektedir. ABD'nin Çin'e karşı “emperyalist küstahlık” yaklaşımından kaçınması gerektiğinin altını çizen Kissinger'a göre Çin'in orta vadede ABD için tehdit olabileceği ana unsurlar iktisadi ve siyasidir, askeri değildir. Askeri bir mücadelenin zayıflığını savunma bütçeleri üzerinden değerlendiren Kissinger Çin'in askeri bütçesinin en yüksek olduğu tarihlerde bile ABD'nin yüzde 20 oranında gerisinde kaldığını vurgulamaktadır.²³⁵ Benzer şekilde Zoellick ABD'nin

²³² Kaplan R.D.(2005). How We Would Fight China, Atlantic Monthly.

<https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2005/06/how-we-would-fight-china/303959/> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

²³³ Mearsheimer, J.J. (2010), The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia, The Chinese Journal of International Politics, Vol:3, s: 386-390

²³⁴ Arrighi, G.(2007). Adam Smith Pekin'de: 21.Yüzyılın Soy Kütüğü (Çeviren: İbrahim YILDIZ). Yordam Kitap, s: 295-296.

²³⁵ A.g.e.s:296-299.

stratejisini, Çin'e uluslararası sistemin kapılarını açmanın ötesine taşıyarak, onu sistemin “sorumlu paydaşı” haline getirme yönünde genişletmesi gerektiğini savunmaktadır.²³⁶

Çin'in çıkarlarının mevcut sistem tarafından fazlasıyla karşılandığını ve dolayısıyla Çin'in amacının “mevcut düzeni bozmaksızın büyümek ve ilerlemek” olduğunu savunan bu görüş, Çin'in “hızlı ve barışçıl yükselme (heping jueqi)” doktrini ile desteklenmektedir.²³⁷ Doktrinin ana savunucusu olan Bijian'a göre Çin ne 1.Dünya Savaşındaki Almanya ne de 2. Dünya Savaşındaki Almanya ve Japonya gibi hegemonik arzular peşinde değildir.²³⁸ Kimi entegrasyon modeli savunucularının çizdiği bu olumlu tablo bir tarafa, Zoellick Çin'e dair sağlıklı ve uzun vadeli öngörüler için; askeri harcama ve doktrinlerine, para piyasaları açısından daha açık olabilme niyetine, fikri mülkiyet gibi konularda atacağı adımlara, Asya'da ayrı ittifakları kurma eğilimlerini ne şekilde sürdüreceğine, Kuzey Kore ve İran gibi nükleer güçlerle olan ilişkilerine bakılması gerektiğini ifade etmektedir.²³⁹ Çin'e dair altı çizilen ve bir nevi temkini elden bırakmama vurgusu içeren söz konusu ifadelerin yanı sıra entegrasyon modeli Aaron Friedberg tarafından bir başka şekliyle “iki yönlü strateji (two pronged strategy)” olarak da ifade edilmiştir. Bu başlık altında Friedberg bir taraftan ekonomik, sosyal, kültürel, diplomatik ve bilimsel iş birliğini sürdürürken; diğer taraftan Asya Pasifik ittifaklar sistemine vurgu yaparak sert güç unsurlarını elden bırakmamak gerektiğini savunur. Söz konusu stratejinin uzun vadeli hedefi ise entegrasyon modeline benzer şekilde “Çin'i statükonun bir parçası haline getirme” fikridir.²⁴⁰

Esasen Friedberg tarafından altı çizilen iki aşamalı stratejinin ittifaklara ilişkin ayağını Mearsheimer'da da görmek mümkündür. Mearsheimer'in de üzerinde sıkça durduğu ve “Çin'in barışçıl yükselemeyeceği” iddiasından hareketle ittifaklara odaklanılması gerektiği yönündeki varsayımına göre, Çin'in komşuları olan Hindistan, Japonya, Singapur, Güney Kore, Rusya, Vietnam ve Avusturya'yı içine alan ittifaklar düzeninin oluşturulmasıyla Çin'in

²³⁶ Zoellick, R.B. (2005). Whither China: From Membership to Responsibility, Remarks to National Committee on US-China Relations. <https://2001-2009.state.gov/s/d/former/zoellick/rem/53682.htm> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

²³⁷ Pathak, S.(2015). The Peace in China's Peaceful Rise. E-International Relations. <https://www.e-ir.info/2015/10/15/the-peace-in-chinas-peaceful-rise/> (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

²³⁸ Arrighi, G.(2007). Adam Smith Pekin'de: 21.Yüzyılın Soy Kütüğü (Çeviren: İbrahim YILDIZ). Yordam Kitap, s: 300-310.

²³⁹ Zoellick, R.B. (2005). Whither China: From Membership to Responsibility, Remarks to National Committee on US-China Relations. <https://2001-2009.state.gov/s/d/former/zoellick/rem/53682.htm> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

²⁴⁰ Friedberg, A. (2019). The Rise of China and the Strategic Challenge to the US. <https://www.youtube.com/watch?v=UYRafS4mtTA> (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

gücü kontrol altına alınmış olacaktır.²⁴¹ Fakat gerek entegrasyon gerekse de iki yönlü strateji yaklaşımlarının etkisizliği ABD'yi yeni yönelimlere itmiş, Çin'e karşı ele alınan bir diğer önemli model geleneksel güç politikaları yaklaşımının ayrılmaz stratejisi olan “güçler dengesi (*balance of power*)” olmuştur. Yalnızca uluslararası güç dengesinin gidişi konusunda değil, Çin'in uzun vadeli istekleri hususunda da kötümser olan bu yaklaşım; ittifaklar düzenine odaklanmaktadır.²⁴² ABD'nin tek başına bir askeri güç olarak Asya Pasifik'te düzeni belirlemesinden ziyade Asya ülkelerini dengeleyici ve güçlü bir koalisyona dâhil etme hedefine dayanan bu yaklaşım “topla ve dağıt (hub and spoke)-(çok yönlü ittifaklar düzeni)” stratejisine dayanmaktadır.²⁴³ Söz konusu stratejiyi destekler nitelikte Pinkerton ve Lind ABD'nin Asya devletleri arasında oluşacak olan kaçınılmaz rekabeti kullanarak, Britanya'nın yüzyıllarca sürdürdüğü güçler dengesi düzenini Asya'ya da uygulayabileceğini savunmaktadırlar.²⁴⁴ Bu noktada Pinkerton, Asya'da üç büyük gücün (Çin, Hindistan ve Japonya) aynı anda var olmasının ABD için avantaj olduğunu öne sürer ve Latince bir deyim olan “*tertium gaudens*” i hatırlatır: “*kavganın ortasında kalmaktansa kavga edenleri eteklerinden tutmak daha avantajlıdır.*”²⁴⁵

ABD'nin Çin'e dair yaklaşımında ortaya çıkan söz konusu farklılığı 2010, 2015 ve 2017 dönemlerinde açıklanan ulusal güvenlik stratejilerinde de görmek mümkündür:

Tablo 5: 2010, 2015 ve 2017 Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri: Ana Yaklaşım ve Çin²⁴⁶

	Ana Strateji	Çin'e Yaklaşım
	<i>Bağlantı-Engagement</i> “ABD'nin uzun vadeli başarısı izolasyonizmde değil <i>bağlantı</i> stratejisindedir. <i>Bağlantı</i> çerçevesinde	Yapıcı ve kapsamlı ilişkinin sürdürülmesi, ABD ve uluslararası toplumla birlikte çalışarak sorumlu liderlik rolü üstlenen Çin, Tayvan konusunda çözümün teşviki, insan

²⁴¹ Mearsheimer, J.J. (2010), The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia, The Chinese Journal of International Politics, Vol:3, s: 386-390

²⁴² Arrighi, G.(2007). Adam Smith Pekin'de: 21.Yüzyılın Soy Kütüğü (Çeviren: İbrahim YILDIZ). Yordam Kitap, s: 301-307.

²⁴³ Ikenberry, G.J.(2004). American Hegemony and East Asian Order. Australian Journal of International Affairs. Vol:58. No:3. S: 353-365.

²⁴⁴ Arrighi, G.(2007). Adam Smith Pekin'de: 21.Yüzyılın Soy Kütüğü (Çeviren: İbrahim YILDIZ). Yordam Kitap, s: 300-310.

²⁴⁵ A.g.e. s: 302-303.

²⁴⁶ National Security Strategy, 2010, White House, s: 7-14.

National Security Strategy, 2015, White House, s: 7-13, 23-27.

National Security Strategy, 2017, White House, s: 2,21, 37-38.

2010	sınır ötesi ilişkilere aktif katılım ana hedefidir” “Çeşitlenen tehditlerle tek başına mücadele etmenin zorluğu”	hakları ve etkinlik gösterdiğimiz alanlara dair temel ilkelerin korunması, anlaşmazlıkların çıkarların önüne geçmesini engellemek ve pragmatik temelde bir ilişki biçimi geliştirmek.
2015	<i>Asya Pasifik’te Yeniden Dengeleme / Asya’ya Yönelim-Pivot to Asia</i> Asya’da güvenlik ilişkilerinin, savunma vizyonunun ve varlığının çeşitlendirilmesi, ittifakların modernleştirilmesi, ekonomik iş birliği doğrultusunda bölgesel ortaklıkların güçlendirilmesi.	İstikrarlı, barışçıl ve müreffeh Çin’in yükselişi memnuniyetle karşılanması, rekabet potansiyelimiz olsa da yapıcı iş birliği yönünde adımlar atılması, yanlış anlamaları azaltmak için Çin’in askeri modernizasyonunu ve Asya’daki varlığını takibe devam edilmesi, Çin karşısında siber güvenliğin artırılması.
2017	<i>Önce Amerika-America First</i> Amerikan halkının, vatanının ve yaşam tarzının korunması, Amerikan işçi ve şirketlerinin faydasına yönelik refahın teşviki, ordunun güçlendirilmesi yoluyla barışın korunması, rakiplerin caydırılması ve gerekirse savaşılmaması, dünyanın daha güvenli ve refah hale gelmesi için Amerikan etkinliğinin artırılması.	ABD fikri mülkiyetinin çalınması, inovasyondan haksız kazanç sağlanması, Çin’in ona verilen entegrasyon, yükseliş, askeri modernizasyon ve kalkınma desteğinin kötüye kullanımı, Çin’in bölgede artan etkisine karşı müttefiklerin desteklenmesi.

Söz konusu güvenlik belgelerinin Güney Çin Denizi’ne ilk önemli yansımaları ise 2010 yılında Hillary Clinton’ın ASEAN Bölgesel Forumu’nda yaptığı konuşmada görmekteyiz. Clinton Güney Çin Denizi’ndeki egemenlik ihtilaflarının barışçıl yollarla çözümünün ABD’nin ulusal çıkarına olduğunu ifade ederken; herhangi bir davacı devlet tarafından olası bir güç kullanımına ise karşı olduklarını ifade etmiştir. Güney Çin Denizi’ne dair “ulusal çıkar” ifadesinin kullanılmasını destekler nitelikte John Kerry de, Obama başkanlığının ikinci dönem dış işleri bakanı olarak ABD-ASEAN Balkanlar Toplantısı’nda Güney Çin Denizi’nde barış ve istikrarın sürdürülmesinin, uluslararası hukuka saygının, engelsiz yasal ticaretin ve seyir özgürlüğünün ABD’nin ulusal çıkarına olduğunu vurgulamıştır.²⁴⁷ Başkan Trump döneminde ise Güney Çin Denizi özelinde altı çizilen noktalara vurgu devam etmiş dönemin Dışişleri Bakanı Tillerson “ABD’nin denizlerde seyir özgürlüğünü destekleyerek, uluslararası hukukun izin verdiği ölçüde her yerde faaliyet göstermeye devam edeceğini” belirtmiştir. Bununla birlikte Çin’in Güney Çin Denizi’ndeki

²⁴⁷ Wroughton, L.(2016). Kerry to Urge ASEAN to Find Diplomatic Ways to Ease South China Sea Tensions. <https://www.reuters.com/article/us-southchinasea-ruling-kerry-idUSKCN1030FL> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

yapay ada inşasına da değinen Tillerson, Çin'in söz konusu adaları komşularını zorlamak veya seyir özgürlüğünü kısıtlamak için kullanamayacağını vurgulamıştır.²⁴⁸

Çevreleme, *bağlantı* ve dengeleme stratejilerinin ve bu stratejik yaklaşımların bilhassa 2010, 2015 ve 2017 dönemleri ulusal güvenlik belgelerine yansımaları ABD'nin Çin'e dair tehdit algısının ne yönde ivme kazandığını gösterir niteliktedir. Söz konusu değişen eğilim Güney Çin Denizi'ne yaklaşımı da şekillendirmiş ve ABD'nin bölgeye dair artan ilgisinin temel yapıtaşlarından biri olmuştur. Bu eğilimin en açık şekilde ortaya konulduğu belgelerden biri ise 2018 Ulusal Savunma Belgesi olmuştur. Söz konusu belgede Çin "revizyonist ve meydan okuyucu bir rakip" olarak tanımlanırken; Güney Çin Denizi'ndeki askeri faaliyetlerine ve bölgedeki diğer devletlere karşı ekonomik dayatmalar uyguladığına dikkat çekilmektedir.²⁴⁹ Güney Çin Denizi ABD için neden önemli sorusunun önemli bir varsayımı olan tehdit algısındaki bu değişime Çin açısından bakılacak olduğunda sahip olunan tarihsel miras öne çıkan başlık olmuştur. Bu noktada Lucian Lee tarafından yapılan bir çalışma dikkate değerdir.

Lee'e göre Çin tarihi boyunca Batı emperyal saldırganlığı ile mücadele etmiştir ve bu saldırganlığın birçoğu denizlerden gelmiştir. Deniz hâkimiyeti kurmanın Çin için neden önemli olduğu sorusuna dair tarihsel perspektifle önemli bir varsayım ortaya atan Lee'i destekler nitelikte, 2006-2017 yılları arasında Halk Kurtuluş Ordusu Donanma Komutanlığı yapan Wu, "emperyalist ve sömürgeciler 84'ü büyük olmak üzere 470'den fazla kez Çin'i denizden istila etmişlerdir, bu şekilde aşağılanmış olan Çin ulusu denizcilik haklarının savunulması konusundaki yetersizliğin kendi deniz sınırlarını savunmaların olumsuz yönde etkilediğini fark etmiştir" ifadelerini kullanmıştır.²⁵⁰ Söz konusu varsayımını destekler nitelikte olmak üzere Wu aşağıdaki haritaya atıf yapar ve deniz hâkimiyetinin neden elzem olduğunu Çin'in emperyal saldırı tarihi üzerinden açıklar.

Harita 12: Çin'e Denizlerden Gelen Saldırı Noktaları²⁵¹

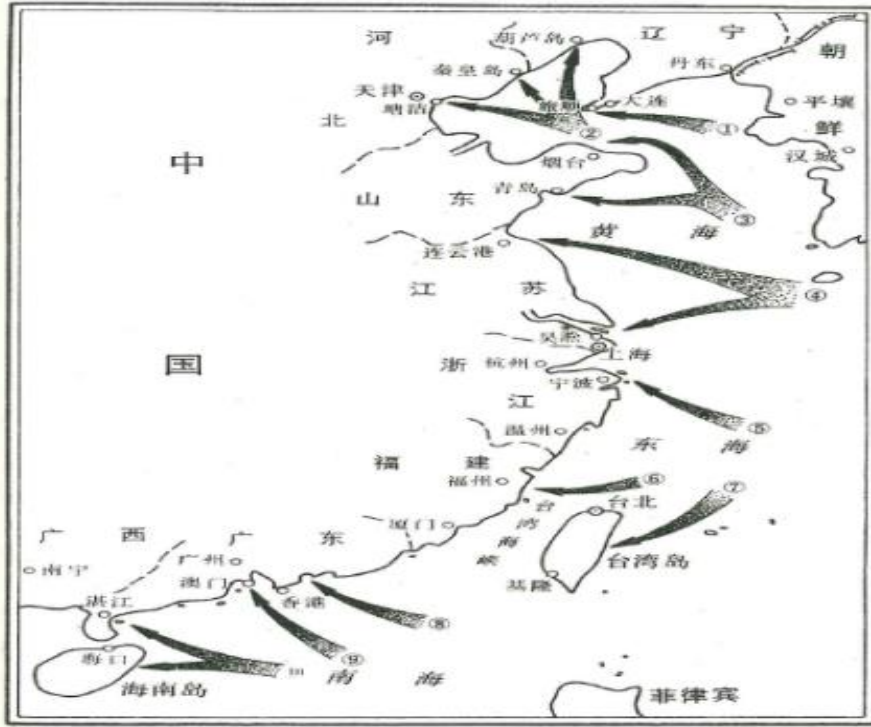
²⁴⁸ Haas, B.(2017). No Access: Rex Tillerson Sets Collision Course With Beijing in South China Sea. <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/12/no-access-rex-tillerson-sets-collision-course-beijing-south-china-sea> (Erişim Tarihi: 29.06.2020).

²⁴⁹ Summary of the 2018 National Defence Strategy of US of America: Sharpening the American Military's Competitive Edge. S:1-14. <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf> (Erişim Tarihi: 29.06.2020).

²⁵⁰ Yoshihara, T.(2018). The Strategic Significance of the South China Sea: American, Asian and International Perspectives 2. Hudson Institue. <https://www.youtube.com/watch?v=0REB7EJctRk> (Erişim Tarihi: 28.06.2020).

²⁵¹ Yoshihara, T.(2018). The Strategic Significance of the South China Sea: American, Asian and International Perspectives 2. Hudson Institue. <https://www.youtube.com/watch?v=0REB7EJctRk> (Erişim Tarihi: 28.06.2020).

百年来帝国主义从海上入侵中国略图

- ①1860.5~1940.5 英、法、日、俄入侵大连、羊头洼、花园口、旅顺口、盐大活、大孤山
- ②1840.8~1945.11 英、法、日、俄、德、意、澳、美入侵天津大沽口、天津北塘、天津塘沽、秦皇岛、葫芦岛
- ③1860.5~1945.10 法、日、德、英、美入侵烟台、荣成县、威海、刘公岛、青岛、胶州湾、黄县龙口、崂山湾的等口、王哥庄
- ④1847.6~1945.9 英、法、俄、日、美入侵吴淞、上海、杭州湾
- ⑤1840.7~1938.10 英、法、日入侵定海、镇海、宁波、舟山群岛、石浦、温州
- ⑥1840.7~1944 英、法、日入侵福州、厦门、漳州、马尾港
- ⑦1841.9~1946.10 英、美、法、日入侵基隆、琅崎港、淡水、澎湖
- ⑧1841.1~1942.2 法、日入侵湛江、硇州港、东海港、海口、三亚、钦州湾、雷州半岛
- ⑨1838.10~1841.1 英、日入侵香港、九龙、南澳岛、大亚湾
- ⑩1898.4~1942.2 法、日入侵湛江、硇州岛、东海岛、海口、三亚、钦州湾、雷州半岛

Söz konusu emperyal tarihi saldırılara vurgu 2004 yılında Devlet Başkanı Hu Jintao tarafından da yapılmış ve Jintao, “batılı düşman kuvvetlerin Çin üzerindeki politik stratejisi olan Batılılaştırma ve bölme hırsları devam etmektedir” ifadelerini kullanmıştır.²⁵² Bu yaklaşıma paralel olarak 2012 tarihinde Devlet Başkanı Xi Jinping, “Aşağılanma Yüzyılı” hatırlatarak Çin’in tarihi boyunca uğradığı emperyal saldırıların altını çizmiş ve yalnızca Japonya ile olan mücadelenin değil İngilizlere karşı girişilen Afyon Savaşının da gerek Çin halkı gerekse de Çin Komünist Partisi üzerinde silinmez izler bıraktığını vurgulamıştır.²⁵³ Çin’in tarihi hafızasındaki bu izler yakın çevresinde ve bilhassa Güney Çin Denizi gibi stratejik bölgelerde attığı stratejik adımları şekillendirirken, diğer devletlerin bu bölgeye dönük politikalarını da sorgulamasına yol açmaktadır. Bu doğrultuda attığı adımlara temkinle

²⁵² Kaufman, A.A. (2011). The “Century of Humiliation” and China’s National Narratives, <https://www.uscc.gov/sites/default/files/3.10.11Kaufman.pdf> (Erişim Tarihi: 20.06.2020).

²⁵³ Allison, G.(2017). What Xi Jinping Wants, The Atlantic, <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/05/what-china-wants/528561/> (Erişim Tarihi: 20.06.2020).

yaklaşılan devletlerden biri ABD olmuştur. ABD'ye dönük olarak ortaya konulan temkinli yaklaşımı Çin'in kuruluş dönemlerine dek götürmek mümkündür. 1950 ve 1960'larda ABD'ye yönelik olarak askeri ve siyasi tehdit algısı varlığını korumuş sonrasında ise bilhassa 1970'lerde başlatılan reform dönemi ile kısmi yakınlaşma gözlenmiştir. Sovyet tehdidinin bertaraf edilmesi ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi hedefleri doğrultusunda²⁵⁴ karşılıklı adımlar atılmış olsa da Çin'in bu yakınlaşma sürecinde ve sonrasındaki adımları ikili ilişkilerde temkinli yaklaşımının göstergesi olmuş, Çin söz konusu yaklaşımını dört ana sebep üzerinden açıklamıştır: Çin kıyı şeridinde yakın alanlarda ABD donanma faaliyetleri, Pentagon'un Çin'in askeri faaliyetlerine ilişkin raporları, Tayvan'a silah satışı ve Çin'in yakın çevresindeki diğer devletlerle kurulan temaslar (Vietnam, Filipinler ..).²⁵⁵

Altı çizilen bu noktalarla birlikte Çin'in ABD açısından vurguladığı en önemli tehdit algılarından biri iç işlerine karışmaması ile ilgili olup, bu yönde Çin'in ortaya koyduğu uyarıların ABD nezdinde daha belirgin hale getirilmesi ise Başkan Obama döneminde açıklanan "Asya'ya Yöneliş" stratejisi sonrasında olmuştur. Bu strateji ile birlikte başta Pasifik bölgesi olmak üzere, Güney Çin Denizinde seyir özgürlüğü operasyonlarının sıklaştırılması ve bu bölgede ABD tarafından yapılan tatbikatlar Çin tarafından şüphe ile ele alınan adımlar olmuştur.²⁵⁶ Çin ABD tarafından yapılan bazı operasyonlarda Münhasır Ekonomik Bölgesinin ihlal edildiğini iddia ederken,²⁵⁷ üzerinde durduğu diğer başlık ise Güney Çin Denizi'ndeki devletlerle kurulan müttefiklik ilişkileri olmuştur. Filipinler, Vietnam ve Tayvan'ın ABD ile olan ilişkilerine temkinli yaklaşan Çin'e göre bu bölgedeki ABD donanma kuvvetleri Çin'in egemenlik haklarını ihlal etmektedir.²⁵⁸ Söz konusu noktadan da anlaşılacağı üzere Güney Çin Denizi özelinde Çin'in ABD'ye dönük olarak artan tehdit algısında Başkan Obama yönetimince ortaya konulan "Asya'ya Yöneliş" stratejisi oldukça etkili olmuştur. Bu faktörle birlikte artan tehdit algısını yöneten bir diğer nokta ise

²⁵⁴ CRS Report For Congress, 2005, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, s: 1-10.

²⁵⁵ Kan, S.A.(2010). U.S. China Military Contacts: Issues for Congress, Congressional Research Service, 34-38.

²⁵⁶ Council on Foreign Relations, (2020), Rising Tensions in the South China Sea, <https://www.cfr.org/blog/rising-tensions-south-china-sea-0> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

²⁵⁷ O'Rourke R. (2018). Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone (EEZ) Disputes Involving China: Issues for Congress. Congressional Research Service Report. S: 2-7, 43-49.

Eckholm, E.(2002). China Complains U.S. Navy Violated 200-Mil Zone, <https://www.nytimes.com/2002/09/26/international/china-complains-us-navy-violated-200mile-zone.html> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

²⁵⁸ REUTERS, China Says U.S. Warship Violated its South China Sea Sovereignty, <https://www.reuters.com/article/us-china-us-sovereignty/china-says-u-s-warship-violated-its-south-china-sea-sovereignty-idUSKBN1F9088> (Erişim Tarihi: 02.06.2020).

özellikle 2008 ekonomik krizi sonrasında daha fazla sorgulanmaya başlanan ABD hegemonyası olmuştur.

Ekonomik krizi ABD finansal kurumlarının ve hükümetinin yanlış politikaları ve IMF'nin işlevsiz düzenlemeleri üzerinden eleştiren Çin'e göre bu kriz ABD gücünün, sorumluluğunun ve finansal liderliğinin düşüşü anlamına gelmektedir. Altı çizilen bu nokta ile birlikte Çin, söz konusu krizin Washington Uzlaşısının (Washington Consensus) düşüşü ve buna karşılık Pekin Uzlaşısının (Beijing Consensus) yükselişinin işareti olduğunu ifade etmiştir.²⁵⁹ ABD'ye dönük olarak ortaya çıkan bu algı Çin'i bir taraftan küresel düzlemde çok kutuplu bir düzene vurguda bulunmaya sevk ederken; diğer taraftan yakın çevresinde daha etkin bir strateji uygulamaya sevk etmiştir. Zira 2008 ekonomik krizinin etkisi ile daralan Çin ekonomisi bilhassa Doğu ve Güney Çin Denizlerinden elde edilecek kaynaklara daha fazla odaklanır hale gelirken; bu bölgelerin önemini arttıran bir diğer gelişme ise 2010 yılı itibari ile Çin'in dünyanın en büyük enerji tüketicisi olması olmuştur. 2008 ekonomik krizi, Çin'in enerji tüketimindeki artış ve ABD'nin Asya'ya yönelik stratejisinin etkilerine Çin'in ulusal güvenlik belgeleri doğrultusunda bakıldığında ise "karmaşık değişim" kavramına yapılan vurgu dikkat çekmektedir.²⁶⁰ Çin'in ortaya koyduğu karmaşık değişim yaklaşımının merkezinde ise yakın çevresinde daha etkin bir Çin hedefi yatmaktadır.

Yakın çevrede etkinlik hedefine dair temel noktaları ise 2011 yılında Çin'in Barışçıl Kalkınması üzerine yayınlanan bir raporda görmek mümkündür. Söz konusu raporda şu başlıklar üzerinde durulmuştur: devlet egemenliği, ulusal güvenlik, toprak bütünlüğü, ulusal yeniden birleşme, anayasa ve genel sosyal istikrar vasıtası ile oluşturulmuş Çin politik sistemi, sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanması.²⁶¹ Söz konusu başlıklar Çin'in bilhassa yakın çevresini temel alarak ortaya koyduğu stratejik yaklaşımını özetlerken; 2013 yılı Ulusal Güvenlik Belgesinde Asya Pasifik'te artan ABD faaliyetlerine vurguda bulunulmuş;²⁶² 2015'te ise "hegemonya ve müdahalecilik" tehditlerinin devam ettiğinin altı

²⁵⁹ Kastner, S.L., Pearson, M.M., Rector, C. (2019). China's Strategic Multilateralism: Investing in Global Governance, Cambridge University Press, s: 60-62.

²⁶⁰ China's National Defence, 2010, Information Office of the State Council the People's Republic of China, Beijing, s: 3-18.

²⁶¹ The State Council, The People's Republic of China, 2011, China's Peaceful Development, http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

²⁶² China's National Defence, 2013, Information Office of the State Council the People's Republic of China, Beijing, s: 29-39.

çizilmiştir.²⁶³ 2013 ve 2015 belgelerinde her ne kadar sorunların çözümünde iş birliğine ve “kazan-kazan” ilkesine dair vurgular bulunmaktaysa da, 2019 yılında ortaya konulan stratejik yol haritasında geçen “istikrarın sağlanması ulusal güvenliğin sağlanmasına bağlıdır” ifadeleri²⁶⁴, Çin’in giderek artan ulusal güvenlik önceliğini gösterir nitelikte olmuştur.

Güney Çin Denizi’nin ABD ve Çin açısından neden önemli olduğu sorusu üzerinden her iki devletin tehdit algısına dair açıklamalar ortaya koymaktadır ki; söz konusu bölgeye dair gerek ABD’nin Çin’e gerekse de Çin’in ABD’ye olan temkinli duruşu artarak devam etmektedir. ABD açısından Çin’in barışçıl yükselişinin sonlandığı ve dolayısıyla başta yakın çevresi olmak üzere küresel hegemonya arayışının başlayacağı tezine dayanan söz konusu temkinli duruş; Çin açısından ise tarihsel olarak denizlerden gelen tehditler başta olmak üzere ABD’nin Asya’ya yönelişine uzanmaktadır. ABD’nin Asya’ya Yöneliş stratejisi Çin tarafından işişlerine karışmama ilkesi doğrultusunda ele alınırken; ABD’nin azalan gücüne yapılan vurgu ise Çin’i başta yakın çevresi olmak üzere küresel düzlemde daha aktif adımlar atmaya sevk etmektedir. Tehdit algısı her iki devlet açısından söz konusu noktalarla öne çıkarken; jeo-stratejik ve jeo-ekonomik çerçeve, Güney Çin Denizi’ni ABD ve Çin için önemli hale getiren bir diğer başlıca sebep olarak öne çıkmaktadır.

2.4.2. Jeo-Stratejik ve Jeo-Ekonomik Kazanım

Güney Çin Denizi’nin stratejik ve ekonomik nitelikleri ABD ve Çin’in bölgedeki rekabetini etkileyen önemli unsurlar arasındadır. Stratejik olarak bakıldığında deniz iletişim hatları, ada zincirleri, boğum noktaları ve odak noktaları olarak ifade edilen noktalar her iki devlet açısından da güvenlik ve ekonomi eksenli avantajlar sağlamaktadır. Söz konusu noktalar bölgedeki kaynaklara erişim ve deniz ticaretinde etkinliğin yanı sıra askeri kuvvetlerin konuşlandırılması ve gerektiğinde etkin şekilde kullanılması doğrultusunda ele alınan alanlar olmuştur. Bu noktadan hareketle, ABD bir bütün olarak Güney Çin Denizi’nin stratejik nitelikleri doğrultusunda aşağıdaki başlıklara odaklanmaktadır:

“Açık denizlerde seyrüsefer ve uçuş özgürlüğünün korunması, kıyı devletleri için 200 mil Münhasır Ekonomik Bölgelerinde açık deniz özgürlüklerinin muhafaza edilmesi (Vietnam gibi), Malakka Boğazı gibi uluslararası boğazlarda seyrüsefer ve uçuş özgürlüğünün garanti

²⁶³ China’s National Defence, 2015, Information Office of the State Council the People’s Republic of China, Beijing, s: 7-23.

²⁶⁴ China’s National Defence, 2019, Information Office of the State Council the People’s Republic of China, Beijing, s: 47-68.

edilmesi, Endonezya ve Filipinler gibi stratejik takımadalardan geçişi kolaylaştıracak Deniz Geçiş Rejiminin kurulması, karasularının genişliğinin 12 deniz mili ile sınırlandırılması, deniz yetki alanlarının belirlenmesi için daha etkin kuralların oluşturulması ve savaş gemilerinin/uçaklarının etkin şekilde konumlandırılması.”²⁶⁵

ABD açısından söz konusu başlıklar öne çıkarken, Çin ise deniz stratejisti Mahan’ın üzerinde durduğu ana hatların²⁶⁶ daha da genişletilmesi gerektiği fikrinden hareketle donanma stratejisinde aşağıdaki noktalara temas etmektedir:

“Okyanusla bitişik geniş bir sınırın oluşturulması, kara faaliyetlerini de destekleyecek şekilde deniz bariyerlerine ve ulaşım koridorlarına sahip olmak,²⁶⁷ ulusal deniz egemenliğinin, hak ve çıkarlarının ihlal ve tehdit edilmemesini sağlamak, deniz iletişim hatlarının güvenliğini temin etmek, güçlü ve modern bir donanma inşa edilmesi, okyanus ekonomisinin toplam ekonomiye olan katkısını arttırmak, gelişmiş okyanus teknolojisine sahip olmak.”²⁶⁸

Her iki devletin de altı çizilen söz konusu noktalardan hareketle stratejik ve ekonomik kazanımları bir bütün olarak ele aldıkları gözlenmektedir. Bilhassa deniz iletişim hatlarının güvenliğinin sağlanması Çin için deniz ekonomisini genişletme noktasında hayati öneme sahiptir. Kıyı şeridi Sarı Deniz, Doğu Çin Denizi ve Pasifik Okyanusu ile güneyde Hint Okyanusu yakınlarındaki Güney Çin Denizi ile komşu olan Çin’in dış ticaretinin %90’ı denizlerden yapılmakta, ithal ham petrolünün yaklaşık %60’ı da Hint Okyanusu’ndan Malakka Boğazı üzerinden Güney Çin Denizi’ne gelmektedir.²⁶⁹ Bu bölgedeki deniz iletişim hatları enerji kaynaklarının aranmasının ve ticaret güzergâhlarının güvence altına alınmasının yanı sıra terörizm ve korsanlık gibi faaliyetlere karşı mücadelede de kritik öneme sahiptir. Altı çizilen bu noktalar ile birlikte Çin için ekonomik açıdan, balıkçılık hakkı ve hidrokarbon kullanım hakkı (11 milyar varil petrol ve 190 trilyon metreküp doğal gaz) ve denizaltı

²⁶⁵ Barracks, C. (1997). Maritime Choke Points: Key Sea Lines of Communications and Strategy, U.S. Army War Collage, USAWC Strategy Research Project, s:18-19.

²⁶⁶ “Denizlerde komutanlık dünyaya hâkim olmanın birincil faktörüdür. Okyanusların, büyük ticaret yollarının kontrolü bir devletin gücüne güç katan başlıca faktördür. Deniz gücü büyük okyanuslara, kıyı limanlardaki deniz lojistik üslerine, donanmalara, modern ticaret filolarına, güzergâhlardaki hareket noktalarında etkinliğe, nüfus, kaynak ve ekonomik güce bağlı olarak değişmektedir. Bu unsurlarla birlikte oluşturulacak olan güçlü bir donanma yalnızca ulusal değil uluslararası gücü de getirmektedir.” (Mahan, A. T. (1890), The Influence of Sea Power Upon History 1660-1783, Spectral Association, s: 14-43)

²⁶⁷ Qu, X., Erickson, A., Goldstein, L.J., (2006). Maritime Geostrategy and the Development of the Chinese Navy in the Early Twenty First Century, Naval War College Review, : Vol.59, No.4, s: 50-54.

²⁶⁸ Xiaoyan, W. (2014). China’s Sea Power Nation Strategy, Institue for Security and Development Policy, Asia Paper, s: 8-9.

²⁶⁹ A.g.e.s: 19-20.

mineral kazanımı öne çıkan başlıklar olmuştur.²⁷⁰ Stratejik açıdan bakıldığında ise Güney ve Kuzey Pasifik Okyanusu'nu birbirine bağlayan Malakka Boğazı düğüm noktalarından geçen deniz koridorlarının kontrolü altı çizilen hedef olmuştur.²⁷¹

Söz konusu kontrolün sağlanması Çin'in 18.000 km'lik sahil şeridi olmasına rağmen kendisini çevreleyen denizlerin büyük ölçüde kapalı veya yarı kapalı olduğu düşünüldüğünde daha da önemli hale gelmektedir. Çin açısından boğum noktası olabilecek söz konusu kapalı ve yarı kapalı denizlerden çıkış ise Kuzey'de Çin, Kuzey Kore ve dar bir alanda Rusya'yı içine alan sınırdır. Japonya Denizi açısından bakıldığında ise gerek ABD ile müttefikliği gerekse de uzunluğu dolayısıyla deniz seyrüseferine elverişli değildir ve dolayısıyla doğrudan bir çıkış teşkil edemez. Çin açısından stratejik ve ekonomik olarak sınırlanma anlamına gelen bu unsurların yanı sıra Güney Çin Denizi'ndeki Ada Zincirleri de kontrolü zor fakat bir o kadar da gerekli noktaları temsil etmektedir. Japonya'dan Filipinler'e uzanan Birinci Ada Zincirinde ve Bonin Adası'ndan Mariana Adası'na uzanan İkinci Ada Zincirinde konuşlanmış yabancı askeri üsler Çin açısından önemli birer tehdit unsuru olarak görülmektedir.²⁷² Söz konusu yabancı askeri üslerin önemli bir kısmını da ABD ve ABD müttefiki devletler oluşturmaktadır. Batı Pasifik'te Japonya ve Güney Kore'yi kuzey çapalar; Avustralya ve Filipinler'i güney çapalar olarak konuşlandıran ABD, bu adımlarla birlikte aşağıdaki haritada da görüldüğü üzere Birinci ve İkinci Ada Zincirlerinde önemli oranda etkinlik kazanmıştır.²⁷³

Harita 13: Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin Hava-Donanma Kuvvetleri²⁷⁴

²⁷⁰ Ramkumar, M., Santosh, M., Mathew M.J., Menier, D., Nagarajan, R., Sautter, B. (2020). Hydrocarbon Reserves of South China Sea: Implications for Regional Energy Security, Energy Geoscience, s:3-4.

²⁷¹ Popescu, A.I.C. (2017). Kontrol of Key Maritime Straits: China's Global Strategic Objective, International Journal of Economics and Business Administration, Volume.V, Issue.1, s: 100-101.

²⁷² Xiaoyan, W. (2014). China's Sea Power Nation Strategy, Institute for Security and Development Policy, Asia Paper, s: 19-20.

²⁷³ Qu, X., Erickson, A., Goldstein, L.J., (2006). Maritime Geostrategy and the Development of the Chinese Navy in the Early Twenty First Century, Naval War College Review, : Vol.59, No.4, s: 56-57.

²⁷⁴ German Institute for International and Security Affairs, Strategic Rivalry Between US and China, 2020, <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2020RP04/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

Coğrafi ve stratejik olarak ortaya çıkan söz konusu tehdit unsurlarını bertaraf etme hususunda Çin'in üzerinde durduğu ana konular ise denizlerde donanma ve teknolojik gelişimin sağlanması ve egemenlik haklarının tesisi olmuştur. Başta bölgedeki ABD varlığının dengelenmesi olmak üzere ekonomik ve stratejik kazanımların uzun vadeli olarak istikrarlı hale getirilmesi hedefi doğrultusunda hareket eden Çin²⁷⁵, Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddialarının gerçekleştirilmesi ve bölgede inşa ettiği yapay adaların yanı sıra hava-deniz teknolojilerinin ve donanma kuvvetlerinin geliştirilmesi gibi adımlarla söz konusu hedefin altını çizmektedir.²⁷⁶ ABD açısından bakıldığında ise stratejik olarak Çin tarafından ortaya konulan bu iki hedefe karşı atılan adımlar dikkat çekmektedir. Çin'in egemenlik iddiaları karşısında bölgedeki diğer devletlerle askeri temaslarını arttıran ABD, başta Filipinler olmak üzere, Vietnam, Japonya, Tayland ve Güney Kore ile önemli savunma anlaşmalarına imza atmıştır.²⁷⁷ Singapur, Endonezya ve Tayvan'la da atılan söz konusu

²⁷⁵ Singh, B., Tan, S.S., (2011). China's Defence Diplomacy in Southeast Asia. Rajaratnam School of International Studies, s:3.

²⁷⁶ Yamaguchi, S. (2016). Strategies of China's Maritime Actors in the South China Sea, China Perspectives, N.3, s: 23-30.

²⁷⁷ Vaughn, B. (2007). US Strategic and Defence Relationships in the Asia Pacific Region, CRS Report For Congress, Congressional Research Service, s:14-24.

adımlarla²⁷⁸ birlikte başta üs kullanımı olmak üzere önemli iş birliği noktaları yaratılırken; bu adımlar gerek ABD gerekse de Çin'in bölgedeki faaliyetlerinden endişe duyan devletler açısından dengeleme doğrultusunda ele alınmaktadır.²⁷⁹ ABD ve bölge devletleri tarafından atılan adımlar doğrultusunda oluşan ABD askeri üs ve personelleri aşağıdaki haritada gösterilmektedir.

Harita 14: Güney Çin Denizi'nde ABD Askeri Üs ve Personel Sayısı²⁸⁰

Müttefiklerin güçlendirilmesinin yanı sıra ABD açısından stratejik öneme sahip olan ve Çin için de “ihlal” olarak yorumlanan önemli bir nokta ise ABD’nin seyrüsefer özgürlüğüne ilişkin vurgusu olmuştur. ABD için bölgede ticaretin engelsiz şekilde akmasının yanı sıra çıkabilecek bir kriz durumunda bölgedeki kuvvetlerin intikali açısından da hayli önemli olan seyrüsefer özgürlüğü, Çin açısından özellikle Münhasır Ekonomik Bölgeye yönelik müdahale ihtimalleri dolayısıyla tehdit olarak görülmektedir.²⁸¹ Bu anlaşmazlık ABD ve Çin arasında aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere özellikle 2009 sonrasında yoğunlaşan karşılıklı deniz kazalarını ve tacizlerini doğurmaktadır.

²⁷⁸ A.g.e.s:24-26.

²⁷⁹ Beukel, E. (2010). China and South China Sea: Two Faces of Power in the Rising China’s Neighborhood Policy, DISS Working Paper, N.7, s: 8-12.

Beckley, M. (2017). Balancing China: How the US and Its Partners Can Check Chinese Naval Expansion, National Security Review, <https://warontherocks.com/2017/11/balancing-china-united-states-partners-can-check-chinese-naval-expansion/> (Erişim Tarihi: 10.07.2020).

²⁸⁰ Center for Strategic and International Studies, “Tensions in the South China Sea Explained in 18 Maps”, <https://www.businessinsider.com/tensions-in-the-south-china-sea-explained-in-18-maps-2015-1> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

²⁸¹ O’Rourke R. (2018). Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone (EEZ) Disputes Involving China: Issues for Congress. Congressional Research Service Report. S: 2-7, 43-49.

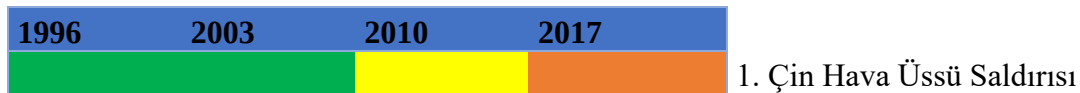
Tablo 6: ABD-Çin Güney Çin Denizi Kaza Çizelgesi²⁸²

Mart 2001	Çin'in Münhasır Ekonomik Bölge araştırma ve okyanus gözetim operasyonları sırasında ABD deniz gemileri ile karşılaşması
Nisan 2001	Hainan Adası hava sahasında çarpışma
Eylül 2002	Çin'in Münhasır Ekonomik Bölge araştırma ve okyanus gözetim operasyonları sırasında ABD deniz gemileri ile karşılaşması
Mart 2009	Çin'in Münhasır Ekonomik Bölge araştırma ve okyanus gözetim operasyonları sırasında ABD deniz gemileri ile karşılaşması
Mayıs 2009	Çin'in Münhasır Ekonomik Bölge araştırma ve okyanus gözetim operasyonları sırasında ABD deniz gemileri ile karşılaşması
Aralık 2013	ABD ve Çin donanma gemilerinin karşı karşıya gelmesi
Ağustos 2014	ABD ve Çin deniz devriye uçaklarının uluslararası hava sahasında karşı karşıya gelmesi
Mayıs 2016	ABD ve Çin deniz devriye uçaklarının uluslararası hava sahasında karşı karşıya gelmesi
Eylül 2018	ABD donanmasının seyrüsefer operasyonu sırasında Spratly Adaları yakınlarında Çin donanması ile karşı karşıya gelmesi

Gerek ABD gerekse de Çin açısından ortaya çıkan stratejik kazancı arttırmaya dönük yaklaşımlar rekabeti besleyen önemli bir unsur olarak öne çıkarken, bölgedeki askeri kapasitenin artırılması da bir başka kritik gösterge olarak ele alınmaktadır. Hava, su-üstü, uzay ve siber etkinlik noktasında her iki devletin de hâlihazırda Güney Çin Denizi'nde faaliyetleri devam ederken; Çin anakarasına uzak ve yakın olmak üzere iki nokta çerçevesinde ortaya konulan askeri etkinlik karşılaştırmasına dair aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere rekabet yoğunlaşarak devam etmektedir.

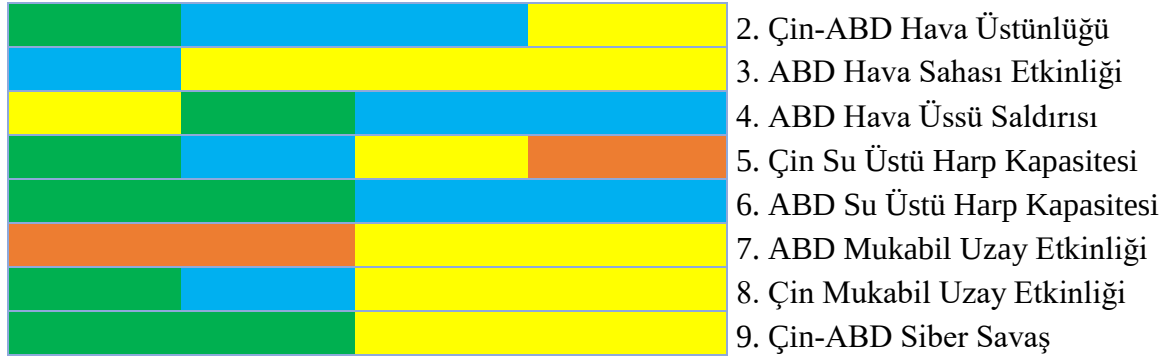
Şema 2: Çin Anakarasına Yakın/Uzak Bölgelerde ABD-Çin Etkinlik Durumları

Çin Anakarasına Yakın Bölgede Etkinlik: Tayvan Örneği²⁸³

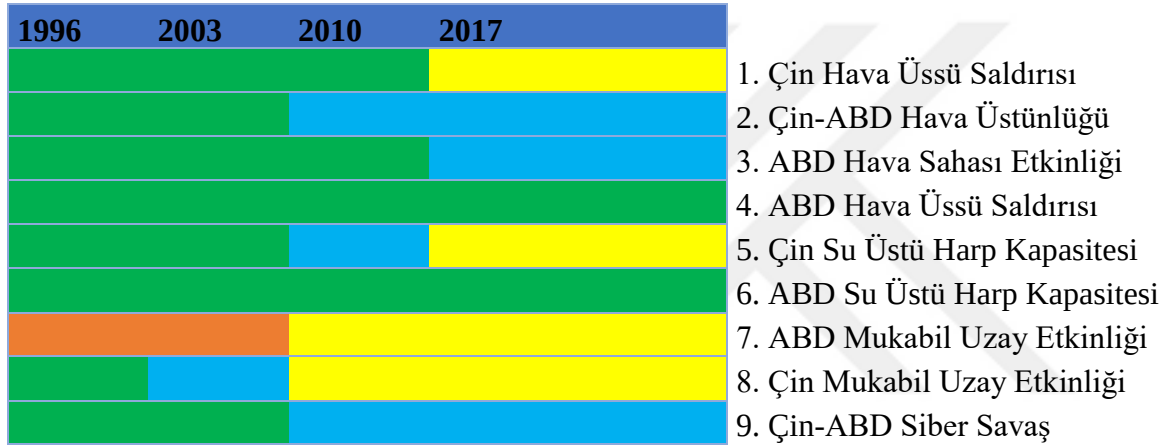

²⁸² Congressional Research Service, 2020, US-China Strategic Competition in South and East China Seas: Background and Issues for Congress, s: 43-46.

²⁸³ Project Air Force Report, An Attractive Look at the US-China Military Scorecard, 2015, <https://www.rand.org/paf/projects/us-china-scorecard.html> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

Çin Anakarasından Uzak Bölgede Etkinlik: Spratly Adaları Örneği

ABD ETKİNLİĞİ	Çizelge Temaları	ÇİN ETKİNLİĞİ
Dezavantaj		Avantaj
Avantaj		Dezavantaj
Takriben Eşitlik		Takriben Eşitlik
Büyük Dezavantaj		Büyük Avantaj
Büyük Avantaj		Büyük Dezavantaj

Tayvan ve Spratly Adaları gerek Çin gerekse de ABD için stratejik öneme sahip Güney Çin Denizi'ndeki iki ana noktadır. Bilhassa Çin'in Tayvan'a dair yürüttüğü politika²⁸⁴

²⁸⁴ Çin'in Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddiasında bulunduğu bölgeler düşünüldüğünde (Dokuz Çizgi Hattı) Tayvan bu iddiaların gerçekleştirilmesinde stratejik öneme sahip noktalardan biridir. Çin'in ortaya çıkabilecek bir yabancı işgali karşısında Tayvan'ı bir nevi kalkan konumunda gördüğünü Wachman ilgili çalışmasında açıklamış ve Tayvan üzerinde yaratılacak muhtemel bir etkinliğin Çin açısından ulusal güvenliğine tehdit olarak algılanacağını vurgulamıştır. Wachman, A. (2007). Why Taiwan? Geostrategic for China's Territorial Integrity, Studies in Asian Security, Stanford University Press, Stanford, California, s.25-45.

ve Spratly Adaları'ndaki egemenlik iddiaları²⁸⁵ düşünüldüğünde söz konusu bölgelerde askeri etkinliğin artırılmasına dönük olarak atılan adımlar önem kazanmaktadır. Bu noktadan hareketle, yukarıdaki karşılaştırma çizelgesi dikkate alınarak bakıldığında, 1996'dan 2017'ye uzanan süreçte Çin'in hava üssü saldırı etkinliğinin arttığı gözlenmektedir. ÇHKO tarafından bu süreçte bilhassa balistik ve seyir füzelerinin geliştirilmesi önemli bir başlık olarak ele alınırken; Japonya'daki ABD üslerine ulaşabilme kapasitesine sahip orta menzilli balistik füze gelişimi dikkat çekmektedir.²⁸⁶ Bu noktadan da anlaşılacağı üzere balistik füze etkinliği kısa mesafeden orta mesafeye yükseltmekle birlikte Çin'e gerek Tayvan gibi yakın bölgelerinde gerekse de Spratly Adaları gibi nispeten uzak noktalarda etkin olma fırsatı vermektedir. Hava üstünlüğü açısından bakıldığında ise Çin'in anakarasına yakın noktalarda ABD ile nispeten eşit konumda olduğu fakat uzak noktalarda dezavantajlı olduğu gözlenmektedir. ABD açısından nispeten daha avantajlı olarak görünen hava üstünlüğü ise geliştirilen beşinci nesil uçaklara ve Çin ile ortaya çıkabilecek bir savaş durumunda Pasifik'te tutulabilecek savaş uçağı kapasitesine bağlanmıştır.²⁸⁷

Hava sahası etkinlikleri açısından ele alındığında Çin anakarasına yakın olan bölgede iki devlet arasında nispeten daha eşit bir durum gözlemlenirken; Çin anakarasına uzak bölgede ise Çin'in aleyhine olacak şekilde ABD hava sahası etkinliğinin devam etmektedir. Söz konusu etkinlik Çin tarafından uyarı ve kontrol sistem / donanımlarının geliştirilmesi ve bilhassa 2010 sonrasında uzun menzilli füzelere olan yatırım ile esnetilmiş; entegre hava savunma sistemlerinin üzerinde önemle durulmuştur.²⁸⁸ Çin'in ortaya koyduğu söz konusu

²⁸⁵ Barındırdığı enerji kaynakları ve stratejik konumu ile Çin, Tayvan, Vietnam ve Filipinler arasında egemenlik iddialarının öznesi olan Spratly Adaları, 2010 yılında dönemin ABD Dış İşleri Bakanı Clinton tarafından "ulusal güvenlik" çerçevesinde vurgulanmasıyla önemini daha da arttıran bir bölge olmuştur. Çin Adalardaki egemenlik iddialarını hanedanlık dönemlerine, eski Çin haritalarına ve bölgedeki denizcilik faaliyetlerine bağlarken; Clinton'un açıklaması sonrasında iki devlet arasında Spratly Adaları rekabet unsuru olma niteliğini yoğunlaştırarak korumuştur.

Daha detaylı bilgi için bkz: Gonzales, R. (2014). The Spratly Islands Disputes: International Law, Conflicting Claims and Alternative Frameworks For Dispute Resolution, University of Nevada, <https://digitalscholarship.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1094&context=award> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

²⁸⁶ Lockie, A. (2016). How the World's Largest Military Stacks up to the US Armed Forces, <https://www.businessinsider.com/chinese-us-military-comparison-2016-8> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

Macdonald, A. (2017). China's Evolving Nuclear Forces: Changes , Rationales and Implications, Journal of Military and Strategic Studies, Vol.18, Issue.1, s: 117-122.

Rinehart, I.E. (2016). The Chinese Military: Overview and Issues for Congress, Congressional Research Service Report, s:12-18. <https://fas.org/sgp/crs/row/R44196.pdf> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

²⁸⁷ Project Air Force Report, An Attractive Look at the US-China Military Scorecard, 2015, <https://www.rand.org/paf/projects/us-china-scorecard.html> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

²⁸⁸ Heginbotham, E., Nixon, M., Morgan, F.E., Heim, J.L., Hagen, J., Li, S., vd. (2015). US China Military Scorecard: US Penetration of Chinese Airspace, s: 99-116,

gelişime rağmen hava saldırısı ve bu saldırıya karşı koyma potansiyeli açısından bakıldığında Çin gerek kendi anakarasına yakın gerekse de uzak olarak seçilen iki noktada (Tayvan ve Spratly Adaları) dezavantajlı konumunu sürdürmektedir. Bu dezavantaj ise ABD tarafından geliştirilen yeni nesil hassas silahlara, uzun menzilli bağımsız askeri ekipmanlara ve Ortak Doğrudan Saldırı Mühimmatlarına bağlanmıştır.²⁸⁹ Su üstü harp kapasitesi etkinlikleri noktasında bakıldığında Çin'in gelişen istihbarat, gözetim, keşif ve uzay/elektronik sektörlerindeki gelişim ve uydu lansmanlarındaki artış dikkat çekmektedir. Uzun menzilli hedefleri tespit etmede etkili olan radar sistemleri ile gemi karşıtı balistik füzeler ABD açısından dezavantaj yaratırken; ABD'nin bilhassa Soğuk Savaş sonrasında savaş karşıtı füze gelişimine nispeten daha az odaklanması Çin'in elini kuvvetlendiren bir unsur olarak ortaya konmuştur.²⁹⁰

Bölgedeki rekabeti göstermesi açısından önemli olan bir diğer stratejik etkinlik ise mukabil uzay teknolojisi olmuştur. Başta füze savunma sistemlerinin geliştirilmesi olmak üzere, anti uydu kabiliyetlerinin desteklenmesine odaklanan mukabil uzay teknolojisinde ABD ve Çin yukarıda verilen (Tablo 3: Çin Anakarasına Yakın/Uzak Bölgelerde ABD-Çin Etkinlik Tabloları) tablodan da görüldüğü üzere takribi bir eşitlik konumuna gelmiştir. Fakat burada dikkat çeken nokta Çin'in "büyük dezavantajlı" konumda iken bu noktaya gelmiş olmasıdır. Söz konusu ilerleme anti-uydu kabiliyetlerindeki gelişime ve 2014 yılında da gerçekleştirilen başarılı balistik füze savunma önleme testlerine bağlanmaktadır.²⁹¹ Testlerde kullanılan teknolojiler Çin'in uzay teknolojisinde geldiği nokta açısından vurgulanırken; ABD ise Çin tarafından atılan bu adımlar karşısında Küresel Konumlandırma Sisteminin, füze uyarı sistemlerinin, uydu işlev ve sayılarında yapılacak iyileştirmelerin üzerinde

<https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/j.ctt17rw5gb.13.pdf?refreqid=excelsior%3A6091fcbd3a12e7f9a0b1a0d496692904> (Erişim Tarihi: 28.07.2020).

Sheen, S., (2019). China's Military Power Trajectory, EIA Working Paper, Seoul National University, s:2-10.

²⁸⁹ Heginbotham, E., Nixon, M., Morgan, F.E., Heim, J.L., Hagen, J., Li, S., vd. (2015). US China Military Scorecard: US Capability to Attack Chinese Air Bases, s: 133-151,

<https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/j.ctt17rw5gb.14.pdf> (Erişim Tarihi: 28.07.2020).

²⁹⁰ Heginbotham, E., Nixon, M., Morgan, F.E., Heim, J.L., Hagen, J., Li, S., vd. (2015). US China Military Scorecard: Chinese Anti Surface Warfare, 160-172,

<https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/j.ctt17rw5gb.15.pdf?refreqid=excelsior%3Aad1e9cde73fbda52c26f0c9ba1ac41c7> (Erişim Tarihi: 20.07.2020).

²⁹¹ Kulacki, G. (2014). An Authoritative Source on China's Military Space Strategy, Union of Concerned Scientists, s:2-12.

Heginbotham, E., Nixon, M., Morgan, F.E., Heim, J.L., Hagen, J., Li, S., vd. (2015). US China Military Scorecard: Chinese Counterspace Capabilities Versus US Space Systems, 245-250.

<https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/j.ctt17rw5gb.18.pdf?refreqid=excelsior%3Aaf6187925715c10dfe9b9a460ea9e81d8> (Erişim Tarihi: 25.07.2020).

durmaktadır.²⁹² Siber savaş başlığı altında bakıldığında ise uzay teknolojisindeki gelişime benzer şekilde Çin açısından azalan dezavantaj durumu dikkat çekmektedir. Söz konusu azalma Çin'in kurumsallaşma yoluna giden siber faaliyetlerine bağlansa da kötü amaçlı yazılımlar ve Çin siber güvenliğinin şüpheli konumu ABD'nin hâlihazırda muhtemel bir siber savaşta daha etkin olabileceği yorumlarını doğurmaktadır.²⁹³

Güney Çin Denizi'nde karşılıklı olarak stratejik kazanımların ana vasıtaları olan askeri yetkinlik söz konusu tespitlerden de görüldüğü üzere bölgedeki rekabeti besleyen önemli bir unsur olarak varlığını korumaktadır. Askeri temelde stratejik kazanımları aşarak jeo-ekonomik kaynakların korunmasını da içine alan bu unsurların birer güvenlik ikilemi faktörü olarak iki devleti ne derece etkilediğini gösteren en önemli alanlardan biri ise savunma diplomasisi faaliyetleridir. Öyle ki Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin'in yürüttüğü savunma diplomasisi faaliyetleri iki devleti rakip haline getiren tehdit algısının ve jeo-stratejik / jeo-ekonomik kazanımların etkisi ile şekillenen uzun vadeli bölgesel etkinliğe dönüşmektedir. Bu noktadan hareketle ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi'nde yürüttükleri savunma diplomasisi faaliyetlerine geçmeden evvel bir sonraki bölümde iki devletin deniz stratejileri, savunma diplomasisi faaliyetlerine bakışları ve bölgede yürüttükleri askeri temasların tarihsel arka planı ortaya konulacaktır. Bu noktalara ek olarak Güney Çin Denizi'nin bir diğer önemli aktörü olan ASEAN'ın savunma diplomasisi faaliyetlerindeki konumu ele alınarak, bölgede neden ABD ve Çin hattında iki kutuplu bir savunma diplomasisi denklemi oluştuğu sorusuna cevap aranacaktır.

²⁹² A.g.e.250-256.

²⁹³ Project Air Force Report, An Attractive Look at the US-China Military Scorecard, 2015, <https://www.rand.org/paf/projects/us-china-scorecard.html> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

BÖLÜM 3: ABD VE ÇİN SAVUNMA DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİNDE GÜNEY ÇİN DENİZİ'NİN YERİ: STRATEJİK YAKLAŞIMLAR VE GENEL EĞİLİMLER

“Silahsız diplomasi enstrümanlı müzik gibidir.”

Büyük Frederick-Prusya

Bu bölümde Güney Çin Denizi'nde savunma diplomasisi faaliyetleri genel hatları itibarı ile ortaya konulacaktır. Öncelikli olarak bölge devletlerinin ve bilhassa ASEAN'ın (Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği) savunma diplomasisi faaliyetlerinin genel çerçevesi çizilecek ve Güney Çin Denizi devletlerince atılan söz konusu adımlarda ABD ve Çin'in yeri tartışılacaktır. Bu noktada ABD ile Çin'in Güney Çin Denizi'nde yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerindeki rolü, her iki devletin deniz stratejileri ve bu stratejilerde savunma diplomasisinin yeri doğrultusunda analiz edilerek, bölgede istikrar ve barış vurgusu ile atılan adımlara rağmen rekabet ve gerginliğin neden bitmediği sorusuna cevap aranacaktır. Altı çizilen soru ile birlikte ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi özelinde yürüttükleri karşılıklı askeri temasların tarihi arka planı ortaya konulacak ve iş birliği hedefi ile atılan adımların Güney Çin Denizi'nde neden istenen sonucu vermediği tarihsel veriler üzerinden ele alınacaktır. Bu bölümün son kısmında ise 2010 yılından bu güne ABD ve Çin arasında yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinde Güney Çin Denizi'nin rekabet unsuru olma niteliğini koruyup korumadığı tartışılacaktır.

3.1. Güney Çin Denizi'nde Savunma Diplomasisi Faaliyetleri

Stratejik rekabetin önemli alanlarından biri olan savunma diplomasisinde Güney Çin Denizi özelinde çok taraflı ve iki taraflı askeri temaslar öne çıkmaktadır. Çok taraflı savunma diplomasisi çerçevesinde ise ASEAN'ın faaliyetleri öne çıkmaktadır. 1967 yılında beş anti-komünist devlet (Filipinler, Malezya, Endonezya, Tayland ve Singapur) tarafından kurulan ASEAN'a Soğuk Savaş sonrasında Vietnam (1995), Burma (1998) ve Kamboçya (1999) katılmıştır.²⁹⁴ ASEAN'ın temel hareket prensipleri ise “ASEAN Yolu-ASEAN Way” kavramı ile açıklanmaktadır. Tartışma ve fikir birliğine vurgu yapan bir karar verme süreci ifade eden bu kavram şu noktalara odaklanmaktadır: iç işlerine karışmama, kuvvet kullanmama, sessiz diplomasi ve fikir birliği oluşturma.²⁹⁵ Altı çizilen ilkelerle birlikte

²⁹⁴ ASEAN, <https://asean.org/asean/about-asean/overview/>, (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

²⁹⁵ Yukawa, T. (2012). Analyzing the Institutional and Normative Architecture of ASEAN: Reconsidering the Concept of ASEAN Way.

“ekonomik büyüme, sosyal ilerleme ve kültürel gelişmeyi hızlandırmak adına ekonomik, sosyal, kültürel, teknik, bilimsel ve idari alanlarda etkin iş birliğinin ve BM Şartı’nın ilkelerine bağlı kalarak bölgesel barış ve istikrarın teşvik edilmesi” temel amaçlar olarak ortaya konulmaktadır.²⁹⁶

Altı çizilen söz konusu noktalarda ASEAN bölgesel barış ve istikrara vurgu yapmakla birlikte, ortak bir savunma anlaşmasının geliştirilmesi ya da ittifaklık ilişkilerinin kurulmasına mesafeli yaklaşmakta, bir nevi denge politikası doğrultusunda hareket ederek, bölgede kutuplaşma etkisi yaratabilecek herhangi bir askeri temastan kaçınmaktadır. Söz konusu politikayı Çin ile yürütülen ilişkiler üzerinden gözlemek mümkündür. Bu noktada Acharya’ya göre ASEAN Çin ile yürüttüğü savunma diplomasisi faaliyetlerinde “çevreleme” yerine “angajman” stratejisini tercih etmektedir.²⁹⁷ Söz konusu yaklaşım Çin gibi bölgedeki olası rakiplerle Soğuk Savaş vari bir atmosferin oluşmasının önüne geçme eğilimidir. Çin’e dönük olarak ortaya konulan bu yaklaşımla birlikte ASEAN kurucu üyeleri tarafından bölgede şeffaflık ve güven inşasının altı çizilerek savunma diplomasisi doğrultusunda çeşitli adımlar atılmaktadır.²⁹⁸ Askeri tatbikat ve eğitimler, istihbarat paylaşımı ve sınır güvenliği faaliyetlerinin yanı sıra, ABD, İngiltere ve Avustralya ile imzalanan savunma anlaşmaları da dikkat çekici olmuştur.²⁹⁹ Söz konusu adımlarla birlikte ASEAN için savunma diplomasisi doğrultusunda kurumsallaşmaya dönük olarak atılan adım ise ASEAN Bölgesel Forumu-ASEAN Regional Forum (1994) olmuştur. “Ortak çıkar ve endişeler konusu olan siyasi ve güvenlik konularında yapıcı diyalog ve istişareyi teşvik etmek ve önleyici diplomasiye yönelik çabaları desteklemek”³⁰⁰ amacı ile yola çıkan ABF, çok taraflı güvenlik etkileşimleri ağı oluşturma hedefinin altını çizmektedir.

Bununla birlikte her yıl gerçekleş-tirilen ASEAN Savunma Bakanları Toplantılarında da çok taraflı bir çerçeve kapsamında bölgesel ve küresel güvenlik gelişmeleri hakkında görüş alışverişleri yapılmakta ve savunma konularında iş birliği olasılıkları tartışılmaktadır. İlki 2006 yılında Kuala Lumpur’da ikincisi ise 2007 yılında Singapur’da düzenlenen

<https://pdfs.semanticscholar.org/77c0/5d840b3225bbe85536e81bdc17acbbd29a70.pdf> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

²⁹⁶ ASEAN, <https://asean.org/asean/about-asean/overview/>, (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

²⁹⁷ Acharya, A. (1997). Containment, Engagement or Counter Dominance? Malaysia’s Reponse to the Rise of Chinese Power, Fairbank Centre For Asian Studies, Harvard University, s: 5-15.

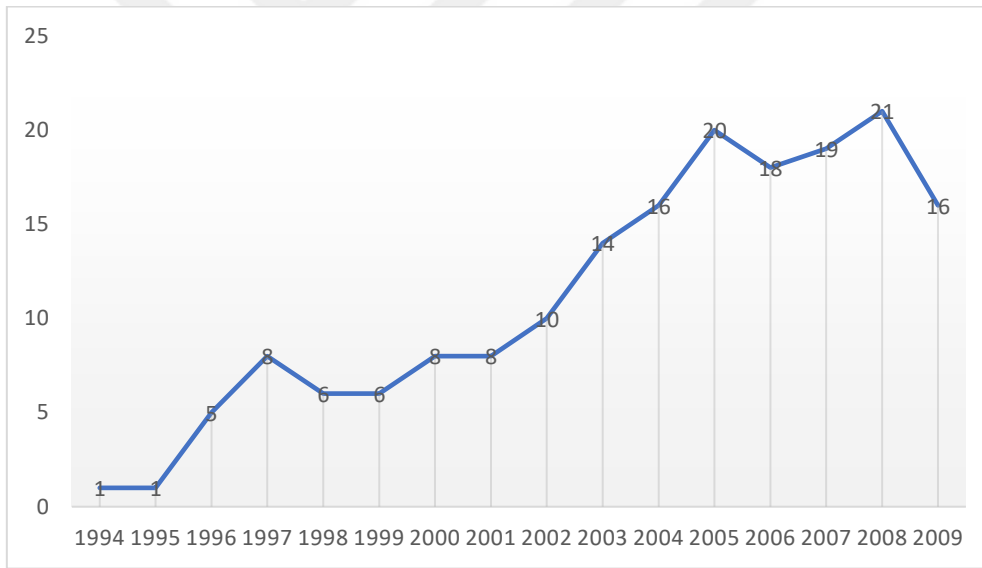
²⁹⁸ Capie, D. (2013). Structures, Shocks and Norm Change: Explaining the Late Rise of Asia’s Defence Diplomacy, Contemporary Southeast Asia, Vol:35, No:1, s:5-9.

²⁹⁹ Emmers, R. (2012). The Five Power Defence Arrangements and Defence Diplomacy in Southeast Asia, Asian Security, Vol:8, No:3, s:271-286.

³⁰⁰ ASEAN, <https://asean.org/asean-political-security-community/asean-regional-forum-arf/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

toplantıda 2008-2010 yılı çalışma takvimi belirlenmiş ve savunma doğrultusunda atılacak adımlarda şu noktalara değinilmiştir: çatışma çözümlemeleri, çatışmaların önlenmesi, çatışma sonrası barış inşası, bölgesel savunma faaliyetlerinin ve güvenlik iş birliklerinin teşvik edilmesi, normların şekillendirilmesi ve paylaşılması.³⁰¹ 2007 yılında düzenlenen toplantıda üzerinde durulan bir diğer konu ise “ASBT Artı-ADMM Plus” Konsept Belgesinin³⁰² kabulü olmuştur. Bu belge ile birlikte ASEAN sekiz diyalog ortağı ile üst düzey güvenlik ve savunma mekanizmasını açmıştır. Sekiz diyalog ortağı ile -ABD, Çin, Rusya, Hindistan, Avustralya, Japonya, Kore Cumhuriyeti ve Yeni Zelenda- genişletilen ASEAN Savunma Bakanları Toplantısı özelinde altı iş birliği alanı belirlenmiştir: deniz güvenliği, barışı koruma operasyonları, afet yönetimi, insani yardım ve geliştirme çabaları, terörle mücadele ve askeri tıp.³⁰³ Aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere özellikle 2000’ler sonrasında ASEAN çok taraflı savunma diplomasisi faaliyetlerini arttırmıştır.

Grafik 3: ASEAN Çok Taraflı Savunma Diplomasisi Faaliyetleri³⁰⁴

³⁰¹ ASEAN, 2007 Singapore Declaration on the ASEAN Charter, <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/formidable/18/2007-Singapore-declaration-on-the-ASEAN-charter.pdf> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

ASEAN, Thirteenth ASEAN Summit, Singapore, 18-22 November 2007, https://asean.org/?static_post=thirteenth-asean-summit-singapore-18-22-november-2007 (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

³⁰² 2007 ASEAN's Defence Ministers' Meeting-Plus Concept Paper, <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/formidable/18/2007-ASEAN-Defence-Ministers%C3%A2%C2%80%C2%99-Meeting-Plus-Concept-Paper.pdf> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

³⁰³ ASEAN, About the ASEAN Defence Minister's Meeting Plus (ADMM-Plus), <https://admm.asean.org/index.php/about-admm/about-admm-plus.html>

³⁰⁴ Laksmana, E.A.(2012). Regional Order By Other Means? Examining the Rise of Defence Diplomacy in Southeast Asia, Asian Security, Vol:8, No:3, s: 255-257.

Çok tarafı savunma diplomasisi doğrultusunda atılan bu adımla birlikte oldukça farklı çıkar gruplarını uzun vadeli güvenlik iş birliği hedefi ile bir araya gelirken; iki tarafı savunma diplomasisi faaliyetleri de bölge güvenliğinin geleceği açısından oldukça önemli ipuçları sunmaktadır. Bu noktadan hareketle Çin'in bölgedeki savunma diplomasisi faaliyetlerinde altını çizdiği genel hedeflerine daha önce değinilmişti. Silah ticaretinden elde edilen gelirin yanı sıra ülkelere bu doğrultuda nüfuz edebilme yol ve yöntemlerinin açılması, bölgedeki etkin olan büyük güçleri dengeleme (özellikle ABD) ve bölge devletlerinin güvenlik perspektiflerini daha iyi anlayabilme olarak özetlenebilecek bu hedefler³⁰⁵ doğrultusunda Çin, askeri tatbikatlar-yardım-silah satışı, savunma teknolojisi iş birliğinin yanı sıra yıllık savunma ve güvenlik müzakereleri başlıkları ile hareket etmektedir.³⁰⁶ Altı çizilen bu noktalardan hareketle bir bütün olarak *"karşılıklı güven ve yarar sağlayan bir askeri güvenlik ortamı"* yaratmaya çalışıldığı hedefinin altını çizilirken, Çin iki ana bakış açısı ile hareket etmiştir: ideoloji ve strateji. İdeolojik olarak komünist rejimlerle askeri temas hedefinin altı çizilirken; stratejik olarak da bölge dışı devletlerin etkinliğinin dengelenmesi hedeflenmiştir.³⁰⁷

Soğuk Savaş sonrasının ilk dönemlerinde ikili savunma diplomasisi temaslarına devam etmekle birlikte askeri temaslarına çok boyutlu bir bakış açısı da kazandırmaya çalışan Çin'in 1994 yılında Çok Taraflı Güvenlik Forumuna katılımı dikkat çekici olmuştur.³⁰⁸ 90'larda atılan bu gibi adımlar 2000'lerle birlikte yoğunlaşmış ve özellikle de ASEAN ile olan askeri temaslar üzerinde durulmuştur. 2002 yılında Geleneksel Olmayan Güvenlik Tehditleri Üzerine İş Birliği Ortak Deklarasyonu; 2003 yılında Barış ve Refah İçin Stratejik Ortaklık Ortak Beyannameyi yayınlanmış ve 2006, 2008 ve 2009 yıllarında bu gibi girişimler devam etmiştir.³⁰⁹ Çin'in bölgeye dönük olarak attığı söz konusu savunma diplomasisi

³⁰⁵ Allen, K., Chen, J., Saunders, P.C., (2017). Chinese Military Diplomacy 2003-2016: Trends and Implications, China Strategic Perspectives, Center for the Study of Chinese Military Affairs, No:11, S: 7-15.

³⁰⁶ A.g.e. S: 15-44.

³⁰⁷ Storey, I. (2012). China's Bilateral Defence Diplomacy in Southeast Asia, Asian Security, Vol:8, No:3, s: 290-291.

³⁰⁸ Shirk, S.L. (1994). Chinese Views on Asia Pacific Regional Security Cooperation, The National Bureau of Asian Research, Vol:5, No:5, s: 6-9.

Hung, S. (2006). China in ASEAN-Led Multilateral Forums, Maryland Series in Contemporary Asian Studies, School of Law University of Maryland, no:2, s: 43-58.

³⁰⁹ The People's Republic of China, Ministry of Foreign Affairs, 2002, Joint Declaration of ASEAN and China on Cooperation in the Field of Non-Traditional Security Issues,

https://www.fmprc.gov.cn/nanhai/eng/zcfg_1/t26290.htm (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

2003 Joint Declaration of the Heads of State/Government of the Association of Southeast Asian Nations and China on Strategic Partnership for Peace and Prosperity, <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/formidable/18/2003-ASEAN-China-JD-on-Strategic-Partnership-for-Peace-and-Prosperity.pdf> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

adımları ise bizi 1997 yılında yapılan ASEAN Bölgesel Forumunda kullandığı “Yeni Güvenlik Konsepti-New Security Concept” ine götürmektedir. Altı çizilen kavrama dair 2000 yılında Devlet Başkanı Jintao tarafında yapılan açıklamada aşağıdaki noktalara temas edilmiştir:

“Eşitlik, diyalog, güven ve iş birliği ilkelerini benimseyen yeni bir güvenlik konsepti ile zorbalık, cepheleşme ve kendi iradesini bir diğerine empoze etme yerine karşılıklı saygı, iş birliği ve müzakere yolu ile anlaşmazlıkların barışçıl yollarla çözüldüğü yeni bir güvenlik düzeni oluşturulmalıdır. Ülkeler ancak bu şekilde var olabilir ve gelişimlerini garantiye alabilirler.”³¹⁰

Devlet Başkanı Jintao tarafında altı çizilen söz konusu noktalar ekseninde, 2001 yılında Tayland ile savunma diplomasisi doğrultusunda temaslarda bulunulmuş ve ortak tatbikatlara-yıllık görüşmelere başlanmıştır.³¹¹ 2005 yılında ise Tayland ile bir eğitim programı yapılmış ve bu aynı zamanda Çin ordusunun uzmanlığını başka bir Asya ülkesi ile ilk kez paylaşımı olmuştur.³¹² Eğitim programının ardından aynı yıl iki ülke arasında deniz tatbikatı yapılmış, 2007 yılında ise Ortak Eylem Planı ile geleneksel olmayan güvenlik tehditlerine (insani yardım/afet yardımı, barışı koruma operasyonları, savaş dışı tahliye) karşı ortak hareketin altı çizilmiştir. Bu adımla birlikte 2008, 2009 ve 2010 yıllarında ortak terörle mücadele tatbikatları düzenlenmiş, 2010 yılında yapılan tatbikatta Taylan’ın tatbikata dair doktriner bilgiyi ABD’den alması bölge ülkelerinin Çin ile olan askeri ilişkilerinde “ABD faktörünü” dikkate aldıkları yönünde yorumlanmıştır.³¹³ Tatbikatların yanı sıra savunma teknolojisi iş birliği başlığı altında da Taylan ile çeşitli görüşmeler yapılmış olsa da her hangi bir anlaşmaya varılamamıştır.³¹⁴ Bölgenin bir diğer önemli ülkesi olan Singapur’la ise yıllık

ASEAN, Plan of Action to Implement the Joint Declaration on ASEAN-China Strategic Partnership for Peace and Prosperity, <https://asean.org/plan-of-action-to-implement-the-joint-declaration-on-asean-china-strategic-partnership-for-peace-and-prosperity-2/> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

³¹⁰ Thayer, C.A. (2013). China’s New Security Concept and Southeast Asia, Asia Pacific Security, s:91. <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/p239321/pdf/ch085.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

³¹¹ Chinwanno, C. (2008). Thai-Chinese Relations: Security and Strategic Partnership, S. Rajaratnam School of International Studies Series, s: 10-23.

Storey, I. (2015). Thailand’s Post-Coup Relations With China and America: More Beijing Less Washington, Yusof Ishak Institute, Trends in South East Asia Brief, s: 19-24.

³¹² Storey, I. (2012). China’s Bilateral Defence Diplomacy in Southeast Asia, Asian Security, Vol:8, No:3, s: 3030-307.

³¹³ A.g.e.s:303-305.

Chau, C.H. (2011). China’s Participation in Bilateral and Multilateral Military Exercises, Security Challenges, Vol: 7, No:3, S: 59-65.

³¹⁴ Blaxland, J., Raymond, G. (2017). Tipping the Balance in Southeast Asia? Thailand, The United States and China, The Center of Gravity Series, Strategic and Defence Studies Center, s:11-19.

savunma toplantılarına 2008 yılında başlanırken, bu tarihte imzalanan Çin-Singapur Savunma Stratejileri ve Güvenlik İş Birliği Anlaşması ile birlikte ortak tatbikatlara da başlanmıştır.

Tayland'dan sonra tatbikat yapılan tek ülke olan Singapur ile 2009 ve 2010 yıllarında gerçekleştirilen ortak terörle mücadele tatbikatları savunma diplomasisi açısından olumlu olarak değerlendirilse de ABD ile yürütülen faaliyetlere nazaran küçük olarak tanımlanmıştır. Söz konusu tanımlamanın ana nedenleri ise Singapur'un ABD'den aldığı yüksek teknoloji mühimmatlarına ve eğitimlere bağlanmıştır.³¹⁵ Tayland ve Singapur ile atılan söz konusu adımlara ilaveten 2000'li yılların ortalarından itibaren Endonezya ile savunma sanayi iş birliği yapılmaktadır. 2005 yılında iki ülke arasında oluşturulan Çin-Endonezya Stratejik Ortaklık Beyannamesi iki ülkeyi savunma sanayii noktasında iş birliğine davet ederken; aynı yıl içerisinde iki devlet arasında Savunma Teknolojileri İş Birliği Araştırma ve Geliştirme Mutabakat Zaptı oluşturulmuştur.³¹⁶ Savunma diplomasisi doğrultusunda bir diğer önemli toplantı 2007 yılında Savunma Güvenliği İstişare Müzakereleri adı altında yapılırken; üzerinde uzlaşılan konularda taslak anlaşma imzalanmıştır.³¹⁷ 2008 yılında da söz konusu görüşmeler devam etmesine karşın nihai bir anlaşmaya varılamamış bilhassa Çin teknoloji transferi konusunda çekimser kalmıştır.³¹⁸

Çin ve bölge ülkeleri için savunma diplomasisi açısından oldukça önemli olan bir diğer başlık ise silah ticareti ve finansal yardım olmuştur. Söz konusu iki faaliyet ekseninde Çin, dost hükümetlerin iktidarlarını sağlamlaştırma ve bölge devletleri ile onların geleneksel savunma ortakları arasında üçüncü bir denge unsuru haline gelerek bölgedeki etkinliğini artırma hedefi doğrultusunda hareket etmektedir.³¹⁹ Altı çizilen bu hedeflerle birlikte Çin'in askeri ticaretindeki genel eğilimlerini dört ana dönem üzerinden okumak mümkündür: 1949-78 Mao dönemi, 1980-1990'lar Deng'in sivilleşme dönemi, 1998-2012 reform dönemi ve 2012'den bu güne Jinping başkanlığı dönemi. Söz konusu dönemlerde silah ticaretini

³¹⁵ Allen, K., Chen, J., Saunders, P.C., (2017). Chinese Military Diplomacy 2003-2016: Trends and Implications, China Strategic Perspectives, Center for the Study of Chinese Military Affairs, No:11, S: 7-15.

³¹⁶China Daily, Indonesia Now a Strategic Partner, 2005, https://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2005-04/25/content_437349.htm (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

Mishra, R., Sari, I.P. (2010). Indonesia-China Relations: Challenges and Opportunities, IDSA Issue Brief, s:2-8. Suryadinata, L. (2017). The Growing Strategic Partnership Between Indonesia and China Faces Difficult Challenges, Yusof Ishak Institute, Trends in Southeast Asia Series, Singapore, s: 2-5.

³¹⁷ Hart, N.H., McRae, D. (2015). Indonesia: Balancing the US and China Aiming for Independence, Emerging US Security Partnership in South East Asia, US Studies Center, s: 8-18.

Storey, I. (2012). China's Bilateral Defence Diplomacy in Southeast Asia, Asian Security, Vol:8, No:3, s: 300-302.

³¹⁸ A.g.e.s: 302-303.

³¹⁹ Yusohiro, M. (2006). An Essay on China's Military Diplomacy: Examination of Intentions in Foreign Strategy, NIDS Security Reports, no:7, s: 3-6.

şekillendiren ana eğilimler ise ideolojik (1950'ler ve 60'lar), jeopolitik (1970'lerin başı), ticari (1980'ler) ve rekabete dayalı (2010'lar) stratejik yaklaşımlar olmuştur.³²⁰ Bu doğrultuda 2005 yılında Filipinler'e askeri ekipman alımı için bağış teklifi yapılmış, 2006 yılında da öngörülen ekipmanlar teslim edilmiştir.³²¹

Bununla birlikte 2006 yılında da Tayland'a askeri kredi verilmiştir. Bu noktada Filipinler özelinde atılan adımın Filipinler'in Irak'tan asker çekmesi sonrasında ABD ile nispeten bozulan ilişkileri, Tayland'a verilen kredinin ise ülkenin değişen rejimi ile ABD'nin askeri yardımları askıya alması sonrasında yapılması dikkat çekici olmuştur.³²² ABD ile olan savunma ilişkilerinin yanı sıra bilhassa Güney Çin Denizi'ndeki anlaşmazlık da bölge devletlerini silah ticareti konusunda daha şüpheli hale getirmektedir. Özellikle 2005 yılında Vietnam ve Filipinler ile yıllık savunma istişarelerine başlanmasına karşın güçlü savunma anlaşmalarının yapılamamış olması söz konusu şüphenin birer örneği olarak değerlendirilirken; Tayland ile 2001 ve 2002 yıllarında roket güdümlü bomba atarlar ve açık deniz devriye gemileri üzerine savunma ticareti yapılmıştır.³²³ Bununla birlikte 2004 yılında Malezya'ya (havadan havaya füze), 2005 yılında Endonezya'ya (füze) ve 2007 yılında da Tayland'a (füze) silah satışı gerçekleştirilmiştir.³²⁴

2010 yılına dek Çin'in Güney Çin Denizi'nde yürüttüğü faaliyetlerde söz konusu gelişmeler öne çıkarken; ABD'nin bölgedeki deniz kuvvetleri ile iş birliği Suda Hazırlık ve Eğitim Programları (CARAT) ile sürdürülmektedir.³²⁵ 1995 yılında PACOM bünyesinde oluşturulan bu birim yıllık ikili bölgesel tatbikatı tek bir operasyonda birleştirme amacına dönük olarak oluşturulmuştur. Bu doğrultuda 2010 yılında yapılan tatbikata Tayland, Filipinler, Singapur, Malezya, Endonezya, Kamboçya, Bangladeş ve Brunei katılmıştır.³²⁶ Söz konusu birimin yanı sıra bir diğer önemli oluşum ise Güneydoğu Asya Terörle Mücadele

³²⁰ Raska, M., Bitzinger, R.A. (2020). Strategic Contours of China's Arms Transfers, Strategic Studies Quarterly, s:99-100.

³²¹ Storey, I. (2012). China's Bilateral Defence Diplomacy in Southeast Asia, Asian Security, Vol:8, No:3, s: 299-230.

³²² A.g.e.s: 300-305.

³²³ Storey, I. (2019). Thailand's Military Relations With China: Moving From Strength to Strength, Yusof Ishak Institute, no:43, s: 3-6.

³²⁴ Storey, I. (2012). China's Bilateral Defence Diplomacy in Southeast Asia, Asian Security, Vol:8, No:3, s: 297-302.

³²⁵ Global Security.org, Cooperation Afloat Readiness and Training, <http://www.globalsecurity.org/military/ops/carat.htm> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

³²⁶ Bradford, J.F. (2011). The Maritime Strategy of the United States: Implications for Indo-Pacific Sea Lanes, Contemporary Southeast Asia, Vol:33, No:2, s: 183-208.
US Department of Defence, Face of Defence: CARAT Exercises Continue in Brunei, <https://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=123618> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

İş Birliği (SEACAT) olup³²⁷, denizcilik ortak tatbikatlarında iş birliğine dönük adımların atılmasında etkin olma hedefi taşımaktadır. Bu doğrultuda 2002 yılından bu yana haftalık deniz tatbikatları düzenlenmekte ve Filipinler, Singapur, Endonezya, Bruney ve Malezya katılmaktadır.³²⁸ Tatbikatlarda görülen söz konusu kurumsallaşma etkisi askeri satışlarda da Dış Askeri Satışlar-Foreign Military Sales ve Doğrudan Ticari Satışlar-Direct Commercial Sales birimleri üzerinden yürütülmektedir. Eğitim, lojistik, ekipman desteği ve yedek parça temini gibi başlıklar üzerinden gerçekleştirilen söz konusu faaliyetler kapsamında Güneydoğu Asya ile 2000-2009 yılları arasında 3,88 milyar dolar tutarında askeri mühimmat anlaşması yapılırken, söz konusu alımların yapılması için ülkelere kredi-hibe sağlamaya dönük oluşturulan program kapsamında da 333,1 milyon dolar bütçe harcanmıştır.³²⁹ Söz konusu dönemde en çok silah satışı yapılan ülkeler ise Singapur, Tayland ve Malezya olmuştur.³³⁰

Tatbikat ve askeri harcamalarda kullanılan söz konusu mekanizmaların yanı sıra askeri eğitimler için de Uluslararası Askeri Eğitim ve Öğretim Birimi (IMET)³³¹ çerçevesinde hareket edilmektedir. 2000-2009 yılları arasında söz konusu birime 250 milyon dolar harcanmış ve yıllık ortalama 600 Güneydoğu Asya personeline eğitim verilmiştir.³³² Bununla birlikte ABD Pasifik Komutanlığı'nın Güneydoğu Asya faaliyetlerini desteklemek için oluşturulan Asya Pasifik Güvenlik Araştırmaları Merkezi de bölgesel bir iletişim ağı olarak görülmekte ve bilhassa Güney Çin Denizi gibi ihtilaflı bölgelerde güvenlik sorunlarının ve endişelerinin tanımlanmasıyla birlikte çok taraflı yaklaşımların geliştirilmesine odaklanmaktadır.³³³ Çok taraflı olarak nitelendirilebilecek söz konusu adımların yanı sıra kuşkusuz ikili savunma diplomasisi açısından en kritik adımların başında askeri ittifakların

³²⁷ US Indo Pacific Command, SEACAT, https://search.usa.gov/search?query=SEACAT&affiliate=dod_pacom&utf8=%26%23x2713%3B (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

³²⁸ US Indo Pacific Command, SEACAT, 17th Southeast Asia Cooperation and Training Exercise Kicks-Off With 9 Nations, <https://www.pacom.mil/Media/News/News-Article-View/Article/1613833/17th-southeast-asia-cooperation-and-training-exercise-kicks-off-with-9-nations/> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

³²⁹ Lum, T., (2008). U.S. Foreign Aid to East and South Asia: Selected Recipients, . CRS Report for Congress, s: 21-28.

³³⁰ Heiduk, F. (2017). An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, German Institute for International and Security Affairs, s: 7-8.

Wezeman, S.T. (2019). Arms Flows to South East Asia, Stockholm International Peace Research Institute, s:11-22.

³³¹ Defence Security Cooperation Agency, International Military Education & Training (IMET), <https://www.dsca.mil/programs/international-military-education-training-imet> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

³³² US Department of State, International Military Education and Training, <https://2001-2009.state.gov/t/pm/65533.htm> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

³³³ Asia-Pacific Center For Security Studies, <https://apcss.org/about/> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

oluşturulması gelmektedir. Bu noktadan hareketle ABD'nin bölgede iki resmi anlaşma müttefiki vardır: Filipinler ve Tayland. 1951'de Filipinler ile Karşılıklı Savunma Anlaşması imzalanmış, Clarke Hava Üssü ve Subic Deniz Üssü 1991 yılına dek ABD kullanımına açılmıştır. 1991'de Filipinler senatosunun askeri kullanımını sağlayan anlaşmayı kabul etmemesi ile kullanıma kapatılan üsler ilişkilerde dönemsel olarak bir gerileme yaratmış olsa da 1998 yılında Ziyaret Kuvvetleri Anlaşması ile terörle mücadele ortak tatbikatlarında mutabakata varılmış ve Subic Bay Liman Tesisi ABD kullanımına açılmıştır.³³⁴

Savunma diplomasisinde oldukça kritik bir adım olarak nitelendirilebilecek gelişme ise 2003 yılında Başkan Bush döneminde yaşanmıştır. Bush yönetimi Filipinler'i NATO Üyesi Olmayan Büyük Müttefik olarak-Major Non-NATO Ally tanımlamıştır. Karşılıklı savunma paktına eşit olmamakla birlikte askeri mühimmat transfer ve finansmanı için çeşitli fırsatlar sunan bu gelişme askeri teknolojide Ar-Ge faaliyetleri ve eğitimlerinde de Filipinler'e avantaj sağlamıştır.³³⁵ Aynı yıl Bush yönetimi tarafından söz konusu statünün verildiği ikinci ülke ise 1954 yılında SEATO'ya katılımı ile resmi bir ABD müttefiki olan Tayland olmuştur. Bu statü ile birlikte Uluslararası Askeri Eğitim ve Öğretim programına katılan ve ABD'den askeri finansman desteği alan Tayland, ABD ile "Cobra Gold" (Tayland Kraliyet Yüce Komutanlığı sponsorluğunda) ve "Cope Tiger" gibi büyük ölçekli tatbikatlar gerçekleştirmektedir.³³⁶ Savunma diplomasisi doğrultusunda atılan adımların bir diğeri ise Singapur ile 2005 yılında imzalanan Stratejik Çerçeve Anlaşması olmuştur.³³⁷ Anlaşma kapsamında Singapur "Büyük Güvenlik İş birliği Partneri" olarak tanımlanırken; istihbarat-

³³⁴ Lum, T., Dolven, B. (2014). The Republic of the Philippines and US Interests, Congressional Research Service, s: 11-18. <https://www.refworld.org/pdfid/5375d9d64.pdf> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

Ball, D. (1988). US Bases in the Philippines: Issues and Implications. Strategic and Defence Studies Centre Research School of Pacific Studies, The Australian National University, Australia, s: 5-15, 57-71.

Loc.gov, Military Bases, <https://www.loc.gov/law/help/us-treaties/bevans/b-ph-ust000011-0055.pdf> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

³³⁵ CRS Report for Congress, 2006, The Republic of the Philippines: Background and US Relations, s:12-17. https://www.everycrsreport.com/files/20060110_RL33233_21b6c7dc280249e6c07029cf0eaf62f6d497e047.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Hiebert, M., Nguyen P., Poling, G.B. (2015). Building a More Robust U.S.-Philippines Alliance, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, s: 1-13.

³³⁶ Defence.info, 2018, Pacific Exercises and Training Ranges: Building Deterrence in Depth, <https://defence.info/wp-content/uploads/2018/07/The-Roie-of-Exercises.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).
Defence Visual Information Distribution Service, Exercise Cobra Gold, <https://www.dvidshub.net/feature/CobraGold> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

³³⁷ Department of State, 2005, The Strategic Framework Agreement Between US and Singapore for a Closer Cooperation Partnership in Defence and Security, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/05-712-Singapore-Defense-Cooperation.EnglishOCR.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

National Archives of Singapore, 2005, The Strategic Framework Agreement, https://www.nas.gov.sg/archivesonline/data/pdfdoc/MINDEF_20050712001/MINDEF_20050712003.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Ar-Ge paylaşımı, terörle-kitle imha silahları ile mücadele, askeri gemi-uçak-ekipman için Singapur tesislerinin kullanımına dönük mutabakata varılmıştır.³³⁸

Singapur ile geliştirilen savunma diplomasisi adımları doğrultusunda altı çizilen önemli bir hedef de bölgedeki deniz iletişim hatlarının kontrolü olmuştur.³³⁹ Malakka Boğazı gibi stratejik öneme sahip bölgelerin kontrolünde hayli önemli olan deniz iletişim hatları üzerinde kurulacak etkinlikte Hint Okyanusu ve Güney Çin Denizi arasında konumlanmış lojistik bir bölgeyi temsil eden Singapur'un ABD'nin bölgedeki etkinliği açısından oldukça büyük önemi vardır. Singapur'da bulunan Komutan-Lojistik Grup-Batı Pasifik (COMLOG WESTPAC) üssü söz konusu önemi göstermesi açısından kritiktir. ABD yedinci filosuna destek sağlayan söz konusu üssün yanı sıra 1990 yılından bu yana Paya Lebar Hava Üssü ve 1999'da da Changi Deniz Üssü ABD kullanımına açılmakla birlikte ABD tarafından yıllık 130'dan fazla liman ziyareti gerçekleştirilmektedir.³⁴⁰ Resmi olmamakla birlikte ABD açısından bölgede önemli bir askeri teması temsil eden diğer ülke ise Tayvan'dır. 1954'te Karşılıklı Savunma Anlaşması kapsamında birer müttefik konumunda olan ABD ve Tayvan, ABD'nin 1979 yılında Çin ile "yumuşayan" ilişkilerle birlikte anlaşmayı sonlandırması ile savunma temaslarında Tayvan İlişkileri Yasası dönemi başlamıştır.³⁴¹ Tayvan ile resmi diplomatik ilişkilerin kesilmesine rağmen 1979 yılında bu yasanın yürürlüğe girmesi ABD'nin Çin ile gelişen ilişkilere rağmen dengeleme stratejisini de korumak istediğinin önemli bir göstergesi olarak yorumlanmıştır.³⁴² Bu yasa çerçevesinde Tayvan'ın her hangi bir saldırıya karşı kendini savunmasına yardımcı olacak adımların atılması hedeflenirken; savunma kapasitesini arttırıcı adımlar atılacağına altı çizilmiştir.³⁴³

³³⁸ The National Strategy for Maritime Security, 2005, file:///C:/Users/user/Downloads/456414.pdf, s: 7-12. (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

³³⁹ Speed, P.A., Len, C. (2016). The Future of the US Security Umbrella for Sea Lines of Communication Between the Middle East and Southeast Asia and the Future Role of China, An Energy Studies Institute Report, s: 32-39.

³⁴⁰ Grossman, D. (2020). Military Build Up in the South China Sea. RAND Cooperation. S: 4-7.

Bouchat, C.J. (2017). U.S. Landpower in the South China Sea. Strategic Studies Institute and US Army War College Press, s: 54-66.

Fravel, M.T. (2014). U.S. Policy Towards the Disputes in the South China Sea Since 1995. S. Rajaratman School of International Studies, Policy Report, s: 2-8.

³⁴¹ Congress.Gov. H.R.2479. Taiwan Relations Act, <https://www.congress.gov/bill/96th-congress/house-bill/2479> (Erişim Tarihi: 25.08.2020).

³⁴² Swaine, M.D. (2016). Creating a Stable Asia: An Agenda for a U.S. China Balance of Power, Carnegie Endowment for International Peace, s:71-100.

Jacobs, B. J. (Accessed: 2014). Taiwan 1979: "Normalcy after Normalization", University of California Press, Asian Survey, Vol:20, No:1, s: 84-93.

Dumbaugh, K. (2009). Taiwan-US Relations: Developments and Policy Implications, Congressional Research Service, s:19-20.

³⁴³ Congress.Gov. H.R.2479. Taiwan Relations Act, <https://www.congress.gov/bill/96th-congress/house-bill/2479> (Erişim Tarihi: 25.08.2020).

Bu bölümle birlikte Güney Çin Denizi ülkelerinin ASEAN bünyesinde yürüttükleri çok taraflı ve ikili savunma diplomasisi faaliyetlerine değinilmiştir. Bununla birlikte ABD ve Çin'in bu bölgede üzerinde durdukları savunma diplomasisi konularına değinilmiş ve iki devlet açısından bölge ülkeleri ile olan askeri temaslar ele alınmıştır. 2010 yılına dek olan süreci ele alan söz konusu bölümden de anlaşılacağı üzere gerek ABD gerekse de Çin açısından savunma diplomasisi faaliyetleri 2000'ler sonrasında hız kazanmıştır. Her iki devlet de ikili askeri ittifaklar, askeri ticaret ve eğitim programlarının yanı sıra bölgesel tatbikatlar üzerinde durmakla birlikte bölgesel barış ve istikrarın altını çizmiştir. Bu noktada söz konusu faaliyetler önemli bir soruyu gündeme getirmektedir: *her iki devletin de istikrar hedefinin altını çizerek yürüttükleri iddiası ile savunma diplomasisi doğrultusunda attıkları adımlara rağmen bölgede neden hâlihazırda istikrar ve barıştan söz edemiyoruz?* Söz konusu soru çerçevesinde öncelikli olarak ABD ve Çin'in deniz stratejilerine ve bu stratejik yaklaşımlarında savunma diplomasisinin yerine değinilecektir.

3.2. ABD VE Çin Denizcilik Stratejisinde Savunma Diplomasisinin Yeri

3.2.1.ABD Deniz Stratejisi

Askeri diplomasiden ziyade savunma diplomasisi kavramının kullanıldığı ABD kaynaklarında söz konusu temasların tarifi için *güvenlik iş birliği*, *askeri bağlantı* ve *caydırıcılık* temaları kullanılmaktadır.³⁴⁴ Bu üç kavram bir bütün olarak savunma diplomasisi içerisinde değerlendirilmekle birlikte içerik açısından farklılaştıkları noktalar vardır. Askeri bağlantı kavramı özelinde bakıldığında ABD silahlı kuvvetleri ve unsurları ile başka bir ulusun silahlı kuvvetleri ya da savunma birimleri arasında güven ve iş birliğine dayalı uzun vadeli temasları içermektedir. Üst düzey askeri ve resmi ziyaretler, askeri ateşe bürolarının kurulması, savunma-güvenlik diyalog ve konferansları, sivil örgüt-politikacılarla ve denizasıırı üslerde konuşlanmış askeri personel ile yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri de askeri bağlantı kapsamında değerlendirilmektedir.³⁴⁵ İkinci önemli kavram olan güvenlik iş birliği ise Savunma Bakanlığı bünyesinde yürütülen faaliyetleri kapsamakta olup aşağıdaki başlıklar çerçevesinde şekillendirilmektedir:

- ABD güvenlik çıkarları doğrultusunda savunma ilişkilerinin oluşturulması,

³⁴⁴ Department of Defence Dictionary of Military and Associated Terms, 2010, Joint Publication 1-02. US Department of Navy-Army.

³⁴⁵ A.g.e.s:5-7.

- Savunma ve koalisyon operasyonları için müttefik ve ortak askeri yeteneğin geliştirilmesi,
- Güvenlik sorunlarına ilişkin görüşlerin uyumlu hale getirilmesi için bilgi alışverişinin ve istihbarat paylaşımının iyileştirilmesi,
- Gerek barış zamanları gerekse de beklenmedik kriz durumları düşünülerek ABD kuvvetlerine erişimin kolaylaştırılması.³⁴⁶

Altı çizilen söz konusu başlıkların yanı sıra güvenlik iş birliği faaliyet ve kaynaklarına rehberlik etmesi ön görülen birkaç başlık üzerinde durulmaktadır:

- Operasyonel erişim ve küresel hareket özgürlüğü,
- Operasyonel kapasite geliştirme,
- Farklı bölgelerdeki ABD güçleri ile etkin çalışabilme,
- İstihbarat ve bilgi paylaşımı,
- Bölgesel güvence oluşturma,
- Savunma ve güvenlik reformlarına destek,
- Uluslararası savunma teknolojisi iş birliği,
- Uluslararası askeri eğitim ve öğretim, ortak tatbikatlar,
- İnsani yardım programları,
- Yabancı askeri satışlar.³⁴⁷

Silah satışları Dış Askeri Satışlar-Foreign Military Sales ve Dış Askeri Finansmanı-Foreign Military Financing kurumları üzerinden yapılmaktadır. Bu doğrultuda diğer önemli mekanizma Doğrudan Ticari Satışlar-Direct Commercial Sales olmakla birlikte, 2000-2009 yılları arasında toplamda 17,9 milyar dolarlık silah satışı gerçekleştirilmiştir.³⁴⁸ Askeri eğitim verilerine bakıldığında ise 2000-2009 yılları arasında Güneydoğu Asya güvenlik ve askeri personel eğitimi doğrultusunda 250 milyon dolar harcanmış ve bir yıl içinde 600 kadar personele eğitim verilmiştir.³⁴⁹ Bölge açısından önemli bir kurumsal yapı olan Asya Pasifik Güvenlik Araştırmaları Merkezi ise, bölgesel güvenlik sorunlarının ve endişelerinin tanımlanması, olası sorunlara çok taraflı ve çok boyutlu bakış açılarının geliştirilmesi ve

³⁴⁶ US Department of State, Bureau of Political-Military Affairs, Report, 2008. <https://2009-2017.state.gov/t/pm/rls/rpt/fmtrpt/2008/126352.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2019).

³⁴⁷ US Department of State, Bureau of Political-Military Affairs, Report, 2008. <https://2009-2017.state.gov/t/pm/rls/rpt/fmtrpt/2008/126352.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2019).

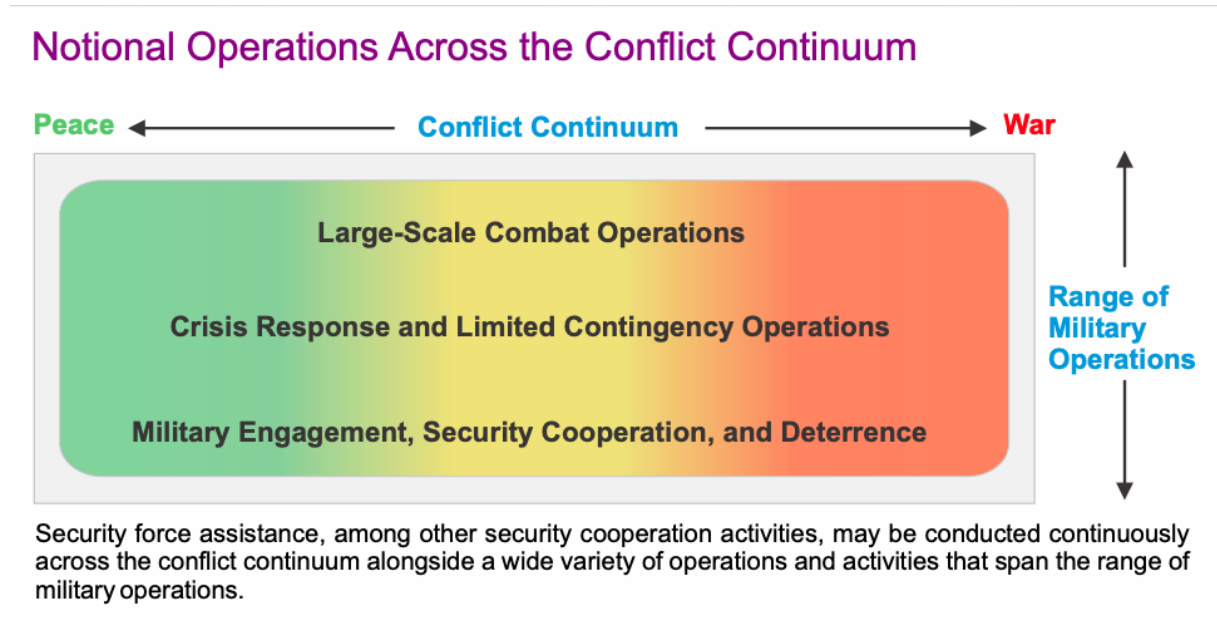
³⁴⁸ US Department of Defence, Historical Facts Book, Foreign Military Sales, Foreign Military Construction Sales and Other Security Cooperation, 2009.

³⁴⁹ US Department of Defence, Historical Facts Book, Foreign Military Sales, Foreign Military Construction Sales and Other Security Cooperation, 2009.

karar vericiler arasında güvene dayalı olarak kurulacak ilişkilere katkı sağlanması hedeflerine odaklanmaktadır. Savunma diplomasisi çerçevesinde ele alınan son başlık olan caydırıcılık ise Savunma Bakanlığı tarafından şu şekilde tarif edilmektedir:

“Güçlü devletlerin varlığı ABD’nin müttefikle-riyle olduğu kadar rakipleriyle de olan etkileşimlerini kuvvetlendirmektedir. Bu noktada güçlü bir rakibin caydırılamaması durumunda muharebe operasyonlarına hızla geçebilecek kapasiteye sahip olmak bir zorunluluktur. Denizaşırı kuvvetlere ek olarak ileri konuşlandırmalar, erişim ve depolama anlaşmaları, liman ziyaretleri, yabancı askeri eğitim, asker-sivil temasları ve çok uluslu tatbikatların da üzerinde durulmalıdır.”³⁵⁰

Şema 3: ABD Anlaşmazlık Süreçlerinin Kavramsal Değerlendirmesi³⁵¹

Her üç kavrama dair ortaya konulan yaklaşımlar söz konusu kavramların ABD savunma diplomasisi faaliyetlerinde birbirini tamamlayan unsurlar olduklarını göstermektedir. Bu noktadan hareketle yukarıdaki şemada da görüldüğü üzere savunma diplomasisi faaliyetleri büyük ölçekli muharebe operasyonlarına giden sürecin önünde önleyici birer aşama olarak durmaktadır. Söz konusu üç madde ABD açısından dost ve müttefik ülkeler arasında uzun vadeli güvenlik ortamı oluşturmayı hedeflerken; rakipleri için ise olası bir saldırı ya da çatışmanın maliyetini arttırmayı hedeflemektedir. Söz konusu faaliyetlerin ABD deniz stratejisine yansımaları ise Deniz Kuvvetleri Bakanlığınca 2015

³⁵⁰ Department of Defence Dictionary of Military and Associated Terms, 2010, Joint Publication 1-02. US Department of Navy-Army. V-5-7.

³⁵¹ US Department of Army and Navy, Security Cooperation, II.8, 2017.

yılında yayınlanan bir belge ile kapsamlı olarak ortaya konulmuştur.³⁵² ABD'nin bir deniz ulusu olduğuna ve iki yüz yıldan fazladır Deniz Kuvvetlerinin dünya çapında ABD çıkarlarını nasıl koruduğuna yapılan vurgu ile başlayan belgede Asya Pasifik bölgesinin artan öneminin ve ABD'nin küresel deniz erişimine meydan okuyan unsurların artışının altı çizilmektedir. Suç ağlarının genişletilmesi, karasularındaki uyuşmazlıkların artması, deniz ticaretine ve enerji akışına yönelik tehditlerin artması olarak ifade eden söz konusu unsurlara karşı yürütülecek faaliyetlerde ise aşağıdaki noktalara temas edilmiştir:

*“Denizcilik stratejisi iki ayak üzerinde şekillenmektedir. Bunlardan ilki vatani savunmak, çatışmayı caydırmak, krizlere cevap vermek, saldırganlığı yenmek, deniz müştereklerini korumak, ortaklıkları güçlendirmek ve yardım-afet müdahalesi sağlamak. İkinci önemli nokta ise müttefik ve ortaklarla oluşturulacak küresel donanma ağı ile yetenek ve kapasitelerimizi birleştirerek var olan meydan okumalara karşı daha iyi mücadele edebilmek.”*³⁵³

Denizlerde yürütülmesi ön görülen savunma diplomasisi yol ve yöntemleri bu şekilde açıklanırken; stratejik yaklaşımda ise beş temel noktanın altı çizilmektedir: caydırıcılık, deniz kontrolü, güç tasarımı, deniz güvenliği ve tüm nüfuz bölgelerine erişim. Özellikle tüm nüfuz bölgelerine erişimle birlikte deniz, hava, kara, uzay ve siber uzay ile elektromanyetik spektrumda uygun etki özgürlüğü hedeflenirken; bir bütün olarak tüm bu araçlarla denizlerde ABD ulusal güvenliğinin garantiye alınması öngörülmektedir. Tarihsel açıdan bakıldığında ise söz konusu hedef ve yöntemler Soğuk Savaş döneminin “çevreleme-containment” stratejisinin nispeten daha derinlemesine ele alınışı olarak görülebilmektedir.³⁵⁴ Özellikle de Başkan Clinton döneminde “Önleme, caydırma ve yenilgiye uğratma” olmak üzere üç aşamada ifade edilen dönemin askeri stratejisinde ulusal gücün askeri unsurlarına öncelik vermekle birlikte, söz konusu askeri unsurların uluslararası ilişkileri ve diplomasiyi geliştirmedeki rolüne de vurgu yapılmıştır.³⁵⁵ Dönemin Savunma Bakanı Cohen tarafından da üzerinde önemle durulan bu stratejiye göre askeri odaklı ilişki kurma biçimi devletlerarasındaki yanlış anlamaların-algılamaların önlenmesi, devletlerin eylemlerini etkileyerek caydırıcılık yaratılması ve uzun vadede çatışmadan kaçınmalarının sağlanması açısından hayli önemlidir.

³⁵² US Department of Navy, A Cooperative Strategy for 21 Century Seapower, s:19-26, 2015.

³⁵³ US Department of Navy, A Cooperative Strategy for 21 Century Seapower, s:2, 2015.

³⁵⁴ Blannin, P. (2017). “Defence Diplomacy in the Long War”. Diplomacy and Foreign Policy. S: 62

³⁵⁵ A.g.e.63

Başkan Bush döneminde ise özellikle de henüz 11 Eylül saldırıları gelmeden evvel savunma diplomasisine bakışta değişimin işaretleri gelmiştir. Bu dönemde savunma diplomasisinden ziyade stratejik iletişim kavramı üzerinde durulmuş ve *ön alıcı savaş, caydırıcılık ve ekonomik yaptırımlar* üzerinden açıklanırken; Rumsfeld kavramı asimetrik güvenlik açıklarına karşı koruma sağlamaya dönük olarak imkân, insan ve organizasyon kombinasyonları ile askeri rekabet ve iş birliğinin değişen doğasını şekillendirecek bir süreç olarak tanımlamıştır. 2015 Ulusal Güvenlik Stratejisinde ise (Başkan Obama dönemi) savunma merkezli askeri angajmanın önemini³⁵⁶ vurgulayarak, “*yalnızca güçlü bir ordu tarafından desteklenen ABD liderliği ve diplomasisi devletlerarasındaki uzun vadeli saldırıları caydırabilir*” ifadelerine yer verilmiştir.³⁵⁷ Söz konusu sözleri destekler nitelikte bir başka açıklama ise Ryan Crocker’dan gelmiştir. Afganistan, Suriye ve Kuveyt büyükelçiliği görevlerini yürütmüş olan Crocker’e göre ABD açısından tehditler giderek daha karmaşık hale gelmektedir ve bu karmaşık tehdit ortamında kimi zaman askeri güç esastır fakat bu gücün diplomasi yolu etkin şekilde kullanılması şartı ile.³⁵⁸

Başkan Obama döneminin “*Asya’ya Yöneliş*” stratejisinde de temel yapı taşlarından biri olan bu anlayış devletlerin neden ittifak kurdukları sorusuna verilen cevap üzerinden açıklanabilmektedir. Genel olarak savunma, tarafsızlık ve itilaf paktları³⁵⁹ olarak sınıflandırılan ittifak ilişkileri aşağıdaki amaçlar doğrultusunda ele alınmaktadır:

*“İttifakların savaşı önlediği, rekabeti kontrol altına aldığı, farklı ittifakları dengelediği ya da bu ittifakların oluşumunun önüne geçtiği, askeri gücün kontrolünde avantaj sağladığı, uluslararası düzendeki kar-maliyet dengesinin kurulması.”*³⁶⁰

Altı çizilen söz konusu noktalar Başkan Obama döneminde Asya’ya yönelik ittifak stratejisinde de kendini gösterirken; Hillary Clinton “*Amerika’nın Pasifik Yüzyılı*” başlıklı makalesinde Asya’ya yaklaşımlarında ittifak ilişkilerinin yerini şu noktalarla ortaya koymuştur:

³⁵⁶ US National Security Strategy, (2015), White House, s:4-8

³⁵⁷ Blannin, P. (2017). “Defence Diplomacy in the Long War”. Diplomacy and Foreign Policy. S:63-65

³⁵⁸ A.g.e.25

³⁵⁹ Savunma Paktları: İmzalayan devletlerden herhangi biri saldırıya uğradığında diğerinin ona yardım etmesini zorunlu kılan,

Tarafsızlık Paktları: Taraflardan herhangi birinin saldırıya uğraması durumunda imzalayanların askeri açıdan tarafsız kalmasını zorunlu kılan,

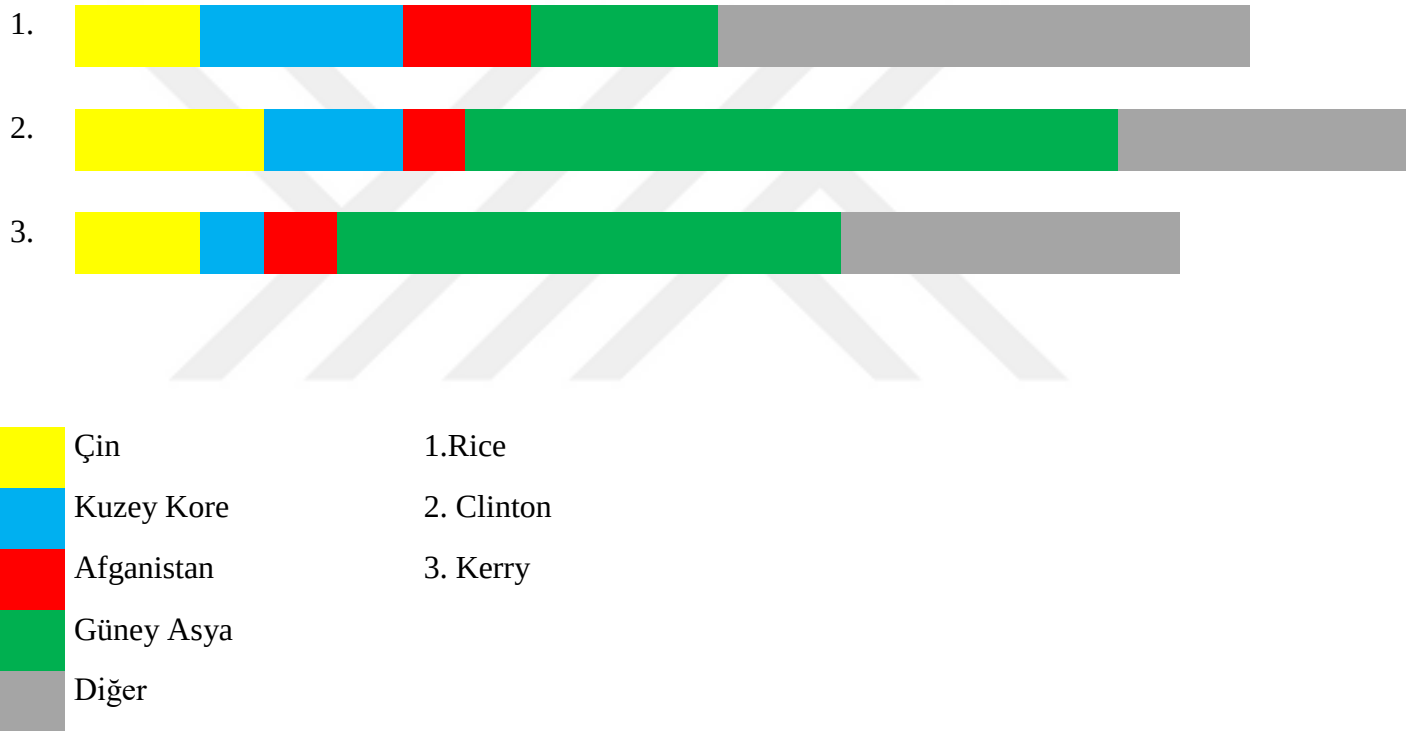
İtilaf – Antant: İmzalayan devletlerin birbirlerine danışmalarını ve har hangi bir krizde iş birliği yapmalarını zorunlu kılan askeri temaslardır.

³⁶⁰ A.g.e. s: 24-27.

“Asya Pasifik’e stratejik dönüşün temel araçları şunlardır: ikili güvenlik ittifaklarının güçlendirilmesi, Çin dâhil diğer yükselen güçlerle ilişkilerin derinleştirilmesi, bölgesel çok taraflı kurumlarla ilişki kurmak, ticaret ve yatırımın teşviki, geniş tabanlı askeri varlığın oluşturulması, demokrasi ve insan haklarının geliştirilmesi. Kurulacak ittifak ilişkilerinde ise siyasi uzlaşma, çevik ve uyarlanabilir olmanın yanı sıra provokasyonu caydırma kabiliyetinin de olması elzemdir.”³⁶¹

Söz konusu hedeflerin ne derece önemli olduğunu ise, Dış İşleri Bakanı Clinton dönemine kendisinden önceki ve sonraki dönemlerle karşılaştırmalı olarak bakıldığında, Güney Doğu Asya’ya yapılan ziyaretlerdeki artış üzerinden okumak mümkündür.

Sema 4: Karşılaştırmalı ABD Güney Asya’ya Yapılan Ziyaretler³⁶²

Clinton’un altını çizdiği askeri ittifakların genişletilmesi ve derinleştirilmesi adımına vurgu yapan bir diğer kaynak ise Pentagon tarafından yayınlanan Savunma Strateji Rehberi olmuştur. Söz konusu rehberde Asya’ya Yöneliş stratejisi doğrultusunda altı çizilen “yeniden dengeleme” hedefi iki temel araç üzerinden ele alınmıştır: Asyalı müttefikler ve kilit

³⁶¹ US Department of State, 2011, America’s Pacific Century, Remarks: Hillary Rodham Clinton, <https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/11/176999.htm> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

³⁶² Putz, C., Tiezzi, S. (2016). Din Hillary Clinton’s Pivot to Asia Work?, <https://fivethirtyeight.com/features/did-hillary-clintons-pivot-to-asia-work/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

ortaklarla ilişkiler, askeri kabiliyet ve varlık dengesinin oluşturulması.³⁶³ Pentagon tarafından altı çizilen bu iki nokta Savunma Bakanı Panetta tarafından Shangri-La Güvenlik Diyalogu (2012)³⁶⁴ ile bir kez daha vurgulanmış ve şu ifadelerle yer verilmiştir:

*“Yeniden dengein oluşturulmasında dört ana ilke esastır: ikili ve çok taraflı ortaklıkları genişletmek ve derinleştirmek, uluslararası kuralları ve düzeni teşvik etmek, Asya Pasifik’te projelendirilme ihtiyacı duyulan alanlara yatırım yapmak ve ABD varlığını geliştirmek.”*³⁶⁵

Asya Pasifik’te yeniden denge hedefine dönük olarak altı çizilen “ikili ve çok taraflı ilişkilerin güçlendirilmesi” hedefi Dış İşleri Bakanlığı’nca da vurgulanmakla birlikte, söz konusu vurguda “ABD müttefiklerinin modernize edilmesi ve güçlendirilmesi”³⁶⁶ ifadelerine de yer verilmesi dikkat çekici olmuştur. Bu ifade ile birlikte bölgedeki ortakların askeri yeteneklerine yapılacak olan desteğin de sinyali verilirken; Amiral Locklear yeniden dengelemenin dört ana operasyon noktasını *ittifakları güçlendirmek, operasyonları ve beklenmedik durumları planlamak, bölgedeki varlığı ve kabiliyetleri geliştirmek-derinleştirmek* olarak ifade etmiştir.³⁶⁷ Dış İşleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı ve sahada operasyon kuvvetlerinin Asya’ya Yöneliş stratejisine dair ortaya koydukları söz konusu noktalar ittifakları güçlendirmenin ABD açısından ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Bu noktadan hareketle ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Donilon ise altı çizilen ittifak ilişkilerinde hangi devletlere odaklanılacağına ve genel olarak “yeniden dengeleme” stratejisine dair genel hatlara şu şekilde değinmiştir:

“Asya’daki pakt müttefikleri ile yakın koordinasyon kurulması (Japonya, Güney Kore, Tayland ve Filipinler), Çin ile yapıcı iş birliğine gidilmesi, bölgenin yükselen güçleri ile iş birliğinin arttırılması (Hindistan, Endonezya, Vietnam, Myanmar), Asya’nın kurumları ile çok taraflı etkileşim düzeyinin arttırılması (ASEAN-Association of Southeast Asian Nations,

³⁶³ US Department of Defence, Sustaining US Global Leadership: Priorities for 21.Century Defence, s:2-3.

³⁶⁴ US Department of Defence, Remarks by Secretary Panetta at the Shangri – La Dialogue in Singapore, <https://archive.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=5049> (Erişim Tarihi: 25.05.2020). Shangri-La Dialogue 2012: Question&Answer Session with Leon Panetta, <https://www.youtube.com/watch?v=BvWmL8qKoRo> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

³⁶⁵ Thayer, C.A. (2012). The Shangri-La Dialogue 2012, E-International Relations, s: 1-6.

³⁶⁶ US Department of State, The East Asia-Pacific Rebalance: Expanding US Engagement, 2013.

³⁶⁷ US Department of Defence, 2014, Locklear Briefs on Asia Pacific, Partners, Security, <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/602976/locklear-briefs-on-asia-pacific-partners-security/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

EAS-East Asia Summit), başta Trans Pasifik Ortaklığı (TPP-Trans Pacific Partnership) olmak üzere yeni ticaret ve yatırım adımlarının sonuçlandırılması.”³⁶⁸

Ulusal Güvenlik Danışmanı Donilon’un ABD’nin Asya’da yürütmeyi ön gördüğü stratejisinin ittifak ayağına dair verdiği ayrıntılar Güney Çin Denizi’nin artan önemini gösterir niteliktedir. Zira gerek anlaşma müttefikleri olan Tayland ve Filipinler gerekse de bölgenin en önemli aktörlerinden olan Vietnam hâlihazırda Güney Çin Denizi’nde Çin ile deniz alanlarına dair anlaşmazlıklar yaşamaktadırlar. Bu noktada ABD’nin söz konusu anlaşmazlıklara yaklaşımı ise 2015 tarihli Shangri-La Güvenlik Diyalogunda³⁶⁹ açıklanmıştır. Dönemin Savunma Bakanı Carter tarafından açıklanan Güneydoğu Asya Deniz Güvenliği Girişimi çerçevesinde ABD’nin temel stratejisi şu şekilde ifade edilmiştir:

“Bölgesel bir ortak resim yaratma çabası ile bölgesel denizcilik alanlarına dair farkındalık yaratmak hedefine dönük olarak; ortaklarla birlikte çalışmak, daha etkili denizcilik müdahalesi operasyonları için gerekli altyapının oluşturulması, lojistik destek ve operasyonel prosedürlerin sağlanması, ikili ve bölgesel deniz tatbikatları ile sözleşmelerin derinleştirilmesi, ortak ülke operasyonel yeteneklerinin ve esnekliğinin güçlendirilmesi, ortakların denizcilik kurumlarına, yönetimlerine ve personel eğitimlerine destek olunmasının yanı sıra deniz güvenliği modernizasyon ve gereksinimlerinin desteklenmesi..”³⁷⁰

“Yeniden dengeleme” stratejisinin denizler ayağına dair ortaya konulan söz konusu yaklaşımdan hareketle bir bütün olarak, güvenlik çıkarlarını destekleyen savunma ilişkilerinin oluşturulması, müttefiklerin ve askeri ortakların savunma yeterliliklerine destek olunması, bilgi alışverişi ve istihbarat paylaşımlarının yoğunlaştırılması ve ABD kuvvetleri için altyapı erişim olanaklarının geliştirilmesi başlıklarına odaklanılmıştır. Bununla birlikte, ABD güvenlik iş birliği faaliyetlerine destek olması amacı ile şu başlıklar üzerinde durulmuştur:³⁷¹ operasyonel kapasitenin geliştirilmesi, operasyonel erişim ve küresel hareket serbestliği,

³⁶⁸ Asia Society, (2013), Complete Transcript: Thomas Donilon at Asia Society New York.

<https://asiasociety.org/new-york/complete-transcript-thomas-donilon-asia-society-new-york> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

³⁶⁹ IISS, The Shangri-La Dialogue 2015, Singapore, <https://www.iiss.org/events/shangri-la-dialogue/shangri-la-dialogue-2015> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

The Shangri-La Dialogue 2015: New Forms of Security Collaboration in Asia, <https://www.youtube.com/watch?v=HqGI4nW1zvw> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

³⁷⁰ Department of Defence, Asia-Pacific Maritime Security Strategy, s: 26. https://china.usc.edu/sites/default/files/article/attachments/NDAA%20A-P_Maritime_Security_Strategy-08142015-1300-FINALFORMAT.pdf (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

³⁷¹ US Department of State, Bureau of Political-Military Affairs, Report, 2008. <https://2009-2017.state.gov/t/pm/rls/rpt/fmrpt/2008/126352.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

bölgesel güven oluşturma, savunma teknolojisi iş birliği. Altı çizilen bu başlıklar altında ABD Savunma Bakanlığı ve ABD Dış İşleri Bakanlığının operasyonel safhaları altında organize edilen savunma diplomasisi süreçlerinde, ana organ olarak Savunma Güvenliği Yardım Ajansı kullanılmakta ve faaliyetler bu ajans vasıtası ile beş “bölgesel merkezden”³⁷² yürütülmektedir. Çin açısından ise askeri diplomasinin kavramsal boyutları ve sahaya yansımaları bakımından aşağıdaki noktalar öne çıkmaktadır.

3.2.2.Çin Deniz Stratejisi

Savunma diplomasisi faaliyetlerinde “askeri diplomasi” kavramını kullanan Çin’in³⁷³, söz konusu askeri temaslarının merkezinde yer alan Çin Halk Kurtuluş Ordusu-ÇHKO-People Liberation Army, faaliyetlerine dair stratejik yaklaşımında Çin’in “ulusal egemenliğinin, ulusal güvenliğinin, toprak bütünlüğünün ve barışçıl yükselişinin korunması” hedefine odaklanmaktadır.³⁷⁴ Söz konusu yetkinlik ise ordunun modernleştirilmesi başlığı üzerinden ele alınarak, herhangi bir kriz veya çatışma olasılığına karşı caydırıcılık oluşturma ve söz konusu kriz ortamı kaçınılmaz durumda ise karşı koyabilme yeterliliğinin sağlanması üzerinden tanımlanmaktadır.³⁷⁵ Bu noktada Çin’in tarihsel sömürgeciliğin izlediği yolu takip etmeyeceği vurgulanırken; “müşterek güvenlik” kavramının altı çizilmektedir. Söz konusu kavram çerçevesinde Soğuk Savaş döneminin katı güvenlik yaklaşımlarından uzaklaşılması gerektiğini ifade eden Çin’e göre askeri ve güvenlik alanlarındaki şüpheler uzun vadede önemli tehditler ortaya çıkarabilme potansiyeline sahiptir. Altı çizilen bu noktalarla birlikte 2000 yılında yayınladığı raporunda söz konusu faaliyetlere ilişkin olarak, “askeri diplomasi devletin diplomasisine, ulusal savunmanın ve silahlı kuvvetlerin modernizasyonuna hizmet etmelidir” ifadelerine yer verilmiştir.³⁷⁶

2011 yılında ÇHKO tarafından yayınlanan ÇHKO Askeri Terminolojisi beyanında ise askeri diplomasi faaliyetleri için şu ifadelere yer verilmiştir:

“Bir ülkenin dış ilişkilerinin önemli bir bileşeni olan askeri diplomasi; askeri personel değişimi, askeri müzakereler, silah kontrol müzakereleri, askeri yardım, askeri istihbarat iş birliği, askeri teknoloji iş birliği, uluslararası barışı koruma, askeri ittifak

³⁷² Defence Security Cooperation Agency, Department of Defence Centers, <https://www.dsca.mil/programs/dod-regional-centers> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

³⁷³ Yizhou, W., Xiuying, T., (2016). Sixty Years of China Foreign Affairs. China Social Science Press, s:126.

³⁷⁴ Cheung, T.M., (2015). Missions of the Peoples Liberation Army, RAND Cooperation. S: 25.

³⁷⁵ A.g.e.28-29

³⁷⁶ Allen, K., Saunders, P., Chen, J., (2017). “Chinese Military Diplomacy, 2003-2016: Trends and Implications”, INSS, s: 8-11.

*faaliyetleri dahil olmak üzere ülkeler ve ülke grupları arasındaki askeri ilişkileri kapsamaktadır.”*³⁷⁷

2015 yılında Merkez Askeri Komisyonu’nun da başkanı olan Devlet Başkanı Xi Jinping tarafından yapılan bir açıklama ise Çin’in askeri diplomasi faaliyetlerini dış politika stratejisinin önemli bir parçası olarak ele almıştır. Çin Komünist Partisinin askeri diplomasi faaliyetlerini *genel diplomatik hedeflere ulaşmak, ulusal güvenliği korumak ve Çin ordusunun inşasını teşvik etmek* için önemli bir araç olarak gördüğünü ifade eden Jinping, “*yeni bir evre*” mesajının askeri diplomasi çerçevesini de bu üç başlık üzerinden vermiştir.³⁷⁸ Jinping tarafından altı çizilen “yeni evre” söylemi ile Çin’in askeri diplomasisinin ulusal diplomasi ve güvenlik stratejisi içerisinde ne derece önemli bir konumu olduğunun altı çizilirken; Savunma Bakanlığı Sözcüsü Yang Yujun söz konusu yeni evreyi “daha gerçekçi ve mücadele odaklı” olarak tanımlamıştır. Yujun’un tanımlamasına ek olarak 2015 yılının öncesine nazaran daha aktif bir askeri diplomasi olduğu da söylenebilmektedir. Zira bu döneme bakıldığında ikili ve çok taraflı tatbikatların yanı sıra insani müdahalelerin de (ebola ile mücadele gibi) arttığı gözlenmiştir.³⁷⁹ Yujun bu faaliyetlerle birlikte Çin’in uluslararası sahnede görünürlüğünün arttığını ifade ederken; altı çizilen askeri temasların yaklaşık yüzde altmış beşi Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) ile yapılmıştır.

Xi Jinping’in “Çin Rüyası” olarak tanımladığı “*güçlü bir orduya sahip daha güçlü bir ulus*” hedefi, 2018 yılında ÇHKO tarafından yayınlanan bir makalede askeri diplomasi faaliyetlerinin kapsam ve içeriğine dair temel başlıklara yer verilmiştir. Şangay İş Birliği Örgütü üyeleri ile aktif savunma iş birlikleri, savunma ve güvenlikte ASEAN ülkeleri ile iş birliği, Afrika ile savunma ve güvenlik iş birliği başlıkları ile birlikte ABD ile güvenlik ve iş birliği temaslarından “Çin-ABD Pragmatik İş Birliği” olarak söz edilmesi dikkat çekici olmuştur. Bununla birlikte 2018 yılında ilk kez gerçekleştirilen Rus askeri tatbikatına katılımın ayrıntıları da verilmiştir.³⁸⁰ Tatbikat uyarınca Çin’den 3.200’den fazla asker, 900

³⁷⁷ A.g.e. 8

³⁷⁸ Tiezzi, S., (2015). Three Goals of China’s Military Diplomacy, The Diplomat.

<https://thedi diplomat.com/2015/01/3-goals-of-chinas-military-diplomacy/> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

³⁷⁹ Tiezzi, S., (2015). Three Goals of China’s Military Diplomacy, The Diplomat.

<https://thedi diplomat.com/2015/01/3-goals-of-chinas-military-diplomacy/> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

Yujun, Y., Defence Ministry’s Regular Press Conference on August 28, 2015,

http://www.mod.gov.cn/jzhzt/2015-09/15/content_4620303.htm (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

³⁸⁰ PLA Daily, Top Ten Highlights of China’s Military Diplomacy. <http://en.people.cn/n3/2018/1222/c90000-9531056.html> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

sert birim ve 30 uçak kullanılmıştır.³⁸¹ Askeri diplomasi doğrultusunda atılan söz konusu adımların yanı sıra ÇHKO'nun faaliyetlerine atfen üç dönemli bir analizin de altı çizilmektedir: *barış zamanında, savaş zamanında ve kriz zamanında yürütülecek faaliyetler*.³⁸² Barış zamanı açısından bakıldığında güvenlik ilişkilerinin sürdürüldüğü, uluslararası güvenlik için platformlara destek verildiği, ulusal savunma ve askeri inşanın desteklenmesine devam edilerek ülkenin stratejik konumunun muhafaza edilmesi başlıklarına odaklanılmakla birlikte, istikrarlı bir güvenlik ortamının oluşturulması ve merkezi çıkarların savunulması olmak üzere iki hedef belirlenmiştir.³⁸³

Altı çizilen iki hedef doğrultusunda ise özellikle de Asya'ya odaklanılarak, askeri kapasitenin artırılması, askeri-güvenlik iş birliklerinin aktifleştirilmesi ve güvenlik temelli iş birliği için bir çerçevenin oluşturulması olmak üzere üç ana hareket noktası belirlenmiştir.³⁸⁴ Askeri kapasite noktasında bölge genelinde konuşlandırılacak gemi ve uçakların savunmanın yanı sıra arama kurtarma gibi misyonlarının da olacağını ifade eden Çin, kurulacak yapay adalarla da bu sürecin desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.³⁸⁵ Oluşturulacak olan bu adalarla liman ve rıhtımların geliştirilmesi aynı zamanda devriye botlarının rahat hareket etmelerini de sağlamaktadır. Söz konusu faaliyetlerin yanı sıra barış zamanı misyonunun önemli bir rolü de rakip devletler üzerinde caydırıcılık yaratmaktır. Denizaltıların konuşlandırılması, artırılan devriyeler ve Güney Çin Denizi gibi ihtilaflı bölgelerde adalar üzerinde konuşlandırılan füzeler caydırıcılığın önemli aşamaları olarak ortaya konulmaktadır.³⁸⁶ Bu noktada altı çizilen caydırıcılık kavramı “stratejik caydırıcılık” yaklaşımı ile açıklanmış ve şu noktaların altı çizilmiştir: “*savaşma yeteneği ne kadar iyi olursa caydırıcılık da o derece etkili olur. Askeri kuvvetler yetenekli ve iyi hazırlanmış olmalıdır. Bunlara rağmen caydırıcılık her şeye kadir değildir, dolayısıyla en kötü senaryoya hazırlıklı olmak gerekir.*”³⁸⁷

Caydırıcılığın işletilemediği ve savaşın söz konusu olduğu durumlarda ise savaş zamanlarında yürütülen askeri diplomasi faaliyetleri kapsamında müttefiklerin

³⁸¹ PLA Daily, Top Ten Highlights of China's Military Diplomacy. <http://en.people.cn/n3/2018/1222/c90000-9531056.html> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

³⁸² Heath, T., (2017). China's Military Modernization and the South China Sea, CSIS, S: 77.

³⁸³ A.g.e.s:77

Tan,S.S., Singh, B., (2012). Asian Security, vol.8, no. 3, s: 228.

³⁸⁴ Heath, T., (2017). China's Military Modernization and the South China Sea, CSIS, S: 77.

³⁸⁵ Yamaguchi, S. (2016). Strategies of China's Maritime Actors in the South China Sea, China Perspectives, N.3, s: 23-30.

³⁸⁶ A.g.e.s:23-30.

³⁸⁷ Blasko, D., (2014). The Evolution of Core Concepts: People's War, Active Defence, Offshore Defence, Strategic Studies Institute, s: 109.

güçlendirilmesi, askeri yardım ve savaş için maddi destek sağlanması, savaşın sona erdirilmesi için farklı kanalların kullanılması başlıkları üzerinden hareket edilmesi öngörülmektedir.³⁸⁸ Çin açısından en olası çatışma alanları ise Güney Çin Denizi özelinde bakılacak olursa, egemenlik hakları konusunda ihtilaflı bölgeler ve deniz iletişim hatlarının kontrolü için önemli noktalar olmuştur. Bu bölgelerde olası çatışma ihtimallerine karşı ÇHKO strateji belgelerinde abluka ve abluka karşıtı operasyonlar üzerinde durulmaktadır.³⁸⁹ Rakip deniz iletişim hatlarının kesilmesi ya da kendi deniz iletişim hatlarının bütünlüğünün rakipler karşısında korunması abluka ve abluka dışı operasyonlar başlığı altında ele alınmaktadır. Ortaya çıkabilecek bir ABD müdahalesinin dahi mümkün olabileceğini ve dolayısıyla hazırlıklı olunması gerektiğini ifade eden söz konusu yaklaşıma göre bölgede oluşabilecek çatışmalar karşısında hava ve deniz üstünlüğünün korunması esastır. Abluka ve abluka dışı operasyonlar bu yönde ele alınırken; olası bir çatışma durumunda ele alınması ön görülen bir başka yöntem ise mercan adaları ve resif alanlarının ele geçirilmesi olmuştur. Söz konusu opsiyon Filipinler ve Vietnam gibi Güney Çin Denizi'nde karasuları anlaşmazlıkları yaşanan devletlere dönük olası eylemler olarak ele alınmıştır.³⁹⁰

Muhtemel savaş durumlarında atılması öngörülen adımlar bu şekilde ifade edilirken, Çin'in uzun vadede karşılaşabileceği savaşlar kapsamı, riski, yoğunluğu ve olasılığı çerçevesinde aşağıdaki dört ana senaryo ile ele alınmıştır:

“1.Çin anakarasında büyük ölçekli yüksek yoğunluklu savunma savaşı (düşük olasılık-yüksek risk).

2.Tayvan üzerinden nispeten büyük ölçekli ve nispeten yüksek yoğunluklu anti-ayrılıkçı savaş (nispeten yüksek olasılık ve yüksek risk).

3.Tartışmalı bölgeler ve sular üzerinde orta ve küçük ölçekli savaşlar (orta olasılık ve risk).

³⁸⁸ Chinese Military Strategy, Embassy of the People's Republic of China, <http://az.china-embassy.org/eng/xwdt/t1267266.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

Blasko, D., (2014). The Evolution of Core Concepts: People's War, Active Defence, Offshore Defence, Strategic Studies Institute, s: 109-111.

³⁸⁹ Hao, Y., Chou, B.K.P., (2011). China's Policies on its Borderlands and the International Implications. World Scientific, s: 167-168.

³⁹⁰ Heath, T., (2017). China's Military Modernization and the South China Sea, CSIS, S: 71-72.

4.Küçük ölçekli ve düşük yoğunluklu karşı mücadele, istikrarın korunması ve hak savunma eylemleri (olasılık veya risk tayin edilmemiştir). ”³⁹¹

Son olarak kriz zamanlarında yürütülecek askeri diplomasi faaliyetlerinde ise kriz esnasında esnek karar alımların sağlanması için gerekli gözetim ve keşiflerin yapılması, kriz durumunu etkin yönetimi için farklı opsiyonlara sahip askeri güç vasıtalarının (gemi, denizaltı vs) sağlanması ve rakip devletleri kriz anında caydıracak ve onlar açısından saldırı maliyetini arttıracak adımların atılması başlıklarına değinilmektedir.³⁹² Söz konusu başlıklardan hareketle Spratly Adalarındaki yapay küçük ada inşası gerek savunma gerekse de kriz zamanlarında caydırıcılık unsuru olması dolayısıyla hayli kritiktir. Gözetim ve keşif uçaklarının bölgede rahat hareketinin yanı sıra deniz sahil güvenlik ve teknelerinin kriz zamanlarında etkin kullanımı için de söz konusu yapay adalar oldukça önemlidir.³⁹³ Yapılan bu üç ayrımla birlikte, Çin’in faaliyetlerine dair barış zamanlarında yürütülmesi öngörülen askeri diplomasi faaliyetlerine uygun olduğu analizler yapılmaktadır. Özellikle Devlet Başkanı Xi Jinping’in 2015 yılında Askeri Diplomatik Çalışma Konferansı’nda Çin’in askeri diplomasi faaliyetlerindeki temel amaçlarına atfen ulusal dış politikanın desteklenmesi, ulusal güvenliğin korunması ve kuvvet inşasına devam edilmesi başlıklarının altını çizmesi barış dönemlerinde yürütülmesi öngörülen askeri temasların korunduğu şeklinde yorumlanmıştır.³⁹⁴

Üç farklı durumda Çin askeri diplomasi faaliyetlerinin bu şekilde kategorize edilmesinin yanı sıra diğer önemli sınıflandırma ise ÇHKO faaliyetleri üzerinden yapılmıştır. Operasyonel ve stratejik olarak ayrılan bu faaliyetlerde operasyonel açıdan Çin’in herhangi bir saldırıyı yapma ya da yapılan bir saldırıyı kazanmaya dönük mühimmat ve niteliklerinin arttırılmasına odaklanılmaktadır.³⁹⁵ Stratejik açıdan ise ulusal hedefler doğrultusunda farklı ülkelerin orduları ile temaslar, bu vasıta ile oluşturulacak uzun vadeli ittifaklar ve dolayısıyla

³⁹¹ Fravel, M.T. (2016). China’s Changing Approach to Military Strategy: The Science of Military Strategy from 2001 to 2013. MIT Political Science, s: 13-14.

³⁹² Zhang Yuliang [张玉良], ed., The Science of Campaigns [战役学], 2nd ed., Beijing: National Defense University Press [国防大学出版社], 2006. <https://taiwan-in-perspective.com/2015/12/30/peoples-liberation-army-textbooks-science-of-campaigns-2006-and-science-of-strategy-2013/> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

³⁹³ Almannaï, F. (2019). Why China Built in the South China Sea, Canadian Forces Collage, National Defence, s:3-12.

³⁹⁴ Phillip, D., Saunders, C., Shyy, J., (2019). Chinese Military Diplomacy. National Defence University. S:209

³⁹⁵ A.g.e.210

şekillendirilmesi ön görülen güvenli bir stratejik ortam ele alınmaktadır.³⁹⁶ Altı çizilen bu noktalardan hareketle Çin'in yakın çevresinde (özellikle Güneydoğu Asya'da) yürüttüğü savunma diplomasisi için ise şu noktalara temas edilmektedir: Çin'in önemle üzerinde durduğu “barışçıl kalkınma” tezinin savunma diplomasisi vasıtası ile gösterilmesi (ekonomik ve askeri büyümeye rağmen tehdit olunmadığı mesajı) ve buna bağlı olarak bölgesel güvenlik kaygılarının giderilmesi, ÇHKO'un yürütülen faaliyetler vasıtası ile bölgesel dinamikleri ve güvenlik perspektiflerini daha iyi anlaması, bölgeye dönük silah satışları ile bir taraftan gelirlerin arttırılırken diğer taraftan silah ticareti yapılan ülkelerde etkinliğin artması, son olarak Güneydoğu Asya ülkelerinin başta ABD olmak üzere farklı aktörlerle kuracağı ilişkileri dengelemek.³⁹⁷

Savunma diplomasisinde altı çizilen söz konusu hedefler denizlerde yürütülen faaliyetlerde de kendini göstermektedir. Bu doğrultuda 1949'dan 1980'lere kadar deniz stratejisini “kıyı savunması” kavramı üzerinden tanımlayan Çin, 1982'den itibaren Amiral Liu Huaqing yönetiminde “açık deniz savunması” olarak ortaya koymuştur.³⁹⁸ Açık Deniz Savunma stratejisi doğrultusunda Güney Çin Denizi, Doğu Çin Denizi ve Sarı Denizi de içerisine alan 200 mil münhasır ekonomik bölgenin yanı sıra Tayvan ve Okinawa çevresindeki suları da içerisine alan noktalarda etkinlik kurulması hedeflenmektedir. Bugün gelinen noktada ise “açık deniz savunmasına” benzer şekilde “uzak deniz operasyonları” ve “uzak deniz savunması” kavramları deniz stratejisi özelinde kullanılmaktadır. Uzak denizler üzerine yoğunlaşan söz konusu yaklaşım 2004 yılında Hu Jintao tarafından Yeni Yüzyılın Yeni Döneminde ÇHKO'nun Tarihi Görevleri³⁹⁹ başlığı altında da ele alınmıştır. “Üç Öneri ve Bir Rol” olarak ortaya konulan söz konusu yaklaşımla birlikte şu noktaların altı çizilmiştir:

*“Parti pozisyonunun sağlamlaştırılması, ulusal kalkınma yolunda ortaya çıkan stratejik fırsatların korunması, ulusal çıkarların korunması için stratejik destek oluşturulması, dünya barışının korunmasında ve kalkınmanın teşvik edilmesinde rol oynamak.”*⁴⁰⁰

³⁹⁶ Chinese Military Strategy, Embassy of the People's Republic of China, <http://az.china-embassy.org/eng/xwtd/t1267266.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

³⁹⁷ Singh, B., Tan, S.S., (2011). China's Defence Diplomacy in Southeast Asia. Rajaratnam School of International Studies, s:3.

³⁹⁸ Christoffersen, G., (2009)., China and Maritime Cooperation: Piracy in the Gulf of Aden, ISPSW Institute for Strategic, Security and Economic Consultancy, Berlin, Germany, s: 3-7.

³⁹⁹ A.g.e. 4

Mulvenon, J., (2009). Chairman Hu and the PLA's “New Historic Missions”. China Leadership Monitor.No:27. S:1-10

⁴⁰⁰ A.g.e.2

2009 yılında ise “Ahenkli Denizler” başlığı ile bir sempozyum düzenlenmiş, Başkan Jintao ABD de dahil olmak üzere birçok farklı ülkenin donanmasının katıldığı söz konusu sempozyumda Çin’in uluslararası deniz güvenliğinde iş birliğine açık olduğunu vurgulamıştır.⁴⁰¹ Fakat söz konusu iş birliği vurgusunun ne derece sınırlı kaldığı Güney Çin Denizi özelinde yürütülen faaliyetlerde gözlemlemek mümkündür. Bir örnekle açıklamak gerekirse, 1990’larda Çin yönetimi tarafından “Kapsamlı Güvenlik” kavramı⁴⁰² çokça kullanılmış ve bu kavramın bir yansıması olarak 1997 yılında Çin ASEAN Bölgesel Forumunda ikili ilişkilerde “Yeni Güvenlik Konsepti” yaklaşımı ortaya atılmıştır.⁴⁰³ Savunma diplomasisi açısından önemli bir fırsat olarak öne çıkan bu yaklaşımlar, Ahenkli Denizler ve Yeni Güvenlik Konsepti, her ne kadar karşılıklı iş birliğinin geliştirilmesini hedeflemiş olsa da, Güney Çin Denizi’nde yürütülen savunma diplomasisi faaliyetlerinde bu hedefin ne derece sınırlı kaldığı gözlenmektedir.

Bu doğrultuda ABD ile 2014 yılında yapılan Pasifik Savaşı tatbikatı iki taraf arasındaki savunma diplomasisinin sınırlarını görmek açısından hayli kritiktir. ÇHKOD (Çin Halk Kurtuluş Ordusu Donanması) tarafından füze muhrip Haikou, füze firkateyn Yueyang, kapsamlı tedarik gemisi ve hastane gemisi ile yürütülen söz konusu tatbikatta 1100 subay ve askeri görev almıştır.⁴⁰⁴ Çin’in söz konusu tatbikat programında olmamasına rağmen genel istihbarat gemisi de kullanırken; ABD ise Çin’i tatbikatın savaşa bağlantılı bölümlerinden uzak tutmaya gayret etmiştir. Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasasının⁴⁰⁵ olası bir ihlalinin önüne geçmeye çalışan ABD deniz kuvvetleri Çin’in yasayı ihlal edebilecek eylemlerinden çekinirken; Çin tatbikatta denizde bir hedefe ateş etmeyi içeren basit topçu tatbikatlarına katılmıştır.⁴⁰⁶ Bununla birlikte 2016 yılında batı denizaltıları ile uyumunu test etmek amacı ile saha egzersizinin de dahil olduğu denizaltı kurtarma tatbikatına dahil olmuştur. Çin açısından en kritik savunma diplomasisi faaliyetlerinden biri ise Rusya ile olan temaslarıdır.

⁴⁰¹ Christoffersen, G., (2009)., China and Maritime Cooperation: Piracy in the Gulf of Aden, ISPSW Institute for Strategic, Security and Economic Consultancy, Berlin, Germany, s: 5.

⁴⁰² Yang, J. (2010). China’s Security Challenges: Priorities and Policy Implications. Asia Pacific Countries’ Security Outlook. http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series5/pdf/5-10.pdf (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

⁴⁰³ Asia Pacific Security, China’s “New Security Concept” and Southeast Asia” <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/p239321/pdf/ch085.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

⁴⁰⁴ Allen, K., Chen, J., Saunders, P.C.(2017). Chinese Military Diplomacy, 2003-2016: Trends and Implications, National Defence University Press, s: 25-27.

⁴⁰⁵ U.S. Congress, National Defence Authorization Act 2017-2018, <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/housebill/2810/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22national+defense+authorization+act%22%5D%7D> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

⁴⁰⁶ Allen, K., Chen, J., Saunders, P.C.(2017). Chinese Military Diplomacy, 2003-2016: Trends and Implications, National Defence University Press, s: 25-27.

Rus donanması ile deniz iş birliği tatbikatlarını içeren söz konusu faaliyetler, kombine arama kurtarma (denizden denize, denizden sualtına, denizden havaya), kombine denizaltı tahrip savaşları, kombine hava savunması ve gemi kurtarma faaliyetlerini içermiştir.⁴⁰⁷

Bu bölümle birlikte ABD ve Çin açısından savunma diplomasisi-askeri diplomasi faaliyetlerinin ne şekilde ele alındığı incelenmiştir. Söz konusu incelemeden de görüldüğü üzere her iki devlet de savunma diplomasisi faaliyetlerinde barış ve istikrarın korunması misyonunu ifade etmekle birlikte stratejik öncelik olarak ulusal çıkarın altını çizmektedir. Bu noktadan hareketle her iki devlet de savunma diplomasisi faaliyetlerini caydırıcılık, askeri angajman ve askeri iş birlikleri oluşturma kavramları başta olmak üzere savaş, barış ve kriz dönemi faaliyetleri gibi çeşitli sınıflandırmalara gitmekte ve bu sınıflandırmalar doğrultusunda adımlar atmaktadırlar. Altı çizilen bu nokta ile birlikte özellikle de Güney Çin Denizi gibi ihtilaflı bölgelerde savunma diplomasisi faaliyetlerinin sınırları da ortaya çıkmaktadır. Bu noktada ABD ve Çin arasında savunma diplomasisi faaliyetlerinde Güney Çin Denizi'nin her iki devlet için de stratejik bir rekabet alanı olarak varlığını nasıl koruduğu tarihsel veriler üzerinden analiz edilecektir.

3.3. Tarihsel Perspektifle ABD ve Çin Savunma Diplomasisi Faaliyetleri

Soğuk Savaş döneminin en önemli evrelerinden biri olan Çin'in Ping-Pong Diplomasisi adımları⁴⁰⁸ ve ardından başlayan “yumuşama dönemi” ABD-Çin güvenlik ilişkilerinde de önemli adımların atıldığı bir evreyi temsil etmektedir. Söz konusu evrede Sovyetlerin çevrelenmesi gibi stratejik bir hedef doğrultusunda diplomatik olarak yakınlaşan taraflar, askeri iş birliği doğrultusunda da çeşitli adımlar atmıştır.⁴⁰⁹ Bu doğrultuda 1979 yılında Deng Xiaoping tarafından gerçekleştirilen ziyarette ABD'den silah alımının yanı sıra Batı Çin'deki Sovyet silahlanma faaliyetleri de ele alınmıştır. Ocak 1979'da ABD Çin'deki Büyükelçiliğine Savunma Ateşe Ofisi açmış, Sovyetlerin Aralık 1979'daki Afganistan işgali ise iki taraf arasındaki savunma diplomasisinde “Sovyet tehdidi” unsurunu arttırmıştır. 1980 yılında ABD ve Çin Savunma Bakanlarının gerçekleştirdiği temaslarla uzun vadeli askeri iş birliği planları üzerinde çalışılırken; askeri tesislere karşılıklı ziyaretler, tatbikatlar ve doktriner tartışmalar

⁴⁰⁷ German Institute for International and Security Affairs, “Partnership on the High Seas”. https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

⁴⁰⁸ Hong, Z., Sun, Y.(2010). The Butterfly Effect and the Making of Ping Pong Diplomacy, Journal of Contemporary China, Vol:9, Issue:25, s: 429-448.

⁴⁰⁹ CRS Report For Congress, 2005, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, s: 1-10.

gerçekleştirilmiştir. Özellikle de ABD kongresinden Çin'e silah ihracatı ile ilgili kısıtlamaların kaldırılmasına ve NATO üyesi olan bir ülke ile aynı muameleyi görmesine ilişkin yasa tasarısının geçmesi tarafların ne derece yakınlaştıklarını anlama açısından hayli kritiktir.⁴¹⁰ Söz konusu yasa kapsamında teknik iş birliği, teknoloji transferi ve silah alımı konusunda önemli adımlar atılmıştır.

Her ne kadar savunma diplomasisi çerçevesinde atılan adımlar iki taraf açısından da umutlu olarak nitelendirilse de 1981 yılında ABD Senato Dış İlişkiler Komitesi ve Kongre Araştırma Servisi tarafından yapılan “ABD-Çin Askeri İş Birliği Çalıştayında”⁴¹¹ ikili ilişkilerin askeri boyutunda ihtiyatlı olunması gerektiğinin altı çizilmiştir. Söz konusu çalıştayda antitank gibi füzelerin Çin'e satılmasında bir fikir birliğine varılmış olsa da uzun vadede Çin davranışlarının öngörülemediği, Sovyetlerin bu süreçte daha radikalize olma ihtimali ve Çin ile gelişen askeri temasların diğer Asya ülkeleri ile birlikteliği zayıflatma ihtimali savlarından hareketle atılacak adımlarda temkinli olunması gerektiği ifade edilmiştir. Esasen ABD tarafından altı çizilen temkin 1979 yılında, Çin ile askeri diplomaside atılan önemli adımlara rağmen, Tayvan'a silah satışının sürdürülmesinden de anlaşılabilir. Söz konusu satışlar Başkan Carter tarafından Tayvan İlişkileri Yasası altında yürütülmüş ve ticari-kültürel ilişkileri de düzenlemiştir.⁴¹² Her ne kadar Tayvan'a dönük bu adımlar Çin'i askeri ilişkiler konusunda ihtiyatlı olmaya sevk etse de Sovyetler iki tarafın savunma diplomasisi ilişkilerini koruyucu bir tehdit olarak varlığını sürdürmüştür. Bu doğrultuda atılan karşılıklı adımlar neticesinde, ABD askeri helikopter, iletişim ekipmanı ve nakliye uçağı satmak amacıyla Çin'de bir istasyon kurmuş, Çin ise Afganistan'daki Sovyet karşıtı mücahitlere silah satmayı kabul etmiştir.⁴¹³

1980'lerle birlikte başlayan bu süreç savunma teknoloji transferinde de önemli gelişmelere sahne olmuştur. Jeofizik analiz ve haritalamanın yanı sıra teknoloji paylaşımında da iki taraf arasında önemli adımlar atılmıştır. 1984 yılında Çin'in Yabancı Askeri Satış statüsü kazanması bu dönemin önemli gelişmelerinden biri olmakla birlikte, Reagan yönetiminin silah satışına belirli kriterler getirmesi ABD'nin Çin'e dönük ihtiyatlı

⁴¹⁰ CRS Report For Congress, 2003, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, s: 1-7.

⁴¹¹ Finkelstein, D.(2010). The Military Dimensions of U.S.-China Security Cooperation, CNA China Studies, https://www.cna.org/CNA_files/PDF/D0023640.A1.pdf (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

⁴¹² House of Representatives, 1979, US-Taiwan Relations Act, <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP85-00003R000100050016-5.pdf> (Erişim Tarihi: 05.05.2020).

⁴¹³ Woon, E.Y.(1989). Chinese Arms Sales and US-China Military Relations. Asian Survey, Vol:29.No:6.s:601-618.

yaklaşımının sürdüğünü göstermiştir.⁴¹⁴ Söz konusu kriterler ise hava savunması, tanksavar füzeler, topçu ve mühimmatların yanı sıra denizaltı tahrip gemilerinde uygulanmıştır. Sınırlamalara rağmen 1984 ve 1986 yılları arasında iki taraf arasında askeri mühimmat satışı, tesislerin modernizasyonu, askeri teçhizatlar da yenileme ve değişim çalışmalarına dair bir program hayata geçirilmiştir.⁴¹⁵ Soğuk Savaş döneminin ABD-Çin arasındaki askeri iş birliğini en açık şekliyle ortaya koyan 1980’ler, Tiananmen Olayları (1989) sonrasında yerini durgunluğa bırakmıştır.⁴¹⁶ Teknoloji transferlerinin, askeri değişim programlarının ve teknik iş birliği için ön görülen adımların iptal edildiği bu süreçte 1990 Şubat-Dış İlişkiler Yetki Yasası çerçevesinde Çin’e teknoloji ve silah ambargoları da uygulanmaya başlanmış⁴¹⁷ ve ilişkiler dondurulmuştur. Buna karşılık Çin de aynı yıl “Barış İncisi” olarak adlandırılan ve ABD ile iş birliği doğrultusunda yürütülen programı iptal etmiştir.⁴¹⁸

Karşılıklı olarak atılan bu adımlar birkaç sebep üzerinde açıklanabilmektedir. Soğuk Savaş döneminde ABD ve Çin’i yaklaştıran Sovyet tehdidinin ortadan kalkması, Çin’in 1987’de İran’a gemi füzesi satışı, 1988’de ise Suudi Arabistan’a balistik füze satışı⁴¹⁹ ABD’nin “temkin” siyasetini güçlendirici etki yapmıştır. Çin ise her ne kadar ABD’yi ekonomik büyümesi için bir fırsat olarak görse de kendi bölgesindeki silahlanma çabalarından (Tayvan’ın desteklenmesi) ve dolayısıyla olası bir çevrelenme stratejisinden çekinmiştir.⁴²⁰ Söz konusu çekincelerin de etkisi ile Başkan Clinton dönemine dek ilişkilerde olumlu sayılabilecek herhangi bir adım atılmazken, “angajman”⁴²¹ politikası kapsamında özellikle de Çin Halk Kurtuluş Ordusu ile çeşitli temaslarda bulunulmuştur. Çin Halk Kurtuluş Ordusu ile yapılan görüşmeler iki devletin stratejik önceliklerini ve askeri

⁴¹⁴ Pollpeter, K.(2004). US-China Security Management: Assessing the Military to Military Relations, RAND Corporation, s:11-14.

⁴¹⁵ US Department of State, 2019, US-China Bilateral Relations: The Lessons of History, <https://www.state.gov/u-s-china-bilateral-relations-the-lessons-of-history/> (Erişim Tarihi: 01.05.2020).

⁴¹⁶ CRS Report For Congress, 2012, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, s: 1-5.

⁴¹⁷ US General Accounting Office, (1998), China: US and EU Arms Sales Since the 1989 Embargos, <https://www.gao.gov/archive/1998/ns98171t.pdf> (Erişim Tarihi: 2.05.2020).

⁴¹⁸ Wilborn, T.L.(1994). Security Cooperation With China: Analysis and a Proposal, <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/1414.pdf> (Erişim Tarihi: 3.05.2020).

⁴¹⁹ Middle East Policy Council, M. China’s Policy in the Persian Gulf, <https://mepc.org/chinas-policy-persian-gulf> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

⁴²⁰ Brookings Institutions, The Taiwan Issue and the Normalization of US China Relations, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/01/The-Taiwan-Issue-and-the-Normalization-of-US-China-Relations-Bush-Rigger1.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

Wang, E.(2010). Engagement or Containment? Americans’ View on China and Sino-US Relations, Journal of Contemporary China, Vol:11, Issue:31, s: 381-392).

⁴²¹ Pollpeter, K.(2004). US-China Security Management: Assessing the Military to Military Relations, RAND Corporation, s:14-25.

temaslarının niteliğini anlama noktasında hayli kritiktir. ABD Savunma Bakanlığı ve ÇHKO arasında yürütülen görüşmelerde (Mart 1997) öne çıkan başlıklar şeffaflığın artırılması, karşılıklı güvenlik diyalogunun geliştirilmesi, özellikle de Doğu Çin Denizinde meydana gelen kaza risklerine karşı önlemlerin artırılması, iki taraflı işlevsel değişim programlarının düzenlenmesi, üst düzey savunma görüşmelerinin belirli bir düzene bağlanması, çok uluslu ve çok taraflı askeri faaliyetlere ÇHKO'nun katılımının teşvik edilmesi olmuştur.⁴²² Görüşmeler altı çizilen başlıklar altında sürdürülürken; dönemin savunma bakan yardımcısı Paul Wolfowitz Çin ile yürütülen askeri temasların kapsam ve derinliğine ilişkin şu ifadelerle yer vermiştir:

*“ABD ve Çin askeri personellerinin karşılıklı etkileşimi karşılıklı yanlış anlaşılmalara azaltacak ve iş birliği için bize yeni fırsatlar sunacaktır. Ancak bu fırsatların başarıya ulaşması için şeffaflık ve karşılıklılık ilkelerine ihtiyacımız var. Bu süreçte iki tarafın da karşılıklı fayda elde etmesi oldukça önemlidir. Karşılıklı olarak birbirimizden ne derece haberimiz olursa yanlış anlaşılma ve tehlike o derece azalır”*⁴²³

Bu noktada ABD açısından söz konusu iletişim kanallarının açık tutulması belirli hedefler doğrultusunda ele alınan bir başlık olmuştur. Söz konusu hedefler ÇHKO'nun işleyişi ve hareket noktasına dair malumata sahip olmak, Tayvan ve ABD müttefiklerine karşı olası bir güç kullanımında caydırıcılık yaratmak, Tayvan Boğazında gerginliği düşürmek, İran Pakistan ve Kuzey Kore gibi ülkelere olası silah satışını engellemek başta olmak üzere bölgede stratejik silah kontrolünü sağlamak olmuştur. Söz konusu hedeflerle birlikte, ikili görüşmelerde ABD “aşağıdan yukarıya” bir ilerleme perspektifinde önce alt kademede bir ortaklığı başlatıp sonrasında stratejik ortaklığa vardırma doğrultusunda hareket ederken; Çin ise öncelikli olarak stratejik konularda bir “orta yol” aranması gerektiği fikri üzerinde durmuştur.⁴²⁴ Stratejik ön görüler açısından ortaya çıkan bu farklılığa rağmen 1998 yılında hava ve deniz operasyonlarında olası kazaların ya da iletişim aksaklıklarının önüne geçilmesi amacı ile Askeri Deniz İstişare Anlaşması yapılmıştır.⁴²⁵ Bu anlaşma ile birlikte 1997 yılında başlayan Savunma Danışma Müzakereleri de Clinton döneminde angajman stratejisinin

⁴²² CRS Report For Congress, 2014, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, s: 10-20.

⁴²³ CRS Report For Congress, 2012, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services.

⁴²⁴ CRS Report For Congress, 2014, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, 2-11.

⁴²⁵ Department of Defence, 1998, Establishing a Consultation Mechanism to Strengthen Military Maritime Safety, <https://fas.org/nuke/control/sea/text/us-china.pdf> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

savunma diplomasisi ayağını temsil eden gelişmeler olmuştur. Söz konusu gelişmelere rağmen, Nisan 1998’de Çin’e karşı ihracat kontrol yasalarının ihlali sebebi ile bir soruşturma başlatılmış ve Çin’in savunma diplomasisi çerçevesinde yapılan bir bilgi alışverişi sırasında balistik füze geliştirecek uzmanlığa sahip olduğu iddia edilmiştir.

Söz konusu iddiaların araştırılması için kurulan Cox Komitesinin raporu ise Clinton döneminde başlatılan angajman stratejisinin ve yeniden harekete geçirilen savunma diplomasisinin sorgulanmasına yol açmıştır. Süreç sonunda Ulusal Savunma Yetkisi Yasası kabul edilirken; Çin ile yürütülen savunma diplomasisi ilişkilerinde yasa uyarınca olası ulusal güvenlik tehdidi yaratacak etkileşimler yasaklanmıştır.⁴²⁶ Bu gelişmenin yanı sıra, Tayvan’ın bağımsızlığı yönünde derinleşen tartışmalar sonucunda ABD Tayvan ile savunma iş birliği anlaşmalarını, Çin ise bir taraftan ambargoların etkisi ile uzun vadeli yerli silah üretimi ve alternatif iş birliği güzergâhlarına odaklanırken diğer taraftan da Tayvan’ın olası bir bağımsızlık ihtimalini engellemek için askeri hazırlıklarını hızlandırmaya başlamıştır. 1990’lar ABD-Çin güvenlik ilişkileri açısından belirtilen olaylara sahne olurken; Başkan Bush döneminde, Çin’i stratejik partner olarak tanımlayan Clinton yönetiminin aksine Çin için stratejik rakip vurgusu yapılmıştır.⁴²⁷ Ortaya çıkan bu farklılığa rağmen tıpkı Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi 2001 sonrasında da iki tarafı birbirine yaklaştıran bir tehdit öne çıkmıştır: teröre karşı küresel savaş. Ortaya çıkan bu yeni tehditle birlikte 2002 yılında Çin devlet başkanı Hu Jintao ABD ziyareti gerçekleştirmiş savunma diplomasisine dönük düzenli temasların yeniden ele alınması kararlaştırılmıştır.⁴²⁸

Söz konusu ilerlemeye rağmen gerek ABD gerekse de Çin nezdinde ilişkilere şüpheli yaklaşımı destekleyen gelişmeler de yaşanmıştır. 2002 yılında Sarı Deniz’de ABD donanma gemisi ve ÇHKO arasında yaşanan gerginlik bunlardan biridir. Çin olayda ABD ‘nin kendisinin münhasır ekonomik bölgesini ihlal ettiğini savunurken; ABD deniz kuvvetlerinin Çin tarafından taciz edildiğini ifade etmiştir.⁴²⁹ Görüşmeler neticesinde uzlaşılan bu olay sonrasında taraflar arasında en üst rütbeli ziyaretlerin gerçekleştirilmesi 2006 yılını bulmuş;

⁴²⁶ Select Committee US House of Representatives, 1999, US National Security and Military/Commercial Concerns with the People’s Republic of China, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRPT-105hrpt851/pdf/GPO-CRPT-105hrpt851.pdf> (Erişim Tarihi: 03.05.2020).

⁴²⁷ Baum, R.(2001). From “Strategic Partners” to “Strategic Competitors”: George W. Bush and the Politics of US China Policy, Journal of East Asian Studies, Vol:1, Issue:2, s: 191-220.

⁴²⁸ Pollpeter, K.(2004). US-China Security Management: Assessing the Military to Military Relations, RAND Corporation, s:49-62.

⁴²⁹ Eckholm, E.(2002). China Complains U.S. Navy Violated 200-Mil Zone, <https://www.nytimes.com/2002/09/26/international/china-complains-us-navy-violated-200mile-zone.html> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

bu tarihte Donald Rumsfeld'in Çin ziyaretine karşılık ÇHKO generali Guo Boxiong ABD'yi ziyaret etmiştir. Karşılıklı ziyaretlerde istenilen sonuçlara ulaşılamaması ise Çin açısından ABD'nin Güney Çin Denizindeki faaliyetlerine, Tayvan'a silah satışına, Çin'e yönelik askeri yaptırımlara ve ÇHKO ile ilgili kongreye sunulan raporlarına bağlanırken; ABD açısından ise Çin'in yakın bölgesindeki deniz faaliyetlerine, siber tehditlere ve nükleer faaliyetler konusunda adım atılmamasına bağlanmıştır.⁴³⁰ İki taraf arasında önemli bir kriz yaratan diğer olay ise Çin'in 2007 yılında ilk doğrudan yükselen anti uydu silah testini başarı ile gerçekleştirmesi sonrasında yaşanmıştır.⁴³¹

Bu gelişmenin ardından Başkan Bush yönetimi Tayvan'a 1982'den sonra en yüksek rakamlı askeri yardımı yapmıştır. Bu yardımla birlikte 2001-2008 yılları arasında Tayvan'a toplamda altı kez askeri mühimmat satışı gerçekleştirilmiştir.⁴³² Çin buna karşılık ABD ile askeri değişim programlarını askıya alırken; 2009 yılında iki taraf arasında ilki 2006 yılında gerçekleştirilen Savunma Politikası Koordinasyon Toplantısı⁴³³ gerçekleştirilmiş fakat alınan sonuçlar sınırlı kalmıştır. Çin görüşmelerin sınırlı kalmasında 2006 yılında öne sürdüğü gerekçelere benzer şekilde belirli sebepler üzerinde durmuştur: Çin kıyı şeridinde yakın bölgelerde özellikle de ÇHKO'na yakın temas kuracak şekilde faaliyet yürüten ABD deniz kuvvetlerinin varlığı, Tayvan'a silah satışı ve diğer bölge devletleri ile olan savunma iş birliği faaliyetleri, kendisine yönelik uygulanan silah ambargoları ve Pentagon tarafından Çin'in askeri gücüne dair yayınlanan raporlar.⁴³⁴ Tarihsel süreç doğrultusunda bakıldığında teorik ve reel politik açıdan ABD ve Çin açısından iki ortak nokta öne çıkmaktadır. Her iki devletinde kendi güvenlikleri doğrultusunda attıkları adımlar diğer devlet açısından güvenlik tehdidi olarak algılanmış ve bu algı güvenlik ikilemi doğrultusunda hareket etmelerine sebep olmuştur.

Söz konusu güvenlik ikilemi her ne kadar "ortak tehdidin" (Soğuk Savaş dönemi Sovyet Rusya'sı ve 2001-Küresel Terör) ortaya çıktığı dönemlerde esnetilmiş olsa da iki devlet arasındaki savunma diplomasisi ilişkilerinde süreklilik arz eden bir unsur olmuştur. Teorik olarak öne çıkan bu niteliğin yanı sıra ikinci önemli nokta ise savunma diplomasisi

⁴³⁰ CRS Report For Congress, 2012, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, 3-7.

⁴³¹ MIT Technology Review, 2007, China's Antisatellite Missile Test: Why?, <https://www.technologyreview.com/2007/03/08/226350/chinas-antisatellite-missile-test-why/> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

⁴³² Kan, S.A.(2014). Taiwan: Major US Arms Sales Since 1990, Congressional Research Service, 8-15.

⁴³³ Kan, S.A.(2010). U.S. China Military Contacts: Issues for Congress, Congressional Research Service, 34-38.

⁴³⁴ A.g.e.s:34-38.

doğrultusunda atılan adımlara rağmen iki taraf açısından da reel politik gerçekliklerin önemini yitirmemiş olmasıdır. Söz konusu durumu ise yukarıda özetlendiği üzere gerek Çin'in gerekse ABD'nin savunma diplomasisi doğrultusunda “temkinli” yaklaşımlarından ve askeri temasların belirli oranlarda ve alanlarda sınırlı tutulmasından anlamaktayız. Altı çizilen temkinin bir diğer boyutu ise çalışmanın da ana odak noktası olan Güney Çin Denizi olmuş ve önemli bir soruyu gündeme getirmiştir: iki taraf savunma diplomasisine dönük adımları atıyor olmalarına karşın, söz konusu faaliyetler Güney Çin Denizinde stratejik birer rakip olarak karşı karşıya gelmelerini önlememektedir, neden? Söz konusu sorunun ayrıntılarına ve bölgede savunma diplomasisi-güvenlik ikilemi bağınıtlarına geçmeden evvel bölge devletlerinin savunma diplomasisi doğrultusunda Güney Çin Denizi'nde nasıl konumlandıklarına kısaca değinmek yerinde olacaktır.

3.4. ABD ve Çin Savunma Diplomasisinde Güney Çin Denizi'nin Yeri 2010-2019: Güvenlik İkileminde Tarihsel Süreklilik mi?

ABD ve Çin savunma diplomasisinin tarihsel arka planında değinildiği üzere, iki devlet arasında yürütölen askeri temaslarda süreklilik ve değışim gösteren belirli unsurlar mevcuttur. İki devletin dönemsel olarak değışen stratejilerine ve kurulacak olan askeri temasların “güven arttırıcı” olabileceğı yönündeki vurguya rağmen değışmeyen unsur ise gerek ABD gerekse de Çin nezdinde ulusal güvenlik unsurlarının savunma diplomasisini sınırlayan doğası olmuştur. Bu noktadan hareketle 2010 yılına dek uzanan sürecin analizinden hatırlanacağı üzere dönemsel olarak değışmekle birlikte iki devlet arasında yürütölen savunma diplomasisi faaliyetlerinde gelişme gözlenmiş fakat Güney Çin Denizi her iki devletinde ulusal güvenliğini öncelediğı alan olma niteliğini korumuştur. Söz konusu durum Başkan Obama'nın “Asya'ya Yöneliş” stratejisi doğrultusunda ortaya koyduğu Çin ile olan ilişkileri derinleştirme hedefinde de gözlenmiştir. Altı çizilen hedef doğrultusunda Başkan Obama yönetimi tarafından iş birliğinin arttırılması, farklılıkların yönetilmesi ve risklerin azaltılması için askeri temasların korunması gerektiğinin altı çizilirken; Pentagon tarafından yayınlanan 2010 yılı raporunda da ABD-Çin arasında oluşturulacak sürdürülebilir ve güvenilir askeri temasın ikili ilişkilerin önemli bir unsuru olduğu vurgulanmıştır.⁴³⁵

⁴³⁵ Saunders, P.C., Bowie, J.G., (2016). US-China Military Relations: Competition and Cooperation, Journal of Strategic Studies, s: 6.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2010). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 52-54. https://archive.defense.gov/pubs/pdfs/2010_CMPR_Final.pdf (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

Çin ile yürütülmesi ön görülen savunma diplomasisi hedefi doğrultusunda diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi, değişim programları ile iş birliğinin artırılması ve son olarak kriz yönetim mekanizmalarının oluşturulması ele alınan başlıklar olmuştur. İki devlet arasındaki diyalogu artırma hedefine dönük olarak Stratejik Güvenlik Diyalogu, Savunma İstişare Görüşmeleri, Asya-Pasifik Güvenlik Diyalogu ve Savunma Politikası Koordinasyon Danışmanlığı ele alınan inisiyatifler olmuştur.⁴³⁶ Bununla birlikte Askeri Deniz Danışma Anlaşması ile denizlerde olabilecek kazaları en aza indirme ve koordinasyonun ileri seviyelere taşınması hedeflenmiştir.⁴³⁷ Savunma diplomasisi doğrultusunda oluşturulan değişim programları ise Güney Çin Denizi'nde ABD tarafından gerçekleştirilen Seyir Özgürlüğü Tatbikatlarına ve Pentagon'un değişim programlarında Çin'e olan "mesafeli"⁴³⁸ yaklaşımının gölgesinde nispeten ilerleme kaydedilmiştir. Bu süreçte özellikle eğitim temelli değişim programları çerçevesinde ABD ve Çin Ulusal Savunma üniversiteleri arasında kurulan koordinasyon ile Deniz Harp Okulu, Ordu Savaş Koleji, Deniz Yüksek Lisans Okulu gibi birimler daha aktif hale gelmiştir.⁴³⁹ Kriz yönetimi çerçevesinde ise Denizde Planlanmamış Karşılaşmaları düzenleme hedefine dönük olarak mutabakat zaptı imzalanmıştır.⁴⁴⁰ Savunma diplomasisi doğrultusunda atılan söz konusu adımlar iki devlet arasındaki askeri temasların aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere özellikle 2011 sonrasında arttığını göstermektedir:

Tablo 7: 2000-2015 ABD-Çin Savunma Diplomasisi Çizelgesi⁴⁴¹

⁴³⁶ Yao, Y. (2019). Sino-American Military Relations: From Quasi Allies to Potential Adversaries, China International Strategic Review, s: 90.

⁴³⁷ Department of Defence, Maritime Consultation Agreement, (1998), <https://fas.org/nuke/control/sea/text/us-china.pdf> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

⁴³⁸ Burada "mesafe" kavramının kullanılması özellikle Pentagon tarafından Çin'in askeri faaliyetleri üzerine yayınlanan raporlarına dayandırılmıştır. Söz konusu raporlarda Çin'in askeri modernleşmesi ve artan askeri kapasitesine dönük endişenin altı çizilmektedir.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2013). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 65.

Defence Intelligence Agency, (2019), China Military Power, s: 1-7.

⁴³⁹ Saunders, P.C., Bowie, J.G., (2016). US-China Military Relations: Competition and Cooperation, Journal of Strategic Studies, s:14-15.

⁴⁴⁰ Yao, Y. (2019). Sino-American Military Relations: From Quasi Allies to Potential Adversaries, China International Strategic Review, s: 90-91.

⁴⁴¹ Tablonun 2015 yılına dek olan verileri aşağıdaki çalışmadan alınmış olup, 2015-2019 yılları arasındaki veriler Pentagon ve Ulusal Güvenlik Belgesi raporlarından faydalanılarak tamamlanmıştır.

Saunders, P.C., Bowie, J.G., (2016). US-China Military Relations: Competition and Cooperation, Journal of Strategic Studies, s: 13.

2015-2019 verilerinde faydalanılan kaynaklar:

Department of Defence, Annual Report to Congress (2016). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

YIL	Üst Düzye Ziyaret	Üst Düzey Çok Taraflı Değişimler	Yinelenen Değişimler	Görevsel Değişimler	Akademik Değişimler	Gemi Ziyaretleri ve Tatbikatlar	Toplam
2000	9	0	6	3	4	3	25
2001	1	0	2	1	0	1	5
2002	2	0	3	1	2	1	9
2003	2	0	2	2	1	2	9
2004	3	0	3	1	0	2	9
2005	3	0	5	2	1	1	12
2006	4	0	5	7	2	4	22
2007	7	0	1	3	1	0	12
2008	2	0	4	5	0	0	11
2009	3	0	5	5	0	0	13
2010	0	0	4	3	0	0	7
2011	4	0	4	2	0	0	10
2012	5	0	5	2	4	1	17
2013	5	0	6	5	4	4	24
2014	6	2	7	8	8	8	39
2015	4	4	6	7	5	9	35
2016	3	2	6	5	10	3	27
2017	3	-	6	3	6	1	19
2018	3	-	3	1	7	-	14
2019	2	-	5	3	2	-	12

2011 tarihi itibari ile artan askeri temaslarda Başkan Obama döneminde ortaya konulan yeniden dengeleme stratejisi kadar etkili olan bir diğer gelişme ise Çin Devlet Başkanı Xi Jinping tarafından açıklanan “21. Yüzyıl Büyük Güçleri Arasında Yeni Bir İlişki

Department of Defence, Annual Report to Congress (2017). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2018). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2019). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Türü- New Type of Great Power Relations in 21st Century -Xinxing Daguo Guanxi” inisiyatifi olmuştur. Başkan yardımcısı olduğu dönemde (Şubat 2012) Jinping, Washington’da yaptığı bir konuşmada “karşılıklı anlayış ve stratejik güven, temel çıkarlara saygı, karşılıklı yarara dayalı iş birliği ve uluslararası ilişkilerde koordinasyonun artırılması” başlıklarının altını çizerken;⁴⁴² aynı yıl içerisinde ABD-Çin Strateji ve Ekonomi Diyaloğu’nda⁴⁴³ (Mayıs 2012) ve G-20 Zirvesi’nde (Haziran 2012)⁴⁴⁴ Başkan Hu Jintao büyük ülkeler arasında yeni bir tür ilişkinin geliştirilmesine dönük müzakere teklifinde bulunmuştur. Büyük güçler arasında oluşturulacak yeni güç ilişkileri yaklaşımı ile Çin bir taraftan kendini “büyük güç”⁴⁴⁵ kavramı doğrultusunda konumlandırarak sisteme olan dahlini vurgularken; diğer taraftan uluslararası sistemin farklı güçler tarafından yönetilmesi gereken bir mekanizma olduğunun altını çizmekte ve geleneksel güç ilişkilerinin sunduğu kazanan-kaybeden/yükselen-alçalan güç ilişkisinden, tüm büyük güçlerin kazandığı kazan-kazan ilişkisine geçişin altını çizmektedir.⁴⁴⁶ Bu noktadan hareketle “kazan-kazan iş birliği, karşılıklı saygı ve meydan okuma ya da çatışmaya girmeme” olmak üzere üç temel argüman üzerinden şekillendirilen söz konusu yaklaşım, bilhassa savunma diplomasisi özelinde şu adımların atılmasını öngörmektedir:

*“Karşılıklı askeri temasların ve stratejik diyaloğun genişletilmesi, derinleştirilmesi ve kurumsallaştırılması. Bunun yanı sıra karşı tarafı dışlayan bir anlayıştan uzak durarak Asya’da her iki ülkeyi de içerisine alan güvenlik kurumları kurmak.”*⁴⁴⁷

Kuşkusuz Çin tarafından atılan bu adım savunma diplomasisi doğrultusunda atılan adımlara ivme kazandırmıştır. Fakat söz konusu ivmeye rağmen karşılıklı yürütülecek askeri temasların uzun vadeli olup olmayacağı Çin Parti Kongresinde 2013 tarihinde yapılan aşağıdaki konuşma ile tartışmalı hale gelmiştir:

⁴⁴² Chase, M.S.(2012). China’s Search for a “New Type of Great Power Relationship. China Brief Volume:12 Issue: 7, <https://jamestown.org/program/chinas-search-for-a-new-type-of-great-power-relationship/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

⁴⁴³ US-China Strategic and Economic Dialogue, 2012, <https://2009-2017.state.gov/e/eb/tpp/bta/sed/2012/index.htm> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

⁴⁴⁴ Xinhua, 2012, Hu-Obama Meet on Sidelines of G20 Summit, http://www.china.org.cn/world/2012-06/20/content_25691858.htm (Erişim Tarihi: 23.05.2020).

⁴⁴⁵ Zeng, J., Breslin, S., (2016). China’s New Type of Great Power Relations: A G2 With Chinese Characters, International Affairs, Chatham House, s: 8-14.

⁴⁴⁶ Hao, Q., (2015). China Debates the “New Type of Great Power Relations”, The Chinese Journal of International Politics, Tsinghua University, Vol:8, No:4, s: 349-370.

⁴⁴⁷ Lampton, D., (2013). A New Type of Power Relationship: Seeking a Durable Foundation for US-China Ties, Asia Policy, 52-53.

“Çin hâlihazırda çok sayıda ve karmaşık güvenlik tehditleri ile karşı karşıyadır. Bazı ülkeler (ABD) Asya Pasifik askeri ittifaklarını güçlendirmiş, bölgedeki askeri varlığını genişletmiş ve bu mevcut durumu daha da gergin hale getirmiştir. Çin’in bölgedeki egemenliği ve denizcilik hakları ve çıkarları ile ilgili konularda bazı komşu ülkeler durumu karmaşıklaştıran veya kötüleştiren önlemler almaktadır. Örneğin Japonya Diaoyu Adaları konusunda sorun çıkarmakta. Savaş biçimindeki değişiklikler hızlanıyor...Büyük güçler, uzay ve siber gibi alanlarda uluslararası rekabette stratejik üstünlüklerini koruyabilmek için yeni ve daha sofistike askeri teknolojileri şiddetle geliştiriyorlar...”⁴⁴⁸

Çin’in Başkan Obama yönetimince açıklanan Asya’ya Yöneliş stratejisine dair “çevrelenme çekincesine”⁴⁴⁹ rağmen 2012-2016 dönemi iki devlet açısından savunma diplomasisinde önemli adımların atıldığı bir evre olmuştur. Söz konusu evrede ABD ve Çin Donanma kuvvetleri tarafından ilk ikili korsanlıkla mücadele tatbikatı (Eylül 2012) Aden Körfezi’nde gerçekleştirilirken; Çin Savunma Bakanı Donanma Hava İstasyonu ve ABD Harp Okulu’nda temaslarda bulunmuştur. Buna karşılık PACOM Komutanı Amiral Samuel Locklear ise Çin’de Askeri Bölge Karargâhı ziyaretleri gerçekleştirmiş ve Güney Deniz Filosu Komutanlığı Karargâhında bilgi almıştır. Aynı yıl Savunma Bakanı Panetta tarafından gerçekleştirilen ziyarette Çin’e Pasifik Ortaklık ve Pasifik Melek Tatbikatlarına katılım daveti yapılmıştır. Ekim 2012’de ise Pentagon’da Savunma Politikası Koordinasyon Müzakereleri gerçekleştirilmiş ve deniz emniyet ve güvenliğinin yanı sıra bölgesel ve küresel güvenlik temalarına değinilmiştir.⁴⁵⁰ 2012 yılında Çin’in içerisinde yer aldığı toplam tatbikat verileri ise aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 8: 2012 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi⁴⁵¹

Deniz İş Birliği (2012)	Denizcilik	Rusya
Adı Konulmamış	Korsanlık Karşıtı	Fransa
Mavi Taarruz 2012	Denizcilik	Tayland
Barış Misyonu 2012	Terörizm Karşıtı	Kazakistan, Kırgızistan, Rusya, Tacikistan,

⁴⁴⁸ A.g.e. s:55.

⁴⁴⁹ Zhao, S. (2013). A New Model of Great Power Relationship and China US Competition in Asia Pacific, ISPI Analysis, s: 1-9.

⁴⁵⁰ Department of Defence, Annual Report to Congress (2013). Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China, s: 61-64.

⁴⁵¹ Department of Defence, Annual Report to Congress (2016). Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China, s:106.

		Özbekistan
Keskin Bıçak 2012	Terörizm Karşıtı	Endonezya
Adı Konulmamış	Denizcilik	Vietnam
Adı Konulmamış	Korsanlık Karşıtı	ABD
İş Birliği Ruhu 2012	HA/DR	Avustralya, Yeni Zelenda

2013 yılında da söz konusu temaslar sürdürülürken; Stratejik Güvenlik Diyalogu kapsamında Siber Çalışma Grubu'nun ilk toplantısı gerçekleştirilmiştir. Haziran 2013'te Obama ve Jinping karşılıklı güven oluşturulması ve koordinasyon eksikliklerinin giderilerek kaza risklerinin azaltılması amacı ile Sunnylands Zirvesi'nde siber güvenliğe dönük ortak yaklaşım ihtiyacı konusunda anlaşmışlardır. Siber güvenlik açısından oldukça önemli olan bu adımın yanı sıra, ABD donanmalarınca 2009'dan bu yana Çin'e ilk liman ziyareti, ABD Pasifik Filosu da 2006 yılından bu yana ilk gemi ziyaretini gerçekleştirmiştir. Karşılıklı anlayışın geliştirilmesi hedefinin altını çizen söz konusu eylemlerin bir diğeri ise ABD-Çin Denizcilik Hukuku Sorunları Çalışma Grubunun ABD'de açılması olmuştur. Söz konusu merkezde üzerinde önemle durulan konu ise Münhasır Ekonomik Bölgelerdeki askeri faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslardır. Bu dönemde savunma diplomasisi doğrultusunda atılan bir diğeri adım ise Bruney'de ABD ve Çin Donanmaları tarafından gerçekleştirilen İnsani Yardım/Afet Yardım ve Askeri Tıp Tatbikatları olmuştur.⁴⁵²

Tablo 9: 2013 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi⁴⁵³

Adı Konulmamış	Terörizm Karşıtı	Pakistan
ADMM-Tatbikatı	Denizcilik	ASEAN
Bariş Misyonu 2013	Terörizm Karşıtı	Rusya
Sınır Savunma Ortak Tayini	Terörizm Karşıtı	Kırgızistan
Keskin Bıçak Hava Operasyonu 2013	Terörizm Karşıtı	Endonezya
El Ele 2013	Terörizm Karşıtı	Hindistan
Keşif 2013	Terörizm Karşıtı	Tayland

⁴⁵² Department of Defence, Annual Report to Congress (2014). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 59-63.

⁴⁵³ Department of Defence, Annual Report to Congress (2016). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s:106.

2014 yılında ise Çin Batı Pasifik Denizcilik Sempozyumu'na ev sahipliği yapmış ve ilk kez RIMPAC tatbikatına katılım sağlamıştır. Bununla birlikte Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in önerisi ile hava ve deniz karşılaşmalarında güven artırıcı önlemlerin ele alındığı bir Mutabakat Zaptı ele alınmış ve iki devlet başkanınca bağlayıcılığı olmamakla birlikte Pekin'de kamuoyuna sunulmuştur. Karşılıklı olarak askeri faaliyetlerin bildirimi ve askeri tatbikatların gözetilmesi olmak üzere iki unsur üzerinde kurulan söz konusu mutabakatlar, Askeri Deniz Danışma Anlaşması ve Savunma Politikası Koordinasyon Müzakereleri inisiyatiflerini de canlandırma hedefi taşımaktadır. Bu dönemde yapılan ortak tatbikatlarda ise arama kurtarma, afet yardımı ve korsanlıkla mücadele başlıklarına odaklanılmıştır. Bu doğrultuda Ocak 2014'te ÇHKO Donanması ilk kez Tayland'da ABD-Tayland donanmalarınca gerçekleştirilen "Altın Kobra-Cobra Gold" tatbikatının İnsani Yardım ve Afet Yardım birimlerine katılım sağlamıştır. Bu noktada Çin'in söz konusu tatbikatta yalnızca insani yardım birimine katılımına izin verilmesi dikkat çekici bir ayrıntı olmuştur. Yine bu dönemde Çin donanması ilk kez RIMPAC Çok Uluslu Deniz Tatbikatına dört gemi ile katılmıştır.⁴⁵⁴ Çin'in bu dönemde ABD ve diğer ülkeler ile katılım sağladığı toplam tatbikat sayısı ve niteliği ise aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 10: 2014 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi⁴⁵⁵

Altın Kobra 2014	Terörizm Karşıtı	ABD, Tayland
Komodo 2014	Donanma Diplomasisi	Endonezya ev sahipliğinde
Denizlerde İş Birliği 2014	Terörizm Karşıtı	Bangladeş, Malezya, Singapur, Brunei, Pakistan, Hindistan, Endonezya
Denizlerde İş Birliği 2014	Denizcilik	Rusya
Komodo 2014	Deniz Diplomasisi	Endonezya en sahipliğinde
Denizlerde İş Birliği 2014	Denizcilik	Rusya
Grup Yelken 2014	Denizcilik	ABD, Singapur, Brunei
RIMPAC 2014 (Uluslararası Pasifik Tatbikatı)	Çok Taraflı Donanma Tatbikatı	ABD ev sahipliğinde 22 ülkenin katılımı ile

⁴⁵⁴ Department of Defence, Annual Report to Congress (2015). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 61-67.

⁴⁵⁵ Department of Defence, Annual Report to Congress (2016). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s:106.

Adı Konulmamış	Korsanlık Karşıtı	ABD
Adı Konulmamış	Denizcilik	ABD
Barış Misyonu 2014	Terörizm Karşıtı	Rusya
Sınır Savunma İş Birliğı 2014	Terörizm Karşıtı	Rusya
Adı Konulmamış	Terörizm Karşıtı	ABD
Keskin Bıçak Hava Operasyonu	Terörizm Karşıtı	Endonezya
İş Birliğı	Piyade Tatbikatı	Singapur

Bu dönemde ABD ile yapılan Pasifik Savaşı tatbikatı iki taraf arasındaki savunma diplomasisinin sınırlarını görmek açısından hayli kritiktir. ÇHKOD (Çin Halk Kurtuluş Ordusu Donanması) tarafından füze muhrip Haikou, füze fırkateyn Yueyang, kapsamlı tedarik gemisi ve hastane gemisi ile yürütülen söz konusu tatbikatta 1100 subay ve askeri görev almıştır.⁴⁵⁶ Çin'in söz konusu tatbikat programında olmamasına rağmen genel istihbarat gemisi de kullanırken; ABD ise Çin'i tatbikatın savaşıla bağlantılı bölümlerinden uzak tutmaya gayret etmiştir. Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasasının olası bir ihlalinin önüne geçmeye çalışan ABD deniz kuvvetleri Çin'in yasayı ihlal edebilecek eylemlerinden çekinirken; Çin tatbikatta denizde bir hedefe ateş etmeyi içeren basit topçu tatbikatlarına katılmıştır.⁴⁵⁷ 2015 yılında ise bu dönemde açıklanan Ulusal Güvenlik Belgesinde tekrar “angajman”⁴⁵⁸ vurgusu yapılmış ve Pentagon raporunda ise⁴⁵⁹ söz konusu angajmanın savunma diplomasisi ayağı üç temel ilke üzerinden açıklanmıştır: *politik diyalog ve üst düzey lider katılımları ile sürekli ve sağlam bir müzakere zemini oluşturulması, karşılıklı çıkar alanlarında somut-pratik iş birliğı oluşturmak ve risk azaltma önlemlerini arttırmak*. Altı çizilen başlıklarla birlikte üst düzey temaslar ve liman ziyaretleri sürdürülürken; iki devlet arasında bir önceki yılın aksine ortak tatbikat gerçekleştirilmemiştir.⁴⁶⁰ Bu dönemde Çin tarafından katılım sağlanan tatbikatlar aşağıda gösterildiğı şekilde gerçekleştirilmiştir:

⁴⁵⁶ Allen, K., Chen, J., Saunders, P.C.(2017). Chinese Military Diplomacy, 2003-2016: Trends and Implications, National Defence University Press, s: 25-27.

⁴⁵⁷ A.g.e.s:25-27.

⁴⁵⁸ The White House, 2015, National Security Strategy, 4-8.

⁴⁵⁹ Department of Defence, Annual Report to Congress (2015). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 63-69.

⁴⁶⁰ Department of Defence, Annual Report to Congress (2016). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 94-100.

Tablo 11: 2015 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi⁴⁶¹

Müşterek Deniz	Denizcilik	Rusya
Çin Singapur İş Birliği 2015	Denizcilik	Singapur
Khaan Quest 2015	Barışı Koruma	Moğolistan ev sahipliğinde
Shaheen IV	Hava	Pakistan
Adı Konulmamış	Denizcilik	Danimarka
Barış ve Dostluk 2015	Denizcilik	Malezya
El Ele 2015	Terörizm Karşısı	Hindistan
FALCON 2015	Terörizm Karşısı	Moğolistan
FALCON Darbesi 2015	Hava	Tayland

2016 yılında daha önce Başkan Obama ve Jinping tarafından sunulan karşılıklı Güven Geliştirme Önlemleri Hakkında İki Mutabakat Muhtırası'nın hayata geçirilmesi görüşülmüş ve söz konusu muhtıraya dâhil olan Büyük Askeri Faaliyetlerin Bildiriminin görüşülmesine öncelik verilmiştir.⁴⁶² Bununla birlikte 2016 yılında batı denizaltıları ile uyumunu test etmek amacı ile saha egzersizinin de dâhil olduğu denizaltı kurtarma tatbikatına dâhil olmuştur. Çin açısından en kritik savunma diplomasisi faaliyetlerinden biri ise Rusya ile olan temaslarıdır. Rus donanması ile deniz iş birliği tatbikatlarını içeren söz konusu faaliyetler, kombine arama kurtarma (denizden denize, denizden sualtına, denizden havaya), kombine denizaltı tahrip savaşları, kombine hava savunması ve gemi kurtarma faaliyetlerini içermiştir.⁴⁶³ 2012 yılında Sarı Deniz'de yapılan ilk deniz tatbikatı sonrasında aşağıdaki çizelgede gösterildiği üzere 2020 yılına dek tatbikatlar devam etmiş ve 2016 yılında da Güney Çin Denizi'nde ilk tatbikat gerçekleştirilmiştir. Lahey Daimî Tahkim Mahkemesi'nin Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddialarını reddetmesinden⁴⁶⁴ kısa bir süre sonra gerçekleştirilen söz konusu

⁴⁶¹ A.g.e.s:106.

⁴⁶² The US China Business Council, 2015, Remarks by President Obama and President Xi Jinping in Joint Press Conference, <https://www.uschina.org/china-hub/remarks-president-obama-and-president-xi-jinping-joint-press-conference> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

⁴⁶³ German Institute for International and Security Affairs, "Partnership on the High Seas". https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

⁴⁶⁴ Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddiaları 2013 yılında Filipinler tarafından Lahey Daimî Tahkim Mahkemesine götürülmüş ve mahkeme 2016 yılında verdiği karar ile Çin'in Güney Çin Denizi'ne dair iddialarını reddetmiştir. Söz konusu iddialar Güney Çin Denizi'nin yaklaşık %90'ını kapsayan alanda egemenlik varsayımına dayanmakta ve bu iddialar tarihi verilere dayandırılmaktadır. Mahkeme verdiği karar ile birlikte söz konusu iddiaları reddetmekle birlikte Çin'in bu bölgedeki ada inşa etme faaliyetlerini de uygun bulmadığını belirtmiştir. Permanent Court of Arbitration, The South China Sea Arbitration: The Republic of Philippines V. The Peoples Republic of China. https://thediplomat.com/wp-content/uploads/2016/07/thediplomat_2016-07-12_09-15-37.pdf (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

tatbikatın yanı sıra, Rusya Çin'in Lahey Mahkemesi'nce alınan kararı tanımaması yönündeki tutumuna desteğini ifade etmiştir.⁴⁶⁵

Tablo 12: Çin-Rusya Deniz Tatbikatı Çizelgesi 2012-2019⁴⁶⁶

2012	Çin ev sahipliğinde Sarı Deniz
2013	Rusya ev sahipliğinde Japon Denizi
2014	Çin ev sahipliğinde Doğu Çin Denizi
2015	Rusya ev sahipliğinde Akdeniz – Rusya ev sahipliğinde Japon Denizi
2016	Çin ev sahipliğinde Güney Çin Denizi
2017	Rusya ev sahipliğinde Baltık Denizi – Rusya ev sahipliğinde Japon Denizi ve Ohotsk Denizi
2018	Rusya ev sahipliğinde donanma tatbikatı
2019	Çin ev sahipliğinde Sarı Deniz ve Doğu Çin Denizi

Hâlihazırda devam eden tatbikatlarla birlikte Çin'in Rusya ile olan iş birliğine dair tanımlamaları da üzerinde durulması gereken noktalardan biridir. 2017 yılında Çin Asya-Pasifik Güvenlik İş Birliği Beyaz Kitabı'nda Rusya'yı “diplomatik öncelik” olarak tanımlarken; Çin'in Rusya Büyükelçisi de Çin ve Rusya arasındaki ilişkiye atfen “kapsamlı koordinasyon stratejik ortaklığı” ifadelerine yer vermiştir.⁴⁶⁷ Altı çizilen iş birliğinin önemli bir fonksiyonu ise ABD'nin füze savunma uygulamalarının dengelenmesi ve uzay silahları konusunda uluslararası davranış kurallarının teşvik edilmesi olarak ele alınmıştır.⁴⁶⁸ 2016 yılında Rusya ile Güney Çin Denizi özelinde yapılan ilk tatbikatın yanı sıra bu dönemin diğer tatbikatları ise aşağıda gösterildiği şekilde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 13: 2016 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi⁴⁶⁹

Çin-Hindistan İş Birliği 2016	HA/DR	Hindistan
Adı Konulmamış	Kurtarma Operasyonu	Kamboçya

⁴⁶⁵ German Institute for International and Security Affairs, “Partnership on the High Seas”. https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

⁴⁶⁶ German Institute for International and Security Affairs, “Partnership on the High Seas”. https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

⁴⁶⁷ A.g.e.s:3-7.

⁴⁶⁸ Donald, S.D., Burgoyne, M.C.(2019). China's Military Diplomacy. Africa Center for Strategic Studies. National Defence University Press. S:210-217.

⁴⁶⁹ Department of Defence, Annual Report to Congress (2017). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 18.

FORCE- 18	Barışı Koruma	ASEAN Artı (18 Ülke Katılımı)
SHAHEEN V	Havacılık	Pakistan
KOMODO 2016	Donanma Diplomasisi	Endonezya ev sahipliğinde (16 Ülke Katılımı)
Adı Konulmamış	Denizcilik	Güney Afrika
KHAN QUEST 2016	Barışı Koruma	Moğolistan ev sahipliğinde (47 Ülke Katılımı)
BLUE STRIKE 2016	Denizcilik	Tayland
RIMPAC (Uluslararası Pasifik Tatbikatı)	Çok Taraflı Donanma Diplomasisi	ABD ev sahipliğinde (26 ülke katılımı)
Adı Konulmamış	Denizcilik	Singapur
Barış Misyonu 2016	Terörizm Karşısı	Şangay İş Birliği Örgütü (5 Ülke Katılımı)
Ortak Deniz-Deniz İş Birliği 2016	Denizcilik	Rusya
Çin Hindistan İş Birliği 2016 A	HA/DR	Hindistan
El Ele	Terörizm Karşısı	Hindistan

Tabloda gösterildiği üzere 2016 yılında da sürdürülen ABD-Çin askeri diplomasi temasları 2017 yılında “risk azaltma” hedefi doğrultusunda ele alınmıştır. Askeri Deniz Danışma Toplantıları vasıtası ile hava ve deniz güvenliği üzerine istişarelerde bulunulurken; üst düzey politik diyalog yoluyla kriz yönetimi ve risk azaltma hedefi doğrultusunda Ortak Personel Diyalog Mekanizması başlatılmıştır. Karşılıklı üst düzey ziyaretler, akademik değişimler ve ikili ya da çok taraflı tatbikatlar bu dönemde de devam ederken⁴⁷⁰, Nisan 2018’de Güney Çin Denizi’nde Çin’in askeri faaliyetlerine dair rahatsızlık kamuoyuna duyurularak RIMPAC askeri tatbikatından Çin ordusunun çıkarılma kararı alınmıştır. Atılan bu radikal adıma rağmen Eylül 2018’de Çin Ordusu Deniz Kuvvetleri Komutanı Uluslararası Deniz Kuvvetleri Sempozyumuna davet edilirken yine bu dönemde periyodik uçuş

⁴⁷⁰ Department of Defence, Annual Report to Congress (2018). Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China, s: 105-111

operasyonu gözlemlmelerine ortak katılım sağlanmıştır. Fakat Güney Çin Denizi'nde Çin'in ada inşası faaliyetlerine dair rahatsızlıkların altı çizilmeye devam etmiştir. 2019 yılında ise askeri diplomasi doğrultusunda birbiri ile bağlantılı olarak ele alınmak üzere üç temel önceliğin altı çizilmiştir: Çin'i özgür ve açık uluslararası düzen ile tutarlı bir şekilde hareket etmeye teşvik etmek, askeri temaslarda risk azaltma ve risk yönetme çabalarını teşvik etmek, yakın mesafeli olmak üzere çatışma ihtimalini azaltıcı kuvvetler oluşturmak.⁴⁷¹

Esasen ABD'nin bir taraftan stratejik önemde gördüğü tatbikatlarda Çin'i sınırlarken diğer taraftan askeri temasları tamamen sonlandırmaması 2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait savunma raporlarında rekabet / iş birliği denklemi ile üzerinde durulan bir konu olmuştur. 2017 Ulusal Güvenlik Stratejisi, 2018 Ulusal Savunma Stratejisi, 2018 Nükleer Duruş incelemesi ve 2019 Füze Savunma İncelemesi⁴⁷² başlıkları ile ortaya konulan raporlarda sürekli değişim içerisinde olan güvenlik atmosferinde ABD ve Çin ilişkilerinde rekabetin her geçen gün arttığına vurgu yapılmıştır. Altı çizilen bu noktadan hareketle Çin ile askeri diplomasi faaliyetlerinde çıkarların örtüştüğü alanlarda iş birliğine gidilirken, örtüşmeyen alanlarda ise rekabetin daha etkin hale getirilmesi hedefi ortaya konmuştur.⁴⁷³ Çin ile artan rekabete yapılan bir diğer vurgu ise Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası'nda- National Defence Authorization Act gözlenmiştir.⁴⁷⁴ 2017, 2018 ve 2019 tarihlerinde söz konusu yasada Çin'e çok sayıda referans verilirken; Güney Çin Denizi'ndeki silahlanma faaliyetlerinin durdurulmaması ve "bölgeyi istikrarlı hale getirecek tutarlı dört yıllık sicil" göstermemesi halinde Pasifik Bölgesindeki askeri tatbikatlardan çıkarılması öngörülmüştür. Bununla birlikte Çin ile uzun vadeli stratejik rekabetin ABD için temel bir öncelik olduğunun altı çizilmiş ve Savunma Bakanlığının Kongreye düzenli olarak Çin'in Güney Çin

⁴⁷¹ Erickson, A.S.(2019). US-China Military to Military Relations: Policy Considerations in a Changing Environment. Vol:14. N:3. S: 136-137.

⁴⁷² The White House, National Security Strategy of US, Washington D.C. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

US Department of Defence, Summary of the 2018 National Defence Strategy, U.S., <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

Department of Defence, 2018 Nuclear Posture Review, U.S., <https://media.defense.gov/2018/Feb/02/2001872886/-1/-1/1/2018-NUCLEAR-POSTURE-REVIEW-FINAL-REPORT.PDF> (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

Department of Defence, 2019 Missile Defence Review, U.S. [https://www.defense.gov/Portals/1/Interactive/2018/11-2019-Missile-Defense-Review/The%202019%20MDR Executive%20Summary.pdf](https://www.defense.gov/Portals/1/Interactive/2018/11-2019-Missile-Defense-Review/The%202019%20MDR%20Executive%20Summary.pdf) (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

⁴⁷³ Department of Defence, Annual Report to Congress (2019). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 107-108.

⁴⁷⁴ U.S. Congress, National Defence Authorization Act 2017-2018, <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/housebill/2810/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22national+defense+authorization+act%22%5D%7D> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Denizi’ndeki faaliyetlerine ilişkin rapor vermesi gerektiği ifade edilmiştir.⁴⁷⁵ Çin’e dair yaklaşım altı çizilen noktalar doğrultusunda ele alınırken, 2017 ve 2018 yıllarında Çin’in katılımı ile gerçekleştirilen tatbikatlarda aşağıdaki şekillerde gösterildiği gibi Uluslararası Pasifik Tatbikatı-RIMPAC tatbikatı yer almamıştır.

Tablo 14: 2017 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi⁴⁷⁶

Adı Konulmamış	Terörizm Karşıtı	Nepal
Adı Konulmamış	Denizcilik	Kamboçya
Uluslararası Askeri Oyunlar	Çok Yönlü	28 ülkenin katılımı ile
SHAHEEN VI	Hava	Pakistan
FRIEND 2017	Denizcilik	Pakistan
Adı Konulmamış	Terörizm Karşıtı	Vietnam
Adı Konulmamış	Denizcilik	Vietnam
FALCON STRIKE 2017	Hava	Tayland
Denizlerde İş Birliği 2017	Denizcilik	Rusya
İş Birliği 2017	Terörizm Karşıtı	Rusya
Hava Sahası Güvenliği 2017	Füze Savunma Sistemi	Rusya
AMAN 2017	Denizcilik	Pakistan ev sahipliğinde
Adı Konulmamış	Afet Yardımı	Malezya
Adı Konulmamış	Sınır Güvenliği	Tacikistan
Birleşik Zırh 2017	Terörizm Karşıtı	Belarus
Adı Konulmamış	Denizcilik	Burma
Adı Konulmamış	Denizcilik	İran
Adı Konulmamış	Terörizm Karşıtı	Kırgızistan
KHAAN QUEST 2017	Barışı Koruma	Moğolistan ev sahipliğinde
Adı Konulmamış	Denizcilik	Tayland, Filipinler, Kamboçya, Myanmar, Bruney
Adı Konulmamış	Terörizm Karşıtı	Çin ev sahipliğinde
Adı Konulmamış	Afet Yardımı	U.S.

⁴⁷⁵ Erickson, A.S.(2019). US-China Military to Military Relations: Policy Considerations in a Changing Environment. Vol:14. N:3. S: 127-128.

⁴⁷⁶ Department of Defence, Annual Report to Congress (2018). Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China, s: 20.

IMMSAREX	Denizcilik	Bangladeş ev sahipliğinde
Adı Konulmamış	Barışı Koruma	Afrika Birliği ve BM ortaklığında

Tablo 15: 2018 Yılı Çin Toplam Tatbikat Çizelgesi⁴⁷⁷

SAGARTMARTHA FRIENDSHIP 2018	Özel Operasyonlar	Nepal
GOLDEN DRAGON 2018	Terörizm Karşıtı	Kamboçya
Uluslararası Askeri Oyunlar	Çok Yönlü	Rusya, Kazakistan, Belarus, Çin ev sahipliğinde
Çin-ASEAN Deniz Tatbikatı	Denizcilik	Singapur, Tayland, Brunei, Vietnam, Filipinler, Kamboçya, Endonezya, Malezya, Burma
Barış ve Dostluk 2018	Denizcilik	Malezya, Tayland
FALCON STRIKE 2018	Hava	Tayland
VOSTOK 2018	Stratejik	Rusya
Barış Misyonu 2018	Terörizm Karşıtı	Rusya, Kazakistan, Tacikistan, Kırgızistan, Hindistan, Pakistan
HUNTING FULCON 2018	Terörizm Karşıtı	Belarus
El Ele	Terörizm Karşıtı	Hindistan
SHAHEEN VII	Hava	Pakistan
Savaşçı 2018	Terörizm Karşıtı	Pakistan

Çin ve ABD arasındaki deniz tatbikatlarında görülen söz konusu azalma, askeri diplomasi alanının önemli başlıklarından olan akademik eğitim ve değişim programların yanı sıra üst düzey ziyaretlerde de gözlenmiştir. Altı çizilen bu noktanın yanı sıra Güney Çin Denizi’nde ABD tarafından gerçekleştirilen Seyir Özgürlüğü Operasyonları ise iki devlet arasındaki askeri diplomasi sınırlarını görmek açısından hayli önemlidir. Esasen Seyir

⁴⁷⁷ Department of Defence, Annual Report to Congress (2019). Military and Security Developments Involving the People’s Republic of China, s: 25.

Özgürlüğü herhangi bir egemen devletin bayrağını taşıyan devletlerin seyir sırasında uluslararası hukukta öngörülen istisnalar dışında diğer devletlerden etkilenmeyecekleri ilkesine dayanmaktadır.⁴⁷⁸ Söz konusu ilke çerçevesinde gerçekleştirdiği Seyir Özgürlüğü Operasyonlarını “aşırı denizcilik talepleri karşısında operasyonel meydan okuma” olarak tanımlayan ABD denizlerde atılan adımların ikili ve çok taraflı istişarelerle gerçekleştirildiğini ifade etmektedir.⁴⁷⁹ Operasyonlara dair yapılan ikili ve çok taraflı istişare vurgusu ile Seyir Özgürlüğü doğrultusunda atılan adımların bir yönü ile savunma diplomasisinin bir parçası olduğu gösterilirken; altı çizilen istişarelerle birlikte Güney Çin Denizi’nde 2013, 2015, 2016, 2017, 2018 ve 2019 yıllarında Çin, Tayvan, Vietnam, Malezya ve Filipinler tarafından talep edilen bölgelerde Seyir Özgürlüğü Operasyonları gerçekleştirilmiştir. Çin ise ABD tarafından gerçekleştirilen ve savunma diplomasisinin bir parçasını temsil eden söz konusu operasyonlar için “yasadışı ihlal”⁴⁸⁰ ifadesini kullanmıştır. Çin’in operasyonlara dair ortaya koyduğu yaklaşım ise aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere operasyonların Çin’in egemenlik iddiasında olduğu bölgelerde gerçekleşiyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 16: ABD FON Operasyonları Güney Çin Denizi⁴⁸¹

Tarih	Davacı Devlet	Operasyon Bölgesi
2013	Filipinler	Filipinler Denizi
2015	Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında)	Spratly Adaları-Fiery Cross Resifi
2015	Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında)	Subi Resifi ve Mischief Resifi (Spratly Adaları)
2016	Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında)	Triton ve Spratly Adaları
2016	Çin, Tayvan, Vietnam	Fiery Cross Resifi ve Paracel Adaları

⁴⁷⁸ Belfer Center, 2017, Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, <https://www.belfercenter.org/publication/freedom-navigation-south-china-sea-practical-guide> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

⁴⁷⁹ US Department of State, Maritime Security and Navigation, <https://2009-2017.state.gov/e/oes/ocns/opa/maritimeseurity/index.htm> (Erişim Tarihi: 03.05.2020).

⁴⁸⁰ Council on Foreign Relations, (2020), Rising Tensions in the South China Sea, <https://www.cfr.org/blog/rising-tensions-south-china-sea-0> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

⁴⁸¹ US Department of Defence, DOD Annual Freedom of Navigation Reports, <https://policy.defense.gov/OUSSDP-Offices/FON/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Asia Maritime Transparency Initiative, Freedom of Navigation in the South China Sea: A Prctical Guide, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

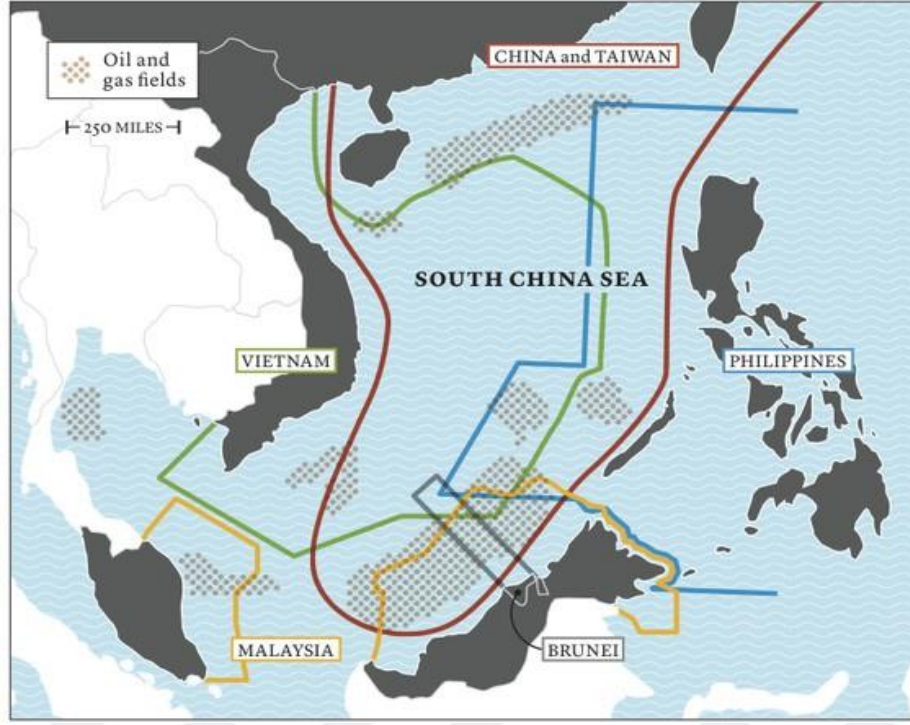
2016	Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında)	Spratly Adaları-Fiery Cross Resifi
2016		Paracel Adaları
2016	Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında)	Spratly Adaları
2017	Çin, Tayvan, Vietnam	Paracel Adaları
2017	Çin	Güney Çin Denizi-Münhasır Ekonomik Bölge
2017	Çin	Güney Çin Denizi-Münhasır Ekonomik Bölge
2017	Çin, Tayvan, Vietnam	Paracel Adaları
2017	Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında)	Spratly Adaları
2017	Malezya	Güney Çin Denizi-Münhasır Ekonomik Bölge
2017	Çin, Tayvan, Vietnam	Paracel Adaları
2017	Çin, Tayvan, Vietnam	Paracel Adaları
2017	Vietnam	Güney Çin Denizi
2018	Çin, Tayvan, Vietnam	Paracel Adaları
2018	Çin	Güney Çin Denizi-Münhasır Ekonomik Bölge
2018	Çin	Güney Çin Denizi-Münhasır Ekonomik Bölge
2018	Çin	Güney Çin Denizi-Bitişik Bölge Güvenliği
2018	Çin, Tayvan, Vietnam (Paracel) Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında) (Spratly)	Paracel ve Spratly Adaları
2018	Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında)	Spratly Adaları
2018	Malezya	Güney Çin Denizi-Münhasır Ekonomik Bölge

2018	Çin, Tayvan, Vietnam (Paracel) Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında) (Spratly)	Paracel ve Spratly Adaları
2018	Çin, Tayvan, Vietnam (Paracel) Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler (8 adasında), Malezya (3 Adasında) (Spratly)	Paracel ve Spratly Adaları
2018	Vietnam	Güney Çin Denizi

ABD-Çin savunma diplomasisi doğrultusunda gerek tarihsel arka plan gerekse de 2009-2019 döneminde ortaya çıkan resim her iki devlet açısından da Güney Çin Denizi'nin rekabet noktası olma niteliğini koruduğunu göstermektedir. Bu rekabetin gözlemlenebildiği en önemli alanlardan biri olan savunma diplomasisi, iki devlet arasındaki ilişkilerin uzun vadeli seyrinin gözlemlenmesinin yanı sıra, Güney Çin Denizi'nde hâlihazırda devam eden anlaşmazlıkların anlaşılması noktasında da hayli önemlidir. Bu noktadan hareketle tarihsel arka planda ortaya konulduğu ve 2010-2019 süreci vasıtası ile analiz edildiği üzere ABD-Çin savunma diplomasisi temasları giderek daralan bir süreç izlemektedir. Buna karşın gerek ABD'nin gerekse de Çin'in savunma diplomasisi doğrultusunda bilhassa rekabeti besleme potansiyeline sahip diğer ülkelerle kurdukları ilişkilerin artış göstermesi ve bölgeye dair jeostratejik zeminde atılan adımlar (teknolojik ve askeri ilerleme) iki devlet arasındaki güvenlik ikilemini besleyen önemli bir nokta olarak öne çıkmaktadır. Söz konusu noktanın analizi doğrultusunda bir sonraki bölümle birlikte savunma diplomasisi doğrultusunda ABD tarafından bölgede atılan adımlar teorik çerçevede belirlendiği üzere *ittifaklar ve diğer güvenlik düzenlemeleri, üs erişim düzenlemeleri ve liman ziyaretleri, devlet destekli silah satışı ve ekipman finansmanı, müşterek hareketlar-askeri eğitim ve askeri teknoloji-teknoloji transferi* başlıkları üzerinden ele alınacaktır.

BÖLÜM 4: GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE ABD VE ÇİN SAVUNMA DİPLOMASİSİ FAALİYETLERİ: KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ (2010-2019)

Harita 15: Güney Çin Denizi Egemenlik İhtilafı Yaşayan Devletler⁴⁸²

Bu bölümle birlikte Çin'in ve ABD'nin Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafında bulunduğu devletler ile savunma diplomasisi temasları ortaya konulacaktır. Bu doğrultuda dört temel başlık belirlenmiştir:

- *İttifaklar ve Güvenlik Düzenlemeleri*
- *Müşterek Harekâtlar-Askeri Eğitim-Askeri Teknoloji-Teknoloji Transferi*
- *Devlet Destekli Silah Satışı ve Ekipman Finansmanı*
- *Üs Erişim Düzenlemeleri ve Liman Ziyaretleri*

Altı çizilen başlıklar çerçevesinde ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafında olan devletlerle ne şekilde temas kurduğu ve bu temasın ne gibi sonuçlar ortaya çıkardığı soruları ele alınacaktır. Bu sorularla birlikte çalışmanın ana temasını oluşturan güvenlik ikilemi kavramının ve saldırı savunma yaklaşımının analizi için ana veriler ortaya konulacak ve her iki devletin bölgedeki soruna olan etkisi söz konusu kavramlar ışığında tartışılacaktır.

⁴⁸²French, H.W., (2014), China's Dangerous Game, The Atlantic, <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2014/11/chinas-dangerous-game/380789/> (Erişim Tarihi: 10.02.2020).

Burada altını çizmek gerekir ki bu bölüm çerçevesinde ABD ve Çin'in savunma diplomasisi ilişkileri kaleme alınırken bilhassa Filipinler, Vietnam, Tayvan ve Malezya üzerinden hareket edilmiştir. Zira Güney Çin Denizi'nde Çin ile birlikte egemenlik ihtilafında olan devletler söz konusu devletlerdir ve dolayısıyla bölgedeki gerilimin güvenlik ikilemi ve savunma-saldırı boyutlarını analiz etmeyi hedefleyen çalışmanın ana verilerini de bu devletler oluşturmaktadır. Vurgulanan bu nokta ile birlikte aşağıdaki ilk alt-bölüm çerçevesinde ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafında olan devletlere dönük olarak ortaya koydukları savunma diplomasisi temasları *ittifaklar ve güvenlik düzenlemeleri* çerçevesinde ele alınacaktır.

4.1. İttifaklar ve Güvenlik Düzenlemeleri

“Hiç kimse tek başına bir ada değildir.

Bütün de değildir tek başına.

Her insan kıtanın bir parçasıdır.”⁴⁸³

J. Donne-1624

Donne'nin insana dair ortaya koyduğu bu tespit gerek devletlerin tarihini gerekse de hâlihazırda içinden geçtiğimiz uluslararası düzeni fazlasıyla etkili şekilde açıklar niteliktedir. Devletlerin de tıpkı insanlar gibi tek başlarına bir ada olarak kalamayacağı varsayımından hareketle bir bütün olarak uluslararası ilişkiler incelendiğinde ise kuşkusuz en önemli başlıklardan biri kurulan ittifaklar ve yapılandırılan güvenlik düzenlemeleri olmuştur. Söz konusu başlıklardan hareketle aşağıda kaleme alınan bölümle birlikte denizcilik çalışmalarının hâlihazırda en tartışmalı alanlarından biri olan Güney Çin Denizi'nde ABD ve Çin'in savunma diplomasisi adımları bölge devletlerine karşı ortaya koydukları ittifak kurma eğilimleri ve yaptıkları güvenlik düzenlemeleri üzerinden analiz edilecektir.

4.1.1. ABD

Gerek Ulusal Güvenlik Belgelerinde gerekse de donanma faaliyetlerine dair ortaya konulan temel stratejik yaklaşımlarda ABD için en önemli başlıklardan biri odaklanılacak bölgede ittifakların ve güvenlik iş birliklerinin sağlanmasıdır. Söz konusu hedef

⁴⁸³ Donne, J. (2012), The Metaphysicals, Meditation 17, <https://www.jenksp.org/vimages/shared/vnews/stories/4e4fb6efee4d3/metaphysical%20poets%20copy1.pdf> (Erişim Tarihi: 11.02.2021).

doğrultusunda ABD yönetimlerince üzerinde durulan en önemli bölgelerden biri kuşkusuz Asya Pasifik olmuştur. Soğuk Savaş'tan bugüne ittifak ilişkilerinin kurulması ve güvenlik düzenlemeleri ile bölgesel düzlemde ortak vizyon ve misyonun sağlanması süreklilik arz eden bir hedef olmakla birlikte, bilhassa Başkan Obama yönetimi tarafından ortaya konulan “Asya’ya Yöneliş” stratejisi ile bu alandaki ikili ilişkiler yeniden tartışma konusu haline gelmiştir. Güney Doğu Asya ve Güney Çin Denizi’ne yansımaları ile de ABD açısından bir hayli önemli olan ittifak ilişkilerinin kurulması ve gerekli güvenlik düzenlemelerinin yapılması bölgede yürütülen savunma diplomasisinin de önemli ayaklarından biridir. Altı çizilen bu noktalarla birlikte “yeniden dengeleme” kavramı doğrultusunda Başkan Obama yönetimi dış politikanın genel odağının Doğu Asya’ya kaydırılacağını ifade etmiş, Asya ülkeleri ile geliştirilecek diplomatik ilişkilere ve bu ilişkiler vasıtası ile bölgede artırılması öngörülen etkinliğe vurgu yapılmıştır.⁴⁸⁴

Yeniden dengeleme kavramının da açık şekilde ortaya koyduğu üzere ABD yönetiminin bölgede inşa etmeyi hedeflediği dengenin önemli bileşenlerinden biri kuşkusuz Çin’in bir bütün olarak Asya’da ve daha da özelinde Güney Çin Denizi’ndeki varlığı ve egemenlik iddialarıdır. Bu iddiaların bir taraftan uluslararası hukuka aykırı olduğu ifade edilirken, diğer taraftan bölgedeki diğer devletlerin de egemenlik iddiasında bulunduğu alanlar ortaya konularak olası çatışmaların altı çizilmektedir.⁴⁸⁵ Kuşkusuz ABD yönetimince Güney Çin Denizi’nin anlamı uluslararası hukuku ve bölgesel istikrarı da içine almakla birlikte stratejik bir nitelik arz etmekte; uzun vadede askeri, ekonomik ve politik bileşenleri bünyesinde barındıran önemli bir kazanım noktasına dönüşmektedir. Bu kazanım noktasının istikrarlı hale getirilmesi doğrultusunda bölgesel ittifakların oluşturulmasına ve bölge devletleri ile ikili ilişkilerin geliştirilmesine odaklanan “Asya’ya Yöneliş” stratejisinin Vietnam, Tayvan, Filipinler ve Malezya özelinde ne şekilde ele alındığı ise bölgede egemenlik ihtilafında olan bu devletlere karşı yürütülen savunma diplomasisinin etkisini görmek açısından hayli kritiktir. Zira Güney Çin Denizi’ne dair çıkarılan genel gerilim tablosundan da hatırlanacağı üzere söz konusu devletler Çin ile bölgedeki egemenlik ihtilafları dolayısıyla en fazla karşı karşıya gelen devletler olup, ABD ile ilişkilerinin analizi “Asya’ya Yöneliş” ten bugüne ABD’nin bu gerilimdeki rolünü de açıklar nitelikte olma potansiyeline sahiptir.

⁴⁸⁴ Kurlantzick, J., (2015). The Pivot in Southeast Asia, *Council on Foreign Relations, Working Paper*, s:3-7.

⁴⁸⁵ McDevitt, M. (2014). The South China Sea: Assessing U.S. Policy and Options for the Future, *A CNA Occasional Paper*, s:2-7, 9-17.

Vietnam

Yukarıda altı çizilen noktalardan hareketle ABD-Vietnam ilişkilerine bakıldığında her iki devlet için de bölgesel dengelemenin yanı sıra güvenlik ve strateji eksenli bir gelişimin de söz konusu olduğu gözlenmektedir. Bir başka deyişle iki devleti bilhassa “Asya’ya Yöneliş” stratejisi sonrasında birbirine yaklaştıran unsurlardan biri Çin’in Güney Çin Denizi’nde artan faaliyetleri iken diğer taraftan deniz güvenliğinin sağlanmasına dönük olarak ortak bir güvenlik vizyonu belirlenmesi olmuştur. Altı çizilen unsurlardan hareketle, 1990’ların başında Başkan Bush yönetimi Vietnam ile ilişkilerde normalleşme adımları atmaya başlamış⁴⁸⁶ 2000’lerde de karşılıklı ziyaretlerle söz konusu süreç desteklenmiştir.⁴⁸⁷ Gerek iki taraflı gerekse de bölgesel düzlemde güvenlik ilişkilerinin ele alındığı söz konusu görüşmelerle birlikte 2005 yılında askeri iş birliğine dair bir anlaşma imzalanmıştır.⁴⁸⁸ Bu anlaşma ile birlikte askeri eğitim, finansal destek ve mühimmat modernleştirilmesi gibi başlıklar üzerinde durulurken, bir taraftan da Vietnam’ın Dünya Ticaret Örgütü’ne katılımı teşvik edilmiştir.⁴⁸⁹ Bu noktadan da anlaşılacağı üzere Başkan Bush yönetimi Vietnam’ı yalnızca bölgesel olarak kuvvetlendirmek değil aynı zamanda küresel olarak da uluslararası sistemin bir parçası haline getirme doğrultusunda hareket etmiştir.

Bu adımların ardından 2008 yılında Vietnam ile İkili Siyaset, Güvenlik ve Savunma Diyaloğu başlatılmış ve bu girişimin ardından iki taraflı ziyaretlerle ilişkilerde ilerleme dönemi sürdürülmüştür.⁴⁹⁰ Başkan Obama döneminde de devam eden bu çabalar ilk olarak 2010 yılında ASEAN Forumu’nda kendini gösterirken, yine aynı yılda iki devlet Savunma Politikası Diyaloğu (Defence Policy Dialogue) başlatmıştır.⁴⁹¹ Bu girişimle birlikte İkili Savunma İş Birliğinin Geliştirilmesine İlişkin Mutabakat Muhtırası (Memorandum of Understanding on Advancing Bilateral Defence Cooperation) imzalanmış; başta deniz güvenliği olmak üzere arama/kurtarma, insani yardım ve afet yardımı ve barışı koruma

⁴⁸⁶ Manyin, M.E. (2008), US-Vietnam Relations: Background and Issues for Congress, CRS Report for Congress, RL33316, s:10-23.

⁴⁸⁷ Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B. (2014), A New Era in U.S.-Vietnam Relations, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Center for Strategic and International Studies, New York, s: 25-45.

⁴⁸⁸ US State Department, Defence Cooperation in Vietnam, <https://photos.state.gov/libraries/vietnam/8621/pdf-forms/15anniv-DAO-Factsheet.pdf> (Erişim Tarihi: 11.02.2021).

⁴⁸⁹ Congressional Research Service, (2007), Vietnam PNTR Status and WTO Accession: Issues and Implications for the U.S., RL33490, s: 8-16.

⁴⁹⁰ Nguyen, M. (2015). U.S. Strategic Adjustment Toward Vietnam, Asia Pacific Economic Cooperation Discussion Paper Series, APEC Study Center, Columbia University, s: 3-10.

⁴⁹¹ Hiep, L.H. (2020), The Vietnam US Security Partnership and the Rules-Based International Order in the Age of Trump, ISEAS Publishing, Yusof Ishak Institute, Issue:1, s: 3-6, 13-20.

başlıklarının üzerinde durulmuştur.⁴⁹² 2013 yılında ise ABD-Vietnam Kapsamlı Ortaklık (US-Vietnam Comprehensive Partnership) girişimi doğrultusunda siyasi ve diplomatik iş birliği, bilim ve teknolojide iş birliği, ticari ve ekonomik bağlar, savunma ve güvenliğin yanı sıra savaş mirası sorunları üzerinde durulan başlıklar olmuştur.⁴⁹³ Ortaya konulan bu adımla birlikte iki devlet arasında önemli bir konu başlığı olan deniz güvenliğine dair ortak bir vizyon oluşturulmasının da sinyalleri verilmiş; arttırılmış sahil güvenliğine, donanma mühimmatlarının ve askeri yeterliliğin arttırılmasına dair vurgular öne çıkmıştır.⁴⁹⁴ 2015 yılında ise bilhassa askeri iş birliğine rehberlik edecek olan Kapsamlı Ortaklık Girişimi (Extensive Comprehensive Partnership) başlatılmış ve bu süreçle birlikte 2016 yılında Vietnam'a uygulanan silah satış ambargosu kaldırılmıştır.⁴⁹⁵

Ambargonun kaldırılması ile birlikte füze sistemleri, istihbarat sistemleri, helikopterler ve amfibi zanaatleri gibi mühimmatlarda iyileştirmeler gündeme gelirken⁴⁹⁶ bölgesel bir denizalanı farkındalığının oluşturulması, askeri ortaklığın sivil ve savunma yeteneklerinin geliştirilmesi, eğitim faaliyetleri ve askeri teçhizatların konumlandırılması başlıkları üzerinde durulmuştur.⁴⁹⁷ Deniz güvenliğine yapılan vurgu ile birlikte bir taraftan Vietnam'ın Güneydoğu Asya'da denizcilik noktasında etkin bir aktör haline getirilmesi hedeflenirken diğer taraftan ABD'nin bölgedeki uzun vadeli çıkarlarına dönük olarak Vietnam ile etkili iş birliği hedeflenmiştir.⁴⁹⁸ Güney Çin Denizi'ne de yansıyan bu hedefler doğrultusunda gerek Vietnam gerekse de ABD bölgede ticaret ve denizcilik serbestliğinin korunmasını savunmuş; egemenlik ihtilaflarının çözümünde ise uluslararası hukukun ve barışçıl yolların altını çizmiştir.⁴⁹⁹ Bölgeye dönük yaklaşımlarında altını çizilen bu unsurlara ek olarak, Çin'in egemenlik iddiaları karşısında en fazla gerilim yaşadığı bölge devletlerinden

⁴⁹² Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B. (2014), A New Era in U.S.-Vietnam Relations, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Center for Strategic and International Studies, New York, s: 10-30.

⁴⁹³ Manyin, M. (2014), Vietnam Among the Powers: Struggle and Cooperation, The ASEAN Special Forum, <http://www.theaseanforum.org/vietnam-among-the-powers-struggle-cooperation/> (Erişim Tarihi: 11.02.2021).

⁴⁹⁴ U.S. State Department, US-Vietnam Joint Statement on Defence Relations, https://photos.state.gov/libraries/vietnam/8621/pdf-forms/usvn_defense_relations_jvs2015.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2021).

⁴⁹⁵ Ball, J. (2019). The U.S. and Vietnam are Expanding Areas of Military Cooperation, Defence and Security, <https://globalsecurityreview.com/u-s-vietnam-expanding-areas-military-cooperation/>, (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

⁴⁹⁶ Mnayin, M.E. (2016), US Lifts Remaining Restrictions on Arms Sales to Vietnam, CRS Insight, s:1-2.

Ton, A.D. (2018), Vietnam's Maritime Security Challenges and Regional Defence and Security Cooperation, Sea Power Center, Australia, Issue No:4, s: 10-17, 21-24.

⁴⁹⁷ Hang, N.T.T. (2018), US-Vietnam Comprehensive Partnership Present and Possible, *The Journal of International Relations Peace Studies and Development*, Volume 4, Issue 1, s:5-15.

⁴⁹⁸ A.g.e.s: 7-9.

⁴⁹⁹ Hiep, L.H. (2020), The Vietnam US Security Partnership and the Rules-Based International Order in the Age of Trump, ISEAS Publishing, Yusof Ishak Institute, Issue:1, s: 13-20.

biri olarak Vietnam, bu iddialara karşı ABD'nin bölgedeki varlığını bir taraftan dengeleyici bir unsur olarak görürken; diğer taraftan kendi donanma faaliyetleri ve askeri gelişimi için de fırsat niteliğinde değerlendirmiştir.⁵⁰⁰ ABD açısından bakıldığında ise Vietnam ile ilişkiler bölgesel olarak Güney Çin Denizi'nde etkinlik noktasında önemli olmakla birlikte bir bütün olarak da Asya Pasifik stratejisinin parçalarından biri olarak ele alınmaktadır.⁵⁰¹

Güney Çin Denizi'ni de içerisine alacak şekilde bir bütün olarak Asya Pasifik stratejisinde kurulması ön görülen genel ittifakların niteliği açısından bakıldığında Vietnam, “ABD ile daha yakın ve kapsamlı bir güvenlik ortaklığı arzusunu dile getiren ancak askeri dayanıklılıkta ve yakın sınırlarının ötesinde askeri etki yaratma kapasitesinde yeterli olamayan ülkeler” sınıfına dâhil edilmektedir.⁵⁰² Bu ülkelere ve dolayısıyla Vietnam'a doğrudan ve uzun vadeli askeri yardımın kabul edilmeme ihtimaline karşı ise söz konusu ülkelerle barışın korunması, askeri modernizasyon ve yeteneklerin geliştirilmesi gibi başlıklar üzerinden ilişki kurulmaktadır.⁵⁰³ Altı çizilen bu noktalardan hareketle aşağıda gösterilen tabloda Vietnam Asya Pasifik stratejisinin genel görünümünde Kritik Yeteneklerin Geliştirilmesi (Enhance Critical Capabilities) sınıfına dâhil edilmektedir.⁵⁰⁴ Asya Pasifik ortaklığı vizyonunda Vietnam'ın yeri bu şekilde ifade edilirken; iki devlet tarafından Güney Çin Denizi'ne ve Asya Pasifik'e dönük olarak ortaya konulan ortak yaklaşımlar 2017'de Vietnam'da düzenlenen APEC Zirvesinde de kendini göstermiştir.⁵⁰⁵ Tüm ulusların egemenlik ve bağımsızlıklarına saygı, anlaşmazlıkların barışçıl çözümü, şeffaflığa ve serbestliğe dayalı ticari anlaşmalar, seyir ve uçuş özgürlüğünün yanı sıra kural ve normlara bağlılık başlıklarının altı çizilirken; 2018 yılında Vietnam lideri Tran Dai Quang Hindistan ziyaretinde de bu noktalara paralel açıklamalarda bulunmuştur.⁵⁰⁶

⁵⁰⁰ Ton, A.D. (2018), Vietnam's Maritime Security Challenges and Regional Defence and Security Cooperation, Sea Power Center, Australia, Issue No:4, s: 4-16, 17-24.

⁵⁰¹ Congressional Research Center, (2021), U.S. Vietnam Relations, <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10209.pdf> (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

⁵⁰² Bouchat, C.J. (2017), US Land Power in the South China Sea, Strategic Studies Institute and US Army War College Press, s: 56-63.

⁵⁰³ A.g.e.s: 58-60

⁵⁰⁴ A.g.e.s: 61.

⁵⁰⁵ Asia Pacific Economic Cooperation, (2017), The 25th APEC Economic Leaders' Meeting Da Nang Declaration, https://www.apec.org/meeting-papers/leaders-declarations/2017/2017_aelm (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵⁰⁶ Government of India, Ministry of External Affairs, (2018), India-Vietnam Joint Statement During State Visit of President of Vietnam to India, <https://www.mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/29535/IndiaVietnam+Joint+Statement+during+State+visit+of+President+of+Vietnam+to+India+March+03+2018> (Erişim Tarihi: 11.10.2020).

ABD'nin gerek Güney Çin Denizi'ne gerekse de Asya Pasifik stratejisine olan yaklaşımına Vietnam'ın olumlu yanıt vermesi, ABD ve Çin arasında ne şekilde konumlanacağına dair soruları da beraberinde getirmiştir. Bir başka deyişle yukarıda da ifade edildiği üzere Vietnam'ın Güney Çin Denizi'nde Çin ile en fazla ihtilaf yaşayan devletlerden biri olmasının yanı sıra donanma kuvvetleri ve askeri teçhizat noktasında da bölgesel etkinlikle yetersiz kalması ABD'ye yönelim açısından birer faktör olarak öne çıkarken; Vietnam ABD'nin bilhassa askeri desteğini memnuniyetle karşılamakla birlikte bölgede ABD-Çin dengesinin korunmasını da önemsemektedir.⁵⁰⁷ Bilhassa da Çin ile olan ekonomik ilişkileri dolayısı ile bu dengeyi önemseyen Vietnam, ABD-Çin ticaret savaşlarından da en fazla kazancı sağlayan bölge devletlerinden biri olmuştur.⁵⁰⁸ ABD-Çin dengesinin korunması hedefi Vietnam'ın Güney Çin Denizi'nde Çin ile yaşanan ihtilaflar karşısındaki tutumundan da anlaşılabilir. 2010 yılında denizcilik anlaşmazlıklarının çözümüne yönelik ilkelerin tartışılması için ikili toplantılar gerçekleştiren Çin ve Vietnam, Stratejik Savunma ve Güvenlik Diyaloğu başlatmış ve 2014 yılında yine aynı hedefe dönük olarak Ortak Yürütme Komitesi çatısı altında çatışma yönetimi ve çözüm görüşmeleri gerçekleştirmiştir.⁵⁰⁹ Söz konusu noktalardan da anlaşılacağı üzere Vietnam bir taraftan ABD'nin bölgeye yönelmesini stratejik bir kazanıma dönüştürme eğilimi göstererek Çin'i bölgede dengeleme adımları atarken, diğer taraftan da Güney Çin Denizi'ne sınırdaş olmanın risklerini azaltmak ve faydalarından yararlanmak amacı ile Çin'i tamamen karşısına almama doğrultusunda hareket etmektedir.

Filipinler

Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafları dolayısı ile Çin ile en fazla karşı karşıya gelen bölge devletlerinden biri olan Filipinler ise 1951 yılında imzalanan Karşılıklı Savunma Anlaşmasından (Mutual Defence Treaty) bu yana ABD'nin önemli güvenlik ortaklarından

⁵⁰⁷ Tran, T.B., Sato, Y. (2018), Vietnam's Post Cold War Hedging Strategy: A Changing Mix of Realist and Liberal Ingredients, *Asian Politics and Policy*, Volume 10, Number 1, s: 74-93.

Reynold, A.K. (2017). Goldilocks and the South China Sea: Why Vietnam is Hedging with the US Against a Rising China, <https://osf.io/preprints/socarxiv/w8q7b/> (Erişim Tarihi: 12.12.2020)

⁵⁰⁸ Ha, L.T., Phuc, N.D. (2019), The US-China Trade War: Impact on Vietnam, Yusof Ishak Institute, No 102, s: 2-6. Kapustina, L., Lipkova, L., Silin, Y., Dravelev, A., (2020), US-China Trade War: Causes and Outcomes, SHS Web of Conference Paper, https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2020/01/shsconf_ies_2019_01012.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2021).

⁵⁰⁹ Evelyn, G. (2016), Southeast Asian Strategies Toward the Great Powers: Still Hedging After All These Years, The ASEAN Special Forum, Vol 9, No1, <http://www.theaseanforum.org/southeast-asian-strategies-toward-the-great-powers-still-hedging-after-all-these-years/> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

biri konumundadır.⁵¹⁰ Söz konusu anlaşmadan önce 1947 yılında Askeri Üs Anlaşması (Military Basis Agreement) imzalamış olan iki devlet⁵¹¹ 1992 yılında bu anlaşmayı revize etmişler⁵¹², 1998 yılında ise Ziyaret Kuvvetleri Anlaşmasını (Visiting Forces Agreement) imzalamışlardır.⁵¹³ Güvenlik anlaşmalarının imzalandığı tarihler ABD-Filipinler askeri iş birliğinin ve ortaklığının önemini vurgulamak açısından bir hayli anlamlıdır. Zira II. Dünya Savaşı sonrasında imzalanan iki anlaşma olarak Üs ve Karşılıklı Savunma Anlaşmaları (1947 ve 1952) ABD'nin savaş sonrasında bölgedeki varlığını etkin hale getirme adına önemli birer adım olarak ortaya çıkmaktadır. 1992 ve 1998 yılları ise, ikili güvenlik ortaklığı adına imzalanan anlaşmalar ile birlikte Soğuk Savaş sonrası ABD'nin bölgedeki varlığını ve Filipinler ile askeri ilişkilerini güçlendirmek adına anlamlı adımlar atılmıştır.⁵¹⁴ Söz konusu tarihler de göstermektedir ki Filipinler ABD için önemli kırılma noktalarında askeri iş birliği ile destek alabileceği etkin bir müttefik konumundadır. ABD ile imzalanan üç anlaşmanın tarihsel olarak birer kırılma dönemini temsil etmesi 2014 yılında imzalanan anlaşmanın da anlamlı hale gelmesini sağlamaktadır. Zira 2014 yılı Başkan Obama yönetiminin “Asya’ya Yöneliş” stratejisinin açıklanması sonrasında ifade ederken; Filipinler cephesinde ise Çin’e dönük olarak artan tehdit algısının yükseldiği bir dönemi de temsil etmektedir.

Daha yakından bakılacak olursa, bir taraftan Çin’in egemenlik alanlarını Güney Çin Denizi’nde ilan etmesi, diğer taraftan ise ABD’nin Asya’ya Yöneliş ile bölgeye daha fazla entegre olacağının sinyallerini vermesi ile Filipinler yönetimi tehdit ve fırsat ekseninde iki yönlü bir sürece girmiştir. Bu süreçte deniz güvenliğine dair endişelerin artması ile başta askeri harcamaların yükseltilmesi olmak üzere savunma mühimmatlarının modernizasyonu ve ekipman temininin altı çizilmiştir.⁵¹⁵ Üzerinde durulan bu noktalar 2011 yılında ABD ve

⁵¹⁰ Department of Defence, 2014, Agreement Between the US and Philippines, Treaties and Other International Acts Series, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/14-625-Philippines-Defense-Cooperation.pdf> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

⁵¹¹ US Defence Department, Military Basis, <https://www.loc.gov/law/help/us-treaties/bevans/b-ph-ust000011-0055.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B. (2015), Building a More Robust US-Philippines Alliance, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Center for Strategic and International Studies, New York, s: 5-25.

⁵¹² Juan, C.S., (1993), Closure of US Military Basis in the Philippines: Impact and Implications, US Army War College, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a264489.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵¹³ Center for Strategic and International Studies, 2020, What is the Philippines and US Visiting Forces Agreement and Why Does it Matter, <https://www.csis.org/analysis/what-philippines-united-states-visiting-forces-agreement-and-why-does-it-matter> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁵¹⁴ Albert, E. (2016), The US-Philippines Defence Alliance, Council on Foreign Relations, <https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/USPhilippines.pdf> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

⁵¹⁵ Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B. (2015), Building a More Robust US-Philippines Alliance, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, Center for Strategic and International Studies, New York, s: 5-25.

Filipinler arasında başlatılan İkili Stratejik Diyalog (Bilateral Strategic Dialogue) girişiminde de kendini göstermiş Manila Deklarasyonu⁵¹⁶ vizyonuna vurgu yapılarak savunmadan ticarete, insan haklarından yasaların uygulanmasına birçok konuya değinilmiş; deniz güvenliği iş birliğinin derinleştirilmesi ve genişletilmesi hedefinin altı çizilmiştir. Her yıl düzenlenen söz konusu girişim çerçevesinde denizlerde uçuş ve seyir özgürlüğünün kullanımı başta olmak üzere yasal hakların güvence altına alınmasına vurgu yapmıştır.⁵¹⁷ Bununla birlikte Güney Çin Denizi'nde devam eden ileri karakolların askeri mühimmatlarla donatılmasına karşı çıkılırken; anlaşmazlıkların uluslararası hukuka uygun olarak barışçıl yollarla çözülmesine dair vurgu yinelenmiştir.⁵¹⁸ 2020 yılında dokuzuncusu düzenlenen ikili görüşmelerin ortak temaları bu şekilde öne çıkarken; Filipinler bölgede artan Çin'in egemenlik iddiaları karşısında birer dengeleme unsuru olan bu adımlarının yanı sıra diplomatik ve hukuki yöntemler üzerinde de durmuş ve Çin aleyhine BM Daimî Tahkim Mahkemesine dava açma girişiminde bulunmuştur.⁵¹⁹

2015 yılında mahkeme tarafından dava kabul edilerek, Çin haksız bulunmuş; gerek dava sürecinde gerekse de sonrasında ABD karara ve Filipinler'in yaklaşımına verdiği desteği ifade etmiştir.⁵²⁰ Çin ile gerek Güney Çin Denizi'nde bölgesel (adalara dair anlaşmazlıklar..), gerekse de BM Tahkim Mahkemesi kararı sonrası hukuki olarak karşı karşıya gelmesi, Filipinler nazarında Çin'i ekonomik bir fırsattan deniz güvenliğine bir tehdit boyutuna taşırken;⁵²¹ bir taraftan da ABD ile yürütülen güvenlik iş birliğinin güçlendirilmesine yönelik arzusunun artmasına yol açmıştır. Bu doğrultuda 2011 yılında kurulan İkili Stratejik Diyalog girişimi 2014 yılında Gelişmiş Savunma İş Birliği Anlaşması (Enhance Defence Cooperation Agreement) ile güçlendirilmiştir.⁵²² Anlaşma kapsamında

⁵¹⁶ US Department of State, 2012, Joint Statement of the US-Philippines Bilateral Strategic Dialogue, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/01/182688.htm> (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

⁵¹⁷ US Department of State, 2012, Joint Statement of the US-Philippines Bilateral Strategic Dialogue, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/01/182688.htm> (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

⁵¹⁸ US Department of State, 2016, Sixth US-Philippines Bilateral Strategic Dialogue Joint Statement, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2016/03/254833.htm> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

⁵¹⁹ Greitens, S.C. (2016), The US Philippines Alliance in a Year of Transition: Challenges and Opportunities, Center for Asian Policy Studies, Brookings Working Paper, s: 1-9.

⁵²⁰ Congressional Research Service, Arbitration Case Between the Philippines and China Under the UN Convention on the Law of the Sea, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44555/4> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

⁵²¹ Searight, A.E. (2020), US Coast Guard Cooperation With Southeast Asia: Maritime Challenges and Strategic Opportunities, Center for Strategic and International Studies, <https://transportation.house.gov/imo/media/doc/Searight%20Testimony.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁵²² Baviera, A.S.P. (2014). Implications of the US Philippines Enhanced Defence Cooperation Agreement, Asia Pacific Bulten, East-West Center, s:1-2.

birlikte etkin çalışabilmenin geliştirilmesi, askeri modernizasyonun sağlanması, dış savunma için askeri yeteneklerin geliştirilmesi, deniz güvenliği, denizcilik alan farkındalığı ve insani yardım ve afet müdahalesi başlıkları üzerinde durulmuştur. Altı çizilen noktalarla birlikte Filipinler'e yönelik olarak ekonomik yardımlar 2011 yılı itibari ile en yüksek seviyeyi görürken, bu tarihten itibaren ekonomik yardım azalmaya askeri yardım ise artmaya başlamıştır.⁵²³ Bu adımlarla birlikte Filipinler ile savunma temaslarında 2015 yılı itibari ile en yüksek seviyeyi ortaya koyan ABD tarafından, tıpkı Vietnam'a yönelik vurguladığı Asya Pasifik vurgusuna benzer şekilde, Filipinler'in de bir bütün olarak Asya Pasifik stratejisinin önemli bir noktası olduğu ifade edilmiştir.⁵²⁴

Asya Pasifik ortaklığının temel prensipleri arasında sayılan “paylaşılan tehditlere karşı koymak için birlikte harekete geçmeye yönelik bağlayıcı ve kalıcı taahhütlerin oluşturulması yolu ile müttefiklerin ve ortakların güvence altına alınması” hedefi doğrultusunda⁵²⁵ geliştirilen Filipinler ile savunma diplomasisi, karşılıklı ziyaretler, tatbikatlar ve askeri modernizasyon faaliyetleri ile devam etmiştir. Filipinler'in bölgede gerek Çin'in dengelenmesi gerekse de kendi donanma mühimmatlarının iyileştirilmesi adına üzerinde önemle durduğu bu ilişkiler ABD açısından da başta Çin'i dengeleme hedefini paylaşmak üzere stratejik kazanım noktasında da hayli önemli bir yerde durmaktadır. Zira ABD Hint Pasifik Komutanlığı deniz ve ordu birimleri de dâhil olmak üzere ABD kuvvetlerini Japonya'dan Güneydoğu Asya'ya uzanan ilk ada zinciri boyunca dağıtmayı hedeflemekte ve bu hedeflere ev sahipliği yapabilecek önemli noktalardan biri olarak da Filipinler'i görmektedir.⁵²⁶ Filipinler'in de etkin katılımı ile söz konusu hedef doğrultusunda ABD hava ve deniz operasyonlarının desteklenmesi ve Çin gemilerinin karatabanlı füze birimleriyle risk altında tutulması öngörülmektedir.⁵²⁷ Her iki taraf için de gerek Güney Çin Denizi'nde gerekse de Asya Pasifik'te önemli çıkar noktaları kendini bu şekilde gösterirken, 2019 yılında

US Department of State, 2014, Agreement Between US and Philippines, Treaties and Other International Act Series, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/14-625-Philippines-Defense-Cooperation.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵²³ Hundler, B. (2018). Duterte's Pivot to China and Prospects for Settling the South China Sea Disputes, Contexto Internacional, Vol 40 (2), s: 322-330.

US Foreign Aid By Country, The Case of Philippines, <https://explorer.usaid.gov/cd/PHL> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵²⁴ Lum, T. (2012). The Republic of Philippines and US Interests, Congressional Research Center, CRS Report for Congress, s: 14-23.

⁵²⁵ Bouchat, C.J. (2017), US Land Power in the South China Sea, Strategic Studies Institute and US Army War College Press, s: 65-76.

⁵²⁶ Green, M.J., Poling, G.B. (2021), The US Alliance with the Philippines, Center for Strategic and International Studies, <https://www.csis.org/analysis/us-alliance-philippines> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵²⁷ Bouchat, C.J. (2017), US Land Power in the South China Sea, Strategic Studies Institute and US Army War College Press, s: 65-76.

1951 yılında imzalanmış bulunan Karşılıklı Savunma Anlaşmasının IV ve V'inci maddeleri uyarınca belirlenen olası saldırılar karşısında Filipinler'e destek verileceği taahhüdünün Güney Çin Denizi'nden gelebilecek tehditleri de kapsadığı ifade edilmiştir.⁵²⁸

Güney Çin Denizi'nde Çin ile yaşanan egemenlik ihtilafına paralel olarak seyreden ABD-Filipinler savunma diplomasisi sürecinde altı çizilmesi gereken önemli nokta ise, Filipinler'in ABD'ye yaklaşmakta stratejik kazanç fırsatı görmekle birlikte Çin ile dengeleri gözetme çabası olmuştur. Bilhassa 2016 yılında başkanlık görevine başlayan Rodrigo Duterte ile birlikte gün yüzüne çıkan bu dengeleme eğiliminin ana motivasyon kaynakları ise Çin yatırımlarını çekmek ve Çin ile olası bir gerginlikte ABD yardımından emin olamamak noktasında kendini göstermiştir. Öyle ki Filipinler'in bu denge arayışı kimi analistlerce Çin ve ABD arasında oluşturulacak bir “*eşkenar dengeleme stratejisi (an equilateral balancing strategy)*” olarak isimlendirilmiş; Filipinler'in bir taraftan Tahkim Mahkemesinin kararını uygulamada daha yumuşak davranacağı ve ABD'nin de olası tehditlere karşı öne sürdüğü koruma taahhüdünü netleştirmesinin isteneceği yorumlarında bulunulmuştur.⁵²⁹ Duterte döneminin stratejik yaklaşımında ABD-Çin rekabetine dengeleyici ve kazanç odaklı yaklaşılacağını gösteren bir diğer belirti ise Devlet Başkanının Filipinler-Çin Ticaret ve Yatırım Forumu'nda ABD ve Filipinler'in askeri-ekonomik olarak ayrı olduklarını vurgulaması olmuştur.⁵³⁰ ABD'ye bağımlı olunmadığının belirgin bir mesajı olarak öne çıkan bu söylemle birlikte Filipinler Tahkim Mahkemesinin Çin aleyhine verdiği kararın önemsiz olduğunu ifade ederek,⁵³¹ Çin'e yönelik pragmatik bir dış politika izleneceğinin sinyallerini vermiştir. Kuşkusuz Çin'e karşı ortaya konulan bu tutum Filipinler için ABD'den mutlak bir kopuşu ifade etmemekte ve gerek ikili stratejik diyalog görüşmeleri gerekse de ortak tatbikat ve askeri-ekonomik destekler devam etmektedir.⁵³² Filipinler dış politikasında bilhassa

⁵²⁸ Green, M.J., Poling, G.B. (2021), The US Alliance with the Philippines, Center for Strategic and International Studies, <https://www.csis.org/analysis/us-alliance-philippines> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵²⁹ Greitens, S.C. (2016), The US Philippines Alliance in a Year of Transition: Challenges and Opportunities, Center for Asian Policy Studies, Brookings Working Paper, s: 1-9.

⁵³⁰ Republic of the Philippines, 2016, Speech of President Rodrigo Roa Duterte During the Philippines-China Trade and Investment Forum, <https://pcoo.gov.ph/oct-20-2016-speech-of-president-rodrigo-roa-duterte-during-the-philippines-china-trade-and-investment-forum/> (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

⁵³¹ Butista, L. (2016), The Philippines and the Arbitral Tribunal's Award: A Sombre Victory and Uncertain Times Ahead, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 38, No 3, s: 349-355.

⁵³² Amador, J. (2019), The Philippine US Alliance in 2019, East-West Center, Asia Pacific Bulletin, No 453, <https://www.eastwestcenter.org/system/tdf/private/apb453.pdf?file=1&type=node&id=36994> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Duterte dönemi ile ortaya çıkan bu “iki yönlü” dış politika eğilimi⁵³³ ile bir taraftan Güney Çin Denizi sınırdaşı olarak Çin ile ilişkileri karşılıklı kazanca dönüştürme hedefi doğrultusunda hareket ederken; diğer taraftan anlaşma müttefiki olarak ABD ile deniz güvenliğine dönük temaslarını koruyarak bölgedeki etkinliğini artırma noktasında hareket etmektedir.

Tayvan

Soğuk Savaş’tan bugüne ABD’nin savunma diplomasisi açısından üzerinde önemle durduğu bölge devletlerinden biri olan Tayvan, Güney Çin Denizi’nde hâlihazırda devam eden egemenlik ihtilafında da taraf konumundadır.⁵³⁴ ABD tarafından Asya Pasifik’te yeniden dengelemenin temel unsurlarından biri olarak⁵³⁵ değerlendirilen Tayvan ile ilişkiler ticari ve kültürel temasların yanı sıra deniz güvenliğini de içerisine alacak şekilde askeri iş birliğini de kapsamaktadır. Bilhassa deniz güvenliğine dönük olarak artan tehditler karşısında Tayvan’ın konumunu ve stratejik önemini vurgulayan ABD’ye göre Tayvan ile kurulacak temaslar yalnızca Doğu ve Güney Çin Denizinde değil bir bütün olarak Asya Pasifik’te önemli avantajlar sağlayabilecek niteliklere sahiptir.⁵³⁶ Tayvan’ın güvenliğini bu bölgelerde tesis edilmesi hedeflenen deniz düzeninin ana bileşeni olarak gören ABD, denizcilik coğrafyası açısından Doğuyu birbirine bağlayan kritik deniz yollarının üzerinde bulunması ve Güney Çin Denizi’ne olan konumu dolayısıyla Tayvan Boğazını da aşan jeo-stratejik noktaların altını çizerek, Tayvan’ın tüm bu unsurlar dolayısıyla deniz güvenliği noktasında ne derece hayati bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır.⁵³⁷ ABD için Tayvan’ı önemli hale getiren bir başka unsur ise Çin ile hâlihazırda devam eden anlaşmazlığı olup;⁵³⁸ Çin’in Tayvan’a olası müdahalesi de gerek Doğu ve Güney Çin Denizinde gerekse de bir bütün

⁵³³ Tan, B. (2020), Friend or Foe: Explaining the Philippines’ China Policy in the South China Sea, E-International Relations, <https://www.e-ir.info/2020/08/10/friend-or-foe-explaining-the-philippines-china-policy-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁵³⁴ Bush, R. (2016), The US Security Partnership with Taiwan, Asian Alliances Working Paper Series 7, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Paper-7v3.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2020).

⁵³⁵ Sullivan, A. (2015), Navigating the Future: US-Taiwan Maritime Cooperation and Building Order in Asia, Center for a New American Security, https://www.files.ethz.ch/isn/191907/CNAS_Sullivan_USTaiwanMaritime_Final.pdf (Erişim Tarihi: 12.12.2020).

⁵³⁶ Bergsten C.F., Freemann, C., Lardy, N.R., Mitchell, D.J. (2009), Why Does the US Care About Taiwan, “China’s Rise”, Center For Strategic and International Studies, https://piie.com/publications/chapters_preview/4174/08iie4174.pdf (Erişim Tarihi: 11.10.2020).

⁵³⁷ Kuok, L. (2015), Taiwan’s Evolving Position in the South China Sea, East Asia Policy Studies, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/taiwan-south-china-sea-kuok-paper.pdf> (Erişim Tarihi:17.11.2020).

⁵³⁸ The Brookings Institution, Annual Report to Congress, 2016, The US Security Partnership with Taiwan, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/11/fp_20160713_taiwan_alliance.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

olarak Asya Pasifik'te dengeleri Çin lehine değiştirebileceğinden ABD tarafından üzerinde önemle durulan başlıklardan biri konumundadır.

Altı çizilen bu başlıkla birlikte Tayvan ile kurulacak ittifak çerçevesinde Birinci Ada Zincirinde etkinliğin ve Deniz İletişim Hatlarında kontrolün sağlanması hedefinin üzerinde⁵³⁹ önemle duran ABD'nin başta silah satışı olmak üzere geliştirdiği askeri diplomasisi, Çin tarafından Soğuk Savaş'tan bugüne “şüphe” ile izlenmiş ve bu yaklaşım ABD Çin ilişkilerindeki iş birliğinin uzun vadeli hale gelemeyişinin en önemli nedenlerinden biri olarak gösterilmiştir.⁵⁴⁰ Öyle ki söz konusu şüphe gerek ABD'nin gerekse de Çin'in Tayvan'a bakışını şekillendirmekte ve her iki devlet de bölgedeki çıkarlarının korunmasını Tayvan ile ilişkilendirmektedir. ABD açısından bakıldığında bu ilişki Tayvan'ın olası bir Çin müdahalesine karşı kendini savunmasına destek olma hedefi doğrultusunda ele alınmakta; genel olarak personel eğitimi, istihbarat paylaşımı ve askeri koordinasyon başlıkları üzerinde durulmaktadır.⁵⁴¹ Deniz ve hava savunma silahları tasarlama ve üretme tecrübesine sahip olan Tayvan'a yapılan ABD desteği ise Deniz Harp Koleji'nden James Holmes tarafından Tayvanlı savunma imalatçılarının süpersonik anti-gemileri ile donatılmış bir düzine gizli devriye uçağının tasarım ve inşasına başlandığı yönündeki ifadeleri ile teyit edilmiştir.⁵⁴² Bununla birlikte ABD'nin Tayvan'a silah satış sürecinde vurguladığı “savunma” ve “saldırı” kavramları hayli dikkat çekici niteliktedir.

Silah satış sürecinin savunma temasına odaklanılarak yapılması gerektiği ABD'li yetkililerce sık sık vurgulanırken özellikle de Çin'in ilerleyen A2/AD -Uzun Menzilli Füze teknolojisi ilerledikçe söz konusu savunma vurgusu kısmi olarak esnetilmiştir.⁵⁴³ Bununla birlikte Savunma diplomasisinin önemli bir ayağı olan askeri ekipman temini konusunda bu adımlar atılırken; ABD bilhassa Güney Çin Denizi'ndeki iddialarını netleştirmesi hususunda Tayvan'a çağrıda bulunmuştur. Yalnızca kendi iddialarını açıklığa kavuşturması değil aynı zamanda Çin'in bölgede egemenlik ilanında bulunduğu Dokuz Çizgi Hattı hususunda da görüşünün ne oluşunu netleştirmesi gerektiği ABD tarafından vurgulanırken; 2014 yılında

⁵³⁹Kazuki, Y. (2020), Maritime Security Involving Japan and Taiwan, <https://www.ssri-j.com/SSRC/yanokazu/yanokazu-2-20201120.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁵⁴⁰Wang, V. W. (2016), Prospects for US Taiwan Relations, Foreign Policy Research Institute, https://aacs.cuny.cuny.edu/2016conference/Papers/Prospects%20for%20U.S.-Taiwan%20Relation_Vincent%20Wei-cheng%20Wang.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁴¹ Kan, S., Worrison, W., M. (2014), US-Taiwan Relationship: Overview of Policy Issues, Congressional Research Center, s: 14-37.

⁵⁴² Gomez, E. (2016), Options for the Future of the US Taiwan Defence Relationship, CATO Institute Policy Analysis, <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa800.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁴³ Kan, S., Worrison, W., M. (2014), US-Taiwan Relationship: Overview of Policy Issues, Congressional Research Center, s: 14-37.

Temsilciler Meclisi Asya Pasifik Alt Komitesi'nde söz konusu noktaların üzerinde önemle durulmuştur.⁵⁴⁴ Altı çizilen bu noktalarla birlikte 2012 yılında ABD ve Tayvan arasında başlatılan Pasifik Adaları Liderlik Programı (Pacific Islands Leadership Program) 2015 yılında daha kurumsal hale getirilerek Küresel İş Birliği Eğitim Çerçevesi (Global Cooperation and Training Framework) oluşturmak amacı ile bir Mutabakat Muhtırası imzalamıştır.⁵⁴⁵ Tayvan ile gerek denizcilik politikası gerekse de daha geniş olarak Asya Pasifik ortaklığı yönünde önemli adımlar atma yönünde hareket eden ABD, bu süreçte Çin'in bölgede artan askeri varlığının da altını çizerek Tayvan'a kendini savunacak ölçekte destek vermeye devam edileceğinin altını çizmiştir.⁵⁴⁶ Altı çizilen bu nokta ile birlikte süreç içerisinde ABD donanması Tayvan Boğazı'ndan geçişlerini ve subaylara dönük eğitim programlarını da arttırmaktadır.⁵⁴⁷

ABD ile ilerletilen savunma diplomasisi önemli olmakla birlikte, Tayvan Çin ile ilişkilerinde gerek ekonomik gerekse de stratejik bağıntılar dolayısı ile dengeleri gözetme eğilimi göstermektedir. Bir taraftan ticaret ortaklığı, yatırım hedefleri ve sanayi ihracatı ile bağımlı iki ana noktayı ifade eden Tayvan ve Çin; diğer taraftan da başta Güney Çin Denizi ihtilafının barışçıl çözümü olmak üzere, deniz güvenliği ve uzun vadeli istikrarlı bir deniz düzeninin oluşturulması noktasında da önemli iki aktörü temsil etmektedir.⁵⁴⁸ Söz konusu bağımlılığı ve Tayvan'ın barışçıl ve diyaloga bağlı çözüm arayışlarını Tayvan ve Çin arasındaki olası bir gerilimin maliyeti üzerinden değerlendirenler de vardır. 2012'den bugüne Çin'in yalnızca Tayvan politikasında değil Güney Çin Denizi'nde de artan gerilim yönlü politikasına vurgu yapan bu görüşe göre ABD'nin silah desteği dahi olası bir saldırı karşısında yeterli olmayabilir ve dolayısıyla olası bir saldırı tehdidi karşısında durabilecek tek

⁵⁴⁴ Kuok, L. (2015), Tides of Change: Taiwan's Evolving Position in the South China Sea, East Asia Policy Studies Paper 5, s: 6-21.

⁵⁴⁵ Taiwan Republic of China, 2021, Taiwan US Relations, https://www.roc-taiwan.org/us_en/post/24.html (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Wang, V. W. (2016), Prospects for US Taiwan Relations, Foreign Policy Research Institute, https://aacs.ccny.cuny.edu/2016conference/Papers/Prospects%20for%20U.S.-Taiwan%20Relation_Vincent%20Wei-cheng%20Wang.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁴⁶ Council on Foreign Relations, 2021, The US, China and Taiwan: A Strategy to Prevent War, Council Special Report, No 90, https://cdn.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/the-united-states-china-and-taiwan-a-strategy-to-prevent-war.pdf (Erişim Tarihi: 02.12.2020).

⁵⁴⁷ Albert, E.M. (2020), "Rapprochement Between Taipei and Washington: Challenges and Opportunities", Taiwan Security Brief, East Asia Program, <https://www.stimson.org/wp-content/uploads/2020/11/Taiwan-e-Publication-Nov-2020-R2.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁴⁸ Rigger, S., Hickey, D.V., Chow, P. (2017), US Taiwan Relationship: Prospects for Security and Economic Ties, Wilson Center Asia Program, https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/publication/ap_us-taiwan_relations.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020).

şey Çin'in bu yönde bir adımının askeri, ekonomik ve politik maliyetini diplomasi yolu ile savunmaktır.⁵⁴⁹ Altı çizilen unsurların önemi Tayvan tarafından da teyit edilmekte ve denizcilik faaliyetlerinde olabildiğince müzakere ve barışçıl çözüm yollarını arama yönünde hareket etmektedir.⁵⁵⁰ Tayvan'ın bu yaklaşımına en önemli örneklerden biri 2015 yılında yapılan bir teklifle gündeme getirilmiştir.

2012 yılında Doğu Çin Denizi'ne dönük olarak da benzer bir yaklaşımla Doğu Çin Denizi Planı (East China Sea Plan) girişiminde bulunan Tayvan, 2015 yılında da Güney Çin Denizi Barış Girişiminde (South China Sea Peace Initiative) bulunmuş; ilgili tüm taraflara egemenlik anlaşmazlıklarını rafa kaldırma, anlaşmazlıkları barışçıl şekilde çözme BM Deniz Hukuku Sözleşmesine saygı duyma ve kaynakları ortaklaşa geliştirme çağrısında bulunmuştur. İnsani yardım, korsanlıkla mücadele ve denizlere dair diğer anlaşmazlıklara dair birlikte çözüm yolları bulmaya yönelik çağrının da yinelenildiği girişim Doğu Çin Denizi'ne dair yapılan plana verilen desteğe benzer şekilde ABD tarafından desteklenmiştir.⁵⁵¹ ABD'nin Tayvan'a yaklaşımı ve Tayvan'ın Çin karşısında olabildiğince dengeleri gözetme hedefi ile hareket ederek Güney Çin Denizi ihtilafı karşısındaki tutumu söz konusu gelişmelerle ortaya konulurken; Çin'in Tayvan ile ilişkilerinde ne yönde hareket ettiği sorusuna geçmeden evvel bölgede ABD'nin savunma diplomasisi doğrultusunda üzerinde önemle durduğu bir diğer ülke olan Malezya'ya değinilecektir.

Malezya

Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddiasında olan Malezya'nın ise ABD ile yürüttüğü savunma diplomasisi giderek ivme kazanmaktadır. Bölgede gerçekleştirilen ortak tatbikatlar, eğitim programları, değişim ve liman ziyaretleri, askeri teçhizat alımı için fon kullanımı ve korsanlıkla mücadele operasyonları gibi faaliyetler ikili ilişkilerde savunma diplomasisinin önemli başlıkları olarak öne çıkmaktadır. Esasen Malezya ve ABD arasında yürütülen savunma diplomasisi 1990'lardan bugüne üzerinde durulan bir başlık olup⁵⁵² her iki devlet de bu ilişkileri gerek mühimmat temini gerekse de deniz güvenliğine dair ortak vizyonun

⁵⁴⁹ University of Nottingham, 2021, Taiwan Insight: Military Diplomacy Another Way to Support the Defence of Taiwan, <https://taiwaninsight.org/2021/01/26/military-diplomacy-another-way-to-support-the-defense-of-taiwan/> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

⁵⁵⁰ Li, C. (2016), The South China Sea Peace Initiative in a Transitional Security Environment, American Journal of Chinese Studies, Vol 23, s: 119-134.

⁵⁵¹ Tsai, G.W. (2015), Taiwan and Its South China Sea Peace Initiative, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2015/08/taiwan-and-its-south-china-sea-peace-initiative/> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

⁵⁵² Finkbeiner, J.M. (2013), Malaysia's Great Power Balance and the South China Sea Disputes, Strategy Research Project Paper, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA589214.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2020).

oluşturulması yönünde önemle ele almıştır. Fakat bilhassa Başkan Obama yönetimi ile birlikte ortaya konulan Asya'ya Yöneliş stratejisi kapsamında Malezya ile ilişkilerin ilerletilmesi ve özellikle de savunma diplomasisi doğrultusunda askeri iş birliği alanlarının genişletilmesi ivme kazanmıştır.⁵⁵³ ABD-Malezya savunma diplomasisi temaslarının artışıdaki tek sebep kuşkusuz ABD'nin bölgeye yönelişi olmamış bölgede yükselen tehdit noktaları da bu değişime etki etmiştir. Çin'in askeri büyümesinin artması ve bölgedeki egemenlik iddialarını uygulama konusundaki kararlılığını ortaya koyması Malezya'yı etkileyen bir diğer unsur olurken; söz konusu egemenlik iddiaları gerçekleştiği takdirde Malezya'nın Güney Çin Denizi'nde hak iddia ettiği bölgelerden çekilmek durumunda kalacağı ve dolayısıyla bu iddiaların dengelenmesi gerektiği önemle vurgulanmıştır.⁵⁵⁴

Çin'in iddiaları gereği ortaya koyduğu Dokuz Çizgi Hattı varsayımının gerçekleşmesi durumunda münhasır ekonomik bölgesinde önemli kayıplar ile karşı karşıya kalacağını ifade eden Malezya, söz konusu çekincelerle tıpkı bölgedeki diğer sınırdaşları Vietnam, Filipinler ve Tayvan gibi ABD ile kuracağı savunma diplomasisi çerçevesinde Çin'i dengeleyebileceği tezi üzerinden çeşitli adımlar atmıştır. Bu adımlar çerçevesinde Başkan Obama yönetimince başta sağlanan fonlar olmak üzere ortak tatbikatlar, operasyonlar, savunma modernleştirilmesi, mühimmat temini ve ikili güvenlik istişareleri yolu ile Malezya desteklenmiştir.⁵⁵⁵ 2014 yılında Başkan Obama'nın ziyareti ile birlikte ikili ilişkiler “kapsamlı ortaklık” olarak nitelendirilirken; Malakka Boğazı ve Aden Körfezi de dâhil olmak üzere bölgenin önemli noktalarında tatbikatlara devam edileceği belirtilmiş, ayrıca altı havayolu helikopteri ve ABD askeri teçhizat alımı için karara varılmıştır.⁵⁵⁶ Bununla birlikte ABD deniz piyadeleri ile bir ortaklık kurulmuş ve amfibi kuvvet geliştirme ve

⁵⁵³ Rinehart, I.E. (2015), Malaysia: Background and US Relations, Congressional Research Center, <https://fas.org/sgp/crs/row/R43505.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Center for Strategic and International Studies, 2012, From Strength to Empowerment: The Next Generation of US Malaysia Relations, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/120515_Hiebert_StrengthEmpowerment_Web.pdf (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

⁵⁵⁴ Sullivan, A. (2014). Advancing US-Malaysia Security Cooperation in a Changing Environment, Asia Strategy Series, Center for a New American Security, https://s3.us-east-1.amazonaws.com/files.cnas.org/documents/CNAS_MalaysiaCountry_Sullivan.pdf?mtime=20160906081333&focal=none (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁵⁵⁵ Rinehart, I.E. (2014). Malaysia: Background and US Relations, Congressional Research Service Report, s: 6-13.

⁵⁵⁶ US Department of State, 2020, US Relations with Malaysia, <https://www.state.gov/u-s-relations-with-malaysia/> (Erişim Tarihi: 18.11.2020)

Ott, M., Maseloff, D. (2016), The US Malaysia Security Connection, East-West Center, Asia Pacific Bulletin, <https://www.eastwestcenter.org/system/tdf/private/apb335.pdf?file=1&type=node&id=35543> (Erişim Tarihi: 17.11.2020)

modernleştirme adımları atılmıştır.⁵⁵⁷ İkili ilişkilerde savunma diplomasisinin önemi, ABD Güney ve Güneydoğu Asya Savunma Bakan Yardımcısı Reed B. Werner tarafından da vurgulanmıştır. Bu doğrultuda Werner, Malezya'nın denizcilik alanı farkındalığının artırılmasına dönük çabaların süreceği mesajını verilmiştir.

Bu doğrultuda Werner 2017'den bugüne Malezya Silahlı Kuvvetlerine denizcilik alanı farkındalığı oluşturma hedefine dönük olarak yapılan fon desteklerinin ve mühimmat temininin altını çizerek, bilhassa Güney Çin Denizi'nde artarak devam eden anlaşmazlıklar dolayısıyla bu desteklerin kritik öneme sahip olduğunu belirtmiştir.⁵⁵⁸ Burada altını çizmek gerekir ki, ABD ile artan savunma diplomasisi ilişkilerine rağmen Malezya Çin ile dengeleri gözetme yönünde hareket etmektedir. Bu eğilimin en önemli nedeni ise bölgedeki en büyük ticaret ortağının Çin olması ve ilişkilerde yaşanacak olası bir gerilim ya da kopuşun Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik ihtilafını derinleştireceği gibi Malezya'yı da ticari olarak kayba uğratacağı düşüncesidir.⁵⁵⁹ Söz konusu düşünce dolayısı ile bölgede egemenlik iddialarından kaynaklanabilecek olası sorunları savunma diplomasisini de içerisine alacak şekilde diyaloga dayalı yöntemlerle çözme hedefinin altı çizilmiş, Malezya'nın bu eğilimi “sessiz diplomasi yaklaşımı” olarak tanımlanmıştır.⁵⁶⁰ Bu eğilim Güney Çin Denizi'nde Malezya'nın münhasır ekonomik bölgesinde bir Çin gemisi ile Malezya gemisinin (Malezya Petronas sözleşmeli West Capella sondaj gemisi ile Çin sismik araştırma gemisi Haiyang Dizhi'nin) karşı karşıya geldiği 2020 Nisan ayında yaşanan bir gerilimde kendini göstermiştir. Olayın yaşandığı sırada ABD ve Avustralya savaş gemileri Malezya'ya destek amacı ile West Capella gemisinin olduğu yerde operasyona giderken, Malezya Çin ile herhangi bir gerilimin yaşanmadığını bir çatışmanın ise söz konusu dahi olmadığını belirtmiştir.⁵⁶¹

Olay sonrasında Malezya Dış İşleri Bakanının, uluslararası hukukun seyir özgürlüğünü garanti ederken; bölgedeki savaş gemilerinin yanlış istihbarata ve anlaşılmaya sebebiyet vererek tarafları olası bir gerilime itebileceği yönündeki ifadeleri ise Malezya'nın

⁵⁵⁷ Hiebert, M., Noor, E., Poling, G., Yean, T.S. (2012), From Strength to Empowerment: The Next Generation of US-Malaysia Relations, A Report, of the CSIS Southeast Asia Program and ISIS Malaysia, s:14-22.

⁵⁵⁸ The Malaysian Head Topics, 2020, US Committed to Stronger Defence Ties with Malaysia, <https://headtopics.com/my/us-committed-to-stronger-defence-ties-with-malaysia-malay-mail-14240656> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁵⁹ Goh, E. (2016), Southeast Asian Strategies Toward the Great Power: Still Hedging After All These Years, The ASEAN Forum, <http://www.theasanforum.org/southeast-asian-strategies-toward-the-great-powers-still-hedging-after-all-these-years/> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁵⁶⁰ Parameswaran, P. (2015), Playing It Safe: Malaysia's Approach to the South China Sea and Implications for the US, Maritime Strategy Series, Center for a New American Security, s: 2-12.

⁵⁶¹ Bing, N.C. (2020), South China Sea Tensions: Malaysia's Strategic Dilemma, SCSPI Analysis, <http://www.scspi.org/en/dtfx/1591153812> (Erişim Tarihi: 03.11.2020).

“sessiz diplomasi” yaklaşımını destekler nitelikte olmuştur. Söz konusu ifadelerle Malezya yalnızca ABD’nin değil Çin’in de bölgede konuşlandığı savaş gemilerinin olası bir gerilimin kaynağı olabileceğini vurgularken; 2020 yılında Savunma Bakanlığı tarafından yayınlanan güvenlik belgesinde bölge dışından Güney Çin Denizi’ne savaş gemilerinin gelmiş olmasının gerginlikleri arttırdığı ve güçlü ülkeler arasında artan rekabetin bölgesel kutuplaşma riskini yükselttiği üzerinde durulmuştur.⁵⁶² Esasen Malezya’nın bu eğilimini Güney Çin Denizi’nde meydana gelen gerilimlere dair oluşturulan tablodan da okumak mümkündür. Hatırlanacağı üzere söz konusu tabloda da gösterildiği üzere Çin’in egemenlik iddiaları karşısında en fazla ihtilaf yaşadığı ülkeler Vietnam ve Filipinler olarak öne çıkmıştır. Tayvan ile de bu ülkelere nazaran daha az gerilim yaşanmakla birlikte Malezya bölgede egemenlik iddiası olan fakat Çin ile en az gerilim yaşayan ülke konumundadır. Gerek Malezya’nın gerekse de bölgede egemenlik iddiasında olan Vietnam, Filipinler ve Tayvan’ın savunma diplomasisi çerçevesinde ABD ile yürüttükleri ittifak ve güvenlik düzenlemelerine dair eğilimlerine bakıldığında öne çıkan unsurun “denge” olduğu görülmektedir. Söz konusu denge kapsamında ABD ile ortaklık Malezya’ya güvence ve istikrar sağlarken, Çin ile ortaklık fırsat ve refah sunmaktadır.⁵⁶³ Aşağıdaki bölüm çerçevesinde ise söz konusu dengenin ikinci bileşeni olan Çin ve bölge devletleri arasındaki savunma diplomasisinin, güvenlik düzenlemelerini ve ittifak ilişkilerini nasıl şekillendirdiği sorusuna cevap aranacaktır.

4.1.2. Çin

Çin açısından müttefikliğin kurulması ve güvenlik ilişkilerinin geliştirilmesi “stratejik ortaklık” kavramı ile ağırlık kazanmış ve savunma diplomasisinin bir parçası olarak Soğuk Savaş sonrasında bugüne kadar artarak devam etmiştir.⁵⁶⁴ Çin’in uluslararası ilişkilerinde ve daha da genel olarak uluslararası düzen karşısında savunmacı mı yoksa saldırgan mı hareket ettiği sorusu üzerinden de ele alınan söz konusu savunma diplomasisi adımları başta Güney Çin Denizi ihtilafı karşısındaki tutumunun anlaşılması noktasında da hayli kritiktir. Çin’in savunmacı ve saldırgan tutumlarının tartışıldığı söz konusu çerçeveye savunma diplomasisi ve stratejik ortaklık kavramları üzerinden bir bütün olarak bakıldığında stratejik ortaklığa

⁵⁶² Storey, I. (2020), Malaysia and the South China Sea Dispute: Policy Continuity amid Domestic Political Change, Yusof Ishak Institute Perspective, No 18, s: 2-6.

⁵⁶³ Lee, J. (2014), China’s Economic Engagement With Southeast Asia: Malaysia, Institute of Southeast Asian Studies, s: 20-47).

⁵⁶⁴ Zhongping, F., Jing, H. (2014), China’s Strategic Partnership Diplomacy: Engaging With a Changing World, EU Strategic Partnership Observatory Working Paper 8, https://www.files.ethz.ch/isn/181324/China's%20strategic%20partnership%20diplomacy_%20engaging%20with%20a%20changing%20world%20.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

dönük farklılaşan tanımlamalar dikkat çekmektedir. Aşağıdaki tabloda da gösterildiği şekli ile bu ortaklık biçimi Çin tarafından farklı içerik ve amaçlar doğrultusunda tanımlanmış ve bu yönü ile savunma diplomasisinin ve saldırgan/savunmacı güvenlik ikilemi yaklaşımının önemli bir belirteci olarak öne çıkmıştır. Aşağıdaki başlıklar ana başlıklar olup bu temalara ek olarak Yakın Kalkınmacı İş Birliği, Yenilikçi Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Faydaya Dayalı Stratejik Ortaklık gibi başlıklar da kullanılmaktadır.⁵⁶⁵ Aşağıda temel kullanımlarına değinilen ortaklık kavramından hareketle bu bölümle birlikte, Çin'in Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafında olduğu Vietnam, Tayvan, Malezya ve Filipinler'e karşı tutumu ve bu devletlerle ne boyutta güvenlik ilişkisi kurduğu tartışılacak; saldırgan/savunmacı güvenlik ikileminde Güney Çin Denizi ihtilafı özelinde ne yönde hareket ettiğine dair temel veriler ortaya konulacaktır.

Tablo 17: Çin'in “Ortaklık” Kavramının Ana Tanımlamaları⁵⁶⁶

Stratejik Ortak/Ortaklık	Stratejik iş birliğinin temel gereksiniminin yanı sıra (ekonomik iş birliği) stratejik ve askeri olarak teknoloji desteğinin sağlanması.
Çok Yönlü Ortaklık	Daha yakın, kapsamlı ve karşılıklı gücün artırımına dönük iş birliği yapılması.
Kapsamlı Stratejik Ortaklık	Askeri ve stratejik olarak bilgi paylaşımını da içerisine alan iş birliği kapsamının geliştirilmesi.
Kapsamlı İş Birliği	Ekonomiye dayalı iş birliği kapsamının genişletilmesi.
İnşacı ve Yaratıcı Ortaklık	Hasım (ya da rakip) konumunda olan devlet ya da devletler ile müzakereye dayalı iş birliği yollarının aranması.

Vietnam

Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafı noktasında karşı karşıya bulunan iki devlet olma konumundaki Çin ve Vietnam Profesör Le Van Lan'a göre tarihsel olarak tekrarlayan

⁵⁶⁵Li, Q., Ye, M. (2019), China's Emerging Partnership Network: What, Who, Where, When and Why, *International Trade, Politics and Development*, Vol 3, No2, s: 66-81.

Zhongping, F., Jing, H. (2014), China's Strategic Partnership Diplomacy: Engaging With a Changing World, EU Strategic Partnership Observatory Working Paper 8, https://www.files.ethz.ch/isn/181324/China's%20strategic%20partnership%20diplomacy_%20engaging%20with%20a%20changing%20world%20.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

⁵⁶⁶ Yue, S. (2018). Towards a Global Partnership Network: Implications, Evolution and Prospects of China's Partnership Diplomacy, *The Copenhagen Journal of Asian Studies*, 36 (2), s: 7-13.

Asia Society, 2006, Constructive and Cooperative China-US Relationship, <https://asiasociety.org/constructive-and-cooperative-china-us-relationship> (Erişim Tarihi: 13.11.2020).

bir ihtilafın iki kutbudur. Bu ihtilafın yalnızca bir parçası konumunda olan Güney Çin Denizi gerilimi ise Lan'a göre tarihsel olarak üç temel hadise ile şekillenmekte ve bu hadiseler söz konusu gerilimi sürekli hale getirmektedir.⁵⁶⁷ 1974 yılında Çin'in Paracel Adaları'nı istilası ve işgali, 1979 yılında yaşanan sınır savaşı ve 1988 yılında meydana gelen Johnson South Resifi çarpışması⁵⁶⁸ olarak ifade edilen söz konusu hadiselerin Lan'ın savunduğu gibi geleceği şekillendirip şekillendirmeyeceği ise Çin-Vietnam ilişkileri ve Güney Çin Denizi'nde barışçıl bir çözümün geleceği açısından oldukça önemlidir. Altı çizilen soru çerçevesinde Çin'in Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafı noktasında en fazla gerilim yaşadığı Vietnam ile ikili ilişkilerinde 2008 yılında "stratejik ortaklık" kavramı kullanılmış ve denizciliğe dair temel anlaşmazlıkların çözülmesi hedefi doğrultusunda temel ilkelerin belirlenmesi kararı alınmıştır.⁵⁶⁹ Stratejik ortaklığın kurulmasına yönelik olarak atılan bu adım 2010 yılında stratejik iş birliği ortaklığına yükseltilirken; 2011 yılında ise denizcilik anlaşmazlıklarına dair çatışma çözümlemeleri doğrultusunda altı ilkeyi kapsayan bir anlaşma imzalanmıştır.⁵⁷⁰

Bu süreçte karşılıklı ziyaretler devam etmiş; teknoloji, bilim, kültür ve eğitim gibi alanlarda yapılacak iş birliklerinin altı çizilmiştir. Enerji alanında da önemli görüşmeler gerçekleştirilirken; Tonkin Körfezi'nin doğal kaynaklarına dair ortak araştırma zemininin oluşturulması üzerinde durulmuş ve bu gibi adımların Güney Çin Denizi gibi ihtilaflı bölgelerdeki çözüm yollarını da teşvik edebileceği belirtilmiştir.⁵⁷¹ Paracel ve Spratly Adaları başta olmak üzere Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddiaları çakışma halinde olan iki devlet 2014 yılında münhasır ekonomik bölgelerinde petrol sondaj gemisinin konuşlandırılması konusunda anlaşmazlık yaşamalarına rağmen, ticaret/yatırım ortaklığı görüşmeleri kesintiye

⁵⁶⁷Lanin, M. (2017), Vietnam's Difficult Position in the South China Sea Dispute, SIT Digital Collections, https://digitalcollections.sit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3627&context=isp_collection (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁶⁸Collin, K.S.L., Tri, N.M. (2018), Learning From the Battle of the Spratly Islands, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2018/03/learning-from-the-battle-of-the-spratly-islands/> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵⁶⁹ Ministry of Foreign Affairs, The Peoples Republic of China, 2008, Joint Statement Between China and Vietnam, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zzjg_663340/yzs_663350/xwlb_663352/t472321.shtml (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

The South China Sea Issue, 2008, China-Vietnam Joint Statement, https://www.fmprc.gov.cn/nanhai/eng/zcfg_1/t520438.htm (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵⁷⁰ The Central Organ of the Communist Party of Vietnam, 2013, Vietnam-China Agree on Basic Principles to Resolve Maritime Issues, <https://en.nhandan.org.vn/politics/external-relations/item/1808602-vietnam-china-agree-on-basic-principles-to-resolve-maritime-issues.html> (Erişim Tarihi: 01.11.2020)

⁵⁷¹ Rocher, S.B.(2016), Scientific Cooperation in the South China Sea, Asia Vision, No 82, s: 6-24.
Treglode, B. (2016), Maritime Boundry Delimitation and Sino-Vietnamese Cooperation in the Gulf of Tonkin, Chinese Perspectives, No 3, s: 33-41.

uğramamıştır.⁵⁷² Ticaret ve yatırım zemininde temaslar korunmuş olsa da söz konusu gerilim her iki taraf için de “karşılıklı güvenin tesisi” noktasında riskli bir gelişme olarak ortaya çıkmış fakat yoğun görüşmeler neticesinde ateşkes sağlanmıştır. Ateşkes çerçevesinde üç maddelik bir anlaşma üzerinde durularak genel olarak ikili ilişkilerde ve daha özelde Güney Çin Denizi ihtilafını çözmede fikir birliğinin sağlanmasına dönük tartışma ortamı oluşturma, partiler arasında iletişimi güçlendirme ve doğrudan temasların daha güvenilir hale gelmesi için adımlar atma başlıkları üzerinde durulmuştur.⁵⁷³

Söz konusu adımlar 2015 yılında Çin’in Vietnam’a ekonomik olarak daha fazla entegrasyonu hedefleyen geniş bir proje çerçevesinde bir araya gelinmesi yönünde yaptığı teklifle daha da artarken; başta Güney Çin Denizi’ne dair anlaşmazlıkların daha etkin şekilde yönetilmesi olmak üzere ikili iş birliğini derinleştirme amacı doğrultusunda 2016-2020 İş Birliği Planını (Cooperation Plan 2016-2020) imzalamışlardır.⁵⁷⁴ Bu süreçte Çin artan Güney Çin Denizi ihtilafı karşısında ekonomi ve altyapı bağlarını kuvvetlendirme yönünde adımlar atarken; Vietnam (ABD-Vietnam ilişkileri başlığında değinildiği üzere) ABD ile stratejik iş birliğine dönük çalışmalar yürütmekle birlikte sınırdaşı olarak Çin’e karşı daha pragmatik bir politika izleme eğilimi göstermiştir.⁵⁷⁵ Esasen Çin’in Vietnam ile ilişkileri bölgedeki ihtilaflara rağmen dengeli yürütme çabası ve bilhassa ekonomi yolu ile iş birliği yollarını müzakereye açması, bölgede artan ABD faaliyetleri ile de bağlantılıdır. Başta ABD tarafından yürütülen seyrüsefer özgürlüğü operasyonları olmak üzere ABD’nin Vietnam ile artan temasları Çin’in bu eğiliminin ana sebeplerinden biri iken; 2015’te Vietnam’a yapılan bir ziyaretle Xi Jinping’in “yüksek düzeyli diyalogun sürdürülmesi” isteğini ortaya koyması ise söz konusu eğilimin göstergesi olarak ortaya çıkmıştır.⁵⁷⁶

⁵⁷² Thuy, T.T. (2014), Vietnam’s Relations with China and the US and the Role of ASEAN, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series14/pdf/chapter08.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁷³ Maritime News and Analysis, 2014, China and Vietnam Call a Maritime Truce, <https://news.usni.org/tag/haizang-shiyu-981> (Erişim Tarihi: 02.10.2020)

Amer, R. (2014), China-Vietnam Drilling Rig Incident: Reflections and Implications, Institute for Security and Development Policy Brief, No 158, s: 1-3.

⁵⁷⁴ Strasakova, M. (2017), Sino-Vietnamese Relations, Accommodating the Dragon? ISA International Conference Paper, Honkong, <http://web.isanet.org/Web/Conferences/HKU2017-s/Archive/503efcf1-e485-4559-83ab-836df4459b1f.pdf> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

⁵⁷⁵ Tran, P.T., Vieira, A., V., G., Preira, L.C.F, (2013), Vietnam’s Strategic Hedging Vis-a-Vis China: The Roles of EU and Russia, Revista Brasileira de Política Internacional, 56 (1), <https://www.scielo.br/pdf/rbpi/v56n1/09.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

⁵⁷⁶ China Daily, (2015), Xi’s Visit to Rejuvenate Ties With Vietnam, https://www.chinadaily.com.cn/opinion/2015-11/03/content_22354921.htm (Erişim Tarihi: 04.10.2020).

Yine bu ziyaretinde Jinping, Güney Çin Denizi ihtilafı üzerine kademeli olarak farklı fikirlerin tartışılması, bunların kontrol edilmesi ve ortak kullanım hedefi doğrultusunda hareket edilmesi ilkelerinin altını çizerken; Vietnam Çin'in bu adımlarını olumlu karşılamakla birlikte olası bir ihtilafın derinleşme ihtimaline karşı bölgede iletişim halinde olduğu devletleri çeşitlendirme yoluna gitmiş; başta ABD olmak üzere Japonya ile de çeşitli temaslarda bulunmuştur.⁵⁷⁷ Japonya ile kurulan temaların yanı sıra, Rusya'dan silah alımı ve Hindistan ile ikili ilişkilerin “stratejik ortaklık” olarak tanımlanması Vietnam tarafından atılan önemli adımlardandır.⁵⁷⁸ Vietnam'ın ortaya koyduğu ve “stratejik güvensizlik”⁵⁷⁹ ile beslenen bu eğilimi 2016 yılında taraflar arasında yaşanan Fiery Cross Resifi ve Woody Adası gerilimlerinde de kendini göstermiştir.⁵⁸⁰ Söz konusu gelişmelerle birlikte iki devlet arasında bölgedeki ihtilafların en yüksek olduğu dönem yaşanırken; gerek Çin gerekse de Vietnam ikili ilişkilerin tamamen kopmaması ve gerilimin barışçıl yollarla çözümü mesajları vermiştir. Bu mesajlarla birlikte her iki devlet de bölgedeki anlaşmazlıklarında BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ni esas alacaklarını belirtmiş olsalar da, bu ifadeler iyi niyet görünümü olmaktan ileri gitmemiş ve 2016 yılında Çin aleyhine açılan deniz egemenlik ihtilafı davasında Çin haksız bulununca söz konusu kararı tanımadığını ve egemenlik haklarından vazgeçmeyeceğini ifade etmiştir.⁵⁸¹

Gelişmeler karşısında iki devlet arasındaki güvenin yeniden tesisine dönük olarak gerek Çin gerekse de Vietnam tarafından görüş bildirimleri ve karşılıklı ziyaretler devam etmiş, atılan adımlarla birlikte bilhassa ekonomik ilişkileri geliştirmeye yönelik temaslarda

⁵⁷⁷ Strasakova, M. (2017), Sino-Vietnamese Relations, Accommodating the Dragon? ISA International Conference Paper, Honkong, <http://web.isanet.org/Web/Conferences/HKU2017-s/Archive/503efcf1-e485-4559-83ab-836df4459b1f.pdf> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

⁵⁷⁸ Sarma, S. (2014), India-Vietnam Strategic Partnership and ASEAN, Indian Council of World Affairs, <https://jgu-dev.s3.ap-south-1.amazonaws.com/Article-5-India-Vietnam-Strategic-Partnership-and-ASEAN-by-Sanghamitra-Sarma.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Gorenburg, D., Schwartz, P. (2019), Russia's Relations with Southeast Asia, Russie Nei Report No 26, s: 21-26.

Kucera, W., Pejsova, E. (2012), Russia's Quiet Partnership in Southeast Asia, Irasec's Discussion Paper, No: 13, s: 7-19.

⁵⁷⁹ Burada stratejik güvensizlik kavramı Vietnam ve Çin arasında tekrarlayan krizlere işaret etmek amacı ile kullanılmıştır. Söz konusu kavrama dönük olarak üzerinde uzlaşmış bir tanım olmamakla birlikte iki devlet arasında tekrarlayan kriz durumlarını ifade etmektedir. Burada Vietnam özelinde kullanılan kavramın iki devletin ilişkilerine ne şekilde yansıdığı sorusu için aşağıdaki makaleye bakınız:

Reilly, J. (2017), The Demise of the Sino-Vietnamese Relationship, E-International Relations, <https://www.e-ir.info/2017/04/19/the-demise-of-the-sino-vietnamese-relationship/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁵⁸⁰ Wang, K.H. (2016), Peaceful Settlement of Disputes in the South China Sea, Contemporary Asian Studies Series, <https://core.ac.uk/download/pdf/56360619.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

⁵⁸¹ PCA Case 2013-019, In the Matter of the South China Sea Arbitration, <https://www.pcacases.com/pcadocs/PH-CN%20-%2020160712%20-%20Award.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

yoğunlaşmıştır.⁵⁸² Bölgesel ve küresel zorluklarda iş birliği, insani yardım, ekonomik bağların tesisi ve karşılıklı ziyaretler doğrultusunda şekillendirilen bu süreç, kapsamlı ortaklık girişimlerinin de önemli bir göstergesini temsil etmiştir. Altı çizilen noktalardaki temasların devamı niteliğinde olmak üzere 2018 yılında sularda sınırların belirlenmesi hedefine dönük olarak onuncu tur, denizciliğin ortak gelişimi teması özelinde ise yedinci tur istişareleri gerçekleştirilmiştir.⁵⁸³ Müzakereler Güney Çin Denizi'nde sınırların belirlenmesi ve büyük ölçekli ortak kalkınma hedefine dönük adımların atılması yönünde ele alınırken; Vietnam'ın Pekin'in bölgedeki askeri tatbikatları ile söz konusu çabaları karmaşık hale getirdiği yönündeki demeçleri iki devlet arasında müzakereler sürdürülüyor olsa dahi Güney Çin Denizi ihtilafının varlığını koruduğunu göstermektedir. Söz konusu askeri tatbikatların Paracel Adaları başta olmak üzere ihtilaflı olunan alanlarda yapıyor olmasının egemenliğini ihlal ettiğini savunan Vietnam, atılan bu adımların yalnızca Çin-Vietnam değil Çin-ASEAN arasında da bölgedeki ihtilafların çözümüne dönük adımları tehlikeye attığını ifade etmiştir.⁵⁸⁴ Bu noktaya dek ortaya konulduğu üzere iki devlet arasında Güney Çin Denizi özelinde karşılıklı müzakere ve iletişim kopmamakla birlikte ihtilafın uzun vadeli ve istikrarlı çözümüne yönelik belirgin bir sonuç alınamamaktadır.

Filipinler

Güney Çin Denizi'nde Çin ile en fazla ihtilaf halinde olan devletlerden bir diğeri Filipinler'dir. Bilhassa 2013 yılında Filipinler'in bölgedeki egemenlik iddialarını geçersiz kılma hedefi ile Çin aleyhine Uluslararası Daimî Tahkim Mahkemesi'ne açtığı dava ikili ilişkilerin en kritik dönemini temsil etmiştir. Söz konusu dava çerçevesinde Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki "Dokuz Çizgi Hattı" iddialarının geçersiz kılınmasının yanı sıra bölgenin

⁵⁸²Lai, C. (2019), A Coersive Brotherhood: Sino-Vietnamese Relations from the 1990s to 2018, *Journal of Contemporary China*, s: 469-486, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10670564.2019.1645484> (Erişim Tarihi: 06.10.2020)

Sophie, D. (2018), The Strategic Vision Behind Vietnam's International Trade Integration, *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, Vol 37, No 2, s: 3-38.

William, C.N. (2017), Mechanisms of Vietnam's Multidirectional Foreign Policy, *Journal of Southeast Asian Affairs*, Vol 36, No 2, s: 31-69.

⁵⁸³Liang, L. (2018), Productive Consultations Between China and Vietnam, *China-US Focus*, <https://www.chinausfocus.com/foreign-policy/productive-consultations-between-china-and-vietnam> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁵⁸⁴Channel New Asia,2020, Singapore Edition: Vietnam Condemns New Chinese Military Drills in South China Sea, <https://www.channelnewsasia.com/news/asia/vietnam-china-military-drill-south-china-sea-dispute-13055190> (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı olarak ilan edilmesi talep edilmiştir.⁵⁸⁵ 2015 yılında sonuca varılan dava ile birlikte Çin'in egemenlik iddialarının uluslararası hukuka uygun olmadığı hükmüne varılmış; Çin'in iddialarının temelini oluşturan “tarihi hakların” herhangi bir hukuki dayanağının olmadığı ifade edilmiştir.⁵⁸⁶ Çin kararın bağlayıcı herhangi bir gücünün bulunmadığını ve dolayısı ile geçersiz olduğunu belirtirken; bu süreç gerek Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik ihtilafı çözümünün barışçıl olarak gerçekleştirilmesi gerekse de Filipinler-Çin ilişkilerinin uzun vadede istikrarlı hale getirilmesi noktasında zorlayıcı bir aşamayı temsil etmiştir. Söz konusu zorlayıcı noktanın en fazla gün yüzüne çıktığı süreci ise 2009 yılına götürmek mümkündür. Zira 2009 yılından önce Çin ile bilhassa ticari zeminde önemli anlaşmalar gerçekleştirilmiş ve bu dönem “yakınlaşma (rapprochement)” olarak anılmıştır.⁵⁸⁷ 2009 yılında Çin'in Güney Çin Denizi'ne dair iddialarını “Dokuz Çizgi Hattı” söylemi ile açıklaması sonrasında ikili ilişkilerdeki müzakere süreci hızla etkinliğini yitirirken bu süreç ikili anlaşmaların azaldığı bir dönemi beraberinde getirmiştir.

Bu yılla birlikte Filipinler denizcilik ve bölge savunmasına dair modernizasyon faaliyetlerine vereceği desteği açıklarken, 2011 yılında Spratly Adaları yakınlarında Çin ve Filipinler devriye botları arasında yaşanan gerilim sonrasında Filipinler, Çin tarafından bölgede ortaya konan bu “taciz” in “Çin-ASEAN 2001 Güney Çin Denizi'ndeki Tarafların Davranışına İlişkin Bildiri” nin açık ihlali olduğunu ifade etmiştir.⁵⁸⁸ İki devlet arasındaki bu gerilim 2012 yılında Scarborough Kumsalında Çin-Filipinler balıkçı tekneleri arasında yaşanmış, Filipinler kontrolü sağlamak amacı ile ABD Sahil Güvenlik görevlisini bölgeye konuşlandırmıştır. Fakat bu adıma rağmen bölgede kontrolü sağlayamayan Filipinler geri çekilmek durumunda kalmış, Çin söz konusu alanda etkin kontrol sağlamıştır.⁵⁸⁹ 2013 yılında Çin aleyhine açılacak olan Tahkim Davasının en önemli sebeplerinden biri olan bu olayla

⁵⁸⁵ Gau, M.S. (2015), The Sino-Philippine Arbitration on the South China Sea Disputes, China Oceans Law Review, No 2, s: 100-135, <http://nl.china-embassy.org/eng/hldt/P020160624760821171891.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁵⁸⁶ PCA Case 2013-019, In the Matter of the South China Sea Arbitration, <https://www.pcacases.com/pcadocs/PH-CN%20-%2020160712%20-%20Award.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁵⁸⁷ Hendler, B. (2018). Duterte's Pivot to China and Prospects for Settling the South China Sea Disputes, Contexto Internacional, Vol 40 (2), s: 322-330.

Swaine, M.D. (2016), Chinese Views on the South China Sea Arbitration Case Between The People's Republic of China and the Philippines, China Leadership Monitor, No 51, <https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/clm51ms.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁵⁸⁸ Renato, C.D.C. (2016), The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China, Journal of Current Southeast Asian Affairs, 35 (3), s: 140-160.

⁵⁸⁹ Zhang, H., Bateman, S. (2017), Fishing Militia, The Securitization of Fishery and the South China Sea Dispute, Contemporary Southeast Asia, Vol 39, No 2, s: 288-314.

birlikte Filipinler 2012 yılında ABD ile Gelişmiş Dönüşümlü Hazır Bulunma Rotasyonel Çerçeve Anlaşması'na (Framework Agreement on Enhanced Rotational Presence), 2014 yılında ise Gelişmiş Savunma İş Birliği Anlaşması'na (Enhanced Defence Cooperation Agreement) imza atmıştır.⁵⁹⁰ Bu gelişmelerden de anlaşılacağı üzere Çin ile yaşanan gerilimler Filipinler'in bölgedeki ittifak davranışını etkilerken; Çin ile olan temasları da zora sokmuştur.

2016 yılında Tahkim Mahkemesinin kararı ile birlikte söz konusu temasların daha da zor hale geleceği yorumlarına karşı Filipinler devlet başkanı Duterte'nin davranışı ise ikili ilişkilerde müzakere zemini mi ortaya çıkıyor sorularını beraberinde getirmiştir. Duterte yönetimi mahkemenin olumlu kararı karşısında beklenenin aksine oldukça temkinli bir demec vererek, yalnızca kararın memnuniyetle karşılandığını ve itidalle davranılması gerektiğini ifade etmiştir. Başkanlık seçimleri sırasında da Aquino yönetiminin Çin politikasını ve Güney Çin Denizi ihtilafına yaklaşımını eleştiren Duterte, bu ihtilafın "denge" stratejisi ile değil Çin ile müzakerelerle çözülebileceğini savunmuştur.⁵⁹¹ Başkan adayının altını çizdiği ve yanlışlığını vurguladığı denge stratejisi, Aquino yönetiminin Çin'e karşı başta ABD olmak üzere farklı ittifak seçeneklerini değerlendirmesi ve gerek güvenlik gerekse de politik temalarla Çin'in bölgede dengelenmesi olarak ortaya çıkarken; bu yöntemle Güney Çin Denizi ihtilafında da Çin'in baskılandığı bir ortam oluşturulması hedeflenmiştir.⁵⁹² Bununla birlikte Başkan Duterte'nin 2016 yılında ABD özel kuvvetlerinin ülkeyi terk etmesine yönelik çağrısı ve Filipinler donanmasına Güney Çin Denizi'nde ABD donanması ile ortak devriye yapmamasını emretmesi Çin ile ilişkileri onarmaya dönük adımlar olarak yorumlanmıştır.⁵⁹³

Filipinler tarafından atılan bu adımların Çin ile ilişkilere yansımaları ise karşılıklı ziyaretler üzerinden okunabilmektedir. İlki 1996 yılında Çin Devlet Başkanı Jiang Zemin döneminde gerçekleştirilen ziyaret sonrasında 2005 yılında Güney Çin Denizi'nde Çin, Filipinler ve Vietnam arasında Ortak Deniz Sismik Taahhüdü (Joint Marine Seismic

⁵⁹⁰ Lum, T., Dolven, B. (2014), The Republic of the Philippines and US Interests, Congressional Research Service, <https://fas.org/sgp/crs/row/R43498.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁵⁹¹ Renato, C.D.C.(2016), The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emerging China, Journal of Current Southeast Asian Affairs, Vol 35, No 3, s: 139-159. Kreuzer, P. (2018), Dealing With China in the South China Sea: Duterte Changing Course, Peace Research Institute Frankfurt Report, https://www.hsfk.de/fileadmin/HSFK/hsfk_publicationen/prif0318.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2020).

⁵⁹² Hendler, B. (2018). Duterte's Pivot to China and Prospects for Settling the South China Sea Disputes, Contexto Internacional, Vol 40 (2), s: 322-330.

⁵⁹³ Renato, C.D.C. (2016), The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China, Journal of Current Southeast Asian Affairs, 35 (3), s: 140-160.

Undertaking) imzalanmasının ardından gerçekleşmiştir.⁵⁹⁴ Başkan Xi Jinping döneminde 2015 yılında gerçekleştirilen ziyaretler ise iki devlet arasındaki Tahkim Davası gerilimine rağmen ikili ilişkilerde önemli bir adım olarak yorumlanırken; 2016 yılında Filipinler Başkanı Duterte'nin Çin ziyaretinde “Çin'in ideolojik akışı ile uyum içerisinde olduklarını” ifade etmesi diplomatik temaslarda ilerlemelerin işaretini vermiştir. Bu ziyaret sonrasında 2016, 2017 ve 2018 yıllarında ikişer ziyaret gerçekleştirilirken; karşılıklı ticaretin önemine ve bu ticarete denizlerin kritik konumuna değinilmiş, iki devletin tarihi olarak “iyi komşu” konumunda oldukları Filipinler eski Devlet Başkanı Aquino döneminin ise yalnızca “kısa gerileme” olarak nitelendirile bileceği ifade edilmiştir.⁵⁹⁵ Çin Devlet Başkanı Xi Jinping özellikle de 2018 yılında gerçekleştirdiği Filipinler ziyareti sırasında gerek kendilerinin gerekse de Filipinler'in ikili ilişkileri kapsamlı stratejik iş birliğine yükseltme konusunda hemfikir olduklarını vurgulamış; Tek Kuşak Tek Yol girişimi başta olmak üzere gelişen ticari temaların her iki devletin de yararına olacağını altını çizmiştir.⁵⁹⁶

Benzer şekilde Filipinler de Çin ile ilişkilerinin denizcilik anlaşmazlıkları ile sınırlı olmadığını; yatırım, ticaret ve turizm gibi başlıklarda atılacak adımların ihtilafların çözümüne de vesile olabileceğini belirtmiştir.⁵⁹⁷ Yapılan bu açıklamalar çerçevesinde Petrol ve Doğalgaz Arama Mutabakat Muhtırasının da imzalandığı söz konusu görüşmelerle birlikte denizciliğin kazanımlarından ortak olarak faydalanma hedefinin altı çizilirken; Çin ve Filipinler ikili ilişkilere “kazan-kazan” yaklaşımı⁵⁹⁸ ile baktıklarını göstermişlerdir. Bu noktada altını çizmek gerekir ki Çin, ikili görüşmelerde Filipinler ile yoğun anlaşmazlıklara konu olan Güney Çin Denizi egemenlik iddialarına değinmekten ziyade bu gibi gerilimlerin aşılması noktasında ortak ticarete ve kazanımlara vurgu yapmış, bu ihtilafların ise yalnızca iki devletin karşılıklı görüşmeleri ile çözülebileceğini ve diğer alanlardaki iş birliklerinin bu

⁵⁹⁴Rocher, S.B. (2016), Scientific Cooperation in the South China Sea, Center for Asian Studies: Asia Visions, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/av82_boisseau_du_rocher_scientific_cooperation_in_the_scs.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁵⁹⁵ Fook, L.L. (2018), China Philippine Relations and Xi Jinping's State Visit: Context, Significance and Challenges, Yusof Ishak Institute Perspective, No 81, https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/pdfs/ISEAS_Perspective_2018_81@50.pdf (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

⁵⁹⁶ Estrada, D.V. (2018), China's Belt and Road Initiative: Implications for the Philippines, Center for International Relations and Strategic Studies: Insights, Vol 5, No 3, s: 1-8.

Tai, W.P., Huang, Y.F. (2019), Political and Economic Relationships Between China and Philippines Under OBOR Initiative, Vol 51, No 4, s: 356-369.

⁵⁹⁷ Renato, C.D.C. (2016), The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China, Journal of Current Southeast Asian Affairs, 35 (3), s: 140-160.

⁵⁹⁸ Cheng, J. (2013), China's Regional Strategy and Challenges in East Asia, China Perspectives, No 2, s: 53-65.

süreçte karşılaşılabilecek olumsuzluklardan etkilenmemesi gerektiğini ifade etmiştir.⁵⁹⁹ Çin'in ortaya koyduğu bu yaklaşım Filipinler tarafından olumlu karşılanmakla birlikte Savunma Bakanı Lorenza 2018 yılında ikili ilişkilerdeki iyileşmenin memnuniyet verici olduğunu fakat Güney Çin Denizi'nde hâlihazırda devam etmekte olan egemenlik ihtilafının bir güvenlik sorunu olma niteliğini koruduğunu belirtmiştir.⁶⁰⁰

2019 yılında Güney Çin Denizi Reed Bank yakınlarında Çin ve Filipinler balıkçı teknelerinin çarpışması ve sonrasında Çinli teknenin Filipinli balıkçılara yardım etmediği iddiası üzerine Savunma Bakanı Lorenza, Çin tarafından yapılan bu eylemin sorumlu ve dostça olmadığını ifade etmiştir.⁶⁰¹ Çin'in "sıradan bir deniz trafik kazası" olarak nitelediği olaya⁶⁰² ilişkin Filipin Yüksek Mahkemesi Yargıcı Antonio Carpio bu olayın tıpkı Çin'in Vietnam'ı Paracel Adalarından uzaklaştırmaya çalışmasına benzer şekilde Filipinleri de Spratly Adaları'ndan uzaklaştırmaya çalışması olarak yorumlamıştır.⁶⁰³ Gerek Savunma Bakanlığının gerekse de Filipinler Yüksek Mahkemesinden gelen açıklamalara rağmen Başkan Duterte'nin söz konusu olay karşısında sınırlı bir tepki ortaya koyarak Çin'in "sıradan bir deniz kazası" tanımlamasını desteklemesi, Çin-Filipinler yaklaşımının uzun vadede karşılaşılabileceği zorlukları gün yüzüne çıkarmıştır.

Tayvan

Güney Çin Denizi'nde Çin ile egemenlik ihtilafı yaşayan bir diğer devlet olan Tayvan, aynı zamanda "Tek Çin Politikası"nın da merkezinde yer almaktadır. Bu yaklaşımla birlikte Çin Tayvan'ın kendisine ait olan son toprak parçası olduğunu iddia ederken; bu iddiasını "Tek Çin Politikası" olarak ifade etmekte ve Tayvan'ın bağımsızlığına yönelik olası tanımları ulusal güvenliği açısından tehdit olarak görmektedir. 1949 yılından günümüze

⁵⁹⁹ Fook, L.L. (2018), China- Philippines Relations and Xi Jinping's State Visit: Context, Significance and Challenges, Yusof Ishak Institute, No 81, https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/pdfs/ISEAS_Perspective_2018_81@50.pdf (Erişim Tarihi: 02.12.2020).

⁶⁰⁰ Ao, T. (2019), Philippines Managing its Relations with China Since July 2016, Indian Council of Foreign Affairs, https://www.icwa.in/show_content.php?lang=1&level=3&ls_id=4281&lid=2016 (Erişim Tarihi: 16.11.2020).

⁶⁰¹ Castro, R.C.D. (2019), Incident at Reed Bank: A Crisis in the Philippines' China Policy, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/incident-at-reed-bank-a-crisis-in-the-philippines-china-policy/> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

⁶⁰² Tan, B. (2020), Friend or Foe: Explaining the Philippines' China Policy in the South China Sea, E-International Relations, <https://www.e-ir.info/2020/08/10/friend-or-foe-explaining-the-philippines-china-policy-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁶⁰³ Castro, R.C.D. (2019). Incident at Reed Bank: A Crisis in the Philippines' China Policy, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/incident-at-reed-bank-a-crisis-in-the-philippines-china-policy/> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

uzanan süreçte Çin ve Tayvan arasında yaşanan siyasi bir gerilimden ziyade uluslararası bir boyut da kazanan söz konusu anlaşmazlık çerçevesinde dönemsel olarak müzakere fırsatları yakalanmış olmakla birlikte, “Tayvan meselesi” bölgesel ve uluslararası boyutta bir güvenlik sorunu olma niteliğini korumaktadır.⁶⁰⁴ Güney Çin Denizi’nde yaşanan egemenlik ihtilafı ise Çin için “Tek Çin Politikası”nın bir alt kümesi konumundadır.⁶⁰⁵ Dolayısı ile Çin’in Tayvan’a dair ortaya koyduğu ve endişe verici olarak nitelediği ABD ile ilişkileri (bilhassa Tayvan İlişkileri Yasası⁶⁰⁶ dolayısıyla) ve silahlanması gibi konu başlıklarının yansımalarını Güney Çin Denizi’ne dair ihtilafta da görmek mümkündür. Söz konusu ihtilafın odak noktası ise Tayvan’ın bölgede egemenlik iddiasında olduğu Paracel, Spratly, Shisha, Pratas ve Chungsha Adalarının yanı sıra Macclesfield Resifinde yoğunlaşmaktadır.⁶⁰⁷

Altı çizilen bölgelerde Tayvan ve Çin arasında egemenlik ihtilafına dair hâlihazırda uzun vadeli bir adım atılamamış olmasına rağmen her iki devlet tarafından da müzakere yolları denenmeye devam edilmektedir. 2008 yılında Tayvan Başkanı Ma-Ying Jeo ve Çin Devlet Başkanı Hu Jintao’nun girişimleri ile çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmiş ve Tayvan Boğazı’nda olası gerilimlerin önlenmesine dair adımlar atılmıştır. On sekizinci Güney Çin Denizi Çalıştay’ında gerçekleştirilen söz konusu görüşmelerde deniz bilimi eğitimi ve öğretimi programına ilişkin bir anlaşma yapılması öngörülmüş; 2009 yılında üzerinde çalışılan bu anlaşma taslağı Güneydoğu Asya Okyanus Eğitim ve Öğretim Ağı projesi olarak kabul edilerek 2010 yılında Tayvan’da 2011 yılında da Çin’de uygulanmıştır.⁶⁰⁸ Tayvan ve Çin arasında denizciliğe dair istikrarlı olarak sürdürülen tek müzakere mekanizması olan Güney Çin Denizi Çalıştayları bölgedeki egemenlik ihtilaflarının çözülmesinde ve olası sorunların ele alınmasında sınırlı bir etkiye sahip olmasına rağmen uzun vadede istişare yollarının açık tutulması her iki devlet tarafından da faydalı bulunmuştur. Her iki taraf

⁶⁰⁴Yang, J. (2015), China’s Security Challenges, Asia Pacific Countries’ Security Outlook and Its Implications for the Defence Sector, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series5/pdf/5-10.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Ku, S.C.Y. (2017), “Strategies of China’s Expansion and Taiwan’s Survival in Southeast Asia: A Comparative Perspective”, Taiwan and China, University of California Press, s: 239-249.

⁶⁰⁵Kuok, L. (2015), Tides of Change: Taiwan’s Evolving Position in the South China Sea, East Asia Policy Studies Paper 5, s: 6-21.

⁶⁰⁶American Institute in Taiwan, Taiwan Relations Act, <https://www.ait.org.tw/our-relationship/policy-history/key-u-s-foreign-policy-documents-region/taiwan-relations-act/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁶⁰⁷Yung, C.D., McNulty, P., (2015), An Empirical Analysis of Claimant Tactics in the South China Sea, National Defence University, Strategic Forum, <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratforum/SF-289.pdf> (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

⁶⁰⁸China Southeast Asia Research Center on the South China Sea, 2020, Maritime Cooperation in the South China Sea, <http://www.csarc.org.cn/yann-huei-song-maritime-cooperation-in-the-south-china-sea-three-possible-ways-to-help-achieve-the-goal-of-making-the-scs-a-sea-of-peace-friendship-and-cooperation/> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

açısından oldukça önemli olan bir diğer adım ise 2012 yılında Tayvan tarafından ortaya konulan Doğu Çin Denizi Barış Girişimi⁶⁰⁹ olmuştur.

Esas olarak Doğu Çin Denizi'ndeki anlaşmazlıkların müzakere yolu ile çözülmesini hedefleyen bu girişimi takiben 2015 yılında hayata geçirilen Güney Çin Denizi Barış Girişimi başlatılmıştır.⁶¹⁰ Denizlere dair anlaşmazlıkların barışçıl yollarla çözülmesi ve egemenlik ihtilaflarının etkin şekilde müzakere edilmesi hedefleri ile hayata geçirilen söz konusu girişimler; ihtilafların rafa kaldırılması, barış ve karşılıklılık ilkesinin sağlanması, ortak kalkınmanın teşvik edilmesi ve egemenliklerin korunması başlıkları üzerinden ele alınmıştır.⁶¹¹ Tayvan tarafından önemle üzerinde durulan ve tüm taraflara bir çağrı niteliğinde olan bu girişimle aşağıdaki başlıklar üzerinde gelişme kaydedilmesi hedeflenmiştir.⁶¹²

- BM Şartı ve BM Deniz Hukuku Sözleşmesi başta olmak üzere uluslararası hukukun ilgili ilkelerine saygı gösterilmesi,
- Anlaşmazlıklarda diyalog ve müzakerenin esas alınması, seyrüsefer özgürlüğü ve güvenliği ilkesine uyumlu hareket edilmesi,
- Bölgedeki ilgili tarafların barış ve refahı arttırmaya dönük olarak atılacak adımlara etkin katılımının sağlanması, tek taraflı eylemlerden kaçınılması,
- Bölgede kaynakların kullanımına dair ortak bölgesel kalkınma programının hayata geçirilmesi.

Altı çizilen noktalar çerçevesinde Tayvan'ın bir bütün olarak deniz güvenliğine dair bu girişimleri ABD ve Japonya tarafından desteklenirken, Çin nispeten daha mesafeli bir yaklaşım benimsemiştir. Esasen Çin'in bu yaklaşımını Tayvan ile adaların kullanımına dair ortaya koydukları farklı yaklaşımlar üzerinden okumak mümkündür. Spratly Adaları özelinde değerlendirildiğinde; Tayvan bir insani yardım ve bilimsel araştırma merkezi haline getirme hedefinin altını çizerek bu alanı evrensel değerlere dayalı olarak yönetmek istediğini

⁶⁰⁹Cabestan, J.P. (2014), Implementation of East China Sea Peace Initiative: Perspectives from Non-Claimant States, International Conference on Implementation of East China Sea Peace Initiative, <http://gis.hkbu.edu.hk/files/Implementation%20of%20East%20China%20Sea%20Peace%20Initiative.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

⁶¹⁰ Li, C. (2016), The South China Sea Peace Initiative in a Transitional Security Environment, American Journal of Chinese Studies, Vol 23, s: 119-134.

⁶¹¹Taiwan Republic of China, 2016, South China Sea Peace Initiative, https://www.roc-taiwan.org/uschi_en/post/974.html (Erişim Tarihi: 12.10.2020).

⁶¹²Republic of China (Taiwan), 2016), Position Paper on ROC South China Sea Policy, <https://www.roc-taiwan.org/uploads/sites/35/2016/03/Position-Paper-on-ROC-South-China-Sea-Policy.pdf> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

belirtmiştir.⁶¹³ Tayvan'ın ortaya koyduğu bu yaklaşıma karşı Çin'in Birinci Ada Zincirini de içine alacak şekilde bölgede ve dolayısı ile Spratly Adaları içerisindeki arazi ıslah faaliyetleri ve ada inşa adımları iki devletin bölgeye bakışlarındaki farklılıkları ortaya koyar niteliktedir.⁶¹⁴ Bu farklılıklara rağmen 2016 yılında Pekin'de Asya'da Etkileşim ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı'nda konuşan Başkan Xi Jinping, Güney Çin Denizi'ni barış, dostluk ve iş birliği denizi haline getirmek istediklerini kaydederken; bu süreçte ASEAN ülkeleri ile birlikte çalışılmaya devam edileceğini ifade etmiştir.⁶¹⁵ Çin ve Tayvan tarafından ortaya konulan bu yaklaşım her iki taraf için de olumlu olmakla birlikte, iki devletin bölgede hayata geçirdiği tatbikat ve istihbarat toplama gibi eylemleri karşılıklı güvenin uzun vadeli olup olamayacağı sorusunu da beraberinde getirmektedir.

Bu faaliyetlere daha yakından bakıldığında Tayvan Boğazı yakınlarında yapılan tatbikatlar, gemi geçişleri ve yine bu yakınlarda yapılan eğitim uçuşları en önemli başlıklar olarak sayılmaktadır. Sonuncusu 2015 yılında gerçekleştirilen ilk canlı ateş tatbikatı 2018 yılında tekrar edilirken; Kinmen Adası (Tayvan Boğazı yakınları) dolaylarında amfibi çıkarma tatbikatı gerçekleştirmiştir. Hizmete başladıktan sonra uçak gemisinin ilk rotası 2013 yılında Tayvan Boğazı olurken; 2017 yılında bu geçiş aynı güzergâhtan üç kez gerçekleştirilmiştir.⁶¹⁶ Tayvan yakınlarında düzenlenen eğitim uçuşları bölgeye dönük olarak ele alınan bir başka diğer başlık olurken; Miyako Boğazı ve Bashi Kanalı önemli güzergâhlar arasında yer almıştır.⁶¹⁷ Sahada atılan bu adımların önemli bir boyutunu ise Çin'in yayınladığı raporlarda görmek mümkündür. Çin'in yıllık olarak yayınladığı ve askeri gelişim ve hedeflerini ortaya koyduğu bu raporlar kapsamında Doğu ve Güney Çin Denizi Filolarının askeri kapasiteleri ortaya koyulurken; bu kapasitelerin Tayvan'a olası bir müdahalede ne derece etkili olabileceği tartışılmaktadır.⁶¹⁸ Uzun menzilli hava savunma sistemleri, ileri sınıf

⁶¹³ Kuok, L. (2015), Tides of Change: Taiwan's Evolving Position in the South China Sea, East Asia Policy Paper, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/taiwan-south-china-sea-kuok-paper.pdf> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

⁶¹⁴ Lin, T.H. (2018), Taiwan's Maritime Linkages with Southeast Asia, The International Bureau of Asian Research, <https://www.nbr.org/publication/taiwans-maritime-linkages-with-southeast-asia/> (Erişim Tarihi: 11.10.2020).

⁶¹⁵ Rustandi C.A. (2016), The South China Sea Dispute: Opportunities for ASEAN to Enhance Its Policies in Order to Achieve Resolution, Australian Defence College https://www.usna.edu/NAFAC/files/round_tables/white/Rustandi_IPSP.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

⁶¹⁶ Fanell, J.E. (2019), Asia Rising: China's Global Naval Strategy and Expanding Force Structure, Naval War College Review, Vol 72, No 1, s: 12-46.

⁶¹⁷ US Department of Defence, 2018, Section 3: China and Taiwan, https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-09/Chapter%203%20Section%203-%20China%20and%20Taiwan_0.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁶¹⁸ US-China Economic and Security Review Commission, 2019, Taiwan, s: 453, <https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-11/Chapter%205%20-%20Taiwan.pdf>

korvetler, denizaltılar, havadan havaya füzeler ve füze devriye botları gibi temel donanma yeteneklerinin ele alındığı bu belgelerle birlikte Doğu ve Güney Çin Deniz'lerinin deniz iletişim hatları ve stratejik konumları dolayısıyla öne çıkan nitelikleri üzerinde durulmakta; Tayvan'ın Hava Savunma Tanımlama Bölgesinden parçaları da içine alacak bir hava savunma sahası oluşturulması üzerinde durulmaktadır.⁶¹⁹

Askeri yeterliliğini ve bunların Tayvan üzerinde olası etkilerini gerek sahada gerekse de savunma belgelerinde etraflıca ele alan Çin'in bu adımları Güney Çin Denizi'ne dair çözüm odaklı müzakerelere katılmakla birlikte, Tayvan'ın bilhassa da ABD ile temasları dolayısıyla bir ulusal güvenlik sorunsalı olduğu noktasındaki görüşünü koruduğu yorumlarını beraberinde getirmektedir.⁶²⁰ Söz konusu tespitleri destekler nitelikte 2016 yılında Temsilciler Meclisi Dışişleri Komitesi Başkanı Edward Royce liderliğindeki çeşitli temsilciler Tayvan İlişkileri Yasası'nın ve Tayvan'a verilen Altı Güvencenin yeniden altını çizmişler ve bu vurgunun ana nedeni olarak da Çin'in denizlere dair artan ilgisine işaret etmişlerdir.⁶²¹ Bu noktada, ayrıca, Tayvan'a silah satışının sonlandırılmasına dair herhangi bir takvim belirlenmeyeceği, bu satışlar konusunda Çin'in önceden bilgilendirilmeyeceği, ABD'nin Tayvan ve Çin arasından bir arabuluculuk faaliyeti yürütmeyi ön görmediği ve Tayvan'ın egemenliğine dair görüşte bir taviz verilmeyeceği başlıkları üzerinde durulmuştur.⁶²² Söz konusu başlıklardan da anlaşılacağı üzere üç temel nokta Tayvan ve Çin ilişkilerinde Güney Çin Denizi sorunsalını açıklama noktasında hayati öneme sahiptir: Güney Çin Denizi'nin bölgesel bir deniz olmaktan çıkıp küresel güçleri de içine alan (başta ABD ve Çin) bir rekabet alanına dönüşmüş olması, Tayvan ve Çin arasındaki tarihi egemenlik meselesinin (Tek Çin politikası) Güney Çin Denizi sorununa dair çözümleri zorlaştırması ve

(Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁶¹⁹McCarthy, N. (2020), STATISTA: The Military Imbalance in the Taiwan Strait, <https://www.statista.com/chart/3471/the-military-imbalance-in-the-taiwan-strait/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Regional Security Assessment, 2015, Relations Across the Taiwan Strait: Still a Major Political and Security Problem, <https://gis.hkbu.edu.hk/files/RSA16%2010%20Chapter%208.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020)

Holmes, J.R. (2014), Strategic Features of the South China Sea, *Naval War College Review*, Vol 67, No 2, s: 30-49.

⁶²⁰ Ross, R.S. (2002), Navigating the Taiwan Strait: Deterrence Escalation Dominance and US-China Relations, *International Security*, Vol 27, No 2, s: 48-85.

Kuntic, D. (2015), The Ominous Triangle: China-Taiwan-The US Relationship, *CIRR XXI* (72), s: 239-280.

Chen, P.K., Kastner, S.L., Reed, W.L. (2017), "A Farewell to Arms? US Security Relations with Taiwan and the Prospects for Stability in the Taiwan Strait", *Taiwan and China*, University of California Press, s: 197-221.

⁶²¹Chapman, B. (2017), The East China Sea in DOD China Military Power Reports, *The Korean Journal of Defence Analysis*, Vol 29, No1, s: 71-93.

⁶²² US-China Economic and Security Review Commission, 2019, Taiwan, s: 453, <https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-11/Chapter%205%20-%20Taiwan.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

müzakere zemini her ne kadar savunma temelli politikalarla (karşılıklı müzakere ve ziyaretler) ayakta tutuluyor olsa da saldırgan yaklaşımların (silahlanma, askeri teknoloji..) varlığını koruyarak ve güvenlik ikileminin derinleştirilmesi.

Malezya

Güney Çin Denizi'nde Çin'in egemenlik ihtilafı yaşadığı son devlet olan Malezya ise Spratly Adaları'nın sekiz denizcilik bölgesinde hak iddia etmektedir. Başta enerji temini olmak üzere sağlayacağı stratejik kazanımlar dolayısı ile de bu bölgeye yoğunlaşan Malezya, bölgedeki ihtilaflara dair çıkarılan tablodan da hatırlanacağı üzere Çin ile en az gerilim yaşayan ülkelerden biridir. Bu yaklaşımı dolayısı ile Güney Çin Denizi egemenlik ihtilafında “güvenli hareket etme” doğrultusunda adımlar attığı savunulan Malezya; güvenlik, ekonomi, hukuk ve diplomasi vasıtası ile bölgedeki iddialarına yönelik politikalar ortaya koyarken Çin ile ilişkilerinde gerilimden uzak durma yönünde eğilim göstermektedir.⁶²³ Söz konusu eğilimin izlerini ise 1990'ların başına kadar götürmek mümkündür. Bu tarihlerden bu yana Malezya, Çin ile ilişkilerinde bu devletin “stratejik bir tehdit” olduğu varsayımından uzak durarak ekonomik kazanım temelinde hareket etmiş ve süreç içerisinde Çin'in en büyük ticaret ve yatırım ortaklarından biri haline gelmiştir.⁶²⁴ Genel olarak denizlere dair anlaşmazlıkların ve daha da özelinde Güney Çin Denizi ihtilafının bu ilişkilere olası zararlarından kaçınma eğiliminde olan Malezya, bölgeye dair egemenlik iddialarından vazgeçmemekle birlikte Çin ilişkilerinin de dengede tutulması gerektiği fikrine inanmaktadır.⁶²⁵ Altı çizilen bu nokta ile birlikte iki ülke arasındaki ilişkilere Güney Çin Denizi özelinde bakıldığında 2009 yılında Malezya tarafından atılan hukuki adımlar önemli noktalara işaret etmektedir. BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 76. Maddesi uyarınca Malezya Vietnam ile birlikte 2009 yılında genişletilmiş kıta sahanlığı taleplerine ilişkin BM Ortaklaşa Kıta Sahanlığı Komisyonu'na bir bildiri sunmuşlardır. 200 deniz mili sınırı ilkesini esas alan bu başvuru her iki ülkenin ayrı ayrı iddialarını ortaya koymakla birlikte ortak iddiaların da sunumunu kapsamıştır.⁶²⁶

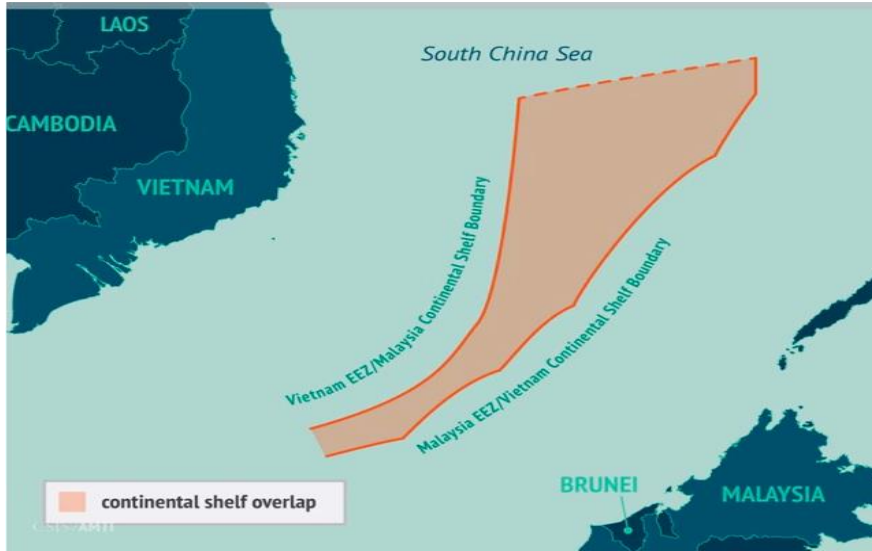
⁶²³ Heydarian, R.J. (2017), Duterte's Jeopolitical Game-Play, Observer Research Foundation, <https://www.orfonline.org/research/dutertes-geopolitical-game-play/> (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

⁶²⁴ Castro, R.C.D. (2016), Twenty First Century Philippines' Policy Toward an Emergent China: From Equi-Balancing to Strategic Balancing, Asian Politics and Policy, Vol 8, Issue 2, s: 305-328.

⁶²⁵ Lai, Y.M., Kuik, C.C. (2020), Structural Sources of Malaysia's South China Sea Policy: Power Uncertainties and Small State Hedging, Australian Journal of International Affairs, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10357718.2020.1856329?needAccess=true> (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

⁶²⁶ UN Commission on the Limits of Continental Shelf, 2011, Joint Submission by Malaysia and the Socialist Republic of Vietnam,

Harita 16: Malezya-Vietnam Kıta Sahanlığı Ortak Bildirimi⁶²⁷

Malezya Başbakanı Razak bu anlaşmazlıkların giderilmesinde müzakereye açık olduklarını ifade etmiş, Vietnam ve Malezya'nın, yukarıdaki haritanın da yansıttığı üzere, ortaklaşa ortaya koydukları bu yaklaşım karşısında Çin Malezya ve Vietnam tarafından ortaya konulan bu yaklaşıma itiraz etmiş ve bahsi geçem bölgenin kendi egemenliği altında olduğunu iddia etmiştir.⁶²⁸ Bunun karşısında Malezya yasal yollar ile ortaya konan hak iddialarına karşı olmadıklarını ve çakışan iddiaları tanıdıklarını beyan ederken, Vietnam ise Çin'in bölgedeki iddialarına itiraz etmiştir. Bu gelişme sonrasında Malezya Başbakanı Çin'e yaptığı bir ziyaret sırasında iki devletin bölgesel anlaşmazlıklar noktasında müzakerelere devam etme kararı aldıklarını belirtmiştir.⁶²⁹ Hukuki zeminde müzakere vurgusu yapılmakla birlikte iki devletinde anlaşmazlık halinde olduğu alanlarda başta donanma faaliyetleri olmak üzere askeri eylemleri de devam etmiştir. Malezya bu faaliyetleri Malezya Deniz Kuvvetleri Teşkilatı ve Malezya Kraliyet Hava Kuvvetleri bünyesinde yürütürken; Spratly Adalarında üslerin kurulması, savaş gemileri ve denizaltılarla devriye dolaşılması ve hak iddia edilen bölgelerde düzenli olarak tatbikatların gerçekleştirilmesi atılan önemli adımlar arasında yer almaktadır. Bu noktada altını çizmek gerekir ki, Malezya söz konusu faaliyetleri yürütürken

https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_mysvnm_33_2009.htm (Erişim Tarihi: 12.12.2020).

⁶²⁷ Asia Maritime Transparency Initiative, 2015, The Evolution of Asia's Contested Waters, <https://amti.csis.org/maritime-disputes/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁶²⁸ Finkbeiner, J.M. (2013), Malaysia's Great Power Balance and the South China Sea Disputes, Strategy Research Project Paper, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA589214.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2020). China. Org. Cn. (2009), China Urges UN Commission not to review Joint Malaysia-Vietnam Submission on Outer Limits of Continental Shelf, http://www.china.org.cn/international/2009-05/08/content_17744828.htm (Erişim Tarihi: 04.11.2020).

⁶²⁹ Finkbeiner, J.M. (2013), Malaysia's Great Power Balance and the South China Sea Disputes, Strategy Research Project Paper, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA589214.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2020).

olası bir gerilim durumunda (Çinli gemilerle karşılaşma durumları gibi) diplomatik yolları kullanmaya özen göstermiş, öyle ki karşılıklı savunma istişarelerine ve güvenlik ilişkilerinin kurulmasına dahi yakın olduğunu ortaya koymuştur.⁶³⁰

Bu süreçte stratejik iş birliği zemininde önemli adımlar atılırken; 2013 yılında bu ilişki kapsamlı stratejik ortaklık çerçevesinde ele alınmaya başlanmıştır. Karşılıklı ziyaretlerle bilhassa ekonomik iş birliği ve ticaret adına her iki devlet için de önemli kazanımlar elde edilirken; yine aynı yıl Bilim Teknoloji ve Yenilik İş Birliği Anlaşması imzalanmıştır.⁶³¹ 2014 yılında da devam eden söz konusu diplomatik temaslar neticesinde 2005 Savunma İş Birliği Mutabakat Muhtırasına dayanarak Güney Çin Denizi'ndeki Çin filosu ile temaslarda bulunulması ve çeşitli tatbikatlar yapılması yönünde adımlar atılmıştır.⁶³² Bu süreçte Malezya Çin'in büyük bir pazar olduğunu, iki devlet arasındaki olası sorunların kışkırtıcı olmayan yöntemlerle çözülmesi gerektiğini ifade etmiş; bu doğrultuda Güney Çin Denizi ve Sincan gibi konu başlıklarında yıkıcı eleştirilerden kaçınmıştır.⁶³³ Malezya'nın bu adımını 2014 yılında Güney Çin Denizi'nde yaşanan bir gerilim üzerinden de okumak mümkündür. Söz konusu olayda Malezya yetkilileri Çinli balıkçıların izinsiz şekilde münhasır ekonomik bölgelerine girdikleri iddia edilmiş ve bölgedeki izleme birimlerinin harekete geçirildiği bildirilmiştir. Her ne kadar Çin bu iddiayı reddetse de Malezyalı yetkililer bölgeden çekilen görüntüleri de ortaya koyarak Çin'i söz konusu eylemleri konusunda uyarmıştır. Burada altı çizilmesi gereken nokta ise Malezya'nın olay süresince müzakere zemininin kopmaması için verdiği çabalar ve ılımlı yaklaşımı olmuştur.⁶³⁴

Dönemsel olarak yaşanan bu gerilimlere rağmen karşılıklı ilişkilerde müzakere zemini korunmuş, iki ülke arasındaki savunma diplomasisinin geliştirilmesine dönük olarak

⁶³⁰ Parameswaran, P. (2015), Playing it Safe: Malaysia's Approach to the South China Sea and Implications for the US, Center for a New American Security, https://www.files.ethz.ch/isn/189746/CNAS%20Maritime%206_Parameswaran_Final.pdf (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁶³¹ Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2013, Deciding to Establish China-Malaysia Comprehensive Strategic Partnership, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/xjpfwynmlxyxc21apec_665682/t1085197.shtml (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

⁶³² Lee, J. (2014), China's Economic Engagement With Southeast Asia: Malaysia, Institute of Southeast Asian Studies, s: 20-47).

⁶³³ Storey, I. (2020), Malaysia and the South China Sea Dispute: Policy Continuity Amid Domestic Political Change, Yusof Ishak Institute, No 18, https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/2020/02/ISEAS_Perspective_2020_18.pdf (Erişim Tarihi: 18.11.2020).

⁶³⁴ Ahmad, M.Z., Sani, M.A.M. (2017), China's Assertive Posture in Reinforcing its Territorial and Sovereignty Claims in the South China Sea: An Insight into Malaysia's Stance, *Japanese Journal of Political Science*, 18 (1), s: 67-105.

2017 yılında üst düzey bir komitenin oluşturulma kararı alınmıştır. Savunma Bakanlarının karşılıklı ziyaretleri sonucunda ortaya konulan bu yaklaşım çerçevesinde savunma temelinde daha pratik ve yapılandırılmış bir iş birliği modelinin oluşturulmasına dair hedefin altı çizilmiştir.⁶³⁵ Karşılıklı ilişkiler bu adımlarla birlikte geliştirilirken, 2019 yılında Malezya kendi kıta sahanlığında ve münhasır ekonomik bölgesinde petrol ve gaz aramasında bulunacağı kararını açıklamış ve Çin'in sert tepkisi ile karşılaşmıştır.⁶³⁶ Bu adımın ardından ilişkilerde bir diğer gerilim Malezya'nın 2019 yılında BM Ortaklaşa Kıta Sahanlığı Komisyonu'na 2009'da Vietnam ile yaptığı başvurudan bağımsız olarak, söz konusu başvuruda belirtilen kıta sahanlığının genişletilmesini içeren ikinci bir sunum yapması ile gerçekleşmiştir.⁶³⁷ Malezya ilgili başvurusunda Çin'in tarihi haklar olarak ortaya koyduğu egemenlik iddialarını reddederken; Çin Malezya tarafından atılan bu adımın egemenlik haklarının ihlali anlamına geleceğini ifade etmiştir.⁶³⁸ Her iki devletin de ortaya koyduğu söz konusu yaklaşım göstermektedir ki; Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafı atılan olumlu adımlara rağmen gerilim üretebilme niteliğini korumaya devam etmektedir.

Bununla birlikte Çin özelinde bakıldığında bölgede hak iddiasında olduğu devletlere ittifak ve güvenlik ilişkileri açısından yaklaşımı, inşacı ve yaratıcı ortaklık tanımlamasına uygun olarak hasım ya da rakip konumunda olan devletlerle müzakereye dayalı iş birliği yollarının aranması olmuştur. Gerek bu bölümle birlikte Çin ve Malezya'nın savunma diplomasisi temaslarında gerekse de bir bütün olarak ABD ve Çin'in bölgeye yansıyan askeri temaslarından da anlaşılacağı üzere iki devlet arasındaki rekabet güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafında olan devletlerin savunma davranışlarını şekillendirmektedir. Bu noktada bir sonraki başlıkla birlikte bu etkinin müşterek harekât, askeri eğitim, askeri teknoloji ve teknoloji transferi noktasında nasıl sonuçlar ortaya çıkardığı ele alınacaktır.

⁶³⁵ International Media Reports on China, Malaysia-China Set Up High Level Defence Cooperation Committee, http://eng.chinamil.com.cn/view/2017-04/24/content_7573683.htm (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

⁶³⁶ Lai, Y.M., Kuik, C.C. (2020), Structural Sources of Malaysia's South China Sea Policy: Power Uncertainties and Small State Hedging, *Australian Journal of International Affairs*, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10357718.2020.1856329?needAccess=true> (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

⁶³⁷ US Convention on the Law of the Sea, Commission on the Limits of the Continental Shelf, 2019, Fiftieth Session, <https://undocs.org/pdf?symbol=en/clcs/50/2> https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/mys_12_12_2019/2020_07_29_MYS_NV_UN_002_OLA-2020-00373.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

⁶³⁸ Beckman, R. (2020), South China Sea Disputes Arise Again, Strait Times, Center for International Law, <https://cil.nus.edu.sg/publication/south-china-sea-disputes-arise-again/> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

4.2. Askeri Teknolojinin Tesisi / Transferi, Askeri Eğitim ve Müşterek/Tek Taraflı Harekâtlar

“Büyük bir gücün kontrolü birkaç kişinin kontrolü ile aynı prensiptir: bu sadece sayıların bölünmesi prensibidir. Emriniz altında büyük bir ordu ile savaşmak artık küçük bir orduyla savaşmaktan çok farklı: bu sadece işaretler ve sinyaller oluşturma meselesi”

*Sun Tzu, The Art of War*⁶³⁹

Tzu Savaş Sanatı isimli eserinde savaşmaya ve zafere dair temel prensipleri, yaklaşım tarzlarını ve olası stratejileri ortaya koymaktadır. Askeri olarak ortaya konulması gereken eğilimler bir tarafa zafere giden yolda bir devletin ve daha da özelde bir ordunun nasıl davranması gerektiğine dair ipuçları verirken, kendi döneminden bugüne uzanan evrensel askeri prensiplerin belirlenmesinde de önemli bir yere sahip olmuştur. Bu prensiplerden biri olarak yukarıda altını çizdiği işaretler ve sinyaller oluşturma eğilimi aşağıdaki bölümle birlikte askeri teknolojinin tesisi, transferi ve eğitiminin yanı sıra müşterek ve tek taraflı harekâtlar üzerinden okunacaktır. Söz konusu faktörler vasıtası ile ABD ve Çin’in bölgede attığı adımların güvenlik ikileminde saldırı savunma yaklaşımlarına ne şekilde etki ettiği sorusuna cevap aranacaktır. Bu doğrultuda iki ana başlık etrafında kaleme alınan bölümde altı çizilen unsurlar çerçevesinde ilk olarak Çin’in daha sonra da ABD’nin Güney Çin Denizi’nde attıkları adımlar analiz edilecek bu adımların bölgede ortaya çıkan ihtilafa olan etkilerinin temel göstergeleri tartışılacaktır.

4.2.1. Çin’in Askeri Modernleşmesi ve Teknolojik Yansımaları

Çin’in savunma diplomasisine dair ortaya koyduğu temel stratejik yaklaşımlarda gösterildiği üzere askeri teknolojinin geliştirilmesi başta olmak üzere askeri eğitim ve gerek müşterek gerekse de tek taraflı tatbikatlar Çin’in üzerinde önemle durduğu konu başlıkları olmuştur. Bu noktadan hareketle teknolojinin geliştirilmesi ve savunma diplomasisi doğrultusunda Güney Çin Denizi devletleri ile paylaşımına bakıldığında öncelikli olarak donanmanın modernleştirilmesi başlığı öne çıkmaktadır. Devlet Başkanı Xi tarafından 18. Parti Kongresi’nde altı önemle çizilen deniz gücü stratejisinin temel yapıtaşı olan reformlar doğrultusunda donanmanın modernleştirilmesi, 1990’larda başlayan bir süreç olmakla birlikte

⁶³⁹ Tzu, S. (2008), The Art of War, Tuttle Publishing, Tokyo, s: 17.

özellikle 1995-96 Tayvan Boğazı Krizi⁶⁴⁰ sonrasında genişletilmiştir. Bu doğrultuda üzerinde durulan ilk başlıklardan biri donanma organizasyonu üzerine atılan adımlar olmuştur. Söz konusu adımlar doğrultusunda uzun vadede olabilecek savaşlarda nitelikten ziyade niceliğin etkili olabileceği görüşünden hareketle enformasyon üzerinde kurulacak hâkimiyetin ne derece önemli olduğunun altı çizilmiştir.⁶⁴¹ Belirlenen hedeflerle birlikte ağ savaşı, psikolojik savaş ve elektronik savaş gibi başlıklar üzerinde durulurken; kombine silah operasyonlarının ve ortak operasyonların iyileştirilmesi ele alınan noktalar olmuştur.⁶⁴²

Bu noktalardan hareketle hava savunması, denizaltı karşıtı savaş ve yüzey karşıtı gemi savaşı gibi olasılıklara karşı aynı anda karşı koyabilme becerisi edinme hedefi ÇHKO'na vurgulanmıştır. Savaş gemi tasarımlarının ileri teknoloji ile desteklenmesi, denizaltıların caydırıcılık hedefi doğrultusunda daha etkin hale getirilmesi, insansız hava aracının yanı sıra uzayda da konuşlandırma yapılmak üzere sensörlerin yaygınlaştırılması ele alınan diğer noktalar olmakla birlikte, bilhassa Birinci ve İkinci Ada Zincirlerinde söz konusu faaliyetlerin yerine getirilmesi öne çıkan hedeflerden biri olmuştur. 1987 tarihine dek uzanan söz konusu hedef o dönemde ÇHKO Amirali Liu tarafından Güney Çin Denizi'ni de içine alacak şekilde yakın denizlerdeki operasyonlarla ilişkilendirilmiş ve bilhassa “açık deniz savunması” kavramına vurgu yapılmıştır.⁶⁴³ Bu kavramdan hareketle 2015 yılına uzanıldığında ise “Açık Deniz Savunması ve Açık Deniz Koruması” olmak üzere iki temel yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir. Altı çizilen söz konusu yaklaşımların ana hareket noktası ise deniz

⁶⁴⁰ Ross, R.S. (2000), The 1995-1996 Taiwan Strait Confrontation: Coersion, Credibility and the Use of Force, *International Security*, Vol 25, No2, s: 87-123.

⁶⁴¹ Scobell, A. (2000), Chinese Army Building in the Era of Jiang Zemin, Army War College Publication, s: 10-28, <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/1384.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020)

Yang, J. (2015), “China’s Security Challenges: Priorities and Policy Implications”, Asia Pacific Countries’s Security Outlook and Its Implications for the Defence Sector, s: 142-159, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series5/pdf/5-10.pdf (Erişim Tarihi: 01.08.2020).

Wortzel, L.M.(2014), The Chinese People’s Liberation Army and Information Warfare, Strategic Studies Institute Paper, s: 10-35, <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/2263.pdf> (Erişim Tarihi: 01.08.2020).

⁶⁴² Sharma, D. (2010), Integrated Network, Electronic Warfare: China’s New Concept of Information Warfare, *Journal of Defence Studies*, Vol 4, No 2, s: 37-44.

Halper, S. (2014), China: The Three Warfares, University of Cambridge Project Paper, s: 88-102, http://images.smh.com.au/file/2014/04/11/5343124/China_%2520The%2520three%2520warfares.pdf (Erişim Tarihi: 01.08.2020).

RAND Corporation, (2006), Chinese Network Centric Warfare, s: 133-143, <https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/mg340osd.13.pdf?refreqid=excelsior%3A473d8669cf950464a92bf3d5f5d1d62e> (Erişim Tarihi: 01.07.2020)

⁶⁴³ McDevitt, M. (2016), Becoming a Great “Maritime Power”: A Chinese Dream, CNA Analysis and Solutions, s: 22-32, https://www.cna.org/cna_files/pdf/irm-2016-u-013646.pdf (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

stratejisinin Birinci ve İkinci Ada Zincirlerini aşarak açık denizlere genişletilmesi olmuştur.⁶⁴⁴

Genişletilen bu hedefle bağlantılı olarak donanmanın modernleştirilmesi yüzey savaşçıları, denizaltıları, füze silahlı devriye uçakları ve amfibi gemilerinde teknolojik ilerleme doğrultusunda önemli adımlar atılmıştır. Söz konusu teknolojik ilerlemenin önemli bir parçası olan ÇHKO Deniz Donanması Yüzey Kuvvetlerinde geleneksel kıyı savunmasının yerine açık denizlerde donanma etkinliğinin geliştirilmesi hedefine dönük olarak küçük sayıdaki gemiler (muhrup, fırkateyn, amfibi savaş gemileri vb.) yerine daha büyük ve donanımlı gemiler tercih edilmeye başlanmıştır. Bu adımın önemli bir parçası olan ve 1998 yılında Ukrayna'dan satın alınan Lioning isimli operasyonel uçak gemisi (Tip 001)⁶⁴⁵ ile 2011 yılında denemelere başlanmış ve yine bu yıl iki uçak gemisinin daha inşa edileceği duyurulmuştur. Tasarımının Lioning'ten ilham alındığı belirtilmekle birlikte bu uçak gemisinden daha donanımlı bir yapının hedeflendiği belirtilmiş ve yapılması planlanan bu uçak gemilerinin ikisinin Güney Çin Denizi'nde birinin ise Doğu Çin Denizi'nde konuşlandırılacağı ifade edilmiştir. Ortaya konulan plan dâhilinde ikinci uçak gemisi Shangay Aralık 2019'da hizmete girmiştir.⁶⁴⁶ Tip 001 niteliğinde olan Lioning uçak gemisi 24 savaşçı dâhil olmak üzere en az 30 sabit kanatlı uçak ve helikopterden oluşan bir hava kanadını barındırabiliyorken; Shangay ise (Tip 001A) 36 savaşçıyı içeren ve en az 40 sabit kanatlı uçak ve helikopterden oluşan bir hava kanadına sahiptir.⁶⁴⁷

Üçüncü uçak gemisinin ise 2024 yılında hizmete sokulması planlanmakla birlikte Tip 002 olan bu uçak gemisinin elektromanyetik mancınıklarla donatılarak menzil ve yük kapasitesinin arttırılacağı ifade edilmiştir. Çin'in askeri teknolojisinde önemli bir yere sahip olan muhripler (destroyers) ise Sovyetler Birliği ile yapılan savunma diplomasisi ile satın alınmış ve yüzey/hava savaşı silahları ile donatılarak kullanılmıştır.⁶⁴⁸ Sovyetlerden satın

⁶⁴⁴ Erickson, A.S., Wuthnow, J. (2016), Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific Island Chains, *The China Quarterly*, s:1-22.

⁶⁴⁵ Rutkowska, P., Adamczyk, M. (2019), Arm Trade in the Current Military Relations Between China and Ukraine and Its Role in the Development of the Chinese Military Potential, *Historia Polityka*, No 28 (35), s: 71-85.

⁶⁴⁶ Xuanzun, L. (2020), China's Two Aircraft Carriers in Apparent Simultaneous Exercises for 1st Time, *Global Times*, <https://www.globaltimes.cn/content/1200053.shtml> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

⁶⁴⁷ China Power, (2019), What Do We Know About China's Second Aircraft Carrier, <https://chinapower.csis.org/china-aircraft-carrier-type-001a/> (Erişim Tarihi: 01.02.2020)

Xuanzun, L. (2019), Second Aircraft Carrier Can Carry 36-J-15 Fighters, *Global Times*, <https://www.globaltimes.cn/content/1161288.shtml> (Erişim Tarihi: 02.06.2020).

⁶⁴⁸ Gill, B., Kim, T. (1995), China's Arms Acquisitions from Abroad, SIPRI Research Report, No 1, s: 48-71, <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/RR/SIPRIRR11.pdf> (Erişim Tarihi: 01.02.2020).

alınan ve Anshan sınıfı muhripleri ifade eden mühimmatlar eğitim gemileri olarak kullanılmaktadır. Donanmanın modernleştirilmesi hedefine dönük olarak yüzey muharebe etkinliklerinin geliştirilmesi hedefi doğrultusunda yeni güdümlü füze kruvazörleri, güdümlü füze avcıları ve güdümlü füze fırkateynleri üretmeye dönük olarak yüzey muharip programı yürütülmektedir.⁶⁴⁹ Fırkateyn ve korvetler ile desteklenen söz konusu teknoloji kapsamında hâlihazırda Tip055 modelinde Asya'nın en büyük savaş gemisi olarak tanımlanan muhriplerin yapım ve geliştirme aşamaları devam etmektedir. Elektronik karşı önlemler, ateş kontrol radar donanımları ve istihbarat ekipmanlarını da kapsayan söz konusu çalışmalarla birlikte toplamda sekiz gemi inşası planlanmaktadır.⁶⁵⁰ Atılan bu adımlar askeri teknolojinin geldiği noktayı göstermesi açısından hayli önemli olmakla birlikte aşağıda savaş uçağı, saldırı denizaltıları ve yüzey savaşçılarına dair yapılan karşılaştırma bu teknolojinin ilerletilmesinde donanmanın modernleştirilmesinin ne derece etkili olduğunu göstermektedir.⁶⁵¹

Şema 5: Çin Askeri Modernleşme Faaliyetleri Öncesi ve Sonrasına Dair Karşılaştırma: Savaş Uçağı, Saldırı Denizaltıları ve Yüzey Savaşçıları⁶⁵²

Bitzinger, R.A., Popescu, N. (2017), Defence Industries in China and Russia, EU Institute for Security Studies, Report No 38, s: 9-27, 39-48, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Report_38_Defence-industries-in-Russia-and-China.pdf (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

⁶⁴⁹ Bitzinger, R.A. (2011), "Recent Developments in Naval and Maritime Modernization in the Asia Pacific", The Chinese Navy: Expanding Capabilities, Evolving Roles, National Defence University Press, Washington, s: 23-41. China Power, 2018, How is China Modernizing its Navy, <https://chinapower.csis.org/china-naval-modernization/> (Erişim Tarihi: 01.06.2020)

⁶⁵⁰ Caldwell, D., Freda, J., Goldstein, L.J. (2020), The PLA Navy's Type 005 Cruiser and Its Implications, Naval War College, China Maritime Reports, No 5, s: 4-25.

O'rourke, R. (2018), China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities, Congressional Research Service Report, RL33153, s: 18-44.

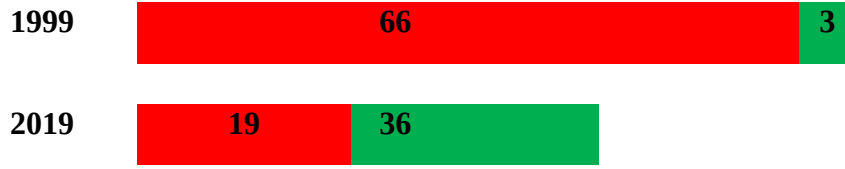
⁶⁵¹ Cordesman, A.H., Kendall, J. (2016), Chinese Strategy and Military Modernization, Center for Strategic and International Studies Report, s: 279-310.

Balasubramaniam, T.K., Murugesan, A.K. (2020), China's Rising Missile and Naval Capabilities in the Indo-Pacific Region, The Journal of Indo Pacific Affairs, <https://www.airuniversity.af.edu/JIPA/Display/Article/2210972/chinas-rising-missile-and-naval-capabilities-in-the-indo-pacific-region-securit/> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

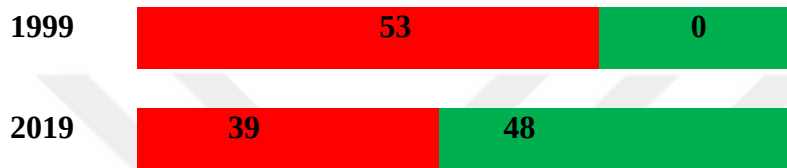
⁶⁵² McCarthy, N. (2019), Then&Now China's Military Modernization, STATISTA, <https://www.statista.com/chart/19162/share-of-modern-and-older-equipment-in-the-chinese-military/> (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

Saldırı Denizaltıları

Yüzey Savaşçıları

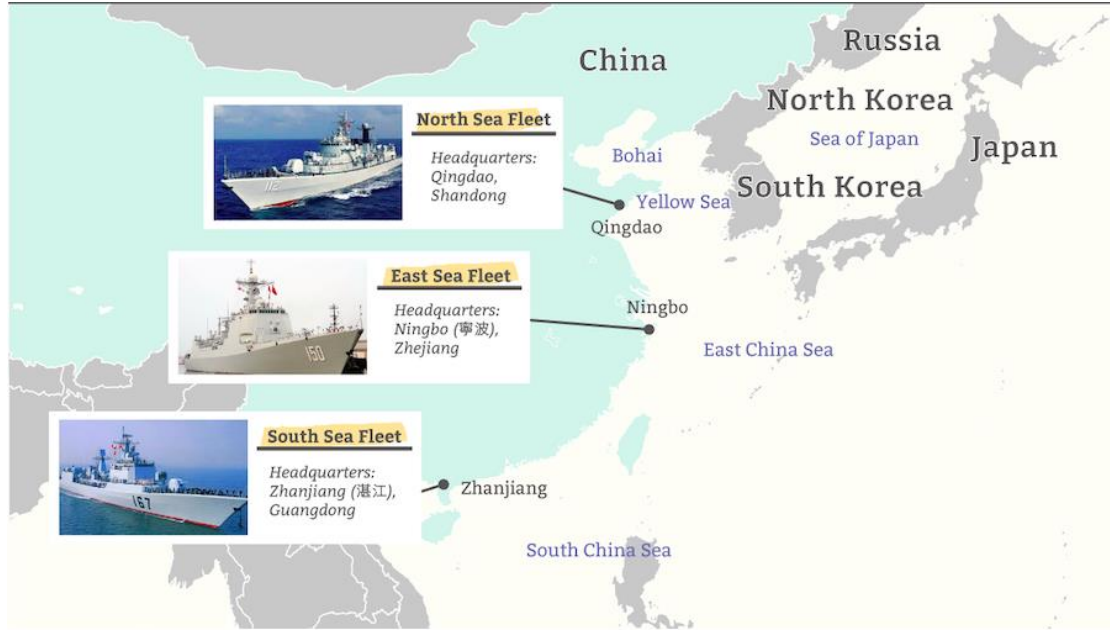

Teknolojik gelişim çerçevesinde atılan bu adımlarla birlikte aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere açık denizlerin kuzey, doğu ve güney bölgelerinde temel konuşlanmalar gerçekleştirilmiştir. Kuzey, Doğu ve Güney alanları coğrafi olarak beş temel merkezden yürütülen operasyonların⁶⁵³ üç ana donanması olarak kullanılırken; Güney Alan Donanması Güney Çin Denizi'nden sorumlu olan bölgeyi temsil etmektedir.

Harita 17: Çin'in Kuzey, Doğu ve Güney Donanma Kuvvetleri⁶⁵⁴

⁶⁵³ Vood, P. (2016), China's Southern Theater Command, The Jamestown Foundation, <https://jamestown.org/program/snapshot-chinas-southern-theater-command/> (Erişim Tarihi: 06.06.2020)
Mehta, S. (2017), "China's Evolving Surface Fleet: Its Possible Roles and Missions in the Indian Ocean Region and Its Impact on Regional Security and Stability", China's Evolving Surface Fleet, Naval War College Press Red Books, s: 67-81.

⁶⁵⁴ Academy of Chinese Studies, On Course for Blue Waters – China's Marine Defenders, <https://chiculture.org.hk/en/china-today/1597> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

Bilhassa 1980'lerle birlikte vurgulanan Güney bölgesinde donanma faaliyetleri kapsamında 1983'te Spratly Adalarında faaliyetlere başlanmıştır.⁶⁵⁵ Tarihsel olarak altı çizildiği üzere bölgedeki donanma geçmişi 1980'lere uzansa da Çin'in denizlerdeki faaliyetleri açısından attığı en önemli adım 2015 yılında oluşturduğu yeni birimlerle ortaya çıkmıştır.⁶⁵⁶ Bu tarihle birlikte askeri organizasyon yapısında revizyona giden Çin, 2015 öncesinde faaliyetlerini yürüttüğü yedi askeri bölgenin kaldırılmasını ve bunların yerine beş ana komutanlığın devreye sokulmasını gerçekleştirmiştir.⁶⁵⁷ Oluşturulan yeni birimlerin en önemlilerinden biri olan Güney Bölgesi Komutanlığı zengin enerji kaynağı olma potansiyelini taşımasının yanı sıra stratejik olarak sağlayacağı avantajlarla da ele alınırken; komutanlığın merkezine Guandong Eyaleti ve Hong Kong yerleştirilmiştir.⁶⁵⁸ Birim komutanınca Güney Bölgesinin temel işlevi anavatanın güney kapısının ve önemli bir misyon

⁶⁵⁵ Shen, J. (2002), China's Sovereignty over the South China Sea Islands: A Historical Perspective, s: 102-139.

⁶⁵⁶ The State Council Information Office of the People's Republic of China, China's Military Strategy, 2015, s: 4-25, <https://jamestown.org/wp-content/uploads/2016/07/China's-Military-Strategy-2015.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Kokoshin, A.A.(2016), 2015 Military Reform in the People's Republic of China, Belfer Center for Science and International Affairs Paper, s: 7-18, <https://www.belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/Military%20Reform%20China%20-%20web2.pdf> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

Wuthnow, J., Saunders, P.C. (2013), Chinese Military Reforms in the Age of Xi Jinping: Drivers, Challenges and Implications, National Defence University Press, China Strategic Perspectives, No 10, s: 10-42.

⁶⁵⁷ Vood, P. (2016), China's Southern Theater Command, The Jamestown Foundation, <https://jamestown.org/program/snapshot-chinas-southern-theater-command/> (Erişim Tarihi: 06.06.2020)

⁶⁵⁸ Jun'ichi T. (2012), China's Rise as a Maritime Power: Ocean Policy From Mao Zedong to Xi Jinping, Review of Island Studies, No 37, s: 9-26.

Saunders, P.C.(2020), Beyond Borders: PLA Command and Control of Overseas Operations, National Defence University Strategic Forum, <https://inss.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratforum/SF-306.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2020).

olarak Güney Çin Denizi'ndeki çıkarların korunması olarak tanımlanırken; Güney Donanma eksenini Çin'in nükleer ve konvansiyonel caydırıcılık unsurları yaratma noktasında da önemle üzerinde durduğu bir nokta olmuştur.

Söz konusu bölgede mühimmatların konuşlandırılması açısından bilhassa Hainan, Sanya, Zhanjiang ve Guangdong birimlerinin altı çizilmektedir. Bu birimler açısından bir diğer önemli nokta olan deniz havacılığı ise deniz hava sahasının korunması ve gerektiğinde uzun menzilli gemi savar silahlarının kullanılması doğrultusunda ele alınmaktadır.⁶⁵⁹ Altı çizilen bu noktalarla birlikte, Kuzey Doğu ve Güney Donanmalarına karşılaştırmalı olarak bakıldığında aşağıdaki tablodan da görüldüğü üzere Güney Alanı ekipman donanımı açısından diğer iki bölgeye nazaran daha fazla üzerinde durulan nokta konumundadır.

Tablo 18: Kuzey, Doğu ve Güney Deniz Bölgelerinde Donanma Kuvvetleri Ekipman Çizelgesi⁶⁶⁰

	Kuzey Alanı Donanması	Doğu Alanı Donanması	Güney Alanı Donanması
Uçak Gemisi	1	0	0
Nükleer Enerjili Saldırı Denizaltıları	4	0	2
Nükleer Enerjili Balistik Füze Saldırı Denizaltıları	0	0	4
Dizel Motorlu Saldırı Denizaltıları	18	16	16
Yok Ediciler	8	9	11
Fırkateynler	12	20	19
Hafif Savaş Gemileri	7	10	11

⁶⁵⁹ Fravel, T. (2011), China's Strategy in the South China Sea, Contemporary Southeast Asia, Journal of International and Strategic Affairs, 33(3), s: 292-319.

Vood, P. (2016), China's Southern Theater Command, The Jamestown Foundation, <https://jamestown.org/program/snapshot-chinas-southern-theater-command/> (Erişim Tarihi: 06.06.2020)

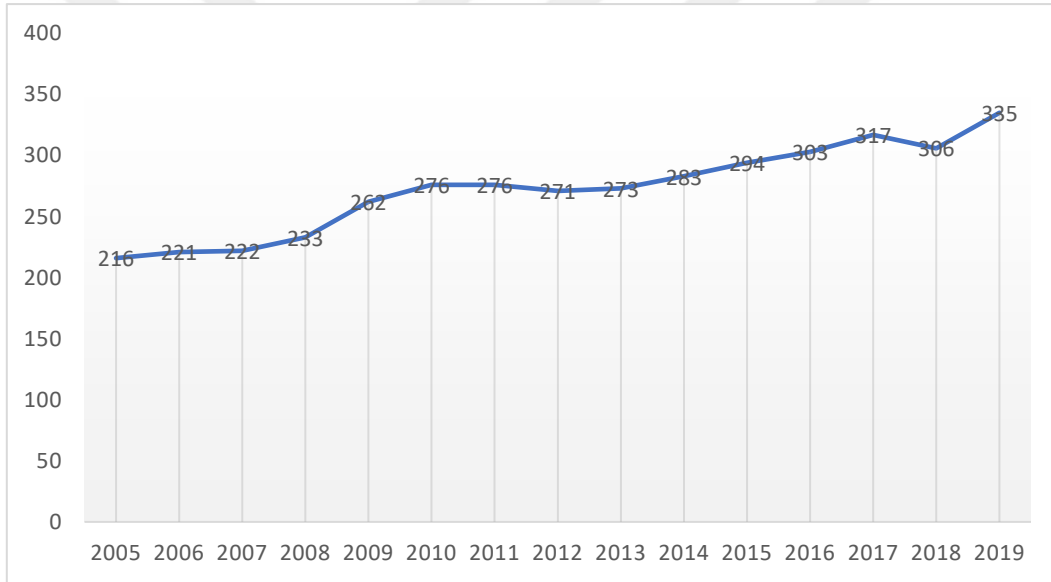
⁶⁶⁰ Erickson, A., (2020), China Naval Modernization: Implication for US Navy Capabilities, <https://threadder.app/thread/1244389592775700480> (Erişim Tarihi: 05.03.2020).

Cordesman, A.H., Kendall, J. (2016), Chinese Military Organisation, Center for Strategic and International Studies Series, s: 185-200, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep23376.8.pdf?refreqid=excelsior%3A1f63cac95f8060388137eafe5e76d9d8> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Amfibi Nakliye Aracı	0	1	3
Tank Çıkarma Gemileri	3	16	10
Araç Çıkarma Gemileri	6	8	9
Füze Devriye Aracı	18	44	24

Yukarıdaki tablodan yola çıkılarak yıllara göre bir karşılaştırma yapıldığında ise aşağıdaki grafikte görüldüğü gibi 2009 yılından itibaren belirgin bir artış gözlenmektedir.

Grafik 4: Yıllara Göre Denizlerde Konuşlandırılan Ekipman Grafiği

Grafikte ortaya konulan artışa yıllara göre detaylandırılarak bakıldığında ise aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere bilhassa 2010-2015 yılları arasında belirgin bir artış olduğu gözlenmektedir.

Tablo 19: Çin Donanma Kuvvetleri 2005-2009/2010-2020 Yılı Veriler⁶⁶¹

	2005	2006	2007	2008	2009
Balistik	1	1	1	1	2

⁶⁶¹Kirchberger, S. (2015), Assessing China's Naval Power, Springer Heidelberg New York Dordrecht London, s: 171-250.

Congressional Research Service, (2021), China Naval Modernization: Implications for Navy Capabilities, s: 8-28. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf> (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

Denizaltılar					
Nükleer Enerjili Saldırı Denizaltıları	6	5	5	5	6
Dizel Saldırı Denizaltıları	51	50	53	54	54
Uçak Gemileri	0	0	0	0	0
Kruvazör	0	0	0	0	0
Yok Ediciler	21	25	25	29	27
Firkateynler	43	45	47	45	48
Korvetler	0	0	0	0	0
Füze Silahlı Kıyı Devriye Araçları	51	45	41	45	70
Amfibi Gemiler (LST-LPD)	20	25	25	26	27

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Balistik Denizaltılar	2	2	2	3	3	4	4	4	4	4	4
Nükleer Enerjili Saldırı Denizaltıları	6	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6
Dizel Saldırı Denizaltıları	54	49	48	49	51	53	57	54	47	50	46
Uçak Gemileri	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	2

Kruvazör	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Yok Ediciler	25	26	26	23	24	21	23	31	28	33	32
Firkateynler	49	53	53	52	49	52	52	56	51	54	49
Korvetler	0	0	0	0	8	15	23	23	28	42	49
Füze Silahlı Kıyı Devriye Araçları	85	86	86	85	85	86	86	88	86	86	86
Amfibi Gemiler (LST-LPD)	27	27	28	29	29	29	30	34	33	37	37

Altı çizilen söz konusu artış ile birlikte Çin'in askeri teknolojinin ilerletilmesi noktasında üzerinde durduğu asimetrik savaş kavramına vurgu yapılarak, olası bir çatışma ya da savaş zamanlarında dolaylı imha ve yıkım yoluna gidilmesi gerektiği ifade edilmiştir.⁶⁶² Asimetrik savaş kavramının yanı sıra askeri teknolojinin ilerletilmesi noktasında üzerinde durulan diğer önemli nokta ise ağ merkezli savaş olmuştur. Asimetrik savaş ve bununla bağlantılı olarak ortaya konulan ağ merkezlilik kavramı doğrultusunda ise üç temel savaş biçimi ortaya konulmuş ve bu savaş biçimleri doğrultusunda denizlerde askeri yeteneklerin teknolojik olarak ilerletilmesi gerektiği ifade edilmiştir.⁶⁶³ Bu noktadan hareketle üzerinde durulan ilk savaş biçimi olan siber savaş kapsamında bilhassa Çin'in artan askeri mürettebatı üzerinde sıklıkla durulmuştur. Söz konusu artış ABD'li yetkililerce de vurgulanırken; bu faaliyetlerin özellikle de ABD'nin denizlerde seyrü sefer özgürlüğü kapsamında yürüttüğü

⁶⁶² Clarke, M. (2019), China's Application of the "Three Warfares" in the South China Sea and Xinjiang, Foreign Policy Research Institute, Elsevier, s: 187-208,

https://nsc.crawford.anu.edu.au/sites/default/files/publication/nsc_crawford_anu_edu_au/2019-05/chinas_app_of_the_3_warfares_in_xi_and_scs.pdf (Erişim Tarihi: 05.07.2020).

Ball, D. (2011), China's Cyber Warfare Capabilities, *Security Capabilities*, Vol 7, No 2, s: 81-103.

Kanwal, G. (2009), China's Emerging Cyber War Doctrine, *Journal of Defence Studies*, Vol 3, No 3, s: 14-21.

⁶⁶³ Hjortdal, M. (2011), China's Use of Cyber Warfare: Espionage Meets Strategic Deterrence, *Journal of Strategic Security*, Vol 4, No 2, s:1-14.

Clarke, M. (2019), China's Application of the "Three Warfares" in the South China Sea and Xinjiang, Foreign Policy Research Institute, Elsevier, s: 187-208,

https://nsc.crawford.anu.edu.au/sites/default/files/publication/nsc_crawford_anu_edu_au/2019-05/chinas_app_of_the_3_warfares_in_xi_and_scs.pdf (Erişim Tarihi: 05.07.2020).

operasyonlarına uzun vadede tehdit teşkil edebileceği ifade edilmiştir.⁶⁶⁴ Güney Çin Denizi'ne bölgedeki devletlerarasındaki ihtilaflar ekseninde bakıldığında ise gerek davacılar gerekse de ABD gibi bölge dışı devletler açısından siber güvenlik noktasında Çin'in elde edeceği avantajlar daha da kritik hale gelmektedir.

Altı çizilen bu noktadan hareketle bölgeye siber teknoloji açısından bakıldığında Çin'in siber teknolojiyi başta bilgi toplamak olmak üzere çeşitli düzenek ve sistemleri duraksatma amaçlı olarak da kullanma yönünde hareket ettiği gözlenmektedir.⁶⁶⁵ Yalnızca Çin tarafından değil bölge devletleri tarafından da kullanılan siber araçlara en önemli örneklerden biri ise 2012 yılında Scarborough Kumsalında ve Spratly Adaları'nda Çin ve Filipinler'in karşılıklı giriştikleri siber saldırı olmuştur.⁶⁶⁶ Çin'in ve dahi bölge devletlerinin siber teknoloji noktasında attığı adımlar açısından altı çizilmesi gereken nokta ise söz konusu teknolojik etkinliğin Güney Çin Denizi'nde davacı devletlerarasında yaratacağı caydırıcılık etkisidir. Öyle ki bu etki Çin deniz stratejisinde saldırı odaklı bir yaklaşımdan caydırıcılık odaklı bir yaklaşıma geçişi ifade ettiği yönünde tezler sahne olurken; söz konusu tezler bilhassa 2008 yılından itibaren bu değişimin ortaya çıktığını varsaymaktadır.⁶⁶⁷ Altı çizilen tezin savunulması bilhassa 2008 yılında ABD tarafından yayınlanan Ulusal Güvenlik Belgesi'nde Çin'in siber güvenliği tehdit eden adımlarına yaptığı vurgu ile ortaya çıktığına dayandırılırken; özellikle siber saldırının belirsizliğini gerekçe göstererek siber teknolojide Çin'in bir bütün olarak caydırıcılık hedefi ile hareket etmediğini ifade edenler de olmuştur.⁶⁶⁸

Siber teknolojinin ilerletilmesinin işlevine dair ortaya çıkan bu farklılığa rağmen ÇHKO'nca söz konusu gelişimin sağlanması olası bir ABD siber saldırısının caydırılması noktasında ele alınan başlıklardan biri olmuştur. Gerek ÇHKO gerekse de Çinli stratejistler

⁶⁶⁴ Jiang, T. (2019), From Offence Dominance to Deterrence: China's Evolving Strategic Thinking on Cyberwar, *Chinese Journal of International Review*, Vol 1, No2, s: 1-16,

Spade, J.M. (2011), China's Cyber Power and American National Security, US Army War College, s: 15-41, <https://www.hsdl.org/?view&did=719179> (Erişim Tarihi: 05.07.2020).

⁶⁶⁵ Zhang, L.(2012), A Chinese Perspective on Cyber War, *International Review of the Red Cross*, Vol 94, No 886, s: 801, 807.

Hjortdal, M. (2011), China's Use of Cyber Warfare: Espionage Meets Strategic Deterrence, *Journal of Strategic Security*, Vol 4, No 2, s:1-14.

⁶⁶⁶ Manantan, M. (2019), The Cyber Dimension of the South China Sea Clashes, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2019/08/the-cyber-dimension-of-the-south-china-sea-clashes/> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

⁶⁶⁷ Jiang, T. (2019), From Offence Dominance to Deterrence: China's Evolving Strategic Thinking on Cyberwar, *Chinese Journal of International Review*, Vol 1, No2, s: 1-16,

⁶⁶⁸ Zhang, L.(2012), A Chinese Perspective on Cyber War, *International Review of the Red Cross*, Vol 94, No 886, s: 801, 807.

McKenzie, T.M. (2017), Is Cyber Deterrence Possible?, *Perspectives on Cyber Power*, Air Force Research Institute Papers, Air University, Alabama, s: 3-15.

arasında özellikle de 2015 yılında yoğunlaşan bu tartışmalarla birlikte, ABD siber savaş algısı ve uygulamasının Çin'in siber teknolojiye olan yaklaşımındaki değişime yaptığı etkinin altı çizilmiştir.⁶⁶⁹ ABD etkisine yapılan vurgunun yanı sıra gerek Çin gerekse de bölge devletleri açısından ele alınan bir diğer nokta Güney Çin Denizi'ndeki siber casusluk faaliyetleri olmuştur. Bölgedeki davacı devletler tarafından desteklenip desteklenmedikleri tartışmalı olmakla birlikte, söz konusu faaliyetlerden doğan anlaşmazlıklar aşağıdaki tablo ve grafikte gösterildiği üzere bilhassa 2011 sonrasında sıklaşmıştır.

Tablo 20: Güney Çin Denizi Siber Casusluk Anlaşmazlığı Çizelgesi⁶⁷⁰

YIL	ANLAŞMAZLIK YAŞAYAN ÜLKELER
2001	Çin-ABD
06.2011	Çin-Vietnam
09.2011	Vietnam ve Çin Arasında Münhasır Ekonomik Bölgede Siber Ekipman Tahribatı Suçlaması
05.2012	Çin-Filipinler
05.2013	Filipinler-Tayvan
2014	Vietnam'dan Güney Doğu Asya'daki Vietnam Diasporasına Yönelik
03.2014	Çinli Firmalardan Çin Siber Alanlarını İhlal Etme İhtimaline Karşı Uyarı
05.2014	Çin-Vietnam
05.2015	Çin-Filipinler-Vietnam
07.2015	Çin-Filipinler
12.2015	Çin-Tayvan
2016	Çin-Filipinler
07.2016	Çin-Vietnam
08.2016	Kimliği Belirsiz Bir Siber Casusluk Eylemi İle Tayvan'ın Hedef Alınması
01.2017	Filipinler-Vietnam
01.2017	Çin-Tayvan
03.2018	Vietnam ve Filipinler'e Dönük Bir Siber Firmasınca Eylem

Tablo 21: Güney Çin Denizi Siber Casusluk İş Birliği ve Eylem Planı Çizelgesi⁶⁷¹

⁶⁶⁹ Jiang, T. (2019), From Offence Dominance to Deterrence: China's Evolving Strategic Thinking on Cyberwar, *Chinese Journal of International Review*, Vol 1, No2, s: 1-16,

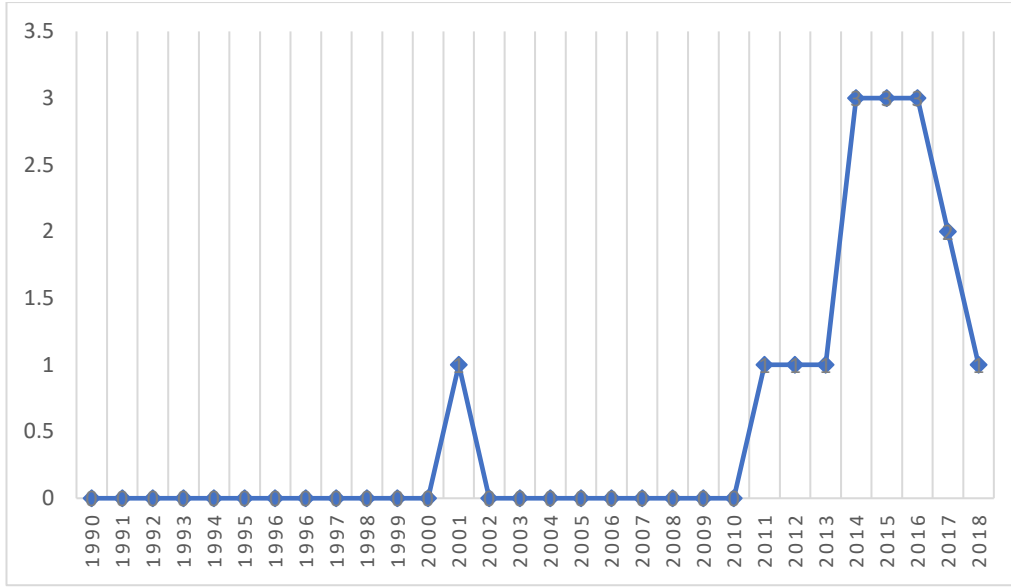
⁶⁷⁰ Baezner, M. (2018). Use of Cbertools in Regional Tensions in Southeast Asia, CSS Siber Defence Project, Center For Security Studies, Zürich, s: 5-7.

YIL	İŞ BİRLİĞİ YAPAN DEVLETLER VE ATILAN ADIMLAR
2005	Filipinler'in Ulusal Siber Güvenlik Stratejisini Açıklaması
2006	Malezya'nın Ulusal Siber Güvenlik Stratejisini Açıklaması
2009	Japonya ve ASEAN Arasında Bilgi Güvenliği Toplantısı Düzenlendi
12.2014	Japonya ve ASEAN Arasında Bilgi Güvenliği Toplantısı Düzenlendi (Gayri Resmi)
2015	ASEAN Siber Güvenlik Kurumu Oluşturdu
2016	Vietnam Siber Güvenliği Geliştirme Amaçlı Stratejisini Genişletti
2016	Endonezya ve Rusya Siber Güvenlik Üzerine Anlaşma İmzaladı
2016	Filipinler ASEAN Bünyesinde Siber Güvenlik Çalışma Grubu Oluşturdu
2016	Çin Filipinli Balıkçıların Scarborough Kumsalına Erişimine İzin Verdi
2016	Singapur'un Ulusal Siber Güvenlik Stratejisini Açıklaması
2016	Singapur Bir ASEAN Siber Güvenlik Kapasite Programı Oluşturma Niyetini Açıkladı
2017	Japonya ve Birleşik Krallık Bruney'de Güneydoğu Asya Eyaletleri İçin Siber Güvenlik Atölyesi Düzenledi
2017	ASEAN'ın Ulusal Siber Güvenlik Stratejisini Açıklaması
06.2018	ASEAN ve Japonya Tayland'da ASEAN-Japonya Siber Güvenlik Kapasite Oluşturma Merkezini Başlattı

Grafik 5: Güney Çin Denizi Siber Casusluktan Doğan Anlaşmazlık Grafiği⁶⁷²

⁶⁷¹ A.g.e.s: 5-7.

⁶⁷² Grafik Güney Çin Denizi'nde Siber casusluk başlığı altında çatışmaların ve iş birliklerinin ortaya konduğu tabloların verileri ile oluşturulmuştur.

Bu artışın bölgedeki ihtilaflı noktalardaki anlaşmazlıkların çoğaldığı dönemlerde yükselişe geçtiği gözlemlenirken; söz konusu yükselme çerçevesinde tartışılan en önemli konulardan biri Çin'in bölge devletlerinin ağ erişimini sınırlandırma hedefi doğrultusunda oluşturduğu Erişim Engelleme / Alan Tutma (Anti Access / Area Denial – A2/AD) bölgeler olmuştur. Söz konusu bölgelerin kurgulanmasında Çin'in tarihinde yaşadığı savaşlar önemli bir faktör olarak ele alınırken,⁶⁷³ bilhassa Tayvan gibi stratejik noktalarda ABD etkinliğini sınırlamak askeri teknolojinin geliştirilmesi ve bölgede etkinlik kurulması açısından önemli bir hedef olarak öne çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle 1995-96 yıllarında Tayvan krizi sürecinde ABD'nin bu bölgeye müdahale etmesinin önüne geçilememesi⁶⁷⁴ Çin'in Birinci, İkinci ve Üçüncü Ada Zincirlerini de içine alacak şekilde Erişim Engelleme ve Alan Tutma bölgeleri oluşturma fikrini önemli ölçüde desteklemiştir.⁶⁷⁵ Altı çizilen bu nokta ile birlikte

⁶⁷³ Ou, S.F. (2014), China's A2AD and Its Geographic Perspective, s: 82-115,

https://www.rchss.sinica.edu.tw/files/publish/1239_4394902e.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020)

Goldsmith, S. (2012), China's Anti-Access and Area Denial Operational Concept and the Dilemmas for Japan, s: 10-36, <https://core.ac.uk/download/pdf/156621555.pdf> (Erişim Tarihi: 03.07.2020).

⁶⁷⁴ Ou, S.F. (2014), China's A2AD and Its Geographic Perspective, s: 82-115,

https://www.rchss.sinica.edu.tw/files/publish/1239_4394902e.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020)

Erickson, A.S., Montgomery, E.B., Neuman, C., Biddle, S., Oelrich, I. (2017), Correspondence: How Good are China's Antiaccess/Area Denial Capabilities?, *International Security*, Vol 41, No 4, s:202-2013.

Martin, X.J. (2019), China's A2/AD Capabilities and American Security Interests in the Asia Pacific, *Mapping China Journal*, No 3, s: 122-133.

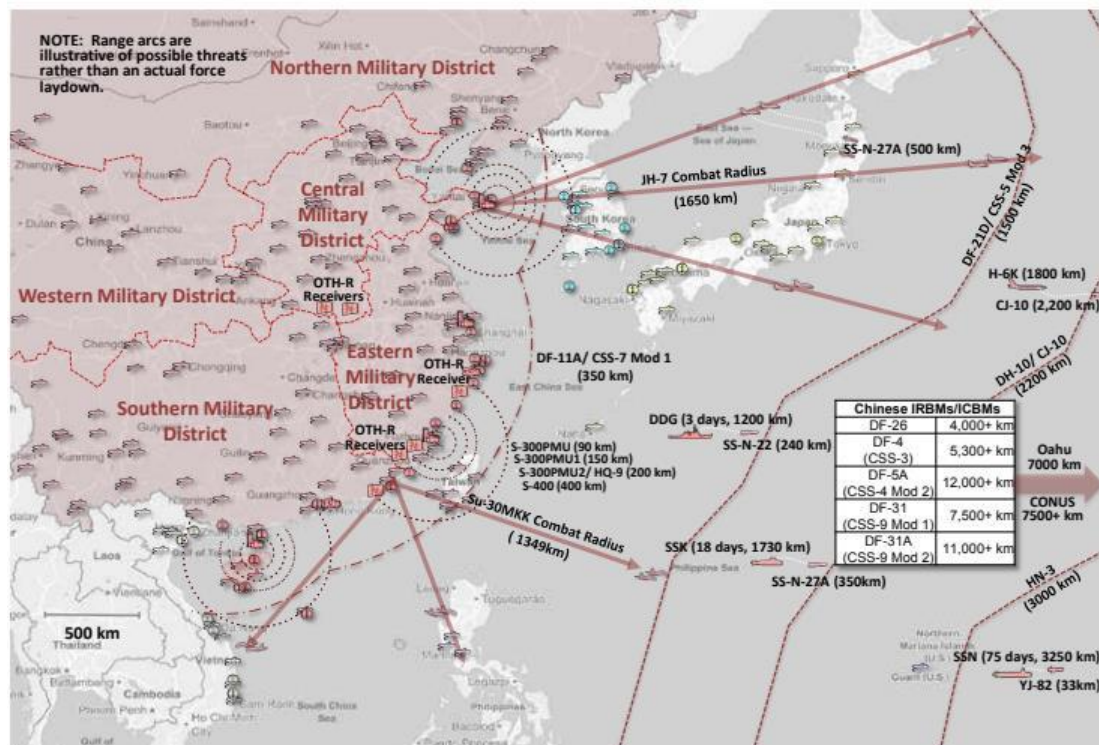
⁶⁷⁵Goldsmith, S. (2012), China's Anti-Access and Area Denial Operational Concept and the Dilemmas for Japan, s: 10-36, <https://core.ac.uk/download/pdf/156621555.pdf> (Erişim Tarihi: 03.07.2020).

Walton, T.A. (2014), Securing The Third Offset Strategy,

https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/ifq/ifq-82/ifq-82_6-15_Walton.pdf (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Rajaratnam School of International Studies, 2017, Countering Anti-Access/Area Denial Challenges Strategies and Capabilities, Nanyang Technological University, Singapore, s: 8-13, 19-29, https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2018/04/ER180424_Countering-Anti-Access.pdf (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Çin'in Güney Çin Denizi'nde stratejik ilerleyişinin önemli bir parçası olan Deniz İletişim Hatlarının korunması (Sea Lines of Communication), Erişim Engelleme ve Alan Tutma adımlarının önemli bir diğer hedefi olarak konumlanmaktadır.⁶⁷⁶ Güney Çin Denizi'nin jeostratejik niteliklerinin ortaya konduğu İkinci Bölümde de resmedildiği üzere, deniz iletişim hatlarının muhafaza edilmesi Çin'in büyüyen ekonomisi, artan enerji ihtiyacı ve ABD gibi rakip konumdaki devletlerin bölgedeki faaliyetlerinin sınırlandırılması açısından hayli kritiktir. Aşağıdaki haritada gösterildiği üzere gerek ada zincirlerinin ve deniz iletişim hatlarının korunmasında gerekse de ABD'nin bölgeye erişiminin kontrolünde Erişim Engelleme ve Alan Tutma noktalarının oluşturulması önemli bir stratejik avantaj yaratma niteliğine sahiptir.

Ou, S.F. (2014), China's A2AD and Its Geographic Perspective, s: 82-115, https://www.rchss.sinica.edu.tw/files/publish/1239_4394902e.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020)

Center for Strategic and Budgetary Assessments, 2017, Winning the Gray Zone, s: 4-17.
[https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6305_\(EMS2_Report\)Final2-web.pdf](https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6305_(EMS2_Report)Final2-web.pdf), (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Erişim Engelleme stratejisinin önemli parçaları olan söz konusu mühimmatlar Yüksek Güçlü Mikrodalga ve Elektromanyetik Darbe silahlarını da içermekte olup; uydu silahlarının önlenmesi, uzay tabanlı mühimmatların devre dışı bırakılması ve yüzey gemi kullanımının devre dışı bırakılması hedeflerine odaklanmaktadır.⁶⁷⁸ Aktif savunmanın bir diğer önemli ayağı olarak ortaya konulan Alan Tutma stratejisi ise saldırı ihtimali olan olası aktörlerin manevra özgürlüklerinin kısıtlanması hedefine dönük olarak atılan adımları ifade etmektedir. Havadan erken uyarı için geliştirilmesi öngörülen mühimmatların yanı sıra kontrol filoları, Aegis donanımlı hava savunma yüzey gemileri, patriot balistik füzeleri, hava savaşı muhripleri (052C Tipi) ve 054A güdümlü füze fırkateynlerinin üzerinde durulmaktadır.⁶⁷⁹ Erişim Engelleme ve Alan Tutma stratejilerine Güney Çin Denizi özelinde bakıldığında ise bilhassa Tayvan ve Spratly Adaları bölgesinde yoğunlaşma olduğu gözlenmektedir.⁶⁸⁰ Bu doğrultuda bölgedeki egemenlik iddiaları ile bir bütün olarak düşünüldüğünde Çin bölge devletleri ile ihtilaflı olduğu alanlarda deniz, hava, radar, elektronik harp ve savunma tesisleri ile önemli bir askeri altyapı oluşturma yönünde adımlar atmaktadır.

Erişim Engelleme ve Alan Tutma doğrultusunda atılan söz konusu adımlarla üzerinde durulan askeri teknolojinin geliştirilmesi donanmanın modernleştirilme süreci ile bağlantılı olarak ortaya konulan bir süreç olmuştur. Altı çizilen modernleşme sürecinin önemli bir parçası olan ve yukarıda özetlenen askeri yeteneklerin ve geliştirilmesi ve dolayısıyla bir “deniz gücü” haline gelmesi hedefi savunma donanmasının etkinleştirilme sürecine de yansımıştır. Bu doğrultuda 1990’lardan önce “küçük bir kıyı savunma donanması” olarak kabul edilen Çin donanma kuvvetleri bu tarihlerden itibaren önemli dönüşümler geçirmiştir.⁶⁸¹ Söz konusu süreçte 2004 yılından itibaren Rusya’dan dizel elektrikli

⁶⁷⁸ Gorrell, R., MacPhail, A., Rice, J. (2016), Countering A2/AD with Swarming, A Research Report Submitted to the Faculty, Air Command and Staff College, Air University, s: 4-25, <https://www.hsdl.org/?view&did=813415> (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

Fravel, M.T., Twomey, C.P. (2015), Projecting Strategy: The Myth of Chinese Counter -Intervention, *The Washington Quarterly*, Vol 37, No 4, s: 171-187.

⁶⁷⁹ Gormley, D., Erickson, A.S., Yuan, J. (2014), A Low-Visibility Force Multiplier: Assessing China’s Cruise Missile Ambition, National Defence University Press, Center for the Study of Chinese Military Affairs, Washington, s: 15-43.

⁶⁸⁰ Morton, K. (2016), China’s Ambition in the South China Sea: Is a Legitimate Maritime Order Possible? *International Affairs*, Vol 92, No 4, s: 909-940.

Dolven, B., Elsea, J.K., Lawrence, S.W., O’Rourke, R., Rinehart, I.E. (2015), Chinese Land Reclamation in the South China Sea: Implications and Policy Options, Congressional Research Service, https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc689277/m1/1/high_res_d/R44072_2015Jun16.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁶⁸¹ Bitzinger, R. (2011), Modernising China’s Military: 1997-2012, *China Perspectives*, No 4, s: 7-15.

Bommakanti, K., Kelkar, A. (2019), China’s Military Modernization: Recent Trends, *ORF Issue Brief*, No 286, Observer Research Foundation, s: 1-10.

denizaltılar, nükleer balistik füze denizaltıları, nükleer saldırı denizaltıları alınmıştır. 2008 yılına dek üç yüz deniz mil operasyon gücüne sahip denizaltılar devreye sokulmuş ve bu süreçte Rusya ile girişilen askeri teknoloji iş birliği dikkat çekici olmuştur.⁶⁸² Fakat artan söz konusu iş birliğine rağmen Çin'in donanma mühimmatlarındaki genel eğilimi araştırmaya ve teknolojiye daha fazla odaklanma yönünde olmuştur.⁶⁸³ Çin'in donanma kuvvetlerinin ilerleyişine dair attığı söz konusu adımlara yönelik bu algı 2010 yılı sonları itibari ile değişmeye başlamıştır. Bu tarihlerle birlikte daha önce atılan adımların aksine küçük savunma gemi ve denizaltılarına odaklanma yerine büyük savaş gemilerinin inşasına hız verilirken; Ukrayna'dan uçak gemisi satın alınmış, 052C Tipi yıkıcı mühimmat yapımına tekrar başlanmış, 2012'den itibaren ise bu yıkıcı mühimmatlar çeşitlendirilmiştir.⁶⁸⁴

Bu noktada vurgulamak gerekir ki Erişim Engelleme ve Alan Tutma / Anti Access-Area Denial (A2/AD) kavramları Çin'in bölgedeki erişim kontrolüne dönük faaliyetlerini tanımlamada ABD tarafından ortaya atılan kavramlar olmuştur.⁶⁸⁵ Çin tarafından söz konusu adımlar "Aktif Savunma" doktrini çerçevesinde ele alınırken⁶⁸⁶; ABD'nin Erişim Engelleme ve Alan Tutma kavramlarını kullanması iki devlet açısından da yüzeye çıkan güvenlik ikilemini ve tehdit algısını göstermesi noktasında hayli önemlidir. Bu noktadan hareketle, Çin Aktif Savunma Doktrinini karşı taraf saldırmadan saldırmamak olarak tanımlayarak savunmasına dönük yukarıda özetlenen adımları atmakta, başta caydırıcılık yaratmak olmak üzere bölgede etkin olma hedefine dönük hareket etmektedir. Söz konusu hedeflere ABD açısından bakıldığında Erişim Engelleme stratejisi hassas güdümlü balistik ve seyir önleyici silah teknolojisindeki gelişimlerle ifade edilirken; Alan Tutma ise gelişmiş hava savunma

⁶⁸² Menon, R. (2011), The Limits of Chinese Russian Partnership, Global Politics and Strategy, Vol 51, No 3, s: 99-130.

⁶⁸³ Fanell, J.E. (2019), Asia Rising: China's Global Naval Strategy and Expanding Force Structure, Naval War College Review, Vol 72, No 1, s: 10-39.

⁶⁸⁴ Dutton, P.A., Martinson, R.D. (2017), China's Evolving Surface Fleet, Naval War College: China Maritime Studies, No 14, s: 55-93.

Caldwell, D., Freda, J., Goldstein, L.J. (2020), China's Dreadnought? The PLA Navy's Type 005 Cruiser and Its Implications for the Future Maritime Security Environment, Naval War College, China Maritime Report, No 5, s: 9-25, <https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1004&context=cmsi-maritime-reports> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

⁶⁸⁵ Kearn, D.W. (2013), Air Sea Battle and China's Anti Access and Area Denial Challenge, Foreign Policy Research Institute, Elsevier, s: 132-146.

Goldsmith, S. (2012), China's Anti-Access and Area Denial Operational Concept and the Dilemmas for Japan, s: 10-36, <https://core.ac.uk/download/pdf/156621555.pdf> (Erişim Tarihi: 03.07.2020).

⁶⁸⁶ Pedrozo, S.A. (2010), China's Active Defense Strategy and Its Regional Impact, Council on Foreign Relations, US-China Economic and Security Review Commission, s: 1-9, https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2011/02/China_Testimony.pdf (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

ağları, güdümlü roketler, toplar/havan topları ve füzeler üzerinden ele alınmaktadır.⁶⁸⁷ Her iki teknolojiye bir bütün olarak bakıldığında gelişmiş uzun menzilli füze saldırı etkinliğinin geliştirilmesi hedefi öne çıkarken; Çin 2015 Zafer Günü geçit töreni sırasında söz konusu teknolojik yeterliliğini destekler nitelikte Gemi Saldırı (antiship) Balistik Füze tanıtımını gerçekleştirmiştir.⁶⁸⁸

Çin'in bilhassa askeri modernleşme süreci ile bağlantılı olarak attığı söz konusu adımlar savunma diplomasisi doğrultusuna iş birliği eğilimlerini anlama açısından da hayli önemli olmuştur. Bu doğrultuda donanma kuvvetlerine dair yukarıda ifade edildiği üzere bilhassa ekipman temininde Rusya ile olan iş birliği Çin için önemli bir aşamayı ifade etmektedir. Altı çizilen önemle birlikte Çin donanma ticaretini Rusya ile sınırlı tutmamış; “dengeli gelişme (balanced development)” anlayışı ile Rus teknolojisini modern batı denizciliği ile birleştirmiştir. Dengeli gelişme anlayışı ile birlikte Soğuk Savaş sırasında Sovyet denizcilik gelişiminden elde edilen kazanımlara modern batı denizcilik geleneğinden alınacak derslerin eklenmesi ön görülmüştür.⁶⁸⁹ Bu doğrultuda 1981 yılı itibarı ile belirgin olarak gelişmeye başlayan Sovyet nükleer saldırı denizaltıları, konvansiyonel saldırı denizaltıları ve stratejik net denizaltılar dikkatle gözlemlenmiş ve bilhassa yüzey filolarının etkinliği üzerinde durulmuştur. Batı donanma güçlerinin tarihi açısından bakıldığında ise Çin'in üzerinde durduğu temel nokta geleneksel batı donanmasının savaş gemilerine odaklanırken, modern batı donanmasının uçak gemilerine ağırlık vermesi olmuştur.⁶⁹⁰ Deniz stratejisti Mahan tarafından da vurgulanan bu nokta⁶⁹¹ Çin'in uçak gemilerine yönelişinde önemli bir nedenselliği ifade etmektedir.

⁶⁸⁷ Permal, S. (2014), China's Military Capability and Anti Access Area Denial Operations, Journal of the National Maritime Foundation of India, Vol 10, No 2, s: 16-32.

Irteza, S.M., Ullah, S. (2020), Anti Access Area Denial Capabilities: Implications for Strategic Stability, JSSA Vol VI, No 1, s: 8-31, <https://thesvi.org/wp-content/uploads/2020/09/JSSA-Vol-VI-no-1-17-42.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

⁶⁸⁸ China Daily, 2015, V-Day Parade to Highlight China's Military Progress, https://www.chinadaily.com.cn/world/2015victoryanniv/2015-08/25/content_21701192.htm (Erişim Tarihi: 01.02.2020).

⁶⁸⁹ Paul, M. (2019), Partnership on the High Seas, German Institute for International and Security Affairs Report, No 26, s: 1-8, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 01.05.2020).

Allen, K., Saunders, P.C., Chen, J. (2017), Chinese Military Diplomacy: 2003-2016 Trends and Implications, Center for the Study of Chinese Strategic Studies, National Defence University Press, No 11, s: 15-47, <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratperspective/china/ChinaPerspectives-11.pdf?ver=2017-07-17-153301-093> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁶⁹⁰ Li, N. (2017), “Why is the Surface Fleet Gaining Importance? Insights from PLA Doctrinal Writings”, China's Evolving Surface Fleet, China Maritime Studies Institute Press, No 14, s: 43-55.

⁶⁹¹ Vego, M. (2009), Naval Classical Thinkers and Operational Art, Naval War College, s: 2-16, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1014479.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Askeri teknolojide Sovyet ve Batı donanma modellerinin gözlemlenmesi Çin'in askeri eğitimde yeni adımlar atmasını da teşvik eden bir unsur olarak öne çıkmıştır. Bu noktadan hareketle, subay kolorduları gibi küçük yapılanmalar yerine daha yüksek ölçekli kuvvetlerin oluşturulması ve operasyonel becerilerin geliştirilmesi hedeflerine dönük olarak ABD donanma eğitimine benzer adımlar atılmaktadır.⁶⁹² Altı çizilen eğitimin önemli bir uzantısı olarak Entegre Ortak Operasyonlar⁶⁹³ kavramı üzerinde durulmakta ve donanma, hava kuvvetleri ve ikinci topçu komutanlarının tatbikat, profesyonel eğitim ve lojistik planlamada birliktelikleri vurgulanmaktadır. Bununla birlikte denizlerde yürütülen eğitim ve bu eğitimin önemli bir parçası olan tatbikatlar denetim, taktik, araştırma, gösteri ve sefer hedeflerine dönük olarak ele alınmaktadır. Başta söz konusu hedefler olmak üzere Çin'in askeri tatbikatlara yaklaşımı açısından aşağıdaki başlıklar öne çıkmaktadır.

4.2.2. İş Birliği ve Rekabet Eksenli Tatbikatlar ve Gri Bölge Operasyonları

Denetim tatbikatları doğrultusunda sorunlu alanların belirlenmesi, eğitim ve mücadele alanlarında gerekli değişikliklerin yapılması hedeflenirken; gösteri tatbikatları komuta yöntem ve mücadele faaliyetlerini ortaya koymaktadır. Araştırma tatbikatları ise yeni silah ve teknik mühimmatın durumunu test etmek ve değerlendirmek amacı ile gerçekleştirilmektedir. Taktik tatbikatları komutanların komuta ve organizasyon kabiliyetlerini geliştirmek amacı ile ele alınırken; seferler ise yine aynı hedefe dönük olarak belirli bir operasyon doğrultusunda ele alınan tatbikatlar olmuştur. Aşağıdaki haritandan da görüldüğü üzere söz konusu tatbikatlar çoğunlukla kıyı şeritlerinde olmakla birlikte genişleyen bir yelpazeye sahiptir.

Harita 19: Çin Tatbikat ve Eğitim Noktaları⁶⁹⁴

⁶⁹² O'Rourke, R. (2014), China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities, Congressional Research Service Report, RL33153, s: 32-59.

⁶⁹³ McCauley, K. (2017), PLA System of Systems Operations: Enabling Joint Operations, The Jamestown Foundation, s: 6-44, <https://jamestown.org/wp-content/uploads/2017/01/System-of-Systems-Enabling-Joint-Operations.pdf?x21114> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁶⁹⁴ Cordesman, A.H., Hess, A., Yarosh, N.S. (2013), Chinese Military Modernization and Force Development, A Report of the CSIS Burke Chair in Strategy, Washington, s: 180.

Bu başlıklar altında öncelikli odak noktası olarak filo entegrasyonunun sağlanması ve topçuluk formasyon ve seyrüsefer eğitimi ele alınmakta ve temel savaş becerisi üzerinde durulmaktadır. Donanma eğitiminin temel becerileri sınıfına giren bu noktalar sonrasında hava savunma, su üstü ve denizaltı savaşına odaklanmanın öğretildiği aşamalara geçilmektedir.⁶⁹⁵ Burada vurgulamak gerekir ki söz konusu eğitimlerde gerçek muharebe koşulları olabildiğince sağlanmaya çalışılmakta ve bu doğrultudaki tatbikatlar gerçekleştirilmektedir. Söz konusu tatbikat ve eğitimlerin önemli bir noktası ise karmaşık elektromanyetik ortamlarda gerçekleştiriliyor olmaları olmuştur.⁶⁹⁶ Gelişmiş elektronik sistemlerin kullanımına yapılan vurgu ile bağlantılı olan söz konusu adım bilgi hâkimiyeti ve elektronik harp ihtimallerinin görülmesinin yanı sıra simülasyonlu kimyasal, biyolojik ve nükleer eğitim ve tatbikatlar gerçekleştirilmektedir.⁶⁹⁷ Söz konusu tatbikat ve eğitimlerde ortak operasyonlar gerçekleştirildiği gibi Çin'in tek taraflı eğitim ve eylemleri de

⁶⁹⁵ Bommakanti, K. (2018), India and China's Space and Naval Capabilities: A Comparative Analysis, ORF Occasional Paper, No 160, s: 8-28, https://www.orfonline.org/wp-content/uploads/2018/07/ORF_OccasionalPaper_160_India-China-Naval.pdf (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

O'Rourke, R. (2014), China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities, Congressional Research Service Report, RL33153, s: 32-59.

⁶⁹⁶ Center for International Maritime Security, 2020, The Navy Wants to push Its Head in the Cloud, <https://cimsec.org/tag/cyber/> (Erişim Tarihi: 06.05.2020)

Wortzel, L.M. (2014), The Chinese Peoples Liberation Army and Information Warfare, Strategic Studies: War College Press, s: 38-60, <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/2263.pdf> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁶⁹⁷ Wortzel, L. (2007), China's Nuclear Forces: Operations, Training, Doctrine, Command, Control and Campaign Planning, Strategic Studies Institute, US-China Economic and Security Review, s: 10-31.

Erickson, A. (2016), The PLA Navy: New Capabilities and Missions for the 21st Century, s: 10-37, http://www.andrewerickson.com/wp-content/uploads/2016/02/ONI_PLAN_2015_Report_Interactive_Searchable.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

gözlemlenebilmektedir. Bu noktada Çin bilhassa Savunma Beyaz Kitaplarında Entegre Ortak Operasyonların önemine vurgu yapmakta ve ortak operasyonların modern savaşın temel biçimi olduğunu ifade etmektedir. Bu anlayışa paralel olarak Çin'in tek ve çok taraflı tatbikatlarına bakıldığında aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere bilhassa 2014 sonrasında artış olduğu gözlenmektedir.⁶⁹⁸

Bu tatbikatlara donanma özelinde bakıldığında ise yukarıdaki grafiğe benzer şekilde 2014 yılı itibari ile önemli bir artışın olduğu görülmektedir. Güney Çin Denizi'nde yürütülen askeri harekâtların da dâhil olduğu söz konusu faaliyetler “uluslararası ortamda Çin imajının sahnelenmesi”⁶⁹⁹ olarak tanımlanmakta ve bu doğrultuda aşağıdaki grafikte de gösterildiği üzere bilhassa 2014'ten bugüne önemli adımlar atılmaktadır. Söz konusu adımlarda dikkat çeken nokta ise ortak harekâtların tek taraflı harekâtlara nazaran daha fazla olmasına rağmen savunma diplomasisinin en önemli adımlarından biri olan bu faaliyetlerin bölgedeki ihtilafları azaltmamış olması olmuştur. Gerek tek taraflı gerekse de çok taraflı tatbikatlardaki bu artış Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddiaları doğrultusunda tek taraflı olarak attığı adımları göstermesi açısından önemli olmakla birlikte, ikili ve çok taraflı harekâtlarda stratejik eğilim ve tercihlerini görmek açısından da kritiktir. Bu noktadan hareketle aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere toplam tatbikatlarda en fazla artış donanma faaliyetlerinde gözlenmiş fakat bu artış Güney Çin Denizi'ne kıyıdaş ülkeler açısından bakıldığında sınırlı kalmıştır. Söz konusu artışa yıllara göre karşılaştırmalı olarak bakıldığında ise en fazla artışın 2014 yılı sonrasında olduğu gözlenmektedir.⁷⁰⁰ Altı çizilen bu nokta ile birlikte bölgede gerçekleştirilen tatbikatlarda Çin'in Rusya ve ABD ile yaptığı operasyonlar önemli bir yer tutmuştur.

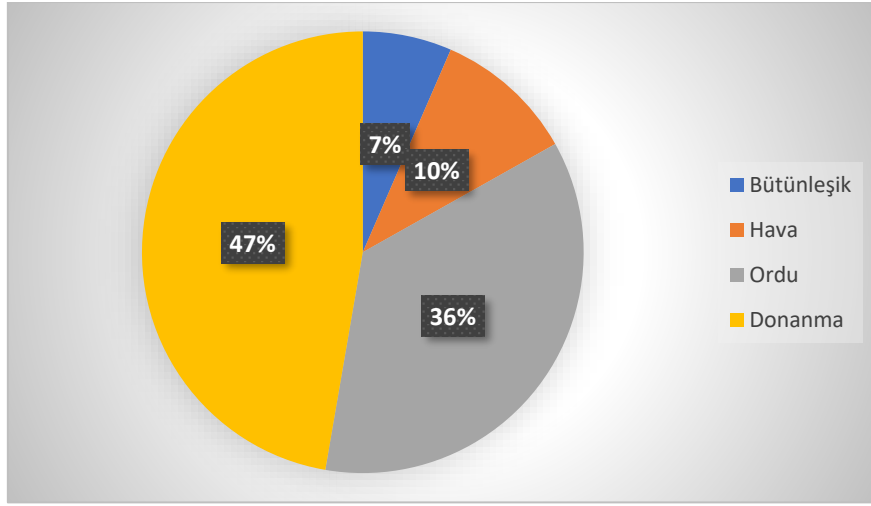
Grafik 6:Çin Tatbikatları Karşılaştırması⁷⁰¹

⁶⁹⁸Allen, K., Saunders, P.C., Chen, J. (2017), Chinese Military Diplomacy: 2003-2016 Trends and Implications, Center for the Study of Chinese Strategic Studies, National Defence University Press, No 11, s: 15-47, <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratperspective/china/ChinaPerspectives-11.pdf?ver=2017-07-17-153301-093> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁶⁹⁹ Henry, J. (2016), China's Military Deployments in the Gulf of Aden: Anti Piracy and Beyond, Center for Asian Studies, s: 11-28, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/chinas_military_deployments_in_the_gulf_of_aden_anti-piracy_and_beyond_0.pdf (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

⁷⁰⁰Allen, K., Saunders, P.C., Chen, J. (2017), Chinese Military Diplomacy: 2003-2016 Trends and Implications, Center for the Study of Chinese Strategic Studies, National Defence University Press, No 11, s:32-35 <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratperspective/china/ChinaPerspectives-11.pdf?ver=2017-07-17-153301-093> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁷⁰¹A.g.e.s: 32.

Askeri teknolojinin geliştirilmesi noktasında gözlemlenen söz konusu ülkelerle bölgedeki operasyonlarla da bir araya gelinmesi başta eğitim olmak üzere ABD ve Rusya'nın askeri yeterliliklerinin gözlemlenmesi önemli bir hedef olarak öne çıkmaktadır. Altı çizilen bu noktalarla birlikte Çin ve Rusya özelinde bakıldığında askeri tatbikatların özel bir yeri olduğu görülmektedir. Eylül 2015'te Pekin'e yaptığı bir ziyarette Rusya Savunma Bakanı Shoigu, "Çin-Rusya askeri iş birliğinin en önemli konusu askeri tatbikatlardır, söz konusu adımlarla birlikte bir taraftan her iki ülkenin savaş eğitimine katkı sağlanırken, diğer taraftan modern tehditlere karşı ne derece hazır olduğumuzu da göstermektedir" ifadelerine yer vermiştir.⁷⁰² Vurgulanan bu tatbikatlara ilk başlama yılı olan 2003 yılından bu yana bakıldığında 2014 yılı birlikte ivme kazanıldığı ve ÇHKO ve Rus Silahlı kuvvetleri arasında 25'i aşan tatbikat gerçekleştirildiği gözlenmektedir. 2012 yılında ise deniz tatbikatları başlamış ve 2015 yılında gerçekleştirilen Ortak Deniz Tatbikatı sürecinde Çin ve Rusya Savunma Bakanlarının görüşmeleri sonrasında yapılan açıklamada bu tatbikatların ana amacının bölgesel güvenlik sisteminin şekillendirilmesi ve ABD'nin Asya Pasifik'teki artan askeri ve siyasi nüfuzuna dair duyduğumuz endişenin dile getirilmesi olduğunu ifade etmiştir.⁷⁰³ Vurgulanan bu noktalarla birlikte 2012'den bu güne denizler özelinde

⁷⁰² Panda, A. (2015), Russia, China to Hold 2015 Naval Exercises in Mediterranean Pacific, The Diplomat, <https://thedi diplomat.com/2014/11/russia-china-to-hold-2015-naval-exercises-in-mediterranean-pacific/> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

China Daily, 2014, China Russia Pledge to Strengthen Military Co-Op, https://www.chinadaily.com.cn/world/cn_eu/2014-11/19/content_18939956.htm (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

⁷⁰³ Paul, M. (2019), Partnership on the High Seas, German Institute for International and Security Affairs Report, No 26, s: 1-8, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 01.05.2020).

bakıldığında aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere ikili ilişkilerde deniz tatbikatları giderek daha fazla ivme kazanmaktadır.

Tablo 22: Çin-Rusya Deniz Tatbikatı Çizelgesi 2012-2019⁷⁰⁴

YIL	BÖLGE	MÜHİMMAT
2012	Çin ev sahipliğinde Sarı Deniz	Çin: 18 Savaş Gemisi (2 Denizaltı Dâhil), 13 Uçak, 5 Helikopter Rusya: 7 Savaş Gemisi (2 Denizaltı, 1 Tedarikçi Dâhil), 3 Helikopter
2013	Rusya ev sahipliğinde Japon Denizi	Çin: 9 Savaş Gemisi (2 Denizaltı, 1 Tedarikçi Dâhil), 3 Helikopter Rusya: 13 Savaş Gemisi (Denizaltı Dâhil), 3 Uçak, 2 Helikopter
2014	Çin ev sahipliğinde Doğu Çin Denizi	Çin: 8 Savaş Gemisi (2 Denizaltı Dâhil), 7 Uçak, 4 Helikopter, Rusya: 6 Savaş Gemisi, 2 Uçak
2015	Rusya ev sahipliğinde Akdeniz Rusya ev sahipliğinde Japon Denizi	Çin: 2 Fırkateyn, 1 İkmal Gemisi Rusya: 2 Savaş Gemisi Çin: 7 Savaş Gemisi, 5 Uçak, 6 Helikopter, 21 Amfibi Araç. Rusya: 18 Savaş Gemisi (2 Denizaltı Dâhil), 3 Uçak, 9 Amfibi Araç
2016	Çin ev sahipliğinde Güney Çin Denizi	Çin: 12 Savaş Gemisi (2 Denizaltı Dâhil), 11 Uçak, 8 Helikopter. Rusya: 5 Savaş Gemisi (2 Tedarikçi Dâhil), 2 Helikopter ve Amfibi Araç
2017	Rusya ev sahipliğinde Baltık Denizi Rusya ev sahipliğinde Japon Denizi ve Ohotsk Denizi	13 Savaş Gemisi, Çok Amaçlı Helikopter ve Taktik Bombaları
2018	Rusya ev sahipliğinde donanma	Taktiksel Deniz Tatbikatları

Weitz, R. (2015), Parsing Chinese Russian Military Exercises, Army War College Press, s: 20-49, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a616312.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

⁷⁰⁴ German Institute for International and Security Affairs, "Partnership on the High Seas". https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

	tatbikatı	
2019	Çin ev sahipliğinde Sarı Deniz ve Doğu Çin Denizi	Çin: 7 Savaş Gemisi (Denizaltı Dâhil) Rusya: 5 Savaş Gemisi (Denizaltı Dâhil)

Güney Çin Denizi’nde de 2016 yılında ilk deniz tatbikatlarını gerçekleştiren iki devlet bu süreçte Lahey Daimî Tahkim Mahkemesince verilen Güney Çin Denizi kararı konusunda da ortak tavır almıştır. Rusya bu zamana dek Güney Çin Denizi’ndeki ihtilaf karşısında taraf olmazken; mahkemenin Çin’in bölgedeki egemenlik iddialarını reddeden ilgili kararı karşısında Putin söz konusu kararı tanımadığını ifade etmiştir.⁷⁰⁵ Bu tatbikatın bir parçası olarak “adaların ve resiflerin üç boyutlu ele geçirilmesi ve kontrol edilmesi” senaryolarının ortaya konması ise bölgede Çin-Rusya ortak adımlarının ne derece önemli olduğunu gösterir nitelikte olmuştur. Söz konusu tatbikatın bir diğer önemli niteliği ise Çin’in Güney Çin Denizi’nde yabancı bir ülke ile yaptığı ilk tatbikat olmasıdır.⁷⁰⁶ Bu süreç aynı zamanda Çin Rusya ekipman transferinin de arttığı bir süreç olmuş ve bilhassa 2015 ile birlikte Rus savunma yetkilileri Çin ile askeri ticaret konusunda önemli adımların sinyalin vermiştir.⁷⁰⁷ Rusya’nın bu döneme dek gelişmiş sistemlerini satma konusunda gösterdiği hassasiyette de nispeten de olsa bir esnemeyi gösteren bu sinyallerin sebebi ise zayıflayan ekonomisine ve Batılı devletler, bilhassa da ABD ile derinleşen izolasyona bağlanmıştır. Bu doğrultuda S-400 karadan havaya füze savunma sistemi Su-35 savaş uçağı atılan önemli adımlar arasında olmuştur.⁷⁰⁸ Söz konusu adımlara bir bütün olarak bakıldığında askeri teknolojide iş birliği,

⁷⁰⁵ Fellows, G. (2016), Potential Repercussions of Russia’s Response to the Philippines V. China, *Yonsei Journal of International Studies*, s: 220-226, http://theyonseijournal.com/wp-content/uploads/2017/02/YJIS-Fall_Winter-2016-ARCTIC-ECHOES-POTENTIAL-REPERCUSSIONS-OF-RUSSIA’S-RESPONSE-TO-THE-PHILIPPINES-V.-CHINA.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁷⁰⁶ Kucera, W., Pejsova, E. (2012), Russia’s Quiet Partnership in Southeast Asia, *The Irasec’s Discussion Paper*, s: 7-23.

Weitz, R. (2015), *Parsing Chinese Russian Military Exercises*, Army War College Press, s: 20-49, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a616312.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Meick, E. (2017), *China-Russia Military to Military Relations: Moving Towards a Higher Level of Cooperation*, US-China Economic and Security Review Commission, Staff Research Report, s: 5-20.

⁷⁰⁷ Kotani, T. (2019), *China Russia in the Western Pacific*, The National Bureau of Asian Research, <https://www.nbr.org/publication/china-and-russia-in-the-western-pacific-implications-for-japan-and-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Korolev, A. (2018), *On the Verge of Alliance: Contemporary China Russia Military Cooperation*, *Asian Security*, Vol 15, No 2, s: 1-20.

⁷⁰⁸ Stockholm International Peace Research Institute, 2017, *China-Russia and the Shifting Landscape of Arms Sales*, <https://www.sipri.org/commentary/topical-background/2017/china-russia-and-shifting-landscape-arms-sales> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

personel değişim faaliyetleri ve ortak askeri harekâtlarda giderek artan bir ivme söz konusudur.⁷⁰⁹

Rusya ile olan askeri tatbikatlar özelinde resim bu şekilde ortaya çıkarken gerek bölge dışı gerekse de Güney Çin Denizi'ndeki ülkelerle yapılan tatbikatlar noktasında ise aşağıdaki tablo Çin'in söz konusu adımlarda bölge devletlerine karşı gösterdiği "mesafeli" duruşu gösterir nitelikte olmuştur. Altı çizilen bu nokta ile birlikte aşağıdaki tabloda özetlenen tatbikatlar bir tarafa Çin'in tek taraflı eylemleri açısından bakılacak olduğunda, Filipinler'in Tahkim Mahkemesi'ne Çin aleyhine yaptığı başvuru⁷¹⁰ sonrasında ÇHKO'nun Güney Çin Denizi'nde üç ayrı operasyon gerçekleştirmiş olması bölge açısından oldukça önemlidir. İlki Nisan ayında yapılan söz konusu harekâtlarda radar uçakları ve yüzey savaşçıları kullanılmış ve bu ekipmanlar elektromanyetik bir ortamda savaş ve tartışmalı sularda simüle edilmiş saldırı tatbikatları doğrultusunda ele alınmıştır.⁷¹¹ İkinci tatbikat ise Mayıs ayında gerçekleştirilmiş; denizaltılar, uçaklar, garnizon birlikleri ve yüzey savaş gemilerinin kullanıldığı birleşik bir eylem ortaya konmuştur.⁷¹² Bu noktada kayda değer en önemli gelişmelerden biri ise Çin'in bu tatbikattan sonra Güney Çin Denizi'nde nükleer denizaltı konuşlandıracağına dair açıklaması olmuştur.⁷¹³

Tablo 23: Çin'in Güney Çin Denizi'nde İki/Çok Taraflı Tatbikatları

2012

Deniz İş Birliği (2012)	Denizcilik	Rusya
Adı Konulmamış	Korsanlık Karşısı	Fransa

⁷⁰⁹Korolev, A. (2018), On the Verge of an Alliance: Contemporary China-Russia Military Cooperation, *Asian Security*, Vol 15, No 3, s: 1-20.

⁷¹⁰Germen Institute for International and Security Affairs, "Partnership on the High Seas". https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

⁷¹¹Lain, S., Nouwens, V. (2016), What's Behind the Sino-Russian Exercises in the South China Sea, *International Security Studies Commentary*, <https://rusi.org/commentary/whats-behind-sino-russian-exercises-south-china-sea> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

China Daily, 2015, Chinese Russian Navies Complete 9-Day Joint Exercise, Hold Parade, https://www.chinadaily.com.cn/world/2015-08/29/content_21739901_3.htm (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁷¹²Sussex, M. (2015), Russia's Asian Rebalance, *Lowy Institute for International Policy Analysis*, s: 2-14, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep10185.pdf?refreqid=excelsior%3Afb3c99651cf6a74cf93c6cf8248e7d35> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Schwartz, P. (2017), Russia- China Defence Cooperation: New Developments, *The ASAN Forum*, Center for Strategic and International Studies, <http://www.theasanforum.org/russia-china-defense-cooperation-new-developments/> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

⁷¹³Nguyen, V.P. (2018), China's Planned Floating Nuclear Power Facilities in South China Sea: Technical and Political Challenges, *Belfer Center for Science and International Affairs, HARVARD Kennedy School, Journal Articles: Maritime Issues*, <https://www.belfercenter.org/publication/chinas-planned-floating-nuclear-power-facilities-south-china-sea-technical-and> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Mavi Taarruz 2012	Denizcilik	Tayland
Adı Konulmamış	Denizcilik	Vietnam
Adı Konulmamış	Korsanlık Karşıtı	ABD

2013

ADMM-Tatbikatı	Denizcilik	ASEAN
Keşif 2013	Terörizm Karşıtı	Tayland

2014

Komodo 2014	Donanma Diplomasisi	Endonezya ev sahipliğinde
Denizlerde İş Birliği 2014	Denizcilik	Rusya
Komodo 2014	Deniz Diplomasisi	Endonezya ev sahipliğinde
Denizlerde İş Birliği 2014	Denizcilik	Rusya
Grup Yelken 2014	Denizcilik	ABD, Singapur, Brunei
RIMPAC 2014 (Uluslararası Pasifik Tatbikatı)	Çok Taraflı Donanma Tatbikatı	ABD ev sahipliğinde 22 ülkenin katılımı ile
Adı Konulmamış	Korsanlık Karşıtı	ABD
Adı Konulmamış	Denizcilik	ABD
İş Birliği	Piyade Tatbikatı	Singapur

2015

Müşterek Deniz	Denizcilik	Rusya
Çin Singapur İş Birliği 2015	Denizcilik	Singapur

2016

RIMPAC (Uluslararası Pasifik Tatbikatı)	Çok Taraflı Donanma Diplomasisi	ABD ev sahipliğinde (26 ülke katılımı)
Adı Konulmamış	Denizcilik	Singapur
Ortak Deniz-Deniz İş Birliği 2016	Denizcilik	Rusya

2017

Adı Konulmamış	Denizcilik	Vietnam
Denizlerde İş Birliği 2017	Denizcilik	Rusya

Çin-ASEAN Deniz Tatbikatı	Denizcilik	Singapur, Tayland, Brunei, Vietnam, Filipinler, Kamboçya, Endonezya, Malezya, Burma
Barış ve Dostluk 2018	Denizcilik	Malezya, Tayland

Bu açıklama sonrasında bir diğer önemli tatbikat ise Temmuz ayında Tahkim mahkemesinin Filipinler lehine ve dolayısıyla Çin aleyhine verdiği karar sonrasında gerçekleştirilmiştir. Bu tatbikat Hainan Adasının güneydoğu sahili ile Paracel Adalarının arasındaki sularda yapılırken, Kuzey ve Doğu Deniz Filolarından destek alınmıştır. Gündümlü füze imha edicisi ve füze fırkateyni ile alınan bu destek ile birlikte Çin, Spratly Adaları üzerinden de askeri hava devriyelerinin düzenli olarak başlatılacağını ifade etmiştir.⁷¹⁴ Tatbikatların yanı sıra Güney Çin Denizi'nde atılan önemli adımlardan biri ise hava devriyeleri olmuştur. Güney'de Hava Savunma Tanımlama Bölgesi'ne sahip olduğu iddiasını desteklemek ve bölge devletlerine bu iddiaları göstermek amacı ile düzenli olarak hava devriyeleri gerçekleştirilmektedir.⁷¹⁵ Burada altını çizmek gerekir ki Çin bu bölgelerin sınır ve niteliklerine dair herhangi bir tanımlama henüz yapmamıştır. 2013 yılında Doğu Çin Denizi Hava Savunma Bölgesine⁷¹⁶ dair tanımlamaya giden Çin, Güney Çin Denizi'nde de benzer bir uygulamaya gidip gitmeyeceğine ilişkin soruya ise hazırlıklar tamamlandığında ve uygun olan zaman geldiğinde diğer tanımlamaların da yapılacağı cevabını vermiştir.⁷¹⁷

⁷¹⁴Germen Institute for International and Security Affairs, "Partnership on the High Seas". https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

Goldrick, J. (2017), Exercise Joint Sea 2017: A New Step in Russo-Chinese Naval Cooperation, Lowy Institute, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/exercise-joint-sea-2017-new-step-russo-chinese-naval-cooperation> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

⁷¹⁵Morton, K. (2016), China's Ambition in the South China Sea: Is A Legitimate Maritime Order Possible?, International Affairs, 92 (4), s: 909-940.

Hindustan Times, 2016, China's Air Force Flies Combat Patrol Over Disputed South China Sea Islands, <https://www.hindustantimes.com/world-news/china-s-air-force-flies-combat-patrol-over-disputed-south-china-sea-islands/story-rvJZcEZR8kaCy9Fsipcq3H.html> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

China's Air Force Patrols South China Sea, 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=DUP6uD9YmNE> (Erişim Tarihi: 05.09.2020).

⁷¹⁶ China Daily, 2013, Statement by the Government of the People's Republic of China on Establishing the East China Sea Air Defence Identification Zone, https://www.chinadaily.com.cn/china/2013-11/23/content_17126611.htm (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

⁷¹⁷ Mission of the People's Republic of China to the EU, 2013, Defence Ministry Spokesman Yang Yujun's Response to Questions of ADIZ at Regular Press Conference, <http://www.chinamission.be/eng/more/zbzc/t1109759.htm> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Gerek hava savunma bölgelerine dair ortaya konulan yaklaşımda gerekse de yapılan tatbikatlarda Çin Birinci Ada Zincirinin üzerinde önemle durmaktadır. Fakat stratejik eğilimleri açısından uzun vadeli olarak bakıldığında birinci ada zincirini de aşan bir eylem hattı üzerinden hareket etmektedir. Altı çizilen bu nokta ile birlikte askeri eğitim, konuşlandırma ve tatbikatlara bir bütün olarak bakıldığında “uzak denizler” yaklaşımının öne çıktığı görülmektedir. Çin’in geleneksel kıyı savunmasında önemli bir değişimi de ifade eden bu yaklaşımla birlikte rutin yerel operasyon, eğitim ve konuşlandırmaların uzak denizlere taşınması ifade edilmektedir. Bu yaklaşımla Güney Çin Denizi ve Filipinler Denzinde rutin yüzey konuşlandırmaları çerçevesinde Filipinler Denzinde 2012’de yedi, 2013’te de dokuz dağıtım gerçekleştirilmiştir.⁷¹⁸ Benzer bir adım 2014 yılında Güney Çin Denizi’nde atılırken; söz konusu konuşlandırmalarla birlikte ÇHKO Donanmasının temel savaş yeteneklerinin geliştirilmesi başta olmak üzere mürettebatın karşı terörizm, deniz eskortu, deniz ikmal ve idame faaliyetlerinin yanı sıra karşı kuvvet tatbikatlarına dair etkinliğin artırılması hedeflenmektedir.⁷¹⁹

Bu çerçevede Çin, Nisan 2018’de Birinci Ada Zincirini aşan ve Güney Çin Denizi’nde yer alan fakat konumu tespit edilemeyecek şekilde yerleştirilen bir DF-26 Tugayının varlığından bahsetmiştir. 2200 deniz menzilli olan bu tugay Çin’in ikinci anti bariyer balistik füzesi olup, 1000nm menzile sahip olan ilk balistik füze ile birleştiğinde Güney Çin Denizi’nin tamamını silah menziline yerleştirmiş bulunmaktadır.⁷²⁰ Çin’in bölgede yürüttüğü ve modernleşen askeri teknolojisinin önemli bir göstergesi olan söz konusu adımlardan da anlaşılacağı üzere Çin için savunma diplomasisi adımlarında öncelikli olan bölge devletleri ile olan iletişimden ziyade ulusal çıkarlarının sağlanması olmuştur.

Ghoshal, D. (2020), Will China Declare an Air Defence Identification Zone in South China Sea, Global Dynamics, <https://defense.info/global-dynamics/2020/08/will-china-declare-an-air-defence-identification-zone-in-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Charbonneau, J. (2016), From A to Z: A Lesson in Air Defence Identification Zones and Depoliticizing Airspace, Asia Pacific Foundation of Canada, <https://www.asiapacific.ca/fr/blog/z-lesson-air-defence-identification-zones-and-depoliticizing> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁷¹⁸ Jintao, H. (2015), The PLA Navy: New Capabilities and Missions for the 21th Century, Office of Naval Intelligence Paper, s: 27-33.

⁷¹⁹ A.g.e.s: 10-29.

⁷²⁰ Huang, K. (2020), Chinese Missile Launch “Could Raise Risk of Military Clash With US”, South China Morning Post, <https://www.scmp.com/news/china/military/article/3099142/chinese-missile-launch-could-increase-chances-military-clash-us> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Panda, A. (2019), China’s South China Sea Anti-Ship Missile Tests Up the Stakes, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2019/07/chinas-south-china-sea-anti-ship-missile-tests-up-the-stakes/> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

McCabe, T.R. (2020), Air and Space Power with Chinese Characteristics: Chinese Military Revolution, *Air&Space Power Journal*, s: 20-34, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/ASPJ/journals/Volume-34_Issue-1/F-McCabe.pdf (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Askeri tatbikatları temel alınarak hazırlanmış olan aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere Güney Çin Denizi kıyıdaş devletleri ile yürütülen tatbikatlar sınırlı kalmış ve Çin daha ziyade askeri teknolojisini geliştirebileceği devletlere yönelmiştir.

Tablo 24: ÇHKO Askeri Tatbikat Yapılan Ülke Sıralaması (2003-2019) ⁷²¹

ÜLKE	Askeri Tatbikat Etkileşim Sayısı (General Military Exercises)	Muharebe Tatbikat Sayısı (Combat Exercises Number)
Rusya	39	19
Pakistan	29	7
ABD	25	0
Tayland	23	5
Hindistan	18	0
Kazakistan	16	6
Endonezya	16	3
Avustralya	16	0
Fransa	13	0
Tacikistan	11	6

Altı çizilen noktalardan hareketle anlaşılmaktadır ki Çin; Güney Çin Denizi’nin başta Ada Zincirleri olmak üzere farklı noktalarında askeri teknolojisini ilerletme, hava ve deniz sahasında etkinliğini uzun vadeli hale getirme ve bölgede ilerlemesini sağlayacak askeri ilişkiler kurma doğrultusunda adımlar atmakta fakat bu adımlarda Güney Çin Denizi’nde ihtilafli olduğu devletlerle temasları yukarıdaki tabloda da değinildiği üzere sınırlı kalmaktadır. Bu sınırlılık çalışmanın ikinci bölümünde değinildiği üzere Çin’in yakın ve uzak denizlerindeki stratejik hedeflerini yansıtır niteliktedir.⁷²² Söz konusu hedefler dikkate alındığında bölgede gerçekleştirdiği tatbikatlarla da bağlantılı olarak Çin açısından öne çıkan

⁷²¹Allen, K., Saunders, P.C., Chen, J. (2017), Chinese Military Diplomacy: 2003-2016 Trends and Implications, Center for the Study of Chinese Strategic Studies, National Defence University Press, No 11, s: 15-47, <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratperspective/china/ChinaPerspectives-11.pdf?ver=2017-07-17-153301-093> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

⁷²²Erickson, A.S., Wuthnow, J. (2016), Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific “Island Chains”, *The China Quarterly*, First Issue, s:1-22.

Scott, D. (2019), China’s Indo Pacific Strategy, *The Journal of Territorial and Maritime Studies*, Vol 6, No 2, s: 94-113.

bir diğ er önemli başlık “gri bölge operasyonları” olmuştur. Gri bölge bir devletin bir diğ er devletle açık bir savaşın eşiğine gelmeden askeri saldırı hedefini de gözden kaçırmayarak yürüttüğü bölgesel kazanım faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır.⁷²³ Savaş ve barış arasında olma durumu olarak da ele alınan söz konusu faaliyetlere⁷²⁴ kimi Çin kaynaklarında “silahsız savaş” olarak değ inilmekte⁷²⁵ ve “düzensiz deniz milisleri” aracılığı ile yürütölmektedir.⁷²⁶ Çin’in gri bölge operasyonlarında neden silahsız savaş vurgusunu yaptığı ise söz konusu operasyonların uygulanma biçimleri doğ rultusunda anlaşılabilmektedir.

Bilhassa egemenlik iddiasında olunan bölgelerde ekonomik baskı, paramiliter faaliyetler (sivil balıkçılık gibi), hukuki ve diplomatik etkinlik kurma doğ rultusunda ele alınan bu faaliyetlerle birlikte gerek bölgedeki diğ er devletler gerekse de bölgede etkin olan ABD gibi küresel güçler karşısında avantaj sağlama hedefinin altı çizilmektedir.⁷²⁷ Altı çizilen noktalar doğ rultusunda bölgedeki etkinliğini askeri olmayan vasıtalarla da geliştirme doğ rultusunda hareket eden Çin; gri bölge operasyonları kapsamında Spratly Adaları, Paracel Adaları, Pratas Adaları, Senkaku Adaları, Macclesfield Yakası ve Scarborough Kumsalı bölgelerine odaklanmaktadır.⁷²⁸ Aşağıdaki haritada gösterilen söz konusu bölgelerin en önemli özelliğ i ise bu bölgelerin bölge devletleri ile yoğun egemenlik ihtilafının yaş andığı alanlar olmasıdır.⁷²⁹

⁷²³Goldrick, J. (2018), Gray Zone Operations and the Maritime Domain, Australian Strategic Policy Institue, Special Report, s: 5-11, https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/ASPI_SR%20131%20Grey%20zone%20operations.pdf (Eriş im Tarihi: 06.05.2020).

Mazarr, M. J. (2015), Understanding Gray Zone Conflict, Strategic Studies Institue Report, s: 56-73, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep12018.9.pdf?refreqid=excelsior%3A9b7e86a2e93db8ab4be513ec4810d9be> (Eriş im Tarihi: 06.07.2020).

⁷²⁴ Sing, A. (2018), Deciphering Grey-Zone Operations in Maritime-Asia, ORF Special Report, <https://www.orfonline.org/research/42978-deciphering-grey-zone-operations-in-maritime-asia/> (Eriş im Tarihi: 06.08.2020).

⁷²⁵Erickson, A.S., Martinson, R.D. (2019), China’s Maritime Gray Zone Operations: Studies in Chinese Maritime Development Series, <https://www.andrewerickson.com/2019/02/chinas-maritime-gray-zone-operations-7th-volume-in-naval-institute-press-studies-in-chinese-maritime-development-series/> (Eriş im Tarihi: 06.07.2020).

⁷²⁶Sing, A. (2018), Deciphering Grey-Zone Operations in Maritime-Asia, ORF Special Report, <https://www.orfonline.org/research/42978-deciphering-grey-zone-operations-in-maritime-asia/> (Eriş im Tarihi: 06.08.2020).

⁷²⁷ Morris, L.J. (2017), Blunt Defenders of Sovereignty-The Rise of Coast Guards in East and Southeast Asia, Naval War College Review, Vol 70, No 2, s:9-25, <https://digitalcommons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1016&context=nwc-review> (Eriş im Tarihi: 06.09.2020).

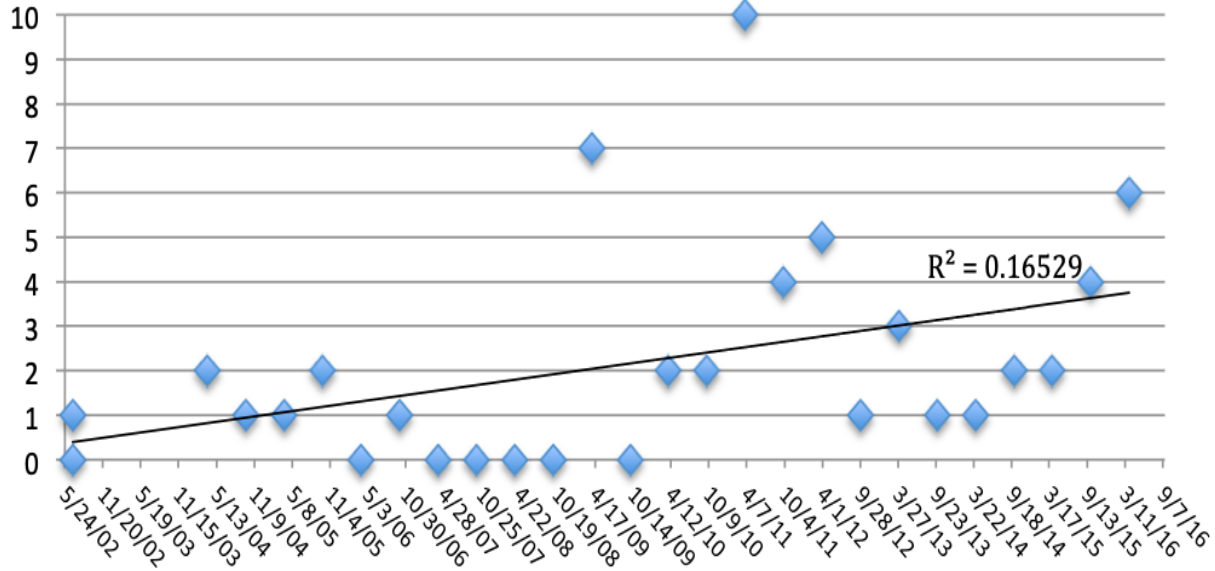
⁷²⁸Leading Discursive Indicators of Gray Zone Activity: South China Sea Case Study, 2016, s:13-17; 23-37, <https://nsiteam.com/social/wp-content/uploads/2017/01/NSI-Discourse-Analysis-Case-Study-South-China-Sea.pdf> (Eriş im Tarihi: 06.09.2020)

Zhang, K. (2019), Cautious Bully: Reputation, Resolve and Beijing’s Use of Coersion in the South China Sea, International Security, Vol 44, No 1, s: 117-159.

⁷²⁹ Haritada ifade edilen alanlardan Spratly Adaları Çin, Tayvan, Filipinler, Bruney, Malezya ve Vietnam arasında ihtilafli konumdadır. Ayrıca Paracel Adaları Çin, Vietnam ve Tayvan; Pratas Adaları Çin ve Tayvan; Senkaku

Shiyou Olayı)⁷³³ önemli birer örnek olarak öne çıkmaktadır. Çin'in Güney Çin Denizi'nin tartışmalı bölgelerindeki mevcudiyetini kuvvetlendirme olarak yorumlanan bir başka gri bölge operasyonu ise 2014'ten bu yana H-6 bombardıman uçaklarını uçurmasıdır.⁷³⁴ Batı Pasifik ve Güney Çin Denizi ekseninde Tayvan yakınlarından Miyako ve Tsushima Boğazları üzerinden yapılan söz konusu uçuşlarla birlikte aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere gri bölge operasyonları giderek artan bir seyir izlemektedir.

Grafik 7:Gri Bölge Operasyonları Yıllara Göre Dağılımı⁷³⁵

Bilhassa ABD tarafından gerçekleştirilen FON operasyonlarından duyulan rahatsızlığın altı çizilmekle birlikte, ABD'nin münhasır ekonomik bölgesine dâhil olduğunu ifade eden Çin; 2014'te Hainan Adası doğusunda ABD donanma devriye uçağına (Poseidon P-8) müdahale etmiştir.⁷³⁶ 2016 yılında ise yine Hainan bölgesinde bir ABD uçağının önü kesilmiş, yine aynı yıl ABD tarafından su koşullarının tespiti için konuşlandırılan bir su altı

⁷³³Yamaguchi, S. (2016), Strategies of China's Maritime Actors in the South China Sea, China Perspectives, No 3, s:23-31.

⁷³⁴Center for Strategic and International Studies Report, 2020, Chronology of Possible Chinese Gray Area and Hybrid Warfare Operations, s: 25-27, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/200702_Burke_Chair_Chinese_Chronology.pdf (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

⁷³⁵ Leading Discursive Indicators of Gray Zone Activity: South China Sea Case Study, 2016, s:14, <https://nsiteam.com/social/wp-content/uploads/2017/01/NSI-Discourse-Analysis-Case-Study-South-China-Sea.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020)

⁷³⁶US Department of Defence, 2014, DoD Registers Concern to China for Dangerous Intercept, <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/603111/dod-registers-concern-to-china-for-dangerous-intercept/> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Nguyen, P. (2016), Deciphering the Shift in America's South China Sea Policy, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 38, No 3, s: 389-421.

deniz uçağı Çin tarafından ele geçirilmiştir.⁷³⁷ Askeri minvalde atılan söz konusu adımların yanı sıra orduya yardımcı olma amacı güden fakat doğrudan askeri araçların vurgulanmadığı faaliyetlerin yürütülmesi ise, gri bölge operasyonlarının iki eksenli doğasını ortaya koymaktadır. Bu iki eksenle yukarıda da değinildiği üzere bir taraftan askeri bir gerilimden uzak durma hedefi güdüldürken; diğer taraftan da ordunun varlığının güçlendirilmesine dönük “sivil” adımların atılması öngörülmektedir. Altı çizilen sivil adımların önemli bir parçası olarak Çin Ulusal Deniz Petrol Şirketinin (China National Offshore Oil Corporation-CNOOC) faaliyetleri gösterilebilmektedir. Söz konusu şirket 2012 yılında Güney Çin Denizi’nde dokuz petrol ve gaz bloğunu içerisine alan bir ihale sunmuş fakat bilhassa Vietnam’ın münhasır ekonomik bölgesine girmesi sebebi ile ilgi görmemiştir.⁷³⁸

Kısaca açıklanan ve gri bölge operasyonlarının askeri olan ve olmayan doğasını açıklamayı hedefleyen bu örneklerle birlikte gri bölge operasyonlarına dair önemli bir kavram ortaya çıkmaktadır: hibrit savaş. ABD Ulusal Savunma Üniversitesi araştırmacısı Frank Hoffman tarafından kullanılan bu kavram “ağ savaşları” kavramı ile de bağlantılı olarak savaşa dair yeni yaklaşımların kombinasyonu olarak açıklanmaktadır.⁷³⁹ Asimetrik denizcilik operasyonları olarak da ele alınan söz konusu yaklaşım doğrultusunda Çin’in gri bölge operasyonlarına bakıldığında ise sahil güvenlik gemilerinin kullanımındaki artış ve değiştirilmiş deniz savaş gemilerinin kuvvetlendirilmesi (Senkaku Bölgesi) önemli birer adım olarak ortaya konmaktadır.⁷⁴⁰ Atılan bu adımlarla birlikte Çin’in gri bölge operasyonlarına dair ortaya konulan bir diğer önemli tanımlama ise “gri bölge zorlaması” olmuştur. Bu

⁷³⁷LaGrone, S. (2016), China Contests Pentagon Account of ‘Unsafe’ Intercept of U.S. Navy Surveillance Plane by PLA Fighters, USNI News, <https://news.usni.org/2016/05/19/china-contests-pentagon-account-unsafe-intercept-u-s-navy-surveillance-plane-pla-fighters> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

⁷³⁸Krishnan, A. (2012), Protest Over China’s South China Sea Oil Tender, The Hindu News, <https://www.thehindu.com/news/international/protest-over-chinas-south-china-sea-oil-tender/article3577574.ece> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

⁷³⁹Raska, M. (2015), Hybrid Warfare with Chinese Characteristics, S. Rajaratnam School of International Studies Commentary, s:1-3, <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2015/12/CO15262.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Gunneriusson, H. (2019), Hybrid Warfare and Deniability as Understood by the Military, Polish Political Science Yearbook, Vol 48, No 2, s: 267-288.

Wither, J.K. (2016), Making Sense of Hybrid Warfare, *Connections: The Quarterly Journal*, Vol 15, No 2, s: 73-87.

⁷⁴⁰Leading Discursive Indicators of Gray Zone Activity: South China Sea Case Study, 2016, s:13-17; 23-37, <https://nsiteam.com/social/wp-content/uploads/2017/01/NSI-Discourse-Analysis-Case-Study-South-China-Sea.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020)

tanımlama doğrultusunda Çin tarafından aşağıda ifade edilen noktalara temas edilmiş ve gri bölge operasyonlarının sivil ve askeri unsurları ihtiva eden doğası tekrar vurgulanmıştır.⁷⁴¹

“Halk Kurtuluş Ordusu deniz kuvvetlerini doğrudan kullanmak yerine geleneksel olmayan aktörlere araçlara bağlı olarak hareket edilen bir model oluşturmuştur. Bu modelde yapay adaların inşası, sahil güvenlik, silahsız keşif dronları, hedeflere dönük olarak sonik cihazlar ve balıkçı gemileri gibi farklı araçlar kullanılmaktadır.”

Altı çizilen bu noktalara ek olarak gri bölge operasyonlarına dair önemli bir diğer tanımlama da Çin Halk Kurtuluş Ordusu Binbaşı General Zhang Zhaozhong tarafından yapılmış ve general “lahana stratejisi” benzetmesini yaparak bölgedeki ana hareket biçimini açıklamıştır. Bu yaklaşıma göre Çin; balıkçı tekneleri, balıkçılık idaresi gemileri, deniz kuvvetleri gemileri ve savaş gemilerinin eş merkezli katmanlar halinde kullanılarak egemenlik iddiasında olunan adalarda etkinlik kurma hedefinin altını çizmektedir.⁷⁴² Çin tarafından vurgulanan bu hedef ve gerçekleştirilen gri bölge operasyonları bilhassa Güney Çin Denizi’nde egemenlik iddiası olan bölge devletleri ile gerilimler yaratabilmektedir. Aşağıdaki haritada da gösterildiği üzere Filipinler, Tayvan ve Vietnam gibi bölgede önemli egemenlik iddiasında olan devletler ile Çin arasında gri bölge operasyonları önemli ihtilaf noktaları ortaya çıkarabilmektedir.

Harita 21: Çin’in Gri Bölge Operasyonları Sırasında Meydana Gelen Kazalardan Birkacı⁷⁴³

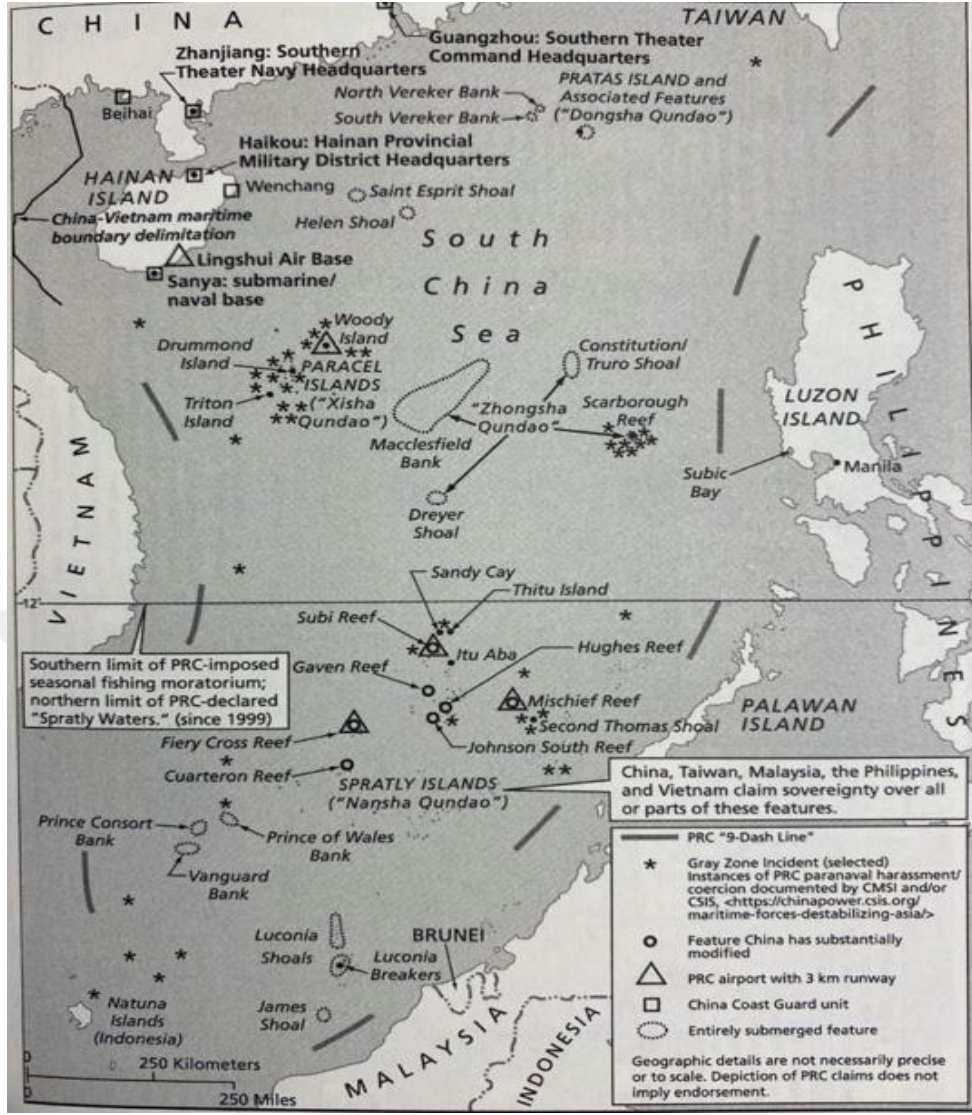
⁷⁴¹Morris, L.J., Mazarr, M.J., Hornung, J.W., Pezard, S., Binnendijk A., Kepe, M. (2019), Gaining Competitive Advantage in the Gray Zone, Rand Corporation Report, s: 14-27.

⁷⁴²Taffer, A. (2015), State Strategy in Territorial Conflict: A Conceptual Analysis of China’s Strategy in the South China Sea, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 37, No 1, s: 85-108.

Kazianis, H.(2013), China’s Expanding Cabbage Strategy, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2013/10/chinas-expanding-cabbage-strategy/> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Chellaney, B. (2013), China’s Creeping Cabbage Strategy, *Taipei Times*, <https://www.taipeitimes.com/News/editorials/archives/2013/12/01/2003578036> (Erişim Tarihi: 07.09.2020).

⁷⁴³ Erickson, A.S., Martinson, R.D. (2019), China’s Maritime Gray Zone Operations: Studies in Chinese Maritime Development Series, <https://www.andrewerickson.com/2019/02/chinas-maritime-gray-zone-operations-7th-volume-in-naval-institute-press-studies-in-chinese-maritime-development-series/> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

Altı çizilen ihtilaf noktaları bir taraftan Çin'in gelişen donanma faaliyetlerini ortaya koyarken diğer taraftan bölgede oluşan güvenlik ikileminin de önemli bir aşamasını ifade etmektedir. Modernleşme süreci sonrasında donanma kuvvetlerindeki gelişim ve değişimin önemli bir yansıması olan gri bölge operasyonları ile güvenlik ikilemi bağıntıları ise bu operasyonlar karşısında bölge devletleri (bilhassa Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddiasında olanlar) tarafından atılan adımlar üzerinden okunabilmektedir. Bu doğrultuda Güney Çin Denizi'nde ihtilafli olunan Vietnam, Filipinler, Tayvan ve Malezya'nın Çin'in bu faaliyetleri karşısındaki tutumuna kısaca değinmek yerinde olacaktır. Zira Çin'in askeri teknolojisini ilerletme, bu teknolojiyi paylaşma, iki ve çok taraflı tatbikatlarla savunma diplomasisini yürütme süreçlerinde söz konusu devletler sınırlı yer edinebilmiş⁷⁴⁴ ve bu sınırlılık bölgede uzun vadede daha da derinleşecek olan güvenlik ikileminin önemli bir

⁷⁴⁴Allen, K., Saunders, P.C., Chen, J. (2017), Chinese Military Diplomacy, 2003-2016: Trends and Implications, Institute for National Strategic Studies, National Defence University Press, Washington, s: 44-57.

faktörü olarak öne çıkmıştır. Bu doğrultuda Vietnam anti erişim füze ağı ve münhasır ekonomik bölgesinde etkinliğini arttıracak askeri teknoloji gelişimine odaklanmaktadır.⁷⁴⁵

Bu süreçte Rus askeri donanma teknolojilerinden yararlanmakla birlikte uzun menzilli uçak gelişiminin sağlanması, sahil güvenlik varlığının güçlendirilmesi ve ateşli mürettebat taşıyan keşif ve deniz gözetleme mühimmatlarını etkin hale getirme yönünde adımlar atmaktadır.⁷⁴⁶ Atılan bu adımlarla birlikte bir taraftan Güney Çin Denizi'nde başta münhasır ekonomik bölge olmak üzere temel hakların korunması hedeflenirken bir taraftan da Çin'in askeri faaliyetleri karşısında caydırıcılık etkisi yaratılmaya çalışılmaktadır.⁷⁴⁷ Güney Çin Denizi'nde Çin ile yoğun ihtilafa sahip olan Filipinler ise deniz devriye uçakları, açık deniz gemileri, fırkateyn ve korvetler, stratejik deniz altı gemileri ve devriye savaş gemilerine dönük olarak ilerlemesini arttırmaya çalışmakta fakat Çin'in askeri modernleşmede geldiği nokta ile karşılaştırıldığında sınırlı kalmaktadır.⁷⁴⁸ Çin karşısında nispeten zayıf durumda olan askeri modernleşme adımlarının en önemli niteliklerinden biri ise yalnızca ABD'yi kapsayan ve kamu ihale alımlarına ihtiyaç duyulmadan gerçekleştirilen askeri teknoloji transferi olmuştur. Söz konusu transfer Çin'in bölgede artan gücü karşısında bir denge kurma amacına hizmet etmekle birlikte radar sistemlerini, yüksek teknoloji iletişim ekipmanlarını, uçak-gemi-tank ve zırhlı araçların yanı sıra gelişmiş silah sistemlerini içermektedir.⁷⁴⁹

Malezya açısından bakıldığında ise benzer şekilde askeri modernleşmesinin sınırlı kaldığı gözlenmektedir. Güney Çin Denizi'ndeki askeri tatbikatlar ve hava/deniz kuvvetlerinin geliştirilmesi noktasında adımlar atılıyor olmasına rağmen bilhassa ekonomik

⁷⁴⁵Wu, S.S. (2017), The Development of Vietnam's Sea Denial Startegy, Naval War College Review, Vol 70, No 1, s:144-159.

Thayer, C.A. (2018), Force Modernization: Vietnam, Southeast Asian Affairs, s: 429-444, <https://www.jstor.org/stable/pdf/26492790.pdf?refreqid=excelsior%3A9b2759d84c1c0d38e830e600f8835cde> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

⁷⁴⁶Nguyen, P.T. (2018), "Naval Development in Vietnam", Naval Modernisation in Southeast Asia, s: 93-106.

Baev, P.K., Tonnesson, S. (2015), Can Russia Keep Its Special Ties With Vietnam While Moving Closer and Closer to China?, *International Area Studies Review*, Vol 18, No 3, s: 312-325.

⁷⁴⁷Hiep, L.H. (2015), Vietnam's Alliance Politics in the South China Sea, *Trends in Southeast Asia*, No 6, s:2-20.

⁷⁴⁸The Philippine Maritime Industry: Prospects and Challenges in 2013 and Beyond, s: 2-14, <https://www.unescap.org/sites/default/files/0.Philippines-1.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

The Philippine Navy, 2018, <https://www.dlsu.edu.ph/wp-content/uploads/2018/06/ms-2.pdf> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

Castro, R.C. (2016), The Philippines Discovers Its Maritime Domain, *Asian Security*, Vol 12, No 2, s: 111-131.

⁷⁴⁹Chang, F. K.(2012), Transforming the Philippines' Defense Architecture, Foreign Policy Research Institute, The Asia Program, s: 5-16, <https://www.fpri.org/docs/media/Chang.TransformingPhilippinesDefenseArchitecture.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Council on Foreign Relations, 2016, The US-Philippines Defense Alliance, <https://www.cfr.org/backgrounder/us-philippines-defense-alliance> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

baskıların etkisi ile Çin ile karşı karşıya gelmeme isteği askeri gelişim isteğinin önüne geçmektedir.⁷⁵⁰ Altı çizilen bu nokta ile birlikte, askeri modernleşmeye ağırlık vermek yerine mevcut askeri kapasiteye daha fazla bütçe ayırma doğrultusunda hareket eden Malezya, özellikle Çin ile ihtilafli olunan noktalarda (Güney Çin Denizi-James Resifi-2013 gibi) tatbikatlar yapmakta; yine bu bölgelerde deniz piyadelerinin kurulması ve deniz üslerinin inşa edilmesi gibi adımlar üzerinden hareket etmektedir.⁷⁵¹ Güney Çin Denizi'nde Çin ile egemenlik ihtilafında olan bir diğer devlet olarak Tayvan ise farklı projeler üzerinden donanma modernleşmesini ve deniz stratejisini ele almaktadır. Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere donanma kuvvetleri açısından Filipinler, Vietnam ve Malezya'ya nispeten daha fazla ekipmana sahip olan Tayvan'ın ilgili mühimmatlarını geliştirme hedefine dönük olarak ele aldığı bu projeler yeni nesil fırkateynler, devriye botları, savaş gemileri ve saldırı füze botları başlıkları üzerinden yürütülmektedir.⁷⁵²

Tablo 25: Güney Çin Denizi Kıyıdaş Ülkeler Donanma Kuvvetleri Karşılaştırması⁷⁵³

ÜLKE	TOPLAM DONANMA KUVVETİ
ÇİN	TOPLAM: 777 • Uçak Gemisi: 2 • Muhrip: 36 • Fırkateyn: 52 • Korvet: 50 • Denizaltı: 74 • Devriye: 220

⁷⁵⁰Chang, F.K. (2020), Treading Water: Malaysia's Navy Modernization, Foreign Policy Research Institute, <https://www.fpri.org/article/2020/10/treading-water-malysias-navy-modernization/> (Erişim Tarihi: 06.12.2020).

Bing, N.C. (2015), Comprehensive Strategic Partners But Prosaic Military Ties: The Development of Malaysia-China Relations, Contemporary Southeast Asia, Vol 37, No 2, s: 269-304.

⁷⁵¹Parameswaran, P. (2015), Playing It Safe: Malaysia's Approach to the South China Sea and Implications for the US, Maritime Strategy Series, s:1-12, https://www.files.ethz.ch/isn/189746/CNAS%20Maritime%206_Parameswaran_Final.pdf (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Storey, I. (2020), Malaysia and the South China Sea Dispute: Policy Continuity Amid Domestic Political Change, Yusof Ishak Institute Perspective, No 18, s: 2-7.

⁷⁵²Global Security, Taiwan Navy Modernization, <https://www.globalsecurity.org/military/world/taiwan/navy-mod.htm> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

⁷⁵³ Verilerde yalnızca karşılaştırmada üstünlük sağlayacak mühimmatlara yer verilmiştir. Bu mühimmatlar dışında kalanlar nispeten daha küçük çaplı ekipman ve donanımları ifade etmektedir. Ayrıca Güney Çin Denizi'ne kıyıdaş olan tüm devletlerin verilerine değinilmemiş olup yalnızca bölgede egemenlik iddiasında olan devletlerin askeri/donanma yeterlilikleri ortaya konmuştur. Global Fire Power, World Military Strength Navy Fleet Strengths, 2020, <https://www.globalfirepower.com/navy-ships.asp> (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

	• Mayın Harbi: 29
VIETNAM	TOPLAM: 65 • Uçak Gemisi: 0 • Muhrip: 0 • Firkateyn: 9 • Korvet: 14 • Denizaltı: 6 • Devriye: 26 • Mayın Harbi: 8
FİLİPİNLER	TOPLAM: 103 • Uçak Gemisi: 0 • Muhrip: 0 • Firkateyn: 2 • Korvet: 1 • Denizaltı: 0 • Devriye: 76 • Mayın Harbi: 0
TAYVAN	TOPLAM: 117 • Uçak Gemisi: 0 • Muhrip: 4 • Firkateyn: 22 • Korvet: 1 • Denizaltı: 4 • Devriye: 39 • Mayın Harbi: 10
MALEZYA	TOPLAM: 61 • Uçak Gemisi: 0 • Muhrip: 0 • Firkateyn: 6 • Korvet: 6 • Denizaltı: 2 • Devriye: 41

• Mayın Harbi: 4

Bu doğrultuda bilhassa 2014 ve 2016 yıllarında Ulusal Gemi İnşa Planları ortaya konulmuş ve inşa edilecek gemilerin teknik detaylarının yanı sıra bölgedeki olası faaliyetlerine de yer verilmiştir. “Deniz muharebe kapasitesinin artırılmasının yanı sıra gemi yapımı ve makine sektörünün gelişiminin de desteklenmesi” olarak ortaya konulan bu kazanımlar kapsamında 2018-2040 yılları arasında 12 gemi inşasının hedeflendiği belirtilmiştir. Söz konusu inşa süreci ve dolayısı ile donanma modernleşmesinin tamamlanması programın hazırlanması, kavramsal tasarımının yapılması, ilk sözleşmeli tasarımın sunulması ve son olarak detaylı tasarımın oluşturulması aşamaları doğrultusunda ele alınmaktadır.⁷⁵⁴ Bu bölümle birlikte kısaca değinilen Güney Çin Denizi devletlerinin donanma modernizasyon faaliyetleri göstermektedir ki askeri teknolojinin gelişimi bölgedeki güvenlik ikileminin önemli bir yansımasını temsil etmektedir. Çin’in askeri teknolojinin tesisi ve transferinin yanı sıra bölgede yürüttüğü tatbikatlar altı çizilen ikilemin önemli bir aşamasını ortaya koyarken; güvenlik ikileminin savunma-saldırı boyutlarının açıklanması noktasında da ipuçları sunmaktadır. Söz konusu açıklamaya geçmeden evvel bir sonraki başlıkla birlikte bölgede yükselmekte olan güvenlik ikileminin bir diğer önemli aktörü olan ABD’nin faaliyetleri askeri teknolojinin tesisi / transferi, askeri eğitim ve müşterek/tek taraflı harekâtlar üzerinden ele alınacaktır.

4.2.3. ABD Seyrüsefer Serbestliği İlkesi, FON (Freedom of Navigation) Operasyonları ve Bölgesel Tatbikatlar

Çin’in askeri teknoloji, operasyonlar ve askeri modernleşme ekseninde attığı adımların Güney Çin Denizi’nde oluşan güvenlik ikilemini ne yönde etkilediği bir önceki bölümde gösterilmişti. Söz konusu güvenlik ikilemini etkileyen bir diğer önemli unsur ise ABD’nin bölgedeki operasyonları, donanma kuvvetleri başta olmak üzere askeri yetenekleri ve askeri teknolojisi olmuştur. Altı çizilen noktalar çerçevesinde ABD kongresinde Güney Çin Denizi üzerine yapılan görüşmede bölgeye dönük olarak geçmişte izlenen yol Amiral Dennis C. Blair tarafından aşağıdaki ifadelerle ortaya konmuştur:

⁷⁵⁴Global Security, Taiwan Navy Modernization, <https://www.globalsecurity.org/military/world/taiwan/navy-mod.htm> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Thomas, J., Stillon, J., Rehman, I. (2014), Taiwan and Deterrence Through Protraction, s: 29-63, https://www.files.ethz.ch/isn/186741/2014-10-01_CSBA-TaiwanReport-1.pdf (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Liao, Y., Thim, M. (2016), Taiwanese Navy Plans to Enhance Fleet Air Defence, *China Brief*, Vol 16, No 7, s: 1-4.

“Bugün Güney Çin Denizi’nde olup bitenler, Çin veya bölge için konsept olarak yeni değildir. Fakat bölgedeki durumu farklı hale getiren coğrafya, rakam, diğer davacıların askeri yetersizliği ve bölgedeki Amerikan tarihidir. Tüm bu unsurlarla birlikte, Çin saldırganlığına karşı ABD tarafından yürütülecek olan temel çıkarlarımızı koruyan ve yeni koşullara göre uyarlanmış yeni politikalar birer ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Geçmişte ABD bu ihtiyaca dönük olarak iki yönlü bir strateji ile hareket etmiştir: askeri caydırıcılığın tesisi ve sabırlı diplomasi.”⁷⁵⁵

Amiral Blair her ne kadar Güney Çin Denizi’nde ABD’nin Soğuk Savaş dönemi Tayvan ve Filipinler gibi ilişkilerine referans vererek askeri caydırıcılığı ve sabırlı diplomasiyi önemli birer strateji olarak ortaya koysa da söz konusu iki başlık ABD açısından hâlihazırda da oldukça kritik politikaları ifade etmektedir. Bu noktadan hareketle genel donanma stratejisinde önemli bir yer tutan seyrüsefer serbestliği bölgede Çin’in artan etkinliğine karşı önemli bir hareket noktasını ifade ederken gerek askeri caydırıcılık gerekse de sabırlı diplomasiinin tesisi anlamında önemli göstergeler sunmaktadır. Bir geminin veya uçağın deniz alanını geçme ve bu geçişler sırasında operasyonları yürütme hakkı olarak tanımlanan seyrüsefer serbestliği⁷⁵⁶, ABD tarafından BM Deniz Hukuku’nun 87. Maddesi doğrultusunda ele almaktadır. Söz konusu maddede geçen “açık denizlerin tüm devletlere açık olduğu” ifadesinin açık denizlerin özgürlüğünü ve bu özgürlüğün de denizciliği ve uçuşu içerdiğini savunmaktadır.⁷⁵⁷ Bununla birlikte Münhasır Ekonomik Bölgeye değinen 58. Madde ve 87. Madde ile değinilen seyrüsefer ve uçuş özgürlüğü temalarının “açık denizlerin tüm devletlere açık olduğu” savını desteklediğini iddia etmektedir. Bu noktada vurgulamak gerekir ki ABD denizlerde yürütülen askeri faaliyetlerin BM Deniz Hukukunun içerdiği bu maddelerle ve dahası değinmediği ayrıntılarla da meşru hale geldiğini ifade etmektedir.⁷⁵⁸

⁷⁵⁵U.S. Policy Options in the South China Sea, 2016, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-114shrg27231/html/CHRG-114shrg27231.htm>, (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

⁷⁵⁶Houck, J.W., Anderson, N.M. (2014), Washington University Global Studies Law Review, Vol 13, No 3, s: 441-452, <https://core.ac.uk/download/pdf/233196637.pdf> (Erişim Tarihi: 07.09.2020).

Lakshman Kadırgamar Institue, 2018, Freedom of Navigation, <https://lki.lk/publication/freedom-of-navigation/> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

Law of the Sea, 2021, Freedom of Navigation, The Fletcher School, <https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-three/> (Erişim Tarihi: 07.03.2021).

⁷⁵⁷United Nations Convention on the Law of the Sea, s:53-58, https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim Tarihi: 07.09.2020).

⁷⁵⁸Department of Defence, 2019, Annual Freedom of Navigation Report, s: 1-6, <https://policy.defense.gov/Portals/11/Documents/FY19%20DoD%20FON%20Report%20FINAL.pdf?ver=2020-07-14-140514-643&timestamp=1594749943344> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Houck, J.W., Anderson, N.M. (2014), The US, China and Freedom of Navigation in the South China Sea, Washington University Global Studies Law Review, Vol 13, No 3, s: 441-452.

Altı çizilen bu noktalarla birlikte her ne kadar ABD, Güney Çin Denizi'nde Çin'in iddia ettiği üzere kendisini BM Deniz Hukuku nezdinde sınırlayan bir unsur olmadığını ifade etse de Çinli bir diplomat aşağıdaki ifadelerle seyrüsefer özgürlüğü kapsamında gerçekleştirilen operasyonlara bakışı ifade etmektedir:⁷⁵⁹

“Çin ve ABD arasındaki fark denizcilik özgürlüğü arasındaki fark değildir. Biz yalnızca Güney Çin Denizi'nde değil dünyanın geri kalan bölgelerinde de seyrüsefer özgürlüğünü destekliyoruz. Aradaki fark ABD'nin denizcilik özgürlüğünü bahane olarak kullandığını düşünmemizdir. ABD bu operasyonları kullanarak bölgede hareket ettirdiği gemi ve uçaklarla esasında Çin'in kıyı şeridini, adalarını ve resiflerini yakın bir şekilde gözlemlemektedir.”

Çinli diplomati destekler nitelikte Çin Dış İşleri Bakanlığı Sözcüsü Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki ilgili kıyı ülkelerinin navigasyon ve uçuş serbestliği faaliyetlerine olumlu baktıklarını ifade etmiş hiçbir ülkenin geçiş sırasında herhangi bir sorunla karşılaşmadığını vurgulayarak ABD'nin ise denizcilik özgürlüğü altında münhasır ekonomik bölge ihlali yapabildiğini savunmuştur.⁷⁶⁰ ABD donanma gemileri Curtis Wilbur, William P. Lawrence ve Lassen tarafından gerçekleştirilen ve Çin ile tartışmalara sebep olan operasyonlara iki devletin bakış açıları önemli noktalarda farklılaşmaktadır. Öncelikli olarak ABD ve Çin arasında kıyı devletlerinin Münhasır Ekonomik Bölgelerindeki belirli askeri faaliyetlerinin denizcilik özgürlüğü kapsamına girip girmeyeceği konusunda bir uzlaşma söz konusu değildir.⁷⁶¹ Bu anlaşmazlığın çözümüne dönük olarak deniz ortamını potansiyel olarak etkileyebilecek faaliyetler ve deniz bilimsel araştırmaları başlıklarında kategorilere gidilmiş

Etzioni, A. (2015), Freedom of Navigations: The US as the World's Policeman, *Armed Forces & Society*, s: 1-17, https://icps.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs1736/f/downloads/Etzioni_Freedom%20of%20Navigation%20AFS.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

⁷⁵⁹Kuok, L. (2016), The US FON Program in the South China Sea, Center for East Asia Policy Studies, Brookings Institute Policy Paper, No 9, s: 10-27, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/the-us-fon-program-in-the-south-china-sea.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

⁷⁶⁰Franckx, E. (2011), American and Chinese Views on Navigational Rights of Warships, *Chinese Journal of International Law*, s: 187-206.

O'Rourke, R. (2013), Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone (EEZ) Disputes Involving China: Issues for Congress, Congressional Research Service, R42784, s: 10-30.

⁷⁶¹Wirth, C. (2019), Whose 'Freedom of Navigation?' Australia, China, the US and the Making of Order in the 'Indo-Pacific', *The Pacific Review*, Vol 32, No 4, s: 475-504.

O'Rourke, R. (2018), Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone Disputes Involving China: Issues for Congress, Congressional Research Service, s: 24-43.

Congressional Research Service, 2021, US-China Strategic Competition in South and East China Sea: Background and Issues for Congress, s: 7-21.

olsa da bu adımlar belirgin bir uzlaşa yaratamamıştır.⁷⁶² Bir diğer önemli farklılık da “masum geçiş hakkı”⁷⁶³ ve “savaş gemilerinin özel hakları” konularında yaşanmaktadır. ABD savaş gemilerinin “masum geçiş hakkına” sahip olduğunu savunurken, Çin ise bayrak devletinin masum geçiş yapan savaş gemilerini yürütmesi halinde kıyı devletlerinden izin alması gerektiğini kendi iç hukukunca zorunlu kılmaktadır.⁷⁶⁴

Söz konusu farklılıklardan da anlaşılacağı üzere seyrüsefer özgürlüğü gerek ABD ve Çin’in Güney Çin Denizi politikalarında gerekse de ikili ilişkilerinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu doğrultuda ABD’nin bu operasyonları hangi noktalarda ve ne şekilde gerçekleştirdiği sorusu öne çıkmaktadır. Esasen FON Operasyonları ABD Savunma Bakanlığı ve Dış İşleri Bakanlığı kapsamında ele alınmaktadır. Askeri birimlerin operasyonel ve bölgeye dönük iddialar kapsamında ortaya konulan eylemleri ve diplomatik protestoları kapsamakla birlikte söz konusu operasyonlar, denizlerde istikrarı ve uluslararası hukukun çizdiği sınırları koruma hedefleri ile hareket etmektedir. Altı çizilen bu hedefler doğrultusunda bölgede gerçekleştirilen operasyonlarda “denizlerin özgürlüğünü kısıtlayacak aşırı denizcilik iddialarının” önüne geçme doğrultusunda hareket edildiği ifade edilmekte ve bu doğrultuda bilhassa Başkan Obama döneminde ortaya konulan Asya’ya Yöneliş stratejisi ile söz konusu operasyonların sıklaştırıldığı gözlenmektedir.⁷⁶⁵ Başkan Trump döneminde de üzerinde önemle durulan seyrüsefer özgürlüğü operasyonları aşağıdaki grafikte gösterildiği gibi giderek ivme kazanan bir hareket biçimi olmuştur.

⁷⁶²Rocher, S.B. (2016), Scientific Cooperation in the South China Sea, Center For Asian Studies Paper, No 82, s:6-24, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/av82_boisseau_du_rocher_scientific_cooperation_in_the_scs.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

⁷⁶³United Nations Convention on the Law of the Sea, s:26-36, https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim Tarihi: 07.09.2020). Vukovic, S. (2020), Halting and Reversing Escalation in the South China Sea: A Bargaining Framework, Global Policy, Vol 11, No 5, s: 598-605.

Zou, K. (2017), Navigation in the South China Sea: Why Still an Issue?The International Journal of Marine and Coastal Law, Vol 32, No 2, s: 243-267.

⁷⁶⁴Sakamoto, S. (2021), China’s New Coast Guard Law and Implications for Maritime Security in the East and South China Seas, Hard National Security Choices, <https://www.lawfareblog.com/chinas-new-coast-guard-law-and-implications-maritime-security-east-and-south-china-seas> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

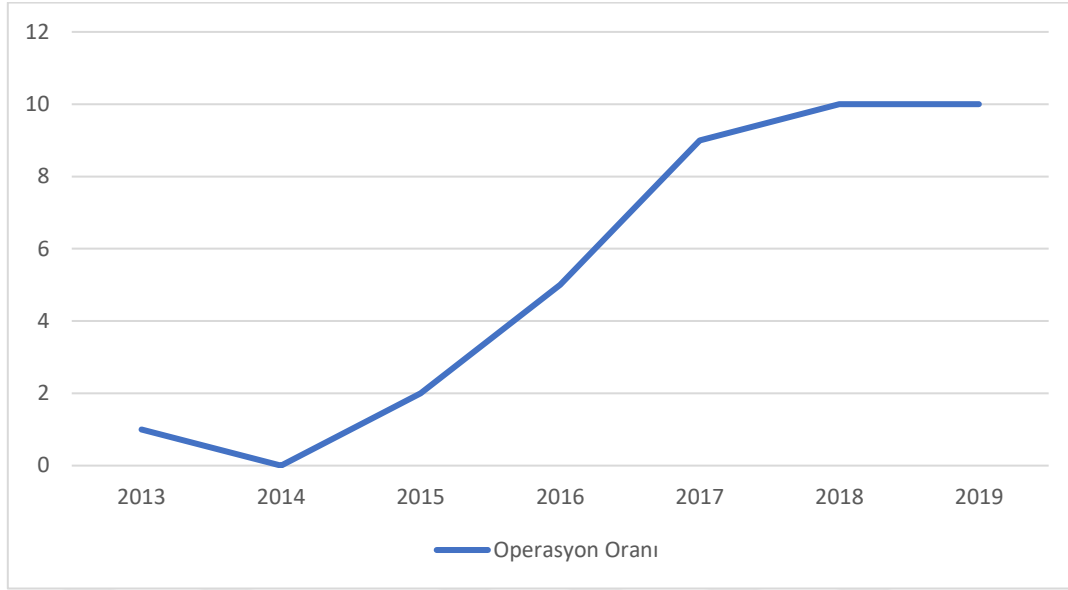
Congressional Research Service, 2021, US-China Strategic Competition in South and East China Sea: Background and Issues for Congress, s: 7-21.

Colin, S. (2016), China, The US and the Law of the Sea, Current Affairs: China Perspectives, s: 57-62, <https://journals.openedition.org/chinaperspectives/6994?file=1> (Erişim Tarihi: 09.07.2020).

⁷⁶⁵Danish Institute for International Studies, 2016, The South China Sea: A Breeding Ground for Geopolitical Rivalry?, Report No 6, s: 45-53.

McDevitt, M. (2014), The South China Sea: Assessing US Policy and Options for the Future, A CNA Occasional Paper, s: 17-27, https://www.cna.org/cna_files/pdf/iop-2014-u-009109.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Grafik 8:Yıllara Göre ABD Seyrüsefer Özgürlüğü Operasyonları⁷⁶⁶

ABD'nin bölgede giderek artan söz konusu faaliyetleri savaş gemilerinin de masum geçişini talep eden ve dolayısıyla kıyı devletlerinin geçiş hususunda bilgilendirilmelerini zorunlu görmeyen bir bakış açısı ile ele alınmaktadır. Bu noktada bölgesel olarak bakıldığında bu operasyonların stratejik olarak hedeflendiği şekli ile “aşırı taban çizgileri” veya “deniz dışlama bölgeleri” talep edilen alanlara dönük olarak yapıldığı gözlenmektedir.⁷⁶⁷ Altı çizilen alanlarda yapılan operasyonlar bir taraftan “denizlerde aşırı iddiaların kabul edilmediği” mesajı ile uluslararası hukukun korunması teması ile savunulurken, diğer taraftan Çin'in bölgede dengelenmesi adına atılan önemli adımlardan biri olma niteliğini korumaktadır.⁷⁶⁸ ABD açısından seyrüsefer özgürlüğü operasyonlarının hedefini de ortaya koyan bu iki işlev, bölgede odaklanılan alanlar üzerinden de görülebilmektedir. Aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere ABD'nin seyrüsefer

⁷⁶⁶ US Department of Defence, DOD Annual Freedom of Navigation Reports, <https://policy.defense.gov/OUSDP-Offices/FON/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Asia Maritime Transparency Initiative, Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Department of Defence Report to Congress Annual Freedom of Navigation Report Fiscal Year 2019, <https://policy.defense.gov/Portals/11/Documents/FY19%20DoD%20FON%20Report%20FINAL.pdf?ver=2020-07-14-140514-643&timestamp=1594749943344> (Erişim Tarihi: 08.12.2020).

⁷⁶⁷ O'Rourke, R. (2018), Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone Disputes Involving China: Issues for Congress, Congressional Research Service, s: 24-43.

⁷⁶⁸ Burgess, S. (2020), Confronting China's Maritime Expansion in the South China Sea, Journal of Indo Pacific Affairs, s: 112-130, <https://media.defense.gov/2020/Aug/31/2002488087/-1/-1/1/BURGESS.PDF> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Briller, D. (2018), Reassessing the US Freedom of Navigation Program in a Complex Competitive Environment, US Department of State Report, s: 4-18, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/1077869.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

operasyonlarında en fazla odaklandığı alanlar bölgede Çin ve Filipinler, Tayvan ve Vietnam arasında egemenlik ihtilafına konu olan alanlardır.

Tablo 26: Güney Çin Denizi ABD Seyrüsefer Özgürlüğü Operasyonları Bölgesel Dağılım⁷⁶⁹

YIL	BÖLGE	SAYI
2013	Filipinler Denizi	1
2014	-	-
2015	Triton ve Spratly Adaları	2
2016	Fiery Cross Resifi, Paracel Adaları, Spratly Adaları	5
2017	Paracel Adaları, Spratly Adaları, Güney Çin Denizi (MEB)	9
2018	Paracel Adaları, Spratly Adaları, Güney Çin Denizi (MEB)	10
2019	Paracel Adaları, Spratly Adaları, Scarborough Kumsalı, Mischief Resifi,	9
2020	Fiery Cross Resifi, Paracel Adaları, Spratly Adaları, Johnson Resifi	7

Bu alanlarda gerçekleştirilen operasyonlarla birlikte Başkan Obama döneminde altı çizilen Asya'ya Yöneliş stratejisinin müttefik ayağını destekleme noktasında da etkin bir adım atılırken, bu adımların işlevi Savunma Bakanlığı Sözcüsü tarafından şu ifadelerle ortaya konmuştur:⁷⁷⁰

⁷⁶⁹US Department of Defence, DOD Annual Freedom of Navigation Reports, <https://policy.defense.gov/OUSDP-Offices/FON/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

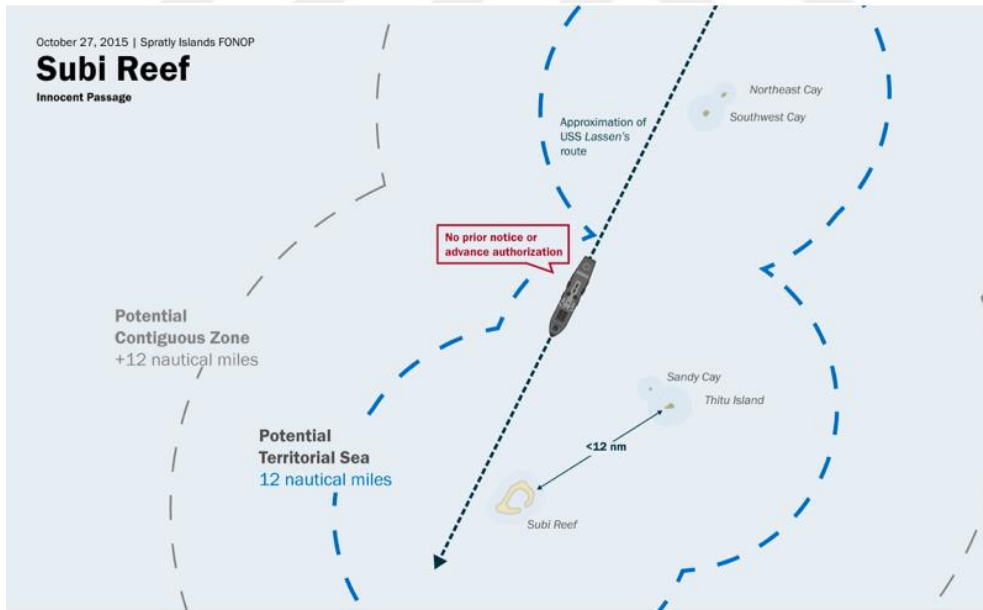
Asia Maritime Transparency Initiative, Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

⁷⁷⁰ US Department of State, 2016, Daily Press Briefing, Washington DC, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/dpb/2016/05/257074.htm> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

“Savunma Bakanlığı Güney Çin Denizi’ne, özellikle de Spratly Adaları’ndaki Fiery Cross Reef bölgesinde, uluslararası hukuk kapsamında tüm devletlerin hak ve özgürlüklerini korumak ve bazı davacıların aşırı deniz iddialarına itiraz etmek için seyir özgürlüğü operasyonu gerçekleştirmiştir. Güney Çin Denizi’nde bu aşırı deniz iddiaları ABD ve tüm devletlerin kullanım hakkına sahip olduğu seyir hakkını kısıtlaması dolayısıyla Deniz Hukuku Sözleşmesi ile tutarsızdır. Operasyon sırasında bir ABD donanma yüzey gemisi Çin’in işgal ettiği ancak Tayvan, Filipinler ve Vietnam’ın da talepte bulunduğu yüksek gel git özelliğe sahip olan Fiery Cross Resifi’nin 12 deniz mili içinden masum geçiş hakkı kullanılarak yapılmış ve hiçbir davacıya haber verilmemiştir.”

Ortaya konulan bu tespitlerle birlikte Başkan Obama döneminden Başkan Trump dönemine seyrüsefer özgürlüğü operasyonları artarak devam etmiş ve stratejik bir adım olarak etkinlikleri ve nitelikleri arttırılmıştır. Söz konusu operasyonların güzergâh seçimlerinin ABD açısından anlamı ise aşağıda birkaç FON operasyonu üzerinden incelenmektedir.

Harita 22: 2015 ABD FON Operasyonu⁷⁷¹

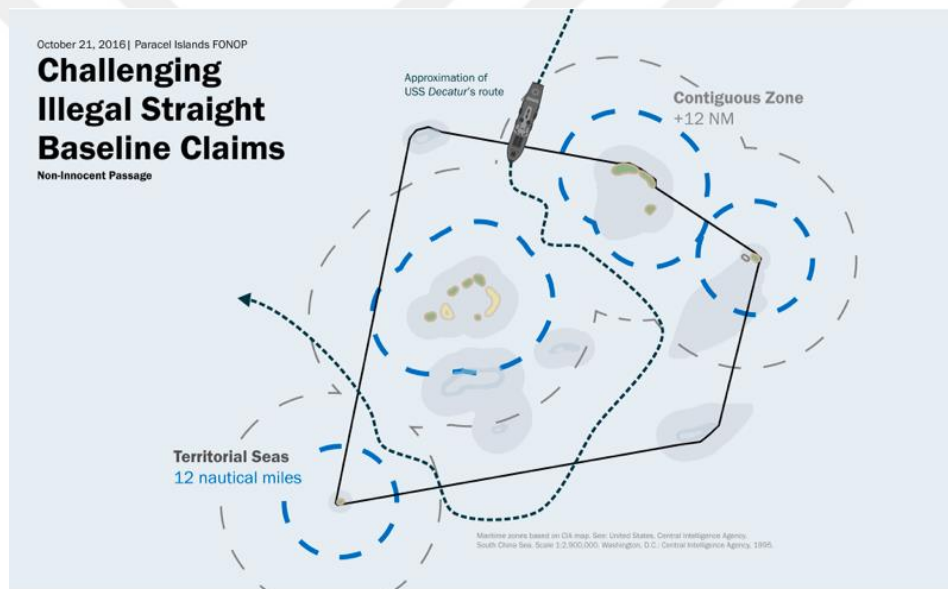
Savunma Bakanlığı tarafından 2015 yılında gerçekleştirilen ve yukarıda ana güzergâhı gösterilen operasyona dair altı çizilen uluslararası hukuk ve bölge devletlerinin egemenlik

⁷⁷¹Freund, E. (2017), Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi:07.09.2020).

Glasser, B.S. (2016), Mischief Reef: President Trump’s First FONOP?, Center for Strategic and International Studies, <https://www.csis.org/analysis/mischief-reef-president-trumps-first-fonop> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

iddiasında olduğu alanlar vurgusunu, ABD'nin Güney Çin Denizi'ne yönelik gerçekleştirdiği diğer operasyonlarda da görmek mümkündür. *Diplomatik iletişim, operasyonel adımlar ve iki/çok taraflı istişarelerle*⁷⁷² gerçekleştirildiği ifade edilen ve masum geçiş hakkına vurgu ihtiva eden ve söz konusu operasyonların yanı sıra Çin'in aşırı düztaban iddialarına meydan okuma olarak yorumlanan⁷⁷³ eylemler de gerçekleştirilmektedir. Bu operasyonların Çin'e karşı bir meydan okuma olduğu yorumu ise 2016 yılında gerçekleştirilen seyrüsefer operasyonunun güzergâhı üzerinden okunabilmektedir. Aşağıdaki haritada gösterildiği üzere söz konusu güzergâhın Çin'in 1996 yılında kurduğu ve Paracel Adaları'nın tamamını çevreleyen düztaban çizgilerini kapsaması, ABD'nin Pekin tarafından altı çizilen egemenlik iddiasını tanımadığını gösteren önemli bir adım olarak ortaya konmaktadır.⁷⁷⁴

Harita 23: 2016 ABD FON Operasyonu⁷⁷⁵

⁷⁷²Freund, E. (2017), Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, Belfer Center for Science and International Affairs Report, Harvard Kennedy School, <https://www.belfercenter.org/publication/freedom-navigation-south-china-sea-practical-guide> (Erisim Tarihi: 09.08.2020).

⁷⁷³Congressional Research Service, 2021, US-China Strategic Competition in South and East China Sea: Background and Issues for Congress, s: 7-21.

German Institute for Global and Area Studies, 2020, South China Sea 'Lawfare': Fighting over the Freedom of Navigation, GIGA Focus Asien No 5, <https://www.giga-hamburg.de/en/publications/20691035-south-china-lawfare-fighting-over-freedom-navigation/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Smith, J.M. (2021), Biden Must Keep Challenging China on Freedom of Navigation, Foreign Policy, <https://foreignpolicy.com/2021/02/16/biden-south-china-sea-spratlys/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

⁷⁷⁴US Department of Defence, 2017, Freedom of Navigation Program, <https://policy.defense.gov/Portals/11/DoD%20FON%20Program%20Summary%202016.pdf?ver=2017-03-03-141350-380> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

US Naval War College Report, 2020, US FONOPs in the South China Sea: Whose Lane is it Anyway? <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1105299.pdf> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

⁷⁷⁵Freund, E. (2017), Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi:07.09.2020).

2017 yılında gerçekleştirilen bir diğer operasyonda ise Spratly Adaları'nda Mischief Resifi güzergâhında navigasyon özgürlüğü temalı bir hareket tarzı ortaya konmuş ve aynı zamanda bölgede bir tatbikat da gerçekleştirilmiştir.⁷⁷⁶ Söz konusu tatbikatı ve izlenen güzergâhı diğerlerinden ayıran ise başta Çin olmak üzere Vietnam, Filipinler ve Tayvan'ın egemenlik iddiasında bulunduğu bölgelere dönük herhangi bir rota izlenmemiş olmasıdır. Diğer iki operasyonda görüldüğü üzere ABD bölgedeki seyrü sefer özgürlüğü noktasında takip ettiği güzergâhlarda egemenlik iddialarına meydan okuma ve dolayısıyla bu iddialar karşısında bir pozisyon alma hedefi doğrultusunda hareket etmiştir. Her ne kadar Pentagon tarafından operasyonun amacı açıklanmamış olsa da diğerlerinden farklı olarak egemenlik iddiasında olunan noktalardan hareket edilmemesi ve 12 deniz mili içinde masum geçişe uygun olmayan şekilde yelken açılması olası yasadışı karasularının varlığına bir meydan okuma olarak ele alınmıştır.⁷⁷⁷ Ortaya konulan bu tespitle birlikte aşağıdaki iki harita üzerinden bir bütün olarak ABD'nin FON Operasyonları incelenecek olursa bölgedeki aşırı egemenlik iddialarına meydan okumanın yanı sıra stratejik önceliklerin de etkili olduğu gözlenmektedir. Kilit noktaları olarak ele alabileceğimiz Spratly Adaları'ndaki Subi Resifi, Fiery Cross Resifi, Mischief Resifi ve Güney Çin Denizi'nin kuzeydoğu kesimindeki Scarborough Kumsalı bölgenin tamamının gözlemlenmesi noktasında dört noktalı bir takımyıldızını temsil etmektedir.⁷⁷⁸ Dolayısıyla ABD'nin bu alanların yakınlarında gerçekleştireceği operasyonlar jeo-startejik etkinliği doğrultusunda etkin birer mesaj olarak öne çıkmaktadır.

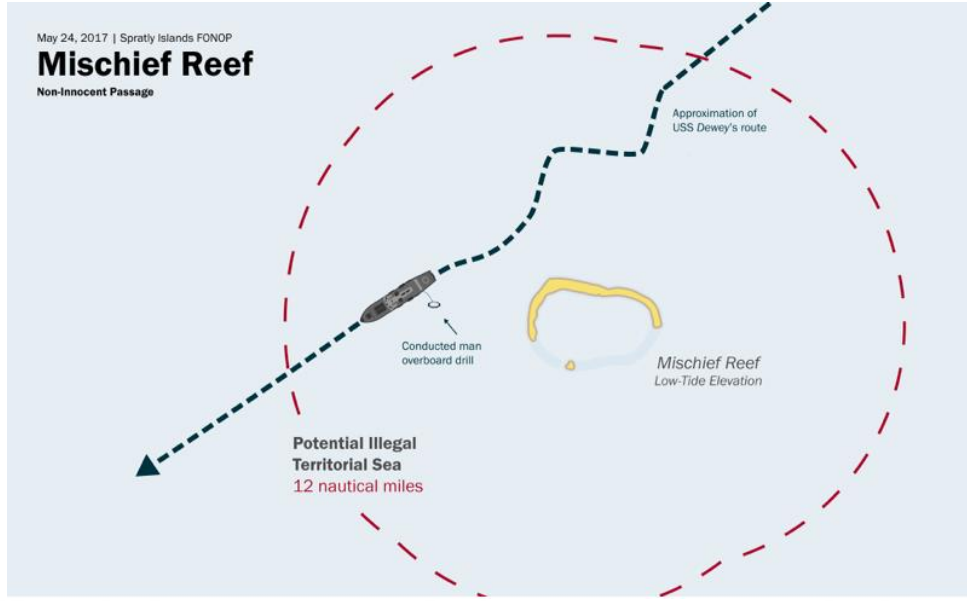
Harita 24: 2017 Mischief Resifi FON Operasyonu⁷⁷⁹

⁷⁷⁶Panda, A. (2018), China Condemns US FONOP Near Mischief Reef in the South China Sea, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2018/03/china-condemns-us-fonop-near-mischief-reef-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

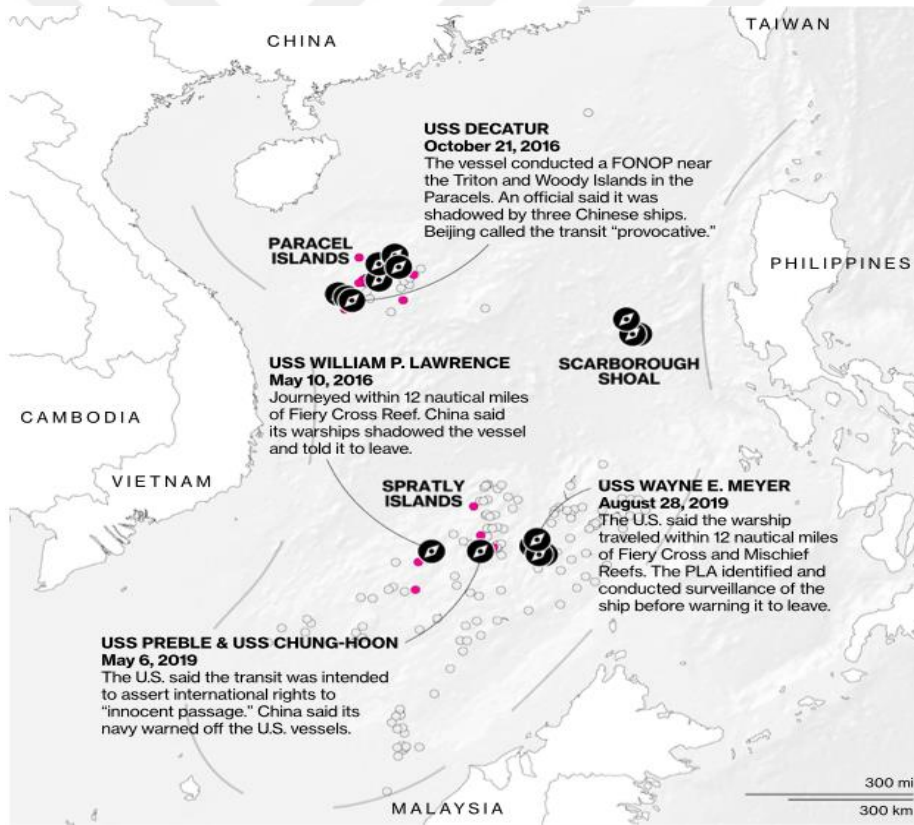
⁷⁷⁷Smith, J.M. (2017), Freedom of Navigation: A Critical Security Imperative, Observer Research Foundation, <https://www.orfonline.org/research/freedom-of-navigation-a-critical-security-imperative/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

⁷⁷⁸Vuving, A.L. (2017), South China Sea Strategies: Determining China's Next Move in the Region, Indo Asia Pacific Defence Forum, Vol 41, No 3, s: 26-31, <https://seasresearch.wordpress.com/2017/01/05/south-china-sea-strategies-determining-chinas-next-move-in-the-region/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

⁷⁷⁹Freund, E. (2017), Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, Belfer Center for Science and International Affairs Report, Harvard Kennedy School, <https://www.belfercenter.org/publication/freedom-navigation-south-china-sea-practical-guide> (Erişim Tarihi: 09.08.2020).

Harita 25: FON Operasyonlarına Bütünsel Bakış⁷⁸⁰

⁷⁸⁰Leigh, K., Martin, P., Leung, A. (2020), Troubled Waters: Where the US and China Could Clash in the South China Sea, Bloomberg, <https://www.bloomberg.com/graphics/2020-south-china-sea-miscalculation/> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Vuving, A.L. (2017), South China Sea Startegies: Determining China's Next Move in the Region, Indo Asia Pacific Defence Forum, Vol 41, No 3, s: 26-31, <https://seasresearch.wordpress.com/2017/01/05/south-china-sea-strategies-determining-chinas-next-move-in-the-region/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

Seyrüsefer özgürlüğü çerçevesinde ortaya konulan operasyonların yanı sıra ABD açısından önemli olan bir diğer stratejik yaklaşım ise bölgede gerçekleştirilen devriye ve tatbikatlar olmuştur. Bölgedeki askeri varlığın artırılması amacına dönük olarak da önemli birer girişim olarak ele alınan bu adımlar müttefikleri güvence altına almanın yanı sıra diğer devletleri de iş birliğine teşvik etme hedefine dönük olarak uygulanmaktadır.⁷⁸¹ Altı çizilen bu noktalarla birlikte amfibi saldırı gemileri (USS Wasp, USS Essex, USS Boxer başta olmak üzere), nükleer enerjili saldırı denizaltıları, uçak gemileri (USS Abraham Lincoln, USS Ronald Reagan, USS John C. Stennis başta olmak üzere) ve stratejik bombardıman uçakları ile bölgede devriye faaliyetleri ve tatbikatlar yapılmaktadır.⁷⁸² Kullanılan bu mühimmatlarla birlikte bilhassa Spratly Adaları ve Scarborough Kumsalı güzergâhlarına odaklanılırken, devriye güzergâhları ABD'nin Güney Çin Denizi'nde bir bütün olarak seyrüsefer operasyonları kapsamında ortaya koyduğu hedeflerini koruduğunu göstermektedir. Bu hedeflerin önemli bir maddesi olan Çin'in “aşırı egemenlik iddialarının” bertaraf edilmesi ilkesi aşağıdaki haritada da gösterildiği üzere 2019 yılında USS Ronald Reagan ve USS Boxer ortaklığında gerçekleştirilen bir devriye operasyonu üzerinden okunabilmektedir.

Harita 26: 2019 USS Ronald Reagan Devriye Operasyon Güzergâhı⁷⁸³

⁷⁸¹Gholz, E., Friedman, B., Gjoza, E. (2019), Defensive Defense: A Better Way to Protect US Allies in Asia, The Washington Quarterly, Vol 42, No 4, s: 171-189

Singer A. (2020), Obama, Trump and Xi: Three South China Sea Strategies in the US-China Battle for Global Hegemony, CMC Senior Theses, s: 15-53.

⁷⁸²America's Navy, 2021, US Navy Carriers Keep Freedom Safe,

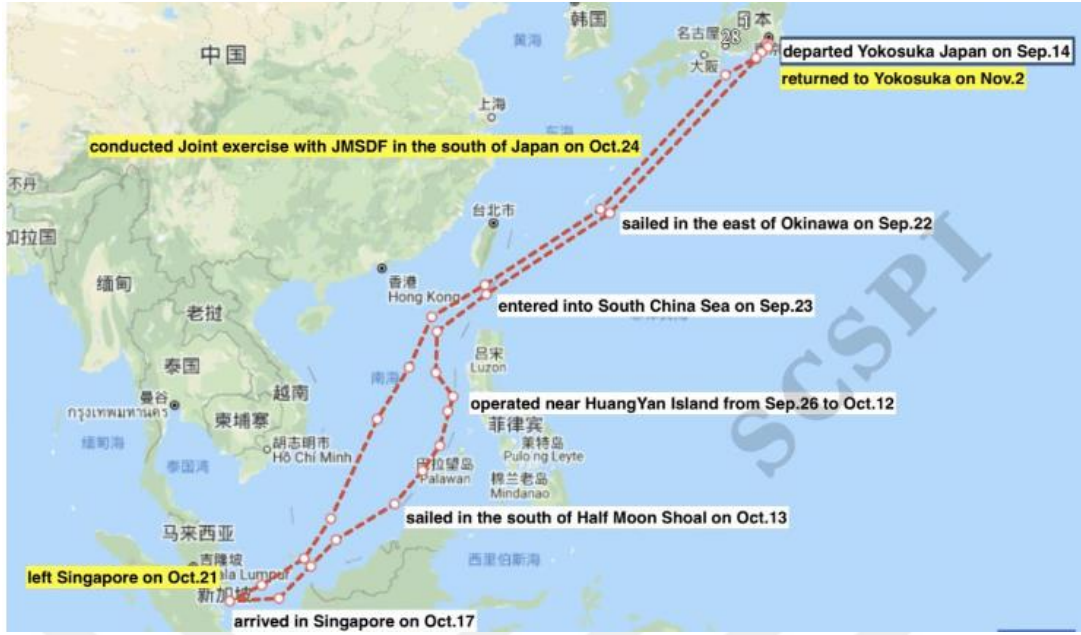
<https://www.navy.mil/Resources/Blogs/Detail/Article/2237017/us-navy-carriers-keep-freedom-safe/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

The South China Sea Strategic Situation Probing Initiative, 2020, s: 10-35, An Incomplete Report on US Military Activities in the South China Sea in 2019,

http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/an_incomplete_report_on_us_military_activities_in_the_south_china_sea_in_2019_0.pdf (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

⁷⁸³The South China Sea Strategic Situation Probing Initiative, 2020, An Incomplete Report on US Military Activities in the South China Sea in 2019, s: 10

35, http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/an_incomplete_report_on_us_military_activities_in_the_south_china_sea_in_2019_0.pdf (Erişim Tarihi: 09.08.2020).

Devriye operasyonları kapsamında atılan bu adımları yoğunluk ve mühimmat çeşitliliği açısından bölgedeki tatbikatlarda da görmek mümkündür. Sualtı saldırı ve savunma, hava muharebe ve savunma, özel operasyonlar, siber uzay operasyonları yüzey savaşı, mayın karşı tedbir, denizalanı farkındalığı, insani yardım/afet yardımı ve deniz hukuku uygulama gibi temaları⁷⁸⁴ içeren söz konusu tatbikatlar başta ASEAN üye devletleri olmak üzere Japonya, Hindistan, Kanada ve Avustralya gibi bölge dışı devletleri de içermektedir.⁷⁸⁵ Bölge içi ve dışından müttefik devletlerle askeri tatbikatları deniz kooperatif savaşı ve denizaltı karşıtı savaş gibi tanımlamalarla ele alan ABD'nin, Başkan Obama döneminden Başkan Trump dönemine söz konusu tatbikatlarda bilhassa da FON operasyonları çerçevesinde ele alınanlarda içerik ve katılımcı açısından genişlemeye gittiği gözlenmektedir.⁷⁸⁶ Ortaya çıkan bu genişlemeye Filipinler ve ABD arasında düzenli olarak

⁷⁸⁴US Department of Defence, 2015, The Asia Pacific Maritime Security Strategy: Achieving US National Security Objectives in a Changing Environment, s: 10-33, https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/NDAA%20A-P_Maritime_Security_Strategy-08142015-1300-FINALFORMAT.PDF (Erişim Tarihi: 08.09.2020).

The South China Sea Strategic Situation Probing Initiative, 2019, 2019 US Military Exercises in the South China Sea and Neighboring Areas, s: 3-22, http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/2019_us_military_exercises_in_the_south_china_sea_and_neighboring_areas.pdf (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

⁷⁸⁵Congressional Research Service, 2020, Indo Pacific Strategies of US Allies and Partners: Issues for Congress, s:5-19, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R46217> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Kembara, G. (2018), Partnership for Peace in the South China Sea, Center for Strategic and International Studies, Working Paper Series, s: 3-15, <https://www.csis.org/working-paper-series/partnership-for-peace-in-the-south-china-sea> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

⁷⁸⁶US Department of Defence, DOD Annual Freedom of Navigation Reports, <https://policy.defense.gov/OUSDP-Offices/FON/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

gerçekleştirilen Balikatan Tatbikatına 2019 yılında ilk kez Avustralya'nın da katılması önemli bir örnek olarak öne çıkmaktadır.⁷⁸⁷ Benzer şekilde yine aynı yıl Japonya ABD ve Filipinler ortaklığında gerçekleştirilen Kamandag Tatbikatı'na katılmış, olası bir saldırı ve saldırı sonrası tıbbi tahliye ve afet yardım adımları ele alınmıştır.⁷⁸⁸ Bölgesel tatbikatlardan biri olan Suda Hazırlık ve İş Birliği Tatbikatları (Cooperation Afloat Readiness and Training/CARAT) ise 1995 yılından bugüne yapılmakta olup, ilk kez 2012 yılında Filipinler, Tayland, Singapur ve Malezya'nın katılımı ile gerçekleştirilmiştir.⁷⁸⁹

Bununla birlikte Terörizme Karşı Güneydoğu Asya İş Birliği Tatbikatları da (Southeast Asia Cooperation Against Terrorism/SEACAT) bölgede üzerinde durulan adımlardan biridir. 2002 yılında uygulanmaya başlanan bu tatbikatlar 2012 yılı ile birlikte bölgesel donanmalar ve sahil güvenlik güçleri arasında eğitim kapsamının genişletilmesi amacıyla yeniden ele alınmıştır.⁷⁹⁰ Söz konusu operasyonlar Tuğamiral Gabrielson tarafından şu ifadelerle tanımlanmıştır:⁷⁹¹

“SEACAT, deniz kaçakçılığı, korsanlık ve denizlerdeki diğer yasadışı faaliyetlerin ortak zorluklarını ele almak için anlamlı diyalog, bilgi paylaşımı ve pratik eğitim için ülkeleri bir araya getirmektedir. Operasyonlar güveni arttırmaya yardımcı olmakta, bilgi paylaşım yeteneğini geliştirmekte iş birliği becerilerini ve dostlukları derinleştirmektedir. Modern tehditler sınırları görmezden gelirken, bu pratik uygulamalar bilginin ne zaman ve ne şekilde paylaşılacağına karar verme hususunda uluslara saygı gösterir; nasıl iş birliği yapılacağına odaklanarak ordu, sahil güvenlik ve kanun uygulayıcı ortaklarımızın becerilerini geliştirir.”

Asia Maritime Transparency Initiative, Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Department of Defence Report to Congress Annual Freedom of Navigation Report Fiscal Year 2019, <https://policy.defense.gov/Portals/11/Documents/FY19%20DoD%20FON%20Report%20FINAL.pdf?ver=2020-07-14-140514-643&timestamp=1594749943344> (Erişim Tarihi: 08.12.2020).

⁷⁸⁷Australian Government Department of Defence, 2019, ADF and Military Partners Train in Humanitarian Relief During Balikatan 19, <https://news.defence.gov.au/media/media-releases/adf-and-military-partners-train-humanitarian-relief-during-balikatan-19> (Erişim Tarihi: 09.03.2020).

⁷⁸⁸US Embassy in the Philippines, 2019, US, Philippines and Japanese Forces Conclude Exercise KAMANDAG 3, <https://ph.usembassy.gov/us-philippine-and-japanese-forces-conclude-exercise-kamandag-3/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

⁷⁸⁹Commander US Pacific Fleet, 2012, US Navy Royal Cambodian Navy Kick off CARAT 2012, <https://www.cpf.navy.mil/news.aspx/010035> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

⁷⁹⁰Commander, U.S. 7th Fleet, Indo Pacific Nations Participate in 18th SEACAT Exercise, Article View, <https://www.c7f.navy.mil/Media/News/Display/Article/1938187/indo-pacific-nations-participate-in-18th-seacat-exercise/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

⁷⁹¹Commander, U.S. 7th Fleet, 2017, Southeast Asia Cooperation and Training Enhances Cooperative Maritime Security in South and Southeast Asia, Article View, <https://www.c7f.navy.mil/media/news/display/article/1285040/southeastasia-cooperation-and-training-enhances-cooperative-maritime-security/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Bölge açısından oldukça önemli olan bir diğer tatbikat ise Tayland ile ortaklaşa gerçekleştirilen Cobra Gold operasyonlarıdır. 1982 yılından bugüne düzenli olarak gerçekleştirilen ve ABD-Tayland silahlı kuvvetleri arasındaki koordinasyonun iyileştirilmesini sağlamak hedefinin altını çizen söz konusu operasyon kapsamında uzun vadede müttefikler arası bağların kuvvetlendirilmesini de vurgulamaktadır. Cobra Gold tatbikatları sırasında kimyasal, biyolojik, nükleer ve radyolojik savaş eğitimi, küçük tekne ve helikopterleri içeren sahte askeri baskınlar, birleşik silah tatbikatları ve sivil nüfusu içeren tahliye uygulamaları gerçekleştirilen temel uygulamalardır.⁷⁹² Bölgede etkili olan diğer tatbikat ise Pasifik Kıyısı Tatbikatları (Rim of the Pacific/RIMPAC) olup, 1971 yılında ilk kez ABD, Birleşik Krallık, Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada'nın katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Diğer tatbikatlarda olduğu gibi aktif katılımcı ya da gözlemci statüsünde bir araya gelen devletler Pasifik Kıyısı silahlı kuvvetleri arasında iş birliğinin ve koordinasyonun artırılması hedefine dönük olarak hareket etmektedir.⁷⁹³ Altı çizilen bu hedefle birlikte iki yılda gerçekleştirilmekte olan RIMPAC Tatbikatına 2012 yılında ilk kez Çin, Rusya, Hindistan, Filipinler ve Meksika da dâhil olmuştur.⁷⁹⁴ Bölgede gerçekleştirilen tatbikatlar ana hatları ile bu şekilde öne çıkarken, 2010 yılından 2020 yılına uzanan süreçte aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere kapsam ve nitelik açısından genişlemeye gidilmiştir. Bu doğrultuda Deniz Kuvvetleri ve Hava Kuvvetlerinin etkisi baskın olmakla birlikte ordu kuvvetleri, deniz piyadeleri, sahil güvenlik ve silahlı kuvvetlerin de rolleri çeşitlendirilirken, 2019 yılında iki uçak gemisi bölgeye konuşlandırılmış ve 2021 yılına dek üç uçak gemisinin daha konuşlandırılması ön görülmüştür.⁷⁹⁵

Tablo 27: 2010-2020 ABD Güney Çin Denizi ve Yakınlarındaki Tatbikatlar⁷⁹⁶

⁷⁹²US Army, 2020, Cobra Gold 20: The 39th Iteration of Cobra Gold Concludes with a Combined Arms-Live Fire Exercise and Closing Ceremony, https://www.army.mil/article/233549/cobra_gold_20_the_39th_iteration_of_cobra_gold_concludes_with_a_combined_arms_live_fire_exercise_and_closing_ceremony (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁷⁹³Commander US Pacific Fleet, 2020, RIMPAC 2020, <https://www.cpf.navy.mil/rimpac/2020/rimpac-2020-electronic-press-kit.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

⁷⁹⁴Naval Technology, 2012, RIMPAC 2012: Participating Vessels by Country, <https://www.naval-technology.com/features/featurerimpac-2012-vessels-aircraft-countries/> (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

⁷⁹⁵The South China Sea Strategic Situation Probing Initiative, 2020, An Incomplete Report on US Military Activities in the South China Sea in 2019, s: 8-16, http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/an_incomplete_report_on_us_military_activities_in_the_south_china_sea_in_2019_0.pdf (Erişim Tarihi: 09.08.2020).

⁷⁹⁶Tatbikatlara katılımı yalnızca Güney Çin Denizi'nde Egemenlik İhtilafında olan devletlerin bilgisine yer verilmiştir. Tatbikat yer ve ortaklık bilgileri için: US Navy, Commandar US Pacific Fleet, <https://www.cpf.navy.mil> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

Yıl	Operasyon	Ülkeler	Bölge
2010	RIMPAC	İhtilaflı Ülkelerden Katılım Yok	Pearl Harbor
2012	RIMPAC	Filipinler	Kaneohe Körfezi, Havai Deniz Piyadeleri Üssü
2014	RIMPAC	Çin, Filipinler	Havai Adaları
2016	RIMPAC	Çin, Filipinler, Malezya	Pearl Harbor
2018	RIMPAC	Malezya, Filipinler, Vietnam	Havai Adaları
2020	RIMPAC	Filipinler	Havai Adaları
2010	COBRA GOLD	İhtilaflı Ülkelerden Katılım Yok	Tayland
2011	COBRA GOLD	Malezya Gözlemci Statüsünde: Çin	Tayland
2012	COBRA GOLD	Malezya	Tayland
2013	COBRA GOLD	Malezya	Tayland
2014	COBRA GOLD	Çin, Malezya	Tayland
2015	COBRA GOLD	Çin, Malezya	Tayland
2016-2020	COBRA GOLD	Malezya	Tayland
2011	SEACAT	ASEAN Üyeleri (Filipinler, Bruney, Endonezya, Malezya, Singapur, Tayland)	Sulu Denizi ve Zamboango Yarımadası
2012	SEACAT	ASEAN Üyeleri	-
2013	SEACAT	ASEAN Üyeleri	Changi Deniz Üssü, Singapur
2014-2020	SEACAT	ASEAN Üyeleri	Başlangıç: Singapur, Sonraki Rota: Malakka Boğazı, Andaman Denizi ve

			Güney Çin Denizi
2011	CARAT	Malezya, Filipinler	Başlangıç: Singapur, Rota: Güney Çin Denizi
2012	CARAT	Malezya, Filipinler	Kamboçya, Sihanoukville
2013	CARAT	Malezya, Filipinler	Malezya, Kuantan
2014	CARAT	Malezya, Filipinler	Kamboçya, Sihanoukville
2015	CARAT	Malezya, Filipinler	Malezya, Kuantan
2016	CARAT	Malezya, Filipinler	Singapur
2017	CARAT	Malezya, Filipinler	Tayland, Sattahip
2018	CARAT	Malezya, Filipinler	Doğu Timor, Hera
2019	CARAT	Malezya, Filipinler	Bangladeş, Chattogram
2020	CARAT	Malezya, Filipinler	Güney Çin Denizi

Listelenen tatbikatlar göstermektedir ki Güney Çin Denizi'nde ve bölgeyi çevreleyen alanlarda ilgili devletlerle gidilecek ortak harekâtlar yoğunlaşmaktadır. Bu noktada bölgede müttefiklerin kuvvetlendirilmesi yalnızca ABD'nin ihtilafı alanlardaki varlığına meşru bir zemin kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda Çin'in dengelenmesi noktasında da oldukça kritiktir.⁷⁹⁷ Altı çizilmesi gereken bir başka unsur ise tatbikat yapılan alanların bölgedeki ada zincirleri açısından da oldukça önemli oluşudur. Bu alanlarda bölgede ihtilaf halinde olan devletlerin yanı sıra Japonya ve Hindistan ile stratejik temasların üzerinde hassasiyetle durulmakta ve Çin'in hava ve donanma faaliyetlerindeki artışın altı çizilerek Birinci ve İkinci Ada Zincirlerinde etkinlik kurulması gerektiği vurgulanmaktadır.⁷⁹⁸ Söz konusu etkinliğin kurulması durumunda aşağıdaki haritada gösterildiği üzere Çin'in donanma kuvvetlerinin güzergâhında belirgin bir etkinlik sağlanmış olacaktır. Altı çizilen bu hedefle birlikte

⁷⁹⁷Putz, C. (2019), The Art of the Balance: Japan, China and the US, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2019/01/the-art-of-the-balance-japan-china-and-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

⁷⁹⁸Holmes, J.R., 2014, Defend the First Island Chain, US Naval Institute, <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2014/april/defend-first-island-chain> (Erişim Tarihi: 09.06.2020). Cropsey, S., Isomura, J., Conway, J. (2018), US-Japan Cooperation on Strategic Island Defence, Hudson Institute, s:6-28, <https://s3.amazonaws.com/media.hudson.org/files/publications/RyukyuFINAL.pdf> (Erişim Tarihi: 06.08.2020).

görülmektedir ki ABD'nin gerek Seyrüsefer Özgürlüğü Operasyonları gerekse de yürütülen ortak tatbikat ve harekâtları bölgesel olarak uzun vadeli stratejik bir yol haritasının göstergesidir. Bu doğrultuda aşağıdaki başlıkla birlikte altı çizilen göstergenin ikinci bileşeni olan ABD'nin askeri teknoloji ve eğitim açılarından bölgeye yaklaşımı üzerinde durulacaktır.

Harita 27: Çin'in Japonya Etrafındaki Donanma Seyri (Kırmızı Hat) ve Ada Zincirleri⁷⁹⁹

4.2.4. İş Birliği ve Gelişim Temaları ile Askeri Teknoloji ve Eğitim

Çatışmanın caydırılması, koşulların şekillendirilmesi ve müttefiklerin güvenliğinin sağlanması ağırlıklı olmak üzere uzun vadeli askeri teknolojinin ve dolayısıyla donanma kuvvetlerinin gelişimine odaklanan ABD stratejisinin odaklandığı araçlardan biri ADP-1 doktrini'dir. Bu yaklaşımla birlikte ulus iradesinin gerekirse zor kullanılarak bir düşmana/rakibe empoze edilebilme yeteneğinin geliştirilmesi öne çıkan hedef olurken, konvansiyonel kuvvetlerin geniş alan güvenliğinin sağlanmasının yanı sıra birleşik silah manevralarının oluşturulması atılan önemli adımlardandır.⁸⁰⁰ Altı çizilen adımlarla birlikte istihbarat, havacılık, mühendislik, piyade kuvvetleri de dâhil olmak üzere kara gücüne ait

⁷⁹⁹Nagao, S. (2015), Japan the US and India as Key Balancers in Asia, Center For Strategic and International Studies Paper, s: 1-8.

⁸⁰⁰US Department of Army, 2019, ADP 1-01: Doctrine Primer, https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/pdf/web/ARN18138_AD%201-01%20FINAL%20WEB.pdf (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

kuvvetlerin de eş zamanlı kullanımı esas alınmaktadır. Bu kullanımla birlikte hava ve füze saldırılarına karşı hava komutanlığı altında entegre edilmiş kara tabanlı radar ve füze sistemleri etkin hale getirilmekte ve Çin tarafından geliştirilen A2/AD teknolojisine karşı önemli bir savunma avantajı elde edilmeye çalışılmaktadır.⁸⁰¹ Çin'e karşı geliştirilmesi öngörülen söz konusu adımlar ABD Ordusu Hava ve Füze Savunma Komutanlığı'nca ele alınırken; ABD müttefikleri açısından ise bu ülkelerde savunma sistemlerinin konuşlandırılması, angajmanın sağlanması hedefine dönük olarak seyir, uçak ve balistik füzelere karşı ortak hareket edilmesi ve istihbarat paylaşımının yanı sıra askeri eğitimlerde de kendini göstermektedir.

Üzerinde durulan bu noktalarla birlikte anti-füze ve anti-hava kapasitesi Patriot füze sistemleri tarafından sağlanırken, balistik füze engellemeleri ise Yüksek İrtifa Alan Savunma Sistemi tarafından gerçekleştirilmektedir.⁸⁰² Bu sistem ilk kez 2013 yılında Güneydoğu Asya'da konuşlandırılırken; menzil açısının Spratly Adalarına, Scarborough Kumsalına ve Borneo kıyılarına yeterince erişememesi söz konusu sistemin kapasite arttırımı noktasında yeniden ele alınmasını gerekli kılmıştır. Hâlihazırda 300km'ye uzanan menzile sahip ABD kuvvetleri hassas vuruş sistemi olan Ordu Taktik Füze Sistemini (Army Tactical Missile System-ATACMS) kullanmakta olup, bu menzille Scarborough Kumsalının ve Spratly Adaları'nın doğu yarısını kapsayabilme, Paracel Adaları'na ve Vietnam üzerinden de Hainan Adaları'na uzanabilme etkinliğine sahiptir.⁸⁰³ Mevcut kapasitesinin 9 ila 12 kat arttırılması hedefi ile yeniden ele alınan bu sistemle birlikte bilhassa Çin'in A2/AD teknolojisine karşı mücadele etkinliğinin oluşturulması ve Batı Pasifik'teki ada zincirlerinde etkinliğin arttırılması hedeflenmektedir. Bu sistemlerin gelişimi doğrultusunda atılacak adımlarda ev sahibi ülkelerle iş birliği içerisinde hareket edilmesi gerektiğinin altı çizilirken, kıyı savunmasının da bu süreçte ele alınması gerektiği ifade edilmiştir.⁸⁰⁴

⁸⁰¹Kull, D.J. (2017), The Myopic Muddle of the Army's Operations Doctrine, US Army, Military Review, s:1-7, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVPUB-D110-3c96a86b5dd9a8d317a84c04df544390/pdf/GOVPUB-D110-3c96a86b5dd9a8d317a84c04df544390.pdf> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

⁸⁰²US Army, 2018, Army Air and Missile Defence 2028, s:8-17, https://www.smdc.army.mil/Portals/38/Documents/Publications/Publications/SMDC_0120_AMD-BOOK_Finalv2.pdf (Erişim Tarihi: 09.04.2020).

Bouchat, C.J. (2017), US Landpower in the South China Sea, Startegic Studies Institue and US Army War College Press, s: 22-38.

⁸⁰³A.g.e.s:25-31.

⁸⁰⁴Biddle, S., Oelrich, I. (2016), Future Warfare in the Western Pacific: Chinese Antiaccess/Area Denial, US Air Sea Battle and Command of the Commans in East Asia, *International Security*, Vol 41, No 1, s: 7-48.

Mastro, O.S. (2014), "China's Anti Access Area Denial Capabilities: Is American Rebalancing Enough", American Strategy and Purpose: Reflections on Foreing Policy and National Security in an Era of Change, Create Space Independent Publishing, s: 118-140.

ABD donanma kuvvetlerinin 1800'lere uzanan ve dolayısıyla oldukça eski bir tarihe dayanan kıyı savunması yaklaşımı, modernize edilmiş uzun menzilli gemi savar füzelerinin etkin şekilde kullanımını içerisine almakta ve yarı kapalı deniz ortamlarında deniz gücünün artırılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda karada konuşlandırılmış güçlerin sabit mevcudiyetinin korunarak, darboğazlarda daha fazla manevra özgürlüğünün oluşturulması ve bu yolla dost ve müttefik devletler için farklı erişim seçeneklerinin oluşturulmasının altı çizilmektedir.⁸⁰⁵ Yarı kapalı denizlerde atılan bu adımla birlikte hava ve deniz gücünün tamamlanacağı vurgulanırken, bölgede etkin olabileceği varsayılan bir diğer yöntem ise karaya dayalı saldırı füzelerinin konuşlandırılmasıdır. Bu konuşlandırma ile birlikte yalnızca kara düşman kuvvetlerine karşı bir etkinlik sağlanması değil aynı zamanda hava ve deniz savunmalarını destekleyecek olması dolayısıyla bir nevi kalkan görevi de görecektir. ABD donanma kuvvetlerinin gelişimi hedefine dönük olarak ele alınan bir diğer başlık ise Güney Çin Denizi'ne elektronik bir savaş (*electronic warfare*)⁸⁰⁶ biriminin yerleştirilmesi olmuştur.

2021 yılında hayata geçirilmesi öngörülen söz konusu adım doğrultusunda Hint Pasifik bölgesinde iki özel birimin oluşturulması ve bu oluşumun elektronik, siber ve hassas füze yapılanması ile desteklenmesi hedeflenmektedir.⁸⁰⁷ Bölgede atılması düşünülen bu adımın izlerini Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddialarına ABD'nin bakış açısındaki değişim üzerinden de okumak mümkündür. Zira ABD bölge devletlerinde ortaya atılan egemenlik iddiaları karşısında tarafsızlığını koruma mesajı verirken, bu mesaj Başkan Obama ve Trump dönemlerinde farklı bir boyut kazanarak gerek sözlü gerekse de donanma kuvvetlerinin kullanılması suretiyle bölgedeki "aşırı iddiaların" karşısında olunacağı ifade edilmiştir.⁸⁰⁸ Bilhassa Başkan Trump döneminde Dış İşleri Bakanı Pompeo tarafından sarf

RAND Cooperation, 2014, Developing a US Strategy for Dealing With China Now and into the Future, s:1-4, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_briefs/RB9800/RB9802/RAND_RB9802.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

⁸⁰⁵Koreing, M., Cimmino, J. (2021), Global Strategy 2021: An Allied Strategy for China, Scowcroft Center for Strategy and Security, Atlantic Council Strategy Papers, s:45-63.

Blackwill, R.D., Tellis, A.J. (2015), Revising US Grand Strategy Toward China, Council on Foreign Relations, Council Special Report, No 72, s: 18-23.

Tellis, A.J. (2013), Balancing Without Containment: A US Strategy for Confronting China's Rise, *The Washington Quarterly*, Vol 36, No 4, s: 109-124.

⁸⁰⁶Joint Publication of US Navy, Army and Air Force, 2012, Electronic Warfare, s:14-18, <https://fas.org/irp/doddir/dod/jp3-13-1.pdf> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Bouchat, C.J. (2017), US Landpower in the South China Sea, Strategic Studies Institute and US Army War College Press, s: 22-38.

⁸⁰⁷Nakamura, R., Hadano, T. (2020), US to Strengthen Electronic Warfare Abilities in South China Sea, Nikkei Asia, <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/South-China-Sea/US-to-strengthen-electronic-warfare-abilities-in-South-China-Sea> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

⁸⁰⁸Nguyen, P. (2016), Deciphering the Shift in America's South China Sea Policy, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 38, No 3, s: 389-421.

edilen “Güney Çin Denizi Pekin’in deniz imparatorluğu olmadığı ve açık deniz kaynaklarına yönelik iddialarının tamamen yasadışı olduğu”⁸⁰⁹ yönündeki ifadeleri ve bu mesaj sonrasında ABD donanma kuvvetlerinin Spratly Adaları boyunca serbest dolaşım operasyonu gerçekleştirmesi⁸¹⁰, Güney Çin Denizi’ndeki egemenlik iddiaları karşısında ABD’nin durduğu noktayı açıklar nitelikte olmuştur. Bu doğrultuda ABD yönetimi tarafından gündeme alınan elektronik harp yaklaşımı temelde şu noktalar doğrultusunda ele alınmaktadır:⁸¹¹

- Dost ve müttefik güçlerle iletişimin güvenli şekilde sağlanması,
- Taktik veri bağlantılarının, radar ve uydu için mikrodalga iletişimin güvenliği,
- Potansiyel hedefin etkin şekilde belirlenmesi ve yok edilmesi,
- İstihbarat etkinliğinin daha güvenli ve etkili hale getirilmesi.

Altı çizilen bu noktalarla birlikte aşağıdaki inografikte de gösterildiği üzere, ABD’nin elektronik harp vasıtası ile üç aşamada ilerleme kaydedebilme etkinliğine sahip olacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda elektronik harp tehdidin konumunun saptanması, zapt edilmesi ve etkisiz hale getirilmesi olmak üzere üç temel düzeyde ele alınmaktadır. Bu aşamaların ve dolayısı ile elektronik harp doktrininin ele alınmasının temel nedenlerinden biri ise kuşkusuz Çin’in bölgedeki A2/AD girişimleri ve bu doğrultuda inşa ettiği radar kurulumlarıdır. Mischief, Fiery Cross, Subi, Johnson ve Cuarteron Resifleri gibi önemli noktalara kurulan söz konusu radarlar hava operasyonlarının kolaylaştırılması ve dolayısıyla denizlerde etkinliğin kuvvetlendirilmesi doğrultusunda ele alınmaktadır.⁸¹² Güney Çin Denizi’nde kurulan yapay adaların da önemli niteliklerinden biri olan bu radar sistemleri ABD tarafından uzun vadede Çin’in bölgedeki konumunu daha da kuvvetli hale getirebilme olasılığı sebebi ile önemle ele alınmakta ve bu askeri kabiliyeti dengeleyebilecek karşı

Singer, A. (2020), Obama, Trump and Xi: Three South China Sea Strategies in the US-China Battle for Global Hegemony, CMC Senior Theses, s:15-53.

⁸⁰⁹Anh, M. (2020), South China Sea is not China’s Maritime Empire, Hanoi Times, <http://hanoitimes.vn/south-china-sea-is-not-chinas-maritime-empire-mike-pompeo-313455.html> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

⁸¹⁰Johnson, J., 2020, US Navy Sails Warship Near Disputed Islands in South China Sea for the First Time in 2020, Japan Times, <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/01/28/asia-pacific/us-navy-warship-disputed-islands-south-china-sea-first-2020/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021)

⁸¹¹ Congressional Research Service, 2020, Defence Primer: Electronic Warfare, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/IF11118.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

⁸¹² Noone, B.T. (2016), Electronic Warfare in the South China Sea, The Strategist, <https://www.aspistrategist.org.au/electronic-warfare-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Thayer, C.A. (2017), “Sovereignty Assertion in the South China Sea: Militarization and the Construction of Artificial Islands”, Islands and Rocks in the South China Sea, Library of Congress, s: 61-82.

Japan Ministry of Defence, 2021, China’s Activities in the South China Sea: China’s Development Activities on the Features and Trends in Related Countries, https://www.mod.go.jp/e/d_act/sec_env/pdf/ch_d-act_b_e.pdf (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

oluşumlara yönelme sebebi olarak gösterilmektedir.⁸¹³ Bu doğrultuda donanma kuvvetlerindeki her gemi ve uçağın elektronik harp yetenekleri ile donatılması deniz kuvvetlerinin gelişimi hedefi doğrultusunda üzerinde önemle durulan konulardan biri olmuştur.

Şema 6: Görünge Savaşı⁸¹⁴

Elektronik harp teknolojisinin yanı sıra olası savaş ihtimalleri karşısında ele alınması öngörülen savaş teknolojileri arasında darbe harp (*strike warfare*) kavramı doğrultusunda ele alınan ve deniz tabanlı saldırı uçaklarının, kara saldırı füzelerinin, nükleer saldırı denizaltılarının, güdümlü füze denizaltılarının ve uzun menzilli seyir füzelerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu doktrin ile çerçevesinde ABD Hava Kuvvetleri, Ordusu, Deniz Piyadeleri Kolordusu müttefik ve dost kuvvetleri de dâhil ederek eğitim ve tatbikatlar doğrultusunda faaliyetler yürütülmektedir.⁸¹⁵ Üzerinde durulan bir diğer kavram olan amfibi harp (*amphibious warfare*) ise ABD donanması tarafından saldırı gemilerinin olası bir kriz anında harekete geçirilmesi, nakliye rıhtımlarının düzenlenmesi ve son olarak iniş yuvalarının

⁸¹³O'Rourke, (2018), China's Actions in South and East China Seas: Implications for US Interests Background and Issues for Congress, Congressional Research Service, s: 12-21.

⁸¹⁴Congressional Research Service, 2020, Defence Primer: Electronic Warfare, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/IF11118.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

⁸¹⁵US Navy, 2017, US Navy Program Guide, 2017, s: 11-21, <https://media.defense.gov/2020/May/18/2002302043/-1/-1/1/NPG17.PDF> (Erişim Tarihi: 09.06.2020). Clark, B. (2014), Commanding the Seas: A Plan to Reinvigorate US Navy Surface Warfare, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s: 24-48, <https://www.files.ethz.ch/isn/185614/A-Plan-To-Reinvigorate-US-Navy-Surface-Warfare.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

organize edilmesi olmak üzere üç temel noktada hareket etmektedir.⁸¹⁶ Hava ve karadan denizdeki kuvvetlere ateş desteğinin sağlanması ve piyade, zırh, topçu ve helikopterlerin olası kriz zamanlarında organize edilmesi üzerinde durulan bir diğer konu olmakla birlikte, amfibi harp gemilerinin etkisiz olduğu durumlarda deniz piyadeleri söz konusu işlevleri yerine getirmektedir. Deniz piyadeleri tarafından olası bir boşluğu doldurma amacı ile yerine getirilen söz konusu misyonu destekler nitelikte olmak üzere donanma keşif savaşı doktrini (*navy expeditionary combat*) üzerinde durulan bir diğer stratejik yaklaşımdır ve mobil dalış/kurtarma, liman devriyesi, patlayıcı mühimmat imhası, sefer lojistik desteği ve muharebe operasyonları doğrultusunda ele alınmaktadır.⁸¹⁷

Donanma teknolojisinin gelişimi doğrultusunda ele alınan söz konusu yaklaşımlardan bir diğeri ise anti yüzey harbi (*anti-surface warfare*) olmakla birlikte donanma saldırı uçaklarının kullanılarak düşman yüzey savaşçıların etkisiz hale getirilmesi amaçlanmaktadır.⁸¹⁸ Anti yüzey harbi ile bağlantılı olarak ele alınan bir diğer yaklaşım denizaltı karşıtı harp (*anti-submarine warfare*) ise saldırı denizaltıları, uçak gemilerine yerleştirilen helikopterler, karatabanlı deniz devriye uçakları ve güdümlü füze kruvazörleri/muhripleri vasıtası ile koordineli olarak operasyonların yürütülmesine odaklanmaktadır.⁸¹⁹ Denizaltıların, su üstü gemi ve uçakların konuşlandırılmasının yanı sıra düşman denizaltılarının bulunması işlevinde de destekleyici olan bu yaklaşımla birlikte altı çizilen bir diğer doktrin hava karşıtı harp (*anti-air warfare*) kavramı ile geliştirilmiştir. Söz konusu doktrin çerçevesinde donanma komutanları füze ateşlemeli saldırı uçakları, güdümlü füze kruvazörleri ve muhripler tarafından fırlatılan havadan havaya füzeler vasıtası ile hava

⁸¹⁶Goure, D. (2019), The Amphibious Warfare Force: America's First Line of Defence, Lexington Institute, s:1-10, <https://www.lexingtoninstitute.org/wp-content/uploads/2019/02/The-Amphibious-Warfare-Force.pdf> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

Clark, B., Sloman, J. (2016), Advancing Beyond the Beach, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s: 15-36, https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6216-AmphibiousWarfare_Final3-web.pdf (Erişim Tarihi: 08.05.2020).

⁸¹⁷O'Rourke, R. (2014), Navy Irregular Warfare and Counterterrorism Operations: Background and Issues for Congress, Congressional Research Service, s:10-17, <https://www.hsdl.org/?view&did=754462> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

⁸¹⁸Naval Surface Forces, Surface Force Strategy: Return to Sea Control, s:5-22, <https://media.defense.gov/2020/May/18/2002302052/-1/-1/1/SURFACEFORCESTRATEGY-RETURNTOSEACONTROL.PDF> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Ekmekecioglu, E., Hallex, M. (2011), Chinese Submarines and US Anti Submarine Warfare Capabilities, E-International Relations, s:1-6, <https://www.e-ir.info/pdf/13056> (Erişim Tarihi: 07.07.2020).

⁸¹⁹Clark, B., Haynes, P., Mcgrath, B., Hooper, C., Sloman J., Walton, T.A. (2017), Restoring American Sea Power: A New Fleet Architecture for the US Navy, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s:23-41, https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6292-Fleet_Architecture_Study_REPRINT_web.pdf (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

harbini koordine etmektedir.⁸²⁰ Yüzey, denizaltı ve hava kuvvetlerinin ele alınması altı çizilen üç doktrin üzerinden gerçekleşirken, ABD donanma teknolojisi açısından önemli olan bir diğer kavram ise balistik füze savunması (*ballistic missile defense*) olmuştur. Düşman balistik füzelerinin imha edilmesi ve gelişmiş radar ve füze teknolojilerinin kullanılması doğrultusunda ele alınan bu savunma doktrini; barış zamanlarında caydırma, savaş zamanlarında ise etkisiz hale getirme hedeflerine hizmet etmektedir.⁸²¹

ABD donanma kuvvetlerinin teknolojik eğilimlerini gözlemleme noktasında bir hayli önemli olan söz konusu kavramlar saldırı savunma dengesinin ölçümü açısından da ipuçları sunmaktadır. Bu noktadan hareketle aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere yukarıda altı çizilen askeri temalar donanmanın savunma ve saldırı eğilimlerinin temel parametrelerini de ortaya koymaktadır.

Tablo 28: ABD Donanma Kuvvetleri Saldırgan-Savunmacı Deniz Kontrol Çizelgesi⁸²²

Savunmacı Deniz Kontrolü	Misyon	Saldırgan Deniz Kontrolü
Yüzey Gemisi Silah Ateşinin Mağlup Edilmesi	Yüzey Savaşı	Yüzey Gemilerinin Yok Edilmesi ya da Devre Dışı Bırakılması
Torpidoların Mağlup Edilmesi	Denizaltı Karşıtı Savaş	Denizaltıların İmha Edilmesi ya da Devre Dışı Bırakılması
Hava Araçlarından, Denizaltılardan, Gemilerden ve Kıyı Rampalarından Gelen Uçaksavar Silahları Mağlup Etmek	Anti Hava Savaşı	Uçağı İmha Etmek veya Devre Dışı Bırakmak
Mayınların Keşfi ve İmhası	Mayın Savaşı	Mayın Döşeme İşlemleri
	Darbe Vurulması	Kıyılardaki Gemi Karşıtı Füze Rampalarının İmha

⁸²⁰US Marine Corps, 2016, Anti-air Warfare, s:2-11, <https://www.marines.mil/Portals/1/Publications/MCTP%203-20C%20Formerly%20MCWP%203-22.pdf?ver=2017-09-28-075827-423> (Erişim Tarihi: 06.04.2020).

⁸²¹Korda, M., Kristensen, H.M. (2019), US Ballistic Missile Defenses, 2019, Bulletin of the Atomic Scientists, Vol 75, No 6, s:295-306.

Congressional Research Service, 2021, Navy Aegis Ballistic Missile Defense Program: Background and Issues for Congress, s:2-12, <https://fas.org/sgp/crs/weapons/RL33745.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

⁸²²Clark, B.(2014), Commanding the Seas: A Plan to Reinvigorate US Navy Surface Warfare, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s:9-41, <https://www.files.ethz.ch/isn/185614/A-Plan-To-Reinvigorate-US-Navy-Surface-Warfare.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2020).

		Edilmesi ya da Devre Dışı Bırakılması

Saldırgan-savunmacı deniz savunması çerçevesinde ortaya konulan bu tablodan yola çıkılarak iki önemli değişken üzerinden ABD'nin bir bütün olarak deniz stratejisinde ve özel olarak da Güney Çin Denizi'nde askeri teknolojisini ne doğrultuda ele aldığını analiz etmek mümkündür. Bu noktadan hareketle yukarıda özetlenen askeri teknolojinin temel bileşenleri ve bu bileşenlerin saldırı- savunmacı deniz savunmasına etkileri aşağıdaki tabloda ABD'nin temel donanma kuvvetlerine dair temel verileri üzerinden ortaya konulacaktır.

Tablo 29: ABD Donanma Kuvvetleri 2005-2009 Yılı Veriler⁸²³

	2005	2006	2007	2008	2009
Balistik Denizaltılar	14	14	14	14	14
Saldırı Denizaltıları	-	-	53	53	53
Uçak Gemileri	12	12	11	11	11
Kruvazör	23	22	22	22	22
Yok Ediciler	46	50	52	54	57
Firkateynler	30	30	30	30	30
Korvetler	-	-	-	-	-
Kıyı Devriye Araçları	-	-	-	-	-
Amfibi Gemiler	37	35	33	34	33

Tablo 30: ABD Donanma Kuvvetleri 2010-2020 Yılı Veriler⁸²⁴

⁸²³Congressional Research Service, 2021, China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities- Background and Issues for Congress, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

⁸²⁴Naval History and Heritage Command, US Ship Force Levels, <https://www.history.navy.mil/research/histories/ship-histories/us-ship-force-levels.html#2000> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Balistik Denizaltılar	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Saldırı Denizaltıları	53	53	54	54	55	54	52	51	51	50	50
Uçak Gemileri	11	11	11	10	10	10	11	11	11	11	11
Kruvazör	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
Yok Ediciler	59	61	62	62	62	62	62	62	62	62	62
Firkateynler	29	26	23	17	10	-	-	-	-	-	-
Korvetler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kıyı Devriye Araçları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Amfibi Gemiler	33	28	30	30	31	30	31	32	32	32	33

2005 yılından 2020 yılına uzanan süreçte ABD donanma kuvvetlerinin temel nitelikleri yukarıdaki tablolarda gösterildiği üzere var olan kuvvetlerin korunması doğrultusunda kendini göstermiştir. Her ne kadar bilhassa Başkan Obama'nın "Asya'ya Yöneliş" stratejisi ile donanma kuvvetlerinde kısmi artış gözlenmiş olsa da genel eğilim uzun vadeli artış dengesinin korunması yönünde olmuştur. 2005-2009 ve 2010-2020 yıllarına ait veriler ayrı tablolarda gösterilmiş olup bu ayrımla birlikte ABD'nin Asya'ya Yöneliş stratejisinin donanma kuvvetleri üzerinde belirgin bir artış yaratıp yaratmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Genel olarak incelendiğinde donanmaya ayrılan kuvvet birimlerinde belirgin bir değişim olmazken, bu kuvvet birimlerinin bölgesel dağılımlarında 2006 yılına uzanan değişimler gözlenmiştir. Başkan Obama döneminde de devam eden ve Asya'ya Yöneliş stratejisinin bir parçası olarak da okunabilecek olan donanma kuvvetlerinin ağırlık alanlarının değişiminde donanma filosunun önemli bir kısmının Pasifik'e kaydırılması atılan

STATISTA, Total Deployable Battle Force Ships of the US Navy for the Fiscal Years 2011-2021 By Ship Type, <https://www.statista.com/statistics/239316/total-deployable-battle-force-ships-of-the-us-navy/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

adımlardan biri olmuştur. Bu adımla birlikte angajman, mevcudiyet ve caydırıcılığın yükseltilmesi hedefleri doğrultusunda deniz kuvvetlerinin %60'ının bu bölgeye entegre edilmesi ortaya konulan temel eğilim olmuştur.⁸²⁵

Bununla birlikte gerek teknik gerekse de personel donanımı açısından niteliği yüksek birimlerin konuşlandırılmasında Asya Pasifik'e ve dolayısı ile Güney Çin Denizi gibi potansiyel çatışma alanı olabilecek noktalara öncelik verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Altı çizilen bu nokta ile birlikte askeri teknolojinin geliştirilmesi çerçevesinde gemi, uçak, insansız hava araçları ve silahların geliştirilmesi hedefleri doğrultusunda yeni programlar başlatılmış; operasyon, eğitim ve gelişim tatbikatlarında angajman ve iş birliğinin artırılmasının önemi vurgulanmıştır. Uzun vadeli bir hedef olarak filo mimarisinin üzerine gidileceği altı çizilen hedefler doğrultusunda öne çıkan bir diğer başlık olurken; Çin'in uzun menzilli A2/AD teknolojisini aşan yapılar geliştirmenin ve bölge devletlerinin Çin'in artan askeri modernleşmesi karşısında kuracakları etkinliğe destek olmanın altı çizilmiştir. Vurgulanan bu temalarla birlikte özelde Güney Çin Denizi'ne ve bir bütün olarak da Pasifik Bölgesi'ne Donanma Birimi'nin Saldırı Füze Stratejisi (Navy Department's Offensive Missile Strategy) açısından bakıldığında ise üç temel hareket noktası ortaya çıkmakta ve Saldırı Savunma Dengesinin analizi doğrultusunda da önemli belirtiler sunmaktadır. Söz konusu üç hedef kapsamında var olan silah sistemlerin desteklenmeye devam edilmesi, uzun menzilli saldırı silahlarının üzerinde durulması ve yeni nesil saldırı füze yeteneklerinin geliştirilmesi başlıkları üzerinde durulmaktadır.⁸²⁶

Bu alt-bölümle birlikte üzerinde durulan müşterek harekâtlar, askeri eğitim, askeri teknoloji ve teknoloji transferi başlıkları ABD ve Çin açısından önemli bir tespiti öne çıkarmaktadır. Tüm bu başlıklar altında gerek ABD gerekse de Çin tarafından atılan adımlar bölgede güvenlik ikileminin ortaya çıkışının önemli bir aşamasını temsil etmiş ve saldırı savunma dengesinin ölçümü noktasında da önemli çıkarımlar sunmaktadır. Zira burada altı çizilen başlıklarda her iki devlet tarafından atılan adımlar güvenlik ikilemini ABD, Çin ve

⁸²⁵Castro, R.C.D. (2018), The Obama Administration's Strategic Rebalancing to Asia: Quo Vadis in 2017? Pacific Focus, Vol 33, No 2, s: 179-208.

Congressional Research Service, 2021, China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities- Background and Issues for Congress, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

⁸²⁶Congressional Research Service, 2021, China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities- Background and Issues for Congress, s:28-48, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Biddle, S., Oelrich I. (2016), Future Warfare in the Western Pacific, *International Security*, Vol 41, No 1, s: 7-48. Eckstein, M. (2019), Navy Investing in Researching Next Generation Missiles, Enhancing Current Ones, USNI News, <https://news.usni.org/2019/04/15/navy-investing-in-researching-next-generation-missiles-enhancing-current-ones> (Erişim Tarihi: 05.09.2020).

bölge devletleri açısından yoğunlaştırmış ve dolayısıyla saldırı savunma dengesinin ölçümünde de farklı verilerin kullanılmasını mümkün kılmıştır. Fakat güvenlik ikileminin ve saldırı savunma dengesinin ölçümüne geçmeden evvel bu iki değişkeni etkileyici bir bağımsız değişken unsur olarak çalışmanın ikinci başlığı ortaya konulacaktır. Birinci alt-bölümle de bağlantılı olarak aşağıdaki alt-bölümle birlikte ABD ve Çin'in bölgede gerçekleştirdiği devlet destekli silah satışı ve ekipman finansmanında ne şekilde hareket ettiği ortaya konulacak ve böylece öncekileri tamamlayıcı bir başlık olarak gerek güvenlik ikileminin gerekse de saldırı savunma dengesinin ölçümündeki etkisi tartışılacaktır.

4.3. Devlet Destekli Silah Satışı ve Ekipman Finansmanı

*Silahlanma yarışını belirleyen dört unsur vardır: taraflar arası düşmanlık, caydırıcılığı yükseltme eğilimi ile atılan adımlar, bunun tetiklediği ve rekabete dönüşen ilişki bütünü ve askeri kapasiteye yansıyan artış.*⁸²⁷

(Gray, 1971: 40-59)

Gray tarafından silahlanma yarışına dair ortaya konulan söz konusu ilişkiler döngüsünün önemli bir örneğini Güney Çin Denizi'nde görmek mümkündür. Taraflar arasındaki rekabetin caydırıcılığı yükseltmek amacı ile atılan adımlara dönüşmesi, bu adımların rekabeti daha da besleyerek askeri kapasite artışına dair arzuları yükseltmesi ve nihayetinde bunun silah satışlarındaki artan rakamlarda kendini göstermesi bu alt-bölümün üzerinde durduğu ana temadır. Söz konusu artış bir taraftan Güney Çin Denizi'ndeki güvenlik ikileminin önemli bir belirtisi olarak gün yüzüne çıkarken diğer taraftan uzun vadede bu ikilemin savunma eğilimli mi olduğu yoksa saldırıya mı dönüşeceğine dair soruları da beraberinde getirmektedir. Altı çizilen soru çerçevesinde bu alt-bölüm ABD ve Çin'in bir bütün olarak Güney Doğu Asya'da ve daha da özelinde Güney Çin Denizi'nde silah satışları noktasında nasıl bir eğilim gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Bu eğilimin analizi ile birlikte ABD ve Çin'in silah ticareti vasıtası ile bölgedeki güvenlik ikileminin ortaya çıkışında ve bu ikilemin saldırı-savunma eğilimlerinden hangisine katkıda bulunduğu dair temel veriler ortaya konulmaktadır. Çalışmanın sonuç bölümünde analiz edilecek söz konusu veriler Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafında olan ülkeler (Vietnam, Filipinler, Tayland ve Tayvan) üzerinden oluşturulmuş olup, Çin'in silah ticaretine dönük verileri ise bu ülkelere ilaveten Güney Deniz Komutanlığına yakın ülkelerin verileri doğrultusunda ele alınmıştır.

⁸²⁷ Gray, C.S. (1971), The Arms Race Phenomenon, *World Politics*, Vol 24, No 1, s: 39-79.

4.3.1. Silah Satışı ve Ekipman Finansmanı Ekseninde Güneydoğu Asya: Güney Çin Denizi Devletlerine Genel Bakış

Çin ve ABD açısından genel olarak Güneydoğu Asya’da ve daha özelinde de Güney Çin Denizi Bölgesi devletleri ile yürüttükleri silah ticaretinin kapsam ve niteliğini ortaya koymak bölgedeki güvenlik ikilemini anlamak açısından hayli kritiktir. Bu noktadan hareketle her iki devletin silah satışlarına ve ekipman finansmanına dair bölgede attığı temel adımlara bakmadan evvel bölgedeki silahlanmanın artış/azalış oranlarına ve bu silahlanmanın hangi devletler nezdinde yoğunlaştığına bakmakta fayda vardır. Zira Güney Çin Denizi’nde egemenlik iddiasında olan devletlerin silahlanma ve ekipman transferleri doğrultusunda attıkları adımları ortaya koymak gerek ABD gerekse de Çin’in savunma diplomasisi yaklaşımlarını anlamada önemli bir aşamadır. Bu doğrultuda Güney Doğu Asya özelinde bakıldığında askeri harcamaların 2009-2018 yılları arasında %33’lük bir oranda artış gösterdiği gözlenmiştir.⁸²⁸ Bu büyüme bölge devletleri özelinde bakıldığında Vietnam ve Filipinler’in %50-%90 arasında, Singapur ve Tayland ise %14-%15 arasında bir artış göstermiştir. Askeri harcamalarda ortaya konulan bu artış silah ithalatında da kendini göstermiş, 1999-2018 yılları arasında Güney Doğu Asya bölgesi küresel silah ithalatının %8’ini temsil etmiştir.⁸²⁹

Artan harcama ve silah alımının niteliğine bakıldığında ise deniz ve hava sistemlerine odaklanıldığı görülmektedir. Söz konusu tercihlerde askeri bir çatışmanın caydırılması hedefinin altı çizilirken, Çin’in askeri teknolojisinin açıklandığı birinci bölümde de üzerinde durulduğu gibi A2/AD teknolojisi silahlara bir odaklanma söz konusu olmuştur.⁸³⁰ Anti erişim alan reddini hedefleyen bu teknolojinin yanı sıra gelişmiş gemi savar füzelerine, uzun menzilli savaş uçaklarına ve denizaltılara odaklanılmaktadır.⁸³¹ Erişimi sağlanan ya da bölge devletlerince erişim çalışmalarının yapılacağı ifade edilen söz konusu teknolojiler bir taraftan olası bir saldırı karşısında caydırıcılığın sağlanmasını hedeflerken diğer taraftan deniz güvenliğinin bu devletlerce ne derece öncelendiğini göstermektedir. Altı çizilen bu noktaya

⁸²⁸ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:13-20.

⁸²⁹ A.g.e. s: 20-43.

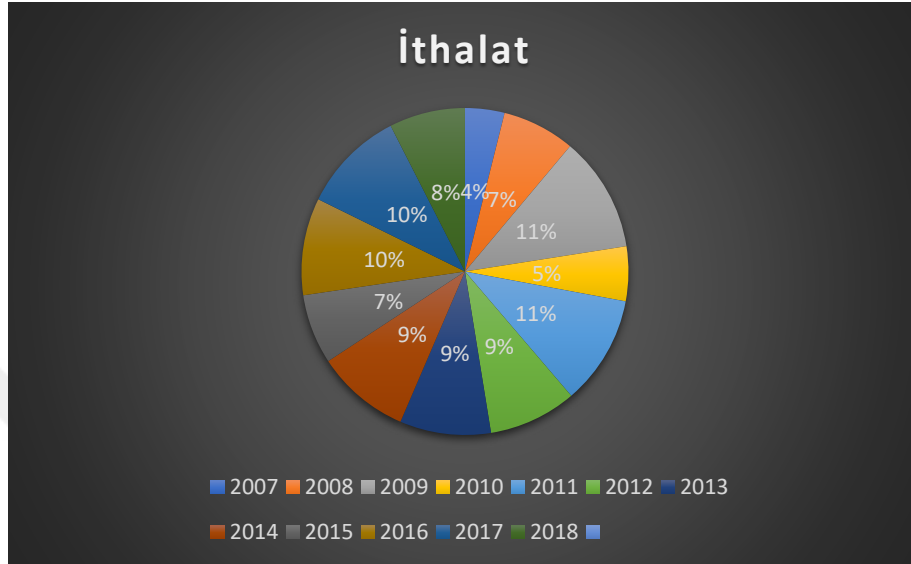
Global Fire Power, 2021, Southeast Military Powers, <https://www.globalfirepower.com/countries-listing-southeast-asia.asp> (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

⁸³⁰ Ou, S.F. (2014), China’s A2AD and It’s Geographic Perspective, https://www.rchss.sinica.edu.tw/files/publish/1239_4394902e.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

⁸³¹ Goldsmith, S. (2012), China’s Anti Access and Area Denial Operational Concept and the Dilemmas for Japan, <https://core.ac.uk/download/pdf/156621555.pdf> (Erişim Tarihi: 16.11.2020)

ve deniz güvenliğine yapılan vurgunun askeri donanma ticaretine olan yansımaları ise aşağıdaki grafikte olduğu gibi giderek yükselen bir seyir izlemekle birlikte bilhassa 2011 yılı ile birlikte önemli artışlar göstermiştir.

Grafik 9: Güney Doğu Asya Silah İthalatı⁸³²

Genel olarak ortaya konulan bu tablo Güney Çin Denizi'ne kıyısı olan devletler için de önemli veriler ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda bölgedeki egemenlik iddiaları noktasında önemli bir yerde duran Vietnam 2015 yılı itibari ile savunma harcamalarını önemli ölçüde arttırmış ve 2020 yılına uzanan süreci düzenlemek üzere yeni bir ulusal denizcilik stratejisi ortaya koymuştur.⁸³³ Altı çizilen bu yaklaşımla birlikte deniz egemenliğinin dış tehditlere karşı korunması ve bu hedef doğrultusunda askeri modernleşmenin kuvvetlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu yaklaşımla birlikte silah ticaretine de ağırlık veren Vietnam, Genişletilmiş Menzilli Topçu Füze Sistemi temin edilmiş ve yerden havaya füze dağıtım sistemi satın almıştır.⁸³⁴ Vietnam tarafından reddedilmekle birlikte alınan bu mühimmatların bilhassa Spratly Adaları'nda (Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddialarının en yoğun olduğu alanlardan biri) konuşlandırılacağı yorumları yapılmaktadır. Füze sistemlerine ek olarak nakliye uçağı, radar ve savaş uçağı verilen

⁸³² Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:13.

⁸³³ Heiduk, F. (2017), An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, s:19-21.

Grossman D., (2018), Can Vietnam's Military Stand Up to China in the South China Sea, Asia Policy, Vol 13, No1, s: 113-134.

⁸³⁴ Strategic Defence Intelligence, 2015, The Vietnamese Defence Industry-Market Opportunities and Entry Strategies, Analysis and Forecasts 10 2015, s: 37-49.

Wu, S.S. (2017), The Development of Vietnam's Sea Denial Strategy, Naval War College Review, Vol 70, No 1, s: 1-16.

siparişler arasında yer almıştır. Askeri alımlarda önemli bir yere sahip olan donanma mühimmatları seyir füzeleri, denizaltı karşıtı torpidolar, gemi karşıtı füzeler ve yeni teknoloji donanımına sahip denizaltıların alınması Vietnam'ın üzerinde önemle durduğu konu olmuştur.⁸³⁵

Tablo 31: Vietnam Donanma Mühimmatı İthalatı Kategorileri⁸³⁶

Silah Kategorisi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Uçak	6.9	43.7	47.2	16.9	28.4
Hava Savunma Sistemi	-	12.5	-	8.8	6.1
Zırhlı Araçlar	-	1.6	0.3	2.9	1.8
Motorlar	6.0	1.7	0.8	1.5	1.5
Füzeler	17.2	24.0	13.8	13.8	15.0
Sensörler	-	-	3.9	2.7	2.7
Gemiler	69.8	16.7	34.1	53.3	44.6

Bu alımlarla birlikte, donanma faaliyetlerinde ve denizcilik sektöründe ulusal silah endüstrisinin geliştirilmesi hedeflenirken, söz konusu alımlarda Rusya, Hollanda, Ukrayna, Japonya, Güney Kore ve İtalya ile temaslarda bulunmaktadır. Daha yakından bakılacak olursa, 2011 yılında Japonya ile yapılan bir savunma iş birliği anlaşması uyarınca sahil güvenlik gemileri alınmış, Güney Kore'den devriye botları temin edilmiş, Fransa ve İtalya'dan gemi savar füzesi ve radar sistemleri almıştır.⁸³⁷ Filipinler ise gerek askeri modernizasyonu gerekse de donanma kuvvetlerinin yenilenmesi açısından bilhassa 2010

⁸³⁵ Vu, T.M. (2018), "Naval Development in Vietnam", Naval Modernisation in Southeast Asia, s: 93-103.

⁸³⁶ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:42-44.

⁸³⁷ Japan Vietnam Joint Statement on the Establishment of the Extensive Strategic Partnership for Peace and Prosperity in Asia, 2014, <https://www.mofa.go.jp/files/000031617.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

Minh, P.Q., Hong, P.L.D. (2013), Vietnam-Japan Relations in the New Context of Regional and World Politics, <https://core.ac.uk/download/pdf/230778945.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

Ton, C.,A.,D., (2018), Vietnam's Maritime Security Challenges and Regional Defence and Security Cooperation, Sea Power Center Australia, No 14, https://www.navy.gov.au/sites/default/files/documents/CMDR_Anh_Duc_Ton_Vietnams_Maritime_Security_Challenges_0.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

sonrasında önemli adımlar atmıştır. Bölgedeki egemenlik iddiaları ve Çin ile sıklıkla yaşanan Güney Çin Denizi ihtilafı düşünüldüğünde güvenlik ikileminin önemli bir göstergesi olan bu adımların en önemlilerinden biri 2013 yılında kabul edilen Modernizasyon Programı ile hayata geçirilmiştir.⁸³⁸ 2018 yılına ve sonrasına uzanan süreçte askeri harcamaların kademeli olarak artışını ve askeri modernizasyonu hedefleyen bu programda ulusal sınırların korunmasında hâlihazırdaki teçhizatların ve yapılanmaların yetersiz olduğu vurgusu hayli dikkat çekici olmuştur.⁸³⁹ Altı çizilen bu nokta ile birlikte program kapsamında ABD, Avustralya, Japonya, Güney Kore, İspanya, Fransa, Endonezya ve İsrail ile silah satın alımına dair temaslar kurulmuştur.

Tablo 32: Filipinler Donanma Mühimmatı İthalatı Kategorileri⁸⁴⁰

Silah Kategorisi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Uçak	100.0	76.0	27.3	48.9	49.1
Zırhlı Araçlar	-	5.2	1.9	2.3	2.4
Topçu	-	-	-	0.6	0.4
Motorlar	-	0.05	0.05	4.9	3.5
Füzeler	-	-	0.05	2.4	1.8
Sensörler	-	-	3.7	5.7	4.7
Gemiler	-	8.8	67.1	35.1	37.9

Bu temaslar çerçevesinde Japonya'dan devriye botu satın alınmış ve aynı zamanda sahil güvenlik gözetim uçağı kiralanmıştır. Bununla birlikte ABD'den sahil güvenlik gemileri satın alınmış ve Avustralya'dan da çıkarma gemisi temin edilmiştir. Benzer şekilde donanma

⁸³⁸ Castro, R.C. (2015), International Dimensions of National (In)Security Concepts, Challenges and Ways Forward, Discussion Paper, Session II: Maritime Security, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/projects/BCAS2015_DeCastro_Renato_Web.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

The Philippines Maritime Industry: Prospects and Challenges in 2013 and Beyond, <https://www.unescap.org/sites/default/files/0.Philippines-1.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁸³⁹ Pandeagua, D.,A. (2019), The Significance of Marine Autonomous Surface Ships: Prospects to the Philippine Maritime Industry, World Maritime University Dissertations, https://commons.wmu.se/cgi/viewcontent.cgi?article=2227&context=all_dissertations (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁸⁴⁰ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:32-35.

kuvvetlerinin desteklenmesi hedefine dönük olarak İsrail'den radar satın alımı yapılırken, Fransa ve İtalya'dan saldırı helikopteri ve İspanya'dan da askeri nakliye uçağı satın almıştır.⁸⁴¹ Güney Kore'den savaş uçağı satın alınması bu dönemde atılan bir diğer önemli askeri ticaret adımı olurken, Modernizasyon Programını (2013) destekler nitelikte 2016 yılında altı adet yakın hava destek uçağının, iki fırkateynin ve denizaltı karşıtı füzelerle donatılmış üç saldırı helikopterinin alımına karar verilmiştir. Atılan bu adımlarla birlikte bölgesel donanma kuvvetlerinde gelişim sağlanmış olsa da kimi analistlere göre Filipinler bölge devletlerine kıyasla hâlihazırda askeri olarak zayıf konumdadır.⁸⁴² Vietnam ve Filipinler gibi Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafı içerisinde olan bir diğer bölge devleti ise Malezya'dır. Bilhassa 2013-2014 yılları itibari ile donanma ve hava kuvvetlerinin yeniden ele alınması gerektiğini vurgulayan Malezya, askeri modernleşme başlığı altında söz konusu iki alanda adımlar atmaktadır.⁸⁴³

Tablo 33: Malezya Donanma Mühimmatı İthalatı Kategorileri⁸⁴⁴

Silah Kategorisi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Uçak	9.0	46.5	20.7	47.8	29.4
Hava Savunma Sistemi	-	4.8	-	1.2	1.5
Zırhlı Araçlar	6.5	7.0	5.5	16.6	7.6

⁸⁴¹ Chalk, P. (2014), Rebuilding While Performing: Military Modernisation in the Philippines, Australian Strategic Policy Institute, Special Report
https://www.files.ethz.ch/isn/181392/Rebuilding%20while%20performing_%20military%20modernisation%20in%20the%20Philippines.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:14-16

Statista, Arms Imports in the Philippines 2006 to 2019, <https://www.statista.com/statistics/810259/philippines-arms-imports/> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

⁸⁴² Heiduk, F. (2017), An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, s:20-42.

⁸⁴³ Guan, B.T.C. (2015), Malaysia's Security Dynamics and Strategic Challenges, Security Outlook of the Asia Pacific Countries and Its Implications for the Defence Sector, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series14/pdf/chapter03.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

Chang, F.K. (2014), Comparative Southeast Asian Military Modernization, The Asian Forum, <http://www.theasianforum.org/comparative-southeast-asian-military-modernization-1/> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁸⁴⁴ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s: 28-31

Topçu	3.6	-	0.9	0.05	1.1
Motorlar	5.2	1.6	1.3	10.1	3.4
Deniz Silahları	0.5	0.4	0.5	-	0.4
Füzeler	9.4	16.0	9.3	3.8	10.5
Sensörler	11.6	4.0	2.5	6.5	5.3
Gemiler	50.3	20.0	59.2	10.2	39.5

Bilhassa balıkçılık ve münhasır ekonomik bölge başlıkları altında Çin ve bölge devletleri ile anlaşmazlıklar yaşayan Malezya; ABD, Güney Kore, Fransa ve Norveç ile temaslarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda ABD'den tank havzaları, güdümlü füze ve helikopter, Güney Kore ve Fransa'dan fırkateynler, Norveç'ten ise gemi karşıtı füze alımı yapılmıştır.⁸⁴⁵ Benzer şekilde Almanya'dan nakliye uçakları ve İsviçre'den de eğitim uçağı satın alınmıştır. Diğer bölge devletlerinde olduğu gibi Malezya'nın da askeri ticareti giderek artan bir seyir izlemektedir. Fakat bu noktada altını çizmek gerekir ki bu ilerlemeye rağmen özellikle de ayrılan bütçenin darlığı nedeniyle gerek donanma kuvvetlerinde gerekse de hava kuvvetlerinde hâlihazırda istenilen noktaya gelinebilmiştir.⁸⁴⁶ Bölgedeki egemenlik iddiaları açısından önemli bir noktada duran diğer devlet ise Tayvan'dır. Geleneksel askeri stratejisinde “kararlı savunma ve inandırıcı caydırıcılık” ilkesi ile hareket eden Tayvan; ulusun ve ulusal refahın korunması, profesyonel bir ordunun oluşturulması, kendine yeterli bir savunmanın tesisi ve bölgesel istikrarın güçlendirilmesi hedeflerinin altını çizmektedir.⁸⁴⁷

Silah sanayisine ve ticaretine olan bakışını da bu hedefler üzerinden değerlendirdiğimizde yerli silahların tasarlanması ve üretimi öne çıkan hareket noktalarından

⁸⁴⁵ Noor, E. (2015), Security Challenges for Malaysia: Defending the Nation State, Security Outlook of the Asia Pacific Countries and Its Implications for the Defence Sector, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series14/pdf/chapter03.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

Heiduk, F. (2017), An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, s: 13-15.

⁸⁴⁶ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:28-31.

Grossman, D. (2019), “Military Build Up in the South China Sea”, The South China Sea: From a Regional Maritime Dispute to a Geostrategic Competition, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/external_publications/EP60000/EP68058/RAND_EP68058.pdf (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁸⁴⁷ An, D. (2018), Reconstructing Taiwan's Military Strategy, The National Bureau of Asian Research, Special Report 69, https://www.nbr.org/wp-content/uploads/pdfs/publications/special_report_69_an_february2018.pdf (Erişim Tarihi: 16.010.2020)

biri olmuştur.⁸⁴⁸ Savunma sanayisini geliştirme stratejisi doğrultusunda atılan bu adımlarla birlikte denizaltı ve füzeler geliştirilmiş, 2014-2015 yılları arasında 182 araştırma programı ortaya konulmuş ve ulusal savunma hedefine dönük olarak AR-GE faaliyetleri desteklenmiştir.⁸⁴⁹ Yerli üretime yapılan bu vurgunun yanı sıra, 1950’den bu güne Tayvan Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, İsviçre, Birleşik Krallık, Singapur ve ABD ile askeri ticarete dayalı temaslarda bulunmaktadır. Tank, füze ve savaş uçaklarını içerisine alan bu temaslar boyunca Fransa’nın Asya Pasifik Bölgesinin Güney Çin Denizi sularından geçişini de sıklaştırması, Fransa’nın bölgedeki egemenlik ihtilafında Tayvan’a verilen desteğin göstergesi olarak yorumlanmıştır.⁸⁵⁰ Tayvan her ne kadar oldukça geniş bir askeri ticaret yelpazesine sahip olsa da ABD ile kurulan savunma harcamaları teması gerek Tayvan’ın kendi politik konumu gerekse de bölgedeki egemenlik ihtilafındaki pozisyonu açısından hayli kritiktir.

Bu noktadan hareketle Tayvan’ın silah ticaretinde ABD’nin rolüne değinmeden evvel genel olarak bölgeye bakıldığında aşağıdaki haritada da gösterildiği üzere Güney Çin Denizi’nde egemenlik ihtilafının taraflarından olan Tayvan, Vietnam ve Filipinler’de silah alımı, ihracatını geçmiştir. Yine bölgede bir diğer ihtilafli devlet olan Malezya ise 2016’ya uzanan süreçte silah alımı azalmıştır. Söz konusu göstergeler iki önemli noktayı açığa çıkarmaktadır. Öncelikli olarak Güney Çin Denizi’nde artan silah alımları bölgede egemenlik ihtilafında olan ve Çin ile en fazla gerginlik yaşayan devletler olarak Filipinler, Vietnam ve Tayvan güvenlik ikileminin yaşandığı önemli alanları ortaya koymaktadır. Bir diğer önemli nokta ise bu devletlerin Çin ve ABD ile olan silah ticaretleri ya da ekipman finansmanına dair temaları, bu güvenlik ikilemini ortaya çıkarıcı bir unsur olarak ABD ve Çin’in rolünü açığa çıkaracaktır. Bu noktadan hareketle bir sonraki alt-bölümle birlikte Güney Çin Denizi’nde silah ticareti ve ekipman finansmanı temelinde ortaya çıkan güvenlik ikileminde ABD ve Çin’in rolü tartışılacaktır.

⁸⁴⁸ Global Taiwan Institute, 2018, Taiwan’s Indigenous Defence Industry: Centralized Control of Abundant Suppliers, <https://globaltaiwan.org/wp-content/uploads/2018/05/GTI-TW-Indig-Defense-Occasional-Report-May-2018-final.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

⁸⁴⁹ An, D. (2018), Reconstructing Taiwan’s Military Strategy, The National Bureau of Asian Research, Special Report 69, https://www.nbr.org/wp-content/uploads/pdfs/publications/special_report_69_an_february2018.pdf (Erişim Tarihi: 16.010.2020)

⁸⁵⁰ Albert, E. (2020), Is Taiwan Looking to Diversify Its Defence Partnerships, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2020/05/is-taiwan-looking-to-diversify-its-defense-partnerships/> (Erişim Tarihi: 05.11.2020)

Harita 28: Güney Çin Denizi Silah Satın Alımı⁸⁵¹

4.3.2. ABD ve Bölgeye Yönelik Askeri Satışları

Harita 29: ABD Dünyada Silah Ticareti Yapılan Bölgeler⁸⁵²

Yukarıdaki haritada gösterildiği üzere ABD'nin dünyanın farklı coğrafyalarında silah ticaretine dayalı temasları mevcuttur. Söz konusu temaslara yine harita üzerinden bakıldığında Güney Çin Denizi Bölgesinde bilhassa Birinci Ada Zinciri olarak tanımladığımız Çin'in üzerinde önemle durduğu stratejik alanlarda olması ise dikkat edilmesi gereken noktalardan biridir. Bu bölgelerde Tayvan, Vietnam, Tayland ve Filipinler gibi ABD'nin savunma diplomasisi doğrultusunda yoğun temaslarda bulunduğu ülkeler ise gerek

⁸⁵¹ Hiswi, P.A. (2020). The Increase of Vietnam Military Capability in the South China Sea Dispute: Arms Race or Status Quo, *Global Strategies*, Th.14, No.1.

⁸⁵² Thrall, A.T., Dorminey, C. (2018), Risky Business: The Role of Arms Sales in US Foreign Policy, CATO Institute Policy Analysis, No 836, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep23043.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

bölgede artan güvenlik ikileminin gerekse de Güney Çin Denizi’nde yaşanan ihtilafların derinleşmesine etki eden önemli unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle ABD’nin genel olarak silah ticareti temaslarına bakıldığında iki önemli mekanizma öne çıkmaktadır: Dış Askeri Satışlar (Foreign Military Sales) ve Doğrudan Ticari Satışlar (Direct Commercial Sales). Dış Askeri Satışlar Savunma Bakanlığınca yürütülmekte ve bakanlık yabancı bir alıcının silah tedarik ve teslim sürecini idare etmektedir.⁸⁵³ Doğrudan Ticari Satışlarda ise Savunma Bakanlığının devreye girmediği, yabancı müşterinin siparişini doğrudan üreticiden aldığı sistemi ifade etmektedir. Bu sistemler doğrultusunda ele alınan silah ticareti başlığına Güney Doğu Asya özelinde yıllara göre karşılaştırmalı olarak bakıldığında aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere 2009 yılı itibari ile belirgin bir artış gözlenmiştir.

Tablo 34: 1999-2018 Silah Satışı Karşılaştırma-ABD Güney Doğu Asya⁸⁵⁴

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
ABD	1509	1191	3495	2030	8226

Altı çizilen iki mekanizma doğrultusunda silah satışlarını organize eden ABD’nin yukarıdaki haritada (Güney Çin Denizi Silah Alım Haritası) resmedilen bölge devletlerinin artan silah alımındaki rolü ise Güney Çin Denizi’nde süregelen güvenlik ikilemini açıklar nitelikte olmuştur. Bu noktadan hareketle Vietnam özelinde bakılacak olduğunda haritada gösterildiği üzere silah alımı artan ülkelerden biri olup, ABD’den silah alımı açısından ise en önemli gelişmelerden birini 2016 yılında silah ambargosunun kalkması ile yaşamıştır. Geçirdiği ambargo döneminin ardından (1955-1975), 2007 yılında Başkan Bush döneminde hafifletilen silah ambargosu ile askeri temaslarını ilerleten ABD ve Vietnam; 2014’te Başkan Obama ile birlikte söz konusu temasları sürdürmüş, deniz devriye uçakları, deniz gözetleme ve iletişim teknolojisi ve kıyı radarları üzerine çeşitli temaslar kurmuştur. Söz konusu görüşmeler çerçevesi savunma mühimmatlarının satışları konusunda adımlar atılmış, deniz güvenliğinin sağlanması amacı doğrultusunda da 18 milyon dolarlık destek sağlanacağı ifade

⁸⁵³ Defence Security Cooperation Agency, Foreign Military Sales, <https://www.dsca.mil/foreign-military-sales-fms> (Erişim Tarihi: 01.11.2020)

National Defence Industrial Association, Foreign Military Sales vs Direct Commercial Sales, <https://www.ndia.org/policy/international/fms-vs-dcs> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

⁸⁵⁴ Congressional Research Service, 2014, US-Vietnam Relations in 2014: Current Issues and Implications for US Policy, R40208, <https://fas.org/srg/crs/row/R40208.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:14.

edilmiştir.⁸⁵⁵ 2015 yılında ise Dış İşleri Bakanı Kerry her ne kadar ticarete konulan kısıtlamayı insan hakları konusundaki ilerlemelere bağlı olarak ele alacaklarını belirtse de⁸⁵⁶ bu tarihlerle birlikte silah satışına dair temaslar devam etmiştir.⁸⁵⁷ Aşağıdaki tabloda da gösterildiği gibi 1999-2018 yılları arasında Başkan Obama döneminde diğer yıllara nazaran belirgin artış gözlenmiştir.

Tablo 35: ABD-Vietnam Silah Satışı Karşılaştırması⁸⁵⁸

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
ABD	-	-	-	54	54

Tablo 36: 1999-2018 Vietnam Satın Alınan Toplam Silah Karşılaştırması⁸⁵⁹

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Vietnam	348	755	2 384	4240	7727

Bu temaslar doğrultusunda Güneydoğu Asya Deniz Güvenliği Girişiminin (Southeast Asian Maritime Security Initiative) altı çizilerek, Vietnam bu girişim çerçevesinde destek olunan beş Güneydoğu Asya devletinden biri olmuştur.⁸⁶⁰ Girişim çerçevesinde Vietnam'ın denizcilik kurumlarının geliştirilmesi, kontrollerinin etkinleştirilmesi ve kapasitelerinin genişletilmesi hedeflerine dönük olarak program yardımı 16,9 milyon dolara çıkarılmıştır.⁸⁶¹

⁸⁵⁵ Tran, B.T. (2019), From Rebalance to Asia to Free and Open Indo Pacific: The Development of the US-Vietnam Comprehensive Partnership, Asia Pacific Issues, No 141, <https://www.eastwestcenter.org/system/tdf/private/api141tran.pdf?file=1&type=node&id=37352> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

Center for Strategic and International Studies, 2014, A New Era in US-Vietnam Relations, Southeast Asia Studies, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/140609_Hiebert_USVietnamRelations_Web.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020)

⁸⁵⁶ Kerry in Vietnam: Economic Progress, Human Rights Concerns Cited, <https://www.voanews.com/episode/kerry-vietnam-economic-progress-human-rights-concerns-cited-3698156> (Erişim Tarihi: 16.10.2020)

⁸⁵⁷ Congressional Research Service, 2014, US-Vietnam Relations in 2014: Current Issues and Implications for US Policy, R40208, <https://fas.org/sgp/crs/row/R40208.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

⁸⁵⁸ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:44

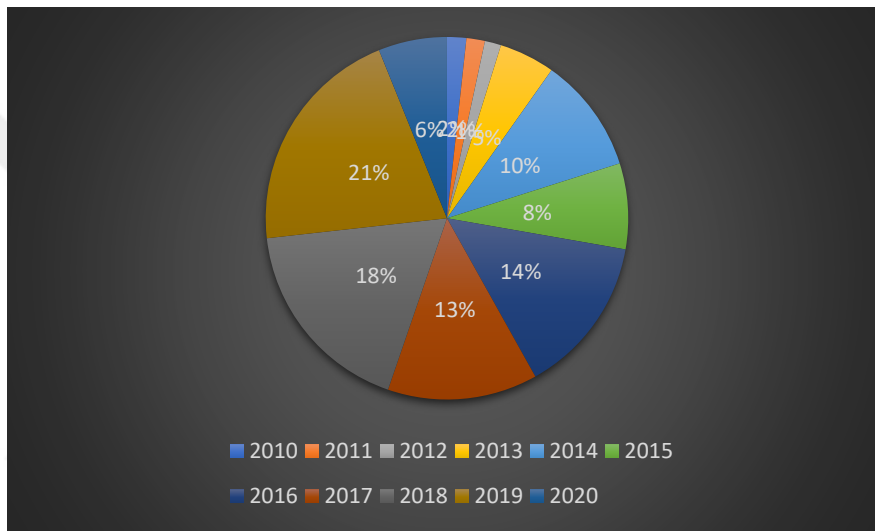
⁸⁵⁹ A.g.e.s:44

⁸⁶⁰ US Embassy & Consulates in Indonesia, Fact Sheet: US Building Maritime Capacity in Southeast Asia <https://id.usembassy.gov/our-relationship/policy-history/embassy-fact-sheets/fact-sheet-u-s-building-maritime-capacity-in-southeast-asia/> (Erişim Tarihi: 06.10.2020)

⁸⁶¹ Hiep, L.H. (2020), The Vietnam-US Security Partnership and the Rules Based International Order in the Age of Trump, Yusof Ishak Institute, Trends in Southeast Asia, s:2-10, https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/pdfs/TRS1_20.pdf (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Güney Çin Denizi'ndeki deniz güvenliği sorunlarını etkin şekilde çözebilmek ve olası krizler karşısında iş birliği olanaklarını genişletmek hedeflerinin altının çizildiği bu girişimle desteklenen Vietnam, aldığı bu yardımlarla birlikte deniz karakol uçaklarını ve gemilerini modernize etmenin yanı sıra deniz devriyesi keşfi, insansız hava sistemleri ve kıyı radarları gibi mühimmata dair başlıklarda denizcilik eğitimi verilmiştir. Bu eğitimler, sağlanan ya da var olanların modernleştirilmesi ile envantere kazandırılan mühimmatlar ve alınan mali desteklerle aşağıdaki grafikte gösterildiği gibi Vietnam 2015-2020 dönemleri arasında oldukça yüksek oranlarda savunma yardımı almıştır.

Grafik 10: ABD Tarafından Vietnam'a Sağlanan Savunma Bütçe Desteği⁸⁶²

Bölgedeki egemenlik ihtilafının bir diğer önemli tarafı olan Tayvan ise 2009-2015 yılları arasında 20 milyar dolarlık değeri ile en fazla silah satışı yapılan ülkeler arasında yer almıştır.⁸⁶³ Yapılan alımlarda saldırı helikopterleri, patriot-3 füzeleri ve uzun menzilli gözetim radar sistemi öne çıkan mühimmatlar olmuştur.⁸⁶⁴ Bu süreçte denizaltılara olan

Thuy, T.T. (2015), "Challenges and Opportunities in Vietnam-US Relationships: A Vietnam Perspective", Security Outlook of the Asia Pacific Countries and Its Implications for the Defence Sector, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series15/pdf/chapter08.pdf (Erişim Tarihi: 07.10.2020).

⁸⁶² US Foreign Aid By Country, Vietnam, https://explorer.usaid.gov/cd/VNM?fiscal_year=2010&implementing_agency_id=7&measure=Obligations (Erişim Tarihi: 11.10.2020)

⁸⁶³ Kan, S.A.(2014), Taiwan: Major US Arms Sales Since 1990, Congressional Research Service, CRS Report, <https://fas.org/sgp/crs/weapons/RL30957.pdf> (Erişim Tarihi: 06.10.2020)

⁸⁶⁴ Lustumbo, M.J., Frelinger, D.R., Williams, J., Wilson, B. (2016), Air Defence Options for Taiwan, RAND Cooperation Report, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR1000/RR1051/RAND_RR1051.pdf (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

ihtiyaç Tayvan yetkililerince sık sık vurgulanmış⁸⁶⁵ ve bilhassa Çin karşısında bölgede denge yaratmak amacı ile bu mühimmatların ne derece kritik önemde olduğunu ABD ile görüşmelerde sık sık dile getirmiştir.⁸⁶⁶ Tayvan'ın söz konusu görüşmelerde Çin argümanını öne sürmesi ise Çin'in ABD tarafından Tayvan'a yapılan silah satışına olan yaklaşımından ileri gelmektedir. Soğuk Savaş döneminde ve sonrasında ABD ve Çin arasında sıcak bir konu başlığı olma niteliğini koruyan Tayvan'a silah satışı, ABD'nin bölgede Çin'i dengelemek adına tamamen ortadan kaldırmaktan kaçındığı stratejik bir hamle niteliği taşımaktadır. Öyle ki Soğuk Savaş sürecinde Çin ile ilişkilerin nispeten yumuşadığı ve savunma diplomasisi çerçevesinde karşılıklı temasların geliştirildiği dönemlerde dahi, ABD'de Tayvan'a silah satışından vazgeçilmemesi gerektiğini savunan hatırı sayılır siyasi ve askeri bir kanat varlığını koruy gelmiştir.⁸⁶⁷

Söz konusu anlaşmazlığın temeli ise Pekin'in aday Çin Halk Cumhuriyeti'nin bir parçası varsayması Washington'un ise buna karşın Tayvan'ın savunma yeteneklerini desteklemesine dayanmaktadır. ABD ve Çin arasındaki söz konusu "Tayvan ayrışması", bu bölümün ana teması olan Tayvan'a silah satışına ve dolayısı ile bölgede oluşan güvenlik ikilemine etkisi ile öne çıkan unsurlardan biri olmaktadır. Bu doğrultuda ABD'nin gerçekleştirdiği satışlara daha yakından bakılacak olursa 2010 yılı dikkat çekici niteliklere sahiptir. Bu yıl itibari ile beş adet silah ticareti gerçekleştirilmiş ve patriot füzeleri, radar setleri, telemetri füzeleri, mayın avlama gemileri, çok fonksiyonlu bilgi dağıtım sistemleri, düşük hacimli terminaller ve Hawk helikopteri satışı gerçekleştirilmiştir.⁸⁶⁸ 2011 yılında ise F-16 pilot eğitim programları ve lojistik destekleri sağlanırken; yerli savunma savaş uçağı, F-16 A/ B teknolojisini destekleyen yedek parça ve aktif elektronik taramalı dizin teminleri

⁸⁶⁵ Cheng, D. (2015), Why Taiwan Needs Submarines, Heritage Foundation Issue Brief, No 4328, <http://thf.media.s3.amazonaws.com/2015/pdf/IB4328.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2020).

⁸⁶⁶ Holst, H. (2018), Taiwan, Submarines, and The Competitive Strategies for US-China Competition, The IDS Program Project, https://project2049.net/wp-content/uploads/2018/04/P2049_Holst_-Taiwan_Submarines_Competitive-Strategies_051616.pdf (Erişim Tarihi: 01.11.2020)

Beckley, M. (2017), The Emerging Military Balance in East Asia: How China's Neighbors Can Check Chinese Naval Expansion, International Security, Vol 42, No 2, s: 78-119.

⁸⁶⁷Jain, R. (2007), Taiwan Conundrum in US-China Relations, Sage Journals, s:168-183, <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/097492840706300307?journalCode=iqqa> (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

Blackwill R.D., Zelikow, P. (2021), The US, China and Taiwan: A Strategy Prevent War, Council on Foreign Relations Special Report, No 90, https://cdn.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/the-united-states-china-and-taiwan-a-strategy-to-prevent-war.pdf (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁸⁶⁸Defence Security Cooperation Agency, Federal Register Arms Sales Notification, February 2010, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2010-02-05/pdf/2010-2443.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

gerçekleştirilmiştir.⁸⁶⁹ 2012, 2013 ve 2014'te resmi kaynaklara göre herhangi bir satış gerçekleştirilmezken⁸⁷⁰, 2015 yılında başlayan ve 2016 yılına da yansıyan dokuz görüşme sağlanmıştır.⁸⁷¹ Altı çizilen bu görüşmelerle birlikte aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere bilhassa 2014-2018 yılları arasında silah alımında önemli bir artış gözlenmektedir.

Tablo 37: ABD-Tayvan Silah Satışı Karşılaştırması⁸⁷²

	2009-2013	2014-2018	Değişim Oranı (%)	En Fazla Alım Yapılan Ülkeler (%)
Tayvan	1.0	1.7	83	1. ABD (100) 2. Almanya (0.2) 3. Norveç (0.1)

Bu görüşmeler çerçevesinde söz konusu yıllar itibari ile güdümlü füze, çok fonksiyonlu bilgi dağıtım sistemleri, gemi üzerleri için düşük hacimli terminaller, komut ve kontrol işlemcileri, radyo frekans ayarlayıcılar, geliştirilmiş hedef edinme sistemleri, yakın silah sistemi, fırkateynler ve mayın tarayıcılar (doğrudan ticari satışta belirtilmemekle birlikte) temin edilmiştir.⁸⁷³ 2017 yılına bakıldığında ise otopilot üniteleri, teknik ve lojistik destek hizmetleri, torpido dönüştürme kitleri, yedek parça desteği, konteynırlar, muhrip donanım ve yazılım yükseltme desteği temin edilmiştir.⁸⁷⁴ 2018 yılına gelindiğinde ise uçak yedek parçaları ve mühimmat ve ekipmanlarla desteklenen Tayvan silah sanayisi, 2019 ve 2020 yılları boyunca da desteklenmeye devam etmiştir. Bu dönemlerde, pilot eğitim programları, taşınabilir insan füzeleri, fırlatıcılar, muharebe tankları, denizaltından fırlatılan tel kılavuzlu torpidolar, saha bilgi iletişim sistemleri, navigasyon sistemleri, uzaktan kumandalı uçaklar, sabit yer kontrol istasyonları, kıyı savunma sistemi fırlatıcıları, radar

⁸⁶⁹Defence Security Cooperation Agency, Federal Register Arms Sales Notification, September 2011, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2011-09-29/pdf/2011-25017.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁸⁷⁰Taiwan Defence and National Security, Taiwan Arms Sales Notified to Congress, 1990-2020, <https://www.ustaiwandefense.com/taiwan-arms-sales-notified-to-congress-1990-2020/> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁸⁷¹ Defence Security Cooperation Agency, Federal Register Arms Sales Notification, February 2016, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2016-02-12/pdf/2016-02865.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

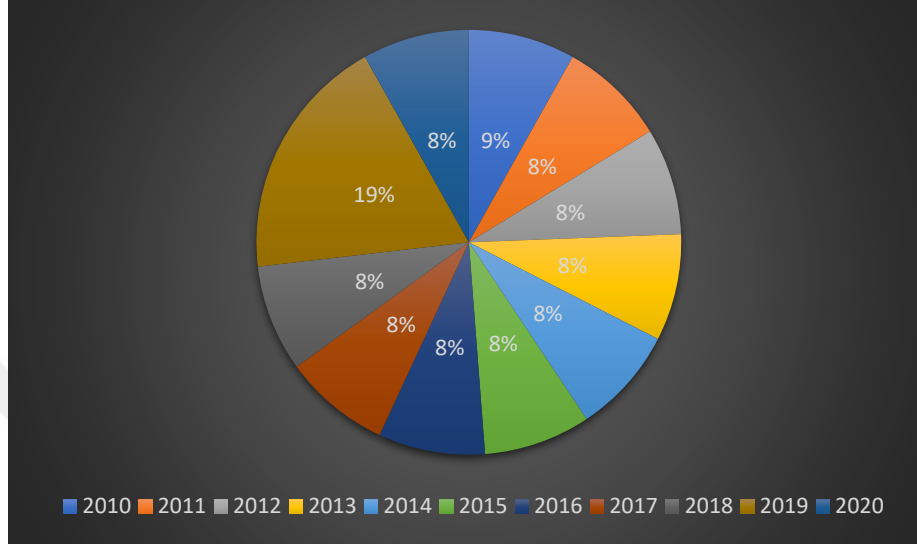
⁸⁷² European Security and Defence, 2020, SIPRI: Biggest Arms Exporters and Importers, <https://euro-sd.com/2020/03/news/16688/sipri-biggest-arms-exporters-and-importers/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁸⁷³ Defence Security Cooperation Agency, Federal Register Arms Sales Notification, February 2016, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2016-02-12/pdf/2016-02865.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

⁸⁷⁴ Security Cooperation Agency, 2017, Taipei Economic and Cultural Representative Office in the US: SM-2 Block IIA Standart Missiles and Components, <https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/taipei-economic-and-cultural-representative-office-tecro-united-5> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

kamyonu ve tatbikat füzeleri saplanan mühimmatlar arasında yer almıştır.⁸⁷⁵ Bu süreçte sağlanan bütçe ise aşağıda gösterildiği gibi bilhassa Başkan Obama döneminde önemli artış göstermiştir.

Grafik 11:ABD Tarafından Tayvan’a Sağlanan Savunma Bütçe Desteği⁸⁷⁶

Güney Çin Denizi’nde egemenlik ihtilafının önemli taraflarından bir diğeri olan Filipinler ise bölgede Çin ile en fazla karşı karşıya gelen devletlerden biridir. Söz konusu ihtilafın Filipinler’in silah ticaretine yansması ise ABD ile olan silah alım-satımına dönük temaslarından okunabilmektedir. Esasen ABD-Filipinler arasında silah alım satım temasındaki artış Filipinler’in bölgedeki Çin’e dair tehdit algısındaki artıştan da gözlemlenebilmektedir. Söz konusu algının önemli bir dönemeci Mart 2011’de Çin’in Reed Bank yakınlarında Filipin’e ait bir araştırma gemisi ile karşı karşıya gelmesi ve bu karşılaşmada Filipinler donanma kuvvetlerinin yetersiz kalması sonucunda ortaya çıkmıştır. Çin ile yaşanan bu gerginlikte sahip olunan gemilerin füze savunma sistemleri ve entegre sensörler noktasında yetersiz kalması⁸⁷⁷ Filipinler’i donanma kuvvetlerini yeni

⁸⁷⁵ Security Cooperation Agency, 2018, Taipei Economic and Cultural Representative Office in the US: Foreign Military Sales Order, <https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/taipei-economic-and-cultural-representative-office-united-states-tecro> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Security Cooperation Agency, 2019, Taipei Economic and Cultural Representative Office in the US: Conus Based F-16 Training, <https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/taipei-economic-and-cultural-representative-office-united-states-8> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁸⁷⁶US Foreign Aid By Country, Tayvan, https://explorer.usaid.gov/cd/TWN?fiscal_year=2010&implementing_agency_id=7&measure=Obligations (Erişim Tarihi: 06.10.2020)

⁸⁷⁷ Castro, R.C. (2015), International Dimensions of National (In) Security Concepts, Challenges and Ways Forward, Berlin Conference on Asian Security, Session II: Maritime Security,

mühimmatlarla geliştirme ve var olanları modernleştirme ihtiyacına sevk etmiş; bu ihtiyaç uzun vadeli stratejik planlarına da yansımıştır.⁸⁷⁸ Ortaya çıkan bu ihtiyaçla birlikte bilhassa 2012-2018 yılları arasında silah ticaretini ve donanma modernleştirmesini arttıran⁸⁷⁹ Filipinler'in bu faaliyetlerinde ABD önemli bir yer tutmuştur.

ABD ile yapılan temaslar sonrasında 2011 yılında gemi karşıtı seyir füzesi ve denizaltı karşıtı savaş ekipmanı ile donatılmış yüksek dayanıklılıkta kesiciler satın alınmıştır. Fakat bu kesicilerin savaşta sürekli operasyon yürütmeleri için hava desteğine ihtiyaçları olduğundan Filipin hava kuvvetleri modern donanımlı çok amaçlı avcı uçaklarından oluşan bir filo edinme planı oluşturmuştur.⁸⁸⁰ Bununla birlikte ABD donanmasından mühendislik, yeni silah sistemleri ve bakım desteğini de içerisine alan açık deniz devriye gemisi sınıfı için tasarım talebinde bulunulmuştur.⁸⁸¹ Ayrıca C-130 nakliye uçaklarında kullanılmak üzere deniz gözetleme sistemleri ve güdümlü bomba gibi silahlar bu süreçte ABD'den temin edilen mühimmatlar arasındadır.⁸⁸² 1999-2018 yılları arasında periyotlar halinde karşılaştırmalı olarak bakılacak olduğunda 2014-2018 yılları arasında gerçekleştirilen satışların diğer yıllara oranla daha fazla olduğu gözlenmektedir.

Tablo 38: 1999-2018 ABD-Filipinler Silah Satışı Karşılaştırması⁸⁸³

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
ABD	18	69	122	171	379

Tablo 39: 1999-2018 Filipinler Toplam Silah Alımı Karşılaştırması⁸⁸⁴

https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/projects/BCAS2015_DeCastro_Renato_Web.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

⁸⁷⁸ Republika Ng Pilipinas, National Security Policy for Change and Well Being of the Filipino People 2017-2020, <https://itms.pnp.gov.ph/main/storage/2020/06/NSP-2017-2022.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2020).

⁸⁷⁹ Pilipinas Hukbonk Dagat, The Plippine Navy, 2018, <https://www.dlsu.edu.ph/wp-content/uploads/2018/06/ms-2.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2020).

⁸⁸⁰ The Philippine Maritime Industry: Prospects and Challenges in 2013 and Beyond, <https://www.unescap.org/sites/default/files/0.Philippines-1.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Lum, T. (2012), The Republic of Philippines and US Interests, Congressional Research Service Report, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33233.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁸⁸¹ Chang, F.K. (2012), Transforming the Philippines' Defence Architecture, Foreign Policy Research Institute, <https://www.fpri.org/docs/media/Chang.TransformingPhilippinesDefenseArchitecture.pdf> (Erişim Tarihi: 03.10.2020).

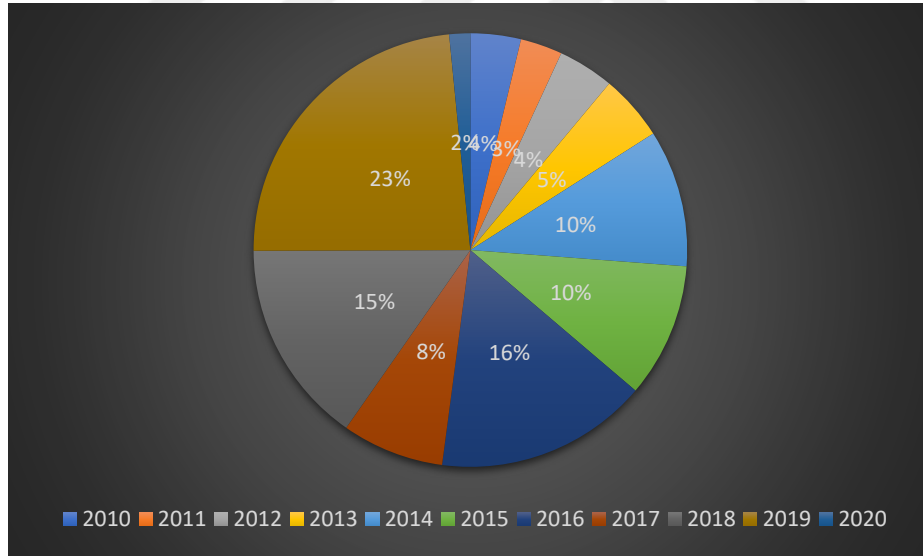
⁸⁸² Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G. B., (2015), Building a More Robust US-Philippines Alliance, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/150824_Heibert_USPhilippinesAlliance_Web.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020).

⁸⁸³ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:34.

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Filipinler	25	96	161	698	981

Karşılaştırmalı olarak ortaya konulan söz konusu satışlar Uluslararası Askeri Eğitim ve Öğretim (International Military Education and Training), Yabancı Askeri Finansman (Foreign Military Financing), Aşırı Savunma Bentleri (Excess Defense Articles ve Doğrudan Ticari Satışlar (Direct Commercial Sales) mekanizmaları vasıtası ile işletilirken, bu taleplere ayrılan bütçe ise aşağıdaki grafikte gösterildiği üzere (donanma mühimmat temini ve modernleştirme desteği) giderek artan bir ivme göstermiştir. Her iki tablo birlikte ele alındığında ise iki önemli sonuç ortaya çıkmaktadır. Öncelikli olarak Filipinler ve ABD’nin silah ticaretindeki yoğunluk arasında ortaya çıkan paralellik (artış oranları çerçevesinde) iki devletin bölgede ortaya koydukları askeri eylem eğiliminde paralellik olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Filipinler özelinde bakıldığında Güney Çin Denizi’nde giderek artan güvenlik ikilemi sorunsalını verilerden de anlaşılacağı üzere silah alımı üzerinden okumak mümkündür.

Grafik 12:ABD Tarafından Filipinler’e Sağlanan Savunma Bütçe Desteği⁸⁸⁵

Güney Çin Denizi’nde Vietnam, Filipinler ve Tayvan’a nazaran daha az egemenlik iddiasına sahip olan Malezya ise bu devletler ile kıyaslandığında aşağıdaki tablolarda da gösterildiği üzere askeri alımlarında giderek azalan bir ivmeye sahiptir.

Tablo 40: ABD-Malezya Silah Satışı Karşılaştırması⁸⁸⁶

⁸⁸⁴ A.g.e.s:34.

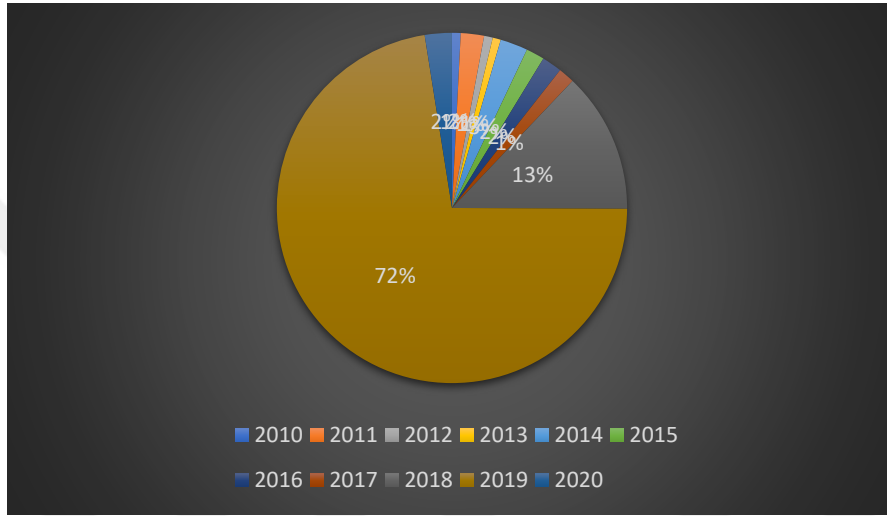
⁸⁸⁵US Foreign Aid By Country, Filipinler, https://explorer.usaid.gov/cd/PHL?fiscal_year=2010&implementing_agency_id=7&measure=Obligations (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
ABD	51	40	25	27	142

Tablo 41: 1999-2018 Malezya Toplam Silah Alımı Karşılaştırması⁸⁸⁷

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Malezya	1073	1566	2058	728	5425

Grafik 13: ABD Tarafından Malezya'ya Sağlanan Savunma Bütçe Desteği⁸⁸⁸

4.3.3. Çin'in Güney Doğu Asya'da Askeri Satışları

Çin'in silah satışına tarihsel çerçevede bir bütün olarak bakıldığında dış ilişkilerinin ve iç politikasının belirleyici birer etken olduğu görülmektedir.⁸⁸⁹ Altı çizilen bu nokta ile birlikte bilhassa da Çin'in askeri modernleşme çabalarının yükselişe geçtiği süreçlerde silah alım ve satımının daha belirgin şekilde arttığı ortaya konulan bir diğer önemli tespit olmuştur.⁸⁹⁰ Bu tespitlerle Çin'in silah ticaretine dair belirli dönemsel ayrımlara gidilmiş ve

⁸⁸⁶ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s:28.

⁸⁸⁷ A.g.e. s:28

⁸⁸⁸ US Foreign Aid By Country, Malezya,

https://explorer.usaid.gov/cd/MYS?fiscal_year=2010&implementing_agency_id=7&measure=Obligations (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

⁸⁸⁹ Raska, M., Bitzinger, R.A. (2020), Strategic Contours of China's Arms Transfers, *Strategic Studies Quarterly*, s: 91-109, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/SSQ/documents/Volume-14_Issue-1/Raska.pdf (Erişim Tarihi: 05.10.2020).

⁸⁹⁰ Liff, A.P., Ikenberry, G.J. (2014), Racing Towards Tragedy: China's Rise, Military Competition in the Asia Pacific and the Security Dilemma, *International Security*, Vol 39, No 2, s: 52-91.

Cooper, C.A. (2018), PLA Military Modernization : Drivers, Force Restructuring, and Implications, RAND Cooperation Report, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/testimonies/CT400/CT488/RAND_CT488.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

1949-1978 dönemlerini içerisine alan süreç Mao üzerinden ele alınırken; 1980 ve 1990'ları içerisine alan dönem Deng Xiaoping ile "silahsızlanma evresi" tanımlaması ile ortaya konulmuş, 1982-2012 arası dönem ise reform dönemi olarak analiz edilmiştir. 2012'den bu güne uzanan süreç ise Çin'in gerek askeri modernleşmesi gerekse de savunma diplomasisi ilişkileri doğrultusunda şekillendirdiği askeri ticaretinde önemli bir dönemi ifade etmektedir. Çin'in tüm bu dönemlere dış ilişkilerini ve iç politikasını bir bütün olarak ne şekilde yansıttığı ise 1950 ve 60'ların *ideolojik*, 1970'lerin *jeopolitik*, 1980'lerin *ticari* ve 2010'ların ise *rekabetçi* olarak tanımlanmasından ön görülebilmektedir.⁸⁹¹ Rekabetçi olarak tanımlanan 2010'lar ve bilhassa Xi Jinping döneminin başlangıcı olan 2012 sonrası ise yukarıdaki iki bölümle birlikte ortaya konulduğu üzere gerek Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddiası olan devletlerin askeri harcamaları gerekse de bu devletlerin ABD ile silah ticaretlerinin artışına sahne olmuştur.

Söz konusu bulgu bir taraftan bölge devletleri arasındaki güvenlik ikileminin varlığını ortaya koyarken, diğer taraftan ABD'nin silah ticareti vasıtası ile bu varlığa olan etkisini vurgulamaktadır. Bu bölümde ele alınacak olan Çin ve Güney Doğu Asya'da attığı silah ticareti adımları bölgedeki güvenlik ikileminin ortaya çıkışının ve derinleşmesinin analizi noktasında hayati öneme sahiptir. Altı çizilen bu nokta çerçevesinde genel olarak bakıldığında Çin'in 2012 ve 2016 yılları arasında silah ihracatının %74 oranında arttığı gözlenmektedir. Bu artışla birlikte küresel silah ihracatındaki payını da %3,8'den %6,2'ye yükselten Çin; ABD ve Rusya'dan sonra dünyanın en büyük silah tedarikçisi konumundadır. Bu ihracatın %60'ından fazlası Myanmar, Pakistan ve Bangladeş'e giderken; %22'si de Afrika'ya ayrılmıştır.⁸⁹² Çin'in silah alımına olan bağımlılığının da azalışını hatta silah ihraç eden küresel güçler arasına girişini de yansıtan bu süreçte silahlı insansız hava araçları, insansız hava sistemleri, savaş uçakları, gemi karşıtı seyir füzeleri, eğitim uçakları, karadan

European Security and Defence, 2020, SIPRI: Biggest Arms Exporters and Importers, <https://euro-sd.com/2020/03/news/16688/sipri-biggest-arms-exporters-and-importers/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁸⁹¹ Raska, M., Bitzinger, R.A. (2020), Strategic Contours of China's Arms Transfers, *Strategic Studies Quarterly*, s: 91-109, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/SSQ/documents/Volume-14_Issue-1/Raska.pdf (Erişim Tarihi: 05.10.2020).

⁸⁹² Bitzinger, R.A., Popescu, N. (2017), Defence Industries in Russia and China: Players and Strategies, EU Institute for Security Studies Series, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Report_38_Defence-industries-in-Russia-and-China.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Brauner, O., Bromley, M., Duchatel, M. (2015), Western Arms Exports to China, SIPRI Policy Paper 43, Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/PP/SIPRIPP43.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

China Power, How Dominant is China in the Global Arms Trade, <https://chinapower.csis.org/china-global-arms-trade/> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

havaya füze sistemleri ve Yuan sınıfı denizaltıların temini sağlanmıştır.⁸⁹³ Söz konusu satışlarda, mühimmat temininde, modernleştirilmesinde ve bütçe sağlanmasında Güney Doğu Asya ve bilhassa Güney Çin Denizi'nde egemenlik iddiasında olan devletlerin yeri ise toplam ihracat içerisinde sınırlı bir yere sahip olmuştur. Daha yakından bakılacak olursa bölgeye yapılan silah ihracatının ve ayrılan bütçenin yarısına yakını Myanmar'a bırakılırken, aşağıdaki tabloda da gösterildiği üzere bilhassa 2009 yılı itibari ile artış göstermiştir.

Tablo 42: Çin Güney Doğu Asya Silah Satışı Karşılaştırması⁸⁹⁴

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Çin	259	220	1060	1035	2573

Bununla birlikte Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafında olan ve yukarıdaki bölümde silah ticaretlerinin incelendiği Vietnam, Filipinler, Tayvan ve Malezya'nın bu ticaretlerinde en fazla paya sahip ülkelere bakıldığında ise Çin'in bölge ülkelerine silah satımına oldukça mesafeli yaklaştığı görülmektedir.

Tablo 43: Güney Çin Denizi Egemenlik İhtilafındaki Ülkeler Silah Ticareti Sıralaması⁸⁹⁵

Ülke	Silah Satımında İlk Sırada Olan Ülke	Silah Satımında İkinci Sırada Olan Ülke	Silah Satımında Üçüncü Sırada Olan Ülke
Vietnam	Rusya	İsrail	Ukrayna
Filipinler	ABD	Güney Kore	Endonezya
Tayvan	ABD	Almanya	İtalya
Malezya	Rusya	Almanya	İspanya

⁸⁹³ Armley, D.M., Erickson, A.S., Yuan, J. (2014), A Potent Vector: Assessing Chinese Cruise Missile Developments, JFQ 75-4, <http://www.andrewerickson.com/wp-content/uploads/2020/05/Cruise-Missile-China-A-Potent-Vector-Gormley-Erickson-Yuan-JFQ-201410.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

O'rourke, R., (2016), China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities-Background and Issues for Congress, <https://www.hsdl.org/?view&did=793905> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Sarkar, S. (2019), Understanding China's Submarine Capabilities: Undersea Competition in the Indo-Pacific, Institute of Chinese Studies,

<https://www.icsin.org/uploads/2019/11/05/8bf56604ba2e84aef8f30d35edbb937f.pdf>

(Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁸⁹⁴ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s: 14.

⁸⁹⁵ A.g.e.s: 20-41.

Tabloda vurgulanan ülkeler dışında daha önce de belirtildiği üzere Çin için Myanmar önemli bir askeri ticaret ortağıdır. Bilhassa kurulması öngörülen askeri üsler⁸⁹⁶ dolayısı ile bu bölgeye askeri satışlar gerçekleştiren Çin için Tayland, Kamboçya ve Laos diğer alıcılar olarak öne çıkmaktadır. Bu devletler ile yapılan ticaret verileri doğrultusunda 2008-2018 yılları arasındaki toplam bütçe aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi en fazla Pakistan, Myanmar ve Bangladeş'e ayrılmıştır.

Tablo 44: Çin'in Asya'da En Fazla Askeri Satış Gerçekleştirdiği Ülkeler⁸⁹⁷

Ülke	Harcanan Askeri Bütçe (milyon dolar)
Pakistan	6,426
Bangladeş	1,930
Myanmar	1,283
Endonezya	337
Tayland	325
Aya'nın Geri Kalanı	1,538

Çin'in Güney Doğu Asya'daki devletlere dönük olarak ortaya koyduğu silah satışları, Güney Çin Denizi'ni bilhassa Güney kumandanlığı üzerinden ele aldığını vurgulayan önemli bir göstergedir. Zira 2015 yılı itibari ile askeri organizasyon yapısında değişikliğe giden Çin, daha önce yedi bölge üzerinden organize ettiği askeri yapılanmasını beş bölgeye ayırmıştır. Kuzey, Güney, Doğu, Batı ve Merkezi Komutanlıklar olarak belirlenen yeni birimlerden Güney Komutanlığının Çin'in askeri harcamalarda daha fazla yoğunluk verdiği devletlere yakınlığı ise dikkat çekmektedir. Aşağıdaki haritadan da gösterildiği üzere Güney Komutanlığı Chengdu ve Guangzhou Askeri Birimlerinden oluşan bölgeyi kapsamakta; bu birimlerin sorumluluk alanları ise Güney Çin Denizini ve Güney Doğu Asya devletlerini

⁸⁹⁶ Marantidou, V., (2014), Revisiting China's "String of Pearls" Strategy: Places 'With Chinese Characteristics' and Their Security Implications, *Pacific Forum Issues and Insights*, Vol 14, No 7, https://www.files.ethz.ch/isn/182061/140624_issuesinsights_vol14no7.pdf (Erişim Tarihi: 06.10.2020).
Montaigne Institute, 2019, China's Port Investment: The Flag Behind the Trade, China Trends, <https://www.institutmontaigne.org/documents/china-trends/China-trends-2-print-web.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Yung, C.D., Rustici, R., Devary, S., Lin, J. (2014), Chinese Overseas Basing Requirements in the 21st Century, Institute for National Strategic Studies: Chinese Strategic Perspectives 7, <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratperspective/china/ChinaPerspectives-7.pdf> (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

⁸⁹⁷ China Power, How Dominant is China in the Global Arms Trade, <https://chinapower.csis.org/china-global-arms-trade/> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

ifade etmektedir.⁸⁹⁸ Yine aşağıdaki haritalar üzerinden gidilecek olduğunda Guangzhou Komutanlığının yakın temasta olduğu Güney Doğu Asya devletleri olan Tayland, Kamboçya, Laos ve Myanmar (Burma) Çin'in bu komutanlığın muhafazasını sağlama ve dolayısı ile yakın deniz çevresinde etkinliği kolaylaştırmak amacı ile silah satışında odaklandığı alanlar olmuştur.⁸⁹⁹

Harita 30: Çin Bölge Komutanlıkları ve Yakın Bölge Silahlanma⁹⁰⁰

Söz konusu alanlara yapılan vurgu ile birlikte Güney Komutanlığı başta Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik ihtilaflarında etkinlik sağlanması olmak üzere, enerji kaynaklarına erişimin ve deniz iletişim hatlarının kolaylaştırılmasının üzerinde durmaktadır.⁹⁰¹ Bu noktalarla birlikte ABD ile başta silah ticareti olmak üzere askeri temaslarını arttırdığı Vietnam'ın da Güney Kumandanlığına yakın olması bölgenin önemini Çin için arttıran

⁸⁹⁸ Dutton, P.A., Martinson, R.D. (2017), China's Evolving Surface Fleet, China Maritime Studies Series, No 14, http://www.andrewerickson.com/wp-content/uploads/2017/09/China-Maritime-Study-14_Chinas-Evolving-Surface-Fleet_Dutton-Martinson_201707.pdf (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

McDevitt, M. (2016), Becoming a Great "Maritime Power": A Chinese Dream, CNA Analysis and Solutions Report, https://www.cna.org/cna_files/pdf/irm-2016-u-013646.pdf (Erişim Tarihi: 04.10.2020)

⁸⁹⁹ Vood, P. (2016), China's Southern Theater Command, *China Brief*, Vol 16, No 12, https://jamestown.org/wp-content/uploads/2016/07/CB_16_12.pdf?x42446 (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁹⁰⁰ University of Texas Libraries, Map Collection, https://legacy.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/china_military_2012.html?p=print (Erişim Tarihi: 02.10.2020)

⁹⁰¹ US-China Economic and Security Review Commission, 2019, Hotspots Along China's Maritime Periphery, <https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-10/Chapter%202,%20Section%203%20-%20Hotspots%20along%20China's%20Maritime%20Periphery.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

unsurlardan biri olmuştur.⁹⁰² Gelişmiş muhriplerin ve uzun menzilli ikmal gemilerinin yanı sıra sahil güvenlik gemileri ile de desteklenen Güney Komutanlığı kıyı hava savunmasının iyileştirilmesi, güdümlü füze, gelişmiş savaş gemileri ve yüzey hava füzeleri ile desteklenmesi kapsamında ele alınmaktadır.⁹⁰³ Altı çizilen bu noktalarla birlikte “anavatanın Güney kapısını korumak” olarak ifade edilen bu faaliyetler kapsamında Güney Bölge Komutanlığı sahip olduğu uzun sahil şeridi, karmaşık hava sahası ve geniş kara sınırı dolayısıyla tüm bu unsurları (hava, kara ve deniz) bir bütün olarak ele almayı gerekli kılmaktadır. Sahip olduğu söz konusu nitelikler Çin’i bu komutanlığa yakın devletlerle askeri iş birliğine iterken; bölgeye yakın sınırdaki bulunan bir diğer devlet olan Vietnam’ın ABD ile artan askeri teması ise Çin’i bu iş birliğine iten bir diğer unsur olarak okunabilmektedir.⁹⁰⁴ Altı çizilen bu unsurların Çin’in bölgedeki devletlere silah satışına etkisi ise aşağıdaki tablolarda da gösterildiği üzere Tayland’a 2014-2018 yılları arasında; Myanmar, Kamboçya ve Laos’a ise 2009-2013 yılları arasında belirgin bir artışla kendini göstermiştir.

Tablo 45: Çin’in Tayland’a Silah Satışı⁹⁰⁵

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Çin	25	23	58	266	372

Tablo 46: Çin’in Myanmar’a Silah Satışı⁹⁰⁶

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Çin	233	119	742	530	1624

Tablo 47: Çin’in Laos’a Silah Satışı⁹⁰⁷

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018

⁹⁰² Pedrozo, R. (2014), China versus Vietnam: An Analysis of the Competing Claims in the South China Sea, CNA Occasional Paper, s: 37-67, https://www.cna.org/cna_files/pdf/iop-2014-u-008433.pdf (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

Fook, L.L., Hop, H.H. (2018), Vietnam’s Responses to China’s Maritime Assertiveness in the South China Sea, Yusof Ishak Institute, Perspective No 50, s: 1-10, https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2018_50%4050.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Pinotti, T. (2015), China Vietnam in the South China Sea, Brazilian Journal of Strategy and International Relations, Vol 4, No 8, s: 158-178.

⁹⁰³ Dutton, P.A., Martinson, R.D. (2017), China’s Evolving Surface Fleet, China Maritime Studies Series, No 14, http://www.andrewerickson.com/wp-content/uploads/2017/09/China-Maritime-Study-14_Chinas-Evolving-Surface-Fleet_Dutton-Martinson_201707.pdf (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

⁹⁰⁴ Wood, P. (2016), China’s Southern Theater Command, The Jamestown Foundation Global Research and Analysis, <https://jamestown.org/program/snapshot-chinas-southern-theater-command/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁹⁰⁵ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s: 40.

⁹⁰⁶ A.g.e.s: 30

⁹⁰⁷ A.g.e.s:28

Çin	-	7	30	51	91

Tablo 48: Çin'in Kamboçya'ya Silah Satışı⁹⁰⁸

	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Çin	-	56	58	-	114

Ortaya konulan veriler doğrultusunda görülmektedir ki Çin 2009 öncesine nazaran yakın çevresine daha fazla askeri satış gerçekleştirmektedir. Fakat bu artış Çin'i temel silah sağlayıcı ülkeler arasında sokma noktasında yeterli düzeyde olmamıştır. Bu noktada 2010-2014 ve 2015-2019 dönemlerine karşılaştırmalı olarak bakıldığında Çin hâlihazırda en fazla silah ithal eden ülkelerden biri olma konumunu korumaktadır.⁹⁰⁹ Daha yakından bakılacak olursa Suudi Arabistan, Hindistan, Mısır ve Avustralya'dan sonra silah ithalatında beşinci sırada yer alan Çin'in 2010-2014 yılları arasında silah ithal yüzdeliği 4,4 iken, 2015-2019 döneminde bu oran %4,3'e düşmüştür. Söz konusu düşüşe rağmen Çin silah ithalatına devam ederken; en fazla silah aldığı ülkeler ise %76 ile Rusya (ilk sırada), %8,8 ile Fransa (ikinci sırada) ve %6,9 ile Ukrayna (üçüncü sırada) gelmektedir.⁹¹⁰ Silah ihracat verileri üzerinden bakılacak olduğunda ise Çin; ABD (%36), Rusya (%21), Fransa (%7) ve Almanya (%6)'dan sonra %5 ile beşinci sıradadır.⁹¹¹ Söz konusu verilerden de anlaşılacağı üzere bir bütün olarak Çin'in silah ihracatı artış göstermekle birlikte sınırlı düzeydedir ve dolayısıyla başta donanma kuvvetlerinin olmak üzere askeri yapılanmasının modernleşme sürecinin devam ettiği gözlenmektedir. Zira satılan insansız savaş hava araçlarında, filolarda ve saldırı helikopterlerinde teknik sorunların gözlemlenmesi bölgede son dönemde artış göstermekle birlikte Çin'in askeri satışlarına nazaran ABD ve Rusya'nın aşağıdaki tabloda da gösterildiği üzere bir alternatif olarak değerlendirilmesini kolaylaştırmaktadır.

⁹⁰⁸ A.g.e.s: 21

⁹⁰⁹ Buchholz, K. (2020), STATISTA: The World's Biggest Arms Importers, <https://www.statista.com/chart/17404/worlds-biggest-arms-importers-2008-2018/> (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

⁹¹⁰ European Security and Defence, 2020, SIPRI: Biggest Arms Exporters and Importers, <https://euro-sd.com/2020/03/news/16688/sipri-biggest-arms-exporters-and-importers/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁹¹¹ Wezeman, P.D., Fleurant, A., Kuimova, A., Silva, D.L.D., Tian, N., Wezeman, S.T. (2020), Trends in International Arms Transfers, SIPRI, https://www.sipri.org/sites/default/files/2020-03/fs_2003_at_2019.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Tablo 49: Güney Doğu Asya'ya Silah Satışı Gerçekleştiren İlk Beş Ülke⁹¹²

Tedarikçi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	Toplam	% Güneydoğu Asya Toplamı	% Tedarikçi Toplam Silah İhracatı
Rusya	855	2084	4149	3616	10704	26.0	9.0
ABD	1509	1191	3495	2030	8226	20.0	5.0
Fransa	123	1329	1254	800	3506	8.6	10.0
Almanya	270	504	1431	716	2920	7.2	8.1
Çin	259	220	1060	1035	2573	6.3	13.0

Söz konusu tabloda ABD ve Rusya'nın Güney Doğu Asya'ya silah satışında belirgin bir hâkimiyete sahip olmasının yanı sıra öne çıkan bir diğer nokta ise ABD ve Çin'in bilhassa 2009-2013 yılları arasında bölgeye dönük silah satışını belirgin şekilde arttırmış olmalarıdır. Bu artışın ve Güney Doğu Asya özelinde rakamsal verilerin bölge devletlerine satılan silahların nitelikleri açısından ne anlama geldiğinin ortaya konulması ise Çin'in neden bu bölgelere yöneldiği sorusuna verilebilecek cevabın önemli boyutlarından biridir. Altı çizilen bu nokta ile birlikte Güney Doğu Asya'da Çin'in en fazla silah satışı gerçekleştirdiği ülkeler olan aşağıdaki devletler (Tayland hariç), tablolardan da görüldüğü üzere bilhassa uçak satın alımı üzerinde durmuşlardır. Altı çizilen bu nokta ile birlikte Çin'in Tek kuşak Tek Yol Projesinin de bir ortağı olan Laos, bölgedeki diğer ülkelere nazaran daha düşük askeri alıma sahip olmakla birlikte bu alımlar büyük oranda nakliye uçakları ve helikopterlerden oluşmaktadır.⁹¹³ Hava savunma sistemlerine dair de Çin ile askeri temaslarda bulunan Laos'un yanı sıra aşağıdaki tabloda da gösterildiği üzere Pekin'in önemli askeri alıcılarından biri de Myanmar olmuştur. 1990'lerden itibaren uzunca bir süre ABD ve AB tarafından silah ambargosuna tabi tutulan Myanmar demokratik ilerleme göstermesi dolayısı ile

⁹¹² Vats, N., (2020), China's Arms Exports to Southeast Asia- A Critical Update, Centre for Security and Strategy Studies, <https://www.cescube.com/vp-china-s-arms-exports-to-southeast-asia-a-critical-update> (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

⁹¹³ A.g.e. <https://www.cescube.com/vp-china-s-arms-exports-to-southeast-asia-a-critical-update> (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

yaptırımlardan kısmen muaf tutulmuş fakat silah ambargosu devam etmiştir.⁹¹⁴ Söz konusu ambargo Almanya, Hollanda ve İsrail'in Myanmar'a silah satışları ile eserken; Çin ve Rusya öncelikli tedarikçi konumunu korumuştur. Bu doğrultuda Çin'den zırhlı araçlar, güdümlü füzelerle donatılmış fırkateynler, Rusya'dan ise karadan havaya füze ithal eden Myanmar; modernize edilmiş helikopter alımı için de temaslarda bulunmaktadır.⁹¹⁵ Laos ve Myanmar'ın askeri ticarete dair temalarında söz konusu noktalar öne çıkarken aşağıdaki tablolarda da gösterildiği üzere her iki ülkenin de silah envanterinde uçak alımı öne çıkmakta ve silah satın alımında Çin ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 50: Laos Silah Satın Alımı ve Kategorisi⁹¹⁶

Silah Kategorisi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Uçak	90.0	65.0	89.7	40.4	64.2
Hava Savunma Sistemi	-	-	-	24.8	12.2
Zırhlı Araçlar	-	-	-	18.2	8.9
Topçu	-	-	-	11.6	5.7
Motorlar	-	-	10.3	-	3.3
Füzeler	10.0	35.0	-	5.6	5.7

Tablo 51: Laos'a Silah Satışında İlk Üç Ülke⁹¹⁷

Tedarikçi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018	Toplam
Çin	-	7	30	51	91	37.0
Ukrayna	11	4	14	61	89	36.2
Sırbistan	26	-	26	-	52	21.1

⁹¹⁴ Lee, P.K., Chan, G., Chan, L.H. (2009), China's Realpolitik Engagement with Myanmar, China Security, Vol 5, No 1, s:101-123.

<http://www3.nccu.edu.tw/~lorenzo/Lee%20Chan%20Chan%20China%20Realpolitik%20Myanmar.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020)

⁹¹⁵ Heiduk, F. (2017), An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, s: 13-15.

Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s: 28.

⁹¹⁶ A.g.e.s: 28

⁹¹⁷ A.g.e.s:28.

Tablo 52: Myanmar Silah Satın Alımı ve Kategorisi⁹¹⁸

Silah Kategorisi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Uçak	57.2	1.0	36.7	42.8	33.7
Hava Savunma Sistemi	-	51.4	2.0	27.6	18.2
Zırhlı Araçlar	4.1	11.9	26.7	7.5	15.6
Topçu	5.4	10.6	1.8	-	3.8
Motorlar	1.4	-	0.5	3.4	1.3
Deniz Silahları	2.5	1.0	0.1	1.0	0.8
Füzeler	5.2	23.2	11.8	8.7	12.5
Sensörler	7.2	1.0	0.8	6.3	3.1
Gemiler	17.0	-	19.5	2.4	10.9

53: Myanmar’a Silah Satışında İlk Üç Ülke⁹¹⁹

Tedarikçi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018	Toplam
Çin	233	119	742	530	1624	44.2
Rusya	221	548	637	173	1579	43.0
Ukrayna	57	18	27	4	106	2.9

En fazla silah ticaretini Çin ile yapan bir diğer ülke olan Kamboçya ise doğrudan silah alımının yanı sıra askeri harcamaları için fon temininde de Çin’i önemli bir tedarikçi olarak görmektedir.⁹²⁰ Çin’den alınan gemilerle birlikte karasuları ve münhasır ekonomik bölgesinde kontrol sağlamada ilerleme kaydeden Kamboçya; savaş uçakları, korvet ve fırkateyn alımları üzerinde durmakla birlikte deniz silahlarının alımları (%16) kara silahlarının alımlarına (%72) nazaran oldukça sınırlı kalmaktadır. Bu sınırlılığı aşmak adına

⁹¹⁸ A.g.e.s:30

⁹¹⁹ A.g.e.s:30

⁹²⁰ O’Neill, D. (2014), Playing Risk: Chinese Foreign Direct Investment in Cambodia, Contemporary Southeast Asia, Vol 36, No 2, s: 173-205.

Çin yapımı kargo uçakları ve helikopter alımları gerçekleştirilmekte; yine benzer şekilde Çin yapımı yerden havaya roket atarlar ile kara savunması etkin hale getirilmeye çalışılmaktadır.⁹²¹ Söz konusu çabalar gerek Kamboçya'nın donanma envanterinin genişletilmesine gerekse de hâlihazırda var olan mühimmatların modernleştirilmesine katkı sağlamış olsa da bölge ülkeleri ile karşılaştırıldığında aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere her iki açıdan da hali hazırda sınırlı bir etkinliğe sahiptir. Altı çizilen bu sınırlılıkla birlikte Kamboçya'ya silah satışında bulunan ülkelere bakıldığında ise aşağıdaki tablodan da görüldüğü üzere ilk üç ülke sıralamasında Çin ilk sıradadır.

Tablo 54: Kamboçya Silah Satın Alımı ve Kategorisi⁹²²

Silah Kategorisi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Uçak	-	-	29.5	-	21.4
Zırhlı Araçlar	-	-	61.7	-	44.8
Motorlar	-	-	4.4	-	3.2
Deniz Silahları	-	-	2.2	-	1.6
Füzeler	-	-	2.2	-	1.6
Sensörler	-	100.0	-	-	27.8
Gemiler	-	-	78.0	39.6	64.0

Tablo 55: Kamboçya'ya Silah Satışında İlk Üç Ülke⁹²³

Tedarikçi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018	Toplam
Çin	-	56	58	-	114	45.2
Ukrayna	-	-	54	-	54	21.4
Sırbistan	-	-	30	-	30	11.9

⁹²¹ Kusuma, S.C.W., Carollina, N. (2019), China-Cambodia Relationships: Phnom Penh as Beijing's Permanent Client State, AEGIS VOL 3, No 2, <http://e-journal.president.ac.id/presunivojs/index.php/AEGIS/article/viewFile/774/518> (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

⁹²² Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institue Report, s: 21

⁹²³ A.g.e.s: 21

Güney Doğu Asya’da Çin ile silah ticaretine dönük temasları olan bir diğer devlet ise Tayland’dır. ABD ile olan uzun dönemli müttefiklik ilişkileri dolayısı ile de oldukça dikkat çeken söz konusu temas 2015 yılı sonrasında tank, zırhlı araç ve denizaltı siparişleri konusunda Çin’in etkili olması ile kendini gösterirken, bölgedeki diğer ülkelere nazaran Çin’den alımlar sınırlı kalmıştır.⁹²⁴ Söz konusu sınırlılığa rağmen 2017 yılında Çin’den sipariş edilen denizaltılarla Güney Doğu Asya’da denizaltı kuvvetleri açısından beşinci büyük ülke olma yolunda adımlar atmaktadır.⁹²⁵ Rusya, Ukrayna, İsrail, İtalya ve Güney Kore ile askeri satın alımlara dair temaslar yürüten Tayland; piyade araçları, uçaksavar silahlar, radar sistemleri, yerden havaya füzeler, saldırı/eğitim uçakları ve havadan havaya güdümlü füzeler satın almaktadır.⁹²⁶ Söz konusu alımlardan ve alım yapılan ülkelere de anlaşılabileceği üzere Güney Doğu Asya’nın en büyük ikinci ekonomisi olan Tayland’ın askeri alımlarında gerek envanter gerekse de temas kurulan ülkeler oldukça çeşitlidir. Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere bu envanterde bilhassa uçaklar, ticaret yapılan ülkelere ise Çin dördüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 56: Tayland Silah Satın Alımı ve Kategorisi⁹²⁷

Silah Kategorisi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018
Uçak	68.0	45.5	50.1	24.7	42.1
Hava Savunma Sistemi	-	-	-	4.1	1.8
Zırhlı	2.0	5.1	11.8	27.1	16.0

⁹²⁴ Storey, I. (2019), Thailand’s Military Relations with China: Moving From Strength to Strenght, Yusof Ishak Institute Perspective No 43, https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2019_43.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Blaxland, J., Raymond, G. (2017), Tipping the Balance in Southeast Asia? Thailand, the US and China, Strategic and Defence Studies Centre, http://bellschool.anu.edu.au/sites/default/files/uploads/2017-11/cog_37.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁹²⁵ Heiduk, F. (2017), An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, s: 18-19.

Bang, A. (2014), Submarine Procurement in Southeast Asia: Potential for Conflict and Prospects for Cooperation, Journal of Singapore Armed Forces, Vol 40, No 1, s: 55-63.

⁹²⁶ Heiduk, F. (2017), An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, s: 18-19.

Picard, M., Holtom, P., Mangan, F. (2019), Trade Update 2019: Transfers, Transparency and Southeast Asia Spotlight, A Publication of the Small Arms Survey, Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, s: 45-67, <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/S-Trade-Update/SAS-Trade-Update-2019.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

⁹²⁷ Wezeman, S.T.(2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institute Report, s: 40

Araçlar					
Topçu	0.8	5.1	3.5	2.2	2.5
Motorlar	2.1	5.1	5.1	1.6	3.0
Deniz Silahları	-	2.0	0.6	1.6	1.0
Füzeler	6.4	6.7	15.0	10.3	10.7
Sensörler	6.3	21.6	2.6	13.6	9.5
Gemiler	15.0	9.0	11.4	15.0	13.4

Tablo 57: Tayland’a Silah Satışında İlk Dört Ülke⁹²⁸

Tedarikçi	1999-2003	2004-2008	2009-2013	2014-2018	1999-2018	Toplam
ABD	355	59	129	183	727	21.4
İsveç	6	0.5	391	62	459	13.5
Ukrayna	-	-	155	272	427	12.6
Çin	25	23	58	266	372	11.0

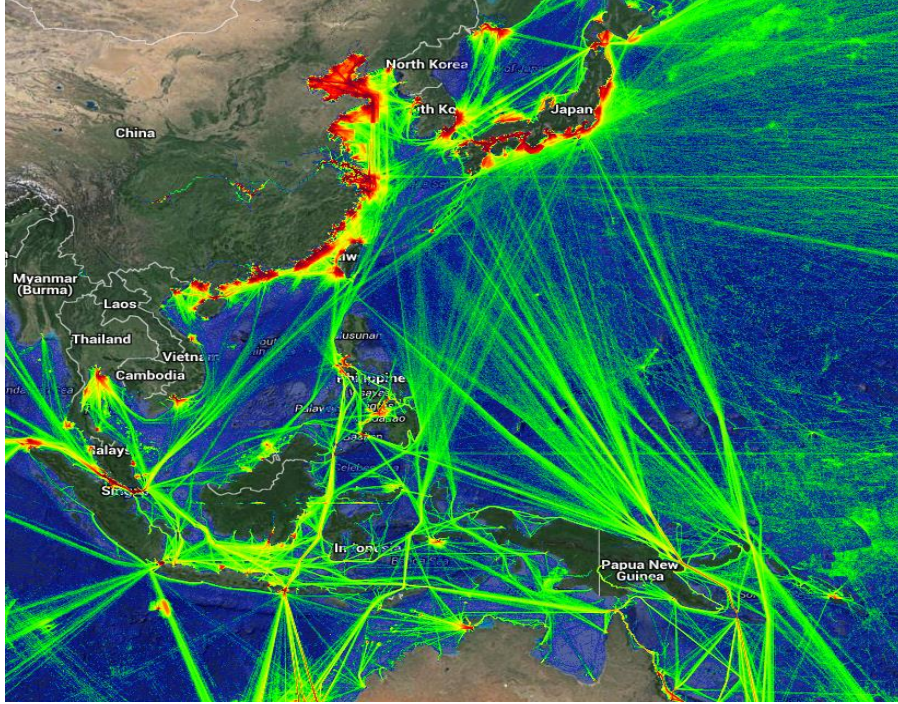
Bu bölümle birlikte ABD ve Çin’in Güney Doğu Asya’da silah ticaretine dönük olarak ortaya koydukları temel eğilimlerine yer verilmiştir. Bu eğilimler vasıtası ile Güney Çin Denizi’nde bu iki devletin savunma diplomasisi doğrultusunda silah ticaretlerinde odaklandıkları ülkeler, neden bu ülkelere odaklandıkları ve satışlarda belirgin artışların olduğu dönemler ortaya konulmuştur. Söz konusu verilerden de anlaşılacağı üzere bilhassa 2009 yılı itibari ile silah ticaretinde belirgin artışlar ortaya çıkmış ve bu artış bölgede artan güvenlik ikileminin de belirtilerinden biri olarak öne çıkmıştır. Altını çizmek gerekir ki bu veriler Güney Çin Denizi’nde egemenlik ihtilafında olan Vietnam, Tayland, Filipinler ve Tayvan üzerinden oluşturulmakla birlikte bilhassa Çin’in silah satışlarının incelendiği üçüncü başlık altında bu devletlere ilaveten Çin’in Güney Çin Komutanlığına yakın konumdaki Laos, Myanmar ve Kamboçya verileri de eklenerek oluşturulmuştur. Altı çizilen bu nokta üzerinden oluşturulan veriler de göstermektedir ki gerek ABD gerekse de Çin’in yakın temasta olduğu devletlerle yürütülen silah ticareti belirli dönemlerde artmış ve bu da güvenlik ikileminin önemli bir göstergesini oluşturmuştur. Bu göstergeyi bölgedeki saldırı savunma dengesi

⁹²⁸ A.g.e.s:40

özelinde değerlendirmeden evvel güvenlik ikileminin bir diğer boyutu olan ABD ve Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki üs erişim düzenlemeleri ve liman ziyaretleri analiz edilecektir.

4.4. Üs Erişim Düzenlemeleri ve Liman Ziyaretleri

Harita 31: Doğu Asya Denizcilik Trafiği⁹²⁹

Yukarıdaki haritada Doğu Asya'da denizcilik trafiğinin sıklığı gösterilmektedir. Güney Çin denizi özelinde bakıldığında deniz iletişim hatları, boğum noktaları ve ada zincirleri boyunca yoğunlaşan bu trafik devletlerin bölgede gerçekleştirdikleri donanma faaliyetleri çerçevesinde karşı karşıya gelme risklerinin ne derece fazla olduğunu da gösterir niteliktedir. Altı çizilen üç hat (deniz iletişim hatları, boğum noktaları ve ada zincirleri) bölge devletlerinin ve özellikle de egemenlik ihtilafında olanların üs erişim faaliyetleri ve liman ziyaretleri açısından değerlendirildiğinde ise uzun vadede bu gerilimin ne yönde bir seyir izleyeceğine dair önemli ipuçları ortaya çıkmaktadır. Öyle ki söz konusu trafiğin oluşumunda yalnızca bölge devletleri etkili olmakla kalmayıp; ABD gibi bölge dışı devletlerin de varlığı sıkılaştırıcı etki yaratmaktadır. Bu noktadan hareketle aşağıdaki sayfalarda söz konusu deniz trafiğine daha yakından bakılarak, bu trafiğin üs erişim düzenlemeleri ve liman ziyaretleri açısından değerlendirilmesi, Çin ve ABD'nin bölgedeki varlığı doğrultusunda ele alınacaktır. Altı çizilen varlığın her iki devlet için de üs erişim düzenlemeleri ve liman ziyaretleri

⁹²⁹Panda, A. (2016), East Asian Marine Traffic Density, <https://twitter.com/nktpnd/status/694679121734045696> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

noktasında ne şekilde ortaya çıktığı hangi noktalarda yoğunlaştığı ve bölgedeki egemenlik ihtilafının karşılıklı gerilime dönüştüğü dönemlere ne gibi etkileri olduğu sorularına cevap aranacaktır. ABD ve Çin'in üs erişim faaliyetleri ve liman ziyaretleri; “kıyı/çevre alanlarda yapılanma ve Hint Pasifik Temasları” (ABD) ve “Spratly/Paracel Adaları’nda yapay ada inşası ve Güney Alan Komutanlığı” (Çin) üzerinden ele alınacaktır.

4.4.1. ABD: Kıyı/Çevre Alanlarda Yapılanma ve Hint-Pasifik Temasları

Üs erişim noktalarının belirlenmesi ve liman ziyaretleri ABD deniz stratejisi açısından entegre bir süreci ifade etmektedir. Altı çizilen entegrasyon yetkinliği bir hedef olarak belirlenirken, üs erişim faaliyetlerinde ve liman ziyaretlerinde de kendini göstermiş ve bilhassa operasyonel anlamda beklenmedik durumlara cevap verilmesi, güvenlik iş birliğinin kolaylaştırılması, müttefiklerin güvence altına alınmasının yanı sıra rakip devletler üzerinde caydırıcılık etkisinin artırılması temalarının altı çizilmiştir.⁹³⁰ Vurgulanan bu noktalarla birlikte hava, kara ve deniz temelli manevra alanlarında uzun vadeli avantajın garanti altına alınması öngörülmüş, olası deniz savaşlarının takibi ve etkin şekilde yürütülmesi için uzak adalarda inşa edilecek gelişmiş üslerin önemi vurgulanmıştır.⁹³¹ Bu doğrultuda bilhassa 2014 yılı ile birlikte Asya’da Yeniden Dengeleme stratejisinin de bir parçası olarak Güneydoğu Asya’da güçlü yönlerin ve askeri kabiliyetlerin korunması ve talep edildiği takdirde bölgesel güçlerle angaje olunması amacıyla askeri üsler gibi ileri konumların geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. İnşa edilecek üslerin niteliğinde ise üç temel opsiyon üzerinde durulmuştur: olası saldırılara dayanıklı, düzenli olarak insanlı ve bakımı zahmetli olanların; koruma ve ikmal açısından külfetli ara üslerin dağıtımına daha elverişli olanların ve son olarak ev sahibi üslerinin kullanılması.⁹³²

⁹³⁰Lostumbo M.J., Mc Nerney M.J., Peltz E., Eaton D., Frelinger D.R., Greenfield V.A., Halliday J., Mills P., Nardulli B.R., Pettyjohn S.L., Sollinger J.M., Worman S.M. (2013), Overseas Basing of U.S. Military Forces: An Assessment of Relative Costs and Strategic Benefits, National Research Defence Institute Report, s:5-15.

⁹³¹Congressional Research Service, (2019), Military Construction: Authorities, Process and Frequently Asked Questions, CRS Report, s: 9-15, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R44710.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

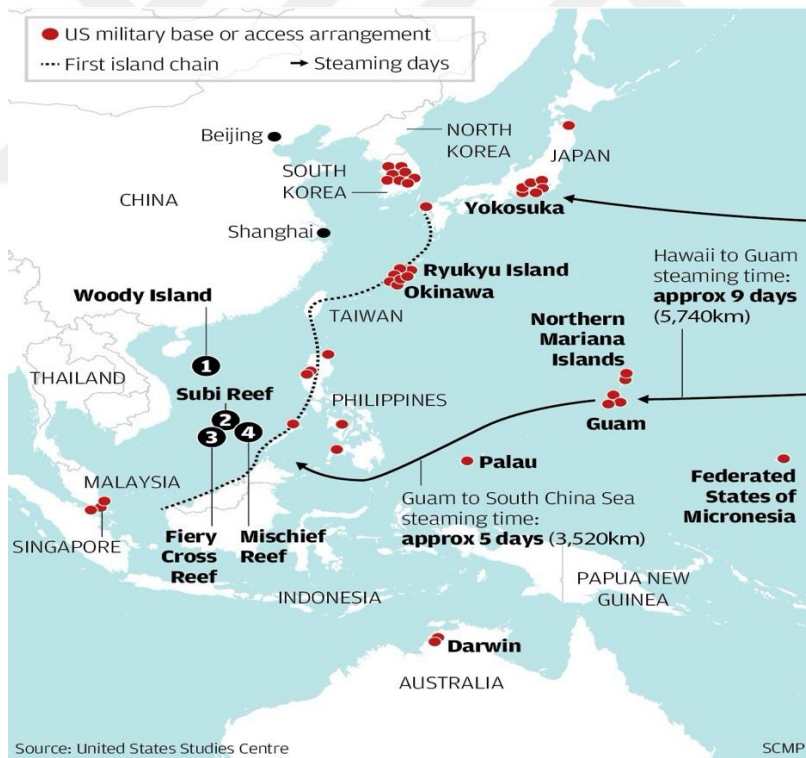
⁹³²Parker, J.A., Anderson, D.A. (2016), The Reality of the So-Called Pivot to Asia, *Inter Agency Journal*, Vol.7, No.1, s: 5-10.

Montemalo, M.S. (2016), United States Asia Strategy,: Policy, Power, Pivot, *A Journal of Undergraduate Student Research*, Vol.17, No.13, s: 1-11.

Congressional Research Service, (2012), Pivot to the Pacific: The Obama Administration’s “Rebalancing” Towards Asia, CRS Report for Congress, s: 8-17, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R42448.pdf> (Erişim Tarihi: 09.04.2021).

Burada vurgulamak gerekir ki bilhassa üçüncü yöntem altında (ev sahibi ülkenin üssünün kullanılması) ABD donanma kuvvetlerinin yeterince aşına olamayacağı için operasyon ve angajman yürütmeye zorluklar yaşayabileceği ifade edilmiştir. Bölgede ele alınan üslerin niteliğine dair nispeten teorik sayılabilecek bu sınıflandırmalar ortaya konulurken kuşkusuz ABD donanmasının Güney Çin Denizi özelinde üs yerleşimi Çin'in dengelenmesini de hedeflemekle birlikte farklı stratejik yansımaları (jeo-stratejik etkinlik, müttefiklerin korunması..) içerisinde barındıran bir süreci ifade etmektedir.⁹³³ Üslerin inşasında ortaya konulan müttefiklerin korunması ve düşman ya da rakip devletlerde caydırıcılık yaratılması hedefleri önemli birer stratejik hedef olarak öne çıkarken; Güney Çin Denizi'nin jeo-stratejik konumu dikkate alınarak ABD donanma kuvvetlerinin üs yerleşimini incelemek uzun vadeli stratejik hedeflerin yönünü gözlemlemek açısından hayli kritiktir. Bu noktadan hareketle aşağıdaki haritadan da görüldüğü gibi ABD askeri üslerinin Çin deniz stratejisinde hayati öneme sahip olan Birinci Ada Zincirine yakınlığı ile dikkat çekmektedir.

Harita 32: ABD Üs Erişim Noktaları⁹³⁴

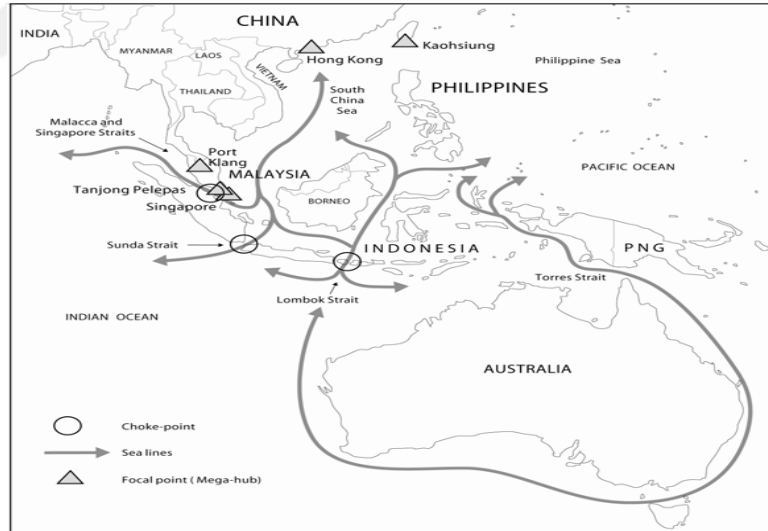

⁹³³Tellis, A.J. (2013), Balancing Without Containment: A U.S. Strategy for Confronting China's Rise, *The Washington Quarterly*, Vol 36, No 4, s: 109-124.

⁹³⁴Robles, A., Si, D. (2020), In a US China War Whose Side is Southeast Asia on? Philippines, Singapore and Malaysia Ponder the Unthinkable, *This Week in Asia*, <https://www.scmp.com/week-asia/politics/article/3101977/us-china-war-whose-side-southeast-asia-philippines-singapore-and> (Erişim Tarihi: 07.03.2021).

Birinci Ada Zincirleri özellikle Çin askeri teknolojisinde önemli bir yer tutan A2/AD teknolojisinin de kritik noktalarını ifade ederken, ABD'nin bu noktalarda askeri üslerini etkinleştirilmesi Çin'in yakın çevresinde olası bir gerilimde caydırıcılık yaratma hedefinin göstergesi konumundadır.⁹³⁵ ABD üslerinin yukarıdaki haritada ortaya konulan konumlarına Güney Çin Denizi'ndeki boğum noktaları, deniz iletişim hatları ve odak noktaları açısından bakıldığında ise bu üslerin söz konusu noktalarda etkinlik kurma açısından ne derece önemli olduğu gözlemlenebilmektedir.⁹³⁶ Aşağıdaki haritada gösterildiği üzere altı çizilen üç nokta bir bütün olarak yalnızca askeri etkinliğin sağlanması ve dolayısıyla Çin karşısında dengenin tesis edilmesi hedefinin değil; başta petrol ve doğal gaz akışı olmak üzere deniz ticaretinin sürekliliğinde de önemli konuma sahiptirler. Bu noktadan hareketle aşağıdaki harita üzerinden bilhassa deniz iletişim hatları takip edildiğinde bu hattın korunması; birinci ada zincirinin güvence altına alınması ve bu alanda yaşanacak olası askeri gerilimlere ABD donanmasının kolayca angaje olması anlamına gelecektir.⁹³⁷

Harita 33: Güney Çin Denizi: Boğum Noktaları, Deniz İletişim Hatları ve Odak Noktaları⁹³⁸

⁹³⁵Torsvoll, E. (2015), Deterring Conflict With China: A Comparison of the Air-Sea Battle Concept, Offshore Control and Deterrence by Denial, The Fletcher Forum of World Affairs, Vol 39, No 1, s: 35-57.

⁹³⁶Noer, J.H. (1996), Southeast Asian Chokepoints, National Defence University Paper, No 98, s:1-7,

<https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a394162.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Bosbotinis, J. (2021), US Maritime Strategy in the South China Sea, <http://www.scspi.org/en/dtfx/us-maritime-strategy-and-south-china-sea-1> (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

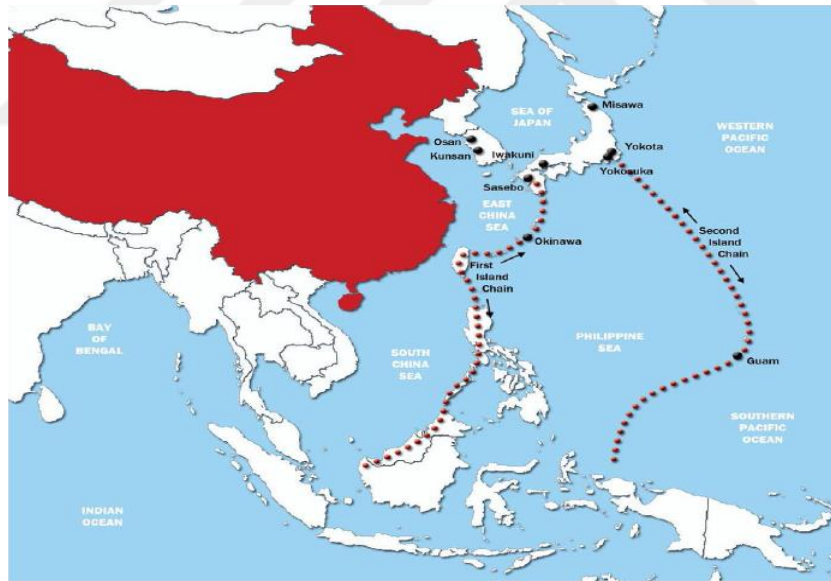
⁹³⁷Holmes, J.R. (2014), Defend the First Island Chain, US Naval Institute, Vol 140,

<https://www.usni.org/magazines/proceedings/2014/april/defend-first-island-chain> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

⁹³⁸Rimmer, P., Lee, P.T.W. (2007). Repercussions of Impeding Shipping in the Malacca and Singapore Straits. Journal of International Logistic and Trade. V.5., N.1., s:10.

Birinci Ada Zincirinde ABD donanmasıyla oluşturulmaya çalışan etkinliğe yukarıdaki iki harita üzerinden bir bütün olarak bakıldığında Filipinler, Tayvan ve Japonya’da oluşturulan üslerin öne çıktığı gözlenmektedir. Bilhassa çalışmanın da ana teması olan Güney Çin Denizi’ndeki egemenlik ihtilafının ana aktörlerinden olan Filipinler ve Tayvan ile yürütülen askeri üs temasları ABD’nin bölgede oluşturmaya çalıştığı etkinliğin önemli bir parçasını temsil etmektedir. Bölgede ihtilaf halinde olan devletlerin ABD ile askeri üsler zemininde giriştikleri ikili temaslara daha ayrıntılı olarak geçmeden evvel Güney Çin Denizi’nde gerek ABD gerekse de Çin açısından bir hayli önemli olan İkinci Ada Zincirine değinmek yerinde olacaktır. Zira bu zincir ABD’nin Guam üssünün de önemli bir noktasını barındırmaktadır. Aşağıdaki haritada gösterildiği üzere Guam üssü Çin’in A2/AD askeri teknolojisinin uygulanması hedefi doğrultusunda altını önemle çizdiği İkinci Ada Zinciri’nin merkezi konumunda yer almakta; ABD’ye başta Çin’in donanma kuvvetlerinin etkinliğinin azaltılması olmak üzere bölgedeki müttefik ve dost kuvvetlere erişim noktasında önemli avantajlar sunmaktadır.⁹³⁹

Harita 34: Birinci/İkinci Ada Zincirleri ve ABD Askeri Üsleri⁹⁴⁰

⁹³⁹USCC.GOV., (2017), China’s Military Modernization in 2017, s:200-216, https://www.uscc.gov/sites/default/files/Annual_Report/Chapters/Chapter%202C%20Section%2020-%20China%27s%20Military%20Modernization%20in%202017.pdf (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

⁹⁴⁰ The Strategy Bridge, (2017), Information Operations Countermeasures to Anti-Access/Area Denial, <https://thestrategybridge.org/the-bridge/2017/5/11/information-operations-countermeasures-to-anti-accessarea-denial> (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

USCC.GOV., (2017), China’s Military Modernization in 2017, s:200-216, https://www.uscc.gov/sites/default/files/Annual_Report/Chapters/Chapter%202C%20Section%2020-%20China%27s%20Military%20Modernization%20in%202017.pdf (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Altı çizilen noktalar çerçevesinde iki büyük ABD askeri kompleksine ev sahipliği yapan Guam, 2009 yılından bugüne hava ve deniz olmak üzere iki temel noktadan kullanılmaktadır. Andersen Hava Kuvvetleri üssü adanın Kuzey ucunda yer almakla birlikte, avcı birliklerine ve bombardıman uçaklarına geçici hizmet vermektedir. Altı çizilen hizmetlerde geçici olmasına rağmen bu üs ABD tarafından keşif, istihbarat ve gözetleme açısından kalıcı olarak kullanılmaktadır. Adanın Batı sahilinde ise Guam Donanma Üssü yer almaktadır ve üç nükleer denizaltı ile hızlı saldırı limanı olma niteliği taşımaktadır.⁹⁴¹ Askeri olarak altı çizilen niteliklere sahip olan Guam üssünün misyonu ise Obama dönemi ABD Savunma Bakan Yardımcısı tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:⁹⁴²

“Kuvvetlerimiz bu üs ile birlikte müttefiklerimizin güvenliğini sağlayabilir, afet durumlarında insani ihtiyaçlara hızla yanıt verebilir, dünya için hayati öneme sahip deniz yollarını koruyabilir ve olası askeri provokasyonlara karşı etkinlik sağlayabilir.”

Üzerinde durulan bu noktalarla birlikte 2010 yılının ortalarından itibaren Ohio sınıfı güdümlü füze denizaltılar Pasifik’te yer edinmeye başlamış ve bölgedeki operasyonlar için de Guam üssünü kullanmışlardır. Bu süreçte “yeniden dengeleme” stratejisine vurgu yapılmış ve 2020 yılına kadar donanma filolarının %60’ının Pasifik’e konumlandırılacağı ifade edilmiştir. Pasifik’e yapılan bu vurgu ile birlikte dönemin Savunma Bakan Yardımcısı Ashton Carter 2015 yılına dek Guam’a dördüncü bir nükleer denizaltı konuşlandırılacağını açıklamıştır.⁹⁴³ Guam’a dair atılması ön görülen bir diğer önemli adım ise ABD ve Japonya tarafından 2006 yılında ABD-Japonya Yeniden Hizalama Yol Haritası’nın (US-Japan Roadmap for Realignment) 2012 yılında revize edilmesi ile ortaya çıkmıştır. Söz konusu revizyon çerçevesinde 2025 yılına kadar başta deniz piyadeleri olmak üzere altı binin üzerinde mürettebatın Okinawa Üssünden Guam Üssüne taşınması öngörülmüştür.⁹⁴⁴ Söz konusu kuvvet aktarımında yalnızca Guam üssü ele alınmakla kalmayıp, Havai üssüne ve

⁹⁴¹ Kan S.A., (2014), Guam: U.S. Defense Deployments, Congressional Research Service Report, Washington D.C., s: 2-10, <https://fas.org/sgp/crs/row/RS22570.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Erickson A.S., Mikolay J.D., (2014), “Guam and American Security in the Pacific,” in Rebalancing US Forces, ed. Carnes Lord and Andrew S. Erickson, MD: Naval Institute Press, Annapolis, s:18-25.

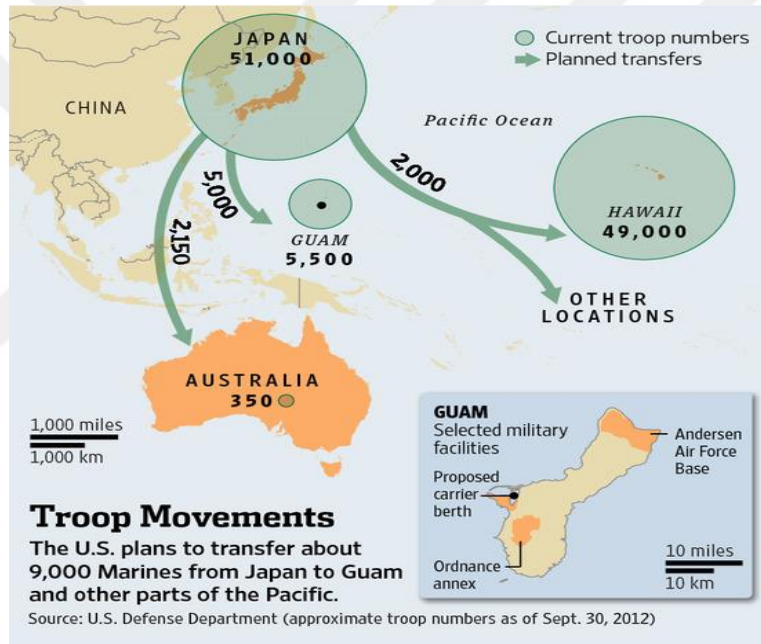
⁹⁴²Kan S.A., (2014), Guam: U.S. Defense Deployments, Congressional Research Service Report, Washington D.C., s: 2-10, <https://fas.org/sgp/crs/row/RS22570.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

⁹⁴³Chang, F.K. (2013), Sideways: America’s Pivot and Its Military Bases in the Asia-Pacific, Foreign Policy Research Institute E-Notes, s:1-6, https://www.fpri.org/docs/Chang_Asia_Pacific_0.pdf (Erişim Tarihi: 06.04.2021).

⁹⁴⁴Congressional Research Service, (2019), U.S. Military Presence on Okinawa and Realignment to Guam, s:1-3, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10672/3> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Avustralya'ya da donanma kuvvet sevkiyatı görüşülmüş ve aşağıdaki haritada gösterildiği üzere on bine yakın birliğin sevki karara bağlanmıştır.⁹⁴⁵ Güney Çin Denizi'ni çevreleyen askeri üslerin kuvvetlendirilmesi ve kıyılarda esnek konuşlanmanın etkin hale getirilmesi alınan bu kararda etkili olan hedeflerden biri olarak öne çıkmıştır.⁹⁴⁶ Birinci ve İkinci Ada Zincirlerindeki üs konumlanmaları düşünüldüğünde Güney Çin Denizi kıyısında ve çevresinde olmak üzere iki aşamalı bir yapılanmaya gidildiği gözlemlenirken; Japonya'daki donanma kuvvetlerinden bir kısmının Guam ve Havai alanlarına destek için aktarımı çevre kuvvetlerinin etkinliklerini artırma adımı olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu adım çerçevesinde 2018 yılı sonu itibari ile Okinawa (Japonya'da) üssünde görevli asker sayısı 6.213, Guam üssünde görevli asker sayısı 6.242 olarak açıklanmıştır.⁹⁴⁷

Harita 35: Okinawa Üssünde (Japonya) Çevre Üslere Donanma Kuvvet Sevkiyatı⁹⁴⁸

⁹⁴⁵Chang, F.K. (2013), Sideways: America's Pivot and Its Military Bases in the Asia-Pacific, Foreign Policy Research Institute E-Notes, s:1-6, https://www.fpri.org/docs/Chang_Asia_Pacific_0.pdf (Erişim Tarihi: 06.04.2021).

⁹⁴⁶Erickson A.S., Mikolay J.D., (2014), "Guam and American Security in the Pacific," in Rebalancing US Forces, ed. Carnes Lord and Andrew S. Erickson, MD: Naval Institute Press, Annapolis, s:18-25.

⁹⁴⁷Yong, C. (2019), Strengthening Peripheral Bases: Promoting Forward Deterrence, Institute of Ocean Research Report, Peking University, s: 2-12, <http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/reports-1-pdf-en.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

⁹⁴⁸Crisostomo, R.A. (2013), Strategic Guam: Past, Present, Future, USAWC Strategy Research Project, s: 3-15, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA589132.pdf> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

The Wall Street Journal, 2013, Plan to Shift U.S. Forces in Pacific Hits Speed Bumps on Guam, <https://www.wsj.com/articles/SB10001424127887323874204578217490207346314> (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

Güney Çin Denizi çevresinde kurulacak etkinliğin en önemli noktalarından biri olan Guam üssünün yanı sıra bölgenin kıyı kesimlerine yaklaştıkça ABD'nin askeri diplomasi ile genişlettiği ve derinleştiği üs kurulum temasları dikkat çekmektedir. Söz konusu alanlardan biri olan Subic Bay Üssü Filipinler ile olan askeri anlaşmalar doğrultusunda ele alınan ve bölgede olası askeri krizlerde kilit öneme sahip bir noktayı temsil etmektedir. Her ne kadar ABD askerleri 1992 yılı sonlarında üsten çekilmiş olsa da ABD'nin bu alandaki donanma varlığı 1998 yılında Ziyaret Güçleri Anlaşması (Visiting Forces Agreement) ile tekrar ele alınmıştır.⁹⁴⁹ Bu tarihlerden sonra ise ABD ve Filipinler arasında Subic Bay Üssü özelinde gerçekleştirilen en önemli askeri temas 2014 yılında imzalanan Gelişmiş Savunma İş Birliği Anlaşması (Enhanced Defence Cooperation Agreement) olmuştur. Anlaşma kapsamında ABD donanmasının Subic Bay Üssü'ne misafir kuvvet olarak yanaşabilmesi karara bağlanmış ve bu adımlarla birlikte iki ülkenin ortak Güney Çin Denizi Tatbikatları arttırılmıştır.⁹⁵⁰ İki devlet tarafından üzerinde durulan diğer üsler ise Basa (Pampanga kenti), Antonio Bautista (Palawan kenti), Mactan-Benito (Cebu kenti), Fort Magsaysay (Palayan kenti) ve Lumbia (Mindanao kenti) hava üsleri olup, ABD bu alanlarda silah depolama ve konuşlandırma yetkisine sahip olmuştur.⁹⁵¹

ABD'nin Güney Çin Denizi kıyısı boyunca askeri varlığını kuvvetlendiren bir diğer gelişme 2014 yılında iki devlet arasında imzalanan ve Gelişmiş Savunma İş Birliği Anlaşmasının 2016 yılında Filipin Yüksek Mahkemesi tarafından onaylanması sonucu ortaya çıkmıştır.⁹⁵² Bu onayla birlikte ABD askeri kuvvetlerinin, gemi, uçak ve teçhizatlarının konumlandırılmalarına ve Filipinler'deki beş hava üssünün kullanımına onay verilmiştir.⁹⁵³ Yine bu onayla birlikte aşağıdaki haritada gösterildiği üzere Güney Çin Denizi'nin en ihtilafli bölgesi olan Spratly Adaları kıyısında etkinlik kurma fırsatı yakalanırken; Çin'in bu alanda inşa ettiği yapay adaların gözlemlenmesi noktasında da ABD donanma kuvvetleri önemli bir kazanım elde etmiş olmaktadır.

⁹⁴⁹United State of America, 1998, Agreement Between the US and the Philippines, <https://2009-2017.state.gov/documents/organization/107852.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

⁹⁵⁰Castro, R.C. (2014), The 21 Century Philippine-US Enhanced Defence Cooperation Agreement: The Philippines' Policy in Facilitating the Obama Administration's Strategic Pivot to Asia, *Korean Journal of Defence Analysis*, Vol 26, No 4, s: 427-446.

⁹⁵¹ Yong, C. (2019), Strengthening Peripheral Bases: Promoting Forward Deterrence, Institute of Ocean Research Report, Peking University, s: 2-12, <http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/reports-1-pdf-en.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

⁹⁵²Montolalu, R.R.K., Perwita, A.A.B. (2019), Philippine-US Defence Cooperation: The Implementation of "The Enhanced Defence Cooperation Agreement" to Respond China's Assertiveness in the South China Sea (2010-2016), *Journal Asia Pacific Studies*, Vol 3, No 1, s: 52-73.

⁹⁵³CRS Insight,(2016), DOD's Rotation to the Philippines, s:1-3, <https://fas.org/spp/crs/natsec/IN10496.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

Harita 36: ABD'nin Filipinler'de Kullanım/Ziyaret Hakkı Olan Üsler⁹⁵⁴

İki devlet arasında askeri üs nezdinde atılan bu adımlar bölgedeki güvenlik ikilemini yükselten ana faktörlerden biri olarak öne çıkarken; bilhassa Filipinler'de Duterte dönemi ile birlikte ABD'ye tanınan inisiyatiflerin dengelenmesi adına atılan adımlar dikkat çekici olmuştur. Altı çizilen “dengeleme”⁹⁵⁵ faktörünün en önemli göstergelerinden biri ABD kullanımına açılan Antonio Bautista hava üssünün 2017 yılında Duterte döneminde kullanıma kapatılması olurken; diğer üslerin kullanımında da insani yardım ve afet durumlarının kriter olarak alınması gerektiği mesajı dikkat çekmiştir.⁹⁵⁶ ABD'nin bölgedeki üslerle temaslarında öne çıkan bir başka nokta ise Cam Ranh Körfezi olmuştur. Bu noktaya dair Vietnam ve ABD arasındaki temaslar ise Vietnam'ın 2009 yılında ticari onarım tesislerini tüm donanmalara açtığını duyurması ile başlamıştır.⁹⁵⁷

Vietnam tarafından yapılan bu teklifi ilk kabul eden devlet olan ABD, gemi onarımı başta olmak üzere yenileme faaliyetleri için bölgedeki tesislere seferler düzenlemiştir.⁹⁵⁸ Düzenlenen bu seferlerden dördüne ev sahipliği yapan Cam Ranh Körfezi, askeri bir liman ve sivil bir tesisten oluşmakta olup, sahip olduğu konvansiyonel denizaltılar da dahil olmak

⁹⁵⁴Albert, E. (2016), The U.S.-Philippines Defence Alliance, Council on Foreign Relations, s: 1-5.

<https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/USPhilippines.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

⁹⁵⁵Tran, P.T., Vieira, A.V.G., Pereira, L.C.F., (2013), Vietnam's Strategic Hedging Vis-a-Vis China: The Role of the European Union and Russia, *Revista Brasileira De Politica Internacional*, 56 (1), s: 163-180, <https://www.scielo.br/pdf/rbpi/v56n1/09.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁵⁶Hendle, B. (2018), Duterte's Pivot to China, and Prospects for Settling the South China Sea Disputes, *Contexto Internacional*, Vol 40, No 2, s:1-16.

⁹⁵⁷Thayer, C. (2020), Will Vietnam Lease Cam Ranh Bay to the United States?, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2020/05/will-vietnam-lease-cam-ranh-bay-to-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

⁹⁵⁸Ton, A.D. (2018), Vietnam's Maritime Security Challenges and Regional Defence and Security Cooperation, *Australia-Sea Power Center Report*, No 14, s: 6-16; 23-26.

üzere büyük ölçüde Rus yapımı donanma filosuna hizmet vermektedir. Vietnam ve Rusya arasındaki donanma teknolojisine dayalı iş birliğinden kaynaklanan temaslar dolayısıyla Rusya'nın Cam Ranh Körfezi limanına erişim hakkı mevcut olmakla birlikte⁹⁵⁹, bilhassa ABD'nin Vietnam'a 2014 yılında silah ambargosunu hafifletmesi ile ABD'nin bu nokta ile olan temasları da artış göstermiştir.⁹⁶⁰ Söz konusu artışın önemli bir göstergesi ise 2016 yılında sivil bir tesis olan Cam Ranh Uluslararası Limanı'nın resmi olarak kurulumu sonrasında aynı yıl üç ABD savaş gemisinin (Frank Cable, Mustin ve John S. McCain gemileri) bu noktayı ziyaret edişi ile belirgin hale gelmiştir.⁹⁶¹ Atılan bu adımlarla birlikte ABD'nin Vietnam ile üs temelli ilişkilerini geliştirebileceği yönündeki ihtimali kuvvetlendiren bir diğer gösterge ise Vietnam'ın 2019 yılında yayınladığı Beyaz Kitap'taki (White Paper) geleneksel dış politika davranışı olan Üç Hayır'ın (Three No) esnetilebileceği yönündeki ifadeler olmuştur.⁹⁶² En son 2012 yılında yayınlanan ve Üç Hayır ilkesinin temellerini ortaya koyan Beyaz Kitap ilgili politikanın ayrıntılarını şu şekilde ortaya koymaktadır:

“Vietnam sürekli olarak herhangi bir askeri ittifaka katılmamayı, bir ülkeyle diğerine karşı taraf olmamayı, diğer ülkelere askeri üsler kurma veya topraklarını başka ülkelere karşı askeri faaliyetlerde kullanmak üzere açmamayı, güç kullanmamayı ve uluslararası ilişkilerde güç kullanma tehdidine başvurmamayı savunmaktadır. Bununla birlikte ülkenin korunması ve ortak güvenlik sorunlarının üstesinden gelinmesi için ülkelerle savunma iş birliğini teşvik etmektedir.”

Altı çizilen bu ilkelerin esnetilebileceği yönündeki varsayımlar yukarıda değinildiği üzere Vietnam'ın limanları yenileme davetini ABD'nin kabul etmesi ve sonrasında da

⁹⁵⁹Kozyrev, V. (2014), Russia-Vietnam Strategic Partnership: The Return of the Brotherhood in Arms?, Russian Analytical Digest, No 145, s:8-13.

Blank, S. (2013), Russian Military Policy in Asia: A Study in Paradox, RUSF Brifing, No 20, s: 1-3.

⁹⁶⁰Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B. (2014), A New Era in U.S. – Vietnam Relations, Center for Strategic and International Studies Report, s: 1-22, Washington D.C.

⁹⁶¹Thayer, C. (2020), Will Vietnam Lease Cam Ranh Bay to the United States?, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2020/05/will-vietnam-lease-cam-ranh-bay-to-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

⁹⁶²Phuong, N.T.(2019), Vietnam's 2019 Defense White Paper: Preparing for a Fragile Future, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/vietnams-2019-defense-white-paper-preparing-for-a-fragile-future/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

ABD’li savaş gemilerinin liman ziyaretleri ile pekişirken, 2019 yılında savunma politikasına dair aşağıdaki ifadeler Üç Hayır’ın esnetilebileceği yorumlarını da beraberinde getirmiştir:⁹⁶³

“Koşullara ve hadiselere bağlı olarak Vietnam, diğer ülkelerle gerekli ve uygun savunma/askeri ilişkilerini geliştirmeyi düşünecektir.”

Filipinler ve Vietnam ile üs temaslarında söz konusu noktalar öne çıkarken, Güney Çin Denizi’nde ihtilaf halinde olan diğer iki devlet olarak Tayvan ve Malezya ise ABD’ye üs sağlanmasına nispeten daha mesafelidir. Tayvan özelinde bakılacak olduğunda söz konusu mesafe gerek Tayvan gerekse de ABD’nin bölgeye yaklaşımlarında kendini göstermektedir. Her iki devlet de ABD ve Tayvan arasında kurulacak yoğun askeri üs temaslarının Çin nezdinde tehdit algısını arttıracak varsayımından hareketle, Çin’e yakın alanlarda doğabilecek çatışma ihtimallerinden kaçınılması gerektiğini ifade etmektedir. ABD kuvvetlerinin Çin’in ateş gücüne yaklaştırılmasını önemli bir risk olarak gören ABD’nin Tayvan’da ağır silahlar da dâhil olmak üzere üs yerleşimine mesafeli durmasının bir diğer nedeni ise Birinci Ada Zincirinde Filipinler ile kurulan temaslara elde edilen avantajlardır.⁹⁶⁴ Malezya ise ABD donanma kuvvetlerine tedarik amacı ile Sepanggar Deniz Üssünü kullanım izni verirken⁹⁶⁵ aynı izni Çin ve Japonya’nın da kullanacağı şekilde genişletmiştir. Malezya tarafından atılan bu adım gerek bölge devletlerine gerekse de ABD’ye karşı yürütülen politikada dengeleri gözetme eğiliminin korunduğu yönünde yorumlanmıştır.⁹⁶⁶

ABD’nin bölgedeki üs faaliyetlerinin ve liman ziyaretlerinin anlaşılması noktasında Japonya, Hindistan ve Avustralya’yı da içerisine alan Hint Pasifik (Indo-Pacific) Yaklaşımı önemli ipuçları sunmaktadır. Hint-Pasifik kavramı ilk olarak Hintli bir deniz subayı tarafından ortaya atılırken, 2007 yılında Japonya Başbakanı Shinzo Abe tarafından kullanılmıştır.⁹⁶⁷ ABD’nin söz konusu kavrama dair yoğunlaşan ilgisi ise Başkan Obama

⁹⁶³Thayer, C. (2020), Will Vietnam Lease Cam Ranh Bay to the United States?, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2020/05/will-vietnam-lease-cam-ranh-bay-to-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

⁹⁶⁴Wu, C.C.H. (2012), The Strategic Triangle: US – China – Taiwan Relations, Sharnoff’s Global Views Paper, Department of Political Science, University of South Carolina, s: 1-5.

Blackwill, R.D., Zelikow, P. (2021), The US, China and Taiwan: A Strategy to Prevent War, Council on Foreign Relations, Council Special Report, No 90, s: 14-30.

⁹⁶⁵Doan, M. (2015), Royal Malaysian Navy Tours USS Emory S. Land, US Department of Navy, <https://www.navy.mil/Press-Office/News-Stories/Article/2264285/royal-malaysian-navy-tours-uss-emory-s-land/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁶⁶Yong, C. (2019), Strengthening Peripheral Bases: Promoting Forward Deterrence, Institute of Ocean Research Report, Peking University, s: 2-12, <http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/reports-1-pdf-en.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

⁹⁶⁷Haruko, W. (2020), The Indo-Pacific Concept: Geographical Adjustmant and Their Implications, Rajaratnam School of International Studies, Working Paper, No.326, Singapore, s: 3-21, <https://www.rsis.edu.sg/wp->

döneminde açıklanan Asya'ya Yöneliş stratejisi ile kendini göstermiştir.⁹⁶⁸ Coğrafi olarak kapsamı Başkan Obama döneminde de net olarak tanımlanmazken, dönemin Dış İşleri Bakanı John Kerry 2013 yılında kavrama istinaden Güney ve Güneydoğu Asya'yı vurgulamış, 2014 yılında ise Dış İşleri Bakanı müsteşar Yardımcısı Hint-Pasifik bölgesini “Güney Afrika'dan Avustralya'ya uzanan geniş kıyı yayı” olarak ele almıştır. Bununla birlikte kavrama dair deniz güvenliği üzerinden de çeşitli tanımlamalara gidilmiş ve bu doğrultuda Hint Pasifik alanı “Hint Okyanusu'ndan Güney ve Doğu Çin Denizlerini içine alarak Pasifik Okyanusu'na uzanan alan” olarak tanımlanmıştır. 2017 yılında ise kavrama dair resmi bir tanımlama yapılmış ve bu yıl yayınlanan Ulusal Güvenlik Stratejisi'nde Hint Pasifik “Hindistan'ın batı kıyılarından ABD'nin batı kıyılarına kadar uzanan bölge” olarak tanımlanmıştır.⁹⁶⁹

Harita 37: ABD, Japonya, Hindistan ve Avustralya Merkezli Hint Pasifik İnisiyatifi⁹⁷⁰

Kavramsal olarak ortaya konulan bu yaklaşımlar bir tarafa ABD'nin söz konusu kavrama ilgisi iki temel neden üzerinden okunabilmektedir: bölgenin uzunluğu/genişliği boyunca Çin'in artan etkisi ve ABD ittifak sisteminin diriltirme ve kuvvetlendirilme

[content/uploads/2020/03/WP326.pdf](https://www.mofa.go.jp/mofaj/files/000407643.pdf) (Erişim Tarihi: 02.01.2021). The Government of Japan, (2019), Towards Free and Open Indo-Pacific, <https://www.mofa.go.jp/mofaj/files/000407643.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

⁹⁶⁸Congressional Research Service, (2012), Pivot to the Pacific? The Obama Administration's "Rebalancing" Toward Asia, CRS Report, s: 2-12, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R42448.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2020). Saeed, M. (2017), From the Asia-Pacific to Indo Pacific: Expanding Sino-US Strategic Competition, *China Quarterly of International Strategic Studies*, Vol 3, No 4, s: 499-512.

⁹⁶⁹ Haruko, W. (2020), The Indo-Pacific Concept: Geographical Adjustmant and Their Implications, Rajaratnam School of International Studies, Working Paper, No.326, Singapore, s: 3-21, <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2020/03/WP326.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Asia-Pacific Regional Security Assessment (2015), Redefining the Region: The Indo-Pacific Idea, <https://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/asiapacific-regional-security-assessment-2015/rsa15-03-chapter-1> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

⁹⁷⁰Welti, P., Woker, D., Bohn, J. (2018), Far From Geography: A Free and Open Indo Pacific, Asia Society, <https://asiasociety.org/switzerland/far-geography-free-and-open-indo-pacific> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

çabası.⁹⁷¹ Altı çizilen iki noktadan hareketle yukarıdaki haritada gösterildiği üzere ABD, Hindistan, Japonya ve Avustralya oluşturulmaya çalışılan Hint-Pasifik anlayışı ile Güney Çin Denizi'ni de içine alacak şekilde önemli bir etkinlik alanı kazanmış olacaktır.

Bu noktada vurgulamak gerekir ki, Hint Pasifik İnisiyatifi yalnızca güvenlik bağlamında değil ekonomik olarak da bu dört devlet arasında ilişkilerin ilerletilmesini hedeflemektedir.⁹⁷² Fakat bu bölümde güvenlik başlığı altında bilhassa bu dört devletin Hint Pasifik inisiyatifi çerçevesinde üs oluşturma başlığı altında ne gibi adımlar attığı ortaya konulmaktadır. Bu noktadan hareketle yukarıdaki haritadan da görüleceği üzere ABD'nin Hint Pasifik inisiyatifindeki yeri Hawaii merkezli ABD Hint Pasifik Komutanlığı üzerinde ele alınmaktadır. 2018 yılından önce Pasifik Komutanlığı olarak tanımlanan alan, 2018 yılı itibari ile Savunma Bakanı Mattis'in aşağıdaki ifadeleri doğrultusunda Hint Komutanlığı olarak tanımlanmıştır:⁹⁷³

“Bugün Hint ve Pasifik Okyanuslarının artan bağlantısının farkına vararak ABD Pasifik Komutanlığını ABD Hint Komutanlığı olarak yeniden adlandırıyoruz.”

Esasen komutanlığın tanımlanmasına dair ortaya konulan bu değişimin sahaya yansımalarını ise 2012 yılından itibaren gözlemlemek mümkündür. Bu yıl ile birlikte Hawaii'de düzenlenen RIMPAC operasyonlarına Hindistan'ın da katılım göstermesi, üssün coğrafi ve stratejik olarak niteliğini genişletirken; Hint Pasifik kavramının da üslerin ele alınışını nasıl değiştirdiğini göstermesi açısından önemlidir. Bununla birlikte 2016 yılında ise Hindistan ile Hint savaş gemilerinin konuşlandırılmasına ilişkin bir anlaşma yapan ABD bu anlaşma ile birlikte Hint donanma kuvvetlerine liman ziyaretleri ve tanker desteği başlıklarında da önemli adımlar atmıştır.⁹⁷⁴ Liman ve askeri üsler aracılığıyla lojistik ve bilgi paylaşımını da içine alan düzenleme çerçevesinde ABD Hindistan'ı “büyük savunma ortağı”

⁹⁷¹Das, U. (2019), What is the Indo-Pacific, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2019/07/what-is-the-indo-pacific/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁷²U.S. International Development, (2016), Indo-Pacific Economic Corridor, Assessment of Non-Tariff Barriers in South Asia, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/INDO-PACIFIC-ECONOMIC-CORRIDOR.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Ministry of Foreign Affairs, Japan, <https://www.mofa.go.jp/files/000430632.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

⁹⁷³Scott, D. (2018), The Indo-Pacific in US Strategy: Responding to Power Shifts, *Rising Powers Quarterly*, Vol.3, No.2, s: 20-35.

⁹⁷⁴Thomas, R. (2019), Military Logistic Agreements: Wind in the Sails for Indian Navy, Manohar Parrikar Institute for Defence Studies and Analysis, <https://idsa.in/idsacomments/military-logistics-agreements-rthomas-261119> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Rosen, M., Jackson, D., (2017), The U.S. India Defence Relationship, Center for Strategic Studies Report, s: 23-32, <https://bharatshakti.in/wp-content/uploads/2017/06/Indo-US-Foundational-Agreements-CNA.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

olarak tanımlarken, 2017 ve 2018 yıllarında da savunma odaklı temaslar sürdürülmüş, bu yıllarla birlikte üslere dair iş birliğinin sürdürülmesinin yanı sıra Hindistan’a silah ticaretini kolaylaştıran adımlar atılmıştır.⁹⁷⁵ Hint Pasifik inisiyatifinin bir diğer önemli iş birliği noktası olan Japonya ise 2012 yılında ABD ile “Yeniden Hizalama Yol Haritası” kapsamında gittiği düzenlemelerle aşağıdaki başlıklarda üs düzenlemelerine dair karara varmıştır:⁹⁷⁶

- ABD güçleri tarafından Camp Zukeraon ve Makiminato Hizmet Alanını Okinawa’ya kısmi dönüşü,
- Yokoto Hava Üssü’nde Ortak Harekât Koordinasyon Merkezi’nin Kurulması,
- ABD Taşıyıcı Kanat Beş’in Atsugi Donanma Hava Üssü’nden Iwakuni’ye taşınması,
- Tesislerin ABD ve Japon kuvvetleri tarafından kısmen paylaşılan kullanımının Camp Hansen’de uygulanması,
- Camp Zama’da ABD ve Japonya ileri birliğinin oluşturulması,
- Japonya Kara Öz Savunma Kuvvetleri Merkezi Hazırlık Gücü karargâhının Camp Zama’ya taşınması,
- Sagami genel deposunda tesislerin inşa edilmesi, arazi ve ortak kullanımın düzenlenmesi,
- Yokota Hava Üssü üzerinden hava sahasına dair kısmi dönüşlerin desteklenmesi.

Bunun yanı sıra 2015 yılında ABD ile Savunma İş Birliği Kılavuzunu revize etmesiyle birlikte⁹⁷⁷ içerisinde üs erişim düzenlemelerinin de yer aldığı önemli başlıklara değinmiştir. En son 1997 yılında her iki devlet tarafından ele alınan kılavuzun, 2015 yılında tekrar ele alınması ise “giderek karmaşıklaşan bir güvenlik ortamı” gerekçesi ile ortaya koyulurken, karmaşıklaşan bu güvenlik ortamının önemli bir parçası olarak da Doğu ve Güney Çin Denizlerinde Çin’in artan faaliyetleri ele alınmıştır.⁹⁷⁸ Altı çizilen bu faaliyetlere paralel olarak 2017 yılında ABD-Japonya Karşılıklı İş Birliği ve Güvenlik Anlaşmasının beşinci maddesinin Senkaku Adalarını da içermesi gerektiği ABD ve Japonya tarafından

⁹⁷⁵Smith, J., Cheng, D., Klingner, B., Lohman, W. (2020), 2021 Index of U.S. Military Strength, Assessing the Global Operating Environment, Heritage Foundation, <https://www.heritage.org/2021-index-us-military-strength/assessing-the-global-operating-environment/asia> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁷⁶Congressional Research Service, (2019), The U.S. – Japan Alliance, s:24-42, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33740.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁷⁷The Guidelines for Japan-U.S. Defence Cooperation, 2015, <https://www.mofa.go.jp/files/000078188.pdf> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

Przystup, J.J. (2013), The U.S.-Japan Alliance: Review of Guidelines for Defence Cooperation, Institute for National Strategic Studies, Strategic Perspectives No.18, s:6-15. <https://www.files.ethz.ch/isn/189420/Strategic-Perspectives-18.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁷⁸Sakoda, R. (2015), The 2015 U.S.-Japan Defense Guidelines: End of a New Beginning, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/the-2015-u-s-japan-defense-guidelines-end-of-a-new-beginning/> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

vurgulanmıştır.⁹⁷⁹ Anlaşmanın beşinci maddesi uyarınca müttefiklerin Japonya idaresi altındaki topraklarda taraflardan birine karşı silahlı saldırı karşısında ortak tehdidin yok edilmesi hedefi doğrultusunda harekete geçileceğine dayanmaktadır.⁹⁸⁰ Bu maddenin Çin'in egemenlik iddiasında olduğu Senkaku Adaları kapsamında genişletilmesi gerektiği görüşü ise, ABD ve Japonya'nın üs düzenlemeleri noktasında attıkları adımların Çin'in egemenlik iddiaları ile ne derece bağlantılı olduğunu gösterir nitelikte olmuştur.

Avusturalya ile yürütülen üs düzenlemelerine ilişkin temaslarda ise Başkan Obama dönemi Yeniden Asya stratejisinin önemli bir süreci temsil ettiği gözlenmektedir. 2011 yılında dönemin Avustralya Başbakanı Gillard ve Başkan Obama 2012'den itibaren ele alınmak üzere Darwin'de (Avustralya Kuzey bölgesinde bir üs alanı) donanma kuvvet yapılanması üzerinde durmuşlardır.⁹⁸¹ Darwin'de Avustralya savunma kuvvetleri ile ABD donanma kuvvetlerinin tatbikat ve eğitim sonrasında bir araya gelecekleri ve konuşlanacakları dönem ele alınırken; plan uyarınca 2012 Nisan ayında 200 ABD deniz piyadesi Avustralya'ya konuşlandırıldı. 2013 yılında da devam eden bu temaslara ile birlikte Robertson Kışlası'na konuşlanacak ABD deniz piyade sayısının binin üzerine çıkarılacağı ifade edilirken, 2019 yılı itibari ile bu sayının iki bin beş yüz civarında olduğu ifade edilmektedir. Bu süreçte konuşlandırmaların yanı sıra bölgedeki hava ve deniz kuvvetlerinin gizli savaş uçaklarına ve uzun menzilli deniz devriye uçaklarına uyum sağlayacak şekilde iyileştirilmelerini de ele alan iki devlet, Papua Yeni Gine ve Manus Adası'nda da üs oluşturmaya dönük temaslara yürütmüşlerdir.⁹⁸² Altı çizilen bu noktalarla birlikte hava

⁹⁷⁹Congressional Research Service, (2019), The U.S.-Japan Alliance, s: 24-41.

https://www.everycrsreport.com/files/20190613_RL33740_fb818aaed682a209fa90a8ec7f14f2fa79158bd3.html (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁸⁰Congressional Research Service, (2021), The Senkakus (Diaoyu/Diaoyutai) Dispute: U.S. Treaty Obligations, <https://fas.org/sgp/crs/row/R42761.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

⁹⁸¹Prime Minister of Australia, 2012, United States Marine Corps Personnel Begin First Rotational Deployment to Northern Australia, <https://web.archive.org/web/20130420212125/http://www.pm.gov.au/press-office/united-states-marine-corps-personnel-begin-first-rotational-deployment-northern-austral> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁸²Dolven, B., Vaughn, B. (2020), Indo-Pacific Strategic of U.S. Allies and Partners: Issues for Congress, Congressional Research Service, s: 13-19, https://www.everycrsreport.com/files/20200130_R46217_770a61c4856a9a5aed99d6699f3423b6240ff1c3.pdf (Erişim Tarihi: 02.02.2021).

Fish, T. (2018), Australia – U.S. Set to Expand Papua New Guinea Naval Base, <https://news.usni.org/2018/11/23/australia-u-s-set-expand-papa-new-guinea-naval-base> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

kuvvetleri nezdinde iş birliğinin 2017 yılından itibaren sıklaştırıldığı ve bilhassa Avustralya'nın Kuzey bölgesinde yoğun şekilde ele alındığı gözlenmektedir.⁹⁸³

2019 yılında ise Avustralya'nın Kuzey üsleri dışındaki alanlarda yürütülen bir program olan Gelişmiş Hava İş Birliği (Enhanced Air Cooperation) programı kapsamında beşinci nesil savaş uçağı entegrasyonu, havacılık tahliye ve uçak bakımının yanı sıra F-35, F-16 VE F-22 gibi stratejik bombardıman uçaklarının iyileştirilmesine dair başlıklar üzerinde durulmuştur.⁹⁸⁴ ABD'nin Avustralya özelinde altı çizilen başlıklar üzerinde önemle durmasını Holmes Avustralya'nın stratejik konumu üzerinden aşağıdaki ifadelerle açıklamaktadır:

“Batı Pasifik'teki ABD stratejik ilgisinin odak noktalarından çok uzak değil, deniz ve hava yapılanması için Çin'in katmanlı savunmasına çok yakın değil.”

Bulunduğu konum itibari ile sağlayabileceği önemli bir avantaj ise Güney Çin Denizi'ne olan uzaklığın, olası bir gerilimde ABD ve Avustralya donanma kuvvetlerinin dağıtılması ve yeniden bir yol haritası oluşturularak tekrar harekete geçirilmesini sağlayacağı yönünde olmuştur.⁹⁸⁵ ABD ve Avustralya arasında gerek stratejik yansımaları gerekse de sahaya yansıyan üs düzenlemeleri ise Çin için de önemli bir gündem olmuştur. Bilhassa Darwin'e ABD donanma piyadelerinin konuşlanması Çin tarafından iyi karşılanmazken, Çin Dış İşleri Bakanlığı'nın bu tür adımların “soğuk savaş zihniyetini” yansıttığını belirtmesi ve “askeri ittifakların yoğunlaştırılması ve genişletilmesinin bölge ülkelerinin çıkarına olmadığını” belirtmesi dikkat çekici olmuştur.⁹⁸⁶ Bu noktada altını çizmek gerekir ki Çin'in ABD-Avustralya üs temaslarına dair ortaya koyduğu bu yaklaşım Avustralya hükümetinde ABD ile olası üs temaslarında dengeli olma eğilimi yaratmaktadır. Bu eğilimin önemli bir sebebi de Washington'dan üslere dair kesin siyasi taahhütlerin alınması gerektiğine

⁹⁸³Smith, J., Cheng, D., Klingner, B., Lohman, W. (2020), 2021 Index of U.S. Military Strength, Assessing the Global Operating Environment, Heritage Foundation, <https://www.heritage.org/2021-index-us-military-strength/assessing-the-global-operating-environment/asia> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁸⁴Australian Government, Department of Defence, <https://www.defence.gov.au/Initiatives/USFPI/Home/EAC.asp> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).
Congressional Research Service, (2020), F-35 Joint Strike Fighter Program, <https://fas.org/sgp/crs/weapons/RL30563.pdf> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

⁹⁸⁵Graham, E. (2019), Does Australia Need a Massive US Naval Base, Australian Strategic Policy Institute Paper, <https://www.aspistrategist.org.au/does-australia-need-a-massive-us-naval-base/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁸⁶Ross, R.S. (2013), The US Pivot to Asia and Implications for Australia, Strategic and Defence Studies Center, s:1-5, https://www.files.ethz.ch/isn/175999/COG5_Ross.pdf (Erişim Tarihi: 02.01.2021).
The Australia-China Story, Australia and the American Pivot to Asia, <https://aus.thechinastory.org/archive/australia-and-the-american-pivot-to-asia/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

dayanırken, Avustralya bu yaklaşımı ile bölgede olası bir ABD-Çin geriliminde dengenin korunmasına dair hassasiyetini ortaya koymaktadır.⁹⁸⁷

Bu bölümde ele alınan ABD'nin Güney Çin Denizi'nin jeo-stratejik nitelikleri ile şekillendirdiği ve Hint Pasifik İnisiyatifi doğrultusunda temasta olduğu devletler ile geliştirdiği üs temasları aşağıdaki haritada gösterildiği üzere bölgede bir bütün olarak merkezden çevreye etkinlik kurma hedefine hizmet etmektedir. Bilhassa deniz iletişim hatlarını, boğum noktalarını birinci ve ikinci ada zincirlerini içerisine alan üs yapılanmaları Güney Çin Denizi'nin kıyısından Guam ve Hawai'ye uzanan ana noktaların başlangıcı olurken; Hint Pasifik İnisiyatifi ile Avustralya, Japonya ve Hindistan doğrultusunda yürütülen temaslar çevre yapılanması olarak kendini göstermiştir. Altı çizilen bu nokta ile birlikte önemli bir soru öne çıkmaktadır: Çin bu yapılanma karşısından bilhassa üs inşası hedefine dönük nasıl adımlar atmakta ve hangi alanlara odaklanmaktadır? Aşağıdaki bölümle birlikte bu soru üzerinde durulacaktır.

Harita 38: Güney Çin Denizi Devletleri ve Hint Pasifik İnisiyatifi⁹⁸⁸

4.4.2. Çin: Spratly ve Paracel Adaları'nda Yapay Ada İnşası ve Güney Alan Komutanlığı

Güney Çin Denizi'nde egemenlik ihtilafı yaşayan devletlerarasındaki en tartışmalı konu başlıklarından biri bölgedeki yapay ada inşasıdır. Yalnızca Çin tarafından değil egemenlik ihtilafında olan tüm devletler tarafından önemle ele alınan söz konusu faaliyetler

⁹⁸⁷Beeson, M. (2014), Australia, China and the U.S. in an Era of Interdependence: Irreconcilable Interests, Inadequate Institutions?, Asian Survey, Vol 54, No 3, s: 565-583.

Graham, E. (2019), Does Australia Need a Massive US Naval Base, Australian Strategic Policy Institute Paper, <https://www.aspistrategist.org.au/does-australia-need-a-massive-us-naval-base/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

⁹⁸⁸Welti, P., Woker, D., Bohn, J. (2018), Far From Geography: A Free and Open Indo Pacific, Asia Society, <https://asiasociety.org/switzerland/far-geography-free-and-open-indo-pacific> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

bölgede artan güvenlik ikileminin de önemli bir göstergesi olarak öne çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle bölgeye bir bütün olarak bakıldığında tüm davacı devletlerin başta Spratly Adaları olmak üzere anlaşmazlık yaşanan birçok coğrafi özellik üzerinde çeşitli derecelerde ada inşası yaptıkları gözlenmektedir. Altı çizilen bu tespit doğrultusunda davacı devletlerin ada inşa faaliyetlerine bakıldığında 2012 yılı sonrası dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda Vietnam bilhassa 2013 yılından bugüne “ekonomik, bilimsel ve teknolojik hizmet istasyonları” olarak adlandırdığı faaliyetleri kapsamında başta Spratly Adaları olmak üzere bölgede egemenlik iddiasında olduğu alanlarda istihbarat ve iletişim tesisleri kurmuştur.⁹⁸⁹ Ada inşası faaliyetleri çerçevesinde en fazla üzerinde durulan alan olan Spratly Adaları; balıkçı limanı, uçak pisti ve meteoroloji istasyonu gibi birimleri de içerisinde barındırmaktadır. 2013 yılında yoğunlaşan bu faaliyetler neticesinde 2014 sonu ve 2015 başı itibari ile Vietnam, Cornwallis Güney Resifini de kaydırarak bu alanı küçük yapay adalara dönüştürmeye başlamıştır.⁹⁹⁰

Ada inşası noktasında bilhassa altı çizilen yıllarda faaliyetlerini sıklaştıran Vietnam, hâlihazırda yapay ada inşasına dair projelerini sürdürürken, bölgede Çin’in en fazla egemenlik ihtilafında olduğu bir diğer devlet olan Filipinler ise benzer şekilde Spratly Adaları üzerinde yapay ada inşası başlığı üzerinde önemle durmaktadır. Atılan adımlar neticesinde Spratly Adaları üzerinde bin metrelik bir pist inşa eden Filipinler, 2013 yılı itibari ile yine bu bölgenin çevresine destek olunması amacıyla destek binaları inşa etmeye başlamıştır.⁹⁹¹ Güney Çin Denizi’nde egemenlik iddiasında olan bir diğer devlet olarak Tayvan’ın ada inşa faaliyetleri ise Spratly Adaları’nın en büyük coğrafi parçalarından biri olan Itu Aba noktasındaki adımlarına uzanmaktadır. Her ne kadar 2000 yılında sahil güvenlik yetkilileri tarafından yönetilmeye başlanmış ve 2016 yılında da Tahkim Mahkemesi tarafından bir “kaya” olarak tanımlanmış olsa da Tayvan’ın bu alandaki faaliyetleri devam etmiştir. 2013 yılı itibari ile yoğunlaştırılan bu faaliyetler ile birlikte Itu Aba’nın üç bin deniz firkateynini

⁹⁸⁹Dahm, J.M. (2020), Introduction to South China Sea Military Capability Studies, South China Sea Military Capability Series, Johns Hopkins, s:11, <https://www.jhuapl.edu/Content/documents/IntroductiontoSCSMILCAPStudies.pdf> (Erişim tarihi: 02.03.2021).

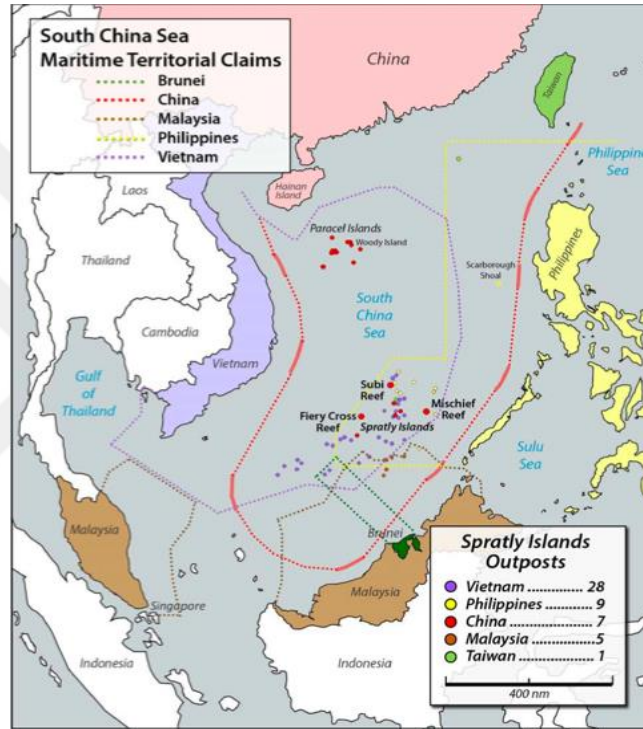
⁹⁹⁰Qi, C. (2021), Expansion and Military Deployment on Vietnamese-Occupied Features in the Spratly Islands, South China Sea Strategic Situation Probing Initiative, s:12-35, http://www.scsapi.org/sites/default/files/expansion_and_military_deployment_on_vietnamese-occupied_features_in_the_spratly_islands.pdf (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

Thayer, C.A. (2017), “Militarization and the Construction of Artificial Islands”, Islands and Rocks in the South China Sea, Library of Congress, s: 55-83.

⁹⁹¹Quintos, M.F.A. (2015), Artificial Islands in the South China Sea and Their Impact on Regional (In)Security, *Foreign Service Institute Insights*, Vol.2, No.2, s:1-11.

aşan ve sahil güvenlik kesicilerini barındıran bir limana sahip olacağı belirtilmektedir.⁹⁹² Vietnam, Filipinler ve Tayvan Güney Çin Denizi'nde Çin ile egemenlik ihtilafı noktasında en fazla gerilim yaşayan devletler olarak yapay ada inşasında altı çizilen adımları atarken; Malezya ise 2016 yılına kadar bilhassa savunma altyapısını etkileyecek nitelikte ada inşa faaliyetine girişmemiştir.⁹⁹³ Bölgede egemenlik iddiasında olan devletlerin attığı söz konusu adımlar neticesinde aşağıdaki haritada gösterildiği üzere Vietnam, Filipinler ve Çin en fazla yapay adaya sahip devlet olmuştur.

Harita 39: Güney Çin Denizi Yapay Ada İnşa Faaliyetleri⁹⁹⁴

Bölgede egemenlik iddiası olmasına rağmen Vietnam, Filipinler ve Tayvan'a nazaran Çin ile daha az gerilim yaşayan Malezya'nın ada inşa faaliyetlerinin de daha az olması artan egemenlik ihtilafı ile yapay ada inşası arasındaki bağlantıyı ortaya koyar nitelikte olmuştur.

⁹⁹²Chen, Y. W. (2013), The Dispute in the South China Sea and Taiwan's Approach, s:1-7,

<https://core.ac.uk/download/pdf/225221138.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Hammer, L. (2020), Taiwan and Itu Aba: Creating an Island for All in the South China Sea, *International Journal of Taiwan Studies*, Vol 3, No 1, s: 93-111.

Hsiao, A.H. (2016), Taiwan and the Arbitral Tribunal's Ruling: Response and Future Challenges, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 38, No 3, s:362-368.

⁹⁹³Council on Foreign Relations, China's Maritime Disputes: 1895-2020, <https://www.cfr.org/timeline/chinas-maritime-disputes> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

⁹⁹⁴Dahm, J.M. (2020), Introduction to South China Sea Military Capability Studies, South China Sea Military Capability Series, Johns Hopkins, s:11,

<https://www.jhuapl.edu/Content/documents/IntroductiontoSCSMILCAPStudies.pdf> (Erişim tarihi: 02.03.2021).

Altı çizilen bu nokta ile birlikte Çin'in bölgedeki yapay ada inşa faaliyetlerine bakıldığında ise egemenlik ihtilafında olan diğer üç devletin faaliyetlerine paralel olarak 2013 sonrasında artış gösterdiği gözlenmektedir.⁹⁹⁵ Söz konusu artış çerçevesinde Çin'in yapay ada inşa faaliyetlerinin ilk olarak gündeme gelmesi ise Filipinler'in bu faaliyetlere ilişkin 2014 yılında yayınladığı fotoğraflarla ortaya konmuştur.⁹⁹⁶ Aşağıda gösterilen fotoğraflarla birlikte Filipinler Çin'in Johnson Güney Resifi'nde aşamalı olarak yapay ada inşa faaliyetleri olduğunu ifade etmiştir. Söz konusu ifadelerle birlikte Çin'in BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne aykırı hareket ettiği iddia edilirken, sözleşmenin ilgili maddesi olan “insan yerleşimini veya kendi ekonomik yaşamını sürdürmeyen kayaların münhasır ekonomik bölgeleri veya kıta sahanlığı olamayacağı” yönündeki ilgili maddesi hatırlatılmıştır.⁹⁹⁷ Madde uyarınca Çin'in Spratly Adaları'nda egemenlik hakkı olsa dahi 12 deniz milini geçemeyeceği için söz konusu adaları da inşa edemeyeceği vurgulanmıştır.⁹⁹⁸

Uydu Fotoğrafları 1: Güney Johnson Resifinde (Johnson South Reef) Yapay Ada İnşası⁹⁹⁹

⁹⁹⁵Council on Foreign Relations, China's Maritime Disputes: 1895-2020, <https://www.cfr.org/timeline/chinas-maritime-disputes> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

⁹⁹⁶Quintos, M.F.A. (2015), Artificial Islands in the South China Sea and Their Impact on Regional (In)Security, *Foreign Service Institute Insights*, Vol.2, No.2, s:1-11.

⁹⁹⁷United Nations Convention on the Law of the Sea, Agreement Relating to the Implementation of Part XI of the Convention, https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/closindx.htm (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

⁹⁹⁸Tiezzi, S. (2014), Why Is China Building Islands in the South China Sea?, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2014/09/why-is-china-building-islands-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

⁹⁹⁹Quintos, M.F.A. (2015), Artificial Islands in the South China Sea and Their Impact on Regional (In)Security, *Foreign Service Institute Insights*, Vol.2, No.2, s:1-11.

Filipinler'in Çin tarafından inşa edilen yapay adalara dair konum fotoğraflarını destekler nitelikte 2013 yılında söz konusu yapay ada inşalarının stratejik konum ve önemlerine dair Çinli araştırmacılar tarafından yayınlanan bir çalışma dikkat çekici olmuştur. Çalışmada Spratly Adaları'ndaki 131 coğrafi yapının (kaya, resif ...) stratejik konumu değerlendirilmekte ve bu yapıların yapay ada inşaları ile ne şekilde desteklendiği ortaya konularak uzun vadede nasıl adımlar atılmasının uygun olduğu tartışılmaktadır. Söz konusu araştırma kapsamında olası yapay ada inşalarına dair 863 program ortaya konmuş ve bu programların projelendirme ve uygulama aşamaları devlet tarafından finanse edilmiştir. Ortaya konulan program çerçevesinde “deniz askeri caydırıcılık etkisi, seyrüsefer kolaylığı ve pist yapım uzunluğu” gibi konulara değinilirken; dikkat çekici şekilde yazarlar stratejik konum açısından en yüksek seviyede olan coğrafi yapıların işgal altında olduğu tespitine yer vermişlerdir. Altı çizilen bu noktadan hareketle Çin'in stratejik önemdeki coğrafi yapılara sahip olmayışı önemli bir boşluk olarak ifade edilmiş ve bu boşluğun kapatılması için de yapay ada inşasının önemle ele alınması ve uygulanması gerektiği belirtilmiştir.¹⁰⁰⁰

Çin Komünist Partisi ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu tarafından finanse edilen bir çalışmada yapay adalara ilişkin bu tespitler inşa faaliyetlerine bakış açısında önemli ipuçları sunarken; 2015 yılında Çin Dış İşleri Bakanlığı Sözcüsü adaların balıkçılık üretim ve hizmetini geliştirme amaçlı ele alındığını ifade etmiştir.¹⁰⁰¹ Çin her ne kadar yapay ada inşalarının ekonomik hedeflerine vurgu yapsa da bölgede en fazla egemenlik ihtilafı yaşadığı Vietnam ve Filipinler söz konusu faaliyetlere ilişkin oldukça şüpheli yaklaşmaktadır. Bu doğrultuda Filipinler ada inşalarına ilişkin “tek taraflı ve zorlamaya dayalı” ifadelerini kullanırken; Vietnam ise söz konusu faaliyetleri “bölge devletlerinin egemenlik haklarına saygısızlık” olarak nitelendirmektedir.¹⁰⁰² Benzer şekilde dönemin ABD Savunma Bakanı Ashton Carter 2015 yılında Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki adalarda ve resiflerde askeri adımlarını sıklaştırdığını ve bölgesel gerilimi arttırdığını ifade etmesi Çin'i söz konusu faaliyetleri kapsamında daha fazla açıklama yapmaya itmiştir. Bu doğrultuda Çin Dış İşleri

¹⁰⁰⁰Haver, Z. (2021), <https://twitter.com/zacharyhaver/status/1377733648049377294> (Erişim Tarihi: 02.03.2021)

Yecheng, W., Yongxue, L., Manchun, L., Jiasheng, W., Chongya, J. (2013), Geographical Research, Vol.32, No.12, s: 1-10, (Original Name of Article: 基于场强模型的南沙岛礁战略地位评价).

¹⁰⁰¹Southerland, M. (2016), China's Island Building in the South China Sea: Damage to the Marine Environment, Implications and International Law, U.S. – China Economic and Security Review Commission Research Report, s:3-7, https://www.uscc.gov/sites/default/files/Research/China's%20Island%20Building%20in%20the%20South%20China%20Sea_0.pdf (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

¹⁰⁰² Quintos, M.F.A. (2015), Artificial Islands in the South China Sea and Their Impact on Regional (In)Security, *Foreign Service Institute Insights*, Vol.2, No.2, s:1-11.

Bakanlığı Sözcüsü Hua Chunying bu faaliyetlerin öncelikli olarak sivil amaçlara yönelik olduğunu belirtirken, gerekli askeri savunma yeterliliklerinin de yapay ada inşa faaliyetlerinde ele alındığını belirtmiştir.¹⁰⁰³ Bu faaliyetlerin adil, makul ve yasal olduğunun da altını çizen Chunyang, adada konuşlandırılan personelin Çin'in arama kurtarma alanındaki uluslararası yükümlülüklerine de hizmet ettiğini belirterek ada inşasına dair uluslararası kaygıyı gidermeyi hedeflerken, bu adaların askeri görevler için de kullanılacağını belirtmiş fakat söz konusu görevlere dair ayrıntılara değinmemiştir.¹⁰⁰⁴

Adaların inşasına ilişkin bölge devletleri ve Çin tarafından ortaya konulan bu yaklaşımlarla birlikte Çin Spratly Adaları'nda Subi, Fiery Cross, Mischief, South Johnson, Cuarteron, Eldad, Gaven ve Hughes Resiflerinde faaliyetlerine devam etmektedir. 2013-2014 ve 2015 yıllarında ağırlık verilmiş olmakla birlikte hâlihazırda sürdürülen ada inşa faaliyetleri kapsamında liman tesislerinin kurulması, iskelelerin inşa edilmesi, istihbarat, keşif ve gözetleme altyapısının oluşturulmasının yanı sıra iletişim ekipmanlarının etkinleştirilmesi ele alınan başlıklar olmuştur.¹⁰⁰⁵ Aşağıdaki haritada gösterildiği üzere özellikle de Spratly Adalarının merkezinde inşa edilen bu adalar Çin'e bölgenin jeo-stratejik nitelikleri açısından önemli avantajlar sağlama potansiyeline sahiptir. Başta Çin'in Dokuz Çizgi Hattı olarak nitelendirdiği ve Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik haklarının ifadesi olan alanda etkinlik olmak üzere; deniz iletişim hatları ve boğum noktalarına ulaşım da söz konusu yapay adalar stratejik öneme sahiptir. Bu noktadan hareketle geleneksel deniz stratejisinin önemli bir parçasını oluşturan Birinci Ada Zincirinin kontrolünün yanı sıra Vietnam ve Filipinler'in

¹⁰⁰³Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, (2015), Foreign Ministry Spokesperson Hua Chunying Remarks on US Defence Secretary Carter's Speech Relating to the Issue of the South China Sea at the Shangri-La Dialogue, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1268781.shtml (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

¹⁰⁰⁴Glaser, B. (2015), On the Defensive? China Explains Purposes of Land Reclamation in the South China Sea, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/on-the-defensive-china-explains-purposes-of-land-reclamation-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

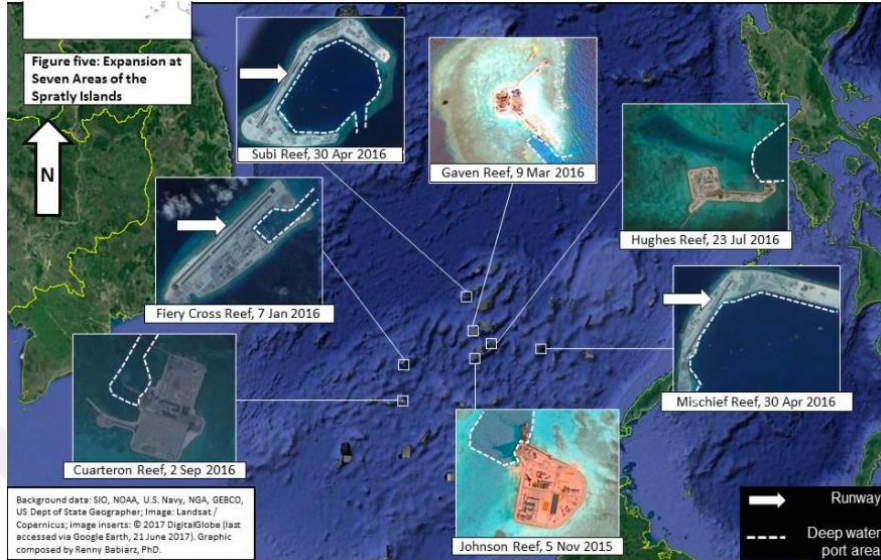
¹⁰⁰⁵Thayer, C.A. (2017), "Militarization and the Construction of Artificial Islands", Islands and Rocks in the South China Sea, Library of Congress, s: 55-83.

Kuik, C.C. (2016), China's Militarization in the South China Sea: Three Target Audiences, East Asian Policy, Vol 8, No2, s: 15-24.

Chen, Y.H. (2015), South China Sea Tension on Fire: China's Recent Moves on Building Artificial Islands n Troubled Waters and Their Implications on Maritime Law, *Maritime Safety and Security Journal*, s: 1-10, http://www.marsafelawjournal.org/wp-content/uploads/2015/08/Issue1_Chen_Article.pdf (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

önemli üsleri olan Cam Ranh ve Subic Bay’a yakınlık da yapay adaların konumlarını bölge devletleri açısından daha kritik hale getirmektedir.¹⁰⁰⁶

Harita 40: Çin’in Spratly Adaları’nda Yapay İnşa Faaliyet Noktaları¹⁰⁰⁷

Haritada gösterilen adalardan biri olan Subi Resifi 2014 yılında yapay bir adaya dönüştürülmeye başlanmış olup, hâlihazırda askeri sınıf havaalanı, yükleme iskelesi, radar kuleleri ve deniz feneri barındırmaktadır.¹⁰⁰⁸ Benzer şekilde 2014 yılında yapay bir adaya dönüştürülen Mischief Resifi ise iskele ve helikopter pistinin yanı sıra, elektronik istihbarat ekipmanı, radar, seyir adaları ve uçaksavar silahlar barındırmaktadır.¹⁰⁰⁹ Bir diğer önemli yapay ada olan Fiery Cross Resifi ise Çin askeri gemi ve uçakları için birleşik deniz-hava üssü olmasının yanı sıra operasyonel karargâh olarak da kullanılmaktadır. 2015 yılında inşa edilen bu yapay ada hâlihazırda kullanılmakta olup, Çin Halk Kurtuluş Ordusu Donanmasına helikopter pisti, liman, çok katlı kule, askeri kışla alanlarında destek sağlamaktadır.¹⁰¹⁰ Subi, Mischief ve Fiery Resifleri dışında kalan diğer yapay adalar ise bu üç yapılanmaya nispeten

¹⁰⁰⁶Lee, V.R. (2015), South China Sea: China is Building on the Paracels as Well, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2015/04/south-china-sea-china-is-building-on-the-paracels-as-well/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

¹⁰⁰⁷Babiarz, R. (2017), China’s Submarine Force, China Brief Volume, Vol. 17, No. 10, The Jamestown Foundation Global Research & Analysis, <https://jamestown.org/program/chinas-nuclear-submarine-force/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

¹⁰⁰⁸Yamaguchi, S. (2016), Strategies of China’s Maritime Actors in the South China Sea, China Perspectives, No 3, s: 23-31.

Japan Ministry of Defence, (2021), China’s Activities in the South China Sea, https://www.mod.go.jp/e/d_act/sec_env/pdf/ch_d-act_b_e.pdf (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

¹⁰⁰⁹Lewis, J.W., Litai, X. (2016), China’s Security Agenda Transcends the South China Sea, Bulletin of the Atomic Scientists, Vol 72, No 4, s:212-221.

¹⁰¹⁰Itō, G. (2017), “Land Reclamation and Militarization in the Paracel and Spratly Islands”, Islands and Rocks in the South China Sea, Library of Congress, s: 83-88.

daha zayıf kalmakla birlikte hâlihazırda rıhtımlarına, güçlendirilmiş deniz duvarlarına, top mevzilerine ve helikopter pistlerine ev sahipliği yapmaktadır.¹⁰¹¹ Askeri yapılanmasını da hesaba katarak bir bütün olarak bölgesel konumlanma açısından bakıldığında ise Çin açısından Spratly Adaları'nda inşa edilen yapay adalar ve bu adalarda konumlandırılan üsler iki önemli hedefe hizmet etmektedir: Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddiaların merkezi olan alanda etkinlik kurulması, ABD ve müttefiklerinin bu alandaki faaliyetlerini (seyrüsefer özgürlüğü operasyonları gibi) gözlemlleme fırsatının yakalanması.¹⁰¹²

Spratly Adalarında inşa edilen yapay adalar ve bu adaların üs olarak yapılandırılmasına dair söz konusu noktalar öne çıkarken, Çin'in üs yerleşimine dair öne çıkan bir diğer nokta Paracel Adaları olmuştur. Paracel Adaları/Takımadaları içerisinde en büyüğü olan Woody Adası ise kırk yılı aşkın süredir Çin'in kontrolünde olup, Vietnam ve Tayvan'ın da hak iddia ettiği stratejik noktalardan biridir.¹⁰¹³ Kontrolünde olduğu süre zarfında Çin tarafından önemle ele alınan ve füze savunma sistemleri ile donatılan Woody Adası'nın, Güney Çin Denizi çevresindeki hedefleri vurabilecek savaş menzillerine sahip olduğu iddia edilmektedir.¹⁰¹⁴ Aynı zamanda yapay bir limana da sahip olan ada, muhrip ve fırkateyn sınıfı gemileri barındırma kapasitesine sahiptir.¹⁰¹⁵ Altı çizilen nitelikleri ile birlikte Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki en önemli askeri yapılanmalarından biri olan Woody Adası Çin tarafından kendi bölgesi olarak ilan ettiği ada zincirlerini de içine alan bölgenin resmi idari başkenti olarak belirlenmiş ve bu da uzun vadede Paracel Adaları'ndaki egemenlik iddialarının güçlendirilmesi olarak yorumlanmıştır.¹⁰¹⁶ Yapay ada inşası noktasında Spratly Adalarında olduğu gibi Paracel ve Woody Adalarındaki faaliyetlerini de 2013 sonrasında hızlandıran Çin'in 2015 yılına ait inşa faaliyeti aşağıda gösterilmektedir. İlerletilen bu

¹⁰¹¹Thayer, C.A. (2017), "Militarization and the Construction of Artificial Islands", Islands and Rocks in the South China Sea, Library of Congress, s: 55-83.

¹⁰¹²Kohl, A.W. (2018), China's Artificial Island Building Campaign in the South China Sea: Implications for the Freedom of the United Nations Convention on the Law of the Sea, Dickinson Law Review Symposium Issue, Vol.122, No. 3, s: 922-925, <https://ideas.dickinsonlaw.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1046&context=dlr> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

¹⁰¹³Paul, M. (2016), A Great Wall of Sand in the South China Sea, Stiftung Wissenschaft und Politik Research Paper, German Institute for International and Security Affairs, s: 10-19.

Pedrozo, R. (2014), China Versus Vietnam: An Analysis of the Competing Claims in the South China Sea, Center For Strategic Studies Occasional Paper, s: 37-61.

¹⁰¹⁴Bouchat, C.J. (2014), The Paracel Islands and U.S. Interests and Approach in the South China Sea, Army War College, Strategic Studies Institute Project, s: 50-77.

¹⁰¹⁵Wuthnow, J. (2017), Beyond Imposing Costs: Recalibrating U.S. Strategy in the South China Sea, *Asia Policy*, No 24, s: 123-138.

Morton, K. (2016), China's Ambition in the South China Sea: Is a Legitimate Maritime Order Possible, *International Affairs*, Vol 92, No 4, s: 909-940.

¹⁰¹⁶Friedman, G. (2017), Chinese Military Installations in the South China Sea, Geopolitical Features Analysis, <https://geopoliticalfutures.com/chinese-military-installations-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

faaliyetlerle birlikte Woody Adası bölgedeki ABD gücü karşısında caydırıcılık yaratma potansiyeline sahip “batmaz bir uçak gemisi” olarak nitelendirilmektedir.¹⁰¹⁷

Uydu Fotoğrafları 2: Woody Adası İnşa Faaliyeti, 2015

Uydu Fotoğrafları 2: Woody Adası İnşa Faaliyeti, 2015¹⁰¹⁸

Çin'in Woody Adası'nın yanı sıra bölgede stratejik öneme sahip bir diğer üssü ise Hainan Adası'nda bulunan Yulin Donanma üssüdür. Çin kıta sahanlığına en yakın noktada olma niteliğine sahip hat olan Yulin Donanma Üssü Hainan Adası'nın güney sahili boyunca uzanmakta olup, bilhassa nükleer denizaltılarla donatılmış bir denizaltı üssü olduğu yönünde raporlara konu olmaktadır.¹⁰¹⁹ Bununla birlikte Woody Adası ile birlikte bölgedeki egemenlik ihtilafında en fazla gerilim yaşanan Filipinler'in üs alanlarına da en yakın nokta olma niteliğini taşımaktadır. Gerek Çin'in kıta sahanlığına yakınlığı gerekse de ihtilafli bölgedeki konumu dolayısıyla Çin açısından önemli bir stratejik alanı temsil eden üste askeri yapılanma ise bilhassa caydırıcılık teması üzerinden ele alınmaktadır.¹⁰²⁰ Bu noktada hareketle bölgede Yulin Üssü üzerinden yapılan nükleer denizaltıların uzun menzilli devriyeleri (bilhassa 2013

¹⁰¹⁷ Bouchat, C.J. (2014), The Paracel Islands and U.S. Interests and Approach in the South China Sea, Army War College, Strategic Studies Institute Project, s: 50-77.

¹⁰¹⁸ Lee, V.R. (2015), South China Sea: China is Building on the Paracels as Well, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2015/04/south-china-sea-china-is-building-on-the-paracels-as-well/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

¹⁰¹⁹ Sarkar, S. (2019), Understanding China's Submarine Capabilities: Undersea Competition in the Indo-Pacific, Institute of Chinese Studies, Occasional Paper, No.33, s: 5-15, <https://www.icsin.org/uploads/2019/11/05/8bf56604ba2e84aef8f30d35edbb937f.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

¹⁰²⁰ Jiang, T. (2019), From Offense Dominance to Deterrence: China's Evolving Strategic Thinking on Cyberwar, *Chinese Journal of International Review*, Vol 1, No 2, s:2-15.

alana dönük faaliyetler yürütmektedir.¹⁰²⁴ Bu faaliyetlerin merkezinde bulunan donanma üslerinin önemli bir parçası olan deniz milisleri ise Çin'in üs yapılanmasına dair önemli ipuçları vermektedir. Genel olarak “cepheyi destekleme” görevi üzerinde yoğunlaşan deniz milisleri, Çin Halk Kurtuluş Ordusu Donanmasına yardım hedefi ile organize edilmiştir. Ordu ve deniz birimleri için koruma ve gizleme operasyonlarını hazırlayan milisler, ekipman/malzeme yüklenmesi, altyapı acil onarımları, denizde yakıt/malzeme ikmali gibi görevleri de yerine getirmektedir. 2013 yılında deniz milislerinin işlevleri “ulusal siyasi ve diplomatik mücadele” olarak ele alınırken, bu kuvvetlerin genel tanımı ise “Deniz Haklarını Koruma Kuvveti Sistemi” olarak yapılmıştır.¹⁰²⁵ Altı çizilen hakların korunması misyonunun önemli parçalarından biri Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddialarında kendini göstermektedir. Güney Alan Komutanlığı altı çizilen egemenlik iddialarının korunmasında merkezi nokta olurken, bu bölgedeki Guangzhou Askeri Bölgesi 1955-2016 yılları arasında Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun askeri bölgelerinden biri olmuştur.¹⁰²⁶ 2016 yılında ise Güney Alan Komutanlığı kapsamında yeniden düzenlenmiş ve deniz milislerinin de desteği ile 2014 ve 2015 yıllarında sıklaştırılan deniz operasyonlarına (devriye, lojistik, iskele onarımı..) ev sahipliği yapmıştır.¹⁰²⁷

Bu bölümle birlikte ABD ve Çin'in üs yapılanmaları ve liman ziyaretleri çerçevesinde Güney Çin Denizi'nde ne şekilde hareket ettikleri ele alınmıştır. ABD'nin bölgede attığı adımlarda kıyı/çevre yapılanması ve Hint-Pasifik İnisiyatifi öne çıkarken, Çin ise Spratly ve Paracel Adaları'nda yapay ada inşasına ve Güney Alan Komutanlığı'na odaklanmaktadır. Altı çizilen noktalardan hareketle her iki devletin de ortaya koyduğu yaklaşımların belirgin ve ortak özelliği Güney Çin Denizi'nde güvenlik ikileminin artışına olan etkileridir. Bu artış

¹⁰²⁴Wood, P. (2016), Snapshot: China's Southern Theater Command, The Jamestown Foundation, Global Research & Analysis, <https://jamestown.org/program/snapshot-chinas-southern-theater-command/> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

¹⁰²⁵Erickson, A.S., Kennedy, C.M. (2016), China's Maritime Militia, Center for International Maritime Security, s:4-10, https://www.cna.org/cna_files/pdf/chinas-maritime-militia.pdf (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

Luo, S., Panter, J.G. (2021), China's Maritime Militia and Fishing Fleets, Army Press: Military Review, s: 8-17, <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/military-review/Archives/English/JF-21/Panter-Maritime-Militia-1.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Kraska, J., Monti, M. (2015), The Law of Naval Warfare and China's Maritime Militia, *International Law Studies*, Vol.91, s:451-458.

¹⁰²⁶Allen, K.W., Blasko, D.J., Jorbett, J.F. (2016), The PLA's New Organizational Structure: What is Known, Unknown and Speculation, The Jamestown Foundation, Global Research & Analysis Paper, https://jamestown.org/wp-content/uploads/2016/02/Updated_The_PLA_s_New_Organizational_Structure_-_What_is_Known_Unknown_and_Speculation_Parts_1_and_2.pdf (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

Taylor, F.M. (2018), Shifts in Warfare and Party Unity: Explaining China's Changes in Military Strategy, *International Security*, Vol.42, No.3, s: 37-83.

¹⁰²⁷ Erickson, A.S., Kennedy, C.M. (2016), China's Maritime Militia, Center for International Maritime Security, s:4-10, https://www.cna.org/cna_files/pdf/chinas-maritime-militia.pdf (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

bilhassa 2013 yılı sonrasında kendini gösterirken gerek ABD ve Çin arasında gerekse de bölgede egemenlik ihtilafında olan devletlerarasında uzun vadede üs yapılanmasına dair askeri/teknolojik donanımın sağlanması ve ikili ittifakların geliştirilmesi doğrultusunda ele alınmıştır. Bu noktada altını çizmek gerekir ki Çin üs ve liman yapılanması hedefine dönük olarak bilhassa askeri/teknolojik donanımın artırılmasına odaklanırken, ABD ise Çin'in artan etkinliği karşısında bölge devletleri ile üslerin etkinleştirilmesi hedefine dönük olarak yakın temas kurulması üzerinde durmaktadır. Uzun vadeli deniz stratejileri açısından incelendiğinde ise üs/liman yapılanmaları çerçevesinde Çin attığı adımlar ile bilhassa bölgede iddia ettiği egemenlik haklarını tesis etme hedefinin altını çizirken; ABD klasik realizmin ayak izlerini sürerek Çin'i merkez ve çevre deniz alanlarında dengeleme doğrultusunda hareket etmektedir.

SONUÇ

“Bir Güvenlik İkilemi Aracı Olarak Savunma Diplomasisi Faaliyetleri: Güney Çin Denizi’nde ABD-Çin Rekabeti (2010-2019)” başlıklı bu tez çalışması kapsamında Güney Çin Denizi özelinde gerek ABD ve Çin gerekse de bölge devletleri arasında derinleşen güvenlik ikilemi olgusu savunma diplomasisi ilişkileri üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışmada ortaya konduğu üzere 2010-2019 tarihlerinde savunma diplomasisi ve bölgesel ihtilaf paralel olarak artış göstermiştir. Bu paralellik müzakere ve iş birliğini doğurması beklenen savunma diplomasisinin Güney Çin Denizi’nde neden güvenlik ikilemini doğurmuştur sorusunu öne çıkarırken, bilhassa dördüncü bölümde söz konusu sorunun temel sebepleri ortaya konmuştur. Öncelikli olarak silah satışı ve askeri teknoloji açısından bakılacak olursa, bu iki başlıkta her iki devletin alanda yürüttüğü faaliyetlerin güvenlik ikilemini artırır nitelikte olduğu gözlenmiştir. ABD’nin Vietnam, Filipinler ve Tayvan’a yönelik ortaya koyduğu silah satış ve askeri teknoloji paylaşımı Çin nezdinde tehdit algısını yükseltici bir faktör olarak öne çıkmıştır. Yine bu dönemde Vietnam için ABD’nin silah satış ambargosunu kaldırması, donanmasını modernleştirme adına desteklerde bulunması ve stratejik ortaklık gibi temalarla ikili savunma diyaloglarını arttırması Çin’in nazarında güvenlik ikilemini yükselten etkenlerden bir diğeri olmuştur. 2010-2019 yılları aralığında giderek artan şekilde Vietnam, Filipinler ve Tayvan’a dönük askeri desteğini arttıran ABD’nin yine bu dönemlerde savunma temaslarında ortaya koyduğu sıklık da alanlaki güvenlik ikilemini açıklar niteliktedir.

Artan güvenlik ikileminin askeri teknoloji ve silah satışı boyutu ABD nazarında bu şekilde ortaya çıkarken, Çin’in ABD’ye yakın devletlerle bu iki başlıkta olabildiğince az temas kurduğu gözlenmiştir. Bölgesel olarak kıyıdaşları ile yaşadığı ihtilaflarda bölge devletleri ile müzakereden kopulmayacağını ifade etmesine rağmen savunma temaslarında dengeli hareket etme eğilimi gösteren Çin, özellikle de yakın deniz savunmasında 2015 yılı itibari ile gittiği düzenleme ile bu eğiliminin altını çizmiştir. Bu tarihte deniz savunmasını üç ana noktada merkezi hale getirmiş ve bu merkezlerden biri olan Güney Çin Denizi komutanlığı da Çin’in bölgeye yaklaşımında hayati öneme sahip olmuştur. Silah satışı ve askeri teknoloji başlıklarında Güney Çin Denizi komutanlığına yakın olan Laos ve Kamboçya gibi ülkelerin tercih edilmesi Çin’in kara- deniz savunmasında üs oluşumunu da dikkate aldığını gösterirken, yakın hattını korumada bu devletlerle olan temasların üzerinde önemle durulmuştur. Çin tarafından gösterilen bu eğilim ABD’nin Vietnam, Tayvan ve Filipinler nezdinde attığı adımlar karşısında güvenlik ikileminin bölgede ne derece etkili olduğunu gösterir niteliktedir. Her iki devlet içinde bölgede oldukça önemli olan bir diğer nokta ise

askeri tatbikatlar olmuştur. ABD söz konusu tatbikatlar ile seyrüsefer özgürlüğü ilkesi uyarınca hareket ettiğini ifade ederken, Çin bu tatbikatların başta münhasır ekonomik bölgesi olmak üzere egemenlik haklarını ihlal ettiğini savunmakta dolayısıyla iki devlet arasındaki bu ayrılık bölgesel güvenlik ikileminin bir diğer önemli aşaması olarak öne çıkmaktadır.

Operasyonlara Çin cephesinden bakıldığında çalışma kapsamında bilhassa gri bölge operasyonları ve Rusya ile temaslar üzerinde durulmuştur. Çalışmanın dönemsel sınırlaması olan 2010-2019 yılları aralığında artış gösteren bu faaliyetlerin yalnızca ABD nezdinde değil bölgede egemenlik ihtilafında olan Vietnam, Tayvan ve Filipinler üzerinde de bir güvenlik ikilemi yarattığı ortaya konmuştur. Söz konusu ikilemin ortaya çıkış sürecine dair temel aşamaların analizi ile varılan bu sonuca ABD'nin seyrüsefer özgürlüğü operasyonlarının Çin'in gri bölge operasyonları ile karşılaştırılması ile varılmıştır. Bu karşılaştırma göstermektedir ki, ABD seyrüsefer operasyonları ile özellikle Çin'in egemenlik iddiasında olduğu alanlarda hareket etmekte ve bu adım ile söz konusu iddiaların tanınmadığı mesajını vermektedir. Söz konusu mesajı destekler nitelikte değerlendirebilecek bir diğer mesaj ise ABD'nin bölgedeki üs faaliyetleri üzerinden okunabilmektedir. Başkan Obama döneminde atılan adımlarla birlikte Asya'ya Yöneliş stratejisinin önemli bir parçası olarak ortaya konulan üs erişim düzenlemeleri Güney Çin Denizi kıyılarından çevresine uzanan bir savuna hattının hedeflendiğini göstermektedir. Bu hat birinci ve ikinci ada zincirleri olarak ifade edilen alanın etkin şekilde kontrolünü hedeflemekte ve bu yönde atılan adımlar da bölgedeki güvenlik ikileminin önemli bir parçası olarak öne çıkmaktadır.

Esasen ABD'nin bölgeye dönük üs erişim düzenlemelerinde iki yönlü bir eğilimin varlığından bahsetmek mümkündür. Müttefiklik ilişkilerinin tesisi ve donanma yapılanmasının daha aktif hale getirilmesi olarak ifade edilebilecek olan bu iki yön, bölgedeki devletler vasıtası ile Çin'in dengelenmesine hizmet ederken, donanma yeterliliklerinin geliştirilmesi ile uzun vadede denizlerden kaynaklı tehditlerin önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Çin'i öncelikli olarak kendi yakın çevresinde kontrol altında tutabilme eğiliminin önemli bir göstergesi olan bu nokta, savunma diplomasisinin güvenlik ikilemini destekleyen yönünü de belirgin hale getirmektedir. Bilhassa ABD'nin Hint Pasifik temasları ile Hindistan, Japonya ve Avustralya'yı bir üçgen hattı boyunca alanda bir araya getirmesi ve bu yapılanmayı da Havai Üssü ile desteklemesi Çin nazarında "çevrelenme" algısını yükseltmektedir. Yine bu adımı destekler nitelikte 2015 yılında Guam Üssü'ndeki mühimmat ve personelin Havai Üssü'ne kaydırılması, bir taraftan kıyı şeridi savunmasının çevreye kaydırıldığını ortaya koyarken, diğer taraftan Hint Pasifik İnisiyatifinin üs ayağını belirgin hale getirmiştir.

Bölgeye dönük üs düzenlemelerinde ABD tarafından atılan bu adımların Çin nazarında yarattığı etki ise bir bütün olarak yapay ada inşa faaliyetlerinde ve 2015 yılı itibari ile hayata geçirdiği yeni üs yapılanmasında kendini göstermektedir. 2012 yılı itibari ile sıklaştırılan yapay ada inşası bilhassa bölgedeki egemenlik ihtilafının yoğun olduğu alanlarda gerçekleştirilmekte ve yalnızca ABD'nin değil bölge devletlerinin faaliyetlerine de meydan okuma boyutu taşımaktadır. Savunma diplomasisinin önemli bir ayağı olarak çalışmada incelenen bu faaliyetlerin bölgedeki ihtilafın yükseldiği dönemde artış göstermesi Çin'in ABD tarafından çevrenleme algısına dair önemli ipuçları sunmaktadır. Zira bu algı iki devlet arasındaki güvensizliği ve korkuyu beslemekle birlikte uzun vadede rekabeti daha belirgin hale getirmektedir. Yapay ada inşasının yanı sıra Çin tarafından üzerinde durulan ve 2015 yılı itibari ile hayata geçirilen üs yapılanması bölgedeki rekabetin ve dolayısıyla güvenli ikileminin bir diğer önemli ayağıdır. 2015 yılı öncesinde beş komutanlık üzerinden yönetilen fakat bu yıl sonrasında üç komutanlığa indirilen üs merkezleri Çin'in deniz savunmasında daha merkezi bir eğilimle hareket edeceğini göstermektedir.

Bu eğilim ve ABD'nin bölgede attığı adımlar bir bütün olarak ele alındığında her iki devletin bölgedeki rekabetleri açısından tarihi ve stratejik eğilimleri de içine alacak şekilde rekabetin bir süreklilik unsuru olarak öne çıkışı kendini göstermektedir. Çalışmada bölgedeki ihtilafın tarihi seyrinde ve ABD ile Çin'in deniz stratejilerinde de değinildiği üzere her iki devlet için bölgedeki ihtilaf bir süreklilik unsuru taşımaktadır. Bu süreklilik Çin nezdinde 1800'lere uzanırken, ABD için ise bilhassa İkinci Dünya Savaşı sonrası yoğunlaşmıştır. Tarihi hafızanın Çin ve ABD için bölgeye dair öne çıkardığı en önemli noktalar ise silahlanma yarışı ve müttefiklik ilişkilerinin kurulması olmuştur. ABD'nin Afganistan ve Irak işgalleri sonrasında bir nevi Ortadoğu'dan çekilmeyi temsil eden Asya'ya Yöneliş stratejisi, tarihi olarak bölgeye dair sahip olduğu silahlanma yarışı ve müttefiklik ilişkilerinin önemli bir dönemeci olma konumundadır. Bu dönemde Çin ise devam eden askeri faaliyetlerini hızlandırmış ve çalışma kapsamında ele alınan savunma diplomasisinin ana temalarında etkinliğini arttırmaya dönük adımlar atmıştır. ABD ve Çin tarafından atılan ve süreklilik arz eden bu adımların iki devletin bölgedeki rekabeti açısından anlamı ise önemli bir sonucu gün yüzüne çıkarmaktadır: *derinleşen güvenlik ikilemi*.

Bölgede Giderek Derinleşen Güvenlik İkileminin Ana Temaları

Bölgesel olarak rekabet halinde olan devletlerin güvenlik ikilemi sarmalına girişlerinin ilk aşaması “hiçbir devlete güven olmaz” anlayışında yatmaktadır. Temellerini Hobbes'un Leviathan'ından alan bu anlayış belirsizlik ve korkuyu beslerken nihayetinde devlet nezdinde rekabet güdüsünü yükseltir ve bu süreç güvenlik ikilemi ile sonuçlanır.

Varılan bu sonucun devletler tarafından arzu edilen bir durum olup olmaması tartışmalı olmakla birlikte ikili ve çok taraflı rekabet neticesinde belirginleşmesi devletler bölgesel ve hatta küresel düzlemde “rekabet” kavramını öne çıkarmaktadır. Uluslararası ilişkilerde kavramsal çerçevesi, kuramsal yaklaşımları ve ne şekilde ölçüleceği gibi başlıklarla tartışılan “rekabet” güvenlik ikilemine giden süreçte son “çıkış” olması dolayısı ile çalışma kapsamında önemli bulunmuştur. Bu doğrultuda bölgedeki aktörler arasındaki rekabetin analiz edilmesi bölgesel olarak ortaya çıkması ve uzun vadede varlığını koruması beklenen güvenlik ikileminin de analizini kolaylaştırmaktadır. Altı çizilen bu noktadan hareketle rekabet kavramına daha yakından bakılacak olursa üç temel sorunsal öne çıkmaktadır: *hangi koşullarda rekabet ortaya çıkar, hangi koşullarda bu rekabet yükselir ve rakipler arasında gerilimde / uzlaşıda süreklilik ve değişim sıklığı nedir.*

Öncelikli olarak hangi koşullarda rekabetin ortaya çıkacağı sorunsalı açısından bakıldığında rekabet halindeki devletlerin birbirlerine dönük olarak “rakip” kavramını kullanmaları öne çıkan yaklaşım olmuştur. Bununla birlikte bölgesel olarak ihtilaf halinde olan devletlerin tarihsel olarak yaşadıkları askeri çatışmalardaki sıklık / seyreklik de rekabet koşullarını besleyen bir etken olarak değerlendirilmektedir. Altı çizilen bu iki nokta altında bakıldığında öncelikli olarak vurgulamak gerekir ki, Güney Çin Denizi’nde egemenlik ihtilafında olan devletlerden Vietnam, Filipinler, Tayvan, Malezya ve Çin tarihsel olarak yoğun askeri gerilimlerin muhatabı olmuş devletlerdir. Söz konusu muhataplığa Güney Çin Denizi özelinde bakıldığında ise egemenlik ihtilafının tarihsel olarak Soğuk Savaş öncesine uzanması uzun vadeli bir rekabetin göstergesi olarak dikkat çekmektedir. Üzerinde durulan ve tarihsel olarak askeri gerilimlere vurgu yaparak bu gerilimlerin rekabete olan etkisini açıklayan bu durumu bölge devletlerinin stratejik yaklaşımlarında da görmek mümkündür. Bu noktada Çin’in çalışmada da üzerinde durulduğu üzere deniz stratejisini yenileme ve derinleştirme doğrultusunda attığı adımları tarihsel olarak maruz kaldığı ve denizlerden kaynaklanan savaşlar üzerinden açıklaması dikkat çekici olmuştur.

Benzer şekilde Vietnam, Filipinler, Malezya ve Tayvan’da bölgede ortaya koydukları egemenlik haklarını tarihi verilere dayandırırken, ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklar karşısında da tarihsel olarak karşı karşıya kaldıkları askeri gerilimlerin altını çizmekte ve bu gerilimleri göz önünde bulundurarak deniz stratejilerine yön vermektedirler. Tarihsel olarak yaşanan askeri gerilimlerin ana noktalarından Spratly ve Paracel Adaları gibi stratejik noktalar hâlihazırda üzerinde durulan stratejik yenilenmenin kritik parçaları olma niteliklerini korumaktadır. Bu noktada altını çizmek gerekir ki söz konusu devletlerarasındaki askeri

gerilimin yanı sıra bölgedeki egemenlik ihtilaflarından kaynaklı hukuki gerilimler de tarihi bir alt yapıya sahiptir ve hâlihazırda varlığını korumaktadır. Klasik askeri rekabetin sınırlarını genişleten ve bölge devletleri arasındaki güvensizliği besleyen bir unsur olarak uluslararası hukukun bir “silah” olarak kullanımı bölge devletlerinin Çin üzerinde egemenlik iddialarını baskılama hedefine dönük olarak kullandıkları önemli bir araç olma niteliği taşımaktadır. Vurgulanan bu noktanın yanı sıra üzerinde durulması gereken bir diğer tema ise bölgeye dönük askeri gerilimlerin bölge devletlerini aşarak çevre devletlere de taşıyor olmasıdır.

Tarihi olarak İngiltere, Fransa, Japonya ve ABD’nin müdahil olduğu bu gerilimler açıkça göstermektedir ki bölge giderek yoğunlaşan bir rekabetin merkezi olma noktasında geçmişe dayanan bir geleneğe sahiptir. Bu gelenek bölgede rekabeti besleyerek çatışma ihtimallerini de yükseltirken, hangi koşullarda bu rekabetin yükseleceği önemli bir soru olarak öne çıkmaktadır. Klasik realizmin ve güvenlik ikilemi çalışmalarının bu soruya verdikleri cevap oldukça nettir: *müttefiklik ilişkileri, silahlanma oranı, stratejik yaklaşımlardaki değişim ve toprağa dayalı ihtilaflar* rekabetin gelişmesine katkıda bulunur. Altı çizilen söz konusu başlıklarda kuşkusuz realist okulun rekabet tanımı bir uzlaşmaya varamamıştır fakat bir bütün olarak bakıldığında ve bilhassa savaşlara dair yapılan analizlerde söz konusu kavramlar rakip davranışını açıklayan analiz birimleri olarak kullanılmaktadır. Yalnızca Birinci ve İkinci Dünya Savaşları gibi küresel ölçekli savaşlarla kalmayıp Körfez Savaşı gibi nispeten bölgesel askeri çatışmaları da açıklayan bu birimler Güney Çin Denizi özelinde bakıldığında da fazlasıyla aydınlatıcı bir resim ortaya koymaktadır. Öncelikli olarak altı çizilen kavramlardan Güney Çin Denizi açısından en belirgin olan toprağa dayalı ihtilaflara bakıldığında bölgedeki egemenlik iddiaları ve bu iddialarla bağlantılı olarak müttefiklik, silahlanma ve strateji davranışları rekabetin gelişim düzeyini açıklar boyuttur.

Çalışma kapsamında Çin ve ABD’nin bölgede ortaya koydukları savunma diplomasisi faaliyetleri açısından bakıldığında ise söz konusu başlıkların rekabeti ne derece beslediği aşikârdır. Bilhassa Başkan Obama döneminde açıklanan Asya’ya Yöneliş stratejisi bir kırılma noktası olarak alınırsa, bu adım sonrasında çalışmada üzerinde durulan ve savunma diplomasisinin temel başlıkları altında incelenen müttefiklik, silahlanma ve strateji temalarındaki değişim rekabetin giderek nasıl yoğunlaştığını göstermektedir. Bu yoğunluk gerek ABD gerekse de Çin’in bölgeye yaklaşımlarında askeri temaslarının kuvvetlendirilmesi, ittifakların çeşitlendirilmesi, stratejik olarak denizlere dair daha belirgin adımların tanımlanması ve uygulanması başlıklarında kendini göstermiştir. Öyle ki bu

adımlar yalnızca ABD ve Çin'in kendi aralarındaki rekabeti beslemekle kalmayıp bölge devletleri arasında da ikili ve çok taraflı rekabet atmosferini doğurmuştur. Kuşkusuz altı çizilen bu tespit Güney Çin Denizi'nde Soğuk Savaş'vari bir yapılanmanın olduğunu iddia etmemektedir. Fakat altı çizilen başlıklarda yoğunlaşan rekabet bölgede yaşanan askeri gerilimlerde kendini göstermekte ve uzun vadede yaşanabilecek gerilimlerin de sinyallerini vermektedir.

Vurgulanan bu nokta ile birlikte bölgede rekabeti besleyen bir diğer unsur ise Güney Çin Denizi çevresinde kurulan temaslar olmuştur. Çalışmanın ilgili bölümünde analiz edildiği üzere ABD'nin Japonya, Avustralya ve Hindistan ile yoğunlaştırdığı bu temaslar karşısında Çin'in Rusya ile genişlettiği deniz tatbikatları dikkat çekici olmuştur. Atılan bu adımlar çalışmanın cevap aradığı temel soruyu tekrar öne çıkarır niteliktedir: *söz konusu temasları da içine alacak şekilde bir bütün olarak savunma diplomasisinin barış ve diyalog doğurması beklenirken neden çatışma ve rekabet doğurmaktadır?* Rekabetin hangi şartlarda geliştiği ile doğrudan bağlantılı olan bu soru üzerinden düşünüldüğünde, ABD ve Çin'in bölgede stratejik hedefleri çerçevesinde kendi eksenlerindeki ülkeler ile yürüttükleri temasları arttırmaları savunma diplomasisinin bir rekabete ve nihayetinde güvenlik ikilemine dönüşümünü açıklar niteliktedir. Bu noktada ABD ve Çin'in kendi aralarında yürüttükleri savunma diplomasisinin neden uzun vadeli istikrar yaratmadığı ve dolayısı ile rekabeti beslemeye hizmet ettiği sorusunun cevabı ise yine çalışma kapsamında “*stratejik güvensizlik*” üzerinden açıklanmıştır. Öyle ki rekabeti ortaya çıkaran koşulların altını çizdiği tarihsel olarak askeri gerilimlerin fazlalığı ile oldukça bağlantılı olan stratejik güvensizlik kavramı, iki devletin bölgede yürüttükleri savunma diplomasisi temasları neticesinde güvenlik ikileminin ana temalarından biri haline gelmiştir.

Rekabetin ölçülmesi noktasında son başlık olan *yaşanan gerilim ve uzlaşılardaki süreklilik ve değişim* teması ise Güney Çin Denizi'nde belirgin olarak gözlemlenebilen ve rekabetin neden ortaya çıktığı ve hangi koşullarda geliştiği soruları ile doğrudan bağlantılı olan bir başlıktır. Tarihsel olarak uzlaş ve gerilimlerin seyrine bir bütün olarak bakıldığında İngiltere, Fransa, Japonya ve ABD'de de dâhil olmak üzere bölgede uzlaş çabalarının giderek arttığı fakat uzun vadeli sonuçlar alınamadığı gözlenmektedir. Öyle ki 1887 yılında Çin ve Fransa arasında imzalanan sınır anlaşmasından bugüne bölgedeki egemenlik iddiaları ve dolayısı ile ihtilafları devam etmektedir. Bölge devletlerinin adalara yönelik işgal faaliyetleri ile kendini gösteren ihtilafların yanı sıra egemenlik iddialarının yinelenmesi ve BM Deniz Hukuku yolu ile hak arayışları gerilim temalarını arttırırken, uzlaş çabaları

varlığını korumakla birlikte bölge devletleri arasında sınırlı bir yere sahip olabilmıştır. Bölgede uzlaşma çabalarının önemli bir aşaması olması beklenen savunma diplomasisinin en fazla gözlemlendiği 2014-2017 yılları arasının bölge devletleri arasında gerilimin de en fazla yaşandığı bir zaman dilimi olması egemenlik ihtilaflarında müzakerenin sınırlılığını gösterir nitelikte olmuştur. Bu süreçte çalışma kapsamında da üzerinde durulduğu üzere her ne kadar ASEAN çoklu müzakere zemininin oluşturulması yoluyla bölge devletleri arasındaki ihtilafın çözülmesi yönünde adımlar atılmış olsa da bilhassa Çin'in ihtilafın iki taraflı görüşmelerle çözülmesi gerektiği yönündeki ısrarı ile bu adımlar sonuçsuz kalmıştır.

Bu noktada altını çizmek gerekir ki bölge devletleri arasında bilhassa ekonomik / ticari bağlamda iş birliği zemini korunmaktadır. Fakat gerek Çin gerekse de egemenlik iddiasında olan Vietnam, Filipinler, Tayvan ve Malezya bölgesel iddialarından vaz geçmemekte ve askeri gerilimi tırmandırmaktan uzak durmaya gayret ederek realizmin devlet davranışında sıkça vurguladığı *görelî kazanç/mutlak kazanç (relative gain/absolute gain)* kavramını hatırlatmaktadırlar. Mutlak kazancın doğurabileceği ciddi maliyetinden kaçınma içgüdüğü ile görelî kazançlarına odaklanan bölge devletleri başta balıkçılık olmak üzere Güney Çin Denizi'nde Çin ile yaşadıkları gerilimlere rağmen müzakere yollarını açık tutmanın rasyonel olduğu varsayımı ile hareket etmektedirler. Rakip devletlerarasında uzlaşma ve gerilimlerdeki süreklilik ve değişimin analizinde hayli önemli olan bu tutum bölge devletleri arasında gerilimin varlığını korumakla birlikte uzlaşmanın da bir kazanç yolu olarak tercih edildiğini göstermektedir. Öyle ki bu yaklaşımı yalnızca egemenlik ihtilafında olan devletlerarasında değil Güney Çin Denizi çevresindeki devletlerde de görmek mümkündür. Çalışmada üzerinde durulan ABD'nin Hint Pasifik İnisiyatifi doğrultusunda ilişkilerini önemle ele aldığı Japonya'nın 2014 yılında Çin ile dört maddelik bir anlaşmaya imza atması¹⁰²⁸ ve 2018 yılında da deniz kazalarını önlemeye dönük olarak yine Çin ile yardım hattı oluşturması *görelî/mutlak kazanç* rasyonalitesini görünür kılmıştır.

Bölge devletleri arasındaki rekabet ve uzlaşmaya dayalı davranış modeli rekabetin analizinin yanı sıra önemli bir kavramı daha gün yüzüne çıkarmaktadır: *çatışma stratejisi (the strategy of conflict)*. Bölgede ABD ve Çin tarafından yürütülen savunma diplomasisi

¹⁰²⁸Söz konusu anlaşma ile birlikte şu maddelere imza atılmıştır: stratejik olarak karşılıklı yarar ilkesinin geliştirilmesi, tarihle yüzleşip geleceğe dört gözle bakma anlayışı ile ikili ilişkilerde siyasi engellerin aşılması için çaba sarf edilmesi, denizlerdeki egemenlik ihtilafına dönük olarak müzakere kanallarının açık tutulması ve bir bütün olarak siyaseten karşılıklı güvenin inşa edilmesi.

Tiezzi, S. (2014), A China-Japan Breakthrough: A Primer on Their 4 Point Consensus, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2014/11/a-china-japan-breakthrough-a-primer-on-their-4-point-consensus/> (Erişim Tarihi: 08.05.2021).

üzerinden belirgin olarak gözlemlenebilecek ve uzun vadede rekabetin yanı sıra güvenlik ikileminin seyrini de ortaya koyabilecek olan bu kavram Bull ve Schelling¹⁰²⁹ tarafından üzerinde sıklıkla durulan bir analiz yöntemini ifade etmektedir. Her ne kadar Bull ve Schelling analizlerini çoğunlukla büyük güçler üzerinden yapmış olsalar da bölgesel devletleri de içine alabilecek varsayımlar ortaya koymuşlardır. Bu varsayıma göre devletler hem iş birlikçi hem de rekabetçi menfaate bağlıdırlar ve bu bağlılık oyuncular (devletleri) rekabet ve iş birliği karışımından oluşan sıfır toplamı bir oyunun parçası haline getirir. Bu oyunun en büyük özelliği ise birbirlerine ciddi zarar verme kapasitesine sahip aktörlerin bunu yaparken kendilerine de zarar verecek olmalarıdır. Bu zararın Güney Çin Denizi gibi egemenlik ihtilafı olan alanlarda ne şekilde ortaya çıkabileceği ise bizi tekrar savunma diplomasisi kavramına götürmektedir.

Yalnızca ABD ve Çin'in kendi aralarında değil aynı zamanda bölge devletlerine yönelik olarak da ortaya koydukları savunma diplomasisi bölgede ortaya çıkabilecek olası bir çatışmanın maliyetini en aza indirme yönünde atılan adımlar bütünüdür. Çatışma stratejisi kuramının da varsaydığı üzere ihtilaf halinde olunan devletin karşı tarafa saldırmasının kendine de vereceği zararın farkında olan aktörler, savunma diplomasisi temasları ile atılan adımlarla iş birliği ve çatışma dengesini koruma eğilimi göstermektedirler. Daha detaylı olarak açıklamak gerekirse çalışma ile ortaya konulduğu üzere ABD'nin Çin ile karşılıklı yürüttüğü savunma diplomasisine paralel olarak bölge devletleri ile de söz konusu temasları artmıştır. Bu temasların hem Çin hem de Çin'in egemenlik ihtilafında olduğu bölge devletleri ile artırılması ABD nezdinde çatışma stratejisini (çatışma-iş birliği dengesi) koruduğunu ortaya koyarken; Çin için de benzer bir tespit askeri temaslarının analizi ile anlaşılabilmektedir. Öyle ki Çin uzun vadeli olmamakla birlikte ABD ve egemenlik ihtilafında olduğu bölge devletleri ile yürüttüğü askeri temaslarına karşın, Rusya ile de yakınlaşmakta ve bu yakınlığı bir çatışma stratejisi ile caydırıcılık unsuru olarak kullanmaktadır.

Başta bölge devletleri arasındaki rekabetin ölçülmesi olmak üzere mutlak/görelî kazancın gözetilmesi ve çatışma stratejisi eğilimlerinin açıklandığı tespitler göstermektedir ki Güney Çin Denizi'nde güvenlik ikilemi derinleşerek devam etmektedir. Söz konusu derinliğin rekabet üzerinden okunması ile birlikte ortaya konulmuştur ki rekabetin üç temel

¹⁰²⁹Schelling, T. (1980), *The Strategy of Conflict*, Harvard University, Library of Congress Catalog Card Number:60-11560, s: 83-119.

Ayson, R. (2008), "A Common Interest in Common Interest: Hedley Bull, Thomas Schelling and Collaboration in International Politics", *Remembering Hedley*, ANU Press, s:53-60.

sorunsalı Güney Çin Denizi ihtilafında varlığını korumaktadır. ABD ve Çin'in bölgede yürüttükleri savunma diplomasisi üzerinden ele alınan bu varlık, bölgedeki ihtilafı askeri gerilimlerin tarihsel alt yapısı, rekabeti besleyen unsurların (müttefiklik, askeri gelişim, stratejik hedef) varlığı ve uzlaş/gerilimlerin süreklilik ve değişimi üzerinden okunmuştur. Bu okuma bölgede güvenlik ikileminin derinleştiği varsayımını desteklerken, söz konusu analizi destekleyici kavramlar olan mutlak/görelî kazanç ve çatışma stratejisini de gündeme getirmiştir. Altı çizilen iki kavramın bölgedeki savunma diplomasisi temasları üzerinden okunması önemli bir sonucu destekler nitelikte olmuştur: bölge devletleri arasında güvenlik ikilemi artarak devam etmekle birlikte müzakere ve uzlaş/ yol/yöntemleri varlığını korumaktadır. Aşağıdaki bölümle birlikte söz konusu tespit ve bu tespiti destekleyici argümanlar çalışmanın ana hedeflerinden biri olan saldırı savunma dengesinin ölçülmesi amacı ile analiz edilecektir.

Bölge Devletleri Tarafından Dengelenen Saldırı Savunma Eğilimi

Yukarıda ifade edilen ana noktalardan da anlaşılacağı üzere Güney Çin Denizi'nde gerek ABD-Çin gerekse de Çin ve bölge devletleri arasında güvenlik ikilemi derinleşmektedir. Çalışmanın ana sorularından biri olan saldırı savunma dengesinin seyrine dair temel varsayımlar Jervis tarafından kuramsallaştırılan aşağıdaki tablo üzerinden değerlendirilmiştir. Tablodan yola çıkarak bölgeye dair saldırı savunma eğiliminde uzun vadeli göstergeler incelendiğinde saldırı durumunun savunma durumundan ayırt edilemediği en kritik noktalar askeri teknolojinin geliştirilmesi ve ada inşası gibi faaliyetlerle bölgesel genişlemenin arttırılması olarak öne çıkmaktadır. Bu noktalarda güvenlik ikilemi uzun vadede derinleşme eğilimine sahip olmakla birlikte bölge devletleri arasındaki güvenlik gereksinimlerinin egemenlik ihtilafı dolayısı ile çakışması saldırı durumunu avantajlı kılacak sonuçlar doğurma potansiyelini ortaya çıkarmaktadır. Altı çizilen bu noktadan hareketle derinleşen güvenlik ikilemi başlığı altında da özetlendiği üzere güvenlik ikilemi bölge devletleri arasında silahlanma yarışını hızlandırmakta ve “iki yönlü tehlike” durumunun olasılığını kuvvetlendirmektedir.

Tablo 58: Saldırı Savunma Teorisi Çizelgesi¹⁰³⁰

	Saldırı Durumu Avantajlı	Savunma Durumu Avantajlı

¹⁰³⁰ Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2, s: 211.

Saldırı Durumunun Savunma Durumundan Ayırt Edilemediği Haller	İki Yönlü Tehlike	Güvenlik İkilemi Mevcut Fakat Güvenlik Gereksinimleri Uyum İçerisinde
Saldırı Durumunun Savunma Durumundan Ayırt Edilebildiği Haller	Güvenlik İkilemi Yok Fakat Saldırı İhtimali Var (Statükocu Devletlerin Saldırgan Devletlerden Farklı Davranması Olası)	İki Yönlü İstikrar

Saldırı savunma dengesine dair ikinci önemli olasılık olan ve “iki yönlü istikrarı” doğurma etkisini içinde barındıran durum ise Güney Çin Denizi özelinde müttefiklik davranışlarında kendini göstermektedir. Derinleşen güvenlik ikilemi başlığından hatırlanacağı üzere bölgede egemenlik ihtilafında olan Vietnam ve Filipinler’in ABD ile kurduğu temaslara bu ikilemin ana sebeplerinden biri olarak ortaya konulmuştur. Bu temaların 2014 sonrasında yoğunlaşması ile Güney Çin Denizi’nde artan gerilim arasındaki bağlantı ortaya konmuş ve bunun Çin nezdinde yarattığı güvensizliğin altı çizilmiştir. Bu noktada söz konusu güvensizliği dengeleyici ve dolayısı ile saldırı savunma dengesinin seyrini değiştiren bir etki olarak bu devletlerin dış politika davranışlarındaki değişim öne çıkmaktadır. Söz konusu değişimin ana teması ise *hedging-riskten korunma* kavramı üzerinden okunabilmektedir. Çin ile egemenlik ihtilafı yaşayan Vietnam, Filipinler, Malezya ve Tayvan’ın bölgede ABD ile kurdukları temaları açıklama noktasında önemli bir çerçeve olan bu kavram riskten korunmayı ifade etmekte ve bu devletlerin Çin-ABD arasında dengeleri gözetme davranışlarında kendini göstermektedir. Saldırı savunma dengesinin tespitinde *iki yönlü istikrarın* lehine olan bu nokta, çalışma kapsamında üzerinde durulan birinci başlık olan *İttifaklar ve Güvenlik Düzenlemeleri* altında detaylı olarak incelenmiştir.

Söz konusu incelemelerden de görülmektedir ki, Başkan Obama döneminde Asya’ya Yöneliş stratejisi ile arttırılan temalar bölge devletleri için önemli olmakla birlikte Çin ile dengelerin gözetilmesi gerektiği de altı çizilen nokta olmuştur. Bu eğilimin temel sebebi ise öncelikli olarak bölgede yaşanabilecek olası bir gerilimden kaçınma ve sonrasında ise ABD-

Çin rekabetinden olabildiğince faydalanma başlıklarında kendini göstermiştir. Bu iki başlıktan hareketle bölgesel egemenlik ihtilaflarının çözümüne dönük olarak iki taraflı görüşmelerin gerçekleştirilmesi ve bilhassa ekonomik kazanca dayalı adımlarla ortaklıkların oluşturulmasına dönük adımlar atılmıştır. Bu adımların özellikle de 2017 sonrasında sıklaştırılması Güney Çin Denizi'ndeki gerilimin nispeten azalması ile sonuçlanırken, saldırı savunma dengesinde iki yönlü istikrarı destekleyici bir unsur olarak öne çıkmıştır. Bölge devletleri ve Çin arasında atılan bu adımlar *güvenlik ikileminin mevcut olduğu fakat güvenlik gereksinimlerinin de uyum içinde olduğu* bir güvenlik atmosferinin oluşumuna dair varsayımları desteklerken, askeri teknolojinin ve bölgesel genişlemenin yarattığı *iki yönlü tehlikeyi* de bertaraf etme etkinliğini gündeme getirmektedir. Bölgede derinleşen güvenlik ikilemi ve bölge devletleri tarafından dengelenen saldırı savunma eğilimi çizelgesinin ana hatları bu şekilde belirginleşirken, çalışma kapsamında ortaya konulmuştur ki, bölge devletleri ve ABD açısından savunma durumu avantajlıdır fakat güvenlik ikilemi varlığını korumaktadır.

Söz konusu varlığın saldırı savunma dengesinde saldırı yönlü bir gelişim göstermesi ise bilhassa 2017 yılı sonrasında bölge devletleri ve Çin arasında artan temaslar dolayısı ile düşüşte olan bir olasılık olarak görülmektedir. Çin'in bölge devletlerine yaklaşımı ve artan temasları *stratejik ortaklık* kavramı doğrultusunda tartışılmış ve *inşacı ve yaratıcı* bir bakış açısı ile bölgesel sorunlara yaklaşımın ağır bastığı gözlenmiştir. İlgili bölümden hatırlanacağı üzere inşacı ve yaratıcı ortaklık Çin tarafından hasım/rakip konumunda olan devletlerle müzakereye dayalı birlikteliğin oluşturulması olarak tanımlanmıştır. Çin'in bu yaklaşımı Vietnam, Filipinler, Tayvan ve Malezya'ya dönük tutumu üzerinden test edilmiş ve egemenlik ihtilaflarında olduğu bu devletlerle savunma diplomasisi de dâhil olmak üzere ekonomik iş birliği zemininde attığı adımlar ortaya konmuştur. Bu adımlar göstermektedir ki, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge gibi konu başlıklarında dönemsel olarak gerilimler yaşanmakla birlikte gerek Çin gerekse de ihtilaf halinde olduğu devletler müzakereden kopmama eğilimi göstermektedir.

Altı çizilen noktalar bölgeye dair iyimser bir resmi temsil etmekle birlikte bilhassa bölgede askeri teknolojinin geliştirilmesi ve bölgesel genişlemeye dönük atılacak adımlar (yapay ada inşası gibi) *iki yönlü tehlike* durumunu ortaya çıkarma potansiyelini korumaktadır. Bununla birlikte ABD özelinde bakıldığında ise söz konusu olasılığın savunma eğilimi gösterdiği gözlenmektedir. Artan savunma eğiliminin en belirgin göstergesi ise ABD'nin gerek bölge devletleri gerekse de çevre devletler (Avustralya, Japonya gibi) ile temaslarını arttırırken, Çin ile de savunma diplomasisi de dâhil olmak üzere ikili ilişkilerinde dengeleri

koruma eğilimi göstermesidir. Söz konusu eğilimin jeo-stratejik temellerini ise Güney Çin Denizi'nin coğrafi niteliklerinde bulmak mümkündür. Başta deniz iletişim hatları olmak üzere, boğum noktaları gibi stratejik hatları ifade eden bu coğrafi nitelikler bölgede saldırıdan ziyade savunmaya olanak tanımakta; saldırı noktasında caydırıcı bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Deniz stratejisti Mahan'ın üzerinde önemle durduğu ve coğrafyanın savunmaya ya da saldırıya avantajlı konumunun dikkate alınması gerektiğine dayanan varsayımını hatırlatan bu yaklaşım Güney Çin Denizi devletlerini de savunma temelli adımlar atmaya itmektedir.

Bölge coğrafyasının devletler üzerinde savunma temelli etki yaratması Napolyon'un stratejinin temelinde coğrafya yatar sözünü anımsatırken; Mahan denizler üzerinde olası bir savaşta bölge devletlerinin ele alması gereken en önemli başlıklardan birinin saldırarak devlet açısından maliyeti arttırmak olduğunu savunmuştur. Güney Çin Denizi'nin coğrafi nitelikleri göz önüne alındığında deniz iletişim hatları ve boğum noktaları gibi stratejik hatların ihtilaflı bölge devletleri ve ABD açısından olası bir gerilimde maliyeti arttıracığı gözlenmektedir. Öyle ki bu maliyet yalnızca bölge devletlerini etkilemekle kalmayıp çevre devletleri olan Avustralya, Hindistan ve Japonya'yı da etkileme potansiyeline sahiptir. Bölgede, ortaya çıkabilecek bir gerilimin doğurabileceği maliyet yüksek iken, Spratly ve Paracel Adaları'nın yapay inşa faaliyetlerine konu olmakla birlikte savunma üssü olma niteliği açısından zayıf olması coğrafyanın rekabet halindeki devletlere sunduğu bir diğer zorluktur. Askeri güçlerin konuşlandırılması ile nispeten avantaj sağlanabilmekle birlikte, bu avantaj rekabet halindeki diğer devletlerce üstesinden gelinemeyecek boyutlarda olmayacaktır. Olası bir savaş senaryosu üzerinden bakıldığında Spratly ve Paracel Adalarında inşa ettiği yapay adalarda konuşlanan Çin'in bu alanları çevreleyen Filipinler, Vietnam, Tayvan, Japonya ve Avustralya'nın yanı sıra ABD'nin Guam ve Havai üsleri karşısında ne derece etkili olacağı tartışmalıdır.

Çin açısından ortaya çıkan söz konusu durum coğrafi bir dezavantajı ifade etmekle birlikte kuşkusuz uzun vadede iyileştirilebilecek bir durumdur. Fakat bu süreçte Çin'in artan askerileşme faaliyetleri bölge devletlerini de benzer davranışlara itecek ve güvenlik ikilemi derinleşecektir. Dahası Mahan'a göre askeri yetenekler geliştirilse dahi bölgedeki Luzon Boğazı gibi boğum noktaları olası bir saldırı anını zorlaştıracak coğrafi noktaları temsil etmekte, Formoso ve Ryukyu gibi adalar ise donanma hareket kabiliyetini sınırlamaktadır. Tarihsel tecrübe ile de desteklenen bu tespitin izlerini 10 ve 20 Ocak 1945 tarihlerinde ABD tarafından bölgeye yapılan müdahalede görmek mümkündür. Japon savaş gemilerini hedef alan ABD konvoy, savaş gemileri ve uçak gemileri ile hareket etmiş ve Formoso ve Luzon

açıklarında saldırı yapılmıştır. Bilhassa Japon savaş gemileri için tedariklerin durması anlamına gelen bu saldırılarla Japonya mağlup edilirken, mutlak zaferde donanma kuvvetleri kadar coğrafyanın da dikkate alınması gerektiği görülmüştür. Görüldüğü üzere Güney Çin Denizi coğrafi niteliklerinin zorluğu dolayısıyla olası bir egemenlik savaşında kolay ve mutlak bir zafer vadetmekten hayli uzaktır. Bölge devletlerinin stratejik varsayımlarında maliyeti arttıran bir unsur olarak öne çıkan söz konusu “zor fetih” teması egemenlik ihtilafının çözümüne dönük diyalog zemininin korunması ve saldırı savunma dengesinde iki yönlü istikrarın yaratılması noktasında umut doğurmaktadır.

KAYNAKÇA

Birincil Kaynaklar

America's Navy, 2021, US Navy Carriers Keep Freedom Safe, <https://www.navy.mil/Resources/Blogs/Detail/Article/2237017/us-navy-carriers-keep-freedom-safe/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

American Institute in Taiwan, Taiwan Relations Act, <https://www.ait.org.tw/our-relationship/policy-history/key-u-s-foreign-policy-documents-region/taiwan-relations-act/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Australian Government Department of Defence, 2019, ADF and Military Partners Train in Humanitarian Relief During Balikpapan 19, <https://news.defence.gov.au/media/media-releases/adf-and-military-partners-train-humanitarian-relief-during-balikatan-19> (Erişim Tarihi: 09.03.2020).

Australian Government, Department of Defence, Enhanced Air Cooperation, <https://www.defence.gov.au/Initiatives/USFPI/Home/EAC.asp> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

China's National Defence, 2010, Information Office of the State Council the People's Republic of China, Beijing.

China's National Defence, 2013, Information Office of the State Council the People's Republic of China, Beijing.

China's National Defence, 2015, Information Office of the State Council the People's Republic of China, Beijing.

China's National Defence, 2019, Information Office of the State Council the People's Republic of China, Beijing.

Chinese Military Strategy, Embassy of the People's Republic of China, <http://az.china-embassy.org/eng/xwdt/t1267266.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

Congress.Gov. H.R.2479. Taiwan Relations Act, <https://www.congress.gov/bill/96th-congress/house-bill/2479> (Erişim Tarihi: 25.08.2020).

Congressional Research Center, (2021), U.S. Vietnam Relations, <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10209.pdf> (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

Congressional Research Service, (2007), Vietnam PNTR Status and WTO Accession: Issues and Implications for the U.S., RL33490.

Congressional Research Service, (2012), Pivot to the Pacific: The Obama Administration's "Rebalancing" Towards Asia, CRS Report for Congress, s: 8-17, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R42448.pdf> (Erişim Tarihi: 09.04.2021).

Congressional Research Service, (2019), Military Construction: Authorities, Process and Frequently Asked Questions, CRS Report, s: 9-15, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/R44710.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Congressional Research Service, (2019), The U.S. – Japan Alliance, s:24-42, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33740.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Congressional Research Service, (2019), U.S. Military Presence on Okinawa and Realignment to Guam, s:1-3, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF10672/3> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Congressional Research Service, (2020), F-35 Joint Strike Fighter Program, <https://fas.org/sgp/crs/weapons/RL30563.pdf> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

Congressional Research Service, (2021), China Naval Modernization: Implications for Navy Capabilities, s: 8-28. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf> (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

Congressional Research Service, (2021), The Senkakus (Diaoyu/Diaoyutai) Dispute: U.S. Treaty Obligations, <https://fas.org/sgp/crs/row/R42761.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

Congressional Research Service, 2014, US-Vietnam Relations in 2014: Current Issues and Implications for US Policy, R40208, <https://fas.org/sgp/crs/row/R40208.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

Congressional Research Service, 2020, Defence Primer: Electronic Warfare, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/IF11118.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Congressional Research Service, 2020, Indo Pacific Strategies of US Allies and Partners: Issues for Congress, s:5-19, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R46217> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Congressional Research Service, 2020, US-China Strategic Competition in South and East China Seas: Background and Issues for Congress.

Congressional Research Service, 2021, China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities-Background and Issues for Congress, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33153.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Congressional Research Service, 2021, Navy Aegis Ballistic Missile Defense Program: Background and Issues for Congress, s:2-12, <https://fas.org/sgp/crs/weapons/RL33745.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Congressional Research Service, 2021, US-China Strategic Competition in South and East China Sea: Background and Issues for Congress.

Congressional Research Service, Arbitration Case Between the Philippines and China Under the UN Convention on the Law of the Sea, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44555/4> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

Cordesman, A.H., Hess, A., Yarosh, N.S. (2013), Chinese Military Modernization and Force Development, A Report of the CSIS Burke Chair in Strategy, Washington, s: 180.

Cordesman, A.H., Kendall, J. (2016), Chinese Military Organisation, Center for Strategic and International Studies Series, s: 185-200, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep23376.8.pdf?refreqid=excelsior%3A1f63cac95f8060388137eaf5e76d9d8> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Council of Foreign Relations, U.S. Relations With China (1949-2020), <https://www.cfr.org/timeline/us-relations-china> (Erişim Tarihi: 28.05.2020).

Council on Foreign Relations, (2020), Rising Tensions in the South China Sea, <https://www.cfr.org/blog/rising-tensions-south-china-sea-0> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

Council on Foreign Relations, 2016, The US-Philippines Defense Alliance, <https://www.cfr.org/backgrounder/us-philippines-defense-alliance> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Council on Foreign Relations, 2021, The US, China and Taiwan: A Strategy to Prevent War, Council Special Report, No 90, https://cdn.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/the-united-states-china-and-taiwan-a-strategy-to-prevent-war.pdf (Erişim Tarihi: 02.12.2020).

Council on Foreign Relations, China's Maritime Disputes: 1895-2020, <https://www.cfr.org/timeline/chinas-maritime-disputes> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

CRS Insight, (2016), DOD's Rotation to the Philippines, s:1-3, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/IN10496.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

CRS Report For Congress, 2003, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services.

CRS Report For Congress, 2005, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services.

CRS Report for Congress, 2006, The Republic of the Philippines: Background and US Relations, s:12-17.

https://www.everycrsreport.com/files/20060110_RL33233_21b6c7dc280249e6c07029cf0eaf62f6d497e047.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

CRS Report For Congress, 2012, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services.

CRS Report For Congress, 2014, US-China Military Contacts: Issues For Congress, Congressional Research Services, s: 10-20.

Defence Security Cooperation Agency, Department of Defence Centers, <https://www.dsca.mil/programs/dod-regional-centers> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).

Defence Security Cooperation Agency, Federal Register Arms Sales Notification, February 2016, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2016-02-12/pdf/2016-02865.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Defence Security Cooperation Agency, Federal Register Arms Sales Notification, February 2010, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-2010-02-05/pdf/2010-2443.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Defence Security Cooperation Agency, Foreign Military Sales, <https://www.dsca.mil/foreign-military-sales-fms> (Erişim Tarihi: 01.11.2020)

Defence Security Cooperation Agency, International Military Education & Training (IMET), <https://www.dsca.mil/programs/international-military-education-training-imet> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

Defence Visual Information Distribution Service, Exercise Cobra Gold, <https://www.dvidshub.net/feature/CobraGold> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

Defence.info, 2018, Pacific Exercises and Training Ranges: Building Deterrence in Depth, <https://defense.info/wp-content/uploads/2018/07/The-Roie-of-Exercises.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Department of Defence Dictionary of Military and Associated Terms, 2010, Joint Publication 1-02. US Department of Navy-Army.

Department of Defence Report to Congress Annual Freedom of Navigation Report Fiscal Year 2019, <https://policy.defense.gov/Portals/11/Documents/FY19%20DoD%20FON%20Report%20FINAL.pdf?ver=2020-07-14-140514-643&timestamp=1594749943344> (Erişim Tarihi: 08.12.2020).

Department of Defence, 1998, Establishing a Consultation Mechanism to Strengthen Military Maritime Safety, <https://fas.org/nuke/control/sea/text/us-china.pdf> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Department of Defence, 2014, Agreement Between the US and Philippines, Treaties and Other International Acts Series, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/14-625-Philippines-Defense-Cooperation.pdf> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

Department of Defence, 2018 Nuclear Posture Review, U.S., <https://media.defense.gov/2018/Feb/02/2001872886/-1/-1/1/2018-NUCLEAR-POSTURE-REVIEW-FINAL-REPORT.PDF> (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

Department of Defence, 2019 Missile Defence Review, U.S. [https://www.defense.gov/Portals/1/Interactive/2018/11-2019-Missile-Defense-Review/The%202019%20MDR Executive%20Summary.pdf](https://www.defense.gov/Portals/1/Interactive/2018/11-2019-Missile-Defense-Review/The%202019%20MDR%20Executive%20Summary.pdf) (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

Department of Defence, 2019, Annual Freedom of Navigation Report, s: 1-6, <https://policy.defense.gov/Portals/11/Documents/FY19%20DoD%20FON%20Report%20FINAL.pdf?ver=2020-07-14-140514-643&timestamp=1594749943344> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Department of Defence, Annual Report to Congress (2010). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China, s: 52-54. https://archive.defense.gov/pubs/pdfs/2010_CMPR_Final.pdf (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

Department of Defence, Annual Report to Congress (2013). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2014). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2015). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2016). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2017). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2018). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Annual Report to Congress (2019). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

Department of Defence, Asia-Pacific Maritime Security Strategy, s: 26, [https://china.usc.edu/sites/default/files/article/attachments/NDAA%20A-P Maritime Security Strategy-08142015-1300-FINALFORMAT.pdf](https://china.usc.edu/sites/default/files/article/attachments/NDAA%20A-P%20Maritime%20Security%20Strategy-08142015-1300-FINALFORMAT.pdf) (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Department of Defence, Maritime Consultation Agreement, (1998), <https://fas.org/nuke/control/sea/text/us-china.pdf> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

Department of State, 2005, The Strategic Framework Agreement Between US and Singapore for a Closer Cooperation Partnership in Defence and Security, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/05-712-Singapore-Defense-Cooperation.EnglishOCR.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Dolven, B., Elsea, J.K., Lawrence, S.W., O'Rourke, R., Rinehart, I.E. (2015), Chinese Land Reclamation in the South China Sea: Implications and Policy Options, Congressional Research Service, https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc689277/m1/1/high_res_d/R44072_2015Jun16.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Dolven, B., Vaughn, B. (2020), Indo-Pacific Strategic of U.S. Allies and Partners: Issues for Congress, Congressional Research Service, s: 13-19, https://www.everycrsreport.com/files/20200130_R46217_770a61c4856a9a5aed99d6699f3423b6240f1c3.pdf (Erişim Tarihi: 02.02.2021).

Dumbaugh, K. (2009). Taiwan-US Relations: Developments and Policy Implications, Congressional Research Service, s:19-20.

House of Representatives, 1979, US-Taiwan Relations Act, <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP85-00003R000100050016-5.pdf> (Erişim Tarihi: 05.05.2020).

Jintao, H. (2015), The PLA Navy: New Capabilities and Missions for the 21th Century, Office of Naval Intelligence Paper.

Kan S.A., (2014), Guam: U.S. Defense Deployments, Congressional Research Service Report, Washington D.C., s: 2-10, <https://fas.org/sgp/crs/row/RS22570.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Kan, S., Worrison, W., M. (2014), US-Taiwan Relationship: Overview of Policy Issues, Congressional Research Center.

Kan, S.A. (2010). U.S. China Military Contacts: Issues for Congress, Congressional Research Service.

Kan, S.A. (2014), Taiwan: Major US Arms Sales Since 1990, Congressional Research Service, CRS Report, <https://fas.org/sgp/crs/weapons/RL30957.pdf> (Erişim Tarihi: 06.10.2020)

Manyin, M.E. (2008), US-Vietnam Relations: Background and Issues for Congress, CRS Report for Congress, RL33316.

MFA China Official Twitter Account, https://twitter.com/MFA_China/status/1247487712757596163. (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

Manyin, M.E. (2016), US Lifts Remaining Restrictions on Arms Sales to Vietnam, CRS Insight.

National Defence Industrial Association, Foreign Military Sales vs Direct Commercial Sales, <https://www.ndia.org/policy/international/fms-vs-dcs> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

National Security Strategy, 2015, White House.

National Security Strategy, 2017, White House.

NATO Online Library, <https://www.nato.int/docu/speech/2000/index.html> (Erişim Tarihi:20.05.2020).

Naval History and Heritage Command, The Navy in the Cold War Era: 1945-1991. <https://www.history.navy.mil/research/library/online-reading-room/title-list-alphabetically/n/the-navy-in-the-cold-war-era-1945-1991.html> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

Naval History and Heritage Command, US Ship Force Levels, <https://www.history.navy.mil/research/histories/ship-histories/us-ship-force-levels.html#2000> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Naval Surface Forces, Surface Force Strategy: Return to Sea Control, s:5-22, <https://media.defense.gov/2020/May/18/2002302052/-1/-1/1/SURFACEFORCESTRATEGY-RETURNTOSEACONTROL.PDF> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

O'Rourke R. (2018). Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone (EEZ) Disputes Involving China: Issues for Congress. Congressional Research Service Report.

O'Rourke, (2018), China's Actions in South and East China Seas: Implications for US Interests Background and Issues for Congress, Congressional Research Service.

O'Rourke, R. (2013), Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone (EEZ) Disputes Involving China: Issues for Congress, Congressional Research Service, R42784.

O'Rourke, R. (2014), China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities, Congressional Research Service Report, RL33153.

O'Rourke, R. (2014), Navy Irregular Warfare and Counterterrorism Operations: Background and Issues for Congress, Congressional Research Service, s:10-17, <https://www.hsdl.org/?view&did=754462> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

O'Rourke, R. (2018), China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities, Congressional Research Service Report, RL33153.

O'Rourke, R. (2018), Maritime Territorial and Exclusive Economic Zone Disputes Involving China: Issues for Congress, Congressional Research Service.

O'Rourke, R., (2016), China Naval Modernization: Implications for US Navy Capabilities-Background and Issues for Congress, <https://www.hsdl.org/?view&did=793905> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

SEACAT, https://search.usa.gov/search?query=SEACAT&affiliate=dod_pacom&utf8=%26%23x2713%3B (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

The National Strategy for Maritime Security, 2005, file:///C:/Users/user/Downloads/456414.pdf, s: 7-12. (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

The State Council Information Office of the People's Republic of China, China's Military Strategy, 2015, s: 4-25, <https://jamestown.org/wp-content/uploads/2016/07/China's-Military-Strategy-2015.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

The State Council, The People's Republic of China, 2011, China's Peaceful Development, http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

The White House, National Security Strategy of US, Washington D.C. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

U.S. Congress, National Defence Authorization Act 2017-2018, <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/housebill/2810/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22national+defense+authorization+act%22%5D%7D> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

U.S. Congress, National Defence Authorization Act 2017-2018, <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/housebill/2810/text?q=%7B%22search%22%3A%5B%22national+defense+authorization+act%22%5D%7D> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

UN, Oceans & Law of the Sea, Submissions Through the Secretary-General of the UN, to the Commission on the Limits of the Continental Shelf. https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

United Nations Convention on the Law of the Sea, s:53-58, https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (Erişim Tarihi: 07.09.2020).

United State of America, 1998, Agreement Between the US and the Philippines, <https://2009-2017.state.gov/documents/organization/107852.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

US Army, 2018, Army Air and Missile Defence 2028, s:8-17, https://www.smdc.army.mil/Portals/38/Documents/Publications/Publications/SMDC_0120_AMD-BOOK_Finalv2.pdf (Erişim Tarihi: 09.04.2020).

US Army, 2020, Cobra Gold 20: The 39th Iteration of Cobra Gold Concludes with a Combined Arms-Live Fire Exercise and Closing Ceremony, https://www.army.mil/article/233549/cobra_gold_20_the_39th_iteration_of_cobra_gold_concludes_with_a_combined_arms_live_fire_exercise_and_closing_ceremony (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

US Convention on the Law of the Sea, Commission on the Limits of the Continental Shelf, 2019, Fiftieth Session, <https://undocs.org/pdf?symbol=en/clcs/50/2> https://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/mys_12_12_2019/2020_07_29_MYS_NV_UN_002_OLA-2020-00373.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

US Defence Department, Military Basis, <https://www.loc.gov/law/help/us-treaties/bevans/b-ph-ust000011-0055.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

US Department of Army and Navy, Security Cooperation, II.8, 2017.

US Department of Army, 2019, ADP 1-01: Doctrine Primer, https://armypubs.army.mil/epubs/DR_pubs/DR_a/pdf/web/ARN18138_AD%201-01%20FINAL%20WEB.pdf (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

US Department of Defence, 2014, DoD Registers Concern to China for Dangerous Intercept, <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/603111/dod-registers-concern-to-china-for-dangerous-intercept/> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

US Department of Defence, 2014, Locklear Briefs on Asia Pacific, Partners, Security, <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/602976/locklear-briefs-on-asia-pacific-partners-security/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

US Department of Defence, 2015, The Asia Pacific Maritime Security Strategy: Achieving US National Security Objectives in a Changing Environment, s: 10-33, https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/NDAA%20A-P_Maritime_Security_Strategy-08142015-1300-FINALFORMAT.PDF (Erişim Tarihi: 08.09.2020).

US Department of Defence, 2017, Freedom of Navigation Program, <https://policy.defense.gov/Portals/11/DoD%20FON%20Program%20Summary%2016.pdf?ver=2017-03-03-141350-380> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

US Department of Defence, DOD Annual Freedom of Navigation Reports, <https://policy.defense.gov/OUUSD-Offices/FON/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

US Department of Defence, Face of Defence: CARAT Exercises Continue in Brunei, <https://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=123618> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

US Department of Defence, 2009, Historical Facts Book, Foreign Military Sales, Foreign Military Construction Sales and Other Security Cooperation.

US Department of Defence, Remarks by Secretary Panetta at the Shangri – La Dialogue in Singapore, <https://archive.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=5049> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

US Department of Defence, Summary of the 2018 National Defence Strategy, U.S., <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

US Department of Defence, Sustaining US Global Leadership: Priorities for 21st Century Defence.

US Department of Navy, A Cooperative Strategy for 21st Century Seapower, s:2, 2015.

US Department of State, 2011, America's Pacific Century, Remarks: Hillary Rodham Clinton, <https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/11/176999.htm> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

US Department of State, 2012, Joint Statement of the US-Philippines Bilateral Strategic Dialogue, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/01/182688.htm> (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

US Department of State, 2014, Agreement Between US and Philippines, Treaties and Other International Act Series, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/02/14-625-Philippines-Defense-Cooperation.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

US Department of State, 2016, Daily Press Briefing, Washington DC, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/dpb/2016/05/257074.htm> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

US Department of State, 2016, Sixth US-Philippines Bilateral Strategic Dialogue Joint Statement, <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2016/03/254833.htm> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

US Department of State, 2019, US-China Bilateral Relations: The Lessons of History, <https://www.state.gov/u-s-china-bilateral-relations-the-lessons-of-history/> (Erişim Tarihi: 01.05.2020).

US Department of State, 2020, US Relations with Malaysia, <https://www.state.gov/u-s-relations-with-malaysia/> (Erişim Tarihi: 18.11.2020)

US Department of State, Bureau of Political-Military Affairs, Report, 2008. <https://2009-2017.state.gov/t/pm/rls/rpt/fmtrpt/2008/126352.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2019).

US Department of State, International Military Education and Training, <https://2001-2009.state.gov/t/pm/65533.htm> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

US Department of State, Maritime Security and Navigation, <https://2009-2017.state.gov/e/oes/ocns/opa/maritimesecurity//index.htm> (Erişim Tarihi: 03.05.2020).

US Department of State, The East Asia-Pacific Rebalance: Expanding US Engagement, 2013.

US Embassy & Consulates in Indonesia, Fact Sheet: US Building Maritime Capacity in Southeast Asia <https://id.usembassy.gov/our-relationship/policy-history/embassy-fact-sheets/fact-sheet-u-s-building-maritime-capacity-in-southeast-asia/> (Erişim Tarihi: 06.10.2020)

US Embassy in the Philippines, 2019, US, Philippines and Japanese Forces Conclude Exercise KAMANDAG 3, <https://ph.usembassy.gov/us-philippine-and-japanese-forces-conclude-exercise-kamandag-3/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

US Foreign Aid By Country, The Case of Philippines, <https://explorer.usaid.gov/cd/PHL> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

US General Accounting Office, (1998), China: US and EU Arms Sales Since the 1989 Embargos, <https://www.gao.gov/archive/1998/ns98171t.pdf> (Erişim Tarihi: 2.05.2020).

US Indo Pacific Command, SEACAT, 17th Southeast Asia Cooperation and Training Exercise Kicks-Off With 9 Nations, <https://www.pacom.mil/Media/News/News-Article-View/Article/1613833/17th-southeast-asia-cooperation-and-training-exercise-kicks-off-with-9-nations/> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

US Navy, 2017, US Navy Program Guide, 2017, s: 11-21, <https://media.defense.gov/2020/May/18/2002302043/-1/-1/1/NPG17.PDF> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

US Navy, Commandar US Pacific Fleet, <https://www.cpf.navy.mil> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

US State Department, Defence Cooperation in Vietnam, <https://photos.state.gov/libraries/vietnam/8621/pdf-forms/15anniv-DAO-Factsheet.pdf> (Erişim Tarihi: 11.02.2021).

US-China Economic and Security Review Commission, 2019, Hotspots Along China's Maritime Periphery, <https://www.uscc.gov/sites/default/files/2019-10/Chapter%202,%20Section%203%20-%20Hotspots%20along%20China's%20Maritime%20Periphery.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

US-China Strategic and Economic Dialogue, 2012, <https://2009-2017.state.gov/e/eb/tpp/bta/sed/2012/index.htm> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

USCC.GOV., (2017), China's Military Modernization in 2017, s:200-216, https://www.uscc.gov/sites/default/files/Annual_Report/Chapters/Chapter%202%2C%20Section%202%20-%20China%27s%20Military%20Modernization%20in%202017.pdf (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Zoellick, R.B. (2005). Whither China: From Membership to Responsibility, Remarks to National Committee on US-China Relations. <https://2001-2009.state.gov/s/d/former/zoellick/rem/53682.htm> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

Makale, Kitap ve Rapor

Acharya, A. (1997). Containment, Engagement or Counter Dominance? Malaysia's Reponse to the Rise of Chinese Power, Fairbank Centre For Asian Studies, Harvard University, s: 5-15.

Acharya, A., Ramsay, K.W. (2013). *The Calculus of the Security Dilemma*. Department of Politics. Princeton University. S: 1-20.

Agustiyara, A., Nurmandi, A., Meyer, P.K. (2019). Indonesia's Swift Securitization of the Natuna Islands: How Jakarta Countered China's Claims in the South China Sea. *Asian Journal of Political Science*. S:2-14.

Ahmad, M.Z., Sani, M.A.M. (2017), China's Assertive Posture in Reinforcing its Territorial and Sovereignty Claims in the South China Sea: An Insight into Malaysia's Stance, *Japanese Journal of Political Science*, 18 (1), s: 67-105.

- Alexander, L.M., Morgan, J.R. (1988). Choke Points of the World Ocean: A Geographic and Military Assessment. The University of Chicago. *Military Activities*. S: 340.
- Allen, K., Chen, J., Saunders, P.C., (2017). Chinese Military Diplomacy 2003-2016: Trends and Implications, China Strategic Perspectives, Center for the Study of Chinese Military Affairs, No:11, S: 7-15.
- Almannai, F. (2019). Why China Built in the South China Sea, Canadian Forces Collage, National Defence, s:3-12.
- Amer, R. (2014), China-Vietnam Drilling Rig Incident: Reflections and Implications, Institute for Security and Development Policy Brief, No 158, s: 1-3.
- Amer, R., Thao, N.H., (2009). A New Legal Arrangement for the South China Sea. *Ocean Development and International Law*. 40: 334-336.
- Anh, N.T.L. (2015). Origins of the South China Sea Disputes. Macmillan Publishers. S: 22-26.
- Arrighi, G. (2007). Adam Smith Pekin’de: 21.Yüzyılın Soy Kütüğü (Çeviren: İbrahim YILDIZ). Yordam Kitap, s: 295-296.
- Axelrod, R., Hamilton, W. (1985). *The Evolution of Cooperation*. New York. S: 55-73.
- Axelrod, R., Keohane, R.O. (1985). *Achieving Cooperation Under Anarchy: Strategies and Institutions*. Johns Hopkins University Press, S: 225-253.
- Ayson, R. (2008), “A Common Interest in Common Interest: Hedley Bull, Thomas Schelling and Collaboration in International Politics”, *Remembering Hedley*, ANU Press, s:53-60.
- Ba, A.D. (2003). China and ASEAN. *Asian Survey*. Vol.XLIII.NO.4. S:632-633.
- Baev, P.K., Tonnesson, S. (2015), Can Russia Keep Its Special Ties With Vietnam While Moving Closer and Closer to China? *International Area Studies Review*, Vol 18, No 3, s: 312-325.
- Baezner, M. (2018). Use of Cbertools in Regional Tensions in Southeast Asia, CSS Siber Defence Project, Center For Security Studies, Zürich, s: 5-7.
- Ball, D. (1988). US Bases in the Philippines: Issues and Implications. Strategic and Defence Studies Centre Research School of Pacific Studies, The Australian National University, Australia, s: 5-15, 57-71.
- Ball, D. (2011), China’s Cyber Warfare Capabilities, *Security Capabilities*, Vol 7, No 2, s: 81-103.
- Bang, A. (2014), Submarine Procurement in Southeast Asia: Potential for Conflict and Prospects for Cooperation, *Journal of Singapore Armed Forces*, Vol 40, No 1, s: 55-63.
- Barracks, C. (1997). Maritime Choke Points: Key Sea Lines of Communications and Strategy, U.S. Army War Collage, USAWC Strategy Research Project, s:18-19.
- Baum, R. (2001). From “Strategic Partners” to “Strategic Competitors”: George W. Bush and the Politics of US China Policy, *Journal of East Asian Studies*, Vol:1, Issue:2, s: 191-220.
- Bautista, L. (2007). Thinking Outside the Box: The South China Sea Issue and the UN’s Convention on the Law of Sea (Options, Limitations and Prospects. *Philippine Law Journal*. University of Wollongong. Australia.Vol.81. S:699-730.
- Bautista, L.B. (2011). The Historical Context and Legal Basis of the Philippine Treaty Limits. *Asian Pacific Law & Policy Journal*. Vol.10:1. S:21-29.
- Baviera, A.S.P. (2014). Implications of the US Philippines Enhanced Defence Cooperation Agreement, *Asia Pacific Bulletin*, East-West Center, s:1-2.
- Beeson, M. (2014), Australia, China and the U.S. in an Era of Interdependence: Irreconcilable Interests, Inadequate Institutions? *Asian Survey*, Vol 54, No 3, s: 565-583.

- Bergsten C.F., Freemann, C., Lardy, N.R., Mitchell, D.J. (2009), Why Does the US Care About Taiwan, "China's Rise", Center For Strategic and International Studies, Washington D.C., s: 169-191.
- Bernstein, A.H., Gigot, P. (1986). The Soviets in Cam Ranh Bay. *The National Interest*. No.3. s: 17-29.
- Beukel, E. (2010). China and South China Sea: Two Faces of Power in the Rising China's Neighborhood Policy, DISS Working Paper, N.7, s: 8-12.
- Bhattacharya, A. (2018), "Emerging Foreign Policy Trends Under Xi Jinping", China's Rising Strategic Ambitions in Asia, Institute for Defence Studies and Analysis, s:1-22, New Delhi.
- Biddle, S. (2001). Rebuilding the Foundations of Offense Defense Theory, *The Journal of Politics*, Vol.63, No.3. S:748.
- Biddle, S., Oelrich, I. (2016), Future Warfare in the Western Pacific: Chinese Antiaccess/Area Denial, US Air Sea Battle and Command of the Commons in East Asia, *International Security*, Vol 41, No 1, s: 7-48.
- Bing, N.C. (2015), Comprehensive Strategic Partners But Prosaic Military Ties: The Development of Malaysia-China Relations, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 37, No 2, s: 269-304.
- Bitzinger, R. (2011), Modernising China's Military: 1997-2012, *China Perspectives*, No 4, s: 7-15.
- Bitzinger, R.A. (2011), "Recent Developments in Naval and Maritime Modernization in the Asia Pacific", *The Chinese Navy: Expanding Capabilities, Evolving Roles*, National Defence University Press, Washington, s: 23-41.
- Blackwill, R.D., Tellis, A.J. (2015), Revising US Grand Strategy Toward China, Council on Foreign Relations, Council Special Report, No 72, s: 18-23.
- Blackwill, R.D., Zelikow, P. (2021), The US, China and Taiwan: A Strategy to Prevent War, Council on Foreign Relations, Council Special Report, No 90, s: 14-30.
- Blank, S. (2013), Russian Military Policy in Asia: A Study in Paradox, *RUFS Briefing*, No 20, s: 1-3.
- Blannin, P. (2017). "Defence Diplomacy in the Long War". *Diplomacy and Foreign Policy*. S: 62
- Blasko, D., (2014). The Evolution of Core Concepts: People's War, Active Defence, Offshore Defence, Strategic Studies Institute, s: 109-111.
- Blaxland, J., Raymond, G. (2017). Tipping the Balance in Southeast Asia? Thailand, The United States and China, *The Center of Gravity Series*, Strategic and Defence Studies Center, s:11-19.
- Bommakanti, K., Kelkar, A. (2019), China's Military Modernization: Recent Trends, *ORF Issue Brief*, No 286, Observer Research Foundation, s: 1-10.
- Booth, K., Wheeler, N.J., (2008). *The Security Dilemma: Fear, Cooperation and Trust in World Politics*, Palgrave Macmillan, s: 8-14.
- Booth, K.(2007). *Theory of World Security*. Cambridge University Press.UK. S:40.
- Bouchat, C.J. (2014), The Paracel Islands and U.S. Interests and Approach in the South China Sea, Army War College, Strategic Studies Institute Project, s: 50-77.
- Bouchat, C.J. (2017), US Land Power in the South China Sea, Strategic Studies Institute and US Army War College Press, s: 65-76.
- Bradford, J.F. (2011). The Maritime Strategy of the United States: Implications for Indo-Pacific Sea Lanes, *Contemporary Southeast Asia*, Vol:33, No:2, s: 183-208.
- Butista, L. (2016), The Philippines and the Arbitral Tribunal's Award: A Sombre Victory and Uncertain Times Ahead, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 38, No 3, s: 349-355.
- Butterfield, H., (1950). *History and Human Relations*, London, s: 18-24.

- Caldwell, D., Freda, J., Goldstein, L.J. (2020), The PLA Navy's Type 005 Cruiser and Its Implications, Naval War College, China Maritime Reports, No 5, s: 4-25.
- Capie, D. (2013). Structures, Shocks and Norm Change: Explaining the Late Rise of Asia's Defence Diplomacy, *Contemporary Southeast Asia*, Vol:35, No:1, s:5-9.
- Castex, R. (1878-1968). *Strategic Theories*. Naval Institute Press. S: 300-315.
- Castro, R.C. (2014), The 21 Century Philippine-US Enhanced Defence Cooperation Agreement: The Philippines' Policy in Facilitating the Obama Administration's Strategic Pivot to Asia, *Korean Journal of Defence Analysis*, Vol 26, No 4, s: 427-446.
- Castro, R.C. (2015), International Dimensions of National (In) Security Concepts, Challenges and Ways Forward, Berlin Conference on Asian Security, Session II: Maritime Security,
- Castro, R.C. (2016), The Philippines Discovers Its Maritime Domain, *Asian Security*, Vol 12, No 2, s: 111-131.
- Castro, R.C.D. (2016), Twenty First Century Philippines' Policy Toward an Emergent China: From Equi-Balancing to Strategic Balancing, *Asian Politics and Policy*, Vol 8, Issue 2, s: 305-328.
- Castro, R.C.D. (2018), The Obama Administration's Strategic Rebalancing to Asia: Quo Vadis in 2017? *Pacific Focus*, Vol 33, No 2, s: 179-208.
- Chalk, P. (2014), *Rebuilding While Performing: Military Modernisation in the Philippines*, Australian Strategic Policy Institute, Special Report
- Chang, T.H. (1991). China's Claim of Sovereignty over Spratly and Paracel Islands: A Historical and Legal Perspective. *Case Western Journal of International Law*. V.23.Issue.1. s: 411-415.
- Chapman, B. (2017), The East China Sea in DOD China Military Power Reports, *The Korean Journal of Defence Analysis*, Vol 29, No1, s: 71-93.
- Chau, C.H. (2011). China's Participation in Bilateral and Multilateral Military Exercises, *Security Challenges*, Vol: 7, No:3, S: 59-65.
- Chen, P.K., Kastner, S.L., Reed, W.L. (2017), "A Farewell to Arms? US Security Relations with Taiwan and the Prospects for Stability in the Taiwan Strait", *Taiwan and China*, University of California Press, s: 197-221.
- Cheng, J. (2013), China's Regional Strategy and Challenges in East Asia, *China Perspectives*, No 2, s: 53-65.
- Cheung, T.M., (2015). *Missions of the Peoples Liberation Army*, RAND Cooperation. S: 25.
- Chinwanno, C. (2008). *Thai-Chinese Relations: Security and Strategic Partnership*, S. Rajaratnam School of International Studies Series, s: 10-23.
- Christoffersen, G., (2009)., *China and Maritime Cooperation: Piracy in the Gulf of Aden*, ISPSW Institute for Strategic, Security and Economic Consultancy, Berlin, Germany, s: 3-7.
- Cole, B.D. (2003). *Oil for the Lamps of China: Beijing's 21st Search for Energy*. Institute for National Strategic Studies. National Defence University. S: 23.
- Cottey, A. Forster, A. (2004). *Reshaping Defence Diplomacy: New Roles for Military Cooperation and Assistance*. Oxford University Press. S:6.
- Danish Institute for International Studies, 2016, *The South China Sea: A Breeding Ground for Geopolitical Rivalry?* Report No 6, s: 45-53.
- Donald, S.D., Burgoyne, M.C. (2019). *China's Military Diplomacy*. Africa Center for Strategic Studies. National Defence University Press. S:210-217.

- Emmers, R. (2012). The Five Power Defence Arrangements and Defence Diplomacy in Southeast Asia, *Asian Security*, Vol:8, No:3, s:271-286.
- Emmers, R., Pangestu, M., Sebastian, L.C., Weatherbee, D.E. (2005). International Relations in Southeast Asia: The Struggle for Autonomy. Rowman & Littlefield. S:134-136.
- England, S.B., Kammen, D.M. (1993). Energy Resources and Development in Vietnam. *Annual Review of Energy Environment*. V.18. S: 150-151.
- Erickson A.S., Mikolay J.D., (2014), "Guam and American Security in the Pacific," in *Rebalancing US Forces*, ed. Carnes Lord and Andrew S. Erickson, MD: Naval Institute Press, Annapolis, s:18-25.
- Erickson, A.S., Montgomery, E.B., Neuman, C., Biddle, S., Oelrich, I. (2017), Correspondence: How Good are China's Antiaccess/Area Denial Capabilities?, *International Security*, Vol 41, No 4, s:202-2013.
- Erickson, A.S., Wuthnow, J. (2016), Barriers, Springboards and Benchmarks: China Conceptualizes the Pacific "Island Chains", *The China Quarterly*, First Issue, s:1-22.
- Erickson, A.S. (2019). US-China Military to Military Relations: Policy Considerations in a Changing Environment. Vol:14. N:3. S: 136-137.
- Estrada, D.V. (2018), China's Belt and Road Initiative: Implications for the Philippines, Center for International Relations and Strategic Studies: Insights, Vol 5, No 3, s: 1-8.
- Evera, S.V. (1998). Offense, Defense and the Causes of War. *International Security*. Vol:22.No:4. S: 5-43.
- Fanell, J.E. (2019), Asia Rising: China's Global Naval Strategy and Expanding Force Structure, *Naval War College Review*, Vol 72, No 1, s: 12-46.
- Fook, L.L., Hop, H.H. (2018), Vietnam's Responses to China's Maritime Assertiveness in the South China Sea, Yusof Ishak Institute, Perspective No 50, s: 1-10,
- Franckx, E. (2011), American and Chinese Views on Navigational Rights of Warships, *Chinese Journal of International Law*, s: 187-206.
- Franckx, E. (2012). Fisheries in the South China Sea: A Centrifugal or Centripetal Force?. *Chinese Journal of International Law*. Oxford University Press. S:727-747.
- Fravel, M.T. (2014). U.S. Policy Towards the Disputes in the South China Sea Since 1995. S. Rajaratman School of International Studies, Policy Report, s: 2-8.
- Fravel, M.T. (2016). China's Changing Approach to Military Strategy: The Science of Military Strategy from 2001 to 2013. MIT Political Science, s: 13-14.
- Fravel, T. (2011), China's Strategy in the South China Sea, *Contemporary Southeast Asia A Journal of International and Strategic Affairs*, Vol 33, No 3, s: 292-319.
- Gao, Z., Jia, B.B. (2013). The Nine Dash Line in the South China Sea: History, Status and Implications. *The American Journal of International Law*. Cambridge University Press. Vol:107. No:1. S: 100-104.
- Gholz, E., Friedman, B., Gjoza, E. (2019), Defensive Defense: A Better Way to Protect US Allies in Asia, *The Washington Quarterly*, Vol 42, No 4, s: 171-189
- Glaser, C. (2010). *Rational Theory of International Politics, The Logic of Competition and Cooperation*. Princeton University Press. S: 150-155.
- Glaser, C.L. (1995). Realists as Optimists: Cooperation as Self Help, *International Security*, Vol:19, No:3, s:50-55.

- Glaser, C.L., Kaufmann, C. (1998). What is Offence Defence Balance and Can We Measure It. *International Security*, V.22, N.4.
- Gorenburg, D., Schwartz, P. (2019), Russia's Relations with Southeast Asia, *Russie Nei Report* No 26, s: 21-26.
- Gormley, D., Erickson, A.S., Yuan, J. (2014), A Low-Visibility Force Multiplier: Assessing China's Cruise Missile Ambition, National Defence University Press, Center for the Study of Chinese Military Affairs, Washington, s: 15-43.
- Gorrell, R., MacPhail, A., Rice, J. (2016), Countering A2/AD with Swarming, A Research Report Submitted to the Faculty, Air Command and Staff College, Air University, s: 4-25, <https://www.hsdl.org/?view&did=813415> (Erişim Tarihi: 04.06.2020).
- Gortzak, Y., Haftel, Y.Z., Sweeney, K. (2005). Offense-Defense Theory: An Empirical Assessment. *Journal of Conflict Resolution*. Vol:49.No:1. S: 67-87.
- Gray, C.S. (1971), The Arms Race Phenomenon, *World Politics*, Vol 24, No 1, s: 39-79.
- Greitens, S.C. (2016), The US Philippines Alliance in a Year of Transition: Challenges and Opportunities, Center for Asian Policy Studies, Brookings Working Paper, s: 1-9.
- Grossman, D. (2020). Military Build Up in the South China Sea. RAND Cooperation. S: 4-7.
- Guangqian, P., Youchi, Y. (2005). The Science of Military Strategy. Military Science Press. Beijing. S:442-443.
- Gunneriusson, H. (2019), Hybrid Warfare and Deniability as Understood by the Military, *Polish Political Science Yearbook*, Vol 48, No 2, s: 267-288.
- Hall, K.R. (1985). Maritime Trade and State Development in Early Southeast Asia. University of Hawaii Press.s:52-85.
- Hamilton, E., Rathbun, B., (2013). Scarce Differences: Toward a Material and Systemic Foundation for Offense and Defensive Realism, *Security Studies*, s: 448-450.
- Hammer, L. (2020), Taiwan and Itu Aba: Creating an Island for All in the South China Sea, *International Journal of Taiwan Studies*, Vol 3, No 1, s: 93-111.
- Hang, N.T.T. (2018), US-Vietnam Comprehensive Partnership Present and Possible, *The Journal of International Relations Peace Studies and Development*, Volume 4, Issue 1, s:5-15.
- Hao, Q., (2015). China Debates the "New Type of Great Power Relations", *The Chinese Journal of International Politics*, Tsinghua University, Vol:8, No:4, s: 349-370.
- Hao, Y., Chou, B.K.P., (2011). China's Policies on its Borderlands and the International Implications. World Scientific, s: 167-168.
- Hart, L. (1960). The Ratio of Troops to Space. *Military Review*. S: 5-10.
- Hart, N.H., McRae, D. (2015). Indonesia: Balancing the US and China Aiming for Independence, Emerging US Security Partnership in South East Asia, US Studies Center, s: 8-18.
- Heiduk, F. (2017), An Arms Race in Southeast Asia, SWP Research Paper, s: 13-15.
- Hendle, B. (2018), Duterte's Pivot to China, and Prospects for Settling the South China Sea Disputes, *Contexto Internacional*, Vol 40, No 2, s:1-16.
- Hiebert, M., Nguyen P., Poling, G.B. (2015). Building a More Robust U.S.-Philippines Alliance, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, s: 1-13.
- Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B. (2014), A New Era in U.S. – Vietnam Relations, Center for Strategic and International Studies Report, s: 1-22, Washington D.C.

- Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G.B. (2014). Perspectives on the South China Sea. Center for Strategic and International Studies. S:91.
- Hiebert, M., Noor, E., Poling, G., Yean, T.S. (2012), From Strength to Empowerment: The Next Generation of US-Malaysia Relations, A Report, of the CSIS Southeast Asia Program and ISIS Malaysia, s:14-22.
- Hiep, L.H. (2015), Vietnam's Alliance Politics in the South China Sea, *Trends in Southeast Asia*, No 6, s:2-20.
- Hiep, L.H. (2020), The Vietnam US Security Partnership and the Rules-Based International Order in the Age of Trump, ISEAS Publishing, Yusof Ishak Institute, Issue:1, s: 13-20.
- Hiep, L.H. (2020), The Vietnam US Security Partnership and the Rules-Based International Order in the Age of Trump, ISEAS Publishing, Yusof Ishak Institute, Issue:1, s: 3-6, 13-20.
- Hiswi, P.A. (2020). The Increase of Vietnam Military Capability in the South China Sea Dispute: Arms Race or Status Quo, *Global Strategies*, Th.14, No.1.
- Hjortdal, M. (2011), China's Use of Cyber Warfare: Espionage Meets Strategic Deterrence, *Journal of Strategic Security*, Vol 4, No 2, s:1-14.
- Holmes, J.R. (2014), Strategic Features of the South China Sea, *Naval War College Review*, Vol 67, No 2, s: 30-49.
- Holst, H. (2018), Taiwan, Submarines, and The Competitive Strategies for US-China Competition, The IDS Program Project,
- Hong, Z., Sun, Y. (2010). The Butterfly Effect and the Making of Ping Pong Diplomacy, *Journal of Contemporary China*, Vol:9, Issue:25, s: 429-448.
- Hong, Z. (2013). The South China Sea Dispute and China-ASEAN Relations. *Asian Affairs*. 44:1. S:30.
- Houck, J.W., Anderson, N.M. (2014), The US, China and Freedom of Navigation in the South China Sea, *Washington University Global Studies Law Review*, Vol 13, No 3, s: 441-452.
- Hsiao, A.H. (2016), Taiwan and the Arbitral Tribunal's Ruling: Response and Future Challenges, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 38, No 3, s:362-368.
- Hundler, B. (2018). Duterte's Pivot to China and Prospects for Settling the South China Sea Disputes, *Contexto Internacional*, Vol 40 (2), s: 322-330.
- Hung, S. (2006). China in ASEAN-Led Multilateral Forums, *Maryland Series in Contemporary Asian Studies*, School of Law University of Maryland, no:2, s: 43-58.
- Ikenberry, G.J. (2004). American Hegemony and East Asian Order. *Australian Journal of International Affairs*. Vol:58. No:3. S: 353-365.
- Ikesheima, T. (2013). China's Dashed Line in the South China Sea: Legal Limits and Future Prospects. *Waseda Global Forum*. No.10. s: 17-50.
- Ito, G. (2017), "Land Reclamation and Militarization in the Paracel and Spratly Islands", *Islands and Rocks in the South China Sea*, Library of Congress, s: 83-88.
- Jacobs, B. J. (Accessed: 2014). Taiwan 1979: "Normalcy after Normalization", *University of California Press, Asian Survey*, Vol:20, No:1, s: 84-93.
- Jervis, R. (1978). *Cooperation Under Security Dilemma*, Cambridge University Press, Vol.30, No.2, s: 172.
- Jervis, R., (1982). Security Regimes, *International Organisation*, Vol.36, No.2, s: 357-378.
- Jervis, R., (1988). *Realism, Game Theory and Cooperation*, *World Politics*, Vol.40, No.3, s: 316-325.

- Jervis, R., (1999). Realism, Neoliberalism and Cooperation: Understanding the Debate, *International Security*, Vol.24, No.1, s: 40-60.
- Jiang, T. (2019), From Offense Dominance to Deterrence: China's Evolving Strategic Thinking on Cyberwar, *Chinese Journal of International Review*, Vol 1, No 2, s:2-15.
- Karen, A. (2003-2004). Attack and Conquer? International Anarchy and the Offense Defense-Deterrence Balance, *International Security*, s: 47-80.
- Kastner, S.L., Pearson, M.M., Rector, C. (2019). China's Strategic Multilateralism: Investing in Global Governance, Cambridge University Press, s: 60-62.
- Kearn, D.W. (2013), Air Sea Battle and China's Anti Access and Area Denial Challenge, Foreign Policy Research Institute, Elsevier, s: 132-146.
- Kipgen, N. (2018). ASEAN and China in the South China Sea Disputes. *Asian Affairs*. Vol.49, No.3, s:441-442.
- Kirchberger, S. (2015), Assessing China's Naval Power, Springer Heidelberg New York Dordrecht London, s: 171-250.
- Korda, M., Kristensen, H.M. (2019), US Ballistic Missile Defenses, *Bulletin of the Atomic Scientists*, Vol 75, No 6, s:295-306.
- Koreing, M., Cimmino, J. (2021), Global Strategy 2021: An Allied Strategy for China, Scowcroft Center for Strategy and Security, Atlantic Council Strategy Papers, s:45-63.
- Korolev, A. (2018), On the Verge of Alliance: Contemporary China Russia Military Cooperation, *Asian Security*, Vol 15, No 2, s: 1-20.
- Kozyrev, V. (2014), Russia-Vietnam Strategic Partnership: The Return of the Brotherhood in Arms?, *Russian Analytical Digest*, No 145, s:8-13.
- Kraska, J., Monti, M. (2015), The Law of Naval Warfare and China's Maritime Militia, *International Law Studies*, Vol.91, s:451-458.
- Ku, S.C.Y. (2017), "Strategies of China's Expansion and Taiwan's Survival in Southeast Asia: A Comperative Perspective", *Taiwan and China*, University of California Press, s: 239-249.
- Kucera, W., Pejsova, E. (2012), Russia's Quiet Partnership in Southeast Asia, *The Irasec's Dicussion Paper*, s: 7-23.
- Kuik, C.C. (2016), China's Militarization in the South China Sea: Three Target Audiences, *East Asian Policy*, Vol 8, No2, s: 15-24.
- Kulacki, G. (2014). An Authoritative Source on China's Military Space Strategy, *Union of Concerned Scientists*, s:2-12.
- Kuntic, D. (2015), The Ominous Triangle: China-Taiwan-The US Relationship, *CIRR XXI (72)*, s: 239-280.
- Kuoka, L. (2015), Tides of Change: Taiwan's Evolving Position in the South China Sea, *East Asia Policy Studies Paper* 5, s: 6-21.
- Kurlantzick, J., (2015). The Pivot in Southeast Asia, *Council on Foreign Relations*, Working Paper, s:3-7.
- Kusuma, S.C.W., Carrollina, N. (2019), China-Cambodia Relationships: Phnom Penh as Beijing's Permanent Client State, *AEGIS VOL 3*, No 2,
- Labs, E. (1997). Beyond Victory: Offensive Realism and the Expansion of War Aims, *Security Studies*, 22-40.
- Lai, Y.M., Kuik, C.C. (2020), Structural Sources of Malaysia's South China Sea Policy: Power Uncertainties and Small State Hedging, *Australian Journal of International Affairs*,

- Laksmana, E.A. (2012). Regional Order By Other Means? Examining the Rise of Defence Diplomacy in Southeast Asia, *Asian Security*, Vol:8, No:3, s: 255-257.
- Lampton, D., (2013). A New Type of Power Relationship: Seeking a Durable Foundation for US-China Ties, *Asia Policy*, 52-53.
- Lee, J. (2014), China's Economic Engagement With Southeast Asia: Malaysia, *Institute of Southeast Asian Studies*, s: 20-47).
- Lee, P.K., Chan, G., Chan, L.H. (2009), China's Realpolitik Engagement with Myanmar, *China Security*, Vol 5, No 1, s:101-123.
- Lewis, J.W., Litai, X. (2016), China's Security Agenda Transcends the South China Sea, *Bulletin of the Atomic Scientists*, Vol 72, No 4, s:212-221.
- Li, C. (2016), The South China Sea Peace Initiative in a Transitional Security Environment, *American Journal of Chinese Studies*, Vol 23, s: 119-134.
- Li, N. (2017), "Why is the Surface Fleet Gaining Importance? Insights from PLA Doctrinal Writings", *China's Evolving Surface Fleet*, China Maritime Studies Institute Press, No 14, s: 43-55.
- Li, Q., Ye, M. (2019), China's Emerging Partnership Network: What, Who, Where, When and Why, *International Trade, Politics and Development*, Vol 3, No2, s: 66-81.
- Lieber, K.A. (2005). *War and Engineers: The Primacy of Politics over Technology*, Cornell University Press, s:155-157.
- Liff, A.P., Ikenberry, G.J. (2014), Racing Towards Tragedy: China's Rise, Military Competition in the Asia Pacific and the Security Dilemma, *International Security*, Vol 39, No 2, s: 52-91.
- Lostumbo M.J., McNerney M.J., Peltz E., Eaton D., Frelinger D.R., Greenfield V.A., Halliday J., Mills P., Nardulli B.R., Pettyjohn S.L., Sollinger J.M., Worman S.M. (2013), Overseas Basing of U.S. Military Forces: An Assessment of Relative Costs and Strategic Benefits, *National Research Defence Institute Report*, s:5-15.
- Lum, T. (2012). The Republic of Philippines and US Interests, *Congressional Research Center*, CRS Report for Congress, s: 14-23.
- Lum, T., (2008). U.S. Foreign Aid to East and South Asia: Selected Recipients, . CRS Report for Congress, s: 21-28.
- Lynn Jones, S.M. (1995). Offense Defense Theory and its Critics. *Security Studies*, s: 665-675.
- Macdonald, A. (2017). China's Evolving Nuclear Forces: Changes , Rationales and Implications, *Journal of Military and Strategic Studies*, Vol.18, Issue.1, s: 117-122.
- Mahan, A. T. (1890), *The Influence of Sea Power Upon History 1660-1783*, Spectral Association, s: 14-43
- Mahan, A.T. (1915). *Naval Strategy Compared and Contrasted with the Principles and Practice of Military Operations on Land*. Boston. S: 303.
- Martin, X.J. (2019), China's A2/AD Capabilities and American Security Interests in the Asia Pacific, *Mapping China Journal*, No 3, s: 122-133.
- Mastro, O.S. (2014), "China's Anti Access Area Denial Capabilities: Is American Rebalancing Enough?", *American Strategy and Purpose: Reflections on Foreign Policy and National Security in an Era of Change*, Create Space Independent Publishing, s: 118-140.
- McDevitt, M. (2014). The South China Sea: Assessing U.S. Policy and Options for the Future, *A CNA Occasional Paper*, s:2-7, 9-17.
- McKenzie, T.M. (2017), Is Cyber Deterrence Possible?, *Perspectives on Cyber Power*, Air Force Research Institute Papers, Air University, Alabama, s: 3-15.

- Mearsheimer, J. (1994). The False Promise of International Institutions, *International Security*, s: 7-45.
- Mearsheimer, J.J. (2010), The Gathering Storm: China's Challenge to US Power in Asia, *The Chinese Journal of International Politics*, Vol:3, s: 386-390
- Mehta, S. (2017), "China's Evolving Surface Fleet: Its Possible Roles and Missions in the Indian Ocean Region and Its Impact on Regional Security and Stability", *China's Evolving Surface Fleet*, Naval War College Press Red Books, s: 67-81.
- Meick, E. (2017), China-Russia Military to Military Relations: Moving Towards a Higher Level of Cooperation, US-China Economic and Security Review Commission, Staff Research Report, s: 5-20.
- Menon, R. (2011), The Limits of Chinese Russian Partnership, *Global Politics and Strategy*, Vol 51, No 3, s: 99-130.
- Mishra, R., Sari, I.P. (2010). Indonesia-China Relations: Challenges and Opportunities, IDSA Issue Brief, s:2-8.
- Montemalo, M.S. (2016), United States Asia Strategy,: Policy, Power, Pivot, *A Journal of Undergraduate Student Research*, Vol.17, No.13, s: 1-11.
- Montolalu, R.R.K., Perwita, A.A.B. (2019), Philippine-US Defence Cooperation: The Implementation of "The Enhanced Defence Cooperation Agreement" to Respond China's Assertiveness in the South China Sea (2010-2016), *Journal Asia Pacific Studies*, Vol 3, No 1, s: 52-73.
- Morris, L.J., Mazarr, M.J., Hornung, J.W., Pezard, S., Binnendijk A., Kepe, M. (2019), Gaining Competitive Advantage in the Gray Zone, Rand Corporation Report, s: 14-27.
- Morton, K. (2016), China's Ambition in the South China Sea: Is a Legitimate Maritime Order Possible? *International Affairs*, Vol 92, No 4, s: 909-940.
- Mulvenon, J., (2009). Chairman Hu and the PLA's "New Historic Missions". *China Leadership Monitor*.No:27. S:1-10
- Muscolino, M.S. (2013). Past and Present Disputes in the South China Sea: The Case of Reed Bank. *East Asian History and Culture Review*. S:84-91.
- Muthanna, K. (2011). Military Diplomacy. *Journal of Defence Studies*. Vol:5. No:1. S:1-15
- Nagao, S. (2015), Japan the US and India as Key Balancers in Asia, Center For Strategic and International Studies Paper, s: 1-8.
- National Security Strategy, 2010, White House, s: 7-14.
- Nguyen, M. (2015). U.S. Strategic Adjustment Toward Vietnam, Asia Pacific Economic Cooperation Discussion Paper Series, APEC Study Center, Columbia University, s: 3-10.
- Nguyen, P. (2016), Deciphering the Shift in America's South China Sea Policy, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 38, No 3, s: 389-421.
- Nguyen, P.T. (2018), "Naval Development in Vietnam", *Naval Modernisation in Southeast Asia*, s: 93-106.
- Nilson, M. (2012). Offense-Defense Balance, War Duration, and the Security Dilemma. *Journal of Conflict Resolution*. S:468-487.
- Noer, J.H., Gregory, D. (1996). Chokepoints: Maritime Economic Concerns in Southeast Asia. National Defence University. Institute for National Strategic Studies. Washington.s:7-30.
- O'Neill, D. (2014), Playing Risk: Chinese Foreign Direct Investment in Cambodia, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 36, No 2, s: 173-205.
- Pandeagua, D.A. (2019), The Significance of Marine Autonomous Surface Ships: Prospects to the Philippine Maritime Industry, *World Maritime University Dissertations*,

- Parameswaran, P. (2015), *Playing It Safe: Malaysia's Approach to the South China Sea and Implications for the US*, Maritime Strategy Series, Center for a New American Security, s: 2-12.
- Parker, J.A., Anderson, D.A. (2016), *The Reality of the So-Called Pivot to Asia*, *Inter Agency Journal*, Vol.7, No.1, s: 5-10.
- Paul, M. (2016), *A Great Wall of Sand in the South China Sea*, Stiftung Wissenschaft und Politik Research Paper, German Institute for International and Security Affairs, s: 10-19.
- Pedrozo, R. (2014), *China Versus Vietnam: An Analysis of the Competing Claims in the South China Sea*, Center For Strategic Studies Occasional Paper, s: 37-61.
- Peele, R.B. (1997). *Maritime Chokepoints: Key Sea Lines of Communication and Strategy*. Strategy Research Project. U.S. Army War College. S:2-9.
- Permal, S. (2014), *China's Military Capability and Anti Access Area Denial Operations*, Journal of the National Maritime Foundation of India, Vol 10, No 2, s: 16-32.
- Phillip, D., Saunders, C., Shyy, J., (2019). *Chinese Military Diplomacy*. National Defence University. S:209
- Pilipinas Hukbonk Dagat, *The Philippine Navy*, 2018,
- Pinotti, T. (2015), *China Vietnam in the South China Sea*, Brazilian Journal of Strategy and International Relations, Vol 4, No 8, s: 158-178.
- Pollpeter, K. (2004). *US-China Security Management: Assessing the Military to Military Relations*, RAND Corporation, s:11-14.
- Polomka, P. (1978). *Ocean Politics in Southeast Asia*. Institute of Southeast Asian Studies. S:16-22.
- Popescu, A.I.C. (2017). *Kontrol of Key Maritime Straits: China's Global Strategic Objective*, International Journal of Economics and Business Administration, Volume.V, Issue.1, s: 100-101.
- Prescott, J.R.V. (1981). *Maritime Jurisdiction in Southeast Asia: A Commentary and Map*, East-West Center, s:24-30.
- Przystup, J.J. (2013), *The U.S.-Japan Alliance: Review of Guidelines for Defence Cooperation*, Institute for National Strategic Studies, Strategic Perspectives No.18, s:6-15.
- Qu, X., Erickson, A., Goldstein, L.J., (2006). *Maritime Geostrategy and the Development of the Chinese Navy in the Early Twenty First Century*, Naval War College Review, Vol.59, No.4, s: 50-54.
- Quester, G. (1977). *Offense and Defense in the International System*, New York, s: 3-7.
- Quintos, M.F.A. (2015), *Artificial Islands in the South China Sea and Their Impact on Regional (In)Security*, *Foreign Service Institute Insights*, Vol.2, No.2, s:1-11.
- Radtig, K. H., (2019). *Understanding China's Behaviour in the South China Sea: A Defensive Realist Perspective*, University of Sydney, s: 29-32.
- Rahman, C., Tsamenyi, M. (2010). *A Strategic Perspective on Security and Naval Issues in the South China Sea*. Ocean Development and International Law. 41:4. S:317-319.
- Ramkumar, M., Santosh, M., Mathew M.J., Menier, D., Nagarajan, R., Sautter, B. (2020). *Hydrocarbon Reserves of South China Sea: Implications for Regional Energy Security*, Energy Geoscience, s:3-4.
- Raska, M., Bitzinger, R.A. (2020). *Strategic Contours of China's Arms Transfers*, Strategic Studies Quarterly, s:99-100.
- Renato, C.D.C. (2016), *The Duterte Administration's Foreign Policy: Unravelling the Aquino Administration's Balancing Agenda on an Emergent China*, Journal of Current Southeast Asian Affairs, 35 (3), s: 140-160.

- Rimmer, P., Lee, P.T.W. (2007). Repercussions of Impeding Shipping in the Malacca and Singapore Straits. *Journal of International Logistic and Trade*. V.5., N.1., s:10.
- Rocher, S.B. (2016), Scientific Cooperation in the South China Sea, *Asia Vision*, No 82, s: 6-24.
- Romaniuk, S.N. (2017). Hybrid Warriors: China's Unmanned Guerrilla, *Style Warfare in Asia's Littorals*, *The Diplomat*, s: 1-4.
- Ross, R.S. (2000), The 1995-1996 Taiwan Strait Confrontation: Coersion, Credibility and the Use of Force, *International Security*, Vol 25, No2, s: 87-123.
- Ross, R.S. (2002), Navigating the Taiwan Strait: Deterrence Escalation Dominance and US-China Relations, *International Security*, Vol 27, No 2, s: 48-85.
- Rutkowska, P., Adamczyk, M. (2019), Arm Trade in the Current Military Relations Between China and Ukraine and Its Role in the Development of the Chinese Military Potential, *Historia Polityka*, No 28 (35), s: 71-85.
- Saeed, M. (2017), From the Asia-Pacific to Indo Pacific: Expanding Sino-US Strategic Competition, *China Quarterly of International Strategic Studies*, Vol 3, No 4, s: 499-512.
- Saunders, P.C., Bowie, J.G., (2016). US-China Military Relations: Competition and Cooperation, *Journal of Strategic Studies*, s: 6.
- Schweller, R. L. (1996). Neorealism's Status Quo Bias: What Security Dilemma, *Security Studies*, Vol.5, No.3 S:115-118.
- Scott, D. (2018), The Indo-Pacific in US Strategy: Responding to Power Shifts, *Rising Powers Quarterly*, Vol.3, No.2, s: 20-35.
- Scott, D. (2019), China's Indo Pacific Strategy, *The Journal of Territorial and Maritime Studies*, Vol 6, No 2, s: 94-113.
- Sharma, D. (2010), Integrated Network, Electronic Warfare: China's New Concept of Information Warfare, *Journal of Defence Studies*, Vol 4, No 2, s: 37-44.
- Sheen, S., (2019). China's Military Power Trajectory, EIA Working Paper, Seoul National University, s:2-10.
- Shen, J. (2002), China's Sovereignty over the South China Sea Islands: A Historical Perspective, s: 102-139.
- Shirk, S.L. (1994). Chinese Views on Asia Pacific Regional Security Cooperation, *The National Bureau of Asian Research*, Vol:5, No:5, s: 6-9.
- Singer A. (2020), Obama, Trump and Xi: Three South China Sea Strategies in the US-China Battle for Global Hegemony, *CMC Senior Theses*, s: 15-53.
- Singh, A. (2012). South China Sea Disputes: Regional Issue, Global Concerns. *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India*, 8:1. S:118-119.
- Singh, B., Tan, S.S., (2011). China's Defence Diplomacy in Southeast Asia. *Rajaratnam School of International Studies*, s:3.
- Snyder, G.H. (1984). The Security Dilemma in Alliance Politics. *World Politics*. Vol.36.No:4. S:465-475.
- Sophie, D. (2018), The Strategic Vision Behind Vietnam's International Trade Integration, *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, Vol 37, No 2, s: 3-38.
- Speed, P.A., Len, C. (2016). The Future of the US Security Umbrella for Sea Lines of Communication Between the Middle East and Southeast Asia and the Future Role of China, *An Energy Studies Institute Report*, s: 32-39.
- Storey, I. (2012). China's Bilateral Defence Diplomacy in Southeast Asia, *Asian Security*, Vol:8, No:3, s: 300-302.

- Storey, I. (2015). Thailand's Post-Coup Relations With China and America: More Beijing Less Washington, Yusof Ishak Institute, Trends in South East Asia Brief, s: 19-24.
- Storey, I. (2020), Malaysia and the South China Sea Dispute: Policy Continuity amid Domestic Political Change, Yusof Ishak Institute Perspective, No 18, s: 2-6.
- Strategic Defence Intelligence, 2015, The Vietnamese Defence Industry-Market Opportunities and Entry Strategies, Analysis and Forecasts 10, s: 37-49.
- Sullivan, A. (2015), Navigating the Future: US-Taiwan Maritime Cooperation and Building Order in Asia, Center for a New American Security,
- Suryadinata, L. (2017). The Growing Strategic Partnership Between Indonesia and China Faces Difficult Challenges, Yusof Ishak Institute, Trends in Southeast Asia Series, Singapore, s: 2-5.
- Swaine, M.D. (2016). Creating a Stable Asia: An Agenda for a U.S. China Balance of Power, Carnegie Endowment for International Peace, s:71-100.
- Taffer, A. (2015), State Strategy in Territorial Conflict: A Conceptual Analysis of China's Strategy in the South China Sea, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 37, No 1, s: 85-108.
- Tai, W.P., Huang, Y.F. (2019), Political and Economic Relationships Between China and Philippines Under OBOR Initiative, Vol 51, No 4, s: 356-369.
- Taliaferro, J.W., (2000-2001). Security Seeking Under Anarchy: Defensive Realism Revisited, *International Security*, s: 135-140.
- Talmon, S. (2016). The South China Sea Arbitration: Observations on the Award on Jurisdiction and Admissibility. Chinese Journal of International Law. Vol:15. Issue: 2. S:311-312.
- Tan, A.T.H. (2008). The Five Power Defence Arrangements: The Continuing Relevance. Journal of Contemporary Security Policy. Vol.26.Issue.2. s: 285-302.
- Tan,S.S., Singh, B., (2012). Asian Security, vol.8, no. 3, s: 228.
- Tang, S. (2009). The Security Dilemma: A Conceptual Analysis, *Security Studies*, s: 589-592.
- Tang, S. (2010), *A Theory of Security Strategy of Our Time: Defensive Realism*, Palgrave Macmillan, New York, s: 15-16.
- Taylor, F.M. (2018), Shifts in Warfare and Party Unity: Explaining China's Changes in Military Strategy, *International Security*, Vol.42, No.3, s: 37-83.
- Tellis, A.J. (2013), Balancing Without Containment: A U.S. Strategy for Confronting China's Rise, *The Washington Quarterly*, Vol 36, No 4, s: 109-124.
- Thayer, C.A. (2012). The Shangri-La Dialogue 2012, E-International Relations, s: 1-6.
- Thayer, C.A. (2017), "Militarization and the Construction of Artificial Islands", Islands and Rocks in the South China Sea, Library of Congress, s: 55-83.
- Ton, A.D. (2018), Vietnam's Maritime Security Challenges and Regional Defence and Security Cooperation, Sea Power Center, Australia, Issue No:4, s: 4-16, 17-24.
- Ton, A.D. (2018), Vietnam's Maritime Security Challenges and Regional Defence and Security Cooperation, Sea Power Center, Australia, Issue No:4, s: 10-17, 21-24.
- Tonnesson, S. (2006). The South China Sea in the Age of European Decline. Modern Asian Studies. Vol.40.No.1, s: 3-15.
- Tran, B.T. (2019), From Rebalance to Asia to Free and Open Indo Pacific: The Development of the US-Vietnam Comprehensive Partnership, Asia Pacific Issues, No 141,
- Tran, T.B., Sato, Y. (2018), Vietnam's Post Cold War Hedging Strategy: A Changing Mix of Realist and Liberal Ingredients, *Asian Politics and Policy*, Volume 10, Number 1, s: 74-93.

- Treglode, B. (2016), Maritime Boundry Delimitation and Sino-Vietnamese Cooperation in the Gulf of Tonkin, Chinese Perspectives, No 3, s: 33-41.
- Turcsany, R.Q. (2018). *Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy*. Springer. S:30.
- Tzu, S. (2008), *The Art of War*, Tuttle Publishing, Tokyo, s: 17.
- Umetsu, H. (1996). Communist China's Entry into the Korean Hostilities and a U.S. Proposal for a Collective Security Arrangement in the Pacific Offshore Island Chain. *Journal of Northeast Asian Studies*.s:98-118.
- Valnecia, M.J. (1988). The Spratly Islands: Dangerous Ground in the South China Sea. *The Pacific Review*.1:4. S:438-443.
- Vaughn, B. (2007). US Strategic and Defence Relationships in the Asia Pacific Region, CRS Report For Congress, Congressional Research Service, s:14-24.
- Vu, T.M. (2018), "Naval Development in Vietnam", *Naval Modernisation in Southeast Asia*, s: 93-103.
- Waltz, K.N. (1990). Realist Thought and Neorealist Theory, *Journal of International Affairs*, Vol:44, No:1, S: 21-37.
- Waltz, K.N. (1979). *Theory of International Politics*. Boston. S: 166-167.
- Wang, E. (2010). Engagement or Containment? Americans' View on China and Sino-US Relations, *Journal of Contemporary China*, Vol:11, Issue:31, s: 381-392).
- Wang, K.H. (2015). Peaceful Settlement of Disputes in the South China Sea Through Fisheries Resources Cooperation and Management. *Contemporary Asian Studies Series*. S:22-25.
- Wezeman, S.T. (2019), Arms Flows to Southeast Asia, Stockholm International Peace Research Institue Report, s:13-20.
- William, C.N. (2017), Mechanisms of Vietnam's Multidirectional Foreign Policy, *Journal of Southeast Asian Affairs*, Vol 36, No 2, s: 31-69.
- Wirth, C. (2019), Whose 'Freedom of Navigation?' Australia, China, the US and the Making of Order in the 'Indo-Pacific', *The Pacific Review*, Vol 32, No 4, s: 475-504.
- Wither, J.K. (2016), Making Sense of Hybrid Warfare, *Connections: The Quarterly Journal*, Vol 15, No 2, s: 73-87.
- Wortzel, L. (2007), China's Nuclear Forces: Operations, Training, Doctrine, Command, Control and Campaign Planning, Strategic Studies Institue, US-China Economic and Security Review, s: 10-31.
- Wu, C.C.H. (2012), The Strategic Triangle: US – China – Taiwan Relations, Sharnoff's Global Views Paper, Department of Political Science, University of South Carolina, s: 1-5.
- Wu, S.S. (2017), The Development of Vietnam's Sea Denial Startegy, *Naval War College Review*, Vol 70, No 1, s:144-159.
- Wuthnow, J. (2017), Beyond Imposing Costs: Recalibrating U.S. Strategy in the South China Sea, *Asia Policy*, No 24, s: 123-138.
- Wuthnow, J., Saunders, P.C. (2013), Chinese Military Reforms in the Age of Xi Jinping: Drivers, Challenges and Implications, National Defence University Press, *China Strategic Perspectives*, No 10, s: 10-42.
- Xiaoyan, W. (2014). China's Sea Power Nation Strategy, Institue for Security and Development Policy, Asia Paper, s: 8-9.
- Xue, G. (2011). Deep Danger: Intensified Competition in the South China Sea and Implications for China. *Ocean and Coastal Law Journal* Vol:17. No:2. S: 314-315.

Yamaguchi, S. (2016), Strategies of China's Maritime Actors in the South China Sea, China Perspectives, No 3, s:23-31.

Yao, Y. (2019). Sino-American Military Relations: From Quasi Allies to Potential Adversaries, China International Strategic Review, s: 90.

Yecheng, W., Yongxue, L., Manchun, L., Jiasheng, W., Chongya, J. (2013), Geographical Research, Vol.32, No.12, s: 1-10, (Original Name of Article: 基于场强模型的南沙岛礁战略地位评价).

Yeneza, C.M.S., Abojeco, F.T. (2012). The Spratly Islands Conflict: Implications to China and the Philippines. 2012 Fifth Taiwan-Philippines Academic Conference: Digital Humanities and Cultural Studies, Aletheia University. S:1-3.

Yizhou, W., Xiuying, T., (2016). Sixty Years of China Foreign Affairs. China Social Science Press, s:126.

Yue, S. (2018). Towards a Global Partnership Network: Implications, Evolution and Prospects of China's Partnership Diplomacy, The Copenhagen Journal of Asian Studies, 36 (2), s: 7-13.

Yusohiro, M. (2006). An Essay on China's Military Diplomacy: Examination of Intentions in Foreign Strategy, NIDS Security Reports, no:7, s: 3-6.

Zeng, J., Breslin, S., (2016). China's New Type of Great Power Relations: A G2 With Chinese Characters, International Affairs, Chatham House, s: 8-14.

Zhang, H., Bateman, S. (2017), Fishing Militia, The Securitization of Fishery and the South China Sea Dispute, *Contemporary Southeast Asia*, Vol 39, No 2, s: 288-314.

Zhang, K. (2019), Cautious Bully: Reputation, Resolve and Beijing's Use of Coersion in the South China Sea, International Security, Vol 44, No 1, s: 117-159.

Zhang, L. (2012), A Chinese Perspective on Cyber War, *International Review of the Red Cross*, Vol 94, No 886, s: 801, 807.

Zhao, S. (2013). A New Model of Great Power Relationship and China US Competition in Asia Pacific, ISPI Analysis, s: 1-9.

Zou, K. (2005). The Sino-Vietnamese Agreement on Maritime Boundry Delimitation in the Gulf of Tonkin. Ocean Development and International Law. 36:13. S: 13-24.

Zulkifli, N., Lazin, M.M.B.M. (2016). China, US and India in the Straits of Malacca: The Significance Towards Japan. International Research Journal of Social Sciences. V.6.I.5. s: 419-440.

Elektronik Kaynaklar

Academy of Chinese Studies, On Course for Blue Waters – China's Marine Defenders, <https://chiculture.org.hk/en/china-today/1597> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

Albert, E. (2016), The U.S.-Philippines Defence Alliance, Council on Foreign Relations, s: 1-5. <https://ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/USPhilippines.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).

Albert, E. (2020), Is Taiwan Looking to Diversify Its Defence Partnerships, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2020/05/is-taiwan-looking-to-diversify-its-defense-partnerships/> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

Albert, E.M. (2020), "Rapprochement Between Taipei and Washington: Challenges and Opportunities", Taiwan Security Brief, East Asia Program, <https://www.stimson.org/wp-content/uploads/2020/11/Taiwan-e-Publication-Nov-2020-R2.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

Allen, K., Saunders, P.C., Chen, J. (2017), Chinese Military Diplomacy: 2003-2016 Trends and Implications, Center for the Study of Chinese Strategic Studies, National Defence University Press, No 11, s: 15-47,

<https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratperspective/china/ChinaPerspectives-11.pdf?ver=2017-07-17-153301-093> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Allen, K.W., Blasko, D.J., Jorbett, J.F. (2016), The PLA's New Organizational Structure: What is Known, Unknown and Speculation, The Jamestown Foundation, Global Research & Analysis Paper, <https://jamestown.org/wp-content/uploads/2016/02/Updated-The-PLA-s-New-Organizational-Structure-What-is-Known-Unknown-and-Speculation-Parts-1-and-2.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

Allison, G. (2017), The Thucydides Trap, *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2017/06/09/the-thucydides-trap/> (Erişim Tarihi: 10.08.2020).

Amador, J. (2019), The Philippine US Alliance in 2019, East-West Center, Asia Pacific Bulletin, No 453, <https://www.eastwestcenter.org/system/tdf/private/apb453.pdf?file=1&type=node&id=36994> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

An, D. (2018), Reconstructing Taiwan's Military Strategy, The National Bureau of Asian Research, Special Report 69, https://www.nbr.org/wp-content/uploads/pdfs/publications/special_report_69_an_february2018.pdf (Erişim Tarihi: 16.010.2020).

Anh, M. (2020), South China Sea is not China's Maritime Empire, Hanoi Times, <http://hanoitimes.vn/south-china-sea-is-not-chinas-maritime-empire-mike-pompeo-313455.html> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Ao, T. (2019), Philippines Managing its Relations with China Since July 2016, Indian Council of Foreign Affairs, https://www.icwa.in/show_content.php?lang=1&level=3&ls_id=4281&lid=2016 (Erişim Tarihi: 16.11.2020).

Are Maritime Law Enforcement Forces Destabilizing Asia?, CSIS, <https://csis-ilab.github.io/cpower-viz/csis-china-sea/> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

Armley, D.M., Erickson, A.S., Yuan, J. (2014), A Potent Vector: Assessing Chinese Cruise Missile Developments, JFQ 75-4, <http://www.andrewerickson.com/wp-content/uploads/2020/05/Cruise-Missile-China-A-Potent-Vector-Gormley-Erickson-Yuan-JFQ-201410.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

ASEAN, <https://asean.org/asean-political-security-community/asean-regional-forum-arf/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

ASEAN, 2007 Singapore Declaration on the ASEAN Charter, <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/formidable/18/2007-Singapore-declaration-on-the-ASEAN-charter.pdf> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

ASEAN, About the ASEAN Defence Minister's Meeting Plus (ADMM-Plus), <https://admm.asean.org/index.php/about-admm/about-admm-plus.html> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

ASEAN, Chairman's Statement the First Meeting of the ASEAN Regional Forum, <http://aseanregionalforum.asean.org/wp-content/uploads/2019/01/Chairmans-Statement-of-the-1st-ARF.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020)

ASEAN, <https://asean.org/asean/about-asean/overview/>, (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

ASEAN, Plan of Action to Implement the Joint Declaration on ASEAN-China Strategic Partnership for Peace and Prosperity, <https://asean.org/plan-of-action-to-implement-the-joint-declaration-on-asean-china-strategic-partnership-for-peace-and-prosperity-2/> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

ASEAN, Thirteenth ASEAN Summit, Singapore, 18-22 November 2007, https://asean.org/?static_post=thirteenth-asean-summit-singapore-18-22-november-2007 (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

ASEAN's Defence Ministers' Meeting-Plus Concept Paper, 2007, <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/formidable/18/2007-ASEAN-Defence-Ministers%C3%A2%C2%80%C2%99-Meeting-Plus-Concept-Paper.pdf> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

Asia Maritime Transparency Initiative, 2015, The Evolution of Asia's Contested Waters, <https://amti.csis.org/maritime-disputes/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Asia Maritime Transparency Initiative, Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Asia Pacific Economic Cooperation, (2017), The 25th APEC Economic Leaders' Meeting Da Nang Declaration, https://www.apec.org/meeting-papers/leaders-declarations/2017/2017_aelm (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Asia Pacific Security, China's "New Security Concept" and Southeast Asia" <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/p239321/pdf/ch085.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

Asia Society, (2006), Constructive and Cooperative China-US Relationship, <https://asiasociety.org/constructive-and-cooperative-china-us-relationship> (Erişim Tarihi: 13.11.2020).

Asia Society, (2013), Complete Transcript: Thomas Donilon at Asia Society New York. <https://asiasociety.org/new-york/complete-transcript-thomas-donilon-asia-society-new-york> (Erişim Tarihi: 24.05.2020).

Asia-Pacific Center For Security Studies, <https://apcss.org/about/> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

Asia-Pacific Regional Security Assessment (2015), Redefining the Region: The Indo-Pacific Idea, <https://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/asiapacific-regional-security-assessment-2015/rsa15-03-chapter-1> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

Babiarz, R. (2017), China's Submarine Force, China Brief Volume, Vol. 17, No. 10, The Jamestown Foundation Global Research & Analysis, <https://jamestown.org/program/chinas-nuclear-submarine-force/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Background Reading: Chokepoints: Maritime Economic Concerns in Southeast Asia. <http://www.eaglespeak.us/2009/04/background-reading-chokepoints-maritime.html> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

Balasubramaniam, T.K., Murugesan, A.K. (2020), China's Rising Missile and Naval Capabilities in the Indo-Pacific Region, The Journal of Indo Pacific Affairs, <https://www.airuniversity.af.edu/JIPA/Display/Article/2210972/chinas-rising-missile-and-naval-capabilities-in-the-indo-pacific-region-security/> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

Ball, J. (2019). The U.S. and Vietnam are Expanding Areas of Military Cooperation, Defence and Security, <https://globalsecurityreview.com/u-s-vietnam-expanding-areas-military-cooperation/>, (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

Beckley, M. (2017). Balancing China: How the US and Its Partners Can Check Chinese Naval Expansion, National Security Review, <https://warontherocks.com/2017/11/balancing-china-united-states-partners-can-check-chinese-naval-expansion/> (Erişim Tarihi: 10.07.2020).

Beckman, R. (2020), South China Sea Disputes Arise Again, Strait Times, Center for International Law, <https://cil.nus.edu.sg/publication/south-china-sea-disputes-arise-again/> (Erişim Tarihi: 05.11.2020).

Belfer Center, 2017, Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, <https://www.belfercenter.org/publication/freedom-navigation-south-china-sea-practical-guide> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Bing, N.C. (2020), South China Sea Tensions: Malaysia's Strategic Dilemma, SCSPi Analysis, <http://www.scspi.org/en/dtfx/1591153812> (Erişim Tarihi: 03.11.2020).

Bitzinger, R.A., Popescu, N. (2017), Defence Industries in China and Russia, EU Institute for Security Studies, Report No 38, s: 9-27, 39-48,

https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Report_38_Defence-industries-in-Russia-and-China.pdf (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

Blackwill R.D., Zelikow, P. (2021), The US, China and Taiwan: A Strategy Prevent War, Council on Foreign Relations Special Report, No 90, https://cdn.cfr.org/sites/default/files/report_pdf/the-united-states-china-and-taiwan-a-strategy-to-prevent-war.pdf (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Blaxland, J., Raymond, G. (2017), Tipping the Balance in Southeast Asia? Thailand, the US and China, Strategic and Defence Studies Centre, http://bellschool.anu.edu.au/sites/default/files/uploads/2017-11/cog_37.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Bommakanti, K. (2018), India and China's Space and Naval Capabilities: A Comparative Analysis, ORF Occasional Paper, No 160, s: 8-28, https://www.orfonline.org/wp-content/uploads/2018/07/ORF_OccasionalPaper_160_India-China-Naval.pdf (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Bonnet, F.X.(2016). The Spratlys: A Geopolitics of Secret Maritime Sea-Lines. Asia Maritime Transparency Initiative. <https://amti.csis.org/spratlys-geopolitics-secret-maritime-sea-lanes/> (Erişim Tarihi:12.06.2020).

Bosbotinis, J. (2021), US Maritime Strategy in the South China Sea, <http://www.scspi.org/en/dtfx/us-maritime-strategy-and-south-china-sea-1> (Erişim Tarihi: 03.05.2021).

Boston Rare Maps, Spectacular "Nav War Map" of the South China Sea, <https://bostonraremaps.com/inventory/nav-war-map-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Brauner, O., Bromley, M., Duchatel, M. (2015), Western Arms Exports to China, SIPRI Policy Paper 43, Stockholm International Peace Research Institute, <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/PP/SIPRIPP43.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Briller, D. (2018), Reassessing the US Freedom of Navigation Program in a Complex Competitive Environment, US Department of State Report, s: 4-18, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/1077869.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Brooking Institutions, The Taiwan Issue and the Normalization of US China Relations, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/01/The-Taiwan-Issue-and-the-Normalization-of-US-China-Relations-Bush-Rigger1.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

Brooks, S.G., Ikenberry, G.J., Wohlforth, W.C. (2012) Don't Come Home America, International Security, Vol:37. No:3. S: 10-15 Erişim İçin: https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/gji3/files/dont_come_home_america.pdf (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

Burgess, S. (2020), Confronting China's Maritime Expansion in the South China Sea, Journal of Indo Pacific Affairs, s: 112-130, <https://media.defense.gov/2020/Aug/31/2002488087/-1/-1/1/BURGESS.PDF> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Bush, R. (2016), The US Security Partnership with Taiwan, Asian Alliances Working Paper Series 7, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Paper-7v3.pdf> (Erişim Tarihi: 02.11.2020).

Cabestan, J.P. (2014), Implementation of East China Sea Peace Initiative: Perspectives from Non-Claimant States, International Conference on Implementation of East China Sea Peace Initiative, <http://gis.hkbu.edu.hk/files/Implementation%20of%20East%20China%20Sea%20Peace%20Initiative.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Caldwell, D., Freda, J., Goldstein, L.J. (2020), China's Dreadnought? The PLA Navy's Type 005 Cruiser and Its Implications for the Future Maritime Security Environment, Naval War College, China Maritime Report, No 5, s: 9-25, <https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1004&context=cmsi-maritime-reports> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Carpenter, T.G.(1991). The U.S. Military Presence in the Philippines: Expensive and Unnecessary. CATO Institute Foreign Policy Briefing. No.12. <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/fpb012.pdf> (Erişim Tarihi: 14.06.2020).

Castro, R.C.D. (2019), Incident at Reed Bank: A Crisis in the Philippines' China Policy, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/incident-at-reed-bank-a-crisis-in-the-philippines-china-policy/> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Center for International Maritime Security, 2020, The Navy Wants to push Its Head in the Cloud, <https://cimsec.org/tag/cyber/> (Erişim Tarihi: 06.05.2020)

Center for Strategic and Budgetary Assessments, 2017, Winning the Gray Zone, s: 4-17. [https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6305_\(EMS2_Report\)Final2-web.pdf](https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6305_(EMS2_Report)Final2-web.pdf) , (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Center for Strategic and International Studies Report, 2020, Chronology of Possible Chinese Gray Area and Hybrid Warfare Operations, s: 25-27, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/200702_Burke_Chair_Chinese_Chronology.pdf (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

Center for Strategic and International Studies, “South China Sea: What You Need to Know”. <https://www.dw.com/en/south-china-sea-what-you-need-to-know/a-40054470> (Erişim Tarihi: 13.06.2020).

Center for Strategic and International Studies, “Tensions in the South China Sea Explained in 18 Maps”, <https://www.businessinsider.com/tensions-in-the-south-china-sea-explained-in-18-maps-2015-1> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

Center for Strategic and International Studies, 2012, From Strength to Empowerment: The Next Generation of US Malaysia Relations,

Center for Strategic and International Studies, 2014, A New Era in US-Vietnam Relations, Southeast Asia Studies, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/140609_Hiebert_USVietnamRelations_Web.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020)

Center for Strategic and International Studies, 2020, Precision Guided Munitions: Background and Issues for Congress, <https://www.everycrsreport.com/reports/R45996.html>

Center for Strategic and International Studies, 2020, What is the Philippines and US Visiting Forces Agreement and Why Does it Matter, <https://www.csis.org/analysis/what-philippines-united-states-visiting-forces-agreement-and-why-does-it-matter> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Chan, A.F.O. (2010). A Study of Self Help in Anarchic International Systems, 1-4. <https://www.e-ir.info/pdf/4697> (Erişim Tarihi: 29.05.2020).

Chang, F. K.(2012), Transforming the Philippines' Defense Architecture, Foreign Policy Research Institute, The Asia Program, s: 5-16, <https://www.fpri.org/docs/media/Chang.TransformingPhilippinesDefenseArchitecture.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Chang, F.K. (2012), Transforming the Philippines' Defence Architecture, Foreign Policy Research Institute, <https://www.fpri.org/docs/media/Chang.TransformingPhilippinesDefenseArchitecture.pdf> (Erişim Tarihi: 03.10.2020).

Chang, F.K. (2013), Sideways: America's Pivot and Its Military Bases in the Asia-Pacific, Foreign Policy Research Institute E-Notes, s:1-6, https://www.fpri.org/docs/Chang_Asia_Pacific_0.pdf (Erişim Tarihi: 06.04.2021).

Chang, F.K. (2014), Comparative Southeast Asian Military Modernization, The Asian Forum, <http://www.theasanforum.org/comparative-southeast-asian-military-modernization-1/> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Chang, F.K. (2020), Treading Water: Malaysia's Navy Modernization, Foreign Policy Research Institute, <https://www.fpri.org/article/2020/10/treading-water-malaysias-navy-modernization/> (Erişim Tarihi: 06.12.2020).

Channel New Asia, 2020, Singapore Edition: Vietnam Condemns New Chinese Military Drills in South China Sea, <https://www.channelnewsasia.com/news/asia/vietnam-china-military-drill-south-china-sea-dispute-13055190> (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

Charbonneau, J. (2016), From A to Z: A Lesson in Air Defence Identification Zones and Depoliticizing Airspace, Asia Pacific Foundation of Canada, <https://www.asiapacific.ca/fr/blog/z-lesson-air-defence-identification-zones-and-depoliticizing> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Chase, M.S. (2012). China's Search for a "New Type of Great Power Relationship. China Brief Volume:12 Issue: 7, <https://jamestown.org/program/chinas-search-for-a-new-type-of-great-power-relationship/> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Chellaney, B. (2013), China's Creeping Cabbage Strategy, Taipei Times, <https://www.taipeitimes.com/News/editorials/archives/2013/12/01/2003578036> (Erişim Tarihi: 07.09.2020).

Chen, Y. W. (2013), The Dispute in the South China Sea and Taiwan's Approach, s:1-7, <https://core.ac.uk/download/pdf/225221138.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Chen, Y.H. (2015), South China Sea Tension on Fire: China's Recent Moves on Building Artificial Islands in Troubled Waters and Their Implications on Maritime Law, *Maritime Safety and Security Journal*, s: 1-10, http://www.marsafelawjournal.org/wp-content/uploads/2015/08/Issue1_Chén_Article.pdf (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Cheng, D. (2015), Why Taiwan Needs Submarines, Heritage Foundation Issue Brief, No 4328, http://thf_media.s3.amazonaws.com/2015/pdf/IB4328.pdf (Erişim Tarihi: 05.10.2020).

China Daily, (2015), Highlights of Xi-Obama Meeting in Washington DC During Xi's US Trip, http://www.chinadaily.com.cn/world/2015xivisit/2015-09/26/content_21989654.htm (Erişim Tarihi: 10.08.2020).

China Daily, (2015), US, China and the "Thucydides Trap", <http://www.chinadaily.com.cn/a/201808/15/WS5b7397bca310add14f385e37.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

China Daily, (2015), Xi's Visit to Rejuvenate Ties With Vietnam, https://www.chinadaily.com.cn/opinion/2015-11/03/content_22354921.htm (Erişim Tarihi: 04.10.2020).

China Daily, 2013, Statement by the Government of the People's Republic of China on Establishing the East China Sea Air Defence Identification Zone, https://www.chinadaily.com.cn/china/2013-11/23/content_17126611.htm (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

China Daily, 2014, China Russia Pledge to Strengthen Military Co-Op, https://www.chinadaily.com.cn/world/cn_eu/2014-11/19/content_18939956.htm (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

China Daily, 2015, Chinese Russian Navies Complete 9-Day Joint Exercise, Hold Parade, https://www.chinadaily.com.cn/world/2015-08/29/content_21739901_3.htm (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

China Daily, 2015, V-Day Parade to Highlight China's Military Progress, https://www.chinadaily.com.cn/world/2015victoryanniv/2015-08/25/content_21701192.htm (Erişim Tarihi: 01.02.2020).

China Daily, Indonesia Now a Strategic Partner, 2005, https://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2005-04/25/content_437349.htm (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

- China Power, (2019), What Do We Know About China's Second Aircraft Carrier, <https://chinapower.csis.org/china-aircraft-carrier-type-001a/> (Erişim Tarihi: 01.02.2020)
- China Power, 2018, How is China Modernizing its Navy, <https://chinapower.csis.org/china-naval-modernization/> (Erişim Tarihi: 01.06.2020)
- China Power, How Dominant is China in the Global Arms Trade, <https://chinapower.csis.org/china-global-arms-trade/> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).
- China Southeast Asia Research Center on the South China Sea, 2020, Maritime Cooperation in the South China Sea, <http://www.csarc.org.cn/yann-huei-song-maritime-cooperation-in-the-south-china-sea-three-possible-ways-to-help-achieve-the-goal-of-making-the-scs-a-sea-of-peace-friendship-and-cooperation/>
- China. Org. Cn. (2009), China Urges UN Commission not to review Joint Malaysia-Vietnam Submission on Outer Limits of Continental Shelf, http://www.china.org.cn/international/2009-05/08/content_17744828.htm (Erişim Tarihi: 04.11.2020).
- China's Air Force Patrols South China Sea, 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=DUP6uD9YmNE> (Erişim Tarihi: 05.09.2020).
- Clark, B. (2014), Commanding the Seas: A Plan to Reinvigorate US Navy Surface Warfare, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s: 24-48, <https://www.files.ethz.ch/isn/185614/A-Plan-To-Reinvigorate-US-Navy-Surface-Warfare.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).
- Clark, B., Haynes, P., McGrath, B., Hooper, C., Sloman J., Walton, T.A. (2017), Restoring American Sea Power: A New Fleet Architecture for the US Navy, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s:23-41, <https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6292-Fleet-Architecture-Study-REPRINT-web.pdf> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).
- Clark, B., Sloman, J. (2016), Advancing Beyond the Beach, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s: 15-36, <https://csbaonline.org/uploads/documents/CSBA6216-AmphibiousWarfare-Final3-web.pdf> (Erişim Tarihi: 08.05.2020).
- Clark, B.(2014), Commanding the Seas: A Plan to Reinvigorate US Navy Surface Warfare, Center for Strategic and Budgetary Assessments, s:9-41, <https://www.files.ethz.ch/isn/185614/A-Plan-To-Reinvigorate-US-Navy-Surface-Warfare.pdf> (Erişim Tarihi: 09.03.2020).
- Clarke, M. (2019), China's Application of the "Three Warfares" in the South China Sea and Xinjiang, Foreign Policy Research Institute, Elsevier, s: 187-208, https://nsc.crawford.anu.edu.au/sites/default/files/publication/nsc_crawford_anu_edu_au/2019-05/chinas_app_of_the_3_warfares_in_xj_and_scs.pdf (Erişim Tarihi: 05.07.2020).
- Clausewitz, C.V. (1874,1st Edition). On War. Book VI:Defence. <https://www.gutenberg.org/files/1946/1946-h/1946-h.htm> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).
- Colin, S. (2016), China, The US and the Law of the Sea, Current Affairs: China Perspectives, s: 57-62, <https://journals.openedition.org/chinaperspectives/6994?file=1> (Erişim Tarihi: 09.07.2020).
- Collin, K.S.L., Tri, N.M. (2018), Learning From the Battle of the Spratly Islands, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2018/03/learning-from-the-battle-of-the-spratly-islands/> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).
- Collins, A. (2004). State-Induced Security Dilemma: Maintaining the Tragedy, *Cooperation and Conflict*, s: 25-40.
- Commander US Pacific Fleet, 2012, US Navy Royal Cambodian Navy Kick off CARAT 2012, <https://www.cpf.navy.mil/news.aspx/010035> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).
- Commander US Pacific Fleet, 2020, RIMPAC 2020, <https://www.cpf.navy.mil/rimpac/2020/rimpac-2020-electronic-press-kit.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)
- Commander, U.S. 7th Fleet, 2017, Southeast Asia Cooperation and Training Enhances Cooperative Maritime Security in South and Southeast Asia, Article View,

<https://www.c7f.navy.mil/media/news/display/article/1285040/southeastasia-cooperation-and-training-enhances-cooperative-maritime-security/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Commander, U.S. 7th Fleet, Indo Pacific Nations Participate in 18th SEACAT Exercise, Article View, <https://www.c7f.navy.mil/Media/News/Display/Article/1938187/indo-pacific-nations-participate-in-18th-seacat-exercise/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Cook, D. (2017), China's Most Important South China Sea Military Base, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2017/03/chinas-most-important-south-china-sea-military-base/> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

Cooper, C.A. (2018), PLA Military Modernization : Drivers, Force Restructuring, and Implications, RAND Cooperation Report, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/testimonies/CT400/CT488/RAND_CT488.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Crisostomo, R.A. (2013), Strategic Guam: Past, Present, Future, USAWC Strategy Research Project, s: 3-15, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA589132.pdf> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

Cropsey, S., Isomura, J., Conway, J. (2018), US-Japan Cooperation on Strategic Island Defence, Hudson Institue, s:6-28, <https://s3.amazonaws.com/media.hudson.org/files/publications/RyukyuFINAL.pdf> (Erişim Tarihi: 06.08.2020).

Cunningham, W.F. (2015), Antiaccess/Area Denial: Old Concepts New Frontiers, School of Advanced Military Studies, s: 31-39, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1001275.pdf> (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

Dahm, J.M. (2020), Introduction to South China Sea Military Capability Studies, South China Sea Military Capability Series, Johns Hopkins, s:11, <https://www.jhuapl.edu/Content/documents/IntroductiontoSCSMILCAPStudies.pdf> (Erişim tarihi: 02.03.2021).

Das, U. (2019), What is the Indo-Pacific, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2019/07/what-is-the-indo-pacific/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Doan, M. (2015), Royal Malaysian Navy Tours USS Emory S. Land, US Department of Navy, <https://www.navy.mil/Press-Office/News-Stories/Article/2264285/royal-malaysian-navy-tours-uss-emory-s-land/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Dutton, P.A., Martinson, R.D. (2017), China's Evolving Surface Fleet, China Maritime Studies Series, No 14, http://www.andrewerickson.com/wp-content/uploads/2017/09/China-Maritime-Study-14_Chinas-Evolving-Surface-Fleet_Dutton-Martinson_201707.pdf (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Eckholm, E.(2002). China Complains U.S. Navy Violated 200-Mil Zone, <https://www.nytimes.com/2002/09/26/international/china-complains-us-navy-violated-200mile-zone.html> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Eckholm, E.(2002). China Complains U.S. Navy Violated 200-Mil Zone, <https://www.nytimes.com/2002/09/26/international/china-complains-us-navy-violated-200mile-zone.html> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Eckstein, M. (2019), Navy Investing in Researching Next Generation Missiles, Enhancing Current Ones, USNI News, <https://news.usni.org/2019/04/15/navy-investing-in-researching-next-generation-missiles-enhancing-current-ones> (Erişim Tarihi: 05.09.2020).

Ekmektsioglou, E., Hallex, M. (2011), Chinese Submarines and US Anti Submarine Warfare Capabilities, E-International Relations, s:1-6, <https://www.e-ir.info/pdf/13056> (Erişim Tarihi: 07.07.2020).

Erickson, A. (2016), The PLA Navy: New Capabilities and Missions for the 21th Century, s: 10-37, <http://www.andrewerickson.com/wp->

[content/uploads/2016/02/ONI_PLAN_2015_Report_Interactive_Searchable.pdf](#) (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Erickson, A., (2020), China Naval Modernization: Implication for US Navy Capabilities, <https://threader.app/thread/1244389592775700480> (Erişim Tarihi: 05.03.2020).

Erickson, A.S., Kennedy, C.M. (2016), China's Maritime Militia, Center for International Maritime Security, s:4-10, https://www.cna.org/cna_files/pdf/chinas-maritime-militia.pdf (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

Erickson, A.S., Martinson, R.D. (2019), China's Maritime Gray Zone Operations: Studies in Chinese Maritime Development Series, <https://www.andrewerickson.com/2019/02/chinas-maritime-gray-zone-operations-7th-volume-in-naval-institute-press-studies-in-chinese-maritime-development-series/> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

Erickson, A.S., Wuthnow, J.(2016). Why Islands Still Matter in Asia: The Enduring Significance of the Pacific Island Chains. <http://www.andrewerickson.com/2016/02/why-islands-still-matter-in-asia-the-enduring-significance-of-the-pacific-island-chains/> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

Etzioni, A. (2015), Freedom of Navigations: The US as the World's Policeman, Armed Forces & Society, s: 1-17, https://icps.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs1736/f/downloads/Etzioni_Freedom%20of%20Navigation%20AFS.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

European Security and Defence, 2020, SIPRI: Biggest Arms Exporters and Importers, <https://euro-sd.com/2020/03/news/16688/sipri-biggest-arms-exporters-and-importers/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Evelyn, G. (2016), Southeast Asian Strategies Toward the Great Powers,: Still Hedging After All These Years, The ASEAN Special Forum, Vol 9, No1, <http://www.theaseanforum.org/southeast-asian-strategies-toward-the-great-powers-still-hedging-after-all-these-years/> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

Evera, V., (1999). *Causes of War: Power and Roots of Conflict*. Cornell University Press.S: 160-165.

Fellows, G. (2016), Potential Repercussions of Russia's Response to the Philippines V. China, Yonsei Journal of International Studies, s: 220-226, http://theyonseijournal.com/wp-content/uploads/2017/02/YJIS-Fall_Winter-2016-ARCTIC-ECHOES-POTENTIAL-REPERCUSSIONS-OF-RUSSIA'S-RESPONSE-TO-THE-PHILIPPINES-V.-CHINA.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Finkbeiner, J.M. (2013), Malaysia's Great Power Balance and the South China Sea Disputes, Strategy Research Project Paper, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA589214.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2020).

Finkelstein, D.(2010). The Military Dimensions of U.S.-China Security Cooperation, CNA China Studies, https://www.cna.org/CNA_files/PDF/D0023640.A1.pdf (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Fish, T. (2018), Australia – U.S. Set to Expand Papua New Guinea Naval Base, <https://news.usni.org/2018/11/23/australia-u-s-set-expand-papa-new-guinea-naval-base> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Fook, L.L. (2018), China Philippine Relations and Xi Jinping's State Visit: Context, Significance and Challenges, Yusof Ishak Institute Perspective, No 81, https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/pdfs/ISEAS_Perspective_2018_81@50.pdf (Erişim Tarihi: 02.10.2020).

Fravel, M.T.(2016). Traditional Fishing Grounds and China's Historic Rights Claims in the South China Sea. http://maritimeawarenessproject.org/wp-content/uploads/2016/07/analysis_fravel_071116.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

French, H.W., (2014), China's Dangerous Game, The Atlantic, <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2014/11/chinas-dangerous-game/380789/> (Erişim Tarihi: 10.02.2020).

Freund, E. (2017), Freedom of Navigation in the South China Sea: A Practical Guide, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/freedom-of-navigation-practical-guide/> (Erişim Tarihi: 07.09.2020).

Friedberg, A. (2019). The Rise of China and the Strategic Challenge to the US. <https://www.youtube.com/watch?v=UYRafS4mtTA> (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

Friedman, G. (2017), Chinese Military Installations in the South China Sea, Geopolitical Features Analysis, <https://geopoliticalfutures.com/chinese-military-installations-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Gau, M.S. (2015), The Sino-Philippine Arbitration on the South China Sea Disputes, China Oceans Law Review, No 2, s: 100-135, <http://nl.china-embassy.org/eng/hldt/P020160624760821171891.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

German Institute for Global and Area Studies, 2020, South China Sea 'Lawfare': Fighting over the Freedom of Navigation, GIGA Focus Asien No 5, <https://www.giga-hamburg.de/en/publications/20691035-south-china-lawfare-fighting-over-freedom-navigation/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

German Institute for International and Security Affairs, Strategic Rivalry Between US and China, 2020, <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2020RP04/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

German Institute for International and Security Affairs, "Partnership on the High Seas". https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 15.05.2020).

Ghoshal, D. (2020), Will China Declare an Air Defence Identification Zone in South China Sea, Global Dynamics, <https://defense.info/global-dynamics/2020/08/will-china-declare-an-air-defense-identification-zone-in-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Gill, B., Kim, T. (1995), China's Arms Acquisitions from Abroad, SIPRI Research Report, No 1, s: 48-71, <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/RR/SIPRIRR11.pdf> (Erişim Tarihi: 01.02.2020).

Glaser, B. (2015), On the Defensive? China Explains Purposes of Land Reclamation in the South China Sea, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/on-the-defensive-china-explains-purposes-of-land-reclamation-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Glasser, B.S. (2016), Mischief Reef: President Trump's First FONOP?, Center for Strategic and International Studies, <https://www.csis.org/analysis/mischief-reef-president-trumps-first-fonop> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Global Fire Power, 2021, Southeast Military Powers, <https://www.globalfirepower.com/countries-listing-southeast-asia.asp> (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

Global Security, Taiwan Navy Modernization, <https://www.globalsecurity.org/military/world/taiwan/navy-mod.htm> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Global Security.org, Cooperation Afloat Readiness and Training, <http://www.globalsecurity.org/military/ops/carat.htm> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Global Taiwan Institute, 2018, Taiwan's Indigenous Defence Industry: Centralized Control of Abundant Suppliers, <https://globaltaiwan.org/wp-content/uploads/2018/05/GTI-TW-Indig-Defense-Occasional-Report-May-2018-final.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

Goh, E. (2016), Southeast Asian Strategies Toward the Great Power: Still Hedging After All These Years, The ASEAN Forum, <http://www.theaseanforum.org/southeast-asian-strategies-toward-the-great-powers-still-hedging-after-all-these-years/> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Goldrick, J. (2017), Exercise Joint Sea 2017: A New Step in Russo-Chinese Naval Cooperation, Lowy Institute, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/exercise-joint-sea-2017-new-step-russo-chinese-naval-cooperation> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Goldrick, J. (2018), Gray Zone Operations and the Maritime Domain, Australian Strategic Policy Institute, Special Report, s: 5-11, https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/ASPI_SR%20131%20Grey%20zone%20operations.pdf (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Goldsmith, S. (2012), China's Anti Access and Area Denial Operational Concept and the Dilemmas for Japan, <https://core.ac.uk/download/pdf/156621555.pdf> (Erişim Tarihi: 16.11.2020)

Gomez, E. (2016), Options for the Future of the US Taiwan Defence Relationship, CATO Institute Policy Analysis, <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/pa800.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

Goure, D. (2019), The Amphibious Warfare Force: America's First Line of Defence, Lexington Institute, s:1-10, <https://www.lexingtoninstitute.org/wp-content/uploads/2019/02/The-Amphibious-Warfare-Force.pdf> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

Government of India, Ministry of External Affairs, (2018), India-Vietnam Joint Statement During State Visit of President of Vietnam to India,

Graham, E. (2019), Does Australia Need a Massive US Naval Base, Australian Strategic Policy Institute Paper, <https://www.aspistrategist.org.au/does-australia-need-a-massive-us-naval-base/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Green, M.J., Poling, G.B. (2021), The US Alliance with the Philippines, Center for Strategic and International Studies, <https://www.csis.org/analysis/us-alliance-philippines> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Grossman D., (2018), Can Vietnam's Military Stand Up to China in the South China Sea, Asia Policy, Vol 13, No1, s: 113-134.

Grossman, D. (2019), "Military Build Up in the South China Sea", The South China Sea: From a Regional Maritime Dispute to a Geostategic Competition, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/external_publications/EP60000/EP68058/RAND_EP68058.pdf (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Guan, B.T.C. (2015), Malaysia's Security Dynamics and Strategic Challenges, Security Outlook of the Asia Pacific Countries and Its Implications for the Defence Sector, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series14/pdf/chapter03.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

Guoxing, J.(2000). SLOC Security in the Asia Pacific. Asia-Pacific Center for Security Studies. Honolulu,Hawai. <https://apcss.org/Publications/Ocasional%20Papers/OPSloc.htm> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

Ha, L.T., Phuc, N.D. (2019), The US-China Trade War: Impact on Vietnam, Yusof Ishak Institute, No 102, s: 2-6.

Haas, B.(2017). No Access: Rex Tillerson Sets Collision Course With Beijing in South China Sea. <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/12/no-access-rex-tillerson-sets-collision-course-beijing-south-china-sea> (Erişim Tarihi: 29.06.2020).

Halper, S. (2014), China: The Three Warfares, University of Cambridge Project Paper, s: 88-102, http://images.smh.com.au/file/2014/04/11/5343124/China_%2520The%2520three%2520warfares.pdf (Erişim Tarihi: 01.08.2020).

Haruko, W. (2020), The Indo-Pacific Concept: Geographical Adjustmant and Their Implications, Rajaratnam School of International Studies, Working Paper, No.326, Singapore, s: 3-21, <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2020/03/WP326.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Haver, Z. (2021), <https://twitter.com/zacharyhaver/status/1377733648049377294> (Erişim Tarihi: 02.03.2021)

Heginbotham, E., Nixon, M., Morgan, F.E., Heim, J.L., Hagen, J., Li, S., vd. (2015). US China Military Scorecard: US Penetration of Chinese Airspace, s: 99-116, <https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/j.ctt17rw5gb.13.pdf?refreqid=excelsior%3A6091fcbd3a12e7f9a0b1a0d496692904> (Erişim Tarihi: 28.07.2020).

Henry, J. (2016), China's Military Deployments in the Gulf of Aden: Anti Piracy and Beyond, Center for Asian Studies, s: 11-28, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/chinas_military_deployments_in_the_gulf_of_aden_anti-piracy_and_beyond_0.pdf (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

Herz, J.H. (1950). *Idealist Internationalism and the Security Dilemma*, World Politics, s: 157-170.

Heydarian, R.J. (2017), Duterte's Jeopolitical Game-Play, Observer Research Foundation, <https://www.orfonline.org/research/dutertes-geopolitical-game-play/> (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

Hiebert, M., Nguyen, P., Poling, G. B., (2015), Building a More Robust US-Philippines Alliance, A Report of the CSIS Sumitro Chair for Southeast Asia Studies, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/150824_Heibert_USPhilippinesAlliance_Web.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020).

Hindustan Times, 2016, China's Air Force Flies Combat Patrol Over Disputed South China Sea Islands, <https://www.hindustantimes.com/world-news/china-s-air-force-flies-combat-patrol-over-disputed-south-china-sea-islands/story-rvJZcEZR8kaCy9Fsipcq3H.html> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Holmes, J.R. (2014), Defend the First Island Chain, US Naval Institute, Vol 140, <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2014/april/defend-first-island-chain> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Houck, J.W., Anderson, N.M. (2014), Washington University Global Studies Law Review, Vol 13, No 3, s: 441-452, <https://core.ac.uk/download/pdf/233196637.pdf> (Erişim Tarihi: 07.09.2020).

Huang, K. (2020), Chinese Missile Launch "Could Raise Risk of Military Clash With US", South China Morning Post, <https://www.scmp.com/news/china/military/article/3099142/chinese-missile-launch-could-increase-chances-military-clash-us> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

IISS, The Shangri-La Dialogue 2015, Singapore, <https://www.iiss.org/events/shangri-la-dialogue/shangri-la-dialogue-2015> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

International Media Reports on China, Malaysia-China Set Up High Level Defence Cooperation Committee, http://eng.chinamil.com.cn/view/2017-04/24/content_7573683.htm (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Irteza, S.M., Ullah, S. (2020), Anti Access Area Denial Capabilities: Implications for Strategic Stability, JSSA Vol VI, No 1, s: 8-31, <https://thesvi.org/wp-content/uploads/2020/09/JSSA-Vol-VI-no-1-17-42.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Jain, R. (2007), Taiwan Conundrum in US-China Relations, Sage Journals, s:168-183, <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/097492840706300307?journalCode=iqqa> (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

Japan Ministry of Defence, (2021), China's Activities in the South China Sea, https://www.mod.go.jp/e/d_act/sec_env/pdf/ch_d-act_b_e.pdf (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Japan Ministry of Defence, 2021, China's Activities in the South China Sea: China's Development Activities on the Features and Trends in Related Countries, https://www.mod.go.jp/e/d_act/sec_env/pdf/ch_d-act_b_e.pdf (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Japan Vietnam Joint Statement on the Establishment of the Extensive Strategic Partnership for Peace and Prosperity in Asia, 2014, <https://www.mofa.go.jp/files/000031617.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

Jervis, R., (2001). Was The Cold War a Security Dilemma, s: 36-56. <https://theasiadialogue.com/wp-content/uploads/2018/05/edde209e5584c0f179066389979981898702.pdf> (Erişim Tarihi: 29.05.2020).

Johnson, J., 2020, US Navy Sails Warship Near Disputed Islands in South China Sea for the First Time in 2020, Japan Times, <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/01/28/asia-pacific/us-navy-warship-disputed-islands-south-china-sea-first-2020/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021)

Joint Declaration of the Heads of State/Government of the Association of Southeast Asian Nations and China on Strategic Partnership for Peace and Prosperity, 2003, <https://cil.nus.edu.sg/wp-content/uploads/formidable/18/2003-ASEAN-China-JD-on-Strategic-Partnership-for-Peace-and-Prosperity.pdf>

Joint Publication of US Navy, Army and Air Force, 2012, Electronic Warfare, s:14-18, <https://fas.org/irp/doddir/dod/jp3-13-1.pdf> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Juan, C.S., (1993), Closure of US Military Basis in the Philippines: Impact and Implications, US Army War College, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a264489.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Jun'ichi T. (2012), China's Rise as a Maritime Power: Ocean Policy From Mao Zedong to Xi Jinping, Review of Island Studies, No 37, s: 9-26.

Kan S.A., (2014), Guam: U.S. Defense Deployments, Congressional Research Service Report, Washington D.C., s: 2-10, <https://fas.org/sgp/crs/row/RS22570.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Kanwal, G. (2009), China's Emerging Cyber War Doctrine, Journal of Defence Studies, Vol 3, No 3, s: 14-21.

Kaplan R.D.(2005). How We Would Fight China, Atlantic Monthly. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2005/06/how-we-would-fight-china/303959/> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

Kaplan, R.D.(2011). The South China Sea is the Future of Conflict. Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2011/08/15/the-south-china-sea-is-the-future-of-conflict/> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

Kaplan, R.D.(2020). Why the US China Cold War Will Be Different, The National Interest, <https://nationalinterest.org/blog/buzz/why-us-china-cold-war-will-be-different-114986> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

Kapustina, L., Lipkova, L., Silin, Y., Dravelev, A., (2020), US-China Trade War: Causes and Outcomes, SHS Web of Conference Paper, https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2020/01/shsconf_ies_2019_01012.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2021).

Kaufman, A.A. (2011). The "Century of Humiliation" and China's National Narratives, <https://www.uscc.gov/sites/default/files/3.10.11Kaufman.pdf> (Erişim Tarihi: 20.06.2020).

Kazianis, H.(2013), China's Expanding Cabbage Strategy, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2013/10/chinas-expanding-cabbage-strategy/> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Kazuki, Y. (2020), Maritime Security Involving Japan and Taiwan, <https://www.ssri-j.com/SSRC/yanokazu/yanokazu-2-20201120.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Kembara, G. (2018), Partnership for Peace in the South China Sea, Center for Strategic and International Studies, Working Paper Series, s: 3-15, https://www.csis.or.id/uploaded_file/publications/partnership_for_peace_in_the_south_china_sea.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Kim, H.Y.(2013). Imperialism and Instability in East Asia Today. International Socialism. <https://isj.org.uk/imperialism-and-instability-in-east-asia-today/> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

Kohl, A.W. (2018), China's Artificial Island Building Campaign in the South China Sea: Implications for the Freedom of the United Nations Convention on the Law of the Sea, Dickinson Law Review

Symposium Issue, Vol.122, No. 3, s: 922-925,
<https://ideas.dickinsonlaw.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1046&context=dlr> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

Kokoshin, A.A.(2016), 2015 Military Reform in the People's Republic of China, Belfer Center for Science and International Affairs Paper, s: 7-18,
<https://www.belfercenter.org/sites/default/files/legacy/files/Military%20Reform%20China%20-%20web2.pdf> (Erişim Tarihi: 03.06.2020).

Kotani, T. (2019), China Russia in the Western Pacific, The National Bureau of Asian Research, <https://www.nbr.org/publication/china-and-russia-in-the-western-pacific-implications-for-japan-and-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Kreuzer, P. (2018), Dealing With China in the South China Sea: Duterte Changing Course, Peace Research Institue Frankfurt Report, https://www.hsfk.de/fileadmin/HSFK/hsfk_publicationen/prif0318.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2020).

Krishnan, A. (2012), Protest Over China's South China Sea Oil Tender, The Hindu News, <https://www.thehindu.com/news/international/protest-over-chinas-south-china-sea-oil-tender/article3577574.ece> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

Kull, D.J. (2017), The Myopic Muddle of the Army's Operations Doctrine, US Army, Military Review, s:1-7, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVPUB-D110-3c96a86b5dd9a8d317a84c04df544390/pdf/GOVPUB-D110-3c96a86b5dd9a8d317a84c04df544390.pdf> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

Kuo, L.(2014). The Philippines Hopes a Trove of Ancient Maps Will Prove Its Territorial Claims Againsts China. <https://qz.com/264508/the-philippines-hopes-a-trove-of-ancient-maps-will-prove-its-territorial-claims-against-china/> (Erişim Tarihi: 10.06.2020).

Kuok, L. (2015), Tides of Change: Taiwan's Evolving Position in the South China Sea, East Asia Policy Paper, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/taiwan-south-china-sea-kuok-paper.pdf> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

Kuok, L. (2016), The US FON Program in the South China Sea, Center for East Asia Policy Studies, Brookings Institue Policy Paper, No 9, s: 10-27, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/the-us-fon-program-in-the-south-china-sea.pdf> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

LaGrone, S. (2016), China Contests Pentagon Account of 'Unsafe' Intercept of U.S. Navy Surveillance Plane by PLA Fighters, USNI News, <https://news.usni.org/2016/05/19/china-contests-pentagon-account-unsafe-intercept-u-s-navy-surveillance-plane-pla-fighters> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

Lai, C. (2019), A Coersive Brotherhood: Sino-Vietnamese Relations from the 1990s to 2018, *Journal of Contemporary China*, s: 469-486, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10670564.2019.1645484> (Erişim Tarihi: 06.10.2020)

Lain, S., Nouwens, V. (2016), What's Behind the Sino-Russian Exercises in the South China Sea, International Security Studies Commentary, <https://rusi.org/commentary/whats-behind-sino-russian-exercises-south-china-sea> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Lakshman Kadirgamar Institue, 2018, Freedom of Navigation, <https://lki.lk/publication/freedom-of-navigation/> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

Lanin, M. (2017), Vietnam's Difficult Position in the South China Sea Dispute, SIT Digital Collections, https://digitalcollections.sit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3627&context=isp_collection (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

Law of the Sea, 2021, Freedom of Navigation, The Fletcher School, <https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-three/> (Erişim Tarihi: 07.03.2021).

Lawrence Berkeley National Laboratory, Key China Energy Statistics. <https://china.lbl.gov/sites/all/files/key-china-energy-statistics-2012-june-2012.pdf> (Erişim Tarihi: 10.05.2020).

Leading Discursive Indicators of Gray Zone Activity: South China Sea Case Study, 2016, s:14, <https://nsiteam.com/social/wp-content/uploads/2017/01/NSI-Discourse-Analysis-Case-Study-South-China-Sea.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020)

Lee, J.T.H. (2013), Not Too Peaceful: Maritime Rifts and Governance Crises in China, Pace University Digital Commons, <https://core.ac.uk/download/pdf/46713319.pdf> (Erişim Tarihi: 06.05.2020)

Lee, V.R. (2015), South China Sea: China is Building on the Paracels as Well, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2015/04/south-china-sea-china-is-building-on-the-paracels-as-well/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Leigh, K., Martin, P., Leung, A. (2020), Troubled Waters: Where the US and China Could Clash in the South China Sea, Bloomberg, <https://www.bloomberg.com/graphics/2020-south-china-sea-miscalculation/> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Liang, L. (2018), Productive Consultations Between China and Vietnam, China-US Focus, <https://www.chinausfocus.com/foreign-policy/productive-consultations-between-china-and-vietnam> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Liao, Y., Thim, M. (2016), Taiwanese Navy Plans to Enhance Fleet Air Defence, *China Brief*, Vol 16, No 7, s: 1-4.

Lin, T.H. (2018), Taiwan's Maritime Linkages with Southeast Asia, The International Bureau of Asian Research, <https://www.nbr.org/publication/taiwans-maritime-linkages-with-southeast-asia/> (Erişim Tarihi: 11.10.2020).

Loc.gov, Military Bases, <https://www.loc.gov/law/help/us-treaties/bevans/b-ph-ust000011-0055.pdf> (Erişim Tarihi: 02.09.2020).

Lockie, A. (2016). How the World's Largest Military Stacks up to the US Armed Forces, <https://www.businessinsider.com/chinese-us-military-comparison-2016-8> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

Long, N., Thong, N.B. (2008). Assesment of Tonkin Gulf Fishery-Vietnam Based on the Bio-Economic Models. Vietnam Proceedings. <https://core.ac.uk/download/pdf/10197404.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

Lum, T. (2012), The Republic of Philippines and US Interests, Congressional Research Service Report, <https://fas.org/sgp/crs/row/RL33233.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Lum, T., Dolven, B. (2014), The Republic of the Philippines and US Interests, Congressional Research Service, <https://fas.org/sgp/crs/row/R43498.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Luo, S., Panter, J.G. (2021), China's Maritime Militia and Fishing Fleets, Army Press: Military Review, s: 8-17, <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/military-review/Archives/English/JF-21/Panter-Maritime-Militia-1.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Lustumbo, M.J., Frelinger, D.R., Williams, J., Wilson, B. (2016), Air Defence Options for Taiwan, RAND Cooperation Report, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR1000/RR1051/RAND_RR1051.pdf (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

Malaysia, Brunei Sign Series of Oil, Gas Agreements, <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/natural-gas/120913-malaysia-brunei-sign-series-of-oil-gas-agreements> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

Manantan, M. (2019), The Cyber Dimension of the South China Sea Clashes, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2019/08/the-cyber-dimension-of-the-south-china-sea-clashes/> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Manning, R.A., Cronin, P.M. (2020). Under Cover of Pandemic, China Steps Up Brinkmanship in South China Sea, Foreign Policy, <https://foreignpolicy.com/2020/05/14/south-china-sea-dispute-accelerated-by-coronavirus/> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

Manyin, M. (2014), Vietnam Among the Powers: Struggle and Cooperation, The ASEAN Special Forum, <http://www.theasanforum.org/vietnam-among-the-powers-struggle-cooperation/> (Erişim Tarihi: 11.02.2021).

Marantidou, V., (2014), Revisiting China's "String of Pearls" Strategy: Places 'With Chinese Characteristics' and Their Security Implications, *Pacific Forum Issues and Insights*, Vol 14, No 7, https://www.files.ethz.ch/isn/182061/140624_issuesinsights_vol14no7.pdf (Erişim Tarihi: 06.10.2020).

Maritime News and Analysis, 2014, China and Vietnam Call a Maritime Truce, <https://news.usni.org/tag/haiyang-shiyou-981> (Erişim Tarihi: 02.10.2020)

Mazarr, M. J. (2015), Understanding Gray Zone Conflict, Strategic Studies Institute Report, s: 56-73, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep12018.9.pdf?refreqid=excelsior%3A9b7e86a2e93db8ab4be513ec4810d9be> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

McCabe, T.R. (2020), Air and Space Power with Chinese Characteristics: Chinese Military Revolution, *Air&Space Power Journal*, s: 20-34, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/ASPJ/journals/Volume-34_Issue-1/F-McCabe.pdf (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

McCarthy, N. (2019), Then&Now China's Military Modernization, STATISTA, <https://www.statista.com/chart/19162/share-of-modern-and-older-equipment-in-the-chinese-military/> (Erişim Tarihi: 04.06.2020).

McCarthy, N. (2020), STATISTA: The Military Imbalance in the Taiwan Strait, <https://www.statista.com/chart/3471/the-military-imbalance-in-the-taiwan-strait/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

McCauley, K. (2017), PLA System of Systems Operations: Enabling Joint Operations, The Jamestown Foundation, s: 6-44, <https://jamestown.org/wp-content/uploads/2017/01/System-of-Systems-Enabling-Joint-Operations.pdf?x21114> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

McDevitt, M. (2014), The South China Sea: Assessing US Policy and Options for the Future, A CNA Occasional Paper, s: 17-27, https://www.cna.org/cna_files/pdf/iop-2014-u-009109.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

McDevitt, M. (2016), Becoming a Great "Maritime Power": A Chinese Dream, CNA Analysis and Solutions, s: 22-32, https://www.cna.org/cna_files/pdf/irm-2016-u-013646.pdf (Erişim Tarihi: 01.07.2020).

Mearsheimer, J.J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*, New York, s:6.

Mearsheimer, J.J. (2006). Structural Realism, s:71-72. https://www.comackschools.org/Downloads/8_mearsheimer-structural-realism.pdf (Erişim Tarihi:30.05.2020).

MIT Technology Review, 2007, China's Antisatellite Missile Test: Why?, <https://www.technologyreview.com/2007/03/08/226350/chinas-antisatellite-missile-test-why/> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Middle East Policy Council, M. China's Policy in the Persian Gulf, <https://mepc.org/chinas-policy-persian-gulf> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

Minh, P.Q., Hong, P.L.D. (2013), Vietnam-Japan Relations in the New Context of Regional and World Politics, <https://core.ac.uk/download/pdf/230778945.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, (2015), Foreign Ministry Spokesperson Hua Chunying Remarks on US Defence Secretary Carter's Speech Relating to the Issue

of the South China Sea at the Shangri-La Dialogue, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1268781.shtml (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2013, Deciding to Establish China-Malaysia Comprehensive Strategic Partnership,

Ministry of Foreign Affairs, Japan, <https://www.mofa.go.jp/files/000430632.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Ministry of Foreign Affairs, The Peoples Republic of China, 2008, Joint Statement Between China and Vietnam, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/zzjg_663340/yzs_663350/xwlb_663352/t472321.shtml (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Mission of the People's Republic of China to the EU, 2013, Defence Ministry Spokesman Yang Yujun's Response to Questions of ADIZ at Regular Press Conference, <http://www.chinamission.be/eng/more/zbzc/t1109759.htm> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Montaigne Institue, 2019, China's Port Investment: The Flag Behind the Trade, China Trends, <https://www.institutmontaigne.org/documents/china-trends/China-trends-2-print-web.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Morgenthau, H.J. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Fifth Edition, Revised, (New York Alfred Knopf, s:4-15). <https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/morg6.htm> (Erişim Tarihi: 31.05.2020).

Morris, L.J. (2017), Blunt Defenders of Sovereignty-The Rise of Coast Guards in East and Southeast Asia, Naval War College Review, Vol 70, No 2, s:9-25, <https://digitalcommons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1016&context=nwc-review> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Nakamura, R., Hadano, T. (2020), US to Strengthen Electronic Warfare Abilities in South China Sea, Nikkei Asia, <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/South-China-Sea/US-to-strengthen-electronic-warfare-abilities-in-South-China-Sea> (Erişim Tarihi: 05.11 2020).

National Archives of Singapore, 2005, The Strategic Framework Agreement, https://www.nas.gov.sg/archivesonline/data/pdfdoc/MINDEF_20050712001/MINDEF_20050712003.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Naval Technology, 2012, RIMPAC 2012: Participating Vessels by Country, <https://www.naval-technology.com/features/featurerimpac-2012-vessels-aircraft-countries/> (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

Nguyen, V.P. (2018), China's Planned Floating Nuclear Power Facilities in South China Sea: Technical and Political Challenges, Belfer Center for Science and International Affairs, HARVARD Kennedy School, Journal Articles: Maritime Issues, <https://www.belfercenter.org/publication/chinas-planned-floating-nuclear-power-facilities-south-china-sea-technical-and> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Noer, J.H. (1996), Southeast Asian Chokepoints, National Defence University Paper, No 98, s:1-7, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a394162.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Noone, B.T. (2016), Electronic Warfare in the South China Sea, The Strategist, <https://www.aspistrategist.org.au/electronic-warfare-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Noor, E. (2015), Security Challenges for Malaysia: Defending the Nation State, Security Outlook of the Asia Pacific Countries and Its Implications for the Defence Sector, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series14/pdf/chapter03.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020)

Oil and Gas in Indonesia: Investment and Taxation Guide. <https://www.pwc.com/id/en/energy-utilities-mining/assets/oil-and-gas/oil-gas-guide-2019.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

- Ott, M., Maseloff, D. (2016), The US Malaysia Security Connection, East-West Center, Asia Pacific Bulletin, <https://www.eastwestcenter.org/system/tdf/private/apb335.pdf?file=1&type=node&id=35543> (Erişim Tarihi: 17.11.2020)
- Ou, S.F. (2014), China's A2AD and Its Geographic Perspective, s: 82-115, https://www.rchss.sinica.edu.tw/files/publish/1239_4394902e.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2020)
- Panda, A. (2015), Russia, China to Hold 2015 Naval Exercises in Mediterranean Pacific, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2014/11/russia-china-to-hold-2015-naval-exercises-in-mediterranean-pacific/> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).
- Panda, A. (2016), East Asian Marine Traffic Density, <https://twitter.com/nktpnd/status/694679121734045696> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).
- Panda, A. (2018), China Condemns US FONOP Near Mischief Reef in the South China Sea, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2018/03/china-condemns-us-fonop-near-mischief-reef-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 09.06.2020).
- Panda, A. (2019), China's South China Sea Anti-Ship Missile Tests Up the Stakes, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2019/07/chinas-south-china-sea-anti-ship-missile-tests-up-the-stakes/> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).
- Parameswaran, P. (2015), Playing It Safe: Malaysia's Approach to the South China Sea and Implications for the US, Maritime Strategy Series, s:1-12, https://www.files.ethz.ch/isn/189746/CNAS%20Maritime%206_Parameswaran_Final.pdf (Erişim Tarihi: 06.09.2020).
- Pathak, S.(2015). The Peace in China's Peaceful Rise. E-International Relations. <https://www.e-ir.info/2015/10/15/the-peace-in-chinas-peaceful-rise/> (Erişim Tarihi: 01.07.2020).
- Paul, M. (2019), Partnership on the High Seas, German Institute for International and Security Affairs Report, No 26, s: 1-8, https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2019C26_pau.pdf (Erişim Tarihi: 01.05.2020).
- PCA Case 2013-019, In the Matter of the South China Sea Arbitration, <https://www.pcacases.com/pcadocs/PH-CN%20-%2020160712%20-%20Award.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).
- Peace Palace Library, South China Sea Territorial Disputes, <https://www.peacepalacelibrary.nl/south-china-sea-territorial-disputes-continued/> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).
- Pedrozo, R. (2014), China versus Vietnam: An Analysis of the Competing Claims in the South China Sea, CNA Occasional Paper, s: 37-67, https://www.cna.org/cna_files/pdf/iop-2014-u-008433.pdf (Erişim Tarihi: 02.10.2020).
- Pedrozo, S.A. (2010), China's Active Defense Strategy and Its Regional Impact, Council on Foreign Relations, US-China Economic and Security Review Commission, s: 1-9, https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2011/02/China_Testimony.pdf (Erişim Tarihi: 06.05.2020).
- Permanent Court of Arbitration, The South China Sea Arbitration: The Republic of Philippines V. The Peoples Republic of China. https://thediplomat.com/wp-content/uploads/2016/07/thediplomat_2016-07-12_09-15-37.pdf (Erişim Tarihi: 25.05.2020).
- Phuong, N.T.(2019), Vietnam's 2019 Defense White Paper: Preparing for a Fragile Future, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/vietnams-2019-defense-white-paper-preparing-for-a-fragile-future/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).
- Picard, M., Holtom, P., Mangan, F. (2019), Trade Update 2019: Transfers, Transparency and Southeast Asia Spotlight, A Publication of the Small Arms Survey, Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, s: 45-67, <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/S-Trade-Update/SAS-Trade-Update-2019.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Pitlo, L.B.(2013). Taiwan: Fishing for a Fishery Agreement With the Philippines. University of Philippines. <https://www.eastasiaforum.org/2013/06/14/taiwan-fishing-for-a-fishery-agreement-with-the-philippines/> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

PLA Daily, Top Ten Highlights of China's Military Diplomacy. <http://en.people.cn/n3/2018/1222/c90000-9531056.html> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

Prime Minister of Australia, 2012, United States Marine Corps Personnel Begin First Rotational Deployment to Northern Australia, <https://web.archive.org/web/20130420212125/http://www.pm.gov.au/press-office/united-states-marine-corps-personnel-begin-first-rotational-deployment-northern-austral> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Project Air Force Report, An Attractive Look at the US-China Military Scorecard, 2015, <https://www.rand.org/paf/projects/us-china-scorecard.html> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

Putz, C. (2019), The Art of the Balance: Japan, China and the US, The Diplomat, <https://thediplomat.com/2019/01/the-art-of-the-balance-japan-china-and-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).

Putz, C., Tiezzi, S. (2016). Din Hillary Clinton's Pivot to Asia Work?, <https://fivethirtyeight.com/features/did-hillary-clintons-pivot-to-asia-work/> (Erişim Tarihi: 15.07.2020).

Qi, C. (2021), Expension and Military Deployment on Vietnamese-Occupied Features in the Spratly Islands, South China Sea Strategic Stuation Probing Initiative, s:12-35, http://www.scspi.org/sites/default/files/expansion_and_military_deployment_on_vietnamese-occupied_features_in_the_spratly_islands.pdf (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

Rajaratnam School of International Studies, 2017, Countering Anti-Access/Area Denial Challenges Strategies and Capabilities, Nanyang Technological University, Singapore, s: 8-13, 19-29, https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2018/04/ER180424_Countering-Anti-Access.pdf (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

RAND Cooperation, 2014, Developing a US Strategy for Dealing With China Now and into the Future, s:1-4, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_briefs/RB9800/RB9802/RAND_RB9802.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

RAND Corporation, (2006), Chinese Network Centric Warfare, s: 133-143, <https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/mg340osd.13.pdf?refreqid=excelsior%3A473d8669cf950464a92bf3d5f5d1d62e> (Erişim Tarihi: 01.07.2020)

Raska, M. (2015), Hybrid Warfare with Chinese Characteristics, S. Rajaratnam School of International Studies Commentary, s:1-3, <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2015/12/CO15262.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Raska, M., Bitzinger, R.A. (2020), Strategic Contours of China's Arms Transfers, *Strategic Studies Quarterly*, s: 91-109, https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/SSQ/documents/Volume-14_Issue-1/Raska.pdf (Erişim Tarihi: 05.10.2020).

Regional Security Assessment, 2015, Relations Across the Taiwan Strait: Still a Major Political and Security Problem, <https://gis.hkbu.edu.hk/files/RSA16%2010%20Chapter%208.pdf> (Erişim Tarihi: 01.10.2020)

Reilly, J. (2017), The Demise of the Sino-Vietnamese Relationship, E-International Relations, <https://www.e-ir.info/2017/04/19/the-demise-of-the-sino-vietnamese-relationship/> (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Republic of China (Taiwan), 2016), Position Paper on ROC South China Sea Policy, <https://www.roc-taiwan.org/uploads/sites/35/2016/03/Position-Paper-on-ROC-South-China-Sea-Policy.pdf> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

Republic of the Philippines, 2016, Speech of President Rodrigo Roa Duterte During the Philippines-China Trade and Investment Forum, <https://pcoo.gov.ph/oct-20-2016-speech-of-president-rodrigo-roa-duterte-during-the-philippines-china-trade-and-investment-forum/> (Erişim Tarihi: 12.11.2020)

Republika Ng Pilipinas, National Security Policy for Change and Well Being of the Filipino People 2017-2020, <https://itms.pnp.gov.ph/main/storage/2020/06/NSP-2017-2022.pdf> (Erişim Tarihi: 05.10.2020).

REUTERS, China Says U.S. Warship Violated its South China Sea Sovereignty, <https://www.reuters.com/article/us-china-us-sovereignty/china-says-u-s-warship-violated-its-south-china-sea-sovereignty-idUSKBN1F9088> (Erişim Tarihi: 02.06.2020).

Reynold, A.K. (2017). Goldilocks and the South China Sea: Why Vietnam is Hedging with the US Against a Rising China, <https://osf.io/preprints/socarxiv/w8q7b/> (Erişim Tarihi: 12.12.2020)

Rigger, S., Hickey, D.V., Chow, P. (2017), US Taiwan Relationship: Prospects for Security and Economic Ties, Wilson Center Asia Program, https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/publication/ap_us-taiwan_relations.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2020).

Rinehart, I.E. (2014). Malaysia: Background and US Relations, Congressional Research Service Report, s: 6-13.

Rinehart, I.E. (2015), Malaysia: Background and US Relations, Congressional Research Center, <https://fas.org/sgp/crs/row/R43505.pdf> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Rinehart, I.E. (2016). The Chinese Military: Overview and Issues for Congress, Congressional Research Service Report, s:12-18. <https://fas.org/sgp/crs/row/R44196.pdf> (Erişim Tarihi: 15.06.2020).

Robles, A., Si, D. (2020), In a US China War Whose Side is Southeast Asia on? Philippines, Singapore and Malaysia Ponder the Unthinkable, *This Week in Asia*, <https://www.scmp.com/week-asia/politics/article/3101977/us-china-war-whose-side-southeast-asia-philippines-singapore-and> (Erişim Tarihi: 07.03.2021).

Rocher, S.B. (2016), Scientific Cooperation in the South China Sea, Center for Asian Studies: Asia Visions, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/av82_boisseau_du_rocher_scientific_cooperation_in_the_scs.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Rocher, S.B. (2016), Scientific Cooperation in the South China Sea, Center For Asian Studies Paper, No 82, s:6-24, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/av82_boisseau_du_rocher_scientific_cooperation_in_the_scs.pdf (Erişim Tarihi: 09.06.2020).

Rosen, M., Jackson, D., (2017), The U.S. India Defence Relationship, Center for Strategic Studies Report, s: 23-32, <https://bharatshakti.in/wp-content/uploads/2017/06/Indo-US-Foundational-Agreements-CNA.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Ross, R.S. (2013), The US Pivot to Asia and Implications for Australia, Strategic and Defence Studies Center, s:1-5, https://www.files.ethz.ch/isn/175999/COG5_Ross.pdf (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Rustandi C.A. (2016), The South China Sea Dispute: Opportunities for ASEAN to Enhance Its Policies in Order to Achieve Resolution, Australian Defence College https://www.usna.edu/NAFAC/files/round_tables/white/Rustandi_IPSP.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Sakamoto, S. (2021), China's New Coast Guard Law and Implications for Maritime Security in the East and South China Seas, *Hard National Security Choices*, <https://www.lawfareblog.com/chinas-new-coast-guard-law-and-implications-maritime-security-east-and-south-china-seas> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Sakoda, R. (2015), The 2015 U.S.-Japan Defense Guidelines: End of a New Beginning, Asia Maritime Transparency Initiative, <https://amti.csis.org/the-2015-u-s-japan-defense-guidelines-end-of-a-new-beginning/> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

Sarkar, S. (2019), Understanding China's Submarine Capabilities: Undersea Competition in the Indo-Pacific, Institute of Chinese Studies, Occasional Paper, No.33, s: 5-15, <https://www.icsin.org/uploads/2019/11/05/8bf56604ba2e84aef8f30d35edbb937f.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

Sarma, S. (2014), India-Vietnam Strategic Partnership and ASEAN, Indian Council of World Affairs, <https://jgu-dev.s3.ap-south-1.amazonaws.com/Article-5-India-Vietnam-Strategic-Partnership-and-ASEAN-by-Sanghamitra-Sarma.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Saunders, P.C.(2020), Beyond Borders: PLA Command and Control of Overseas Operations, National Defence University Strategic Forum, <https://inss.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratforum/SF-306.pdf> (Erişim Tarihi: 06.03.2020).

Schelling, T. (1980), The Strategy of Conflict, Harvard University, Library of Congress Catalog Card Number:60-11560, s: 83-119.

Schwartz, P. (2017), Russia- China Defence Cooperation: New Developments, The ASAN Forum, Center for Strategic and International Studies, <http://www.theasanforum.org/russia-china-defense-cooperation-new-developments/> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Scobell, A. (2000), Chinese Army Building in the Era of Jiang Zemin, Army War College Publication, s: 10-28, <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/1384.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020)

Searight, A.E. (2020), US Coast Guard Cooperation With Southeast Asia: Maritime Challenges and Strategic Opportunities, Center for Strategic and International Studies,

Security Cooperation Agency, 2017, Taipei Economic and Cultural Representative Office in the US: SM-2 Block IIA Standard Missiles and Components, <https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/taipei-economic-and-cultural-representative-office-taipei-united-5> (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Security Cooperation Agency, 2018, Taipei Economic and Cultural Representative Office in the US: Foreign Military Sales Order, <https://www.dsca.mil/press-media/major-arms-sales/taipei-economic-and-cultural-representative-office-united-states-taipei> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Security Cooperation Agency, 2019, Taipei Economic and Cultural Representative Office in the US: Conus Based F-16 Training,

Select Committee US House of Representatives, 1999, US National Security and Military/Commercial Concerns with the People's Republic of China, <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-CRPT-105hrpt851/pdf/GPO-CRPT-105hrpt851.pdf> (Erişim Tarihi: 03.05.2020).

Shangri-La Dialogue 2012: Question&Answer Session with Leon Panetta, <https://www.youtube.com/watch?v=BvWmL8qKoRo> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

Sing, A. (2018), Deciphering Grey-Zone Operations in Maritime-Asia, ORF Special Report, <https://www.orfonline.org/research/42978-deciphering-grey-zone-operations-in-maritime-asia/> (Erişim Tarihi: 06.08.2020).

Singapore, Energy Sector Highlights. <https://www.eia.gov/international/overview/country/SGP> (Erişim Tarihi: 13.06.2020).

Smith, J., Cheng, D., Klingner, B., Lohman, W. (2020), 2021 Index of U.S. Military Strength, Assessing the Global Operating Environment, Heritage Foundation, <https://www.heritage.org/2021-index-us-military-strength/assessing-the-global-operating-environment/asia> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Smith, J.M. (2017), Freedom of Navigation: A Critical Security Imperative, Observer Research Foundation, <https://www.orfonline.org/research/freedom-of-navigation-a-critical-security-imperative/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

Smith, J.M. (2021), Biden Must Keep Challenging China on Freedom of Navigation, Foreign Policy, <https://foreignpolicy.com/2021/02/16/biden-south-china-sea-spratlys/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Southerland, M. (2016), China's Island Building in the South China Sea: Damage to the Marine Environment, Implications and International Law, U.S. – China Economic and Security Review Commission Research Report, s:3-7, https://www.uscc.gov/sites/default/files/Research/China's%20Island%20Building%20in%20the%20South%20China%20Sea_0.pdf (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

Spade, J.M. (2011), China's Cyber Power and American National Security, US Army War College, s: 15-41, <https://www.hsdl.org/?view&did=719179> (Erişim Tarihi: 05.07.2020).

Statement on the Exchange of Letters Between Malaysia and Brunei Darussalam, Dated 16 March 2009. https://www.marineregions.org/documents/https_www.kln.gov.my_archive_content.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

STATISTA, Total Deployable Battle Force Ships of the US Navy for the Fiscal Years 2011-2021 By Ship Type, <https://www.statista.com/statistics/239316/total-deployable-battle-force-ships-of-the-us-navy/> (Erişim Tarihi: 09.03.2021).

Statista, Arms Imports in the Philippines 2006 to 2019, <https://www.statista.com/statistics/810259/philippines-arms-imports/> (Erişim Tarihi: 06.11.2020)

Stockholm International Peace Research Institute, 2017, China-Russia and the Shifting Landscape of Arms Sales, <https://www.sipri.org/commentary/topical-background/2017/china-russia-and-shifting-landscape-arms-sales> (Erişim Tarihi: 05.06.2020).

Storey, I. (2019), Thailand's Military Relations with China: Moving From Strength to Strengh, Yusof Ishak Institute Perspective No 43, https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2019_43.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Strasakova, M. (2017), Sino-Vietnamese Relations, Accommodating the Dragon? ISA International Conference Paper, Honkong, <http://web.isanet.org/Web/Conferences/HKU2017-s/Archive/503efcf1-e485-4559-83ab-836df4459b1f.pdf> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).

Sullivan, A. (2014). Advancing US-Malaysia Security Cooperation in a Changing Environment, Asia Strategy Series, Center for a New American Security, https://s3.us-east-1.amazonaws.com/files.cnas.org/documents/CNAS_MalaysiaCountry_Sullivan.pdf?mtime=20160906081333&focal=none (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Summary of the 2018 National Defence Strategy of US of America: Sharpening the American Military's Competitive Edge. S:1-14. <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf> (Erişim Tarihi: 29.06.2020).

Sussex, M. (2015), Russia's Asian Rebalance, Lowy Institute for International Policy Analysis, s: 2-14, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep10185.pdf?refreqid=excelsior%3Afb3c99651cf6a74cf93c6cf8248e7d35> (Erişim Tarihi: 06.05.2020).

Sustainable Energy: Sarawak. Energy Annual Report. <https://www.sarawakenergy.com/assets/pdf/sarawak-energy-annual-report-2016.pdf> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

Swaine, M.D. (2016), Chinese Views on the South China Sea Arbitration Case Between The People's Republic of China and the Philippines, China Leadership Monitor, No 51, <https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/clm51ms.pdf> (Erişim Tarihi: 10.11.2020).

Taiwan Defence and National Security, Taiwan Arms Sales Notified to Congress, 1990-2020, <https://www.ustaiwandefense.com/taiwan-arms-sales-notified-to-congress-1990-2020/> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Taiwan Republic of China, (2016), South China Sea Peace Initiative, https://www.roc-taiwan.org/uschi_en/post/974.html (Erişim Tarihi: 12.10.2020).

Taiwan Republic of China, (2021), Taiwan US Relations, https://www.roc-taiwan.org/us_en/post/24.html (Erişim Tarihi: 01.11.2020).

Taliaferro, J.W., (2000-2001). Security Seeking Under Anarchy: Defensive Realism Revisited, *International Security*, s: 135-140.

Tan, B. (2020), Friend or Foe: Explaining the Philippines' China Policy in the South China Sea, *E-International Relations*, <https://www.e-ir.info/2020/08/10/friend-or-foe-explaining-the-philippines-china-policy-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020).

Thayer, C. (2020), Will Vietnam Lease Cam Ranh Bay to the United States?, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2020/05/will-vietnam-lease-cam-ranh-bay-to-the-united-states/> (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

Thayer, C.A. (2013). China's New Security Concept and Southeast Asia, *Asia Pacific Security*, s:91. <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/p239321/pdf/ch085.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Thayer, C.A. (2018), Force Modernization: Vietnam, *Southeast Asian Affairs*, s: 429-444, <https://www.jstor.org/stable/pdf/26492790.pdf?refreqid=excelsior%3A9b2759d84c1c0d38e830e600f8835cde> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

The Australia-China Story, Australia and the American Pivot to Asia, <https://aus.thechinastory.org/archive/australia-and-the-american-pivot-to-asia/> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

The Brookings Institution, Annual Report to Congress, (2016), The US Security Partnership with Taiwan, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/11/fp_20160713_taiwan_alliance.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

The Central Organ of the Communist Party of Vietnam, (2013), Vietnam-China Agree on Basic Principles to Resolve Maritime Maritime Issues, <https://en.nhandan.org.vn/politics/external-relations/item/1808602-vietnam-china-agree-on-basic-principles-to-resolve-maritime-issues.html> (Erişim Tarihi: 01.11.2020)

The Fletcher School, Law of Sea, The South China Sea Tribunal, <https://sites.tufts.edu/lawofthesea/chapter-ten/> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

The Government of Japan, (2019), Towards Free and Open Indo-Pacific, <https://www.mofa.go.jp/mofaj/files/000407643.pdf> (Erişim Tarihi: 04.03.2021).

The Guidelines for Japan-U.S. Defence Cooperation, (2015), <https://www.mofa.go.jp/files/000078188.pdf> (Erişim Tarihi: 02.03.2021).

The Malaysian Head Topics, (2020), US Committed to Stronger Defence Ties with Malaysia, <https://headtopics.com/my/us-committed-to-stronger-defence-ties-with-malaysia-malay-mail-14240656> (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

The People's Republic of China, Ministry of Foreign Affairs, 2002, Joint Declaration of ASEAN and China on Cooperation in the Field of Non-Traditional Security Issues, https://www.fmprc.gov.cn/nanhai/eng/zcfg_1/t26290.htm (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

The Philippine Maritime Industry: Prospects and Challenges in 2013 and Beyond, s: 2-14, <https://www.unescap.org/sites/default/files/0.Philippines-1.pdf> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

The Philippine Navy, (2018), <https://www.dlsu.edu.ph/wp-content/uploads/2018/06/ms-2.pdf> (Erişim Tarihi: 06.07.2020).

The Shangri-La Dialogue 2015: New Forms of Security Collaboration in Asia, <https://www.youtube.com/watch?v=HqGI4nW1zyw> (Erişim Tarihi: 25.05.2020).

The South China Sea Issue, (2008), China-Vietnam Joint Statement,

The South China Sea Strategic Situation Probing Initiative, (2019), 2019 US Military Exercises in the South China Sea and Neighboring Areas, s: 3-22, http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/2019_us_military_exercises_in_the_south_china_sea_and_neighboring_areas.pdf (Erişim Tarihi: 03.01.2021).

The South China Sea Strategic Situation Probing Initiative, (2020), An Incomplete Report on US Military Activities in the South China Sea in 2019, s: 8-16, http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/an_incomplete_report_on_us_military_activities_in_the_south_china_sea_in_2019_0.pdf (Erişim Tarihi: 09.08.2020).

The Strategy Bridge, (2017), Information Operations Countermeasures to Anti-Access/Area Denial, <https://thestrategybridge.org/the-bridge/2017/5/11/information-operations-countermeasures-to-anti-accessarea-denial> (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

The US China Business Council, (2015), Remarks by President Obama and President Xi Jinping in Joint Press Conference, <https://www.uschina.org/china-hub/remarks-president-obama-and-president-xi-jinping-joint-press-conference> (Erişim Tarihi: 02.05.2020).

The Wall Street Journal, (2013), Plan to Shift U.S. Forces in Pacific Hits Speed Bumps on Guam, <https://www.wsj.com/articles/SB10001424127887323874204578217490207346314> (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

Thomas, B., Medcalf, N.R. (2015), Nuclear Armed Submarines in Indo Pacific Asia: Stabiliser or Menace, International Policy Report, Lowy Institute, s:2-11, https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/nuclear-armed-submarines-in-indo-pacific-asia-stabiliser-or-menace_0_0.pdf (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

Thomas, J., Stillon, J., Rehman, I. (2014), Taiwan and Deterrence Through Protraction, s: 29-63, https://www.files.ethz.ch/isn/186741/2014-10-01_CSBA-TaiwanReport-1.pdf (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Thomas, R. (2019), Military Logistic Agreements: Wind in the Sails for Indian Navy, Manohar Parrikar Institute for Defence Studies and Analysis, <https://idsa.in/idsacomments/military-logistics-agreements-rthomas-261119> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Thrall, A.T., Dorminey, C. (2018), Risky Business: The Role of Arms Sales in US Foreign Policy, CATO Institute Policy Analysis, No 836, <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep23043.pdf> (Erişim Tarihi: 06.11.2020).

Thuy, T.T. (2014), Vietnam's Relations with China and the US and the Role of ASEAN,

Thuy, T.T. (2015), "Challenges and Opportunities in Vietnam-US Relationships: A Vietnam Perspective", Security Outlook of the Asia Pacific Countries and Its Implications for the Defence Sector, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series15/pdf/chapter08.pdf (Erişim Tarihi: 07.10.2020).

Tiezzi, S. (2014), A China-Japan Breakthrough: A Primer on Their 4 Point Consensus, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2014/11/a-china-japan-breakthrough-a-primer-on-their-4-point-consensus/> (Erişim Tarihi: 08.05.2021).

Tiezzi, S. (2014), China's Peaceful Rise and the South China Sea, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2014/05/chinas-peaceful-rise-and-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 06.09.2020).

Tiezzi, S. (2014), Why Is China Building Islands in the South China Sea?, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2014/09/why-is-china-building-islands-in-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

- Tiezzi, S. (2015). Three Goals of China's Military Diplomacy, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2015/01/3-goals-of-chinas-military-diplomacy/> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).
- Ton, C.A.D. (2018), Vietnam's Maritime Security Challenges and Regional Defence and Security Cooperation, *Sea Power Center Australia*, No 14,
- Torsvoll, E. (2015), Deterring Conflict With China: A Comparison of the Air-Sea Battle Concept, Offshore Control and Deterrence by Denial, *The Fletcher Forum of World Affairs*, Vol 39, No 1, s: 35-57.
- Tran, P.T., Vieira, A.V.G., Pereira, L.C.F., (2013), Vietnam's Strategic Hedging Vis-a-Vis China: The Role of the European Union and Russia, *Revista Brasileira De Politica Internacional*, 56 (1), s: 163-180, <https://www.scielo.br/pdf/rbpi/v56n1/09.pdf> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).
- Tsai, G.W. (2015), Taiwan and Its South China Sea Peace Initiative, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2015/08/taiwan-and-its-south-china-sea-peace-initiative/> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).
- Turcsany, R.Q. (2018). Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Resources, Domestic Politics and Reactive Foreign Policy. *Springer*.s:32-34.
- U.S. International Development, (2016), Indo-Pacific Economic Corridor, Assessment of Non-Tariff Barriers in South Asia, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/INDO-PACIFIC-ECONOMIC-CORRIDOR.pdf> (Erişim Tarihi: 03.02.2021).
- U.S. Policy Options in the South China Sea, (2016), <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-114shrg27231/html/CHRG-114shrg27231.htm>, (Erişim Tarihi: 06.09.2020).
- U.S. State Department, US-Vietnam Joint Statement on Defence Relations, https://photos.state.gov/libraries/vietnam/8621/pdf-forms/usvn_defense_relations_jvs2015.pdf (Erişim Tarihi: 10.01.2021).
- U.S.Energy Information Administration. (2013). South China Sea. https://www.eia.gov/international/content/analysis/regions_of_interest/South_China_Sea/south_china_sea.pdf (Erişim Tarihi: 13.06.2020).
- University of Nottingham, (2021), Taiwan Insight: Military Diplomacy Another Way to Support the Defence of Taiwan, <https://taiwaninsight.org/2021/01/26/military-diplomacy-another-way-to-support-the-defense-of-taiwan/> (Erişim Tarihi: 11.12.2020).
- US Marine Corps, (2016), Anti-air Warfare, s:2-11, <https://www.marines.mil/Portals/1/Publications/MCTP%203-20C%20Formerly%20MCWP%203-22.pdf?ver=2017-09-28-075827-423> (Erişim Tarihi: 06.04.2020).
- US Naval War College Report, (2020), US FONOPs in the South China Sea: Whose Lane is it Anyway? <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1105299.pdf> (Erişim Tarihi: 09.11.2020).
- Vats, N., (2020), China's Arms Exports to Southeast Asia- A Critical Update, Centre for Security and Strategy Studies, <https://www.cescube.com/vp-china-s-arms-exports-to-southeast-asia-a-critical-update> (Erişim Tarihi: 06.10.2020).
- Vego, M. (2009), Naval Classical Thinkers and Operational Art, *Naval War College*, s: 2-16, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/AD1014479.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).
- Vood, P. (2016), China's Southern Theater Command, *China Brief*, Vol 16, No 12, https://jamestown.org/wp-content/uploads/2016/07/CB_16_12.pdf?x42446 (Erişim Tarihi: 01.10.2020).
- Vukovic, S. (2020), Halting and Reversing Escalation in the South China Sea: A Bargaining Framework, *Global Policy*, Vol 11, No 5, s: 598-605.
- Vuving, A.L. (2017), South China Sea Strategies: Determining China's Next Move in the Region, *Indo Asia Pacific Defence Forum*, Vol 41, No 3, s: 26-31,

<https://seasresearch.wordpress.com/2017/01/05/south-china-sea-strategies-determining-chinas-next-move-in-the-region/> (Erişim Tarihi: 09.05.2020).

Walton, T.A. (2014), Securing The Third Offset Strategy, https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/jfq/jfq-82/jfq-82_6-15_Walton.pdf (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Wang, K.H. (2015). Peaceful Settlement of Disputes in the South China Sea Through Fisheries Resources Cooperation and Manegement, Asian Studies, <https://core.ac.uk/download/pdf/56360619.pdf> (Erişim Tarihi: 10.10.2020).

Wang, K.H. (2016), Peaceful Settlement of Disputes in the South China Sea, Contemporary Asian Studies Series, <https://core.ac.uk/download/pdf/56360619.pdf> (Erişim Tarihi: 01.09.2020).

Wang, V. W. (2016), Prospects for US Taiwan Relations, Foreign Policy Research Institue, https://aacs.ccny.cuny.edu/2016conference/Papers/Prospects%20for%20U.S.-Taiwan%20Relation_Vincent%20Wei-cheng%20Wang.pdf (Erişim Tarihi: 12.11.2020).

Weigert, H.W. (1945), Haushofer and the Pacific. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/1942-07-01/haushofer-and-pacific> (Erişim Tarihi: 07.06.2020).

Weitz, R. (2015), Parsing Chinese Russian Military Exercises, Army War College Press, s: 20-49, <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a616312.pdf> (Erişim Tarihi: 06.06.2020).

Welti, P., Woker, D., Bohn, J. (2018), Far From Geography: A Free and Open Indo Pacific, Asia Society, <https://asiasociety.org/switzerland/far-geography-free-and-open-indo-pacific> (Erişim Tarihi: 02.01.2021).

Wezeman, P.D., Fleurant, A., Kuimova, A., Silva, D.L.D., Tian, N., Wezeman, S.T. (2020), Trends in International Arms Transfers, SIPRI, https://www.sipri.org/sites/default/files/2020-03/fs_2003_at_2019.pdf (Erişim Tarihi: 01.10.2020).

Wilborn, T.L. (1994), Security Cooperation With China: Analysis and a Proposal, <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/1414.pdf> (Erişim Tarihi: 3.05.2020).

Winger, G.(2014), The Velvet Gauntlet: A Theory of Defense Diplomacy. Institue for Human Sciences. <https://www.iwm.at/publications/5-junior-visiting-fellows-conferences/vol-xxxiii/the-velvet-gauntlet/> (Erişim Tarihi: 20.05.2020).

Wood, P. (2016), Snapshot: China's Southern Theater Command, The Jamestown Foundation, Global Research & Analysis, <https://jamestown.org/program/snapshot-chinas-southern-theater-command/> (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

Woon, E.Y.(1989), Chinese Arms Sales and US-China Military Relations. Asian Survey, Vol:29.No:6.s:601-618.

World Affairs Press, ASEAN Regional Forum at Twenty: Promoting Peace and Security in the Asia Pacific.<http://aseanregionalforum.asean.org/wp-content/uploads/2018/07/A-Commemorative-Publication-for-the-20th-ASEAN-Regional-Forum.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2020).

World Meter, "China Oil", <https://www.worldometers.info/oil/china-oil/> (Erişim Tarihi: 12.05.2020).

Worldwide Chokepoints: <https://www.globalsecurity.org/military/world/chokepoints.htm> (Erişim Tarihi: 12.06.2020).

Wortzel, L.M.(2014), The Chinese People's Liberation Army and Information Warfare, Strategic Studies Institue Paper, s: 10-35, <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/2263.pdf> (Erişim Tarihi: 01.08.2020).

Wroughton, L.(2016). Kerry to Urge ASEAN to Find Diplomatic Ways to Ease South China Sea Tensions. <https://www.reuters.com/article/us-southchinasea-ruling-kerry-idUSKCN1030FL> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).

- Xinhua, (2012), Hu-Obama Meet on Sidelines of G20 Summit, http://www.china.org.cn/world/2012-06/20/content_25691858.htm (Erişim Tarihi: 23.05.2020).
- Xu, Beina. (2014). South China Sea Tensions. <https://www.cfr.org/backgrounder/south-china-sea-tensions> (Erişim Tarihi: 13.06.2020).
- Xuanzun, L. (2019), Second Aircraft Carrier Can Carry 36-J-15 Fighters, Global Times, <https://www.globaltimes.cn/content/1161288.shtml> (Erişim Tarihi: 02.06.2020).
- Xuanzun, L. (2020), China's Two Aircraft Carriers in Apparent Simultaneous Exercises for 1st Time, Global Times, <https://www.globaltimes.cn/content/1200053.shtml> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).
- Yang, J. (2010). China's Security Challenges: Priorities and Policy Implications. Asia Pacific Countries' Security Outlook. http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series5/pdf/5-10.pdf (Erişim Tarihi: 10.05.2020).
- Yang, J. (2015), "China's Security Challenges: Priorities and Policy Implications", Asia Pacific Countries's Security Outlook and Its Implications for the Defence Sector, s: 142-159, http://www.nids.mod.go.jp/english/publication/joint_research/series5/pdf/5-10.pdf (Erişim Tarihi: 01.08.2020).
- Yong, C. (2019), Strengthening Peripheral Bases: Promoting Forward Deterrence, Institute of Ocean Research Report, Peking University, s: 2-12, <http://www.scspi.org/sites/default/files/reports/reports-1-pdf-en.pdf> (Erişim Tarihi: 05.03.2021).
- Yoshihara, T.(2018). The Strategic Significance of the South China Sea: American, Asian and International Perspectives 2. Hudson Institute. <https://www.youtube.com/watch?v=0REB7EJctRk> (Erişim Tarihi: 28.06.2020).
- Yuan, K.W. (2004). Offensive Realism and the Rise of China, *Issues and Studies*, s:185-197.
- Yujun, Y., Defence Ministry's Regular Press Conference on August 28, 2015, http://www.mod.gov.cn/jzhzt/2015-09/15/content_4620303.htm (Erişim Tarihi: 19.05.2020).
- Yukawa, T. (2012). Analyzing the Institutional and Normative Architecture of ASEAN: Reconsidering the Concept of ASEAN Way. <https://pdfs.semanticscholar.org/77c0/5d840b3225bbe85536e81bdc17acbbd29a70.pdf> (Erişim Tarihi: 02.07.2020).
- Yung, C.D., McNulty, P., (2015), An Empirical Analysis of Claimant Tactics in the South China Sea, National Defence University, Strategic Forum, <https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/stratforum/SF-289.pdf> (Erişim Tarihi: 02.10.2020).
- Zhang Yuliang [张玉良], ed., The Science of Campaigns [战役学], 2nd ed., Beijing: National Defense University Press [国防大学出版社], 2006, <https://taiwan-in-perspective.com/2015/12/30/peoples-liberation-army-textbooks-science-of-campaigns-2006-and-science-of-strategy-2013/> (Erişim Tarihi: 19.05.2020).